GAZETA wyborcza
wyborcza.pl
NIE MA WOLNOŚCI BEZ SOLIDARNOŚCI

Piątek, 18 września 2026 | Redaktor prowadząca **Anna Kwiatkowska** | Cena gazety **12,99 zł** (w tym 8% VAT) | nr 218.11317, 1

Nakład 82 tys. + **298,5 tys. prenumerat cyfrowych**

DZIŚ PRZEWODNIK KULTURALNY

FOT. GIGANTFILMS_FOT.PAWEŁ DRABIK, ANNA WŁOCH / NEXT FILM

WOKULSKI KONTRA KUROŃ

Premiery kinowe, na które czekamy tej jesieni. A także przewodnik po
- **festiwalach**
- **koncertach**
- **premierach teatralnych**
- **wystawach**

▶14-19

Rosyjscy opozycjoniści w Parlamencie Europejskim:

Braun nas wyrzucił

Lider Konfederacji Korony Polskiej wykorzystał kruczek prawny i zakłócił wystąpienia Rosjan, którzy w Brukseli mieli opowiedzieć o manipulacjach Kremla przy nadchodzących wyborach do Dumy Państwowej.

Wiktoria Bieliaszyn

Posiedzenie międzyparlamentarnej delegacji Parlamentu Europejskiego ds. współpracy między UE a Rosją miało odbyć się 10 września. Jego tematem był sposób, w jaki Kreml wykorzystuje „wybory" do stworzenia pozorów legitymizacji reżimu Władimira Putina.

Do szczegółów „Wyborcza" dotarła dzięki opozycjonistom rosyjskim, którzy przyjechali do Brukseli.

– Mieliśmy rozmawiać z europosłami o sytuacji w Rosji, o nastrojach społecznych, tzw. wyborach do Dumy Państwowej, zbrodniczej polityce Kremla i represjach – wyjaśnia w rozmowie z „Wyborczą" Dmitrij Gudkow, jeden z uczestników spotkania.

Wybuczeli Rosjan

Nie wszyscy członkowie Parlamentu Europejskiego byli z obecności gości zadowoleni. Szczególnie poirytowany, jak wynika z relacji uczestników spotkania, miał być Grzegorz Braun. Wtórowali mu czeski prorosyjski europoseł Ondrej Dostál i Słowak Lubos Blaha.

Wystąpienia przedstawicieli rosyjskiej opozycji miały nastąpić po wybraniu pierwszego i drugiego zastępcy szefa europejskiej delegacji, którym jest obecnie Ville Matti Niinistö. Ten zaś usiłował przekonać posłów, by zmienić porządek posiedzenia i wysłuchać najpierw Rosjan. Posłowie prawicy kategorycznie się temu sprzeciwili. Braun, czytamy na łamach serwisu Liga.net, krzyczał, że „to wbrew wszelkim zasadom i regulaminowi!", a pozostali posłowie radykalnej prawicy „zaczęli buczeć".

FOT. DAWID ŻUCHOWICZ / AGENCJA WYBORCZA.PL

Niepokoi fakt, że ten pan nie chce usłyszeć od nas tego, co dzieje się w Rosji, nie interesuje go nasza, antywojennych opozycjonistów, perspektywa

DMITRIJ GUDKOW

– Zdziwiło mnie nieco takie zachowanie, ale pomyślałem, że to normalna walka o stanowiska, nic specjalnego – komentuje Gudkow.

Tego pana nie interesuje, co dzieje się w Rosji

Rosyjski opozycjonista wyjaśnia, że prawicowym posłom zależało na tym, by wykorzystać wysoką tego dnia frekwencję w swoich szeregach i doprowadzić do przeforsowania swojego kandydata. Chcieli, by stanowisko wiceprzewodniczącego delegac,ji odpowiedzialnej przede wszystkim za monitorowanie sytuacji w Rosji na forum PE, zajął Czech Ondrej Dostál, znany z prokremlowskich i antynatowskich poglądów oraz wizyt w Moskwie, także w czasie wojny.

Ville Matti Niinistö zarządził głosowanie, którego celem miało być zdecydowanie, czy wybór kandydata może zostać przeniesiony na inny dzień. Tą drogą nie udało się jednak uzyskać odpowiedzi (wyniki pokazały osiem głosów „za" i osiem „przeciw", a jeden poseł zgłosił, że nie mógł zagłosować, bo „zgubił swoją kartę"). Wtedy obecny na sali francuski europoseł zgłosił, że ze względu na brak tłumacza języka francuskiego wnioskuje o odroczenie głosowania. W efekcie podjęto decyzję o przeniesieniu wyborów.

Kiedy szef delegacji usiłował przejść do rozmów z rosyjską opozycją, głos znów zabrał Grzegorz Braun. Oświadczył, że po przeniesieniu głosowania spotkanie zmieniło swój charakter na nieformalny, a w związku z tym nie powinno odbywać się w Parlamencie Europejskim, tylko „w restauracji, gdzie [antywojenni Rosjanie – przyp. red.] mogą sobie rozmawiać o czym chcą". – Braun strasznie krzyczał, zmusił nas do wyjścia z sali – wspomina Gudkow.

Żądania Brauna zostały spełnione: spotkanie z rosyjskimi opozycjonistami przeniesiono do innej sali, gdzie odbyło się w charakterze nieformalnym. – Nie mówię już nawet o chamskim zachowaniu Grzegorza Brauna, charakterystycznym dla polityków z marginesu. Niepokoi fakt, że ten pan nie chce usłyszeć od nas tego, co dzieje się w Rosji, nie interesuje go nasza, antywojennych opozycjonistów, perspektywa – wyjaśnia Dmitrij Gudkow.

Członkowie Antywojennego Komitetu Rosji uważają, że Grzegorz Braun oraz ci europosłowie skrajnej prawicy, którzy pod jego przywództwem mu wtórowali, świadomie i z premedytacją działali na rzecz Kremla. ●

Wydaje Wyborcza Sp. z o. o.
nr indeksu 348198

ISSN 0860-908X 38
9 770860 908150

1 RP

eprasa.pl 1425c20e14

Bartosz T. Wieliński

Rosyjskie drony i milczenie prezydenta

Rosyjski dron Geran 2, odnaleziony w poniedziałek na wybrzeżu pod Jarosławcem, był uzbrojony. Kolejny dron, który lecąc z Białorusi wtargnął w litewską przestrzeń powietrzną, został we wtorek zestrzelony w pobliżu Kowna. Z analizy szczątków wynika, że też był uzbrojony. W pobliżu Dorohuska, jeszcze po ukraińskiej stronie, rozbił się w czwartek inny rosyjski dron.

Trudno mówić o błędach w nawigacji. Rok temu, gdy Rosja wysłała nad Polskę ponad 20 bezzałogowych maszyn, by testować zabezpieczenia kluczowego strategicznie lotniska w Rzeszowie, drony były nieuzbrojone. Pod koniec lipca na Lubelszczyźnie eksplodował pocisk manewrujący Ch-101. W tym przypadku wszystko wskazuje na to, że pocisk nie zabłądził. Dron, który w zeszłym tygodniu uderzył w jadący do Polski ukraiński pociąg, też nie zboczył z kursu.

W niecałe dwa miesiące w Polsce i jej bezpośrednim sąsiedztwie naliczyliśmy kilka poważnych incydentów dotyczących bezpieczeństwa. W tej bezprecedensowo napiętej sytuacji zastanawia mnie spokój kancelarii prezydenta. Dla jej pracowników tematem priorytetowym jest punktowanie rządu za wysokie ceny benzyny. A także odrzucanie oskarżeń o powiązania prezydenta z aferą ZondaCrypto.

Renomowany Instytut Badań nad Wojną (ISW) nie ma wątpliwości: zaczął się skoordynowany atak Rosji na Europę

Milczenie prezydenckiej kancelarii jest tym bardziej złowrogie, że przecież dopiero co Mariusz Błaszczak (były szef MON, dziś przewodniczący sejmowemu klubowi PiS) ogłosił, że wojsko polskie nie powinno automatycznie ruszać na odsiecz zaatakowanym przez Rosję państwo bałtyckim. Pałac prezydencki nie skomentował tych słów.

Jeśli spojrzeć szerzej, obraz rosyjskiej aktywności robi się coraz bardziej niepokojący. Rosyjskie drony niszczone są nad Rumunią. Akty sabotażu są powszechne także w krajach Europy Zachodniej.

Renomowany Instytut Badań nad Wojną (ISW) nie ma wątpliwości: to skoordynowany atak Rosji na Europę. I przedsmak tego co nas może czekać. „Rosyjskie siły zbrojne mogą przeprowadzić ataki z użyciem lotnictwa, pocisków lub dronów albo przeprowadzić ograniczoną operację lądową przeciwko państwom bałtyckim, by w ten sposób przetestować i złamać jedność Sojuszu" – czytamy w najnowszym raporcie. I dalej: „Ograniczony rosyjski atak mógłby mieć na celu stworzenie sytuacji, w której NATO nie jest w stanie podjąć decyzji jak – jeśli w ogóle – na niego odpowiedzieć".

Skoro tego typu ostrzeżenia prezentowane są już publicznie, dlaczego w Polsce trwa konfrontacja między prezydentem a premierem? Dlaczego prezydent milczy? Najprostsza odpowiedź: w czasie zagrożenia społeczeństwo mobilizuje się wokół rządzących, a w Pałacu Prezydenckim komuś to nie jest w smak. ●

Andrzej rysuje

Kapsztad
Pawiany w RPA jak dziki w Polsce

FOT. REUTERS / ESA ALEXANDER

Pawiany to duże i silne zwierzęta. Gdy zaczynają wchodzić do miast – mogą stanowić zagrożenie. W stolicy RPA zapadła decyzja, by dzikie pawiany umieścić w ogrodzonym rezerwacie. Pomysł nie wszystkim się podoba. Na zdjęciu: protestujący przeciwko „uwięzieniu" zwierząt.

Liczba dnia

1,5

MILIONA

Tyle osób pracujących w Polsce zatrudnionych było w czerwcu na umowy zlecenia. To o 80 tys. więcej niż rok temu o tej samej porze – wynika z najnowszych danych ZUS.

Więcej ▶ next.gazeta.pl

W weekend w „Wyborczej"

FOT. MATEUSZ SKWARCZEK

Nie musimy być starzy

Katarzyna Staszak: mam 46 lat, nie planuję nadwagi, osteoporozy i emerytury

Noblista dostał polski paszport
Chcę oddać hołd rodzinie

Prof. Victor Ambros, amerykański biolog molekularny i noblista z 2024 r., dostał polskie obywatelstwo.

Informację podał w środę wieczorem premier Donald Tusk – w serwisie X opublikował nagranie ze swojej rozmowy z naukowcem: -Jesteś Polakiem z polskim paszportem. Jesteś obywatelem kraju, który jest najlepszym miejscem na Ziemi, a przynajmniej tak uważam" – powiedział Tusk. – To dla mnie zaszczyt – odpowiedział prof. Victor Ambros. Panowie uzgodnili, że spotkają się w Polsce w maju.

Amerykański biolog molekularny wystąpił o potwierdzenie polskiego obywatelstwa w marcu tego roku.

Urodził się w miejscowości Hanover w stanie New Hampshire w USA. Całe życie zawodowe spędził w Nowej Anglii. Od 2008 r. pracuje na Uniwersytecie Massachusetts w Worcester. Dwa lata temu razem z Garym Ruvkunem odebrał Nagrodę Nobla za odkrycie mikroRNA i opisanie jego roli w ekspresji genów. Czyli opisanie tego, co włącza lub wyłącza nasze geny.

Jego łącznikiem z Polską był ojciec Longin Bohdan Ambros, który urodził się we wsi Dorgiszki (dawna Wileńszczyzna). W czasie II wojny światowej jako młody chłopak został wywieziony na roboty do Trzeciej Rzeszy. Po wyzwoleniu przez Amerykanów zaczął pracować dla nich. Dzięki temu nauczył się mówić po angielsku i z czasem wyemigrował do USA.

Przyszły noblista wychował się na farmie, którą jego rodzice prowadzili w stanie Vermont (mieli w sumie ośmioro dzieci). Na farmie było pełno książek, w tym o naukowcach, wynalazcach i nauce.

W rozmowie z Polską Agencją Prasową mówił, że polskie obywatelstwo to sposób na uhonorowanie ojca oraz „ciotki, ich rodziców, a także wszystkich tych ludzi, którzy walczyli i przetrwali, żebym mógł dziś istnieć". – W ten sposób chciałbym oddać im hołd – tłumaczył.

FOT. CLÉMENT MORIN/NOBEL PRIZE

Dodał, że dzięki Nagrodzie Nobla mógłby wnieść wkład w rozwój polskiej nauki i pozycję Polski na świecie. – Traktuję to jako szansę, by dołożyć choćby niewielką cegiełkę – powiedział PAP.

Prof. Ambros już ma naukowe związki z Polską. W ub. roku został przewodniczącym Rady Międzynarodowego Instytutu Mechanizmów i Maszyn Molekularnych (IMoL). ●

Alicja Gardulska

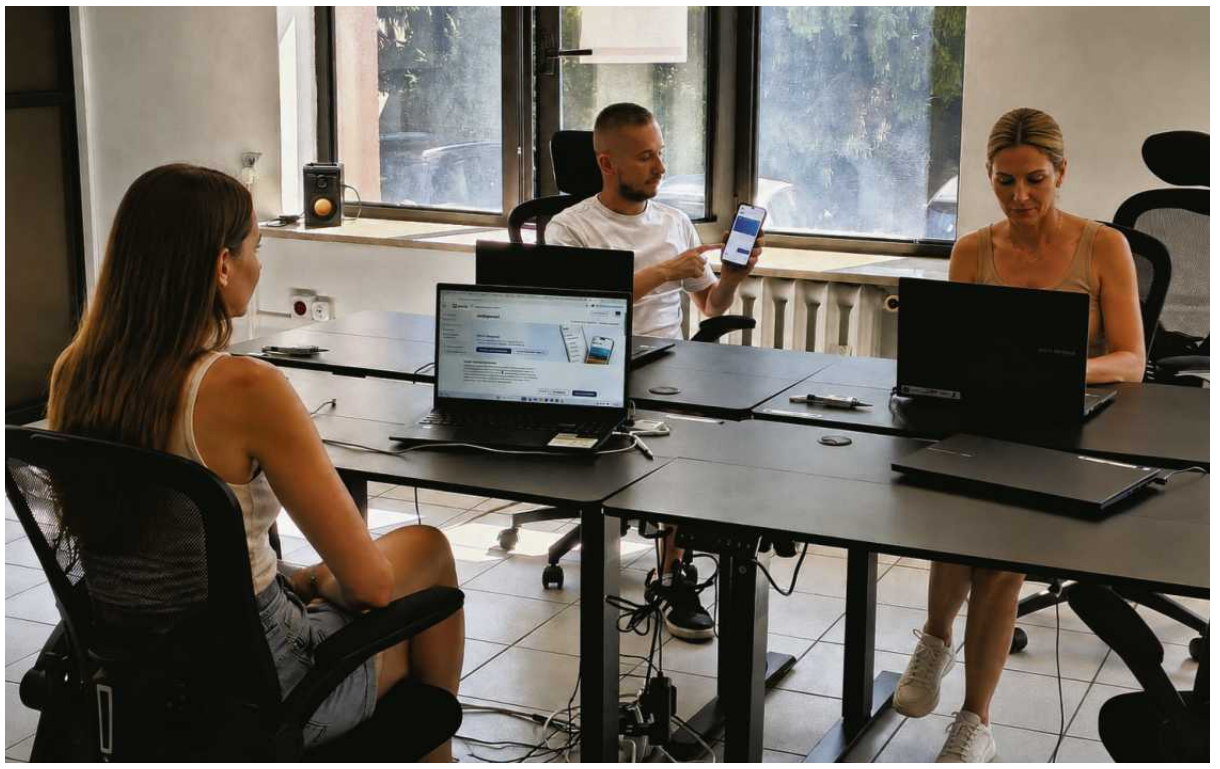
eprasa.pl 1425c20e14

Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego | Rzeczpospolita Polska | Dofinansowane przez Unię Europejską | KRC Kluby Rozwoju Cyfrowego

KOMPETENCJE CYFROWE NIEZBĘDNE NA CO DZIEŃ

Weź udział w drugim naborze KRC Skalowanie

Kluby Rozwoju Cyfrowego pomagają rozwijać kompetencje cyfrowe dorosłych mieszkańców Polski. Teraz możesz zgłosić swoją Jednostkę Samorządu Terytorialnego, organizację pozarządową czy instytucję publiczną do udziału w projekcie KRC Skalowanie. Inicjatywa ma na celu rozwój i rozszerzenie sieci Klubów Rozwoju Cyfrowego w całym kraju, tak aby więcej mieszkańców mogło rozwijać swoje kompetencje cyfrowe. Nabór wystartował 31.08.2026 r. – na zgłoszenia jest czas do 16.11.2026 r.

Fot. Chełmski Klub Rozwoju Cyfrowego

Kompetencje cyfrowe niezbędne na co dzień

W Polsce wciąż żyje wiele osób wykluczonych cyfrowo. Wśród dorosłych grupa szczególnie narażona to seniorzy. Według danych Eurostatu z 2023 roku, podanych przez Ministerstwo Cyfryzacji, zaledwie 13% obywateli w wieku 65-74 lat ma co najmniej podstawowe kompetencje cyfrowe. Zajmujemy 24. miejsce wśród wszystkich krajów Unii Europejskiej. W tej grupie osób starszych zaledwie 22% potrafi bezpiecznie korzystać z Internetu, a 34% rozwiązywać problemy za pomocą kompetencji cyfrowych.

Umiejętność korzystania z telefonu, komputera czy Internetu jest dziś ważną częścią codziennego życia. Dzięki kompetencjom cyfrowym łatwiej załatwiać sprawy urzędowe, przesyłać dokumenty, korzystać z usług online czy utrzymywać kontakt z bliskim

Nie każdy jednak ma możliwość zdobyć biegłość, która pozwala swobodnie i bezpiecznie poruszać się w cyfrowym świecie.

Pierwsze Kluby Rozwoju Cyfrowego już działają i **ułatwia**ją mieszkańcom zdobywanie potrzebnych umiejętności dzięki warsztatom, zajęciom i indywidualnym konsultacjom. Jakie kompetencje zyskają dorośli dzięki udziale w KRC? To przede wszystkim korzystanie z Internetowego Konta Pacjenta, Profilu Zaufanego czy usług na stronach gov.pl. Dowiedzą się też jak złożyć e-PIT czy korzystać ze smartfona oraz sprawnie poruszać się po różnych narzędziach i usługach online.

– Potrzeby osób dorosłych w obszarze wykluczenia cyfrowego są dla nas priorytetowe. KRC pomaga walczyć z tym zjawiskiem w sposób skuteczny. ***Program zapewnia poszerzenie kompetencji cyfrowych osób dorosłych: dostarczamy niezbędny sprzęt i ramy kompetencji edukatorów KRC****. Dbamy też o dostęp dla osób z niepełnosprawnościami i szczególnymi potrzebami. Nasza działalność odpowiada potrzebom mieszkańców z całej Polski* – mówi **Agnieszka Krauzowicz, kierująca Centrum Projektów Polska Cyfrowa,** które sprawuje pieczę nad KRC.

Trwa drugi nabór do KRC Skalowanie

Możesz wziąć udział w konkursie, jeżeli reprezentujesz: Jednostkę Samorządu Terytorialnego, organizację pozarządową lub instytucję publiczną z obszaru nauki, edukacji i kultury oraz uczelnię.

Istnieją dwie formy uczestnictwa w programie: samodzielne ubieganie się o dofinansowanie lub realizacja projektu we współpracy z Jednostką Samorządu Terytorialnego

W każdym z kilku obszarów konkursowych zostanie wybrany podmiot, który będzie odpowiedzialny za budowę sieci KRC w Polsce i będzie wspierać rozwój kompetencji w regionach zagrożonych wykluczeniem. Przyczynią się do tego, że mieszkańcy Polski będą potrafili lepiej korzystać ze smartfonu czy komputera i załatwiać codzienne sprawy.

– Zwycięskie wnioski, które otrzymaliśmy w pierwszym naborze, pokazały, że Polacy mają wiele pomysłów na rozwijanie kompetencji cyfrowych mieszkańców gmin w całym kraju. Liczymy na to, że drugi nabór udowodni, iż nadal jesteśmy chętni do poprawiania umiejętności z zakresu poruszania się po świecie cyfrowym. Wciąż mamy wiele obszarów do obsadzenia, a teraz możliwości wzięcia udziału w programie są dostępne dla wielu podmiotów – dodaje **Agnieszka Krauzowicz**.

Wniosek możesz złożyć w formie elektronicznej na stronie https://sowa2021.efs.gov.pl/. Operatorzy Klubu Rozwoju Cyfrowego będą odpowiedzialni za utworzenie sieci ponad 2000 Klubów w całej Polsce. W ramach drugiego naboru KRC Skalowanie realizowane będą działania w obszarach, które nie zostały obsadzone w ramach pierwszego naboru.

Jeden wnioskodawca może złożyć maksymalnie 5 wniosków, a każdy musi dotyczyć innego obszaru konkursowego. Przygotowanie zgłoszenia w tym naborze jest jeszcze łatwiejsze dzięki doświadczeniom z poprzedniej edycji oraz dostępnej dokumentacji. Znajdują się w niej pliki takie jak regulamin wyboru projektów, kryteria wyboru projektów, Roczny Plan Działania, obszary konkursowe czy Ramy funkcjonowania KRC.

Więcej informacji, wraz z niezbędnymi dokumentami, dostępnych jest na stronie KRC Skalowanie: KRC Skalowanie (II nabór) – Centrum Projektów Polska Cyfrowa – Portal Gov.pl.

eprasa.pl 1425c20e14

Konflikt na Bliskim Wschodzie

Żyjemy w wielkim więzieniu

Miasteczko przy granicy z Izraelem funkcjonuje na warunkach wyznaczonych przez wojnę. Brakuje usług, szpitala i pomocy psychologicznej.

• **Siły ONZ przed kościołem w Rmeich**
FOT. REUTERS/RAGHED WAKED

Nicole Czaplińska
KORESPONDENCJA Z LIBANU

Żeby wrócić do własnej parafii maronicki proboszcz Najib Amil musiał najpierw poprosić o pozwolenie izraelską armię (IDF). Ma 75 lat i od niemal czterdziestu lat jest kapłanem w swojej rodzinnej wsi. Wracał z dwutygodniowej pielgrzymki do Francji, ale jeszcze zanim wylądował na międzynarodowym lotnisku w Bejrucie, jego podróż na południe kraju musiała przejść przez łańcuch procedur i wojskowych zatwierdzeń.

Najpierw władze gminy Rmeich złożyły z wyprzedzeniem wniosek do komitetu koordynacyjnego. Bardziej znany jako Mechanizm, oznacza ciało, w którym zasiadają Stany Zjednoczone jako przewodniczący, Francja, siły ONZ w Libanie (UNIFIL), armia libańska i armia izraelska. Komitet przekazał wniosek o przejazd stronie izraelskiej, a gdy zgoda w końcu nadeszła, w Qlayleh uformował się konwój. Jeszcze tylko kontrola libańskiego wojska, żeby wreszcie pod eskortą błękitnych hełmów ONZ dotrzeć do Rmeich. Droga, która standardowo zajmuje trzy godziny, dzisiaj trwa od sześciu do nawet dwunastu godzin.

Według proboszcza konwój może liczyć najwyżej trzydzieści pojazdów. Tego dnia wracali nim studenci z Bejrutu, którzy chcieli spędzić wakacje z rodzinami, mieszkańcy po leczeniu szpitalnym i kupcy z ciężarówkami pełnymi zaopatrzenia dla wioski. Czasem dołączają pojazdy z pomocą humanitarną dostarczaną przez organizacje charytatywne.

– Trzeba jednak wiedzieć, że są dni, kiedy zgody nie są udzielane. Izraelczycy zasłaniają się tym, że sytuacja w terenie na to nie pozwala – mówi proboszcz Amil.

Obok procedur doskwiera obraz zniszczeń.

– Jadąc do strefy przygranicznej trzeba przebić się przez izraelskie posterunki i punkty kontroli, zdewastowane jezdnie i miasteczka zrównane z ziemią – opowiada proboszcz Amil. Z każdym pokonanym kilometrem trasa coraz mniej przypominała drogę do domu.

Strefa buforowa

Rmeich leży niecałe dwa kilometry od granicy z Izraelem. Jest najbardziej wysuniętą na południe wioską w Libanie i z powodu trwających działań zbrojnych jest praktycznie odcięte od reszty kraju.

Izraelska armia do Libanu weszła już w październiku 2024 roku, jednak w tym roku rozszerzyła operację lądową na północ i wyznaczyła tzw. strefę buforową, czyli pas okupacyjny wzorowany na tym ze Strefy Gazy. Terytorium najbliżej granicy stało się niemal w pełni niezdatne do zamieszkania, a większość jego mieszkańców została przymusowo wysiedlona.

Pod koniec lipca br. minister obrony Izraela Israel Katz na konferencji organizowanej przez izraelski kanał Channel 14 potwierdził, że izraelska armia (IDF) zrównała z ziemią 24 szyickie miasteczka w południowym Libanie. Według ministra ich mieszkańcy mieli działać na rzecz Hezbollahu. – Zakończono wyburzanie wszystkich tych wsi. Mowa o 15-20 tysiącach domów – mówił. Baza Hezbollahu to głównie społeczność szyicka, której wsie ucierpiały najbardziej. Wioski druzyjskie, sunnickie i chrześcijańskie zniszczono w mniejszym stopniu.

– Samo Rmeich ocalało, bo ostrzał dotykał obrzeży i oddalonych działek. Nie mamy tu składów broni ani bojowników Hezbollahu, co sprawiło, że w pewnym sensie nasza wioska została oszczędzona – tłumaczy proboszcz Amil. – Były jednak wybite szyby i pęknięcia w domach, szczególnie po intensywnym ostrzale i wyburzaniu sąsiednich wsi.

Mieszkańcy Rmeich to niemal wyłącznie maronici, wyznawcy Kościoła katolickiego obrządku wschodniego (zachodniosyryjskiego). Pozostają w pełnej jedności z papieżem w Rzymie, zachowując jednocześnie własnego patriarchę i tradycję liturgiczną. Ich nazwa pochodzi od św. Marona, syryjskiego pustelnika żyjącego na przełomie IV i V wieku. To największa wspólnota chrześcijańska w Libanie, gdzie chrześcijanie szacunkowo stanowią około jednej trzeciej mieszkańców kraju. Na zdominowanym przez szyitów południu ich wsie są jednak wyspami.

W Rmeich zostało około sześciu tysięcy mieszkańców, którzy odmówili ewakuacji, choć otaczające wioskę wzgórza są areną wymiany ognia między Izraelem a Hezbollahem. Przed wojną, było ich tu około ośmiu i pół tysiąca. Z powodu braku dostępu do terytorium przygranicznego z mieszkańcami wioski rozmawiam przez telefon.

Szpital tak, ale za zgodą wojska

To, co ksiądz Amil przeszedł jako pojedynczy podróżny, jest codziennością całej wioski. Rmeich, tak jak i sąsiednie Debel czy Ain Ebel, mimo obowiązującego zawieszenia broni pozostaje otoczone przez wojska izraelskie i zdane na konwoje humanitarne.

– Najpoważniejszy problem to szpital, są tylko mniejsze kliniki, które radzą sobie mając ograniczone środki – mówi ksiądz Amil.

Gdy ktoś zachoruje ciężko i miejscowa przychodnia nie jest w stanie pomóc, Czerwony Krzyż w Rmeich występuje o zgodę na przewiezienie chorego do szpitala poza strefą i czeka.

– Raz zdarzyło się, że chory zmarł, zanim udało się go przewieźć. Innym razem chorzy czekali na pozwolenie dobę, bo na trasie trwał ostrzał – relacjonuje proboszcz. Już w kwietniu ksiądz opowiadał francuskiej rozgłośni RFI o człowieku, którego próbowano ewakuować przez Czerwony Krzyż, ale karetka zastała zamkniętą drogę i musiała zawrócić. Chory zmarł.

O własnej stracie mówi mi jedna z mieszkanek Rmeich, Vera Makhoul. – Wiele osób pilnie potrzebowało szpitala, ale nie mogły do żadnego dotrzeć, trzeba je było leczyć w miejscowej przychodni. Niektórzy przeżyli wbrew wszystkiemu. Inni niestety zmarli. Jednym z tych, którzy odeszli był mój szwagier, który zmarł na zawał – opowiada załamującym się głosem.

Nie wiemy, czy dalej będziemy odcięci, ani czy i kiedy dostęp zostanie przywrócony, nie wiemy kiedy życie wróci do normy. Na razie nikt nie potrafi przewidzieć, co przyniesie przyszłość

VERA MAKHOUL

Organizacja Lekarze bez Granic (MSF), której zespoły dwukrotnie zdołały dotrzeć do trzech przygranicznych wiosek, potwierdza, że przewóz pacjentów do specjalistycznej opieki bywa opóźniany o 72 godziny lub dłużej, co może stanowić zagrożenie dla ich życia. W komunikacie opublikowanym 24 czerwca MSF pisze o mieszkańcach „w potrzasku (...), odciętych od podstawowych usług, borykających się z poważnymi ograniczeniami w zakresie bezpiecznego przemieszczania się".

Jakoś dotrwać do wieczora

Vera jest prawniczką, jednak od początku wojny nie może wykonywać zawodu. W regionie przygranicznym sądy, tak jak wiele innych instytucji państwowych, przestały funkcjonować.

– To, co się dzieje, to nie jest normalne życie. Wybuchy słychać rzadziej niż wcześniej, ale drony wciąż latają nad naszymi głowami. Żyjemy w wielkim więzieniu. Czekamy tylko, aż do wioski dojedzie konwój z dostawą żywności – opowiada.

– Po prostu żyjemy, żeby przetrwać. To znaczy jeść, spać, jakoś dotrwać do wieczora – mówi Vera. Opowiada, że na początku wojny ze względu na silny ostrzał okolic miasteczka, z domu wychodzono jedynie po żywność i to, co niezbędne w domu.

– Dzisiaj mieszkańcy starają się zachować dawny rytm dnia, chodzić na msze, na zakupy czy odwiedzać się nawzajem – mówi ksiądz Amil. – Przyzwyczajają się, bo nie mają wyboru.

– Sklepy nadal są zamknięte, tylko część się otworzyła. Nie ma jednak prawie żadnego ruchu w handlu, brakuje w nich towaru poza niewielką ilością tego, co niezbędne. To, co dzisiaj działa, to głównie sklepy spożywcze i warzywniaki – mówi Vera.

Wszystko zależy od konwojów, na których nie zawsze można polegać. 11 września gminy Rmeich, Ain Ebel i Debel wydały wspólny apel do państwa libańskiego, ONZ i podmio-

2 RP

eprasa.pl 1425c20e14

Konflikt na Bliskim Wschodzie

• **Najib Amil, proboszcz parafii maronickiej w Rmeich**

FOT. REUTERS/RAGHED WAKED

tów międzynarodowych, domagając się regularności przejazdów i zaprzestania obarczania mieszkańców skutkami wadliwego mechanizmu koordynacji. W zeszłym tygodniu odwołano cztery przygotowane konwoje, mimo dopełnienia wszystkich procedur, bez jasnego wyjaśnienia, przy rozbieżnych uzasadnieniach różnych stron. Według proboszcza Amila z pięciu zgłoszonych do komitetu konwojów przepuszczono tylko jeden. Gminy podają, że obecnie zależy od nich ponad dziesięć tysięcy osób.

Do niedawna jednym z filarów utrzymania wioski była ziemia. Uprawiano tytoń, oliwki i winorośl, a na obrzeżach stały gospodarstwa hodowlane. – Jedni stracili swoje działki spalone przez armię izraelską, innym nie wolno tam chodzić ze względu na bliskość granicy. Tak samo z gospodarstwami: krowy, kozy, kury, świnie. Wszystkie są na obrzeżach wsi, więc nie do wszystkich jest dostęp. Niewielu mieszkańców może dzisiaj kontynuować zbiory i lokalną produkcję – mówi ksiądz Amil.

– Moja rodzina ma pięć hektarów obsadzonych winoroślą, poza terenem zamieszkanym. Od 2023 roku nie możemy się tam dostać. Winnice są całkowicie stracone, bo nikt się nimi nie zajmuje. Nawet sezony uprawy tytoniu, z których żyją mieszkańcy, nie były możliwe, bo zabroniono dostępu do pól – mówi Vera.

Rmeich jest jedną z największych wsi tytoniowych w Libanie. Według libańskich mediów branżowych siedmiuset licencjonowanych plantatorów zbierało tu rocznie około 375 ton liści, które skupował państwowy monopol tytoniowy Régie. Jeszcze podczas wojny w 2024 roku, gdy w sąsiednim Ajtarun z 885 plantatorów zdołało obsiać pola tylko dwóch, w Rmeich obsiano cztery piąte gruntów. W tym roku sezon nie doszedł do skutku.

Wioska straciła nie tylko pola, ale i sąsiadów. – Mówię o Aïta ach-Chab, Bint Jbeil czy Jaroun. Bardzo dobrze się rozumieliśmy i przechodziliśmy razem przez wszystkie dotychczasowe wojny, solidarnie. Wymienialiśmy się usługami i towarami – mówi ksiądz Amil. Dwie z tych miejscowości są w większości szyickie, trzecia wyznaniowo mieszana. Wszystkie zostały wysiedlone. – Teraz, kiedy są przesiedleni, brakuje nam wielu sklepów i usług. Straciliśmy klientów, ale też przyjaciół.

Pytam księdza też o to, jak ostatnie miesiące spędzili najmłodsi.

– Latem udało nam się zebrać datki i zorganizować darmowe kolonie dla wszystkich naszych dzieci. Takie zajęcia pozwalają im zmienić otoczenie i odetchnąć po wojnie, którą przeżyły – odpowiada.

We wrześniu, zgodnie z decyzją ministerstwa edukacji, ruszyły zapisy na nowy rok szkolny. Niektóre dzieci do Rmeich już nie wrócą. – Niektóre rodziny już jakiś czas temu poprosiły o dokumenty swoich dzieci, żeby zapisać je do szkół w innych miastach – mówi Vera. – Życie nie jest już takie jak kiedyś. Rodziny zostały rozdzielone, jedni są w Rmeich, inni w Bejrucie. Ludziom jest z tym bardzo ciężko.

– Nie wiemy, czy dalej będziemy odcięci, ani czy i kiedy dostęp zostanie przywrócony, nie wiemy kiedy życie wróci do normy. Na razie nikt nie potrafi przewidzieć, co przyniesie przyszłość – dodaje.

Okupacja bez końca

Choć w czerwcu Liban i Izrael podpisały pod egidą USA porozumienie ramowe, w rzeczywistości niewiele się zmienia. Dokument warunkuje wycofanie izraelskich wojsk od rozbrojenia Hezbollahu, niemniej nie zawiera harmonogramu opuszczenia okupowanych terenów. A skoro Hezbollah rozbroić się nie zamierza, a Izrael zapowiada, że zostanie, dopóki tamten jest uzbrojony, okupacja może się przeciągać bez końca.

Wprawdzie 21 lipca armia libańska zaczęła wchodzić do trzech „stref pilotażowych", niemniej niemal natychmiast oskarżyła Izrael, że dalej ostrzeliwuje te tereny i uniemożliwia jej pełne przejęcie kontroli. To pokazuje, że zapisy umowy są ciężkie do wyegzekwowania.

– Mieszkańcy żyją w ciągłym niepokoju o swój los i obawiają się bombardowań, które stanowią w tym regionie nieustanne zagrożenie – dodaje ksiądz Amil, opisując atmosferę w miasteczku jako „depresyjną".

Przyznaje, że i dla niego ten stan niepewności nie jest łatwy do udźwignięcia. – Czuję, że to jest ciężkie i smutne, tym bardziej że trwa i najwyraźniej będzie trwać dalej.

– Ludzie w Rmeich kochają życie, byli przyzwyczajeni, żeby jeździć do sąsiednich miast, nad morze, do Tyru czy Bejrutu, odwiedzać przyjaciół, spędzać wakacje. Teraz, przy tej izolacji, to wszystko jest niemożliwe – tłumaczy.

Zapytany, czego Rmeich potrzebowałoby najpilniej, gdyby zniesiono restrykcje, ksiądz nie wymienia w pierwszej kolejności dróg ani pracy. – Trzeba przede wszystkim zapewnić wszystkim mieszkańcom opiekę psychologiczną. Nie mamy w wiosce specjalistów ani sesji na odległość. Ludzie potrzebują w końcu odetchnąć – tłumaczy.

Podobne wnioski formułują Lekarze bez Granic, którzy odnotowują wśród mieszkańców rosnące potrzeby w zakresie zdrowia psychicznego i wysoki poziom lęku i stresu po miesiącach izolacji.

Vera jest innego zdania. Sama nie korzysta z pomocy psychologicznej i uważa, że nie każdy jej potrzebuje w czasach kryzysu. – Wsparcie psychologiczne nie jest teraz priorytetem. Potrzebujemy pomocy humanitarnej – mówi podkreślając, że w mieście brakuje leków.

Niepewność dotyczy też tego, kto w przyszłości będzie eskortował konwoje. Mandat UNIFIL wygasa 31 grudnia tego roku, a wycofanie ma nastąpić w ciągu kolejnego roku. Choć doniesienia medialne wymieniają alternatywy, żaden format zastępczy nie został jak dotąd ustanowiony.

– Nie mamy żadnych informacji o tym, jaka procedura ma obowiązywać po ich odejściu – mówi ksiądz Amil. – Ludzie często przychodzą do mnie i pytają „a co potem?". I szczerze mówiąc, nie wiem, co im odpowiedzieć, ani jak ich uspokoić.

– Nie da się wrócić do normalnego życia bez spokoju ducha, bez sąsiadów, których zburzone domy zmusiły do ucieczki, bez dróg do Bejrutu, bez pracy i pensji, bez zakupów i chwil rozrywki. Większość mieszkańców to dzisiaj bezrobotni – mówi proboszcz Amil.

– Żyjemy w stanie całkowitej izolacji od państwa, praca stanęła, więc życie gospodarcze zamarło całkowicie. To zagrożenie dla miejscowości, bo oznacza utratę części jej mieszkańców – mówi Vera. – Możliwe, że niektórzy zaczną wyjeżdżać, bo nie ma tu pracy.

A jednak zostają. Dlaczego?

– Nie wszyscy mieliby środki na wynajęcie mieszkania w Bejrucie. Przy około 6 tys. mieszkańców nawet organizacje pomocowe nie byłyby w stanie zapewnić wszystkim zakwaterowania – tłumaczy ksiądz Amil.

Ale jest coś jeszcze: – Ci ludzie przeżyli tyle wojen i trudności, a przez swój upór zdołali zachować tę ziemię – mówi proboszcz. – Ludzie kochają swoje domy i wspomnienia. Za żadną cenę nie chcą odejść.

W połowie września Vera spakowała się i wyjechała. Na miesiąc, jak mówi. Od sześciu dni nie było konwoju, a po wiosce krążyła pogłoska, że nie będzie już żadnego. – Wyjeżdżam, ale nie wiem, czy w ogóle będę mogła wrócić – napisała w dniu wyjazdu. ●

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY

Kraj/34414013

JUTRO W „WYBORCZEJ"

Wydanie sobotnie „Wyborczej" możesz kupić

OD SOBOTY DO CZWARTKU!

Szukaj w punkcie sprzedaży prasy.

NIE MUSIMY BYĆ STARZY

Mam 46 lat, nie planuję nadwagi, osteoporozy i emerytury

MISIA FURTAK

Hejt po nikim nie spływa bez śladu

JESTEM CHORY NA POLSKĘ

Adam Michnik w rozmowie z Jarosławem Kurskim

2 RP

eprasa.pl 1425c20e14

Zachowanie Karola Nawrockiego to deptanie zasad

Wśród prezydenckich praw nie ma nieprzyjęcia ślubowania od wybranego przez Sejm sędziego Trybunału Konstytucyjnego. Lech Kaczyński wiedział, że nieprzyjęcie ślubowania nie może być traktowane jako swoiste prezydenckie weto.

Agnieszka Kublik

• Wybrana przez Sejm sędzia Trybunału Konstytucyjnego Lidia Bagińska złożyła ślubowanie przed prezydentem Lechem Kaczyńskim. Pałac Prezydencki, 6 marca 2007 r.
FOT. SŁAWOMIR KAMIŃSKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

Gdy 20 lat temu, prezydent Lech Kaczyński, oznajmił, że nie ma prawa nie przyjąć przysięgi od wybranego przez Sejm sędziego Trybunału Konstytucyjnego, bo tak nakazuje ustawa zasadnicza, zapewne nie przyszło mu do głowy, że pojawi się prezydent, i to z namaszczenia Jarosława Kaczyńskiego, który tę zasadę podepcze.

Tamta sprawa nabiera dziś symbolicznego znaczenia.

Prezydent Nawrocki stawia warunek

Sędzia Trybunału Konstytucyjnego, Maciej Berek, powinien od 16 września wypełniać swoje obowiązki w Trybunale Konstytucyjnym. Żeby przystąpić do pracy musi złożyć ślubowania wobec prezydenta. Ale prezydent Karol Nawrocki stawia warunek: wypełnienie tego obowiązku uzależnia do tego, czy zobaczy na własne oczy dokument potwierdzający staż Berka jako radcy prawnego.

Berek taki dokument ma. To zaświadczenie wystawione 9 września 2026 roku przez Okręgową Izbę Radców Prawnych.

– Wynika z niego, że przez 17 lat wykonywałem zawód, a byłem wpisany [na listę radców prawnych] przez ponad 20 lat – tłumaczył Berek opozycji, która uważa, że nie ma on wymaganego stażu (10 lat).

Oświadczenie może przeczytać każdy, gdyż Berek opublikował je na platformie X: „W związku z publicznie stawianymi zarzutami o niespełnianiu przeze mnie wymogów formalnych jako kandydata na sędziego Trybunału Konstytucyjnego, przedstawiam zaświadczenie Dziekana Rady Okręgowej Izby Radców Prawnych, potwierdzające mój status radcy prawnego wykonującego zawód, co wypełnia wymagania ustawowe".

Wątpiąca Kancelaria Prezydenta zapytała Kancelarię Sejmu, czy Berek spełnienia „wymogi formalne wynikające wprost z przepisów ustawy o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego".

Marek Siwiec, szef kancelarii Sejmu nie odpowiedział na tak zadane pytanie. Uznał, że „skierowane do marszałka Sejmu pismo kwestionujące prawidłowość wyboru przez Sejm pana Macieja Berka na stanowisko sędziego Trybunału Konstytucyjnego nie ma oparcia w jakichkolwiek przepisach prawa powszechnie obowiązującego o charakterze materialnoprawnym czy proceduralnym".

A Włodzimierz Czarzasty, marszałek Sejmu, powtórzył iż, „prezydent nie ma możliwości prawnej podważenia suwerennej decyzji Sejmu w zakresie wyboru członka Trybunału Konstytucyjnego, ponieważ stanowiłoby to pogwałcenie podziału władzy i naruszałoby jej równowagę przewidzianą konstytucją".

Tymczasem rzecznik prezydenta uważa, że „gdyby były dokumenty potwierdzające 10-letnie sprawowanie przez Berka funkcji radcy prawnego, to przecież rządzący by te dokumenty przedstawili".

– Do dziś ich nie mamy i będziemy konsekwentnie o to pytać. Ktoś, kto zostaje sędzią TK, musi być krystalicznie czysty. Prezydent odbierze ślubowanie od Berka, wtedy, kiedy pan Maciej Berek przedstawi dokumenty potwierdzające, że spełnia wymogi formalne – zapowiedział Rafał Leśkiewicz, rzecznik Nawrockiego.

Prezydent nie ma uprawnień

Berek w środę mówił w TVP Info, że nie o wymogi formalne tu chodzi. – Problem polega na czymś innym. Każdy organ władzy publicznej – prezydent, premier sąd – może tylko tyle, ile wynika z przepisów, które przyznają temu organowi określoną kompetencję.

Prezydent nie ma uprawnienia, aby sprawdzać sędziego, którego wybrał Sejm – podkreślał Berek.

Berek w piśmie do Nawrockiego ma przypomnieć prezydentowi, że ślubowanie jest obowiązkiem sędziego Trybunału Konstytucyjnego.

A prezydent Nawrocki do tej pory nie zaprzysiągł czwórki sędziów wybranych przez Sejm 13 marca. To Krystian Markiewicz, Maciej Taborowski, Marcin Dziurda i Anna Korwin-Piotrowska. Zaprzysiągł tylko dwójkę: Magdalenę Bentkowską i Dariusza Szostka.

Prezydent nie przyjmował od czwórki sędziów ślubowania, więc nie mogli oni zacząć pracy w TK. W tej sytuacji 9 kwietnia w sejmowej Sali Kolumnowej złożyli ślubowanie z odczytaną formułą, że robią to „wobec prezydenta. Nadal nie orzekają, koczują w korytarzu, a TK nie funkcjonuje, gdyż bez nich nie można sformułować prawidłowych składów i zwołać Zgromadzenia Ogólnego.

Każdy organ władzy publicznej – prezydent, premier sąd – może tylko tyle, ile wynika z przepisów

MACIEJ BEREK

Lech Kaczyński miał wątpliwości

To wyjątkowe nadzwyczajne sytuacje, ale nie bezprecedensowe. W historii III RP już coś takiego miało miejsce. Właśnie 20 lat temu.

Jest 2006 rok. Lech Kaczyński jest prezydentem, a Jarosław Kaczyński premierem. PiS razem z Samoobroną i LPR-em tworzą rząd. 8 grudnia 2006 r. (daty dziennie są tu istotne) Lidia Bagińska zostaje wybrana na sędziego TK – wskazały ją LPR i Samoobrona, miała też poparcie PiS.

Już po wyborze wyszło na jaw, że Bagińska jako syndyk, miała problemy (miała okłamywać sąd). W efekcie za złe wykonywanie zawodu sąd odwołał ją z tej funkcji w 2005 r. Prezydent Kaczyński znalazł się w kropce: Bagińska została przez Sejm wybrana legalnie, ale dopiero po wyborze, posłowie poznali jej problemy. Więc wahał się, czy przyjąć od niej ślubowanie.

Andrzej Lepper ujawnił wówczas, że gdy rozmawiał z prezydentem Kaczyńskim o zaprzysiężeniu Bagińskiej „były sugestie", by zrezygnowała z tej funkcji. Ale Lepper odparł, że Bagińska nie była i nie jest przestępcą, a odebranie ślubowania od sędziego TK wybranego przez Sejm jest obowiązkiem prezydenta.

No i 6 marca 2007 roku prezydent Kaczyński przyjął od niej ślubowanie. Doszło do tego 70 dni od jej wyboru przez Sejm.

Sam akt ślubowania był nietypowy. Prezydent Kaczyński w swoim wystąpieniu nawiązał bowiem do sytuacji Bagińskiej (cytat ze strony Kancelarii Prezydenta): „Panie Prezesie, Panie i Panowie Ministrowie, Szanowna Pani Sędzio, Zgodnie z przepisami Konstytucji Rzeczypospolitej odebrałem od Pani przysięgę, ponieważ Sejm Rzeczypospolitej powołał Panią na stanowisko sędziego Trybunału Konstytucyjnego – także zgodnie z zapisami naszej ustawy zasadniczej. Ta uroczystość jest nieco opóźniona ze względu na różnego rodzaju wątpliwości, które powstały w ciągu ostatnich miesięcy. W tej sytuacji najlepszym sposobem wyjaśnienia są procedury przewidziane przez przepisy dotyczące Trybunału Konstytucyjnego Rzeczypospolitej. Gratulując Pani wyboru, chciałbym wyrazić nadzieję, że wszelkie te wątpliwości zostaną rozstrzygnięte. Życzę Pani owocnej pracy na tym niezwykle wręcz odpowiedzialnym stanowisku – niezwykle odpowiedzialnym i wymagającym niezwykłej uczciwości, bezstronności. Dziękuję bardzo. Gratuluję" – mówił w 2007 roku Lech Kaczyński.

Bagińska była z tego bardzo niezadowolona A prezydent tłumaczył, dlaczego jednak przyjął od niej ślubowanie.

„Wbrew wyraźnemu obowiązkowi przez wiele tygodni zwlekałem z przyjęciem tej przysięgi. Dopiero kiedy żadne sugestie, aby pani sędzia zrezygnowała ze swojego urzędu – a innej metody tutaj nie ma – nie dawały rezultatu, to zgodnie z przepisami konstytucji musiałem to zrobić. Odebrałem od Bagińskiej przysięgę, zgodnie z przepisami konstytucji, ponieważ Sejm powołał ją na stanowisko sędziego Trybunału Konstytucyjnego" – argumentował Kaczyński.

Jerzy Stępień był wtedy prezesem Trybunału i doskonale pamięta tę sytuację, bo była bezprecedensowa.

– Prezydent się wahał, jednak ostatecznie uznał, że nie ma podstaw prawnych do nieprzyjęcia ślubowania od Bagińskiej – opowiada „Wyborczej" sędzia Stępień.

Po złożeniu ślubowania Bagińska przyszła do Trybunału i tam usłyszała od prezesa Stępnia, iż zostanie wszczęte postępowanie wyjaśniające w jej sprawie. Poprosiła o trzy dni do namysłu. 12 marca Bagińska podała się do dymisji, a prezydent Kaczyński oznajmił, że „jest usatysfakcjonowany" jej decyzją.

Tym samym prezydent Kaczyński uznał, że nieprzyjęcie ślubowania nie może być traktowane jako swoiste prezydenckie weto.

Dziś Trybunału Konstytucyjnego przed sędzią Berkiem bronią politycy PiS, TV Republika, jej widzowie i prawnicy związani z PiS. Na przykład Łukasz Piebiak, prezes Stowarzyszenia „Prawnicy dla Polski", kiedyś wiceminister w resorcie Zbigniewa Ziobry, pisowskiego ministra sprawiedliwości, prokuratora generalnego, dziś zbiega, który uciekł do Ameryki przed 26 prokuratorskimi zarzutami.

Piebiak to też członek nowej Krajowej Rady Sądownictwa (z rekomendacji PiS). Ale przede wszystkim to kluczowa postać w aferze hejterskiej – grupa prawników w ministerstwie sprawiedliwości Ziobry awansowanych w czasach „dobrej zmiany" niszczyła w internecie swoich krytyków. Piebiaka za to czeka zarzut kierowania zorganizowaną grupa przestępczą, która bezprawnie przetwarzała dane sędziów, by ich skompromitować. ●

eprasa.pl 1425c20e14

Wrze w Konfederacji

Kompromitacja kandydata Konfederacji na prezydenta Krakowa pogorszyła i tak fatalne już relacje między dwiema partiami tworzącymi Konfederację. Trwają w sojuszu, ale jak długo?

Tomasz Nyczka

– Jak wyglądają teraz relacje między obiema partiami? – pytam parlamentarzystę Konfederacji.

– W ogóle nie wyglądają. Jest totalna podejrzliwość – odpowiada polityk.

Jedna partia chce rządzić, ale...

Konfederację tworzą dwie partie: Nowa Nadzieja Sławomira Mentzena i Ruch Narodowy Krzysztofa Bosaka. To osobne ugrupowania, z własnymi władzami i innymi profilami ideologicznymi.

Sławomir Mentzen i jego Nowa Nadzieja od dawna chcą narzucać ton w Konfederacji. Mentzen poczuł się pewnie po zeszłorocznych wyborach prezydenckich, w których zajął dobre trzecie miejsce, a przed drugą turą wyborów stał się wręcz rozgrywającym. Wtedy uwierzył w to, że Konfederacja to on, że bez niego tego projektu nie ma.

Politycy Nowej Nadziei zwracają też uwagę na to, że to ich formacja jest większa.

...to druga jest lepiej zorganizowana

– Ale to Ruch Narodowy ma dobrze zorganizowane struktury, to jego ludzie pracują w terenie, bez nich nie ma Konfederacji – przyznaje jednak polityk Nowej Nadziei.

Szczególnie, że Nowa Nadzieja w ostatnich kilkunastu miesiącach zajmuje się głównie sama sobą.

Partia miała problem ze sprawozdaniami finansowymi, na wniosek PKW sąd wykreślił ją z rejestru partii politycznych, Mentzen musiał zmieniać nazwę ugrupowania. Później pokłócił się z Ewą Zajączkowską-Hernik, której w Nowej Nadziei już nie ma. W Ruchu Narodowym takich problemów nie ma. W Nowej Nadziei patrzą na to z zazdrością.

Nieufność jest też na szczeblu lokalnym, gdzie działacze Nowej Nadziei słyszą, że nie mogą angażować się we wspólne akcje z przedstawicielami Ruchu Narodowego. – Zazdrość jest też o to, że działacze Ruchu Narodowego mają na przykład lepszy kontakt ze swoimi posłami, którzy angażują się w lokalne sprawy, pozwalają się też pokazać w Warszawie ludziom z regionów, dbają o nich – słychać w Nowej Nadziei.

Coś więcej niż „szorstka przyjaźń"

Mentzen i Bosak, pytani o ich relacje, powtarzają, że się nie przyjaźnią, mieszkają w innych miastach, mają swoje życie. Konfederację traktują jak projekt biznesowy – są w nim, bo okazało się, że to działa.

Mentzen rzadko bywa w Sejmie, unika głosowań, Bosak z kolei przy Wiejskiej jest praktycznie cały czas. Ich relacje są bardzo chłodne.

W tym roku doszło też między nimi do pierwszej poważnej publicznej awantury. Mentzen zaatakował szefa sztabu gen. Wiesława Kukułę i nazwał go „nienormalnym człowiekiem". Bosak wziął wojskowego w obronę, a wypowiedź swojego kolegi z Konferencji nazwał „nie tylko obraźliwą, ale niezgodną z prawdą". W reakcji na to Mentzen zalecił mu, żeby o takich sprawach „rozmawiać wewnętrznie, a nie na Twitterze".

– Ale te relacje stały się wyjątkowo chłodne już w zeszłym roku – mówi „Wyborczej" polityk Nowej Nadziei. Dlaczego? Polityk tłumaczy to tak: – Mentzen się wtedy wściekł, bo Bosak przed drugą turą wyborów dał dość jednoznaczne wskazanie na kandydata PiS. Mentzen miał inny pomysł, stąd „przesłuchania" obu kandydatów w jego kancelarii w Toruniu.

Kompromitacja w Krakowie pogłębia nieufność

W zeszłym tygodniu okazało się, że kandydat Konfederacji na prezydenta Krakowa Bartosz Bocheńczak nie zebrał wymaganej liczby podpisów. Bocheńczaka, sekretarza Nowej Nadziei, na kandydata na prezydenta wskazał Mentzen.

W Nowej Nadziei oburzają się, że narodowcy w niewystarczający sposób angażowali się w zbiórkę podpisów pod jego kandydaturą. W Ruchu Narodowym mieli z kolei pretensje do mentzenowców, że ci przejęli całkowicie temat w Krakowie, wystawili Bocheńczaka. Dlatego narodowcom odechciało się angażować w zbiórkę.

Relacje między Bosakiem i Mentzenem są bardzo chłodne

W ostatnią sobotę, podczas rady krajowej Nowej Nadziei, działacze już wprost obarczyli winą za kompromitację w Krakowie polityków Ruchu Narodowego. Mentzen się temu przysłuchiwał.

Dodatkowo, jak podał Onet, zaufanie między dwoma ugrupowaniami podważa jeszcze kwestia poparcia dla któregoś z kandydatów na prezydenta, bo Bocheńczak miałby się skłaniać do poparcia Łukasza Gibały, co z kolei doprowadza do wściekłości narodowców.

– Teraz Sławek już wprost mówi, że boi się że narodowcy dogadają się z Kaczyńskim i pójdą do wyborów razem z nim – mówi polityk Nowej Nadziei.

Jak długo „pociągną" razem?

Krótko mówiąc: kompromitacja w Krakowie i tak pogorszyła już złe relacje w Konfederacji. Obie partie tworzące ją trwają na razie w strategicznym sojuszu, choć staje się to wyjątkowo trudne.

– Moim zdaniem Mentzen ma podstawy, żeby się bać, bo Bosak ma dość tego, że jest traktowany jak powietrze – mówi jednak jeden z polityków Konfederacji.

Ale Konfederacja w jednym z ostatnich sondaży zrównała się już praktycznie z PiS, a to jest argument za tym, żeby nie ruszać projektu, który działa. W scenariusz rozstania jeszcze przed wyborami trudno więc uwierzyć, najpewniej Mentzen z Bosakiem dociągną jakoś razem do wyborów parlamentarnych.

A co po wyborach w 2027 roku? Rozmówca z Konfederacji: – Bez mrugnięcia okiem Ruch Narodowy i Nowa Nadzieja się rozejdą, jeśli przyjdzie do układania jakichś koalicji, na które będą mieli inny pomysł.

REKLAMA
Kraj/34448780

Zadbaj o bezpieczeństwo i chroń się przed RSV.

RSV występuje w dwóch typach: A i B. Oba mogą być dla ciebie groźne: odporność po zarażeniu jednym typem RSV jest niepełna i nie chroni w pełni przed drugim.[1,2]

Zaszczep się już dziś!

Masz 60 lat lub więcej? Porozmawiaj z lekarzem, farmaceutą lub pielęgniarką o dwóch typach RSV i sprawdź możliwość darmowych szczepień.[3]

Dowiedz się więcej na www.szczepieniersv.pl

RSV - syncytialny wirus oddechowy.
Referencje: 1. Cantú-Flores K, et al. Pathog Glob Health. 2022;116(7):398-409. 2. Nuttens C, et al. Infect Dis Ther. 2024;13(8):1725-1742. 3. Komunikat Głównego Inspektora Sanitarnego z dnia 31 października 2025 r. w sprawie Programu Szczepień Ochronnych na rok 2026 (DZ. URZ. Min. Zdr. 2025.85. Ogłoszony: 31.10.2025).

Pfizer Polska Sp. z o.o. ul. Żwirki i Wigury 16B, 02-092 Warszawa, Kapitał zakładowy 33.860.000 zł. KRS 0000022310 Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy. NIP 5213115586. BDO 000189470.

PP-UNP-POL-0498

1 RP

eprasa.pl 1425c20e14

Wyborcza farsa w Rosji

Operacja elektoralna, która ma wyłonić nową Dumę, stała się karykaturą wyborów. Wynaturzenia nie dziwią, bo Putin powierzył ją Drugiej Służbie FSB, czyli policji politycznej.

• **Rosja szykuje się do „wyborów" parlamentarnych. Kto tym razem zapewni wygraną partii Władimira Putina?** FOT. REUTERS / RAMIL SITDIKOV

Wacław Radziwinowicz

Przebojem Internetu od dwóch tygodni jest nagranie debaty wyborczej w Riazaniu. Tam w studiu Rossii 1 (kanał, bądź co bądź, kremlowski) prowadząca, stojąc za pulpitem, zapowiedziała początek dyskusji kandydatów do niższej izby parlamentu ze 158 okręgu wyborczego. Potem kamera odjechała i widzowie ujrzeli trzy takie same pulpity dla występujących po lewej i po prawej stronie studia. Za żadnym z nich nikt nie stał. Dziennikarka stwierdziła oczywistą oczywistość: „W naszym studiu kandydaci się nie zjawili" i po 38 sekundach „program wyborczy" się skończył.

Farsa wyborcza w Rosji trwa już ćwierć wieku. Putin nigdy nie wziął udziału w debacie

Takich wpadek mamy w tym wyborczym sezonie bez liku. Teraz są też „wybory" gubernatorów w 11 regionach Federacji. Żaden z „kandydatów", których zawczasu namaścił Putin, nie wziął udziału w żadnej debacie. Polittechnolodzy tłumaczą to tym, że na Kremlu radzono im, by nie pokazywali się publicznie z „technicznymi" kandydatami, bo to mogłoby przyćmić blask okazanej im pańskiej łaski.

– Myślę, że takich ludzi nikt nie wybierze. Dostaną po nosie – psioczyła na „dekowników" Ełła Pamfiłowa, szefowa Centralnej Komisji Wyborczej, dając tym samym dowód swemu głębokiemu cynizmowi. Bowiem świetnie wie, bo w tym uczestniczy, kto już został wybrany, a kto, jeśli się zjawi w studiu, będzie miał takie same szanse na wybór, jak mikrofon, do którego mówi.

Wybory w Rosji od ćwierć wieku są farsą. Sam Putin, choć „wybrany" pięć razy (Konstytucja, gdy przyszedł na Kreml, pozwalała mu na maksymalnie dwie kadencje), nigdy nie zaryzykował i nie wziął udziału w żadnej debacie.

Ale jeszcze do niedawna kampanie były popisem bardzo kreatywnych magików od wyborczych sztuczek, którzy wymyślali albo twórczo adaptowali obce polittechnologiczne chwyty.

W ruch szli dublerzy, ludzie o identycznych imionach, nazwiskach i otczestwach, co kandydaci niechciani. Jeśli takiego nie dało się znaleźć, to jakiegoś biedaka za parę rubli władza skłaniała do zmiany danych personalnych. Były partie, które też dublowały i po ułamku procentu odbierały głosy mocnym ugrupowaniom. Samych „partii komunistycznych" Rosjanie mają rój. Były „karuzele", czyli wielokrotne głosowanie.

Były i są sprytne metody przymuszania pracowników budżetówki do „właściwego" głosowania i przekupywanie elektoratu. Byłem kiedyś we wsi, gdzie kołchoźnicy stawiali krzyżyki nie tym, kogo chcieli, wiedząc, że bez tego władza nie przydzieli im gnoju na działki.

Dorobek rosyjskich ekspertów od sterowania wynikami „wyborów" jest tak imponujący, że są wynajmowani przez partie na Zachodzie i tam świetnie opłacani. W Polsce też.

Nie wszystko, co wymyślili, da się zastosować na obczyźnie. Tak jest chociażby z planowaniem wyników głosowań ogólnokrajowych. W Federacji to rachunek skomplikowany, ale prognozę rezultatu daje mocną. Są regiony niezbyt lojalne wobec władzy, tradycyjnie to była Moskwa (dziś stolica stoi za Putinem i jego wojną), Petersburg, inne wielkie miasta. Tu mogą być niedobory.

Kto zapewni wygraną partii Putina

Jest jednak wspaniała poduszka bezpieczeństwa w postaci „sułtanatów elektoralnych". To przede wszystkim republiki kaukaskie. W takiej Czeczenii zawsze na zamówienie frekwencja jest powyżej 90 procent, tak samo jak i poparcie dla „partii władzy".

Sztukmistrze od rachunków wyborczych, orientując się na skuteczność gubernatorów innych prowincji i wiedząc, który trzyma poddanych za twarz (dziś choćby stalinowiec Gieorgij Filimonow w Wołogdzie), potrafią wyliczyć, ile przymusem, fałszerstwami da się tam wycisnąć z miejscowych.

Tym razem na Kremlu kalkulują, że w całym kraju będzie to 45-50 proc. (w lipcu poprzeczkę obniżyli z poziomu 50-55 proc.) w głosowaniu na listy partyjne. To ambitne zadanie, bo nawet kremlowscy socjologowie wskazują, że „partię władzy" popiera 35 proc. narodu.

Ale putiniści i tak zagarną tyle mandatów, ile zaplanowano (co najmniej większość konstytucyjna), bo nadrobią w okręgach jednomandatowych, decydujących o obsadzie 250, czyli połowie miejsc w Dumie.

Sukces, jak się mówi w kręgach opozycyjnych – „operacji o jedności Führera i nacji", jest więc i zapewniony, i wyliczony.

Jak putinowskie służby sterują wyborami

A stanie się tak dzięki temu, że tym razem, w trudnym wojennym czasie, Putin powierzył wybory nie, jak do tej pory, swojej administracji (de facto od dawna należy do niej Centralna Komisja Wyborcza), a Służbie Ochrony Ustroju Konstytucyjnego i Walki z Terroryzmem, czyli „Drugiej Służbie FSB", a w narodzie – „Dwójce".

Wybory w Rosji od ćwierć wieku są farsą. Sam Putin, choć „wybrany" pięć razy (Konstytucja, gdy przyszedł na Kreml, pozwalała mu na maksymalnie dwie kadencje), nigdy nie zaryzykował i nie wziął udziału w żadnej debacie

Tą szybko rosnącą w siłę instytucją kieruje generał pułkownik Aleksiej Siedow, powszechnie uważany za organizatora zabójstwa Aleksieja Nawalnego w polarnym łagrze (za co objęły go sankcje zachodnie).

Kiedy Putin 27 lat temu szykował się do objęcia Kremla, Grigorij Jawlinski, przywódca partii Jabłoko, ostrzegał, że ten jako agent policji politycznej potrafi działać tylko na dwa sposoby: „werbuje albo prowadzi operacje specjalne".

Tak samo Siedowa oraz jego ludzi nie bawią gry, jakie lubi uprawiać zafascynowany wszelką socjotechniką Siergiej Kirijenko, zastępca szefa administracji prezydenckiej odpowiedzialny za politykę krajową. To on zgodnie z trudną do zrozumienia kalkulacją zdecydował o dopuszczeniu do udziału w kampanii opozycyjnego, jednoznacznie antywojennego Jabłoka, które zgodnie z logiką demokracji zaczęło błyskawicznie rosnąć w sondażach.

Przyszło dokonać korekty i ugrupowanie odstrzelić. Zgodnie z pragmatyką policyjną. Zwerbowana do tej roboty marginalna partia Rodina oskarżyła Jabłoko o złamanie procedur wyborczych, branie pieniędzy od osób, które kiedyś coś tam zarobiły za granicą (co jest zabronione), naruszenie praw autorskich (cytowanie fragmentu popularnej od ponad 60 lat piosenki bez zgody autora). Potem nadszedł sąd i szybka dyskwalifikacja listy partyjnej.

Później już pojedynczo przyszło wytłuc tych, których Jabłoko wystawiło jako kandydatów w okręgach jednomandatowych, a którzy cieszą się popularnością. Ostatecznie odstrzelono już 17 ze 135 kandydatów wystawionych przez Jabłoko, jeszcze 17 czeka na wynik złożonych przez nich apelacji od decyzji sądów o pozbawieniu ich prawa uczestnictwa w wyborach.

Sposób działania „Dwójki" jest prosty. Bierze się kandydata, który Kremlowi się nie podoba, a jest przez naród lubiany. Żeby się nie trzymać ludzi Jabłoka, niech to będzie Nikołaj Bondarienko, najpopularniejszy komunista (ponad 2,5 mln obserwujących w sieci), znany z głośnych solowych akcji politycznych.

Trzeba znaleźć kogoś, kto doniesie (nazwisko zwerbowanego do tej roboty nie zostało ujawnione), że na stronie internetowej „Nikołaj Bondarienko Live" (koledzy kandydata i on sam zapewniają, że nie mają z tą stroną nic wspólnego) dwa lata temu pojawiła się na krótko fotografia Nawalnego.

A to w Rosji kwalifikują jako „ekstremizm". Sąd wymierzył Bondarience grzywnę w wysokości 1000 rubli (mniej niż 50 zł). Suma błaha, ale „wykroczenie" poważne. Z takim na koncie przez rok kandydować nie można.

Po ogłoszeniu sukcesu wyborczego przyjdzie czas na rozliczenia

Operacja specjalna „Bondarienko" zakończyła się sukcesem.

Jednak większy zysk przyniesie Jednej Rosji szeroko zakrojona operacja zwiększenia liczby „sułtanatów elektoralnych" o regiony graniczące z Ukrainą, całkiem okupowane przez Rosję Krym i miasto Sewastopol albo częściowo – obwody ługański, doniecki, chersoński, zaporoski.

Na tych obszarach mieszka około 11 proc. wszystkich wyborców. Tam wybory trwają nie jak wszędzie trzy dni (u Putina od czasu „referendum konstytucyjnego" w 2020 roku to już norma), lecz tydzień.

Z urnami i oddanymi głosami można tam „ze względów bezpieczeństwa" robić wszystko. Można otwierać lokale wyborcze i zamykać je kiedy się chce. Można kazać ludziom głosować na podwórkach, w parkach, na przystankach. Nikt nie kontroluje, jak, przez kogo, gdzie są nocami przechowywane karty do głosowania. Frekwencja w tych warunkach pozostanie ciemną liczbą.

Tak da się osiągnąć 90 plus.

A po ogłoszeniu sukcesu wyborczego przyjdzie czas na rozliczenia. Incydent z dopuszczeniem Jabłoka był poważnym zgrzytem w mechanizmie, bo choć na mgnienie pokazał, że nie cała nacja jest ze swoim wodzem, jego partią i ich wojną.

A Kirijenko będzie miał jeszcze jeden kłopot. Koncert miłośnika Hitlera, amerykańskiego rapera Kanye Westa w Petersburgu organizowała firma związana z jego synem. Występów pewnie nie będzie. Niedoszli widzowie domagają się zwrotu pieniędzy za bilety, a pieniędzy już nie ma, bo honoraria zostały wypłacone. Nie to jednak, ani „rzymskie saluty" artysty wywołały największy gniew władzy.

Dziki popyt na bilety, które, choć horrendalnie drogie, zostały rozchwytane błyskawicznie tak samo jak miejsca w hotelach Petersburga, jak również w samolotach i pociągach do miasta w dniach koncertu, pokazały, jak bardzo publiczność rosyjska jest spragniona czegoś innego niż patriotyczna tandeta, którą podsuwa jej Putin. ●

1 RP

eprasa.pl 1425c20e14

Niemieckie szpitale przygotowują się na ewentualną wojnę

W tym celu chcą m.in. przystosować do współczesnych wymagań obiekty funkcjonujące w czasach zimnej wojny.

Wiktoria Bieliaszyn

W raporcie, w którym Bundeswehra przeanalizowała możliwe scenariusze na wypadek ataku Rosji na NATO, oszacowała, że do Niemiec codziennie może napływać nawet tysiąc rannych żołnierzy.

„W takiej sytuacji pięć szpitali wojskowych w kraju szybko się przepełni, a ponieważ w czasie wojny szpitale cywilne mają obowiązek udzielać pomocy, system opieki zdrowotnej stanie w obliczu bezprecedensowego obciążenia" – opisywał w środę (16.09) Bloomberg, informując jednocześnie o tym, że „placówki medyczne przygotowują się na masowy napływ rannych, a chirurdzy przechodzą szkolenia z zakresu leczenia urazów wojennych".

By uczynić system bardziej wydolnym wojsko chce przywrócić do użytku opuszczone obiekty z czasów zimnej wojny. Jednym z nich jest zbudowany w 1979 roku na wypadek ataku nuklearnego, podziemny szpital w Ulm.

Dziennikarze Bloomberga opisują, że obiekt jest przystosowany do przyjęcia 2 tysięcy osób i samodzielnego funkcjonowania przez 90 dni. „Odbudowa będzie kosztować miliony euro, ale te wydatki stanowią jedynie niewielką część kosztów niezbędnych do przygotowania systemu opieki zdrowotnej na ewentualną wojnę" – ocenia Bloomberg.

Niemcy mierzą się z problemami, ale wiedzą, jak je rozwiązać

Niedobór miejsc w szpitalach to tylko część problemu. Jak wynika z raportu, Niemcom brakuje również specjalistów z doświadczeniem w leczeniu urazów wojennych. Aby zwiększyć ich liczbę, Bundeswehra i Niemieckie Towarzystwo Traumatologiczne (DGU) już organizują specjalne kursy dla chirurgów cywilnych.

Uznany niemiecki lekarz Sascha Flohé, członek Niemieckiego Towarzystwa Chirurgii Urazowej, przekazał, że w ramach przygotowań medycy wspólnie z armią biorą udział w zakrojonych na szeroką skalę ćwiczeniach. Największe z nich odbyły się w marcu: były symulacją ataku Rosji na Litwę i polegały na przetransportowaniu żołnierzy do szpitali w Berlinie i Brandenburgii.

• **Niemiecki system ratunkowy na ciężarówkach** FOT. SHUTTERSTOCK

Na liście zadań, które staną przed niemieckim rządem, Bundeswehra wymienia w raporcie także konieczność usprawnienia koordynacji między szpitalami wojskowymi a cywilnymi, a także wzmocnienia łańcuchów dostaw produktów medycznych.

Prywatne firmy z branży medycznej mają obawiać się, że ich pracownicy mogą zostać powołani do służby jako rezerwiści lub ochotnicy (w niektórych regionach dotyczy to nawet 20 proc. pracowników). Prócz tego, analizują one możliwości zapewnienia nieprzerwanej produkcji leków o kluczowym znaczeniu w przypadku gwałtownego wzrostu popytu.

Minister obrony Niemiec Boris Pistorius oświadczył w 2025 roku, że Rosja może rozpocząć wojnę z NATO w 2029 roku (zdaniem niektórych analityków może to nastąpić nawet wcześniej).

Jeśli tak się stanie, zauważa Bloomberg, Niemcy będą musiały stanąć w obronie sojuszu, a biorąc pod uwagę ich położenie geograficzne, prawdopodobnie staną się kluczowym węzłem tranzytowym dla żołnierzy.

Duńczycy zamówili u Niemców szpitale polowe

Europejscy politycy mają świadomość tego, jakim zagrożeniem dla Europy może stać się Rosja. We wrześniu 2025 roku premierka Danii Mette Frederiksen – po tym jak niezidentyfikowane drony przeleciały nad kilkoma duńskimi lotniskami oraz bazą lotniczą Skrydstrup, w której szkolą się ukraińscy piloci – obarczając Rosję odpowiedzialnością za te przeloty, powiedziała, że stanowi ona „zagrożenie dla bezpieczeństwa Europy".

Wygląda na to, że i Duńczycy szykują się na to zagrożenie: w marcu 2026 zamówili w niemieckiej spółce Rheinmetal pięć mobilnych szpitali polowych. Jak informuje portal The Defense Post, trzy z nich są skonfigurowane do podstawowych zadań szpitalnych, a pozostałe dwa do funkcji rozszerzonych.

Szpitale polowe przygotowane do podstawowych zadań mają konstrukcje kontenerowe i są umieszczane na ciężarówkach. Dostępne są w nich narzędzia diagnostyczne i chirurgiczne, umożliwiające niesienie szybkiej pomocy rannym.

Szpitale polowe z rozszerzonymi funkcjami są nie tylko większe, mają także m.in. przestrzeń do intensywnej terapii, można w nich wykonać tomografię i badania laboratoryjne. „Razem udało nam się opracować rozwiązania o wysokiej wydajności, nastawione na misję" – mówił o współpracy z Duńczykami Armin Krenn, dyrektor zarządzający w Rheinmetall Mobile Systeme. ●

Kraj/34452855

GRYFINO

WYCIĄG Z OGŁOSZENIA O PRZETARGU USTNYM NIEOGRANICZONYM

Burmistrz Miasta i Gminy Gryfino

informuje,

że w dniu **24 listopada 2026 r., o godzinie 11.00** w sali nr 34 Urzędu Miasta i Gminy w Gryfinie przy ul. 1 Maja nr 16, przeprowadzony zostanie drugi **przetarg ustny nieograniczony** na sprzedaż nieruchomości gruntowych, położonych w obrębie ewidencyjnym Wełtyń II, przeznaczonych pod zabudowę usługową – usługi komercyjne z dopuszczeniem lokalizacji funkcji biurowo – administracyjnej i magazynowej (W2.86.03.U), (W2.86.04.U):

– działka nr **97/10** o pow. 1,7957 ha (KW SZ1Y/00065066/9)
– cena wywoławcza netto 1.200.000,00 zł
– wadium – 120.000,00 zł

– działka nr **290** o pow. 1,4249 ha (KW SZ1Y/00065066/9)
– cena wywoławcza netto 900.000,00 zł
– wadium – 90.000,00 zł

Do uzyskanej w przetargu ceny nieruchomości zostanie doliczony podatek VAT w wysokości 23%.

Pełne treści ogłoszeń o przetargach, wywieszone zostały na tablicy ogłoszeń Urzędu Miasta i Gminy w Gryfinie oraz zamieszczone na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej (www.bip.gryfino.pl).

Szczegółowe informacje dotyczące nieruchomości będących przedmiotem przetargów uzyskać można w Wydziale Działalności Gospodarczej, Rolnictwa i Gospodarki Nieruchomościami Urzędu Miasta i Gminy w Gryfinie, ul. Parkowa nr 3 (II piętro, pokój nr 202) lub telefonicznie pod numerem 91 416 20 11 wew. 402 albo poprzez pocztę elektroniczną pod adresem nieruchomosci@gryfino.pl.

1 RP

Kraj/34451088

WARSZAWSKI UNIWERSYTET MEDYCZNY

ogłasza przetarg nieograniczony pisemny na łączną sprzedaż nieruchomości gruntowych w Warszawie:

WARSZAWSKI UNIWERSYTET MEDYCZNY

- **ul. Koszykowa 82A, KW nr WA1M/00338017/4**, w ewidencji gruntów działka nr 1/1 z obrębu 2-01-02, o powierzchni 5 336 m²,

- **ul. Oczki 3, KW nr WA1M/00563111/9**, w ewidencji gruntów działka nr 1/2 z obrębu 2-01-02, o powierzchni 1 196 m².

Łączna cena wywoławcza netto **95 000 000,00 zł** (słownie: dziewięćdziesiąt pięć milionów złotych 00/100). Sprzedaż nieruchomości zwolniona jest z podatku VAT.

Wadium: 2 000 000,00 zł (słownie: dwa miliony złotych 00/100) należy wpłacić do 31 marca 2027 r. na rachunek bankowy:
Bank Millennium 51 1160 2202 0000 0003 0813 1638.
Wadium może zostać wniesione w formie gwarancji bankowej lub ubezpieczeniowej. Wówczas oryginał gwarancji zostanie złożony wraz z ofertą.

Oferty należy złożyć do dnia 31 marca 2027 r. do godziny 14:00 w Kancelarii Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, ul. Żwirki i Wigury 61 (budynek Rektoratu pok. nr 9), 02-091 Warszawa, w zamkniętych kopertach z napisem: „Przetarg – oferta na nabycie prawa własności nieruchomości Koszykowa/Oczki".

Otwarcie ofert nastąpi w dniu 2 kwietnia 2027 r. o godz. 12:00 w budynku Rektoratu WUM (Warszawa, ul. Żwirki i Wigury 61 pok. 316, III p.).

Warunki przetargu są zamieszczone na stronie:

https://bip.wum.edu.pl/artykuly/ogloszenia-o-sprzedazy-nieruchomosci

**Dodatkowych informacji udziela Dział Nieruchomości WUM:
tel. 22/ 572 00 89, 728 960 613,
mail: nieruchomosci@wum.edu.pl**

Wizja lokalna nieruchomości:
- 19 listopada 2026 godz. 12:00 (czwartek),
- 22 stycznia 2027 godz.10:00 (piątek),
- 18 lutego 2027 godz. 12:00 (czwartek),
- 2 marca 2027 godz. 11:00 (wtorek).

eprasa.pl 1425c20e14

Pracownik Żabki drwi z klienta

Chciał kupić wodę za 3,80 zł. Zapłacił 5,49 zł, wysłuchał kpin ze swojego wieku i wzroku, a na koniec usłyszał od Żabki, że sklep, w którym to się wydarzyło, nie istnieje.

FOT. SHUTTERSTOCK

Piotr Miączyński

Tej historii nie byłoby, gdyby panu Robertowi (wiek 60+) w trakcie biegania nie zachciało się pić. Zaszedł więc do Żabki w jednej z podkrakowskich miejscowości.

– Na półce przy napoju Oshee widniała wyraźna, duża cena: 3,80 zł. Biegałem, więc nie miałem przy sobie okularów do czytania. I nie dostrzegłem mikroskopijnego druczku z warunkami promocji (aplikacja + 2 sztuki). Przy kasie naliczono mi kwotę regularną, 5,49 zł – relacjonuje ponuro czytelnik.

Gdy, jak twierdzi, kulturalnie zwrócił uwagę na nieczytelność etykiety, reakcja reprezentanta sklepu była skandaliczna.

– Młody mężczyzna stojący za ladą publicznie zaczął ze mnie szydzić, drwił z mojego wieku oraz stanu wzroku, dając mi szyderczą „dobrą radę", abym „szybko poszedł do lekarza zbadać wzrok". Następnie w sposób agresywny nakazał mi opuszczenie obiektu i zakazał ponownego wchodzenia do sklepu – opowiada pan Robert, który mimo upływu czasu nadal nie może wyjść z szoku. – Wszystko się we mnie zagotowało.

I wylicza:

• Gdyby chodziło wyłącznie o nieczytelne, wprowadzające w błąd etykiety cenowe, po spokojnym wyjaśnieniu sprawy przy kasie zapewne po prostu zapłaciłbym, wyszedł ze sklepu i szybko o tym zapomniał.

• Gdyby centrala Żabki po moim pierwszym zgłoszeniu pochyliła się nad sprawą chociaż z odrobiną empatii i odpowiedziała w jakikolwiek rozsądny, ludzki sposób – pewnie na tym by się skończyło i temat byłby zamknięty.

Ale tak się nie wydarzyło. Klient postanowił więc złożyć skargę.

Bon na 5 zł w ramach przeprosin

Korespondencja z Centrum Wsparcia Klienta Żabki okazała się wycieczką w krainę absurdu, gdzie jedno zdziwienie goni drugie, a wcześniejsza odpowiedź przekreśla kolejną.

Komedia? Dramat? Każdy znajdzie tu coś dla siebie.

31 lipca Żabka zakumkała po raz pierwszy, zaczęło się od próby wręczenia panu Robertowi gratyfikacji finansowej.

„Zrobimy wszystko, aby jak najszybciej rozwiązać problem tak, aby w przyszłości już się nie powtórzył! Dbając o dobre relacje, przyznaliśmy bon o wartości: LB91267966030. Aby wykorzystać bon, należy wskazać przy kasie kod: 5 zł Rabat jest dostępny do wykorzystania do 31 grudnia 2026 roku" – przekazała sieć.

Cóż to za wartość LB91267966030, nie wiadomo, ale wygląda na dużą.

Ale dość ironii, widać, że konsultant/konsultantka po prostu przekleili formatkę, wychodząc z założenia, że klient się uspokoi i więcej głowy zawracać nie będzie.

A poza tym to: „najmocniej przepraszamy za zaistniałą sytuację".

Tu pan Robert już był nieco zirytowany.

Ale jego zdenerwowanie jeszcze się zwiększyło, kiedy przeczytał: „Cieszymy się, że znasz Żabkę i jesteś częścią naszej wielkiej małej rodziny." A dalej było: „Warto sobie pomagać, dlatego teraz my prosimy Ciebie o pomoc! Będziemy bardzo wdzięczni, jeśli wyrazisz opinię na temat jakości obsługi w naszym Centrum Wsparcia Klienta (zajmie Ci to około 3 sekundy). Oceń poziom swojego zadowolenia".

Czytelnik na fali swoich emocji odpisał od razu. Szlachetną ofertę 5 zł – bez żalu – odrzucił, uznając, że próba zbagatelizowania tak poważnego incydentu za pomocą bonu jest dla niego – jako klienta – głęboko upokarzająca i stanowi kolejną zniewagę. „Przesłana przez Państwa wiadomość jest bezdusznym, automatycznym szablonem (korporacyjny bełkot), który dobitnie świadczy o braku jakiejkolwiek analizy mojego zgłoszenia" – zauważył.

Sprawę nieczytelnego i wprowadzającego w błąd oznaczania cen przekazał do Wojewódzkiego Inspektoratu Inspekcji Handlowej w Krakowie.

W korespondencji do Żabki podkreślił: „Sposób, w jaki zostałem potraktowany (publiczne szydzenie ze stanu zdrowia i wieku), wyczerpuje znamiona naruszenia dóbr osobistych". I zażądał dostępu do monitoringu.

Tego sklepu nie ma i co nam pan zrobi

Pan Robert dobrze pamięta komedię Stanisława Barei „Miś" i scenę, w której szataniarz wycedził do klienta: „Nie mamy pańskiego płaszcza i co nam pan zrobi?".

Tu było podobnie. 12 sierpnia Żabka zakumkała po raz drugi. „Po ponownej analizie zgłoszenia podtrzymujemy nasze dotychczasowe stanowisko oraz decyzję o przyznaniu bonu o wartości 5 zł".

Zdaniem sieci z cenówką jest wszystko w porządku.

I teraz pojawia się prawdziwa bomba. „W odniesieniu do monitoringu informujemy, że nagrania z monitoringu znajdującego się w sklepie stanowią własność Franczyzobiorcy. Chcemy również poinformować, że wskazany przez Pana sklep nie funkcjonuje już w tej lokalizacji".

Pan Robert udał się więc do tej samej Żabki ponownie. Była otwarta.

Po czym odpisał, że placówka „nadal fizycznie istnieje, prowadzi sprzedaż, a na Państwa oficjalnej stronie internetowej widnieje jako czynny sklep. Twierdzenie o likwidacji placówki oceniam jako celowe wprowadzenie mnie w błąd w toku postępowania reklamacyjnego, mające na celu nakłonienie mnie do zaniechania dochodzenia roszczeń".

Jego zdaniem w przesłanych odpowiedziach całkowicie zignorowano fakt skandalicznego zachowania reprezentanta sklepu.

„Szyderstwa z mojego wieku i stanu wzroku (drwiąca »rada o lekarzu«), oraz bezprawne nakazanie opuszczenia sklepu z zakazem powrotu stanowią rażące naruszenie dóbr osobistych (godności i dobrego imienia) oraz przekroczenie jakichkolwiek uprawnień sprzedawcy w miejscu użyteczności publicznej" – argumentował.

Sklep powrócił

Na odpowiedź znowu trzeba było czekać długo. Tym razem nastąpiło to 31 sierpnia.

Żabka zakumkała po raz trzeci, wyjaśniając, że informacja zgodnie z którą wskazany sklep nie funkcjonuje już pod podanym adresem, była nieprawidłowa. Ale: „Jednocześnie nie znajdujemy podstaw do stwierdzenia, że doszło do »«poświadczenia nieprawdy« w rozumieniu prawnym". Sieć twierdziła też, że zainterweniował w sprawie naszego czytelnika: „Odpowiednie działania zostały już podjęte na drodze służbowej wobec osoby odpowiedzialnej za funkcjonowanie placówki."

„W kwestii monitoringu chcemy doprecyzować wcześniejszą informację. Fakt, że system monitoringu znajduje się w dyspozycji franczyzobiorcy, nie oznacza, że kwestia ta została przez nas całkowicie pominięta".

Sposób, w jaki zostałem potraktowany (publiczne szydzenie ze stanu zdrowia i wieku), wyczerpuje znamiona naruszenia dóbr osobistych

PAN ROBERT W PIŚMIE DO ŻABKI

Otóż, jak tłumaczy sieć, Żabka nie jest automatycznie administratorem każdego systemu monitoringu funkcjonującego w placówkach prowadzonych przez franczyzobiorców.

A tak w ogóle możliwość uzyskania konkretnego nagrania zależy m.in. od tego, czy materiał nadal znajduje się w systemie. „Nagrania z monitoringu nie są przechowywane bezterminowo, dlatego po upływie obowiązującego okresu retencji ich odtworzenie może nie być możliwe".

Czytelnik odpisał, że wniosek o zabezpieczenie nagrania z monitoringu złożył w tym samym dniu, w którym doszło do zdarzenia.

„Jeśli nagranie wygasło, nastąpiło to wyłącznie w wyniku celowej opieszałości Państwa służb kontrolnych, które przez ponad miesiąc zbywały mnie automatycznymi szablonami" – zaznaczył.

Przy odpowiedzi na temat psa, oczy czytelnika powiększyły się do rozmiaru spodków.

Bo ironizując równie dobrze można było napisać, że nie da się wykluczyć, że nie był pies, a na przykład łoś czy dzik. Zapisu monitoringu w końcu najprawdopodobniej nie ma.

Nie dziwi się, że pracownicy Żabki notorycznie wprowadzali go błąd. Są bezkarni, bo żadna z wysłanych do niego odpowiedzi nie była podpisana imieniem i nazwiskiem.

Co na to wszystko Żabka?

Pytania do sieci wysłaliśmy w piątek. Szybko oddzwonił miły pan, który wyraźnie się ucieszył, kiedy usłyszał, że odpowiedzi mogą się pojawić w poniedziałek. W poniedziałek zadzwonił ponownie, pytając czy może być to wtorek. Wspólnie uzgodniliśmy wtorek, godzinę 12.

We wtorek rano Żabka zadzwoniła jeszcze raz, z informacją, że odpowiedź jest już właściwie gotowa, że trwają ostateczne poprawki nad jej całością i że proszą o jeszcze odrobinę czasu.

Uzgodniliśmy 14.30, a jak odpowiedź nie dotrze, oznacza to, że sieć rezygnuje z zabrania stanowiska w tej sprawie. Odpowiedź doszła o 15.14.

Na pytanie o komentarz do całej sprawy biuro prasowe kunsztownie urzeźbiło zdania, z których wynika, że niebo jest błękitne, a woda mokra.

Największy konkret to powtórzenie informacji:

„Po otrzymaniu reklamacji skontaktowaliśmy się z franczyzobiorcą prowadzącym sklep, aby wyjaśnić okoliczności zdarzenia i zweryfikować zgłoszone zastrzeżenia. Przypomnieliśmy mu o obowiązujących w sieci standardach obsługi klientów oraz zasadach Kodeksu Etyki i Postępowania dla Franczyzobiorców Żabka Polska".

Czy to właściwe, że klientowi ekspedient radzi, żeby „szybko poszedł do lekarza zbadać wzrok"?

„Skierowanie ze strony obsługi sklepów jakiejkolwiek uwagi, która może być odebrana przez kupującego jako obraźliwa, nie jest zgodne ze standardami obsługi obowiązującymi w naszych placówkach. Są one elementem obowiązkowego szkolenia dla kandydatów na franczyzobiorców, a ich przestrzeganie podlega regularnej weryfikacji w ramach audytów sklepów sieci".

Wreszcie, czy istnieje zapis audiowizualny tej sytuacji i czy go państwo sprawdzili?

eprasa.pl 1425c20e14

Na to pytanie nie ma odpowiedzi.

Poza: „Monitoring w sklepach Żabka należy do franczyzobiorców prowadzących poszczególne placówki. Są oni jednocześnie administratorami danych osobowych pozyskiwanych za jego pośrednictwem. Oznacza to, że to franczyzobiorcy określają cele i sposoby przetwarzania tych danych oraz zabezpieczenia, ponosząc odpowiedzialność za działania własne oraz osób przez siebie zatrudnionych".

Seniorzy nie chodzą do Żabek

Seniorzy, mimo że Żabki są właściwie wszędzie (a na pewno tam, gdzie są również seniorzy, bo starsze osoby mieszkają głównie w miastach), omijają je szerokim łukiem, co w niedalekiej przyszłości może być dla niej poważnym problemem.

Klienci Żabki są wyraźnie młodsi niż klienci tradycyjnych sieci spożywczych: około 55 proc. ma mniej niż 34 lata, a średni wiek kupującego wynosi około 34 lat. To dane z analizy Nielsen/OC&C dotyczącej struktury klientów w 2024 roku.

Wynikało z niej też, że grupa 65+ to 2 proc. klientów sieci, dla porównania: to 12 proc. klientów Lidla, 19 proc. Biedronki oraz 21 proc. w przypadku Dino. Swoją drogą seniorzy nie lubią również chodzić do dyskontów.

Jak to zresztą określiły badaczki z YouGov w raporcie „Silver – generacja przyszłości", Żabka jest wyraźnie niedoreprezentowana wśród silversów, bo zwyczajnie nie odpowiada w pełni na ich potrzeby. Seniorzy oczekują szerszego wyboru produktów, także markowych, po które chętnie sięgają. W Żabce ich znaleźć nie mogą.

Ta polityka Żabki szybko się na niej zemści, bo seniorzy stają się najważniejszą grupą w polskim handlu. A konsumują inaczej niż ludzie młodzi. Najkrócej mówiąc dużo zdrowiej, mniej spożywają alkoholu, mniej napojów energetycznych, mniej dań gotowych.

W potężnym raporcie banku ING z 2024 roku na temat Żabki napisano, że demografia oraz postrzeganie marki przez klientów to dwa bardzo duże czynniki ryzyka w przypadku tej sieci.

Sama Żabka zapytana przez nas, dlaczego w sieci dominującą, największą czcionką prezentowana jest cena promocyjna obwarowana szeregiem warunków (zakup 2 sztuk + aplikacja), podczas gdy rzeczywista, regularna cena towaru za 1 sztukę jest ukryta mikroskopijnym drukiem, oraz czy orientują się, że części klientów takie oznaczanie cen może sprawiać kłopoty, odpowiedziała, że problemu nie widzi.

„Sposób, w jaki prezentujemy ceny w naszych sklepach, jest zgodny z powszechną, rynkową praktyką, natomiast regularnie go analizujemy i rozwijamy, aby był możliwie jak najbardziej czytelny dla klientów" – zadeklarowała.

I przywołuje przy tym, że według „Badania zrozumiałości etykiet cenowych", zrealizowanego na zlecenie Żabki przez ARC Rynek i Opinia, zdecydowana większość respondentów potrafi poprawnie wskazać etykiety „promocyjne" (86 proc.) lub „wielosztukowe" (91 proc.).

Cóż, wskaźnik „poprawnego wskazania etykiety" niekoniecznie mierzy to samo, co zdolność do ustalenia faktycznej ceny do zapłaty przy jednym produkcie, dwóch produktach, ofercie dla użytkownika aplikacji czy promocji z limitem. To różne zadania, chciałoby się powiedzieć, poznawcze.

W odrębnym badaniu ARC dla UOKiK z 2025 roku, przeprowadzonym na reprezentatywnej próbie 2 019 osób, 74 proc. respondentów zgłosiło doświadczenie trudności ze zrozumieniem ceny promocyjnej lub wskazało ich przyczyny; szczególnie często problem dotyczył mechanizmów wielosztukowych.

Cenówki w polskim handlu są za małe i na dodatek – zwłaszcza dla seniorów – niezbyt czytelne. Te z Żabki nie dość, że pisane są małymi literami, to jeszcze trzeba się przy nich chwilę nagłowić co autor miał na myśli.

Inspektoraty kontrolują cenówki, ale pod innym kątem

W ubiegłym roku Wojewódzkie Inspektoraty Inspekcji Handlowej skontrolowały cenówki u 3026 przedsiębiorców (1906 prowadzących placówki handlu detalicznego, 644 duże sieci handlowe, 400 placówek usługowych, 33 stacje benzynowe, 20 płatnych parkingów oraz 23 przedsiębiorców świadczących usługi hotelarskie).

Tak, liczby robią wrażenie. Inspektorzy sprawdzali, czy zgodnie z prawem ceny były podane w sposób „jednoznaczny, niebudzący wątpliwości i umożliwiający porównanie", czy były informacje o obniżkach i o najniższej cenie z 30 dni przed obniżką.

Kontrolerzy: „Sprawdziliśmy poprawność uwidocznienia cen przy 461 437 produktach".

Nieprawidłowości stwierdzono przy 60 001 produktach – 13 proc. skontrolowanych. Tyle że kary były symboliczne, średnio trochę ponad 1300 zł na 899 decyzji administracyjnych. I chodziło tu głównie o to, że cen w ogóle nie było, bądź błędnie wyliczono cenę jednostkową produktu.

Nikt tu nie badał, czy cenówki są w praktyce za małe. Ich wielkość co prawda jest mniej więcej podobna od wielu lat, ale zmieniła się liczba informacji na nich. Są teraz gęściejsze. I polski handel, ani organy kontrolne, jeszcze nie zrozumiały, że w obliczu błyskawicznie starzejącego się społeczeństwa ich nieczytelność jest coraz większym problemem.

A kto pierwszy to zrozumie, ten wygra.

Biuro prasowe Żabki zakończyło swoją odpowiedź oświadczeniem:

„Niezależnie od tego podejmujemy również działania odpowiadające na potrzeby seniorów. Od 9 września br. we wszystkich naszych sklepach dostępne są drukowane ulotki z kuponami zniżkowymi wielokrotnego użytku, na produkty znanych marek. Przez cztery tygodnie seniorzy mogą korzystać z rabatów sięgających do 52 proc. m.in. na wybrane dania gotowe, kawę, konserwy rybne, majonez, dżemy i ciastka". ●

OGŁOSZENIE PŁATNE

Kraj/34452715

KONFERENCJA
PROJEKTÓW ZESPOŁOWYCH

Politechnika Wrocławska

Studenckie projekty wspierają przemysł

Niskokosztowy holter EKG i wspinający się robot z napędem magnetycznym to studenckie rozwiązania, które wyróżniono w finale XIII edycji Konferencji Projektów Zespołowych.

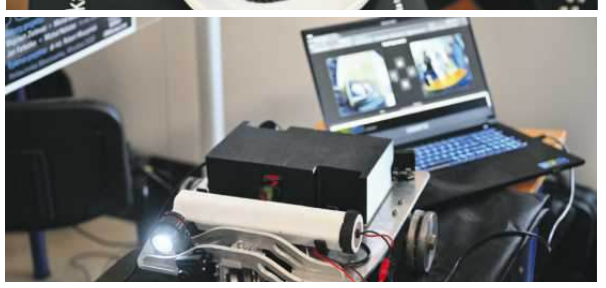
Konferencja Projektów Zespołowych to inicjatywa, w ramach której przedstawiciele firm z różnych branż zgłaszają tematy, a studenci z dwóch wydziałów Politechniki Wrocławskiej realizują je, ściśle z nimi współpracując. Dzięki temu mogą zobaczyć, jak wygląda praca w takich przedsiębiorstwach. Szczególny nacisk kładziony jest na pracę w grupie. Dlatego nad jednym projektem pracują najczęściej 4-5 osobowe zespoły.

W tym roku do programu wpłynęło 76 projektów zgłoszonych przez 28 firm. 20 najbardziej dopracowanych rozwiązań można było zobaczyć podczas finałowej gali w gmachu głównym uczelni.

– Dla studentów to nie tylko obowiązkowy element programu studiów, ale także szansa na zdobycie cennego doświadczenia praktycznego. Praca nad projektami trwa 15 tygodni, poprzedzonych intensywnym zbieraniem tematów. To właśnie wtedy krystalizują się idee, które mają szansę zmienić naszą codzienność – mówi dr hab. inż. Maciej Nikodem, organizator Konferencji Projektów Zespołowych.

Program to dla firm nie tylko forma rekrutacji, ale możliwość oddziaływania na kształcenie studentów – obserwując przyszłych pracowników w działaniu, oceniając ich umiejętności techniczne i zdolność rozwiązywania problemów, mogą wskazywać kierunki rozwoju i oczekiwane kompetencje.

„Magłowicz" – robot do zadań niebezpiecznych

W tym roku studenci zmierzyli się z tematami obejmującymi zarówno zaawansowane oprogramowanie, jak i skomplikowane rozwiązania sprzętowe. Jednym z nich był robot wspinający się z napędem magnetycznym „Magłowicz", czyli Magnetyczny Łowca Incydentów i Czyściciel.

Robot służy do badania trudno dostępnych konstrukcji stalowych, takich jak wnętrza szczelnych zbiorników czy kadłuby wielkich jednostek morskich. Dzięki temu będzie mógł zastąpić człowieka w bardzo niebezpiecznych zadaniach, na przykład w miejscach z ograniczonym dostępem tlenu.

Ten i pozostałe projekty
można zobaczyć na stronie
kpz.pwr.edu.pl

Patronami wydarzenia były firmy Capgemini, Nokia, Comarch, PPG, Thaumatec i Toyota, a także Akademickie Radio Luz, TVP3 Wrocław, Prezydent Wrocławia i Wojewoda Dolnośląska Anna Żabska.

1 RP

eprasa.pl 1425c20e14

Przedterminowe wybory w Krakowie

Ślamazarna kampania pod Wawelem

Przed wyborami prezydenckimi w Krakowie żaden z kandydatów nie pokazuje pazurów. Badania pokazują jednoznacznie: mieszkańcy są zmęczeni polityczną nawalanką

Kolet

Znużeni dziennikarze ziewają na konferencjach prasowych. „Nuda. Nic się nie dzieje. Ani kolorytu, ani merytoryki" – wzdychają. I to chyba najlepsze podsumowanie zmagań ośmiorga pretendentów do fotela prezydenta drugiego największego miasta w Polsce. Chyba tylko starcie kandydatów na stadionie Wisły może ożywić krakowską kampanię.

Najwięcej emocji kandydaci dostarczyli nam przy okazji swojej rejestracji. Jako pierwszy wpadkę zaliczył Łukasz Gibała, który co prawda przyniósł do miejskiej komisji wyborczej 5449 podpisów poparcia (wymagane były 3 tysiące), ale aż 3836 zostało odrzuconych, bo ktoś na kartach zapomniał wydrukować słowo Kraków. To była kompletna kompromitacja, biorąc pod uwagę, że Gibała już po raz czwarty walczy o fotel prezydenta Krakowa, ma do pomocy sztab ludzi, a w portfelu ogromne pieniądze. Gibale udało się jednak zmobilizować swoich zwolenników, w dwa dni dozbierał aż 9 tysięcy nowych podpisów i został zarejestrowany.

Tyle szczęścia nie mieli dwaj inni kandydaci: były prezes NIK Marian Banaś i kandydat Konfederacji Bartosz Bocheńczak, któremu do rejestracji zabrakło zaledwie 122 głosów. Banasiowi – 952.

– Aż żal było patrzeć na te wszystkie gadżety i plakaty wydrukowane już przez Banasia i przygotowane, by ruszyć z nimi w miasto – opowiada mi jeden z dziennikarzy, który odwiedził byłego prezesa NIK w jego sztabie. Z wizyty wyszedł z naręczem czerwonych róż, które kandydat planował rozdać wyborcom na ulicach Krakowa.

Paradoksalnie, na mieście najbardziej rzucają się dziś w oczy billboardy z podobizną Bocheńczaka, który z rozmachem zaczął swoją krótką kampanię i prowadził ją w „wiejskim stylu", organizując pikniki dla mieszkańców i częstując ich darmową kiełbasą z grilla.

Kampania w wykonaniu pozostałych kandydatów jest smętna i niemrawa.

– Brakuje dynamizmu i emocji. Można odnieść wrażenie, że wszyscy wiedzą, że będzie druga tura, wiedzą, kto się w niej znajdzie, pogodzili się z tym i niekoniecznie mają siły i środki, aby to zmienić – ocenia dr Łukasz Stach, politolog z Uniwersytetu Jagiellońskiego. Dodaje, że dla części kandydatów krakowskie wybory to nie tyle walka o zwycięstwo, co o zwiększenie własnej rozpoznawalności.

– Wybory w Krakowie przyciągają dużą uwagę, zatem jeżeli ktoś uzyska bardzo dobry wynik, to może być to szansa na zaistnienie w krajowej polityce i dobre miejsce na listach w przyszłorocznych wyborach parlamentarnych – zauważa politolog.

Rozbawiony Michał Drewnicki (kandydat PiS) pokazuje mi filmik, który znalazł na TikToku. Widać na nim jak na krakowskich dożynkach siedzi przy jednym stoliku z Łukaszem Gibałą i w przyjaznej atmosferze obaj wcinają grochówkę. W tle leci piosenka „Miłość rośnie wokół nas" z bajki „Król Lew", a na ekranie wyskakują serduszka.

• **Łukasz Gibała spotyka się z mieszkańcami na placu Inwalidów w Krakowie, 7 września 2026 r.** FOT. JAKUB WŁODEK / AGENCJA WYBORCZA.PL

Od rejestracji kandydatury Łukasz Gibała zorganizował tylko jedną konferencję prasową. Wygląda na to, że wszystkie siły i środki oszczędza na drugą turę.

Drewnicki twierdzi, że filmik zmontował i wrzucił do sieci sztab Moniki Piątkowskiej, żeby zohydzić wyborcom Gibałę i pokazać, że brata się z PiS-em. Nie pomyśleli, że jeśli ich kandydatka wejdzie do drugiej tury, sama będzie musiała powalczyć o głosy prawicowego elektoratu. – Strzał w kolano – komentuje kandydat PiS.

Na Facebooku działa też profil o nazwie „Krakowianka", który z kolei publikuje stworzone przez AI filmiki uderzające w Piątkowską. Kandydatka popierana przez KO i PSL przedstawiana jest w nich jako średniowieczna kasztelanka, która z wyższością spogląda na mieszkańców grodu Kraka. Portal TVN24 wylicza, że na płatną promocję profilu i dwóch innych, również atakujących kandydatkę KO, poszło ok. 30 tys. złotych. Nie wiadomo, kto za tym stoi, ale strzały nie są zbyt mocne.

Zupełnie inaczej było jeszcze kilka miesięcy temu, w czasie kampanii referendalnej. Sieć zalała wówczas fala hejterskich filmików, stworzonych przez AI, które miały skompromitować radnych, najbliższych współpracowników Aleksandra Miszalskiego i samego prezydenta. Do akcji ruszył też lokalny patostreamer Mateusz Jaśko, który kolportował komiksy szkalujące Miszalskiego.

Tyle tylko, że Krakowianie są już wyraźnie tym zmęczeni. Chcą odpocząć od nawalanki, co potwierdziły zlecone przez kandydatów badania. Z tego powodu nikt nie szarżuje.

Najdalej poszedł w tym Gibała. W czasie debaty organizowanej przez „Super Express" przyjął taktykę nieatakowania żadnego z uczestników. Kiedy przyszło do zadawania pytań kontrkandydatom, poprosił Darię Gosek-Popiołek (Nowa Lewica), by powiedziała coś miłego o Aleksandrze Owcy (Razem), a Drewnickiego zapytał o trzy najważniejsze postulaty z jego programu wyborczego. W żaden sposób nie zaczepiał też Piątkowskiej.

Można było odnieść wrażenie, że Gibała już czuje się prezydentem i nie wypada mu boksować się z pozostałymi. Natomiast ci, którzy go gonią w sondażach, nie robią nic, by go znokautować. Zresztą nie mają ku temu zbyt wielu okazji. Gibała konsekwentnie unika debat (do tej pory pojawił się tylko na tej organizowanej przez „SE"), bo nie najlepiej czuje się w tego typu formatach.

To część szerszej strategii. Od rejestracji swojej kandydatury Gibała zorganizował tylko jedną konferencję prasową. Część dziennikarzy, przez niedopatrzenie sztabowców, w ogóle nie dostała na nią zaproszenia, inni dowiedzieli się na godzinę przed spotkaniem. Lidera sondaży nie widać też na słupach ogłoszeniowych. Wygląda na to, że wszystkie siły i środki oszczędza na drugą turę.

Ta taktyka może się okazać skuteczna. Monika Piątkowska już pewnie pluje sobie w brodę, że ochoczo zgodziła się na debatę organizowaną kilka dni temu przez małopolski KOD w Klubie Pod Jaszczurami na Rynku Głównym. Do dyskusji zaproszono wyłącznie kobiety. Aleksandra Owca odmówiła udziału. Daria Gosek-Popiołek stanęła do walki z Moniką Piątkowską i wyszła z niej zwycięsko.

Senatorka KO siedziała rozparta na krześle, co być może miało sprawiać wrażenie, że jest otwarta i wyluzowana, ale zostało odebrane jako lekceważenie odbiorców. W pewnym momencie oznajmiła, że jej głównym konkurentem jest Łukasz Gibała, co spotkało się z ostrą reakcją widowni. Któraś z kobiet zwróciła jej uwagę, że obok niej siedzi Daria Gosek-Popiołek, a nie Gibała, co spotkało się z lekceważącą ripostą ze strony Piątkowskiej.

Z kolei na debatę zorganizowaną przez „SE", Aleksandra Owca przyniosła taboret. Postawiła go przed Moniką Piątkowską jako symbol kolesiostwa i rozdawania stołków partyjnym działaczom za prezydentury Aleksandra Miszalskiego. Zasugerowała, że podobnie będzie, jeśli Piątkowska wygra wybory. Senatorka nie przyjęła tego na chłodno, wyraźnie poirytowana natychmiast zażądała, by ktoś wyniósł krzesło.

Kolejne przedwyborcze starcie już w niedzielę. Wtedy debatę na stadionie organizuje prezes Wisły Kraków Jarosław Królewski. Podobno ma być inna niż wszystkie, ale nadal nie wiadomo, czy pojawi się na niej komplet kandydatów. Na razie Gibała nie potwierdził obecności.

A co kandydaci mają do zaoferowania wyborcom? Po tym jak Bocheńczak wypadł z gry, nie ma już darmowej kiełbasy. Jest za to fala populizmu.

Absurd goni absurd, a w tym wyścigu liderem zdaje się być Gibała, obiecujący mieszkańcom skrócenie kolejek do lekarzy. Po piętach depcze mu Sławomir Pietrzyk (Socjaldemokracja Polska), który w zadłużonym po uszy mieście zapowiada wprowadzenie darmowej komunikacji. Jan Hoffman (lider referendum) chce dać seniorom po 500 złotych na leki.

Na razie na mieście nie widać nachalnej propagandy. Wyróżnia się Aleksandra Owca, której plakaty – dzięki barwom partyjnym – są dobrze widoczne w całym mieście. I która codziennie organizuje konferencje prasowe.

Brak emocji w sztabach przekłada się na brak zainteresowania mieszkańców tematem wyborów. Z sondaży wynika, że ponad 20 proc. Krakowian nie wie jeszcze na kogo zagłosuje, a chęć udziału w wyborach deklaruje ok. 50 procent pytanych.

Zbliżające się głosowanie na pewno nie jest tematem do rozmów w tramwajach czy przy niedzielnych obiadach. Kiedy nasza dziennikarka Milena Kuchnia ruszyła w miasto, żeby podpytać mieszkańców, na kogo oddadzą swój głos, od większości osób usłyszała, że nie znają kandydatów i nic o nich nie wiedzą. ●

Anna Kolet

• **Teksty w dziale Opinie wyrażają poglądy autorów i nie muszą odzwierciedlać stanowiska redakcji**

eprasa.pl 1425c20e14

Gospodarka

Sparing na paliwowym ringu

Kublik

Chodzi o ustawę o podatku od nadzwyczajnych zysków firm zajmujących się produkcją i importem paliw za okres od marca do grudnia 2026 r. Taką ustawę w lipcu uchwalił Sejm i miała wejść w życie od sierpnia. Nie stało się tak, bo Karol Nawrocki nie podpisał ustawy i odesłał ją do Trybunału Konstytucyjnego (co w praktyce oznacza jej zablokowanie). Wątpliwości prezydenta wzbudziło nałożenie podatku, który miał obowiązywać wstecz – czyli wbrew fundamentalnej zasadzie, że prawo wstecz nie działa.

Dwa tygodnie temu minister energii Miłosz Motyka powiedział w TVP3 Warszawa, że rząd pracuje nad nową wersją podatku od nadzwyczajnych zysków nafciarzy, „z wyłączeniem retroaktywności". – Prace nad tą ustawą zakończą się najprawdopodobniej jesienią – zapowiadał minister energii.

Stało się jednak inaczej. We wtorek 15 września rząd przyjął projekt ustawy o podatku od nadzwyczajnych zysków osiągniętych w okresie od marca do grudnia 2026 roku ze zbycia paliw ciekłych.

– Jest to w zasadzie dokładnie taka sama ustawa, jaka została zablokowana przez prezydenta

– przyznał rzecznik rządu Adam Szłapka. Jedyna dostrzegalna różnica polega na tym, że teraz ustawa miałaby wejść w życie od listopada. I w tym miesiącu producenci i importerzy paliw zapłaciliby dodatkową daninę hurtem za okres od marca do października.

To znaczy, że rząd chce podsunąć Nawrockiemu raz jeszcze do podpisania ustawę, której ten dopiero co nie chciał sygnować. W większym jeszcze stopniu naruszającą zasadę „prawo nie działa wstecz". W ten sposób Nawrocki zostanie zepchnięty do narożnika: cokolwiek uczyni, będzie na jego niekorzyść. Podpisując teraz ustawę, podważy wcześniejszą odmowę. Nie podpisze – wyjdzie na to, że broni interesów nafciarzy kosztem kierowców. Z punktu widzenia logiki walki politycznej to misterna zagrywka. Gorzej z interesem polskiej gospodarki.

Pomysł opodatkowania nadzwyczajnych zysków nafciarzy przedstawił premier Tusk pod koniec marca, gdy w błyskawicznym tempie przyjęto rządowy program CPN (Ceny Paliwa Niżej), który miał powstrzymać galopadę cen paliw wywołaną przez wojnę w Iranie. W ramach CPN – powtarzając decyzje rządu PiS z czasów inwazji Rosji na Ukrainę – obniżono stawki akcyzy od paliw do minimum wymaganego w UE, a stawkę podatku VAT od paliw ścięto – bez wcześniej zgody Brukseli – z 23 do 8 proc.

Dodatkowo w ramach CPN wprowadzono również, po raz pierwszy od 1990 r., administrowanie rynkiem paliw za pomocą systemu maksymalnych cen detalicznych benzyny i diesla, ogłaszanych co dziennie przez ministra energii i gwarantujących stacjom benzynowym godziwą marżę na sprzedaży paliw. Taki system miał obowiązywać do końca czerwca i oznaczać uszczuplenie dochodów budżetu państwa o 1,6 mld zł miesięcznie.

Program CPN minister Motyka zachwalał tak: – Te działania (...) są najmocniejszymi, największymi z punktu widzenia wszystkich państw europejskich. Rzeczywiście, tak bardzo jak Polska podatków od paliw nie ścięły wtedy inne państwa Unii. (...) Żadne z państw UE nie nałożyło też w tym roku nadzwyczajnych podatków na nafciarzy, chociaż bywają tam również wielkie koncerny paliwowe.

Szkopuł w tym, że z mniejszą werwą rząd pracował nad projektem ustawy o nadzwyczajnym podatku od nafciarzy, który miał zrekompensować budżetowi straty na CPN. Omówienie projektu pojawiło się pod koniec maja, a projekt został przekazany do przyspieszonych konsultacji dopiero na początku czerwca. I już w połowie tego miesiąca rząd zatwierdził ten projekt, który miał zapewnić budżetowi 4 mld zł na zrekompensowanie spadku dochodów w związku z CPN.

Firmy naftowe wytykały Ministerstwu Finansów, że przygotowało projekt na podstawie „pobieżnych analiz wybranych wyników finansowych" Orlenu. A sytuacja tego koncernu, który ma rafinerie i trochę własnych złóż ropy naftowej, jest inna niż firm importujących jedynie paliwa. Senat wniósł też poprawki do pospieszenie uchwalonej przez Sejm ustawy, aby ocalić niektóre firmy paliwowe przed ryzykiem podatku większego niż ich dochód.

Czy Polskę stać na cykliczne dotowanie kierowców, zwłaszcza kiedy nie wiadomo, na jak długo weszliśmy w erę drogich paliw?

Problem polega na tym, że prawdopodobnie ogłaszając program CPN, rząd mógł założyć, że konflikt na Bliskim Wschodzie zakończy się do połowy roku. Było to zbyt optymistyczne założenie, o czym kierowcy dwukrotnie już się przekonali. Najpierw od lipca, kiedy w czasie wakacyjnych wyjazdów CPN się skończył, a nagła fala starć zbrojnych na Bliskim Wschodzie mocno podbiła rachunki za tankowanie.

Premier Tusk zareagował na to zapowiadając pod koniec lipca częściowe cięcia podatków od paliw na dwa ostatnie tygodnie sierpnia (kosztowało to budżet ok. 500 mln zł). Szkopuł w tym, że pod koniec sierpnia walki na Bliskim Wschodzie wybuchły ze wzmożoną siłą. I ledwo skończył się CPN-bis, a ceny paliw w Polsce zaczęły bić rekordy.

I nic dziwnego, że od kilku tygodni zmieniła się narracja. Nadzwyczajny podatek od nafciarzy nie jest już przedstawiany jako rekompensata dla budżetu za pierwszą edycję CPN, lecz jako środki na ewentualny CPN 3.0. Tylko, czy Polskę stać na cykliczne dotowanie kierowców, zwłaszcza kiedy nie wiadomo, na jak długo weszliśmy w erę drogich paliw? Naftowym szejkanatem Polska przecież nie jest. ●

Andrzej Kublik

OGŁOSZENIE PŁATNE Kraj/34453017

AGENCJA MIENIA WOJSKOWEGO

Dyrektor Oddziału Regionalnego Agencji Mienia Wojskowego we Wrocławiu,

działając zgodnie z art. 35 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, informuje, że w siedzibie przy ul. Sztabowej 32 we Wrocławiu został wywieszony na okres 21 dni (od dnia 18.09.2026 roku do dnia 09.10.2026 roku) **wykaz nr 70/2026** obejmujący najem gruntu o pow. 3 443,00 m² wraz z wiatą nr 72 o pow. 336,00 m² położonego we Wrocławiu przy ul. Dmowskiego, woj. Dolnośląskie, działka nr 2/7, AM-22, obręb Plac Grunwaldzki.

Dodatkowe informacje na temat nieruchomości można uzyskać w Agencji Mienia Wojskowego we Wrocławiu przy ul. Zwycięskiej 39, pok. nr 28 lub pod nr tel. 71/710 72 79.

ODDZIAŁ REGIONALNY AMW we Wrocławiu • ul. Sztabowa 32, 50-984 Wrocław
tel. (71) 710 72 00, fax (71) 710 72 01
e-mail: wroclaw@amw.com.pl www.amw.com.pl

WYKAZ WYKAZ WYKAZ WYKAZ WYKAZ WYKAZ WYKAZ WYKAZ WYKAZ WYKAZ

OGŁOSZENIE PŁATNE Kraj/34453026

INWESTUJ W GRYFICACH

WYCIĄG Z OGŁOSZENIA BURMISTRZA GRYFIC

NIERUCHOMOŚCI GRUNTOWYCH NIEZABUDOWANYCH położonych przy ul. MARSZAŁKA JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO, NOWY ŚWIAT i PODWIEJSKIEJ W GRYFICACH

Gryfice

PODSTREFA GRYFICE KOSTRZYŃSKO - SŁUBICKIEJ SSE

I. ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego w obrębie geodezyjnym nr 3 miasta Gryfice

L. p.	Numer działki	Powierzchnia działki	Wadium	Cena wywoławcza netto	Opis nieruchomości
1.	1/15	2.0227 ha	154.000,00 zł	770.000,00 zł	nieruchomości gruntowe niezabudowane
2.	1/16	1.8782 ha	127.000,00 zł	635.000,00 zł	

Przeznaczenie zgodnie z Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Gryfice: Uchwała Nr XLII/450/2017 z dnia 20 grudnia 2017 r. teren funkcjonalny symbol „P": teren obiektów produkcyjnych, składów i magazynów.

Do wylicytowanej ceny sprzedaży doliczony zostanie **podatek VAT** w stawce obowiązującej w dniu zawarcia umowy sprzedaży.

Działki położone są w Kostrzyńsko-Słubickiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej podstrefie Gryfice przy ul. M. J. Piłsudskiego w Gryficach przy wyjeździe w kierunku Trzebiatowa po prawej stronie drogi wojewódzkiej nr 109. Dostęp działek do drogi publicznej (wojewódzkiej nr 109) poprzez drogę wewnętrzną asfaltową (dz. nr 8/1 - własność Gminy Gryfice w której usytuowane są media - energia elektryczna, kanalizacja sanitarna i deszczowa oraz woda) oraz drogi wewnętrzne nr 6/9 i 1/13 nieurządzone.

Zarządcy Kostrzyńsko-Słubickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej S.A. **przysługuje prawo pierwokupu nieruchomości** (art. 8 ust. 2 ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych Dz. U. z 2023 r., poz. 1604).

II. ul. Nowy Świat w obrębie geodezyjnym nr 1 miasta Gryfice

L. p.	Numer działki	Powierzchnia działki	Wadium	Cena wywoławcza	Opis nieruchomości
1.	14/1	1.7713 ha	140.000,00 zł	700.000,00 zł	nieruchomość gruntowa niezabudowana

Do wylicytowanej ceny sprzedaży doliczony zostanie podatek VAT w stawce obowiązującej w dniu zawarcia umowy sprzedaży.

Dostęp do drogi zapewniony przez służebność gruntową drogi koniecznej polegającą na prawie przechodu i przejazdu przez działkę 14/2.

III. ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego w obrębie geodezyjnym nr 2 miasta Gryfice

L. p.	Nr działki	Pow. działki (ha)	Wadium	Cena wywoławcza netto	Opis nieruchomości
1.	24/44	0.3551 ha	32.000,00 zł	160.000,00 zł	nieruchomości gruntowe niezabudowane
2.	24/45	0.4296 ha	38.800,00 zł	194.000,00 zł	
3.	24/48	0.6156 ha	55.400,00 zł	277.000,00 zł	
4.	24/50	0.6514 ha	58.600,00 zł	293.000,00 zł	

Dla działek nr 24/44, 24/45, 24/48 i 24/50 wydano decyzje o warunkach zabudowy dla inwestycji polegającej na budowie budynku usługowego z funkcją magazynowo-składową.
Do wylicytowanej ceny sprzedaży doliczony zostanie **podatek VAT** w stawce obowiązującej w dniu zawarcia umowy sprzedaży.

IV. ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego w obrębie geodezyjnym nr 2 miasta Gryfice

L. p.	Numer działki	Powierzchnia działki	Wadium	Cena wywoławcza	Opis nieruchomości
1.	13	1.6561 ha	127.800,00 zł	639.000,00 zł	nieruchomość gruntowa niezabudowana

Do wylicytowanej ceny sprzedaży doliczony zostanie **podatek VAT** w stawce obowiązującej w dniu zawarcia umowy sprzedaży.

V. ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego w obrębie geodezyjnym nr 2 miasta Gryfice

L. p.	Numer działki	Powierzchnia działki	Wadium	Cena wywoławcza	Opis nieruchomości
1.	14	2.4216 ha	160.200,00 zł	801.000,00 zł	nieruchomość gruntowa niezabudowana

Do wylicytowanej ceny sprzedaży doliczony zostanie **podatek VAT** w stawce obowiązującej w dniu zawarcia umowy sprzedaży.

VI. ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego w obrębie geodezyjnym nr 2 miasta Gryfice

L. p.	Numer działki	Powierzchnia działki	Wadium	Cena wywoławcza	Opis nieruchomości
1.	32	0.5791 ha	44.200,00 zł	221.000,00 zł	nieruchomość gruntowa niezabudowana

Do wylicytowanej ceny sprzedaży doliczony zostanie **podatek VAT** w stawce obowiązującej w dniu zawarcia umowy sprzedaży.

VII. ul. Podwiejska w obrębie geodezyjnym nr 4 miasta Gryfice

L. p.	Numer działki	Powierzchnia działki	Wadium	Cena wywoławcza	Opis nieruchomości
1.	759	0.8635 ha	78.000,00 zł	390.000,00 zł	nieruchomość gruntowa niezabudowana

Do wylicytowanej ceny sprzedaży doliczony zostanie **podatek VAT** w stawce obowiązującej w dniu zawarcia umowy sprzedaży.

P R Z E T A R G I odbędą się w **dniu 20 listopada 2026 r. o godz. 11 00**
w siedzibie Urzędu Miejskiego w Gryficach, Plac Zwycięstwa 37, pokój nr 102, I piętro.
WARUNKIEM przystąpienia do przetargu jest dokonanie wpłaty **WADIUM** w terminie **do dnia 16 listopada 2026 r**

Ogłoszenie Burmistrza Gryfic o przetargach ustnych nieograniczonych na sprzedaż nieruchomości położonych przy ul. M. J. Piłsudskiego, Nowy Świat oraz Podwiejskiej w Gryficach, wywieszono do publicznej wiadomości na tablicy ogłoszeń na II piętrze w siedzibie Urzędu Miejskiego w Gryficach oraz na tablicy ogłoszeń przed budynkiem Urzędu Miejskiego w Gryficach, jak również umieszczono na stronie internetowej Gminy GRYFICE www.gryfice.eu oraz w Biuletynie Informacji Publicznej www.bip.gminagryfice.pl

Szczegółowych informacji udziela Wydział Rolnictwa,

Gospodarki Nieruchomościami i Ochrony Środowiska oraz Wydział Planowania Przestrzennego i Gospodarki Gminnej Urzędu Miejskiego w Gryficach, II piętro, pokój 214, tel. 91 38-53-241, II piętro, pokój 202, tel. 91 38-53-253

z up. Burmistrza Gryfic
Zastępca Burmistrza Gryfic
Olga Bujanowska

Gryfice, 18 września 2026 r.

eprasa.pl 1425c20e14

Co będziemy oglądać w kinach

15 FILMÓW, NA KTÓRE CZEKAM TEJ JESIENI

Filmowa „Lalka" i nowa ekranizacja Jane Austen. Robert Pattinson polujący na pedofilów i John Malkovich jako agent CIA. Wybrałam kinowe premiery, których nie mogę się doczekać.

Maja Staniszewska

„KURA"
reż. György Pálfi

Może to dziwny wybór na początek, ale zaintrygowało mnie, że węgierski reżyser nakręcił w Grecji film fabularny, którego główną bohaterką jest kura. Mam wrażenie, że nic o kurach nie wiem, choć przecież karmią mnie prawie codziennie i są obok człowieka w każdym zakątku świata. Może z tej opowieści o uciekinierce z przemysłowej fermy w końcu się czegoś o nich nauczę.
W kinach od 18 września.

„HOT SPOT"
reż. Agnieszka Smoczyńska

Każdy film Agnieszki Smoczyńskiej to wydarzenie, każdy jest inny i każdy stawia inne wyzwania. Tym razem reżyserka, zgromadziwszy międzynarodową obsadę, w której jednak prym wiedzie nasz Andrzej Konopka (są też Naomi Rapace i Reika Kirishima), zabiera widzów w niedaleką przyszłość. Społeczeństwo jest podłączone do sztucznej inteligencji. Ceną za przeżycie jest oddanie całej wiedzy o sobie. Tylko nieliczni się buntują.
W kinach od 25 września.

„LALKA"
reż. Maciej Kawalski

Wiem już, jaka jest serialowa „Lalka" i bardzo ją polecam, ciekawa jestem zatem, jaka będzie kinowa interpretacja powieści Bolesława Prusa. W role Wokulskiego i Łęckiej wcielają się Marcin Dorociński i Kamila Urzędowska, a Rzeckim jest wracający po latach na ekrany Marek Kondrat.
W kinach od 30 września.

„PRIMETIME"
reż. Lance Oppenheim

Robert Pattinson jako amerykański telewizyjny łowca pedofilów. Film oparty na faktach. Na festiwalu w Wenecji podkreślano, że to najlepsza rola Pattinsona w karierze, choć tak piszą ostatnio o każdym jego filmie – to, jak ten aktor się rozwinął, to jedna z najciekawszych hollywoodzkich historii od lat.
W kinach od 9 października.

• Marcin Dorociński i Agata Kulesza w filmie „Lalka", reż. Maciej Kawalski

FOT. KINO ŚWIAT

• Julianne Moore w filmie „Debiut", reż. Jesse Eisenberg

FOT. MONOLITH FILMS

• John Malkovich i Mariana Di Girólamo w filmie „Dziki Koń Dziewięć", reż. Martin McDonagh

FOT. SEARCHLIGHT PICTURES/DIEGO ARAYA CORVALÁN

„DIGGER"
reż. Alejandro González Iñárritu

Bardzo tajemniczy projekt, w którym Tom Cruise po rozstaniu z rolą Ethana Hunta (ale czy na pewno?), wciela się w najbogatszego człowieka na świecie, który próbuje uratować ludzkość przed katastrofą, jaką sam wywołał. Zwiastun zapowiada czarną komedię, Cruise w nim wygląda brawurowo, mam nadzieję, że film okaże się wart obejrzenia.
W kinach od 9 października.

„THE SOCIAL RECKONING: W SIECI KONSEKWENCJI"
reż. Aaron Sorkin

16 lat po „The Social Network" opowiadającym o narodzinach Facebooka, scenarzysta tego tytułu przedstawia ciąg dalszy historii serwisu, którego korzenie były mocno nadgniłe. A który urósł tak bardzo, że niektórzy uważają, że jest „zbyt wielki, by upaść".

Tym razem bohaterem nie jest Mark Zuckerberg, a sygnalistka, która pokazała światu, że doskonale zdaje sobie sprawę ze szkód, jakie czyni Facebook, ale przedkłada zyski nad dobro innych.
W kinach od 9 października.

eprasa.pl 1425c20e14

„CZAS, KTÓRY NIE NADSZEDŁ”
reż. Julia Rogowska

Jeszcze jedna polska reżyserka zabierająca nas w przyszłość. Debiutantka Julia Rogowska przedstawia świat bez starości i brzydoty. Agata Kulesza i Dobromir Dymecki grają zakochaną parę, z której on zdecydował się na kurację antygeriatryczną, ona zaś odmówiła. Zostali rozdzieleni, a kiedy spotykają się po latach, muszą sobie odpowiedzieć na pytanie, czy ich miłość przetrwała próbę.
W kinach od 16 października.

„ROZWAŻNA I ROMANTYCZNA”
reż. Georgia Oakley

Nieważne, ile już powstało ekranizacji powieści Jane Austen, zawsze chętnie obejrzę kolejną. Siła wielkiej literatury polega na tym, że można ją odczytywać wciąż na nowo (patrz dwie „Lalki”), ciekawa więc jestem, co kolejne pokolenie zobaczyło w opowieści o siostrach Dashwood, z których jedna kocha po cichu, a druga tak, że cały świat wie o jej miłości.
W kinach od 16 października.

„BARANEK SHAUN I KUDŁATA BESTIA”
reż. Steve Cox, Matthew Walker

Uwielbiam animowanego plastelinowego baranka Shauna i resztę jego owczego stada, a także farmera, u którego mieszka, i jego gapowatego psa. Nieważne, czy krótkie, czy długie, filmy z nimi bawią mnie, czasem do łez, a nawet do łez wzruszają. Tym razem, z okazji zbliżającego się Halloween, Shaun będzie próbował mnie przestraszyć. Zapewne mu się nie uda, zabawa jednak i tak będzie przednia.
W kinach od 16 października.

„NASZA REWOLUCJA”
reż. Piotr Domalewski

Opowieści o ojcach naszej niepodległości (data premiery filmu nieprzypadkowa) wypadają różnie. Ta jednak zapowiada się ciekawie, choćby dlatego, że Jacek Kuroń (Arkadiusz Jakubik) nie jest w niej sam – równie ważną rolę odgrywa jego żona, Gaja (Magdalena Popławska). Historia małżeństwa ludzi odważnych może się przydać w dzisiejszych niepewnych czasach.
W kinach od 11 listopada.

„DZIKI KOŃ DZIEWIĘĆ”
reż. Martin McDonagh

Staram się oglądać wszystko, co Martin McDonagh ma do zaproponowania nie tylko w kinie, ale i w teatrze. Jego momentami bardzo czarne poczucie humoru, zmysł obserwacji i ucho na problemy społeczne bardzo mi odpowiadają.

Tym razem reżyser wziął na warsztat CIA i jej brzydki zwyczaj mieszania się w sprawy innych krajów. Dawid Dróżdż w recenzji z Wenecji w „Wyborczej” pisał, że „osadzona w latach 70. opowieść zaskakująco dobrze rymuje się ze współczesnością spod znaku Trumpa”. Chętnie się przekonam.
W kinach od 13 listopada.

• Magdalena Popławska i Arkadiusz Jakubik w filmie „Nasza rewolucja”, reż. Piotr Domalewski

FOT. ANNA WŁOCH/NEXT FILM

„STRUŚ PĘDZIWIATR I ZEMSTA KOJOTA”
reż. Dave Green

Kto nie lubi „Zwariowanych melodii” ręka w górę. Nie widzę. Ja też mam z nimi same ciepłe wspomnienia. Czekam więc na łączący aktorów i postaci animowane film, w którym Kojot decyduje się pozwać korporację Acme za to, że sprzedaje mu wadliwe produkty, przez co nie jest w stanie schwytać Strusia Pędziwiatra. Mam nadzieję, że będę się śmiać w głos.
W kinach od 20 listopada.

„DEBIUT”
reż. Jesse Eisenberg

Po wycieczce do Polski w filmie „Prawdziwy ból” reżyser i aktor Jesse Eisenberg, który otrzymał polski paszport, przedstawia bardzo amerykańską historię. O nieśmiałej gospodyni domowej, która bierze udział w castingu do musicalu w lokalnym teatrze i nieoczekiwanie dostaje rolę. W roli gospodyni Julianne Moore, a w roli reżysera, który wywraca jej życie do góry nogami – Paul Giamatti.
Film otworzy 9 października tegoroczną edycję Warszawskiego Festiwalu Filmowego. W kinach od 11 grudnia.

„AVENGERS: DOOMSDAY”
reż. Joe i Anthony Russo

i „DIUNA: CZĘŚĆ TRZECIA”
reż. Denis Villeneuve

Zamiast „Barbenheimera” mamy w tym roku „Weekend Florence Pugh”. Angielska aktorka gra w dwóch najbardziej oczekiwanych premierach grudnia, które zresztą w USA wchodzą do kin tego samego dnia.

To kolejna część „Avengersów”, którą obejrzę, bo oglądałam wszystkie poprzednie i jestem ciekawa, czy tym razem będzie lepiej. Oraz trzecia część „Diuny”, którą obejrzę dla niej (i dla Pattinsona) oraz również dla lekcji, którą ma dla widzów na temat charyzmatycznych przywódców i rozmaitych mesjaszy.
W kinach od 16 i 18 grudnia.

REKLAMA

Kraj/34451731

Gdzie właściwie mieszka pamięć miasta?

Czy jej miejscem jest muzealny magazyn, archiwum, stara, pożółkła fotografia, kamienica, która jako jedna z niewielu przetrwała, nazwa ulicy, przedmiot zachowany przez kolejne pokolenia, a może mieszka w ludziach — w tym, co pamiętają, opowiadają i przekazują dalej?

Pamięć miasta jest rozproszona. Jej fragmenty znajdują się w dokumentach i budynkach, znajdujemy ją także w prywatnych historiach, sąsiedzkich opowieściach i gestach. Czasem przechowują ją instytucje, czasem pojedynczy człowiek. Niekiedy jej ślad jest dobrze opisany i zabezpieczony, innym razem istnieje tylko dlatego, że ktoś jeszcze potrafi o nim opowiedzieć lub zaśpiewać.

Troska o pamięć, przemijanie i szacunek do głosów poprzednich pokoleń stały się punktem wyjścia powstania Festiwalu „Wolskich Ostańców”.

Festiwal nie powstał jako gotowy projekt, do którego kolejni partnerzy dopisywali swoje wydarzenia. Jego sens rodził się pomiędzy instytucjami. Przy jednym stole spotkali się przedstawiciele Wolskiego Centrum Kultury, Muzeum Getta Warszawskiego, Instytutu Pileckiego, Biblioteki Publicznej Dzielnicy Wola, Muzeum Woli oraz samorządu dzielnicy Wola. Każda z tych instytucji wniosła do wspólnej opowieści inną perspektywę i inny sposób pracy z pamięcią miasta. Dopiero kiedy te różne spojrzenia spotkały się ze sobą, powstała opowieść, której żadna z instytucji nie mogłaby stworzyć samodzielnie.

Program Ostańców przemieszcza się po Woli – wchodzi do muzeum, biblioteki, instytutu, domu kultury, amfiteatru, wychodzi na ulicę, zagląda na podwórka, zatrzymuje się przy budynkach, które łatwo ominąć bez świadomości tego, co wydarzyło się w ich wnętrzach i wokół nich. Wraz z miejscem zmienia się także sposób opowiadania. Pamięć raz przyjmuje postać dokumentu, innym razem osobistego wspomnienia, obrazu, dźwięku, rozmowy czy działania artystycznego. Stare fotografie nieistniejących budynków stają się punktem wyjścia do pracy twórczej. Historie mieszkańców dźwięczą w piosenkach.

Może właśnie na tym polega trwanie. Nie na pozostawaniu takim samym, a na zdolności do przechodzenia z rąk do rąk, z pamięci do pamięci, z jednego języka w drugi.

To, co mnie fascynuje w Festiwalu, to nieustanne przenikanie się istnienia i znikania. Sam ostaniec jest tego najlepszym świadectwem — istnieje dlatego, że coś wokół niego zniknęło. Jego obecność zawsze niesie więc opowieść o nieobecności.

Katarzyna Doszczak-Fuławka

1 RP

eprasa.pl 1425c20e14

Magdalena Dubrowska

Dokąd jechać i co oglądać

Nadchodzi kulturalna jesień

Oto wybrane festiwale, koncerty, wystawy i premiery teatralne, na które warto zwrócić uwagę. Są wśród nich dobrze znane wydarzenia cykliczne, ale też nowe odkrycia.

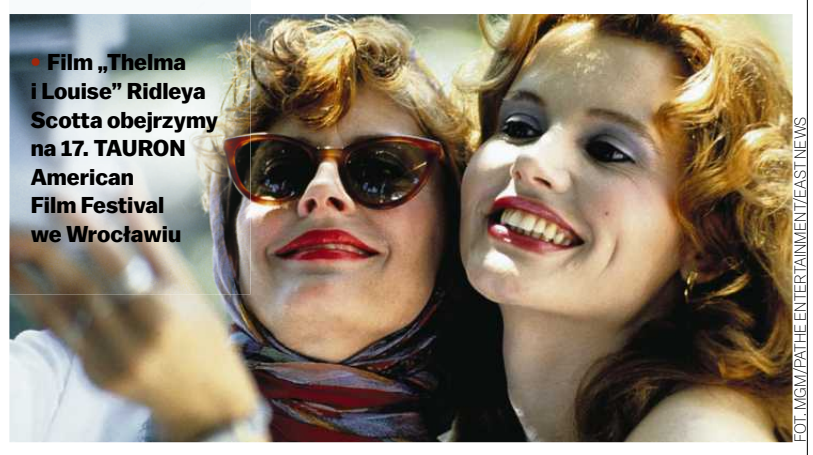

• Wystawa „Tilda Swinton – Ongoing" od 18 września w Instytucie Przemysłów Kreatywnych w Warszawie

FOT. KRZYSZTOF ŻATYCKI / AGENCJA WYBORCZA.PL, PASCAL LE SEGRETAIN/GETTY IMAGES

• Wystawa „Stulecie. W rocznicę wielkiej wystawy śląskiej sztuki średniowiecznej" w Muzeum Narodowym we Wrocławiu

• Film „Thelma i Louise" Ridleya Scotta obejrzymy na 17. TAURON American Film Festival we Wrocławiu

FOT. MGM/PATHE ENTERTAINMENT/EAST NEWS

FILM

51. Festiwal Polskich Filmów Fabularnych
21-26 września, Gdynia

W najważniejszym konkursie polskiego kina po raz 51. o Złote Lwy powalczy 16 filmów, najgłośniejszych rodzimych producji sezonu. Są wśród nich m.in. „Hot Spot" Agnieszki Smoczyńskiej, „Dziki, dziki wschód" Jana Holoubka, „Dobry chłopiec" Jana Komasy, „Powiedz mi, co czujesz" Łukasza Rondudy, „Fluidy" Marii Wider, „Violetta Villas" Karoliny Bielawskiej, „Zima pod znakiem Wrony" Kasi Adamik i „Czas, który nie nadszedł" Julii Rogowskiej. W programie także konkurs Perspektywy, filmy krótkometrażowe, dokumenty, pokazy specjalne, sekcja Polonica i wydarzenia związane ze stuleciem Gdyni.

42. Warszawski Międzynarodowy Festiwal Filmowy
9-18 października, Warszawa

„Debiut" (The Debut), najnowszy film Jessego Eisenberga (w obsadzie: Julianne Moore i Paul Giamatti), otworzy 42. Warszawski Międzynarodowy Festiwal Filmowy. W programie 170 filmów i 80 premier z całego świata. W sekcji „Konfrontacje" zobaczymy m.in. nagrodzony Złotą Palmą w Cannes – „Fiord" (reż. Cristian Mungiu), ale też „Daleko od brzegu" (reż. Lance Hammer) z Juliette Binoche, „Demony" (reż. Natalka Worożbyt) czy „Niespodziewane" (reż. Ryusuke Hamaguchi).

Publiczność zobaczy też 15 filmów pełnometrażowych i koprodukcji z polskim udziałem oraz 25 polskich filmów krótkometrażowych. W Konkursie Międzynarodowym znalazły się: „Przez ścianę" Macieja Sobieszczańskiego z Marią Dębską i Jakubem Gierszałem oraz pokazywane ostatnio na festiwalu w Wenecji – „Cudze rzeczy" Grzegorza Dębowskiego. Program jest już na stronie festiwalu www.wff.pl.

12. Splat! FilmFest
22-31 października, Warszawa

Największy w Polsce festiwal kina grozy i filmów gatunkowych. Splat! FilmFest to przegląd horrorów, thrillerów, science fiction i produkcji dziwacznych, które wymykają się klasyfikacjom. Widzowie w warszawskiej Kinotece zobaczą premiery, retrospektywy i filmy kultowe, a także wezmą udział w spotkaniach z twórcami. Festiwal słynie z niepokornej atmosfery i odwagi w pokazywaniu kina, które balansuje na granicy estetyki i dobrego smaku. Szczegóły: splatfilmfest.com

33. Międzynarodowy Festiwal Filmowy Etiuda&Anima
26-31 października, Kraków

Krakowski festiwal od ponad trzech dekad łączy dwa filmowe światy: kino studenckie pokazujące osiągnięcia studentów szkół filmowych i artystycznych z całego świata oraz dorobek twórców animacji artystycznej – profesjonalistów, studentów i realizatorów niezależnych. W tytułowych konkursach można zdobyć Złotego Dinozaura i Złotego Jabberwocky'ego. W programie są też: spotkania z twórcami, warsztaty i pokazy specjalne.

20. Festiwal Filmów Azjatyckich Pięć Smaków
10-17 listopada, Warszawa;
online 10 listopada-6 grudnia

Jubileuszowa edycja festiwalu poświęconego kinu Azji Wschodniej, Południowej i Południowo-Wschodniej. Ogłoszono już dwie duże retrospektywy. Pierwsza przypomni twórczość Tsui Harka, wizjonera hongkońskiego kina, który w latach 80. odświeżał tradycyjne chińskie gatunki, eksperymentował z efektami specjalnymi i popularyzował bohaterki-wojowniczki, wywierając ogromny wpływ na późniejsze hollywoodzkie kino akcji.

Przegląd obejmie osiem filmów z najciekawszego okresu jego twórczości. Druga retrospektywa pokaże pełnometrażowe filmy Na Hong-jina: „The Chaser", „The Yellow Sea", „The Wailing" i najnowszy „Hope" – zrealizowany w 2026 roku monster movie, najdroższą produkcję w historii koreańskiego kina. Program festiwalu, obejmujący co najmniej 50 filmów pełnometrażowych, zostanie ogłoszony 20 października.

17. TAURON American Film Festival
17-22 listopada, Wrocław;
online 17 listopada-6 grudnia

Tegoroczna edycja festiwalu prezentującego amerykańskie kino niezależne odbędzie się pod znakiem kina drogi. W sekcji „Kobiety w drodze" klasyczne road movies zostaną pokazane z perspektywy bohaterek przejmujących kierownicę – wśród pierwszych ogłoszonych tytułów są „Ludzie z deszczu" Francisa Forda Coppoli, „Thelma i Louise" Ridleya Scotta oraz „Mała Miss" Jonathana Daytona i Valerie Faris. Powróci też przygotowana z Filmwebem sekcja „Freaks and Geeks", tym razem poświęcona amerykańskim komediom lat 2000. o bohaterach, którym nie spieszy się do dorosłości. W programie m.in. „Druhny" Paula Feiga, „Wpadka" Judda Apatowa, „Boski chillout" Davida Gordona Greena i „Bracia przyrodni" Adama McKaya. Pełny program festiwalu zostanie ogłoszony 3 listopada.

LITERATURA

Nagroda Literacka „Nike"
4 października, Warszawa

Nagroda Literacka „Nike" zostanie w tym roku przyznana po raz 30. W niedzielę 4 października poznamy laureata bądź laureatkę jubileuszowej edycji, która odbędzie się w gmachu Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie. Transmisja będzie dostępna na antenie TVP2 i TVP Kultura o godz. 20.30 oraz na Wyborcza.pl. Zwycięzca otrzyma 100 tys. zł i statuetkę zaprojektowaną przez Gustawa Zemłę.

Z finałowej siódemki Nike najważniejszą książkę wybierają też czytelnicy i czytelniczki „Wyborczej", która jest współorganizatorem nagrody. Przy głosowaniu można (ale nie trzeba) wziąć też udział w konkursie na recenzję jednej z książek finalistek. Do wygrania jest 10 tys. zł, które ufundował Totalizator Sportowy. Na państwa głosy i recenzje-uzasadnienia czekamy do 27 września 2026 r. do godz. 23.59.

Oto finalistki i finaliści Nagrody Literackiej „Nike" 2026:

• Anna Bikont, „Nie koniec, nie początek. Powojenne wybory polskich Żydów" REPORTAŻ, Wydawnictwo Czarne

• Dorota Grabek, „Zmartwychwstanki" OPOWIADANIA, Wydawnictwo Czarne

• Justyna Kulikowska, „Wnyki dla światła" POEZJA, Wydawnictwo WBPiCAK

• Krzysztof Łapiński, „Najmądrzejszy. Biografia Sokratesa" BIOGRAFIA, Wydawnictwo Agora

• Weronika Murek, „Urodziny" POWIEŚĆ, Wydawnictwo Czarne

• Zyta Rudzka, „Tylko durnie żyją do końca" POWIEŚĆ, Wydawnictwo W.A.B.

• Szczepan Twardoch, „Null" POWIEŚĆ, Wydawnictwo Marginesy

18. Festiwal Conrada
19-25 października, Kraków

Hasłem tegorocznej edycji jednego z najważniejszych festiwali literackich w Europie jest „Nieposłuszeństwo". Wśród gości m.in. Olga Tokarczuk, Juan Gabriel Vásquez, Cristina Rivera Garza, Didier Eribon, Édouard Louis, Szczepan Twardoch, Christoph Ransmayr, Sophie Gilbert oraz Ryszard „Peja" Andrzejewski.

Bohaterem festiwalu będzie Albert Camus – w 75. rocznicę wydania „Człowieka zbuntowanego" o jego filozofii buntu porozmawiają m.in. wnuk pisarza David Camus, historyczka Joanna Ostrowska, politolog Basil Kerski oraz w roli prowadzącego Maciej Kałuża, założyciel Polskiego Stowarzyszenia Alberta Camusa. Organizatorzy zapraszają na „Lekcje czytania", a także na galę Nagrody Conrada. Podczas ceremonii po raz dwunasty zostanie nagrodzony najlepszy debiut minionego roku.

Organizatorzy Festiwalu Conrada: Miasto Kraków, KBF – operator programu Kraków Miasto Literatury UNESCO, Fundacja Tygodnika Powszechnego.

12. Festiwal im. Zygmunta Haupta
14-18 października, Gorlice

Patron festiwalu Zygmunt Haupt to urodzony w 1907 r. emigracyjny pisarz, malarz i architekt, który po II wojnie światowej nie wrócił do Polski i zamieszkał w Stanach Zjednoczonych, gdzie pracował m.in. dla „Głosu Ameryki". W programie festiwalu poświęconego jego twórczości są m.in. spotkania z pisarzami i pisarkami: Waldemarem Bawołkiem, Elizą Kącką, Weroniką Murek, Krzysztofem Siwczykiem, Aldoną Kopkiewicz, Piotrem Sommerem czy Bohdanem Zadurą. Ważnym wątkiem będą też rozmowy poświęcone Mironowi Białoszewskiemu, Jadwidze Maurer i Tove Ditlevsen – tę ostatnią przypomną Justyna Sobolewska i Olga Wróbel, rozmawiając m.in. o „Trylogii kopenhaskiej" i wydanym po polsku w 2016 roku „Pokoju Vilhelma"..

MUZYKA

Warszawska Jesień
16-27 września, Warszawa

Jeden z najstarszych i najważniejszych europejskich festiwali muzyki współczesnej odbędzie się po raz 69. Otworzy go koncert pod dyrekcją Marzeny Diakun, w którym wraz z Narodową Orkiestrą Symfoniczną Polskiego Radia w Katowicach wystąpią m.in. skrzypaczka i performerka Mia Zabelka, perkusista Hubert Zemler oraz Krzysztof Knittel, odpowiedzialny za elektronikę i improwizację dyrygowaną. W programie koncertu znalazły się m.in. dwa utwory zamówione przez Warszawską Jesień – „forMIA" Knittla i „strefa zaniku" Mateusza Śmigasiewicza – oraz kompozycje Adama Porębskiego i Annesley Black. Prócz tego na festiwalu wystąpią m.in. Hashtag Ensemble, Kompopolex, Zafraan Ensemble, Spółdzielnia Muzyczna Contemporary Ensemble i Scenatet. Kompopolex wykona multimedialne „No Future" Alexandra Schuberta, a w Łazienkach Królewskich odbędzie się „Paradiso. Parada roślin". W ramach Małej Warszawskiej Jesieni powstanie też „Nurogęsiopolis" Dominika Strycharskiego – instalacja wizualno-dźwiękowa i słuchowisko, któremu towarzyszyć będą chóralne i partycypacyjne działania w przestrzeni miasta.

Avant Art Festival
2 września-11 października, Dolny Śląsk
(2-27 września), Wrocław
(3-15 września), Warszawa
(15 września-11 października), Lublin
(21-25 września)Warszawa

Festiwal muzyki eksperymentalnej i sztuki dźwięku odbywa się w tym roku w trzech częściach Polski. W Warszawie wystąpi m.in. OSMIUM, projekt tworzony przez Hildur Guðnadóttir, Jamesa Ginzburga, Rully'ego Shabarę i Sama Slatera, we Wrocławiu zagrają m.in. australijskie trio The Necks, czy Iggor Cavalera, a w innych dol-

›

eprasa.pl 1425c20e14

LECI ZNAMI PILOT
SEZON 2026/2027

TEATR ŻEROMSKIEGO W KIELCACH

25-507 Kielce, ul. Sienkiewicza 32/kasa +48 413 447 500/kasa@teatrzeromskiego.pl/sekretariat@teatrzeromskiego.pl/www.teatrzeromskiego.pl

KIELCE INTERNATIONAL THEATRE FESTIVAL * 8 * KIELECKI MIĘDZYNARODOWY FESTIWAL TEATRALNY

OCTOBER 11→25 2026 PAŹDZIERNIK

Teatr im. Stefana Żeromskiego w Kielcach jest instytucją finansowaną przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz współfinansowaną przez Samorząd Województwa Świętokrzyskiego.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
WOJEWÓDZTWO ŚWIĘTOKRZYSKIE

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego.

Patronat honorowy

Partnerzy:
KIELECKIE CENTRUM KULTURY
Centrum Sztuki Dziecka w Poznaniu

Patroni medialni:
onet
Trójka POLSKIE RADIO
TVP KULTURA
e-teatr.pl
RADIO KIELCE 101,4 MHz
TVP3 KIELCE
Echo Dnia

Klub festiwalowy

Kraj/34452534

eprasa.pl 1425c20e14

nośląskich miastach – Gwilly Edmondez, Daniel Szwed, Elvin Brandhi i T'ien Laiw. W Lublinie usłyszymy m.in. Ryosuke Kiyasu – charakterystyczną postać japońskiej sceny eksperymentalnej.

Unsound 2026: SOFT POWER
2-6 października Warszawa, 8-11 października Kraków

Unsound połączy wreszcie Kraków i Warszawę, i to specjalnym Pociągiem zwanym Unsoundem, w którym 7 października również odbywać się będą wydarzenia artystyczne z osobnymi programami w obu miastach. Wśród ogłoszonych artystów są m.in. Tianzhuo Chen, Arca, Actress, Ana Roxanne z Hashtag Ensemble, Księżyc ze Svitlaną Nianio, oraz Liars, którzy z Maciem Morettim i Tymkiem Papiorem wykonają jubileuszowy program Drum's Not Dead. Piotr Kurek i Wilhelm Sasnal zaprezentują projekt „WARSZAWA" z Zespołem Pieśni i Tańca „Śląsk".

Joost Klein
3 października, COS Torwar, Warszawa

Holenderski artysta łączący muzykę elektroniczną, gabber, rap, pop, performance i sztuki wizualne wystąpi w Warszawie w ramach swojej światowej trasy. Jego koncerty to multimedialne widowiska łączące humor, melancholię i klubową energię.

8. Sącz Jazz Festival
24 października-27 listopada, Stary Sącz

Podczas tego festiwalu jazzowego wystąpią m.in. Wojtek Mazolewski Quintet, Gerald Clayton Trio, Urszula Dudziak i Grzech Piotrowski w projekcie Just Duo oraz Kinga Głyk z zespołem.

17. Międzynarodowy Konkurs Skrzypcowy im. Henryka Wieniawskiego
8-25 października, Poznań/Warszawa

To jeden z najstarszych światowych konkursów skrzypcowych dla młodych skrzypków. Po inauguracji 8 października odbędą się trzy etapy przesłuchań, podczas których uczestnicy wykonają m.in. kompozycje Henryka Wieniawskiego oraz repertuar od baroku po muzykę współczesną. 23 i 24 października w Poznaniu odbędą się koncerty laureatów, a 25 października zwycięzcy wystąpią w Filharmonii Narodowej w Warszawie.

24. Sacrum Profanum
6-11 listopada, Kraków

Tegoroczna edycja krakowskiego festiwalu muzyki współczesnej i eksperymentalnej skupia się wokół rytuału. Sześć koncertów połączy artystów reprezentujących rozmaite stylistyki: od medytacyjnego dialogu Clary Lévy z muzyką Hildegardy z Bingen, po energetyczną eksplozję dźwięku w wykonaniu Ryosuke Kiyasu. Wystąpią również Timothy Archambault (pibigwan – tradycyjny algonkiński flet), Eyvind Kang (viola d'amore), Jessika Kenney (głos), Madhuvanti Pal (rudra vina – indyjski instrument strunowy) oraz zespół WCIAS wydobywający awangardowy potencjał z wielkopolskiego folku.

TEATR

„Krótki spektakl o matce i córce"
premiera 17 września, Teatr Dramatyczny, Warszawa

Debiutancki dramat aktorki Heleny Urbańskiej opowiada o jednej z najbardziej pierwotnych i skomplikowanych relacji – więzi matki i córki. Urbańska spektakl także reżyseruje i w nim gra, a partneruje jej na scenie Anita Sokołowska – w roli matki.

„Ludzie, miejsca i rzeczy"
premiera 19 września, Teatr Bagatela, Kraków

Anna Rokita reżyseruje dramat Duncana Macmillana o aktorce zmagającej się z uzależnieniem od alkoholu i narkotyków. Spektakl opowiada o terapii, zdrowiu psychicznym, tożsamości oraz trudnym procesie odbudowywania własnego życia i relacji z innymi.

„Mąż i żona"
premiera 25–26 września, Teatr Polski we Wrocławiu

Michał Zadara bierze na warsztat jedną z najbardziej śmiałych komedii Aleksandra Fredry. Współczesna inscenizacja przenosi mechanizmy zdrady, pożądania i erotycznej gry w świat aplikacji randkowych, ukrytych wiadomości i czatów, stawiając pytania o monogamię i współczesne modele bliskości.

„Dwunastu gniewnych ludzi"
premiera 24 września, Teatr Współczesny, Warszawa

Piotr Ratajczak przenosi na scenę klasyczny tekst Reginalda Rose'a o dwunastu przysięgłych decydujących o losie młodego człowieka oskarżonego o zabójstwo. Thriller sądowy staje się opowieścią o odpowiedzialności, mechanizmach zbiorowego osądu, kruchości prawdy i odwadze jednostki, która sprzeciwia się większości.

• „Krótki spektakl o matce i córce" obejrzymy w Teatrze Dramatycznym w Warszawie

FOT. KAROLINA JÓŹWIAK

„NONFICTION"
premiera 3 października, Narodowy Stary Teatr, Kraków

Nowy spektakl Gosi Wdowik, oparty na prozie Julie Myerson w adaptacji Martyny Wawrzyniak otworzy nowy sezon w Narodowym Starym Teatrze w Krakowie. Bohaterka próbuje ocalić córkę zmagającą się z uzależnieniem„ a jej historia uruchamia pytania o dziedziczenie, odpowiedzialność, bezradność i granice prawa artystki do opowiadania o życiu najbliższych. Postać córki reprezentują na scenie ręcznie wykonane wełniane lalki-rzeźby Anety Grzeszykowskiej, inspirowane jej cyklem „Franciszka".

„Oresteja"
premiera 10 października, Teatr Narodowy, Warszawa

Jeden z najważniejszych europejskich reżyserów Luk Perceval po raz pierwszy pracuje w Teatrze Narodowym, mierząc się z trylogią Ajschylosa. Interesuje go przede wszystkim to, co pozostaje po wojnie: przemoc przenosząca się z pola bitwy do rodzin, pamięci, języka i relacji międzyludzkich. Antyczna historia staje się opowieścią o społeczeństwie próbującym ustanowić nowy porządek i przerwać spiralę zemsty. W obsadzie m.in. Danuta Stenka, Aleksandra Justa, Cezary Kosiński i Mariusz Bonaszewski.

8. Kielecki Międzynarodowy Festiwal Teatralny
11-25 października, Kielce

Na tym międzynarodowym przeglądzie współczesnego teatru zobaczymy zespoły z Polski, Litwy, Grecji i Hiszpanii. W programie m.in. „Potok. Ćwiczenia ze wspólnoty" Wiktora Rubina, „Najdłuższa szychta świata..." Piotra Mateusza Wacha,"Zamknij oczy Nel. W pustyni i w puszczy – epilog" Piotra Domalewskiego, „Paprykarz szczeciński" Marcina Libera czy „Krzyżacy" Jana Klaty.

„Faust"
premiera 16 października, Opera Krakowska

Jedna z najważniejszych oper Charles'a Gounoda powraca na krakowską scenę w nowej inscenizacji Michała Znanieckiego, który odpowiada również za scenografię. Kierownictwo muzyczne obejmuje Svetoslav Borisov, a w obsadzie znaleźli się m.in. Rafał Siwek, Edyta Piasecka, Marcelina Román, Iwona Socha i Adam Zdunikowski.

„Podwójne życie Weroniki"
premiera 17 października, Teatr Wybrzeże, Gdańsk

Ewelina Marciniak dopisuje dalszy ciąg historii bohaterki filmu Krzysztofa Kieślowskiego. Punktem wyjścia są „Podwójne życie Weroniki" Kieślowskiego i Piesiewicza oraz „Pokój Vilhelma" Tove Ditlevsen. Weronika wraca do swoich wyborów i wyobrażeń o kobiecości, a jej osobista biografia zostaje wpisana w doświadczenie polskiej transformacji lat 90. XX w.

„E:/migranci"
premiera 6 listopada, Narodowy Stary Teatr, Kraków

Mikita Iłynczyk tworzy przewrotny sequel „Emigrantów" Sławomira Mrożka. Tym razem Polska nie jest krajem, z którego się ucieka, lecz miejscem, do którego przyjeżdżają potomkowie dawnych emigrantów. Bohaterowie – jeden z Chicago, drugi z Grodna – trafiają do „mobilnej kapsuły asymilacyjnej" i próbują udowodnić swoje prawo do pozostania w nowej, zamożnej Polsce.

„Czarodziejska góra"
premiera 20 listopada, Nowy Teatr, Warszawa

Jedno z najważniejszych polskich przedstawień muzycznych ostatnich lat powraca w nowej obsadzie. Opera Pawła Mykietyna według Tomasza Manna, z librettem Małgorzaty Sikorskiej-Miszczuk, w reżyserii Andrzeja Chyry i ze scenografią Mirosława Bałki, zostanie przygotowana z udziałem solistek i solistów Akademii Operowej Teatru Wielkiego – Opery Narodowej.

„Łaknąć"
Sarah Kane, reż. Katarzyna Minkowska, premiera 14 listopada, Teatr im. Stefana Jaracza, Łódź

Z kolei w Łodzi Katarzyna Minkowska zmierzy się z jednym z najbardziej radykalnych tekstów Sarah Kane. „Łaknąć" rozbija tradycyjną fabułę i bohatera na cztery głosy, splatając doświadczenia pragnienia, miłości, przemocy, samotności i rozpadu języka. To jedna z ciekawszych zapowiedzi łódzkiego sezonu i jednocześnie spotkanie współczesnej reżyserki z klasyką brytyjskiego in-yer-face theatre.

„Na rauszu"
reż. Artur „Baron" Więcek, premiera 3 i 4 października, Teatr STU, Kraków

Sceniczna adaptacja oscarowego filmu Thomasa Vinterberga. Czterech zmęczonych codziennością nauczycieli postanawia sprawdzić teorię, według której człowiek funkcjonowałby lepiej, utrzymując we krwi stały, niewielki poziom alkoholu. Eksperyment początkowo dodaje im energii i odwagi, ale stopniowo wymyka się spod kontroli.

„Matki Chersonia"
reż. Barbara Wysocka, prapremiera 16 października, Teatr Wielki – Opera Narodowa, Warszawa

Nowa opera ukraińskiego kompozytora Maxima Kolomiietsa z librettem George'a Branta opowiada o ukraińskich matkach próbujących odzyskać dzieci uprowadzone przez Rosjan i wywiezione na Krym. Spektakl wykorzystuje także materiały dokumentalne. Warszawska realizacja, przygotowana w koprodukcji z Metropolitan Opera, będzie światową prapremierą pełnej inscenizacji dzieła.

„Zły"
reż. Krzysztof Garbaczewski, premiera 16 października, Teatr Powszechny, Warszawa

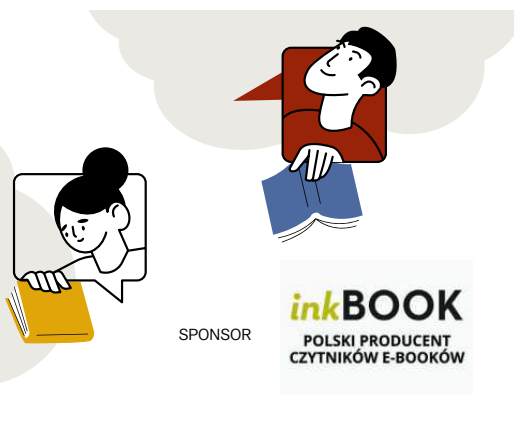
Krzysztof Garbaczewski sięga po kultową powieść Leopolda Tyrmanda i jej mitologię powojennej Warszawy. Wielowątkowa historia o tajemniczym obrońcy miasta ma stać się scenicznym portretem metropolii – pełnym równoległych historii, miejskiego chaosu, jazzu i zmieniających się tożsamości. W obsadzie m.in. Barbara Wysocka, An-

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY
Kraj/34413993

Szukasz miejsca, gdzie można swobodnie porozmawiać o książkach?

ZAPISZ SIĘ NA
wyborcza.pl/klubksiazki

SPONSOR inkBOOK POLSKI PRODUCENT CZYTNIKÓW E-BOOKÓW

1 RP

eprasa.pl 1425c20e14

na Ilczuk, Klara Bielawka i Andrzej Kłak.

Mała Boska Komedia
13 września-13 listopada, Kraków

Przegląd najciekawszych polskich spektakli dla dzieci i młodzieży, które nie boją się eksperymentu ani trudnych tematów. W programie znalazły się m.in. „Power Play" Samary Hersch z TR Warszawa, „Podróże Guliwera" Krzysztofa Garbaczewskiego, „Pani Twardowska albo nieustraszony Adam Mickiewicz" Joanny Zdrady, „Czy to M...?" Moniki Czajkowskiej oraz „Pippi" Agi Błaszczak.

WYSTAWY

„Brudne strony. Karol Radziszewski i DIK Fagazine"
17 września-31 grudnia, Galeria Studio, Warszawa

Najnowsza wystawa Karola Radziszewskiego opowiada o queerowych archiwach poprzez „DIK Fagazine" – undergroundowe pismo artystyczne wydawane przez niego od ponad 20 lat. Magazyn łączy erotykę i pożądanie z wiedzą o nieheteronormatywnej historii oraz kulturze Europy Środkowo-Wschodniej. Ekspozycja pokazuje magazyn nie tylko jako publikację, ale także jako przestrzeń produkowania queerowej wiedzy, pamięci, pożądania i oporu. Kuratorem wystawy jest Michał Grzegorzek.

„Tilda Swinton – Ongoing"
18 września-17 stycznia 2027, Instytut Przemysłów Kreatywnych, Warszawa, ul. Mińska 65

Poznański Festiwal Malta sprowadza do Warszawy jeden z najbardziej niezwykłych międzynarodowych projektów wystawienniczych ostatnich lat. Jest to ekspozycja o twórczych relacjach, współpracy i wzajemnych inspiracjach słynnej brytyjskiej aktorki i bliskich jej osób. – Nigdy nie chciałam tworzyć retrospektywy – wyjaśnia Tilda Swinton. – Interesuje mnie proces, który wciąż trwa. „Ongoing" to próba ukazania twórczych relacji, które kształtowały – i nadal kształtują – moje życie od ponad 40 lat: rozmów, przyjaźni i wspólnych działań, z których rodzą się filmy i projekty.

„Picasso i pikasiaki. Nowoczesna ceramika"
11 września-7 lutego 2027, MNK Szołayscy, Kraków

Punktem wyjścia wystawy jest sześć ceramicznych półmisków Pabla Picassa, które artysta przywiózł do Polski w 1948 r. na Światowy Kongres Intelektualistów w Obronie Pokoju we Wrocławiu. Zostają zestawione z polską ceramiką artystyczną i fabryczną lat 50. i 60. XX w., kiedy projektanci odchodzili od socrealizmu w stronę organicznych kształtów, asymetrii i intensywnych kolorów. To właśnie inspirowane nowoczesnością wyroby zaczęto potocznie nazywać „pikasami" lub „pikasiakami".

„Zofia Kulik. Zamiast rzeźby. Przypisy"
3 października-20 grudnia, MuFo Rakowicka, Kraków

Punktem centralnym wystawy jest jedna z najważniejszych wczesnych prac Zofii Kulik – jej dyplom „Zamiast rzeźby" z 1971 r. Ekspozycja proponuje jednak nietypowy sposób spotkania ze sztuką: dziełu jednej z kluczowych postaci polskiej neoawangardy towarzyszą „Przypisy", powstałe w wyniku wielomiesięcznej pracy Otwartej Grupy Roboczej, która próbowała interpretować pracę Kulik.

„Obywatelka Cepelia"
9 października-21 lutego 2027, Muzeum Narodowe w Krakowie

Duża wystawa poświęcona fenomenowi Cepelii – instytucji, która przez dekady wpływała na wygląd polskich mieszkań i sposób myślenia o ludowości, rzemiośle i narodowym wzornictwie. Obok unikatowych i krótkoseryjnych realizacji wybitnych projektantów pojawią się przedmioty produkowane masowo, a nawet przykłady słynnego „cepeliowskiego kiczu". Wiele obiektów z prywatnych kolekcji i muzealnych magazynów zostanie pokazanych publicznie po raz pierwszy.

„Fabryka Schindlera – historie miejsca"
16 października-8 sierpnia 2027, Muzeum Krakowa

Nowa wystawa czasowa opowiada historię samego miejsca – od funkcjonowania Deutsche Emailwarenfabrik Oskara Schindlera podczas okupacji po powstanie jednego z najczęściej odwiedzanych muzeów Krakowa. Centralnym wątkiem pozostaje historia uratowania około 1100 żydowskich pracowników fabryki, przedstawiona poprzez fotografie, dokumenty, oryginalne przedmioty i relacje świadków. Ekspozycja przygląda się również temu, jak pamięć o Schindlerze została ukształtowana przez literaturę, film i współczesną kulturę pamięci.

„Stulecie. W rocznicę wielkiej wystawy śląskiej sztuki średniowiecznej"
do 30 grudnia, Muzeum Narodowe we Wrocławiu

Wystawa powstała w setną rocznicę wielkiej prezentacji śląskiej sztuki średniowiecznej zorganizowanej we Wrocławiu w 1926 r. Ekspozycja pozwala ponownie spojrzeć na najważniejsze zabytki średniowiecznej sztuki regionu – rzeźbę, malarstwo tablicowe i nastawy ołtarzowe – a jednocześnie przygląda się temu, jak przez ostatnie sto lat zmieniły się sposoby ich badania i prezentowania. Wśród obiektów znalazły się m.in. XIV-wieczna Madonna ze Skarbimierza oraz późnogotyckie śląskie ołtarze.

„Suzanne Treister. Prorocze śnienie"
9 października-14 marca 2027, Muzeum Sztuki w Łodzi

Pierwsza w Polsce retrospektywa jednej z pionierek sztuki cyfrowej, internetowej i nowych mediów obejmuje ponad cztery dekady jej twórczości. Brytyjska artystka bada związki technologii, globalnej inwigilacji, nauki, władzy, mistycyzmu i alternatywnych systemów wiedzy. Wystawa pokaże także jej najnowsze prace dotyczące sztucznej inteligencji, fizyki kwantowej i kryzysu klimatycznego.

„Adolph Menzel (1815-1905). Niestrudzony obserwator"
11 września-13 grudnia, Muzeum Narodowe w Warszawie

Pierwsza w Polsce monograficzna wystawa jednego z najważniejszych niemieckich artystów XIX w. Pokazuje Menzla jako niezwykle uważnego obserwatora codzienności – od historycznych scen związanych z epoką Fryderyka II po studia światła, wnętrz, ulic i zwyczajnego życia. Ekspozycja podejmuje również temat powojennych losów dzieł i muzealnych kolekcji.

„Rzar mi tropikuw". Kinga Nowak
23 września-3 stycznia 2027, Bunkier Sztuki, Kraków

Indywidualna wystawa Kingi Nowak przygląda się związkom nowoczesności, kolonializmu i europejskiej fascynacji „egzotyką". Obrazy i rzeźby artystki zostają zestawione ze sztuką ludową, obiektami historycznymi, archiwaliami oraz pracami innych twórców. Ważnym elementem ekspozycji jest monumentalna „Kurtyna wg. Jeana Geneta", podejmująca kwestie władzy, reprezentacji i spojrzenia dominującej kultury.

„Romance au chocolat". Mirella von Chrupek
23 września-3 stycznia 2027, Bunkier Sztuki, Kraków

Nowa wystawa Mirelli von Chrupek – artystki znanej z budowania fantazyjnych, miniaturowych światów, obiektów i instalacji balansujących między baśnią, absurdem, nostalgią i kulturą popularną. Krakowska ekspozycja jest kolejną odsłoną jej charakterystycznej praktyki opartej na kolekcjonowaniu, przetwarzaniu przedmiotów i tworzeniu własnych mikrokosmosów.

„Polski dizajn: biografia przedmiotu / biografia projektanta"
23 września-13 grudnia, Bunkier Sztuki, Kraków

Wystawa współczesnego polskiego wzornictwa opowiedziana poprzez historie zarówno projektantów, jak i przedmiotów. Pokazuje, w jaki sposób osobiste doświadczenia, wspomnienia, codzienne rytuały i materialne „talizmany" wpływają na proces projektowy.

„Popłochy. Paulina Ołowska & Deborah Turbeville"
24 października 2026-28 lutego 2027, MuFo Rakowicka, Kraków

Wystawa zestawia twórczość Pauliny Ołowskiej z dorobkiem amerykańskiej fotografki Deborah Turbeville, jednej z najważniejszych postaci eksperymentalnej fotografii mody XX w. Spotkanie dwóch artystek pozwala przyjrzeć się związkom fotografii, mody, kobiecości, inscenizacji i pamięci oraz przenikaniu się sztuki wysokiej i kultury wizualnej.

„W lustrze Dantego. Kuszenie i ostrzeżenie"
27 listopada-23 maja 2027, Muzeum Narodowe w Krakowie – Gmach Główny

Duża przekrojowa wystawa prowadzi widzów śladami „Boskiej Komedii", wykorzystując sztukę od antyku po współczesność do opowieści o pożądaniu, miłości, nienawiści, pięknie, pokusie i śmierci. Ważnym wątkiem będzie również polska recepcja Dantego – od Mickiewicza i Norwida po historię kolejnych polskich przekładów „Boskiej Komedii". ●

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY
Kraj/34451410

REKLAMA
MECENASI STRATEGICZNI: ROBERT DOBRZYCKI foundation, PANATTONI
MECENASI: ORLEN, KRUK
PARTNER GŁÓWNY FUNDATOR NAGRODY PLEBISCYTU: TOTALIZATOR SPORTOWY, LAT
WSPÓŁORGANIZATOR GALI: TVP
1 RP

eprasa.pl 1425c20e14

Witamy w Polsce

Cykl Witamy w Polsce tworzy zespół kilkudziesięciu reporterów „Wyborczej" pracujących w redakcjach w całym kraju.

AWANTURA O KONINĘ

Megafony, głośniki i wuwuzele. Kłótnie, wyzwiska i goście uciekający z ogródków. Spór toczy się o restaurację, która serwuje koninę. Żadna ze stron nie zamierza odpuścić.

MICHALINA BEDNAREK

Ulica Dworcowa w Katowicach po rewitalizacji zmieniła się w deptak. W budynku starego dworca działa mnóstwo restauracji i barów. Dzięki nim zapuszczona wcześniej ulica przyciąga tłumy ludzi, jest jednym z „salonów" miasta. Od lipca w „salonie" problem. O godzinie 15 ludzie zaczynają opuszczać restauracyjne ogródki, a Dworcowa zamiera.

Zaczęło się niewinnie. W lipcu lokal „po schodkach w dół" zyskał nowego najemcę, który zupełnie zmienił wystrój restauracji. Teraz to ciemne, ceglane wnętrza. Przed wejściem nowy restaurator postawił reklamę – sztuczne głowy nabite na pale. Obok postać Tatara. Szyld głosi, że to „Tatarland".

Nowa restauracja oferuje „surowe doświadczenie". W karcie znajdziemy głównie steki i tatary z wołowiny, sarniny, muflona czy jelenia. Jednak to konina sprawiła, że od lipca, co weekend, na Dworcowej odbywają się głośne, wielogodzinne protesty.

CZY ZJADŁBYŚ KONIA? A KOTA LUB PSA?

Pikiety organizują Aktywiści Abolicjoniści. Czasem przychodzi duża grupa, czasem kilka osób. Na środku chodnika rozkładają transparenty, plakaty oraz głośniki i przez sześć godzin puszczają z głośników żądanie: „Tatarland, wycofaj mięso z konia!". Goście „Tatarlandu" i sąsiednich ogródków gastronomicznych uciekają w popłochu. – Boją się, że demonstranci będą im zaglądać do talerzy, zobaczą kawałek mięsa i urządzą publiczne golenie głowy – mówi kelnerka z pobliskiego lokalu.

Pikieta nie ogranicza się do robienia hałasu. Towarzyszą jej drastyczne zdjęcia z rzeźni. Widać na nich, jak zabija się konie, jak wiszą na hakach w ubojni. – I dobrze, niech ludzie mają wyrzuty sumienia – mówią ci, którzy gratulują aktywistom akcji.

W każdy weekend na Dworcowej przez kilka godzin stoi radiowóz, bo protest rodzi konflikty. Ktoś próbuje ukraść plakat albo wyłączyć głośnik. Na jednym z filmów widać młodego mężczyznę, który podchodzi do protestującej kobiety. Nagrywa ją i mówi: „Ale ty k... piękna jesteś, taka piękna jesteś, że nikt cię nie chciał, to musisz tu stać. Ty stara k...". Aktywiści rozpoznają w nim jednego z kelnerów z pobliskiego lokalu.

– Nie ma naszej zgody na serwowanie koniny. Konie powinny być szanowane, a nie zjadane. Co będzie dalej, koty i psy? Taka tradycja jest w Polsce? – odpowiadają aktywiści wszystkim, którzy chcą się dowiedzieć o źródło protestu. Do patrolu policji kolejka skarżących się z jednej i drugiej strony.

Aktywiści zapewniają, że nie odpuszczą. – Nie spoczniemy, dopóki konina nie zostanie wycofana z menu. Mamy zgodę miasta na nasze zgromadzenia, ten protest jest legalny – mówią.

– A ja sobie teraz pójdę zjeść tatara z konia, bo mnie tak zachęciliście, debile. Gdyby nie wy, nawet bym nie widział, że jest taka restauracja! – krzyczy do nich ktoś z przechodniów.

Ktoś inny odkrzykuje. – Ignoranckie ścierwo.

Restauratorzy z Dworcowej, szczególnie sąsiedzi „Tatarlandu", liczą straty. – Pusty ogródek w weekend to dla mnie strata w wysokości około 10 tys. zł. A przecież nie jesteśmy niczemu winni – mówi nam menadżerka restauracji „Tajskiej".

W ogródku „Olio" w czasie trwania protestu też nikogo nie ma, choć to popularna knajpa i w inne dni trudno tam o miejsce. – Protesty są organizowane w godzinach największego dla nas ruchu. Sprzęt nagłaśniający stoi bezpośrednio pod naszym ogródkiem, do tego syreny i głośniki. Goście opuszczają stoliki. W naszym lokalu nigdy nie była serwowana konina, mimo to protesty boleśnie nas dotykają. Mamy wtedy obrót niższy o około 30 proc. – mówi menadżer pizzerii.

Kelnerka z „Tatarlandii" nie rozumie, po co ta cała hucpa. Jej zdaniem mięso z konia jest jednym z najzdrowszych. – Niech protestujący idą do dzieci z oddziałów onkologicznych, które powinny i jedzą koninę, żeby dojść do zdrowia. Czy będą mieli odwagę tam protestować? – pyta.

Aktywiści Abolicjoniści mają za sobą wiele podobnych akcji. Chwalą się, że dzięki ich protestom już w niemal w żadnej polskiej restauracji nie dostanie się foie gras. Zrezygnowała z nich nawet Magda Gessler, gdy Abolicjoniści zapowiedzieli protest przed jednym z jej lokali.

ABOLICJONIŚCI: DZIAŁAMY PRZEZ NACISK

Aktywiści prowadzili już w Polsce kampanie przeciwko futrom, wykorzystywaniu koni w dorożkarstwie, rodeo, a ostatnio także przeciwko sprzedaży koniny. – Jeść konia? To tak, jakby jeść psa lub kota! Szok! Nie pozwólmy na normalizację końskiej krzywdy. Nawołujemy do abolicjonizmu zwierzęcego – mówi Bart, jeden z liderów grupy.

Nazwa nawiązuje do historycznego ruchu abolicjonistycznego, którego celem było zniesienie niewolnictwa. – W przypadku zwierząt chodzi o zniesienie ich wykorzystywania jako własności, produktów czy narzędzi służących człowiekowi – dodaje.

Aktywiści z tej grupy działają przez nacisk. Jesteś firmą, restauracją czy organizatorem wydarzeń, gdzie wykorzystuje się zwierzęta? Oni mogą do ciebie przyjść, jak przyszli pod „Tatarland".

– Problem z końmi nie zaczyna się w rzeźni. Konie są przez całe swoje życie wykorzystywane przez ludzi, m.in. w jeździectwie, transporcie, sporcie, turystyce czy dorożkarstwie. Kiedy koń przestaje być przydatny lub opłacalny, idzie na ubój. Koń to najbardziej wykorzystywane zwierzę. Oddajmy mu honor i szacunek na koniec życia, a nie „kula w głowę" i na talerz! – mówi Bart.

Grupa angażowała się również w protesty przeciwko wykorzystywaniu koni w dorożkarstwie. W grudniu 2025 roku aktywiści protestowali przed krakowskim urzędem miasta, domagając się zakończenia wykorzystywania koni do przewozu turystów.

Jednym z ich wcześniejszych celów było również rodeo w Gliwicach. Wraz z innymi organizacjami doprowadzili do zatrzymania planowanej imprezy, podczas której miały odbywać się pokazy ujeżdżania byków i koni. – Koń w polskiej mentalności zawsze był bardziej towarzyszem, a nie mięsem, choć w świetle obowiązujących przepisów może być jedzony. Trzeba to zmienić. Koń musi stać się wobec prawa „zwierzęciem towarzyszącym" i to będziemy postulować. To istota czująca, a nie produkt – wyjaśnia Bart.

Aktywiści nie zamierzają odpuścić restauracji „Tatarland". – Ludzie pytają, dlaczego nie walczymy o krowy czy jelenie, bo ich mięso też jest tam podawane. Nie da się walczyć o wszystko w jednym czasie. Koncentrujemy kampanię na koniach, ponieważ jest to obszar, w którym możliwe jest osiągnięcie konkretnej zmiany społecznej dużo szybciej niż w przypadku krowy – mówi Bart.

„TATARLAND": NIE ULEGNIEMY SZANTAŻOM

„Tatarland" nie zamierza zmieniać menu. Radca prawny Aleksander Kwaśniak, pełnomocnik właściciela restauracji zapewnia, że wszyscy szanują fakt, iż protestujący korzystają z konstytucyjnej wolności słowa. Nikt nie ma pretensji o to, że są niezadowoleni ze sprzedaży i konsumpcji koniny. Z drugiej strony, klienci „Tatarlandu" pytają o to mięso. Zarówno tatar z koniny, jak i stek z konia to jedne z najchętniej zamawianych dań.

– Rzecz w tym, że właściciel lokalu również korzysta z konstytucyjnej wolności prowadzenia działalności gospodarczej, czego protestujący już nie chcą uszanować. E-maile wysyłane do nas anonimowo przez protestujących, podpisujących się jako „aktywiści-abolicjoniści" mają znamiona szantażu. Ich autorzy wprost wskazują, że będą uprzykrzać życie nam i naszym gościom, dopóki nie wycofamy koniny z naszego menu. Zmuszają nas do zmiany profilu działalności gospodarczej, bo jest ona niezgodna z ich światopoglądem. Szkoda tylko, że próbują swój światopogląd uznawać za jedynie słuszny i narzucić wszystkim innym – mówi prawnik.

Kwaśniak przyznaje, że od początku protestów właściciel restauracji rozważał wszystkie możliwe rozwiązania, w tym przystanie na żądania protestujących. – Nie zrobi tego jednak. Po pierwsze, uleganie szantażom uważamy za moralnie wątpliwe. Szantażowi należy się przeciwstawić. Po drugie, byłoby to zwycięstwo protestujących, które stałoby się paliwem dla kolejnych tego rodzaju akcji. Być może za miesiąc zobaczymy ich pod sąsiednim lokalem, jak usiłują wymusić zdjęcie z menu wołowiny albo drobiu – mówi. Zapowiada kroki prawne w obronie poszanowania wolności i praw właściciela.

– Niektóre zachowania demonstrantów mogą nosić znamiona przestępstw i wykroczeń, np. zmuszanie do określonego zachowania czy naruszenie miru domowego albo wystawianie fikcyjnych negatywnych komentarzy i namawianie innych do podobnych zachowań. My nie zmuszamy nikogo do konsumpcji koniny, ale oczekujemy, aby nikt nie zmuszał do zaniechania tej konsumpcji – mówi prawnik. Podkreśla, że serwowanie koniny jest legalne, choć w innych restauracjach bardzo rzadkie, dlatego znalazła się ona w menu „Tatarlandu".

Nie chce ujawnić, skąd pochodzi konina podawana w katowickim lokalu, bo obawia się przekierowania „agresji protestujących". Mówi tylko, że ich konina pochodzi „z Polski". – W Polsce nie ma hodowli koni typowo na cele rzeźne, jak np. we Włoszech, ale my nie spro-

eprasa.pl 1425c20e14

wadzamy mięsa zza granicy. Konie przeznaczane na rzeź pracowały wcześniej np. w rolnictwie, ale na skutek urazów czy wypadków nie były już do tego zdolne, stąd decyzja o przeznaczeniu ich na rzeź – mówi prawnik.

Właściciel budynku: Demonstracji szkodzą miastu

Aktywiści znają stanowisko „Tatarlandu". Interweniowali także w firmie Opal Maximum, która jest właścicielem budynku starego dworca.

W oświadczeniu firmy czytamy, że protesty Abolicjonistów odbywają się „w sposób naruszający prawo". Zdaniem Opal Maximum „celowe generowanie wielkiego hałasu stwarza realne zagrożenie uszkodzenia słuchu", a protest „powoduje blokowanie wyznaczonych dróg pożarowych". Właściciel budynku przypomina, że protest odstrasza klientów sąsiednich lokali i generuje straty finansowe. Zasadniczo demonstracje są „zwyczajnym generowaniem bezsensownego hałasu, który przekracza 115 decybeli".

Opal Maximum oświadcza, że demonstranci „kreują bardzo negatywny wizerunek zarówno ul. Dworcowej, jak i samych Katowic choćby wśród turystów, którzy coraz chętniej odwiedzają miasto, nocują w katowickich hotelach, m.in. w pięciogwiazdkowym Monopolu".

Urząd Miasta w Katowicach w połowie sierpnia zwrócił uwagę na Dworcową. Urzędnicy mierzyli poziom hałasu. – Wykazano natężenie dźwięku stanowiące chwilowe narażenie zdrowia, a sami uczestnicy zgromadzenia mieli zatyczki i nauszniki. Organizator zgromadzenia poproszony dwukrotnie o przyciszenie urządzeń uznał, że tego nie zrobi. Dlatego też zgromadzenie wtedy rozwiązano – mówi Sandra Hajduk, rzeczniczka prasowa UM Katowice. Kolejne protesty nie są zabronione. Aktywiści wrócili pod „Tatarland". – Nie ma przepisu, który mówiłby, jaki może być poziom natężenia hałasu podczas zgromadzeń publicznych – mówi Bart.

Aktywiści ściśle współpracują z fundacją „Tara", która prowadzi schronisko dla koni uratowanych z rzeźni, organizuje duże kampanie, np. przeciwko targom końskim w Skaryszewie.

• **Aktywiści protestują na ul. Dworcowej w Katowicach przeciwko restauracji Tatarland, która serwuje konin**ę FOT. GRZEGORZ CELEJEWSKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

Pytamy w „Tarze", jakie konie idą na rzeź?

– Wszystkie – odpowiadają działacze fundacji i wymieniają:

* Roczny źrebak, urodził się w ciemnej, ciasnej komórce. Nie zna trawy, słońca czy dzikich galopów. I już nie pozna... Bo urodził się tylko po to, żeby zostać „mięsem".

* Rasowa klacz z pochodzeniem, pełna gracji i elegancji. „Jest pie.dolnięta. Z takim charakterem nic z niej nie będzie" – stwierdziła jej właścicielka, nim klacz wepchnięto do przyczepy i wysłano do rzeźni.

* Kucyk, który całymi latami pracował w szkółce jeździeckiej i woził na swoim grzbiecie być może twoje dzieci. Jest taki łagodny i kochany, pomaga niepełnosprawnym dzieciom. Powinien dostać godną emeryturę, ale nie dostanie. Skończy w ciężarówce do ubojni.

* Wybitny ogier sportowy. Zaczynał jako dwulatek, gdy jego kręgosłup wciąż się rozwijał. Oglądały go tłumy, ludzie obstawiali pieniądze. Dał zarobić wielu osobom, ale jego organizm nie wytrzymał.

* Spracowany koń latami pomagał swojemu „panu" w pracy – zrywał drzewo, orał pole, woził ludzi bryczką na weselu. Już nie może pracować. Mięsa będzie z niego mało, więc może zrobią z niego klej. Zawsze to jakiś zarobek.

– Polska to jeden z największych eksporterów koni na rzeź w Europie. W ubojniach zabija się nie tylko dorosłe konie, ale i źrebaki. Hodowcy celowo zapładniają klacz, żeby jak tylko urodzi się źrebak, oddać go na mięso. Co roku około 15 proc. polskich koni kończy życie w rzeźni. We włoskich sklepach z łatwością znajdziemy się paczki z nalepką „EQUINO POLONIA", czyli polska konina – mówi Scarlett Szyłogalis z fundacji „Tara".

NIECH KASZTANKA BĘDZIE NAM PRZYKŁADEM!

Szyłogalis zaznacza, że i we Włoszech protesty przeciwko jedzeniu koniny są coraz głośniejsze: – Zbierane są podpisy pod petycją w sprawie zakazu zabijania koni na mięso. I to cieszy.

O ile we Włoszech konina jest popularna, w Polsce wystarczy zapytać ludzi na ulicy, czy jedli albo zjedliby takie mięso. Większość powie, że nigdy w życiu. – I to jest ta dobra część społeczeństwa, do której chcemy trafić, przypomnieć o naszej historii i tradycji, o ułanach, husarii, partyzantach. Nie byłoby Polski, gdyby w jej obronie nie walczyły konie – mówi Scarlett Szyłogalis.

Zwraca uwagę, że porcja tatara z koniny w restauracji kosztuje około 80 zł. Na tej podstawie ocenia, że to żadna potrzeba, ale zwykła fanaberia. – Takie fanaberie trzeba tępić. Podkreślam, że nie istnieje coś takiego jak ubój humanitarny. W przeciwieństwie do jelenia, który miał okazję choć trochę pożyć w lesie, to koń całe życie pracuje, jest bity, wykorzystywany, a na koniec jako bezużyteczny jest odstawiany do rzeźni. To jest zwykły biznes, gdzie żywa istota, którą przyjmujesz do siebie, staje się przedmiotem – dodaje Szyłogalis.

Aktywiści od września chcą zacząć zbierać podpisy pod projektem ustawy, by koń w świetle prawa był uznawany za zwierzę towarzyszące. – Tak było przed wojną, a zmieniło się to w latach 70. Wróćmy do tego, co było. Konie muszą być chronione prawnie i zamierzamy uderzyć mocno w historyczne struny. Kasztanka Piłsudskiego niech będzie przykładem – mówią.

KOŃ, ŻEBY ŻYĆ, MUSI PRACOWAĆ

Dla hodowców koni to tylko czcza gadanina. W rozmowie z nami załamują ręce i pytają, czy mają już zacząć budować hospicja dla koni. Ich głosem jest Sławomir Piotrowski, prezes Polskiego Związku Hodowców Koni. Dziwi się, dlaczego nikt nie mówi głośno, jak zdrowa jest konina.

Przypomina, że w Polsce konina pochodzi zarówno od koni ras szlachetnych, jak i ciężkich, zimnokrwistych. Mięso koni lekkich jest zazwyczaj chudsze, bardziej suche i zawiera więcej kolagenu. Konina z ras ciężkich jest bardziej soczysta i krucha. Ma dużo wyższą zawartość białka, żelaza i witamin z grupy B, a jest dużo mniej kaloryczna.

– Organizm ludzki lepiej przyswaja żelazo zawarte w tym mięsie. Konina jest polecana osobom cierpiącym na jego niedobory, wskazana dla pacjentów onkologicznych. Czy o tym się mówi? – pyta prezes. – Nie – odpowiada sam sobie. Zaznacza, że koń od wielu lat jest zwierzęciem gospodarczym i rzeźnym, podobnie jak krowa czy świnia. – Do czterech certyfikowanych ubojni w Polsce dostarczane są konie wszystkich ras. O walorach smakowych i zdrowotnych koniny wiedzą doskonale Włosi, do których eksportujemy najwięcej polskiej koniny i którzy bardzo ją cenią – mówi Piotrowski.

Uważa, że koń, aby żyć i dobrze funkcjonować, musi pracować, bo to leży w jego naturze. Od wieków jest stworzeniem towarzyszącym człowiekowi, pomagał człowiekowi w rolnictwie, transporcie, czy podczas wojen. – Konie to zwierzęta bardzo wrażliwe, wymagające całodobowej opiek i nakładów finansowych. Koszty ich utrzymania są bardzo wysokie i wciąż rosną. Trudno dzisiaj w Polsce utrzymać się z hodowli koni. Przeforsowanie konia jako zwierzęcia towarzyszącego spowoduje całkowity zakaz użytkowania tych zwierząt w jeździectwie czy rolnictwie. W Polsce zniknie wtedy 90 proc. pogłowia, wynoszącego dzisiaj prawie 300 tys. koni, bo nikogo nie będzie stać na ich utrzymanie w charakterze „kosiarki do trawy" – mówi Piotrowski.

Aktywistów Abolicjonistów poglądy Piotrowskiego nie przekonują. Zamierzają protestować na ul. Dworcowej w kolejne weekendy, dopóki „Tatarland" się nie podda.

Goście „Tatarlandu" boją się, że demonstranci będą im zaglądać do talerzy, zobaczą kawałek mięsa i urządzą publiczne golenie głowy

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY
Kraj/34413996

SUPER MIASTA REGIONY
DŁUGOWIECZNI | wyborcza.pl

W ŚRODĘ z „Wyborczą"

- Czy warto dłużej pracować przed emeryturą? Mamy wyliczenia
- Jak projektować miasta przyjazne starości?
- Kto dziś opiekuje się polskimi seniorami?

Wyborcza.pl/Supermiasta

1 RP

eprasa.pl 1425c20e14

TYLKO ZDROWIE

Styl życia

Odmłodzenie w trzy minuty? Spróbowałam i będę powtarz

Takie odkrycia lubię: kilka minut sprintu może przynieść większe efekty niż 90 minut biegu w umiarkowanym tempie. Ale lekarz sportowy radzi: pohamuj entuzjazm.

Katarzyna Staszak

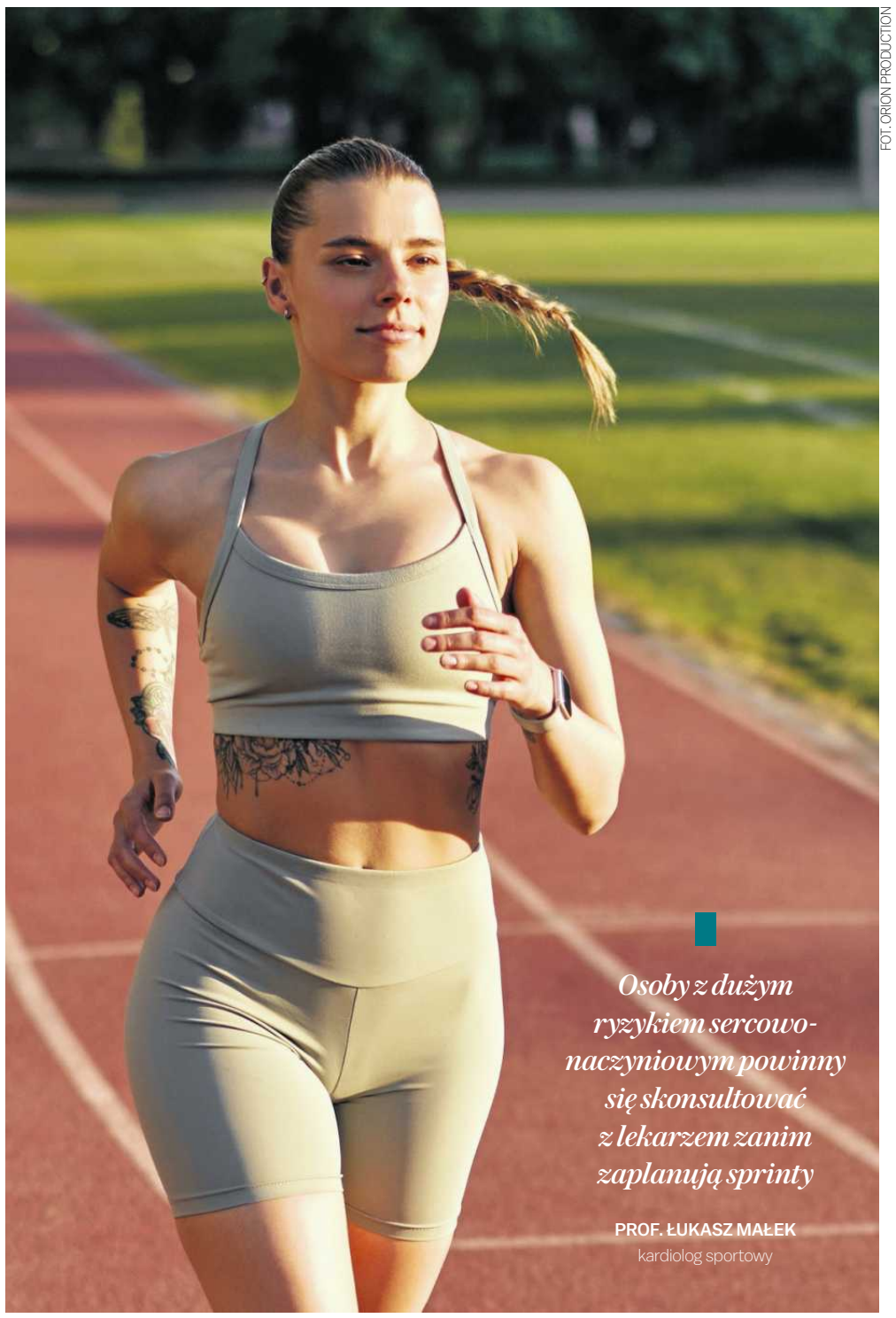
Naukowcy z Uniwersytetu Rockefellera w Nowym Jorku, sprawdzili, jak różny rodzaj aktywności sportowej wpływa na organizm na poziomie molekularnym. Odkryli, że największe zmiany wywołuje sześć serii sprintów trwających po 30 sekund, czyli w sumie 3 minuty biegu o maksymalnej intensywności. Sprinty doprowadziły do nagłego wzrostu poziomu białek zaangażowanych w procesy tworzenia naczyń krwionośnych, przebudowy tkanek oraz sygnalizacji hormonalnej.

Sprinty spowodowały zmiany w niemal jednej czwartej białek poddanych analizie bezpośrednio po zakończeniu ćwiczeń. Umiarkowanie szybka jazda na rowerze, która trwała 90 minut, wpłynęła na mniej niż jedną czwartą jednego procenta białek. Lepiej pod tym względem zadziałał umiarkowanie szybki bieg na bieżni, ale wciąż liczba zmienionych białek była znacznie mniejsza niż w przypadku intensywnych sprintów.

Tak swoje skomplikowane badania streszczają sami naukowcy.

LEPIEJ SZYBKO I KRÓTKO CZY WOLNO I DŁUGO?

Naukowcy z Nowego Jorku sprawdzili też, jak krew pobrana od osób, które właśnie ukończyły sprinty, wpływa na komórki tłuszczowe. Odkryli, że pod wpływem pełnej cennych białek krwi, zachodzą zmiany w aktywności genów, a to zmieniało sposób, w jaki komórki tłuszczowe przetwarzają energię i reagują na hormony.

FOT. ORION PRODUCTION

Osoby z dużym ryzykiem sercowo-naczyniowym powinny się skonsultować z lekarzem zanim zaplanują sprinty

PROF. ŁUKASZ MAŁEK
kardiolog sportowy

Badacze porównali też białka związane z reakcją na wysiłek fizyczny, z danymi zdrowotnymi ponad 53 tys. osób. Odkryli, że wiele z tych białek wiąże się z niższym ryzykiem chorób układu krążenia i schorzeń metabolicznych jak otyłość i cukrzyca typu 2. Spośród 33 białek powiązanych z niższym ryzykiem tych chorób, 32 ulegało zmianie pod wpływem sprintu. W przypadku dłuższego, ale umiarkowanego wysiłku, zmianom ulegały tylko trzy białka. Ponad jedna czwarta tych białek wiązała się również z wolniejszym starzeniem biologicznym, czyli z wolniejszym zużyciem organizmu.

Rewelacja – pomyślałam. Wybiegłam z domu na tartanową ścieżkę i dałam z siebie wszystko sześć razy po 30 sekund.

Jeszcze w stroju do biegania zadzwoniłam po komentarz do lekarza sportowego i naukowca. Prof. Łukasz Małek to kardiolog sportowy, który kocha bieganie i prowadzi badania, jak ruch działa na organizm. Od razu pohamował mój entuzjazm.

JAK DOKŁADNIE DZIAŁA SPORT

– Publikacja ukazała się w „Cell Reports Medicine", czyli w prestiżowym miejscu, ale to badanie podstawowe z udziałem niewielkiej grupy zdrowych mężczyzn. Naukowcy nie śledzili zdrowia tych osób w dłuższej perspektywie czasu. Nie możemy więc stwierdzić, że osoby, które wykonują sprinty mają rzadziej zawały serca czy rzadziej chorują na cukrzycę – mówi prof. Łukasz Małek.

I podsumowuje fakty z badania: – Sprinty wywołały zmiany stężenia większej liczby metabolitów niż przy wysiłku o umiarkowanej intensywności. I tyle. To ciekawe spostrzeżenie dla lekarzy i naukowców, nie oznacza jednak, że 3 minuty sprintu zastąpią nam godzinę umiarkowanego wysiłku. Zalecenia dotyczące ilości ruchu są takie jak były: 150 – 300 minut tygodniowo wysiłku o umiarkowanej intensywności lub 75 – 150 minut tygodniowo wysiłek o dużej intensywności – przypomina kardiolog sportowy.

Na insulinooporność i odporność

Trening interwałowy o wysokiej intensywności w skrócie HIIT (od High Intensity Interval Training) to krótkie dynamiczne ćwiczenia przeplatane odpoczynkiem. W czasie HITT przez minutę, 30 sekund albo krócej, dajemy z siebie wiele skacząc, biegnąc czy pedałując, by po chwili odpoczywać.

Taki trening można robić na przykład raz w tygodniu wplatając go w swoje inne ćwiczenia.

Naukowcy wielokrotnie badali, jak trening interwałowy o wysokiej intensywności wpływa na organizm.

Ustalili, że HIIT:

• Pomaga osobom ze stanem przedcukrzycowym i insulinoopornością. Szybkie, krótkie ćwiczenia przyspieszają metabolizm glukozy w mięśniach i zwiększają wrażliwość na insulinę. Osobom z nadwagą trening HIIT dodany do innych rodzajów aktywności, może pomóc szybciej przebudować skład ciała, czyli zredukować tkankę tłuszczową, co pozytywnie wpływa na metabolizm.

• Prowadzi do większego wzrostu VO2max (maksymalny pobór tlenu przez organizm) niż umiarkowane ćwiczenia. VO2max to miara naszej sprawności aerobowej i wytrzymałości. Wyższe VO2max wiąże się z większymi szansami na dłuższe życie w zdrowiu. Badania pokazały, że jeśli ktoś ma pułap tlenowy gorszy niż średnia dla jego grupy wiekowej, ma dwa razy większe ryzyko śmierci. A jeśli ktoś ma naprawdę słabą kondycję, jest prawie czterokrotnie bardziej narażony na śmierć niż jego wysportowany równolatek.

• Pobudza układ odpornościowy do intensywnej pracy. Z nowych badań wynika, że bezpośrednio po wysiłku rośnie we krwi poziom cytokiny IL-6, która wiąże się z gospodarką energetyczną oraz działaniem przeciwzapalnym podczas ćwiczeń. Natomiast po 24 godzinach od wysiłku, rośnie poziom cytokiny IL-10. Uwalnianie IL-10 przez komórki układu odpornościowego stanowi mechanizm sprzężenia zwrotnego, który wygasza stan zapalny i zapobiega dalszym uszkodzeniom mięśni.

1 RP

eprasa.pl 1425c20e14

TYLKO ZDROWIE

ać

Prof. Małek zaznacza, że intensywny wysiłek nie jest najlepszą formą ruchu dla każdego. – Osoby z dużym ryzykiem sercowo-naczyniowym powinny się skonsultować z lekarzem zanim zaplanują sprinty. Nie potrzebujemy sprintów, żeby dbać o serce. Osoba nieaktywna powinna przede wszystkim zacząć regularnie się ruszać. Badanie jest ciekawe, ale nie ma rangi zalecenia medycznego – podkreśla lekarz.

Zaleca różnorodną intensywność ruchu i różne formy aktywności – treningi kardio i wzmacniające mięśnie.

Badanie z Nowego Jorku pokazało, że po 90-minutowym umiarkowanym wysiłku, w organizmie też wydzielają się metabolity związane z treningiem wytrzymałościowym. Tylko dzieje się to już jakiś czas po zakończeniu treningu, a nie od razu.

A może po prostu dla badanych osób sprinty były męką, organizm był zszokowany i stąd ta wyjątkowo silna reakcja molekularna? To naukowcy z Nowego Jorku też sprawdzili. Tłumaczą, że intensywna odpowiedź ciała na mocny wysiłek utrzymuje się nawet po ośmiu tygodniach treningu, „co wskazuje, że nie jest to jedynie wynik zmagań organizmu z nieznanym wcześniej obciążeniem. Możliwe, że obserwowane przez nas reakcje są nieodłącznie związane z intensywnym wysiłkiem fizycznym" – czytam na stronie Uniwersytetu Rockefellera, z którym związanych było 23 laureatów Nagrody Nobla.

Niczego z moich treningów nie wyrzucam, ale te trzy minuty sprintu dodam. Od dawna lekarze powtarzają, że trening o wysokiej intensywności ma wiele zalet.

Jeśli nie biegasz, tylko chodzisz, możesz na krótkich odcinkach podkręcać tempo. Maszerowanie trzyminutowymi interwałami – szybko, a potem odpoczynek w wolnym chodzie – nazywa się chodzeniem po japońsku. ●

Zapytaj lekarza

• Jeśli jesteś osobą, która dopiero zaczyna ćwiczyć, masz choroby układu krążenia, układu oddechowego, cukrzycę, problemy z kręgosłupem czy stawami albo chorujesz na otyłość, skonsultuj się ze swoim lekarzem zanim zaczniesz ćwiczenia o wysokiej intensywności.

PYTANIE DO... eksperta z Centrum e-Zdrowia

Jak sprawdzić dawkowanie leków online?

Krzysztof Napora

dyrektor Departamentu Rozwoju Systemu Informacji Medycznej w Centrum e-Zdrowia

Lekarz przepisał lek i wyjaśnił, jak go przyjmować. Po powrocie do domu okazuje się jednak, że nie jesteśmy już pewni szczegółów. O pomyłkę może być jeszcze łatwiej, jeśli przyjmujemy kilka leków jednocześnie, każdy według innego schematu, albo leczymy się u kilku specjalistów.

W takiej sytuacji warto wrócić do informacji zapisanej na e-recepcie. Można ją znaleźć przez Internetowe Konto Pacjenta (IKP) lub w aplikacji mojeIKP.

• Na komputerze lub w przeglądarce internetowej wejdź na stronę pacjent.gov.pl i wybierz „Zaloguj się", a następnie „Zaloguj się na IKP".
• Po zalogowaniu znajdź sekcję „Recepty". Możesz wejść do niej przez kafelek widoczny na stronie głównej albo wybrać „Recepty" z górnego menu. Następnie wybierz „Moje recepty".
• Zobaczysz listę swoich recept. Jeśli szukasz konkretnego leku, nie musisz przeglądać jej od początku do końca. Dostępna jest wyszukiwarka, w której można wpisać m.in. nazwę leku, nazwisko osoby wystawiającej receptę lub nazwę placówki i wskazać okres, w którym recepta została wystawiona.
• Po znalezieniu właściwej e-recepty można otworzyć ją i sprawdzić zapisane przy leku dawkowanie. Receptę można również pobrać w formacie PDF i zapisać na komputerze albo wydrukować.

Na IKP są dostępne również wcześniejsze recepty – te starsze, zrealizowane albo częściowo zrealizowane. Dzięki temu do zaleceń zapisanych przy recepcie można wrócić także później, a nie tylko bezpośrednio po wizycie u lekarza.

Drugą możliwością jest bezpłatna aplikacja mojeIKP. Po zalogowaniu trzeba wejść do części „e-zdrowie", w której znajdują się e-recepty, odszukać właściwą receptę i otworzyć jej szczegóły.

Aplikacja umożliwia przeglądanie zarówno aktualnych, jak i wcześniejszych e-recept. Przy leku można sprawdzić zapisane dawkowanie, a także przejść do jego ulotki.

Sam SMS, który otrzymujemy po wystawieniu e-recepty, nie zawiera wszystkich tych informacji. Znajduje się w nim przede wszystkim czterocyfrowy kod potrzebny do realizacji recepty. Więcej informacji zobaczymy po zalogowaniu do IKP lub mojeIKP. Jeśli wybraliśmy otrzymywanie e-recept także e-mailem, dostaniemy wiadomość z plikiem PDF, na którym znajduje się również dawkowanie.

Niektóre preparaty trzeba przyjmować o stałych porach każdego dnia, inne co kilka dni, jeszcze inne przez określony czas, po którym następuje przerwa. Są również leki stosowane doraźnie, np. dopiero wtedy, gdy pojawi się ból lub inny objaw.

Informację o dawkowaniu można więc zapisać na różne sposoby.

Mamy dwie możliwości wskazania dawkowania przez lekarza. Jedno to dawkowanie ustrukturyzowane, czyli wybierane z odpowiednich pól. Drugie jest opisowe. Są na przykład preparaty, które należy zastosować dopiero w momencie wystąpienia określonych objawów.

Poza tym szczególnym przypadkiem są tzw. recepty roczne. E-recepta może być ważna przez 365 dni, a osoba wystawiająca receptę może przepisać ilość leku potrzebną maksymalnie na 360 dni terapii. Z takiego rozwiązania korzystają m.in. osoby przewlekle chore, które przez długi czas przyjmują te same leki.

W przypadku takiej recepty precyzyjne określenie dawkowania jest potrzebne nie tylko po to, aby pacjent wiedział, jak stosować lek.

Od sierpnia 2024 r. przy wystawianiu recept rocznych system wymaga podania m.in. okresu stosowania leku, ilości i jednostki dawki, częstotliwości jej podawania oraz liczby opakowań. Na podstawie tych danych system może obliczać, jaka ilość leku jest potrzebna pacjentowi na określony czas terapii i jaka może zostać wydana w aptece.

Dlatego informacja typu „1 tabletka dwa razy dziennie" ma w takim przypadku znaczenie także dla działania samego systemu.

Recepta roczna nie oznacza przy tym, że cały zapas leku na wiele miesięcy trzeba lub można odebrać jednorazowo. System na podstawie danych dotyczących dawkowania i okresu terapii pomaga określać ilość leku możliwą do wydania w danym momencie.

Czy dawkowanie zawsze będzie na e-recepcie?

Sposób dawkowania powinien znaleźć się na recepcie. Wynika to z przepisów Prawa farmaceutycznego.

Trzeba jednak rozróżnić obowiązek wpisania dawkowania od tego, czy system technicznie uniemożliwi wystawienie recepty, jeśli odpowiednich danych zabraknie.

Reguła potrzeby wprowadzania dawkowania jest uruchomiona dla wszystkich recept refundowanych. Dla nierefundowanych nie ma takiego wymagania systemowego. Natomiast dawkowanie powinno być na recepcie, co wynika z ustawy Prawo farmaceutyczne.

Od 13 września 2026 r. reguły systemu P1 dotyczące recept refundowanych są bardziej restrykcyjne: brak wymaganych informacji dotyczących dawkowania i czasu terapii może zablokować zapis takiej recepty w systemie.

Przepisy uwzględniają też sytuacje, gdy sposobu dawkowania nie wpisano albo został podany błędnie lub nieczytelnie. W takim przypadku farmaceuta może, z wyjątkami dotyczącymi niektórych produktów, wydać ilość odpowiadającą maksymalnie czterem najmniejszym opakowaniom.

W mojeIKP przy przepisanym leku można znaleźć również jego ulotkę. Warto z niej korzystać, ale nie należy mylić dwóch różnych rodzajów informacji.

Ulotka zawiera zatwierdzone, ogólne informacje dotyczące konkretnego produktu leczniczego m.in. jego zastosowania, przeciwwskazania, możliwe działania niepożądane czy informacje dotyczące stosowania.

Nie mówi jednak, jaka dawka została indywidualnie zalecona właśnie nam.

Ten sam lek może być stosowany w różnych schorzeniach, w różnych dawkach i według różnych schematów. Lekarz może również dostosować sposób leczenia do wieku pacjenta, jego stanu zdrowia, wyników badań czy innych przyjmowanych preparatów.

Dlatego informacji z ulotki nie należy traktować jako zamiennika indywidualnego dawkowania zapisanego przy e-recepcie.

Jeśli na e-recepcie widzimy np. inne dawkowanie niż typowe dawkowanie opisane w ulotce, nie powinniśmy samodzielnie wybierać jednej z tych wersji ani zmieniać dawki. Taką różnicę należy wyjaśnić z lekarzem lub farmaceutą. ●

Notowała Paulina Mozolewska

OGŁOSZENIE PŁATNE Kraj/34453027

Syndyk masy upadłości **ERMAX S.A. w upadłości** ogłasza przetarg na sprzedaż przedsiębiorstwa ERMAX S.A. w upadłości składającego się w szczególności z:
- prawa użytkowania wieczystego nieruchomości położonej w Będzinie zabudowanej budynkami oraz budowlami dla której Sąd Rejonowy w Będzinie prowadzi księgę wieczystą KA1B/00005373/3 szczegółowo opisanej w operacie szacunkowym z dnia 5 maja 2026 r.
- prawa własności ruchomych składników majątku w postaci maszyn i urządzeń stanowiących linię produkcyjną szczegółowo opisanych w operacie szacunkowym z dnia 19 maja 2026 r.
- praw wynikających z umów cywilnoprawnych dotyczących ERMAX S.A. w upadłości (z wyłączeniem umów o prowadzenie rachunków bankowych), których stroną jest ERMAX S.A. w upadłości,
- praw wynikających z umów o pracę osób zatrudnionych w ERMAX S.A. w upadłości,
- dostępnej dokumentacji dotyczącej budynków, a także maszyn i urządzeń wchodzących w skład przedsiębiorstwa ERMAX S.A. w upadłości;
- wszelkich decyzji i pozwoleń wydanych na ERMAX S.A. w upadłości ze szczególnym uwzględnieniem decyzji Starosty Będzińskiego z dnia 29 maja 2013 r., WŚiL.6233.0032.2013 zmienianej następnie decyzjami Starosty Będzińskiego z dnia 24 maja 2016 r., WŚiL.6233.0035.2016 oraz 29 kwietnia 2019 r., WŚiL.6233.0018.2019,

po cenie nie niższej niż **8.523.420,00 zł netto** co stanowi 60% wartości oszacowania.

I. Oferty należy składać na piśmie w Biurze Syndyka przy ul. Wyzwolenia 27 w Mikołowie – dalej „Biuro Syndyka" w zaklejonych kopertach z dopiskiem „Przetarg – ERMAX" w terminie do dnia 02.10.2026 r. godzina 14:00 Otwarcia i rozpoznania ofert nastąpi na posiedzeniu Sądu Rejonowego Katowice – Wschód w Katowicach w dniu 06.10.2026 r. o godzinie 13:00.
II. Regulamin przetargu oraz operat szacunkowy znajdują się w Biurze Syndyka przy ul. Wyzwolenia 27 w Mikołowie, telefon kontaktowy 601 403 987.

1 RP

OGŁOSZENIE 34429903

Cykl redakcyjny sponsoruje

cez Centrum e-Zdrowia

eprasa.pl 1425c20e14

Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim I Wydział Cywilny w sprawie o sygn. akt I Ns 47/25 z wniosku "AB Bechcicki" Sp. z o.o. z/s we Wrocławiu przy udziale Aleksandry Bielińskiej, Iwony Miszteli-Koczmały, Mikołaja Miszteli, Franciszka Bielińskiego, Gabrieli Bielińskiej, Tymoteusza Koczmały, Aleksandra Koczmały, Pawła Miszteli, Przemysława Miszteli, Jolanty Czajki, Marzeny Robakowskiej, Katarzyny Polman, Włodar Trade Wiesław Włodarczyk Sp.j. z/s w Częstochowie, Marka Makowskiego, Miasto Gminy Piotrków Trybunalski o **stwierdzenie nabycia spadku po Marku Misztela – synu Jana i Teresy**, zmarłym dnia 7 sierpnia 2024 roku w Bełchatowie, ostatnio stale zamieszkałym w Piotrkowie Trybunalskim, zawiadamia i **wzywa do udziału w sprawie wszelkich potencjalnych spadkobierców** wyżej wymienionej osoby w terminie 3 (trzech) miesięcy od daty publikacji niniejszego ogłoszenia pod rygorem pominięcia ewentualnych uprawnionych w kręgu dziedziczenia.

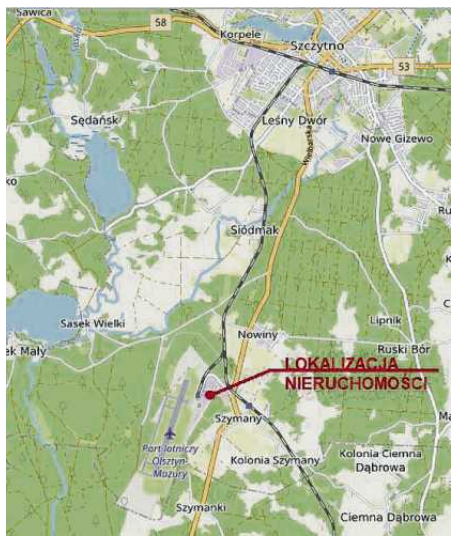
Kraj/34453003

WYCIĄG Z OGŁOSZENIA O PRZETARGU USTNYM NIEOGRANICZONYM NA SPRZEDAŻ NIERUCHOMOŚCI

ZARZĄD WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

ogłasza

II przetarg ustny nieograniczony na sprzedaż nieruchomości gruntowej niezabudowanej, oznaczonej w ewidencji gruntów i budynków jako działki nr: 463/93 o powierzchni 2,5744 ha, 463/94 o powierzchni 3,0709 ha, 463/96 o powierzchni 0,6167 ha oraz 463/97 o powierzchni 0,5191 ha, w obrębie geodezyjnym nr 0028 Szymany, gmina Szczytno, powiat szczycieński, województwo warmińsko-mazurskie, dla której Sąd Rejonowy w Szczytnie V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą OL1S/00058977/6.

Cena wywoławcza wynosi:

1. Dla działki nr 463/93 – **1 930 800,00 zł** brutto (słownie: jeden milion dziewięćset trzydzieści tysięcy osiemset złotych i 00/100), w tym należny podatek VAT.
2. Dla działki nr 463/94 – **2 303 175,00 zł** brutto (słownie: dwa miliony trzysta trzy tysiące sto siedemdziesiąt pięć złotych i 00/100), w tym należny podatek VAT.
3. Dla działki nr 463/96 – **524 195,00 zł** brutto (słownie: pięćset dwadzieścia cztery tysiące sto dziewięćdziesiąt pięć złotych i 00/100), w tym należny podatek VAT.
4. Dla działki nr 463/97 – **441 235,00 zł** brutto (słownie: czterysta czterdzieści jeden tysięcy dwieście trzydzieści pięć złotych i 00/100), w tym należny podatek VAT.

Do sprzedaży nieruchomości mają zastosowanie przepisy ustawy o podatku od towarów i usług (VAT) obowiązujące w dniu zawarcia umowy sprzedaży.

Wysokość wadium wynosi:

1. Dla działki nr 463/93 – **193 080,00 zł** (słownie: sto dziewięćdziesiąt trzy tysiące osiemdziesiąt złotych i 00/100).
2. Dla działki nr 463/94 – **230 318,00 zł** (słownie: dwieście trzydzieści tysięcy trzysta osiemnaście złotych i 00/100).
3. Dla działki nr 463/96 – **52 420,00 zł** (słownie: pięćdziesiąt dwa tysiące czterysta dwadzieścia złotych i 00/100).
4. Dla działki nr 463/97 – **44 124,00 zł** (słownie: czterdzieści cztery tysiące sto dwadzieścia cztery złote i 00/100).

Wadium należy wpłacić przelewem na rachunek Urzędu Marszałkowskiego Banku Millenium S.A., nr konta 93 1160 2202 0000 0006 6090 9309, z dopiskiem „Przetarg Szymany – działka nr ……”. Wpłata powinna być potwierdzona na koncie urzędu do dnia **13.11.2026 r.** włącznie. Wpłata jednego wadium upoważnia do udziału w przetargu na nabycie jednej działki, dlatego chętni do wzięcia udziału w licytacji na więcej niż jedną działkę, powinni dokonać wpłaty wadium na każdą działkę osobno, ze wskazaniem w tytule przelewu numeru działki.

Przetarg odbędzie się w dniu 20.11.2026 r. w siedzibie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Departament Infrastruktury i Geodezji, przy ul. Głowackiego 17, pok. nr 210 – II piętro, o godzinie 12^{00}.

Okazanie nieruchomości będzie miało miejsce w dniu 23.10.2026 r. w godzinach 10^{00} – 12^{00} lub w innym terminie po wcześniejszym uzgodnieniu telefonicznym.

Pełna treść ogłoszenia została podana do publicznej wiadomości poprzez wywieszenie na tablicy ogłoszeń Urzędu Marszałkowskiego w Olsztynie, 10-562 Olsztyn, ul. Emilii Plater 1 i na stronach internetowych Urzędu Marszałkowskiego www.warmia.mazury.pl w zakładce Gospodarka Nieruchomościami oraz w Biuletynie Informacji Publicznej. Szczegółowych informacji o przetargu udziela Departament Infrastruktury i Geodezji Urzędu Marszałkowskiego w Olsztynie ul. Głowackiego 17, tel. (89) 512 59 10, 512 59 27.

Kraj/34452877

Syndyk masy upadłości

Henryka Cichonia zgodnie z warunkami zatwierdzonymi przez Sędziego Komisarza postanowieniem z dnia 04 września 2026 roku **zaprasza do składania pisemnych ofert na sprzedaż nieruchomości** tj.: nieruchomość gruntowa zabudowana składająca się z dwóch działek ewidencyjnych tj. działki nr 1506/1 i 1506/2 położone województwo podkarpackie, powiat niżański, miejscowość Zarzecze o łącznej powierzchni 2,27 ha, dla której Sąd Rejonowy w Nisku IV Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr KW TB1N/00034538/3 – za 65% wartość, według wyceny biegłego sądowego – **1 239 232,00 zł** *(jeden milion dwieście trzydzieści dziewięć tysięcy dwieście trzydzieści dwa złote 00/100)*

Oferty należy kierować, w zapieczętowanej, nieprzezroczystej kopercie o formacie nie mniejszym niż A4, umieszczonej w drugiej nieprzezroczystej kopercie, z adnotacją „Przetarg nieruchomość Henryk Cichoń sygn. akt RZ1Z/GUp/73/2024 - nie otwierać” na adres: Sądu Rejonowego w Rzeszowie Wydział V Gospodarczy Sekcja do spraw upadłościowych i restrukturyzacyjnych przy ul.Kustronia4, 35-303 Rzeszów, w terminie do 23 października 2026r (liczy się data wpływu oferty); Warunkiem uczestnictwa w przetargu jest wpłata wadium w wysokości 10% ceny wywoławczej, na rachunek bankowy syndyka masy upadłości Henryka Cichonia prowadzonym w mBanku o numerze 05 1140 1094 0000 3510 3700 1095, w terminie do 23 października 2026r (decyduje data wpływu środków pieniężnych na rachunek bankowy);

Otwarcie ofert i wybór najkorzystniejszej oferty nastąpi na posiedzeniu jawnym, w dniu 28 października 2026r w Sądzie Rejonowym w Rzeszowie, godzina 10:00 sala nr 29. Wyboru najkorzystniejszej oferty dokonuje syndyk, Sędzia-Komisarz dokonuje zatwierdzenia wyboru oferty w formie postanowienia na posiedzeniu, na którym rozpoznane będą oferty.

Z operatem szacunkowym oraz warunkami przetargu można zapoznać się w Sądzie Rejonowym w Rzeszowie V Wydział Gospodarczy Sekcja ds. Restrukturyzacyjnych i Upadłościowych, ul. Kustronia 4, 35-303 Rzeszów w aktach sprawy RZ1Z/GUp/73/2024 lub w Biurze Syndyka codziennie w dni robocze w godz. 9.00-14.00 (tel. +48 723 34 45 56) oraz na stronie internetowej pod adresem www.kancelaria-empe.pl w zakładce *ogłoszenia sprzedaży/przetargi*.

Kraj/34452922

Syndyk Masy Upadłości

MIKROTECH SA w upadłości ogłasza **przetarg na sprzedaż prawa użytkowania wieczystego nieruchomości gruntowej** oznaczonej działką nr 84 o pow. 0,3172 ha, zabudowanej budynkiem produkcyjno-usługowym o powierzchni użytkowej 1493,50 m^2, położonej przy ulicy Mięsowicza 5 w Krośnie - obręb nr 3 Przemysłowa stanowiącej własność MIKROTECH S.A. w upadłości dla której Sąd Rejonowy w Krośnie VI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę nr KS1K/00016955/7 wchodzącej w skład masy upadłości MIKROTECH SA w upadłości.

Cena wywoławcza przedmiotu przetargu wynosi 1.895.250,00 zł netto plus podatek VAT (słownie: jeden milion osiemset dziewięćdziesiąt pięć tysięcy dwieście pięćdziesiąt złotych 00/100).
Zainteresowani powinni składać oferty na adres: Mikrotech Spółka Akcyjna w upadłości, ul. Składowa 9, 38-400 Krosno w terminie do dnia 12 października 2026 r. (liczy się data wpływu oferty).

Warunkiem uczestnictwa w przetargu jest wpłacenie wadium w wysokości 200.000,00 zł (słownie: dwieście tysięcy złotych). Wadium należy wpłacić przelewem na rachunek bankowy masy upadłości MIKROTECH spółka akcyjna w upadłości o numerze: 46 1240 2340 1111 0010 9613 5469 z dopiskiem "Wadium Przetarg MIKROTECH" najpóźniej do dnia stanowiącego ostatni dzień poprzedzający termin wyznaczony do składania ofert, przy czym liczy się faktyczny termin uznania kwoty ww. wadium na ww. rachunku bankowym.

Otwarcie i wybór oferty nastąpi w dniu 13 października 2026 r. o godzinie 12:00 w siedzibie Mikrotech Spółka Akcyjna w upadłości, ul. Składowa 9, 38-400 Krosno. Szczegółowe zasady składania ofert określone zostały w regulaminie przetargu, który jest dostępny do pobrania na stronie internetowej syndyka: restrukturyzacjecivilis.pl/przetargi/

Kraj/34452972

WYCIĄG Z OGŁOSZENIA BURMISTRZA MIASTA CHEŁMNA

o II przetargach ustnych nieograniczonych na sprzedaż:

1) prawa własności nieruchomości gruntowej niezabudowanej, stanowiącej własność Gminy Miasto Chełmno, położonej w obrębie 4 miasta Chełmna przy ul. Przemysłowej, zapisanej w księdze wieczystej nr TO1C/00015503/8, oznaczonej jako działka nr **185/22** o powierzchni **0,3530 ha.**
   Cena wywoławcza wynosi **1 000 000,00 zł** (słownie: jeden milion złotych 00/100) **brutto,** w tym podatek VAT według stawki 23%.
   Przetarg na w/w nieruchomość odbędzie się w dniu **26 listopada 2026 roku** o godz. **8:00** w sali 102 Urzędu Miasta w Chełmnie przy ul. Dworcowej 1. Warunkiem uczestnictwa w przetargu jest wpłacenie **wadium** w pieniądzu w wysokości 10% ceny wywoławczej tj. 100 000,00 zł **do dnia 19 listopada 2026 r.**
2) prawa własności nieruchomości gruntowej niezabudowanej, stanowiącej własność Gminy Miasto Chełmno, położonej w obrębie 4 miasta Chełmna przy drodze krajowej nr 91 i ul. Szosa Grudziądzka, zapisanej w księdze wieczystej nr TO1C/00014076/8, oznaczonej jako działka nr **372** o powierzchni **0,2628 ha**.
   Cena wywoławcza wynosi **1 500 000,00 zł** (słownie: jeden milion pięćset tysięcy złotych 00/100) **brutto,** w tym podatek VAT według stawki 23%.
   Przetarg na w/w nieruchomość odbędzie się w dniu **26 listopada 2026 roku** o godz. **9:00** w sali 102 Urzędu Miasta w Chełmnie przy ul. Dworcowej 1. Warunkiem uczestnictwa w przetargu jest wpłacenie **wadium** w pieniądzu w wysokości 10% ceny wywoławczej tj. 150 000,00 zł **do dnia 19 listopada 2026 r.**

Ogłoszenie o przetargach zostało wywieszone na tablicach ogłoszeń w siedzibie Urzędu Miasta w Chełmnie przy ulicy Dworcowej 1 i przed Urzędem, a także zamieszczone na stronie internetowej www.bip.chelmno.pl. Szczegółowe informacje dotyczące przetargów można uzyskać w Referacie Gospodarowania Nieruchomościami Urzędu Miasta w Chełmnie przy ulicy Dworcowej 1, pokój 111, tel. 56 677 17 48 lub 513 090 318, e-mail: grunty@chelmno.pl.

Kraj/34453046

GAZETA wyborcza
DLA FIRM, URZĘDÓW I INSTYTUCJI

Przetargi,
licytacje,
zamówienia
publiczne

Ogłoszenia
sądowe
i rekrutacyjne

Nekrologi,
kondolencje,
wspomnienia

KONTAKT:

**kontakt_komunikaty@wyborcza.pl,
tel. 507 094 232
nekrologi@wyborcza.pl,
tel. 22 555 55 55**

Komunikaty.pl
nekrologi.wyborcza.pl

Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim zawiadamia, że w sprawie z wniosku Gmina Wola Krzysztoporska przy udziale Skarbu Państwa Starosta Powiatu Piotrkowskiego o zasiedzenie własności nieruchomości położonych we wsi Borowa , obrębie 0002, w gminie Wola Krzysztoporska , w powiecie piotrkowskim, w województwie łódzkim, składającej się z działki nr 120, o powierzchni 1,27 ha, oraz z działki nr 121, o powierzchni 2,27 ha dla których nie są prowadzone księgi wieczyste, toczy się postępowanie pod sygn. akt I Ns 416/26.
Sąd wzywa do udziału w charakterze uczestników potencjalnych zainteresowanych, którzy mogą zgłosić udział w sprawie i wykazać swoje prawa do przedmiotowych nieruchomości, w terminie 3 (trzech) miesięcy od daty publikacji niniejszego ogłoszenia, gdyż w przeciwnym wypadku mogą zostać pominięci przy rozpoznawaniu sprawy.

Kraj/34453021

Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim I Wydział Cywilny w sprawie o sygn. akt I Ns 498/26 z wniosku Ireny Badowskiej **o stwierdzenie nabycia spadku po Józefie Wnuku – rodzice nieznani**, zmarłym dnia 5 października 1991 roku w Sulejowie, przed śmiercią stale zamieszkałym w Sulejowie, zawiadamia i **wzywa do udziału w sprawie wszelkich potencjalnych spadkobierców** wyżej wymienionej osoby w terminie 3 (trzech) miesięcy od daty publikacji niniejszego ogłoszenia pod rygorem pominięcia ewentualnych uprawnionych w kręgu dziedziczenia.

Kraj/34453009

eprasa.pl 1425c20e14

SPÓŁDZIELNIA MIESZKANIOWA
MARYSIN WAWERSKI

OGŁASZA PRZETARG NIEOGRANICZONY NA SPRZEDAŻ LOKALU MIESZKALNEGO O STATUSIE:

WYODRĘBNIONA WŁASNOŚĆ
Lokal nr 112 przy ul. Korkowej 137C
Powierzchnia użytkowa – 29,00 m² (III piętro)
Mieszkanie 1 – pokojowe z piwnicą.
Wartość rynkowa lokalu 370.000,00 zł
Lokal wymaga przeprowadzenia generalnego remontu

Druki do przetargu do pobrania w siedzibie Spółdzielni pok. nr 7 przy ul. Begonii 9 lub na stronie internetowej Spółdzielni www.smmarysin.waw.pl

Oferty należy składać od dnia 18.09.2026 r. do 19.10.2026 r do godz.14:00 w sekretariacie – pok. nr 4. Oferent przystępujący do przetargu wpłaca wadium w wysokości 1.000, 00 zł. Spółdzielnia ogłaszając przetarg zastrzega sobie prawo unieważnienia przetargu bez podania przyczyny.

Przetarg odbędzie się 19.10.2026 r. o godz. 16:00 w siedzibie SM „Marysin Wawerski".

Lokal można oglądać od 18.09.2026 r. po wcześniejszym umówieniu się z Działem Administracji.

Kraj/34452769

Burmistrz Radzymina

Radzymin w sercu Mazowsza

WYCIĄG Z OGŁOSZENIA O PRZETARGU

Zgodnie z § 6 ust. 5a Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 14 września 2004 r. w sprawie sposobu i trybu przeprowadzania przetargów oraz rokowań na zbycie nieruchomości (Dz. U. z 2021 r. poz. 2213), Burmistrz Radzymina ogłasza przetarg ustny nieograniczony na sprzedaż niezabudowanej nieruchomości gruntowej stanowiącej własność Gminy Radzymin

PIERWSZY PRZETARG USTNY NIEOGRANICZONY

Lp.	Obręb, nr działki	Pow. działki w ha	Położenie	Oznaczenie tytułu własności	Cena wywoławcza netto w zł	Wysokość wadium/ termin wpłaty	Termin przetargu Data/godzina przetargu
1.	**0011, 02-01 8/2, 8/5, 8/6, 8/7, 8/8, 8/9, 8/10**	0,1592 0,1202 0,1056 0,1208 0,0203 0,1030 0,1117	Radzymin	WA1W/00001630/4	**1 672 069,00 zł**	**300 000,00 zł 20.11.2026 r.**	**26.11.2026 r. 10⁰⁰**

Do ceny nieruchomości uzyskanej w przetargu zostanie doliczony podatek VAT, według obowiązującej stawki (23%).

Miejsce przetargu:
Przetarg odbędzie się w siedzibie Urzędu Miasta i Gminy Radzymin przy pl. Tadeusza Kościuszki 2, 05-250 Radzymin, pokój nr 23 (sala konferencyjna), w terminie wskazanym w tabeli.

Treść ogłoszenia o przetargu została podana do publicznej wiadomości poprzez:
– wywieszenie na tablicy ogłoszeń w budynkach Urzędu Miasta i Gminy Radzymin, budynek A przy pl. T. Kościuszki 2, budynek B przy ul. Konstytucji 3 Maja 19, budynek C przy ul. Komunalnej 2,
– zamieszczenie na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Gminy Radzymin w zakładce gospodarka nieruchomościami oraz na stronie internetowej urzędu www.radzymin.pl.

Dane teleadresowe, pod którymi można uzyskać szczegółowe informacje dotyczące przetargu:
Urząd Miasta i Gminy Radzymin, Referat Geodezji i Gospodarki Nieruchomościami
ul. Konstytucji 3 Maja 19, pokój nr 23 (II piętro), tel. 22 667 68 32 lub 22 667 68 29
e-mail: geodezja@radzymin.pl

Kraj/34452925

Przed Sądem Rejonowym w Łańcucie I Wydział Cywilny z wniosku Ryszarda Szajera zostało zainicjowane postępowanie w sprawie I Ns 458/25 o stwierdzenie nabycia przez zasiedzenie nieruchomości, położonych w Markowej, oznaczonych jako działki nr: 1738 o pow. 0,57 ha, 1745 o pow. 0,62 ha, 1963/2 o pow. 0,37 ha i 2153 o pow. 0,24 ha (zabudowanej drewnianym domem jednorodzinnym).

W związku z powyższym Sąd wzywa wszystkie osoby zainteresowane, w tym zwłaszcza spadkobierców Władysława Szajera, s. Wojciecha i Marii, ur. 22.05.1912 r. w Markowej, zm. 06.10.1995 roku w Markowej, aby w terminie 3 miesięcy od daty ukazania się ogłoszenia zgłosiły się i udowodniły swe prawa do przedmiotowych nieruchomości pod rygorem stwierdzenia nabycia własności nieruchomości zgodnie z żądaniem wniosku, o ile zostanie ono udowodnione w dalszym toku postępowania.

Kraj/34452805

Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim zawiadamia, że w sprawie z wniosku Wiesławy Kopackiej przy udziale Roberta Sztajnerta, Karoliny Sali, Damiana Sztajnerta, Jana Kopackiego, Małgorzaty Bachańskiej, Sławomira Kopackiego, Huberta Sztajnerta, Fabiana Sztajnerta o zasiedzenie własności nieruchomości położonej w Łękach Szlacheckich, obrębie 0016, w gminie Łęki Szlacheckie, w powiecie piotrkowskim, w województwie łódzkim, składającej się z działki nr 847, o powierzchni 0,92 ha, toczy się postępowanie pod sygn. akt I Ns 235/26.

Sąd wzywa do udziału w charakterze uczestników potencjalnych zainteresowanych, którzy mogą zgłosić udział w sprawie i wykazać swoje prawa do przedmiotowych nieruchomości, w terminie 3 (trzech) miesięcy od daty publikacji niniejszego ogłoszenia, gdyż w przeciwnym wypadku mogą zostać pominięci przy rozpoznawaniu sprawy.

Kraj/34453018

Szczecinek, dnia 15.09.2026r.

O G Ł O S Z E N I E
o przetargu na zbycie nieruchomości

Burmistrz Miasta Szczecinek ogłasza:

VI przetarg ustny nieograniczony na sprzedaż nieruchomości zabudowanej oznaczonej jako działki **numer 214/10 i 214/11 o łącznej pow. 0,0854 ha, położonej w Szczecinku w obrębie 13 przy ul. Władysława Bartoszewskiego 12 wpisanej do księgi wieczystej nr KO1I/00021547/1 prowadzonej w Sądzie Rejonowym w Szczecinku**. Nieruchomość zabudowana jest budynkami o funkcji niemieszkalnej, które stanowią zorganizowaną całość (była siedziba SZOK) o łącznej powierzchni użytkowej 1385,30 m2. W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego „CENTRUM" działka położona na terenie oznaczonym symbolem **12.MW/U** przeznaczonym pod zabudowę mieszkaniową wielorodzinną z dopuszczeniem z usług. Przepisy powołanego planu przewidują, że na terenach zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej z dopuszczeniem usług (MW/U), w ramach działki budowlanej dopuszcza się lokalizację budynku mieszkalnego wielorodzinnego albo budynku mieszkalnego wielorodzinnego z lokalami usługowymi, albo budynku usługowego. W budynku na parterze znajdują się 2 lokale użytkowe, w których prowadzona jest działalność usługowa na podstawie umów najmu zawartych na czas nieokreślony. Budynek przy ul. Bartoszewskiego 12 ujęty jest w Gminnej Ewidencji Zabytków miasta Szczecinek – Zarz. nr 18/2017 Burmistrza Miasta Szczecinek z dn. 07.02.2017 r. (z późn. zm.) w sprawie założenia Gminnej Ewidencji Zabytków z terenu miasta Szczecinek. Ponadto nieruchomość zlokalizowana jest na obszarze położonym w granicach stref : A – ochrony konserwatorskiej, WIII – ograniczonej ochrony archeologiczno – konserwatorskiej średniowiecznego układu urbanistycznego wpisanego do rejestru zabytków. Pierwszy przetarg odbył się w dniu 08.05.2025r. Drugi przetarg odbył się w dniu 04.09.2025r. Trzeci przetarg odbył się w dniu 11.12.2025r. Czwarty przetarg odbył się w dniu 16.04.2026r. Piąty przetarg odbył się w dniu 06.08.2026r.

Z treścią umów najmu oraz ze świadectwem charakterystyki energetycznej budynków (numer świadectwa SCHE/17364/105/2023) można się zapoznać w Wydziale Nieruchomości Urzędu Miasta Szczecinek w pok. nr 201 (budynek A, II piętro).
Cena wywoławcza – 2.500.000,00 zł netto (sprzedaż zwolniona z podatku VAT)
Wadium – 250.000,00 zł
Minimalne postąpienie – 25.000,00 zł

Przetarg na sprzedaż w/w nieruchomości zostanie przeprowadzony **w dniu 24.11.2026r. o godz. 10-tej** w siedzibie Urzędu Miasta Szczecinek przy Placu Wolności 13 w sali nr 104. Osoby zainteresowane winny dokonać wpłaty wadium na konto Miasta Szczecinek **numer 06 8935 0009 1300 4758 2000 0170** w Banku Spółdzielczym w Jastrowiu w taki sposób, aby na koncie Miasta wpłata znalazła się **najpóźniej w dniu 18.11.2026r.**
Warunkiem udziału w przetargu jest przedłożenie na żądanie komisji przetargowej dowodu wniesienia wadium. Do przetargu mogą przystąpić osoby fizyczne i prawne :
• osoba fizyczna będąca uczestnikiem przetargu, winna stawić się w terminie i miejscu przetargu osobiście i przedłożyć komisji przetargowej dokument tożsamości. Dopuszcza się uczestnictwo w przetargu pełnomocnika takiej osoby za okazaniem dokumentu tożsamości i oryginału pełnomocnictwa sporządzonego notarialnie, upoważniającego do uczestnictwa w przetargu.
W sytuacji, gdy nieruchomość nabywana będzie w ramach wspólności ustawowej małżeńskiej, a w przetargu uczestniczy jeden z małżonków, konieczne jest przedłożenie pisemnej zgody (oryginał) współmałżonka lub złożenie do protokołu oświadczenia osoby przystępującej do przetargu o wyrażeniu zgody małżonka na nabycie nieruchomości ze środków pochodzących z majątku wspólnego;
W przypadku **rozdzielności majątkowej**, na wpłacie winny znajdować się imiona i nazwiska wszystkich osób nabywających nieruchomość;
Powyższe dotyczy również osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą.
• spółki cywilne uczestniczące w przetargu winny być reprezentowane w terminie i miejscu przetargu przez wspólnika dysponującego dokumentem tożsamości i oryginałem pełnomocnictwa notarialnego do uczestnictwa w przetargu udzielonego przez wszystkich wspólników. Dopuszcza się uczestnictwo w przetargu pełnomocnika spółki cywilnej posiadającego dowód tożsamości i oryginał pełnomocnictwa sporządzonego notarialnie udzielonego przez wszystkich wspólników spółki cywilnej;
• podmiot podlegający wpisowi do Krajowego Rejestru Sądowego będący uczestnikiem przetargu, reprezentowany jest przez osobę lub osoby umocowane do zaciągania zobowiązań w jego imieniu zgodnie z zapisami w Krajowym Rejestrze Sądowym. Osoba ta lub osoby winny stawić się w terminie i miejscu przetargu osobiście z dokumentem tożsamości. Dopuszcza się uczestnictwo w przetargu pełnomocnika podmiotu podlegającego wpisowi do Krajowego Rejestru Sądowego za okazaniem dowodu tożsamości i oryginału pełnomocnictwa sporządzonego notarialnie do uczestnictwa w przetargu udzielonego przez osobę lub osoby umocowane do zaciągania zobowiązań w imieniu tego podmiotu, zgodnie z zapisami w Krajowym Rejestrze Sądowym;

Przy wpłacie wadium, na dowodzie wpłaty **należy określić nieruchomość poprzez podanie numeru działki i obrębu ewidencyjnego. W przypadku jeśli wpłata następuje z konta innej osoby niż nabywająca nieruchomość, na dowodzie wpłaty wadium należy również podać imiona i nazwiska wszystkich osób nabywających nieruchomość.** Za datę wniesienia wadium uważa się datę wpływu środków pieniężnych na rachunek Miasta Szczecinek.
Wniesione wadium przez uczestnika, który przetarg wygra zalicza się na poczet ceny nabycia nieruchomości. Cena nieruchomości osiągnięta w przetargu płatna jest jednorazowo przed zawarciem umowy notarialnej. Nabywca nieruchomości ponosi wszelkie koszty związane z nabyciem nieruchomości. Zawiadomienie o miejscu i terminie zawarcia umowy notarialnej nastąpi w ciągu 21 dni od dnia rozstrzygnięcia przetargu. Jeżeli osoba ustalona jako nabywca nieruchomości nie stawi się bez usprawiedliwienia do zawarcia umowy, wpłacone wadium nie podlega zwrotowi.
Bliższych informacji udziela się w Wydziale Nieruchomości Urzędu Miasta Szczecinka pok. nr 201 (II p.) lub telefonicznie pod numerem (0-94) 371-41-42(40).
Ogłoszenie o przetargu wywieszono na tablicy ogłoszeń Wydziału Nieruchomości w Urzędzie Miasta w oraz opublikowano na stronach internetowych : www.szczecinek.pl – Nieruchomości – Nieruchomości przeznaczone do zbycia oraz www.bip.szczecinek.pl – Nieruchomości do sprzedaży.
Administratorem danych osobowych przetwarzanych w Urzędzie Miasta Szczecinek jest Burmistrz Miasta. Szczegółowe informacje dotyczące zasad przetwarzania danych osobowych znajdują się w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miasta Szczecinek, dostępnym pod adresem strony internetowej www.bip.szczecinek.pl

Kraj/34452703

Z głębokim smutkiem i żalem zawiadamiamy,
że po walce z trudną chorobą odszedł od nas
nasz ukochany Mąż, Tata, Brat, Przyjaciel i Wyjątkowy Człowiek

ŚP

Prof. Tomasz Rogula

ur. 23 stycznia 1968 roku
zm. 22 sierpnia 2026 roku

Msza święta odbędzie się 19 września 2026 roku
o godzinie 12.00 w kościele Najświętszej Marii Panny w Małogoszczu.
Po której nastąpi odprowadzenie ciała zmarłego
na cmentarz parafialny w Małogoszczu.

Pogrążeni w smutku

Żona, Synowie, Bracia, Teściowie z Rodzinami

www.nekrologi.wyborcza.pl/34452853

Z głębokim żalem żegnamy

Witolda Płóciennika

operatora obrazu

Pozostawił po sobie nie tylko obrazy, które współtworzył,
lecz także wspomnienie Swojego talentu, pasji, życzliwości i niezwykłej wrażliwości.

Odszedł Człowiek, ale Jego spojrzenie pozostanie z nami na zawsze.

Rodzinie i Bliskim

składamy wyrazy najgłębszego współczucia.

Zarząd i Zespół TFP

www.nekrologi.wyborcza.pl/34452952

Z głębokim smutkiem składamy wyrazy współczucia

Andrzejowi Godlewskiemu

z powodu śmierci

Mamy

Z wyrazami wsparcia i pamięci

Koleżanki i Koledzy z EIB

www.nekrologi.wyborcza.pl/34453052

ogłoszenie o zamiarze wszczęcia postępowania w sprawie ograniczenia sposobu korzystania z nieruchomości o nieuregulowanym stanie prawnym

na podstawie art. 4 pkt. 9, art. 124 ust. 1, oraz art. 124a, art. 113 w związku z art. 114 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o gospodarce nieruchomościami (t.j. Dz.U. z 2026 r. poz. 399 z późn.zm.).

Starosta Radomski,

wykonujący zadania z zakresu administracji rządowej

zawiadamia o zamiarze wszczęcia postępowania administracyjnego w sprawie dotyczącej wydania decyzji ograniczającej sposób korzystania z nieruchomości gruntowej o nieuregulowanym stanie prawnym, tj.:

1.Wilczna, gmina Skaryszew, działki ewidencyjne **nr nr: 459 i 455** - ograniczenie polegające na udzieleniu zezwolenia na budowę sieci kablowej SN i budowę sieci kablowej nN.

Według zapisów rejestru ewidencji gruntów i budynków właściciel nieruchomości stanowiącej działkę nr 455 jest nieustalony.

Według zapisów rejestru ewidencji gruntów i budynków jako władający samoistnie nieruchomością stanowiącą działkę nr 459 figuruje Miasto i Gmina Skaryszew.

W związku z powyższym w terminie dwóch miesięcy od dnia obwieszczenia niniejszego ogłoszenia osoby, którym przysługują prawa rzeczowe do wskazanych nieruchomości, winny zgłaszać się do Wydziału Geodezji, Kartografii, Katastru i Nieruchomości Starostwa Powiatowego w Radomiu - budynek przy ul. Granicznej 24, pok. 307, (II piętro), tel. (48) 36-55-801 wew. 409.

Jeżeli w wyznaczonym terminie nie zgłoszą się osoby, które wykażą, że przysługują im prawa rzeczowe do nieruchomości, zostaną wszczęte postępowania w sprawach ograniczenia sposobu korzystania z nieruchomości o nieuregulowanych stanach prawnych. Niniejsze ogłoszenie wywiesza się również na okres dwóch miesięcy, tj. od dnia 18 września 2026 roku do dnia 18 listopada 2026 roku, na tablicy ogłoszeń Starostwa Powiatowego w Radomiu, Urzędu Miasta i Gminy w Skaryszewie oraz na stronie internetowej organu prowadzącego postępowanie www.radompowiat.pl i www.spradom.finn.pl.

Kraj/34452339

eprasa.pl 1425c20e14

POLITYCZNY MATERIAŁ REKLAMOWY
Sponsorem jest: Grupa EPL w Parlamencie Europejskim
Materiał reklamowy jest powiązany z inicjatywą spotkania posłów i posłanek Grupy EPL poświęconego unijnej polityce bezpieczeństwa i rozszerzenia.

Koalicja siły kontra pro-rosyjska koalicja strachu

Słowo „hybrydowe" w kontekście rosyjskich zagrożeń wobec Europy stało się bardziej użyteczne dla Putina niż dla nas, ponieważ łagodzi obraz zagrożeń, które Rosja faktycznie stwarza.

Tymczasem zagrożenie płynące z Rosji jest realne i równie niebezpieczne niezależnie od tego, czy mówimy o konwencjonalnym ataku zbrojnym, czy o próbach wykolejania pociągów pasażerskich w naszych krajach. Prawdziwe są bomby, których Rosjanie używają w Europie, prawdziwe są ataki i sabotaże Kremla w naszych państwach członkowskich, podobnie jak drony na naszym niebie, materiały wybuchowe na lotnisku w Lipsku, nielegalne szturmy migrantów na naszych granicach czy rosnące poparcie dla skrajnej prawicy oraz partii anty-unijnych i populistycznych w naszych krajach.

Bez wspólnego działania nie będziemy w stanie zagwarantować sobie bezpieczeństwa – bezpieczeństwa Europy. Dla Grupy EPL – największej frakcji w Parlamencie Europejskim, do której należą posłowie i posłanki KO i PSL w Polsce – wzmocnienie europejskiego bezpieczeństwa zaczyna się od stworzenia wiarygodnych środków odstraszania, solidnych zdolności obronnych i zapewnienia niezachwianego wsparcia dla wschodniej flanki Europy, którą postrzegamy jako linię frontu UE. Konsekwentnie opowiadamy się za zwiększeniem inwestycji w obronność, ścisłą współpracę UE i NATO i silniejszym filarem europejskim w ramach sojuszu transatlantyckiego. Dlatego w ramach prac Grupy EPL, zawsze popieraliśmy ideę silnych zdolności obronnych w Europie i intensyfikowaliśmy wysiłki na rzecz wdrożenia środków wzmacniających zdolność państw UE do zapobiegania zagrożeniom oraz ochrony i obrony terytorium i ludności.

Doświadczenia Polski i państw bałtyckich w radzeniu sobie z zagrożeniami, które wynikają z instrumentalizacji migracji i presji migracyjnej, modernizowaniu armii i sprzętu mogą być pomocne dla krajów z innych regionów Unii, np. dla Hiszpanii.

Spotykamy się w Warszawie, w ten piątek dokładnie po to, aby uczyć się z polskiego przykładu oraz omówić kwestie bezpieczeństwa i polityki rozszerzenia UE. Podczas serii dyskusji z ekspertami, wojskowymi i przedstawicielami sektora obrony , oraz przewodniczącymi komisji spraw zagranicznych parlamentów Ukrainy, Mołdawii, Armenii i Polski sprawdzamy jak działają obecnie dostępne środki i badamy nowe sposoby wykorzystania funduszy UE na wsparcie wschodniej flanki Europy. Przypomnijmy, że Unia Europejska współfinansuje już środki stałej infrastruktury fizycznej na granicach, w tym na granicy polsko-białoruskiej. Sprawdzamy też jak polityki europejskie pomagają wzmacniać zdolności obronne i jak zmienia się sytuacja na naszych granicach.

Widzimy i słyszymy sygnały płynące z Rosji, zdecydowanie wzmocnione w ostatnich dniach poprzez atak, który miał miejsce zaledwie 2 km od polskiej, a tym samym unijnej granicy. Putin takim atakiem mówi Europie: „Używamy nowej technologii dronów bojowych i możemy atakować coraz precyzyjniej; będziemy kontynuować ataki, jeśli nie zostawicie Ukrainy z dala od projektu unijnego

Odpowiedzi, których udzielimy na agresywne sygnały Kremla mają fundamentalne znaczenie dla dzisiejszej Europy i jej przyszłości. Czy zjednoczymy Europę w walce z totalitaryzmem Putina i stworzymy koalicję siły, która oznacza brak akceptacji dla wojny, zbrodni wojennych Putina i imperializmu – czy to w krajach bałtyckich, czy to w Polsce, czy to w Ukrainie? Czy też poddamy się koalicji strachu – sojuszowi politycznemu, który jest gotów ulec szantażowi i presji Putina, i opierać swoje działania polityczne na strachu przed Kremlem, co w praktyce oznacza oddanie Ukrainy, a później własnych krajów.

W tym właśnie kontekście rozpoczęliśmy spotkanie w Warszawie 17 września od upamiętnienia ofiar inwazji sowieckiej na Polskę z . 17 września 1939 roku. Ta data i tamto wydarzenie to dowód współpracy dwóch reżimów totalitarnych XX wieku: niemieckiego nazizmu i rosyjskiego komunizmu. Tego dnia Hitler i Stalin wspólnie zaatakowali Europę Wschodnią i Polskę. Poza Polską, data ta jest mniej znana i jest to jeden z powodów, dla których wykorzystaliśmy okazję konferencji Grupy EPL, aby opowiedzieć naszym zagranicznym partnerom i sojusznikom o tej części historii Europy. Dziś to szczególnie ważne abyśmy o tym pamiętali.

Dzisiaj Putin jest dyktatorem, tak jak był nim Stalin. A miejsce Putina jest tam, gdzie miejsce Stalina: na śmietniku historii. Dlatego pojawienie się na naszym kontynencie radykałów, nacjonalizmów oraz prorosyjskich ruchów i partii słusznie budzi niepokój i przywołuje wspomnienia współpracy XX-wiecznych nacjonalistów z komunistami. Powiedzmy to jasno: AfD w Niemczech stoi na czele tej prorosyjskiej „koalicji strachu" Putina i uważamy, że wszelka współpraca z AfD i podobnymi ugrupowaniami oznacza kłopoty dla bezpieczeństwa Europy, ale także pomniejszanie zbrodni sowieckich i nazistowskich w Europie Centralnej i Wschodniej. Nasze demokracje muszą z tym walczyć. Nie może być żadnego usprawiedliwienia dla polityków, którzy godzą się na taką współpracę.

Bezpieczeństwo Europy przeszło głęboką transformację od pełnoskalowej inwazji Rosji na Ukrainę w 2022 roku. Wojna ta wyraźnie pokazała, że nie byliśmy przygotowani do obrony ani przed konwencjonalnym atakiem wojskowym, ani przed dronami, cyberatakami, kampaniami dezinformacyjnymi i atakami na infrastrukturę krytyczną. Fundamentalnie zmieniło to również geopolityczny krajobraz Europy, wywołując daleko idące konsekwencje polityczne, gospodarcze i w zakresie bezpieczeństwa daleko poza granicami Ukrainy. Po latach nacisków osiągnęliśmy w Brukseli konsensus, że to Rosja stanowi zagrożenie dla bezpieczeństwa całej Europy i całego obszaru euroatlantyckiego.

W efekcie rządy i instytucje europejskie przyspieszyły wysiłki na rzecz wzmocnienia zdolności obronnych, poprawy mobilności wojskowej i zwiększenia odstraszania zbiorowego. Wciąż jednak wiele trzeba zrobić. Wiemy, że stanie się liderem innowacji obronnych – w tym testowanie i wdrażanie nowych technologii – musi iść w parze ze zwiększonym wsparciem i finansowaniem europejskim.

Wielu rzeczy już dokonaliśmy. W ramach odstraszania i postawy obronnej NATO, UE rozszerzyła swoją rolę we wspieraniu gotowości obronnej. Ważną decyzją było utworzenie programu SAFE (Security Action for Europe), nowego instrumentu finansowego UE przeznaczonego do pomocy państwom członkowskim w szybkim zwiększaniu inwestycji w obronność poprzez wspólne zakupy sprzętu wojskowego. Ma on także na celu pobudzenie naszej własnej produkcji obronnej oraz wsparcie europejskich MŚP w sektorze obronnym. Trzeba jednak zrobić więcej.

Ukraina jest pierwszym filarem obrony europejskiej. Musimy zwiększać nasze wsparcie wojskowe dla Kijowa, aby zakończyć wojnę na naszym kontynencie. Musimy masowo inwestować w nasz przemysł obronny, w tym poprzez rozbudowę, skutecznie wdrożonego w Polsce programu SAFE, i stworzenie europejskiego parasola nuklearnego. Będziemy pracować nad rozwojem silnych europejskich zdolności obrony powietrznej, przeciwrakietowej i przeciwdronowej. Rakiety i drony nie spadają już tylko na odległych polach bitwy – docierają one do UE.

Nasze bezpieczeństwo, bardziej niż kiedykolwiek, wymaga współpracy na wszystkich forach politycznych i międzynarodowych. Musimy włączyć kraje spoza UE – Ukrainę, Wielką Brytanię i Norwegię – do europejskiej architektury bezpieczeństwa i obrony i wzmocnić współpracę z Kanadą. Musimy wspólnie stawiać czoła zagrożeniom i zacieśniać współpracę w zakresie gotowości kryzysowej, energetyki i innych obszarów. Współpraca w ramach europejskich rodzin politycznych stanowi istotne uzupełnienie kontaktów instytucjonalnych. Choć bezpieczeństwo dotyczy nas wszystkich, jego postrzeganie może się różnić, zwłaszcza jeśli chodzi o bezpieczeństwo gospodarcze i gospodarkę. Dlatego nadal przekonujemy naszych partnerów na całym świecie o naturze zagrożeń płynących ze wschodu. Jest dla nas oczywistym, że nie może być powrotu do „business as usual" z Putinem. Musi to być wspólne i bezkompromisowe stanowisko w całej Europie i na świecie. Nadal pracujemy nad osiągnięciem niezależności energetycznej od Rosji. Dzięki zdecydowanemu naciskowi Grupy EPL, państwa UE są obecnie zobowiązane do zaprzestania zakupów LNG i gazu z Rosji od 2027 roku. Zapewniliśmy, że podobny zakaz importu rosyjskiej ropy wkrótce stanie się prawem. Jednocześnie, pomimo zawirowań na Bliskim Wschodzie, pomogliśmy zapobiec gwałtownemu wzrostowi cen energii, zabezpieczyliśmy dostawy energii i położyliśmy podwaliny pod bardziej odporny i niezależny europejski system energetyczny. Nie będziemy się bać Putina, a uniemożliwienie realizacji jego imperializmu zaczyna się od zabrania Putinowi narzędzi ekonomicznej presji na kraje europejskie.

Bezpieczna Europa chroni przed zagrożeniami zarówno zewnętrznymi, jak i wewnętrznymi. Wzywamy do konkretnego programu reform skoncentrowanego na silniejszych zdolnościach operacyjnych, większej odpowiedzialności i zwiększonej gotowości do przeciwdziałania tym zagrożeniom. Zabiegaliśmy o silniejszy Europol i Frontex z wyraźniejszą rolą operacyjną w złożonych dochodzeniach transgranicznych. W końcu, wraz z przyjęciem Paktu o migracji i azylu, daliśmy naszym rządom silniejsze narzędzia do zwalczania nielegalnej migracji, ochrony granic zewnętrznych, rozbijania sieci przemytniczych i przeciwdziałania militaryzacji migrantów. Przed nami wyzwanie wdrożenia przyjętych założeń. Pierwsze kroki w celu wzmocnienia granic UE zostały już podjęte poprzez dedykowane finansowanie wzmocnienia infrastruktury granicznej w budżecie UE na 2026 rok.

Wzmacniając swoje granice, Unia Europejska chroni równocześnie łańcuchy dostaw, które są kluczowe dla konkurencyjności jej gospodarki.

Inwestycje w zdolności obronne, infrastrukturę i możliwości koordynowania z partnerami w UE nie są ciężarem dla społeczeństwa. Wręcz odwrotnie: tak wygląda społeczeństwo, które ceni swoją wolność i chce jej bronić. Byliśmy prekursorami w stawianiu tej tezy. Bycie gotowym, to bycie silnym. To odpowiedzialność. A Europa, która jest przygotowana na zagrożenia, to Europa, która jest wolna.

Andrzej Halicki,
Wiceprzewodniczący Grupy EPL ds. polityki zagranicznej,
Przewodniczący polskiej delegacji w Grupie EPL (KO)
Rasa Juknevičienė,
posłanka do Parlamentu Europejskiego,
Wice koordynator ds. polityki bezpieczeństwa i obrony
Ingeborg Ter Laak,
posłanka do Parlamentu Europejskiego, członkini
Komisji Spraw Zagranicznych Parlamentu Europejskiego

Więcej informacji znajdziesz pod linkiem: https://wyborcza.pl/AkcjeSpecjalne/7,198937,33026530,ogloszenie-o-przejrzystosci.html

eprasa.pl 1425c20e14

Grbić reaguje na to, co stało się w meczu z Bułgarią

– Może dobrze, że przegraliśmy ten mecz – przyznaje Nikola Grbić po porażce 2:3 z Bułgarami w mistrzostwach Europy. I wskazuje, dlaczego. Polscy siatkarze chcą za pięć dni stanąć do rewanżu ze współgospodarzami turnieju.

Agnieszka Niedziałek

• **Nikola Grbic, trener reprezentacji Polski oraz Tomasz Formal i Marcin Komenda podczas meczu z Bułgarią na mistrzostwach Europy. Sofia, 16 września 2026 r.**
FOT. DAREK DELMANOWICZ/PAP

Bartłomiejowi Lemańskiemu jeszcze dudniło w uszach po meczu z Bułgarami, gdy po jego zakończeniu przyszedł do strefy wywiadów. Ale zarówno środkowy, jak i Tomasz Fornal byli zachwyceni atmosferą stworzoną na trybunach w Sofii, choć zdecydowana większość z ponad 13 tysięcy szalejących kibiców była przeciwko nim. I choć niektórzy kibice polskich siatkarzy oburzali się na wymowny gest wielkiej gwiazdy rywali, to pierwszy z Biało-Czerwonych dziwił się, że na parkiecie nie iskrzyło mocniej.

Grbić nie mówi wszystkiego Polakom. „Nie są głupi"

Jeszcze przed rozpoczęciem tych mistrzostw Europy było wiadomo, że zamykający zmagania w grupie B środowy pojedynek Bułgaria – Polska będzie wielkim hitem. Zarówno pod względem sportowym, jak i frekwencyjnym. Emocji rzeczywiście nie brakowało. Na koniec tego dwuipółgodzinnego widowiska cieszyli się rywale Biało-Czerwonych, ale Nikola Grbić dostrzega w tym też plus, którzy przypomina, że był to ostatni moment w turnieju, w którym przegrana nie ma poważnych konsekwencji. – Może dobrze, że przegraliśmy, by się obudzić i nauczyć kilku rzeczy. I przegrana może nam tylko pomóc robić rzeczy, które my – jako sztab – widzimy poza boiskiem. Myślę, że jest dużo lekcji, które musimy z tego spotkania wynieść – wskazuje szkoleniowiec liderów światowego rankingu i brązowych medalistów mistrzostw świata poprzedniego sezonu.

Jedną z tych lekcji – jego zdaniem – jest konieczność większej dyscypliny taktycznej u jego zawodników i koncentracji.

– Jeśli mówię im, że rywal atakuje w dany sposób albo wskazuję, jak zachowa się w danej sytuacji, to musimy realizować założenia. Jeśli przeciwnik zrobi coś innego, to OK. Ale jeśli umawiamy się na kilka rzeczy, które są ważne taktycznie, to musimy być precyzyjni. Jeśli ja ze sztabem zdecydujemy o tym, co robić. Bo my oglądamy wideo z grą rywali, oglądamy dużo rzeczy. Nie chcemy dzielić się wszystkim z siatkarzami, bo tych informacji jest dużo i nie o wszystkim mogą pamiętać. Nie są głupi, tylko mają sporo rzeczy, o których muszą myśleć w trakcie meczu – wyjaśnia Serb.

Przyznaje, że musi przeanalizować na spokojnie to długie i pełne emocje spotkanie, by dokładnie wskazać popełnione błędy. Ale wie, że nieraz jego drużyna gubiła się w końcówkach setów. – Nie kończyliśmy wówczas piłek albo nie korzystaliśmy z okazji, które wtedy mieliśmy. I potem walczysz do końca, by przegrać 29:31, a mogło być 25:21 – wskazuje mistrz olimpijski z Sydney.

Fornal czeka na rewanż w bułgarskim kotle

Grbić zaznacza, że nie jest tak, iż jego zawodnicy – którzy już wcześniej mieli zagwarantowany awans do fazy pucharowej z pierwszego miejsca w tabeli – wszystko robili w pojedynku z Bułgarami źle.

– Kontrolowaliśmy mecz do połowy drugiego seta. Mieliśmy okazję wygrać tego seta. Mieliśmy okazję wygrać też kolejnego. Dobrą rzeczą jest, że wróciliśmy do gry przy stanie 1:2. Mieliśmy piłkę meczową w tie-breaku. Ale w ważnych momentach kilku rzeczy nie zrobiliśmy dobrze. Technicznie też nie. I tyle – podsumowuje Grbić.

To, że Biało-Czerwoni kilkakrotnie wpuszczali w środę ubiegłorocznych wicemistrzów świata do meczu, przyznaje też Fornal.

– Wydaje mi się, że ogólnie przez większość czasu mieliśmy przewagę w każdym secie i potem gdzieś to prowadzenie wypuszczaliśmy. Ale cóż, taka jest siatkówka. Atmosfera była fantastyczna. Bułgarscy kibice niesamowicie dopingowali. Pięknie się tutaj grało. Mam nadzieję, że jeszcze się tutaj spotkamy przy pełnej hali. Zobaczymy, jak potoczy rywalizacja w fazie pucharowej, ale coś czuję, że możemy się jeszcze spotkać z Bułgarami – zaznacza przyjmujący, który był jednym z najjaśniejszych punktów polskiej drużyny w tym spotkaniu.

Grbić po wtorkowym zwycięstwie nad Ukraińcami 3:0, które gwarantowało jego zespołowi awans do 1/8 finału z pierwszego miejsca w tabeli, nie krył niezadowolenia. Jasno zaznaczył wtedy, że wolałby, aby mecz z Bułgarami miał dla Biało-Czerwonych konkretną stawkę. Czy jej brak miał wpływ na grę zespołu?

– Nie wiem. Ciężko mi powiedzieć. Ja nie podchodziłem do tego w ten sposób – mówi Fornal. – Raczej każdy z nas z pełną świadomością chciał zakończyć fazę grupową zwycięstwem z racji tego, że jest dużo prawdopodobieństwo, że się ponownie spotkamy z Bułgarami w fazie pucharowej [by do tego doszło Polacy muszą wygrać z Łotyszami, a Bułgarzy z Niemcami – red.]. Na pewno popełniliśmy kilka błędów, ale możemy być zadowoleni, że pomimo problemów i trudności walczyliśmy.

Fornal słynie z zamiłowania do prowadzenia gry psychologicznej z rywalami i zaczepiania ich pod siatką. Ale teraz zapewnia, że w środowy wieczór podkręcenie atmosfery na parkiecie nie było jego inicjatywą.

– To nie ja zacząłem, to chłopaki z Bułgarii. Ale fajnie. Fajnie się grało, jakby przy takiej publiczności. Kiedy trybuny są wypełnione, kiedy ta hala żyje – relacjonuje 29-latek.

Polscy siatkarze zachwyceni bułgarskim szaleństwem

Na wcześniejszych meczach Polaków w Sofii było maksymalnie jednorazowo 1300 osób. W środę na trybunach zasiadło ponad 13 tysięcy osób. Bułgarskim kotłem z meczu z gospodarzami zachwycony jest też Lemański.

Po przyjściu do dziennikarzy przyznał, że od ogłuszającego dopingu w pięciosetowym meczu wciąż dudni mu w uszach.

– W polu zagrywki musiałem patrzeć na sędziego, by nie przegapić momentu na wykonanie serwisu, bo nie słyszałem gwizdka – opowiada siatkarz, którzy wrócił do gry w kadrze po siedmiu latach przerwy.

Głównym bohaterem Bułgarów tego wieczora był Aleksandar Nikołow, który zdobył aż 37 punktów. Niespełna 23-letni przyjmujący w tie-breaku, po zdobyciu ważnego punktu po wcześniejszej efektownej obronie, ruszył w kierunku kolegów z kwadratu rezerwowych i pokazał im krótko gest podcinania gardła. Oburzyło to grupę polskich kibiców zasiadających przed telewizorami, choć moim zdaniem jest to przesadzona reakcja w tej sytuacji. Oczywiście, ewidentnie dał upust kłębiącym się w nim emocjom, ale problemem byłoby dla mnie, gdyby pokazał ten gest w stronę rywali. Lemański spytany o iskrzenie na parkiecie w tym pojedynku też nie dostrzega problemu.

– Myślę, że było całkiem spokojnie. Aż dziwnie jak na taki mecz – stwierdza 30-latek.

Kamil Semeniuk zwraca uwagę, że Aleksandar Nikołow miał w środę bardzo duże wsparcie w postaci Denisława Bardarowa. Drugi z przyjmujących dorzucił do dorobku drużyny 23 punkty.

– Pod względem atmosfery nic mnie nie zaskoczyło. Gra reprezentacji Bułgarii też mnie nie zaskoczyła. Ta gra nie opierała się tylko i wyłącznie gra na Aleksie. Można powiedzieć, że całym zespołem zaprezentowali się bardzo dobrze i można powiedzieć, że zasłużenie zwyciężyli. Ale my też nie jesteśmy jakoś nie wiadomo jak smutni i rozżaleni, że przegraliśmy. Bo daliśmy dużo energii, dużo serducha zostawiliśmy na boisku, aby to spotkanie zwyciężyć. Czasami trzeba przyjąć porażkę na klatę – opowiada przyjmujący Biało-Czerwonych.

Pytam, czy czuje niedosyt. – Nie wiem. W tie-breaku przegrywaliśmy czterema punktami i potrafiliśmy z tego jeszcze wyciągnąć do stanu „punkt za punkt". Myślę, że nie było to złe spotkanie w naszym wykonaniu – zaznacza smutny Semeniuk.

Zaskoczony świetnym występem Bułgarów nie był też w żadnym stopniu Grbić. – Wiem też, że trudno jest zabrać informacje, które przekazuję i potem to realizować, bo jest dużo presji, dużo stresu. Ja to rozumiem, oczywiście. Ale jeśli chcemy wygrać, nie będzie łatwiej niż dzisiaj. Dlatego musimy się starać, by – kiedy takie momenty znów nadejdą, a nadejdą na 100 procent – być gotowi i grać lepiej – podsumowuje trener.

Istnieje spore prawdopodobieństwo, że Polacy trafią na Bułgarów ponownie we wtorkowym ćwierćfinale. Większość z nich cieszy się na tę ewentualność. Lemański jest nieco ostrożniejszy i przypomina, by najpierw skupić się na meczu 1/8 finału.

Biało-Czerwoni powalczą o ćwierćfinał z Łotyszami w sobotę. Ten mecz odbędzie się w Sofii o godz. 16 lokalnego czasu. ●

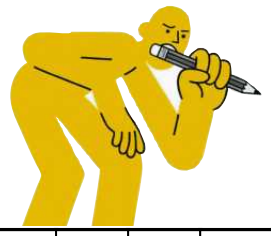
SPORT.PL
• Lech Poznań po meczu z Crystal Palace w Lidze Europy – analizy i opinie
• Czy Jan Urban przygotuje reprezentację Polski na grę bez Roberta Lewandowskiego?
• Nasze typy na 7. kolejkę Ekstraklasy
Wiadomości, wyniki, historie sportowe znajdziesz na Sport.pl

Zapraszamy na Sport.pl+. Subskrypcja za 1 zł miesięcznie przez pół roku. Płatność 6 zł z góry za 6 miesięcy, potem 9,90 zł co cztery tygodnie.

34451518
wyborcza
REDAKCJA
ul. Czerska 8/10, 00-732 Warszawa
E-mail: redakcja@wyborcza.pl
Listy do redakcji: listy@wyborcza.pl
Redakcja nie zwraca tekstów niezamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania i skracania. Wnioski i pytania w sprawie ochrony danych osobowych: iod@wyborcza.pl
REDAKTOR NACZELNY: Adam Michnik
PIERWSZY ZASTĘPCA, REDAKTOR NACZELNY WYBORCZA.PL: Roman Imielski
ZASTĘPCY: Agata Żelazowska, Bartosz T. Wieliński
PROJEKT GRAFICZNY: Jacek Utko
KOLPORTAŻ: Michał Szałański
Problemy z dostępnością „Wyborczej" lub z właściwą mutacją lokalną: kolportaz@wyborcza.pl
Prenumerata cyfrowa: prenumerata.wyborcza.pl; pomoc@wyborcza.pl, 22 555 54 55, 519 255 455
Inne formy prenumeraty: wyborcza.pl/prenumerataGW
Gazeta Wyborcza w serwisach społecznościowych: facebook.com/wyborcza, bsky.app/profile/wyborcza.pl, instagram.com/gazeta_wyborcza
LICENCJE NA TREŚCI: licencje@wyborcza.pl
WYDAWCA
Wyborcza sp. z o.o., ul. Czerska 8/10
00-732 Warszawa; NIP: 521-403-30-11
PREZESKA ZARZĄDU: Aleksandra Sobczak
REKLAMA
Dyrektor sprzedaży: Bartosz Wysocki
Biuro reklam i ogłoszeń:
ul. Czerska 8/10, 00-732 Warszawa
reklama@wyborcza.pl; 22 555 55 55, faks: 22 555 54 44
DRUK: Polska Press
ISSN 0860-908X
Rozpowszechnianie redakcyjnych materiałów publicystycznych bez zgody wydawcy jest zabronione.
NAKŁAD KONTROLOWANY

eprasa.pl 1425c20e14

krzyżówka

■	1	2		3		■	4	5		6		7
8	■		■		■	9	■		■		■	
	■		■	10								
11					■		■		■		■	
	■		■		■	12			13			
14							■	■		■	■	
	■		■		■		■	■		■	■	
■	15		16					17		18		■
19	■	■		■	■		■		■		■	20
	■	■		■	■	21						
22		23		24			■		■		■	
	■		■		■		■	25				
26									■		■	
	■		■		■		■		■		■	
27						■	28					■

Hasło:

Litery w kolorowych polach, czytane rzędami, utworzą rozwiązanie.

Poziomo:
1) ... Bolt, arcyszybki Jamajczyk
4) do kasy, czasem i na pół sklepu
10) znak, który zainteresuje egiptologa
11) kraj, którego prezydentem był Gamal Abdel Naser
12) w komedii „Miś": ciastka obowiązkowe dla każdego
14) stara, drewniana, to i skrzypi
15) pudełeczko na brzegu umywalki
21) Chochlik i ..., duszki z „Balladyny"
22) malowidło, że pożal się Boże
25) Andrzej, zagrał w filmach „Dług", „Komornik"
26) Myron albo Fidiasz
27) dowodzi na kutrze
28) podwodne, wysokie – groźne dla statków

Pionowo:
2) „... tacy jak my", komedia filmowa z 1985 r.
3) śpiewają: „Zawsze z tobą chciałbym być"
5) drobniaczek w portfelu
6) eskadry bombowców w natarciu
7) alkaloid w składzie Coca-Coli
8) wysokogórski tragarz
9) średniowieczna trasa handlowa z Europy do Chin
13) starożytne miasto, z którego pochodził Heraklit
16) surowa wersja piosenki, przed obróbką w studiu nagrań
17) obywatel Państwa Środka
18) Armand Jean Richelieu
19) szkopuł, kłopot, problem
20) największa piaskownica świata
23) drapieżniki nazywane obecnie krokutami
24) tapczany, pufy, narożniki...

Rozwiązanie „krzyżówki" nr 120 z 17.09:
Poziomo: 1) próba **4)** Cheops **10)** Nigerczyk **11)** butle **12)** oldboje **14)** werdykt **15)** bakteriolog **21)** szczyty **22)** hydrant **25)** alarm **26)** Moonraker **27)** Tadżyk **28)** skala
Pionowo: 2) rozterka **3)** Benedykt **5)** Herod **6)** oczko **7)** sukcesy **8)** zabawa **9)** agroturystyka **13)** biel **16)** kier **17)** owczarek **18)** Obywatel **19)** Mahomet **20)** Zygmuś **23)** drozd **24)** aorty
Hasło: Czary-mary.

sudoku

4	2	1		8	3	6	9	5
	9	6	1	4			3	7
3						2		1
8	3	7		9	5		1	2
				7			5	6
6	5					7		
9		3		2		5	7	
2						1		
	6	5			1	9	2	8

	7	8						9
4	6	5	1		2			
			3			5		
	2	3					7	1
		6		3			4	
5					8			
6	8							
9				7	4		1	8
							5	

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY Kraj/34427030

Czekamy na Twoje uwagi i pomysły

ROZRYWKA @WYBORCZA.PL

zakreślanka

Zakreślaj słowa z listy na planszy. Mogą być ukryte w wierszach, kolumnach lub prowadzić wężykiem. Niewykorzystane litery czytane rzędami utworzą hasło

Z	M	R	A	K	I	Y
W	A	A	J	L	A	S
Y	K	D	I	O	P	W
P	T	Ł	W	T	O	I
R	O	O	O	T	E	E
Z	L	O	P	I	L	Ś
E	U	C	T	B	W	O
D	Ś	I	K	I	W	Ć
A	Ż	E	K	A	C	Z

wyprzedaż
ulotka
rad
ociekacz
wikt
powijaki
wieś
bilet
topola

Hasło z 17.09: odrastanie

skojarzenia

ROTFL	RTF	FC	CSK
DOC	PKN	PZU	LMAO
LOL	PDF	XD	PGE
TXT	AEK	KGHM	ŁKS

Znajdź powiązania między hasłami i połącz je w cztery grupy po cztery hasła, by każdą grupę łączyło jedno wspólne skojarzenie.

Rozwiązanie z 17.09:
Fotele: Lotniczy, Dentystyczny, Kinowy, Klubowy. **Listy:** Żelazny, Przewozowy, Gończy, Miłosny. **Jaki interes?:** Kokosowy, Nie twój, Lewy, Dobrze prosperujący. **Gatunki krokodyli:** Błotny, Różańcowy, Nilowy, Wąskopyski

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY Kraj/34426992

Słówko
Wybierz słowo, sprawdzaj litery i kombinuj, aż skończą Ci się próby

Literówka
Kilka liter i jedno zadanie: ułożyć jak najwięcej słów

Jeszcze więcej rozrywki w Aplikacji Wyborczej
Szukaj w aplikacji

Zakreślanka

Skojarzenia

1 RP

eprasa.pl 1425c20e14

wyborcza

KATOWICE
TYGODNIK

Piątek, 18 września 2026 | Redaktorka prowadząca **Beata Widłok-Żurek** katowice.wyborcza.pl | Kontakt z redakcją: katowice@wyborcza.pl

Wakacje z Itaką

Bez bagaży i odszkodowania

Autokar turystów z Polski został okradziony podczas objazdowej wycieczki po Włoszech. Dodatkowe koszty, stracone nerwy, ale na odszkodowanie liczyć nie mogą.

Michalina Bednarek

• **Autokar został pozostawiony na niestrzeżonym parkingu. Kierowca pozostawił go wraz z bagażami bez nadzoru i udał się do hotelu** FOT. ACHIWUM PRYWATNE

Polscy turyści pod koniec lipca uczestniczyli w wycieczce objazdowej „Włoskie wakacje". Lot odbywał się z lotniska w Pyrzowicach, a sama objazdówka kosztowała około 5 tys. zł. Jedną z turystek była pani Monika.

– Wszystko szło dobrze, ale trzeciego dnia wyjazdu nasz autokar został okradziony z bagaży. Stało się to, gdy zwiedzaliśmy Rzym. Zostało skradzionych 35 bagaży. Zorientowaliśmy się po powrocie do autokaru – relacjonuje pani Monika.

Kolejną poszkodowaną była pani Anna i jej córka. – Jako poszkodowani pasażerowie od razu złożyliśmy zeznania na policji – mówi. Pani Monika dodaje: – Mało tego, dzwoniłam do polskiego konsulatu. Powiedziano mi, że nie mogą nam pomóc. Poradzono, abym po prostu dzwoniła na numer alarmowy 113. Na tym się zakończyło – opowiada turystka.

To niebezpieczna dzielnica

Z informacji przekazanych przez funkcjonariuszy włoskiej żandarmerii miały się dowiedzieć, że hotel wybrany przez organizatora wyjazdu znajdował się w dzielnicy, która nie należy do bezpiecznych.

– Usłyszeliśmy, że w tej dzielnicy jest „podwyższone ryzyko kradzieży". Jednocześnie autokar został pozostawiony na ogólnodostępnym, niestrzeżonym parkingu, który nie był objęty monitoringiem hotelowym. Kierowca pozostawił autokar wraz z bagażami uczestników bez nadzoru i udał się do hotelu. Nasze walizki zostały więc w miejscu ogólnodostępnym i pozbawionym odpowiedniego zabezpieczenia – mówi pani Anna i pokazuje zeznania kierowcy.

Faktycznie, jest tam informacja, że po pracy – gdy turyści zwiedzali miasto – poszedł odpoczywać do hotelu. Nagle zadzwonił do niego kolega z innego autokaru i powiedział, że pod jego autobusem zaparkowała biała furgonetka, do której przeładowywano bagaże. Kierowca wrócił więc do autokaru. Na miejscu nie było już ani złodziei, ani bagaży.

Zamiast zwiedzania zakupy

Pani Anna i jej córka podobnie jak reszta poszkodowanych turystów musiały kupić podstawowe rzeczy w sklepach, bo zostali z niczym.

Kradzież zakłóciła programu wycieczki. Najpierw turyści spędzili pięć godzin na policji, potem robili zakupy rzeczy osobistych. Na Monte Cassino byli 10 minut

– Nie mieliśmy odzieży, bielizny, kosmetyków oraz innych artykułów niezbędnych do codziennego funkcjonowania. Między innymi skradzione zostały mi cewniki, a ich brak wiąże się z zagrożeniem mojego życia i zdrowia. W związku z tym, aby móc normalnie uczestniczyć w dalszej części wycieczki, byliśmy zmuszeni do dokonania nieplanowanych i koniecznych zakupów oraz wizyty w szpitalu po niezbędne dla mnie artykuły medyczne. Na to wszystko wydałam ponad 420 euro. Natomiast wartość skradzionych rzeczy w moim i córki bagażach oceniam na jakieś 15 tys. zł – mówi pani Anna.

Dodaje, że nie planowała dodatkowych wydatków, ale była bez wyjścia. – Przez poniesione koszty nie mogłam sobie pozwolić na dodatkową wycieczkę na Capri – dodaje.

Turyści zwracają też uwagę na zakłócenie programu wycieczki. Najpierw spędzili pięć godzin na policji, potem robili zakupy rzeczy osobistych. Zmienił się też punkt programu obejmujący zwiedzanie Monte Cassino. Na miejscu mogli przebywać jedynie około 10 minut, ponieważ przyjechali z opóźnieniem i cmentarz był już zamykany.

Pasażerowie zgłosili się także do biura podróży Itaka. Wysłali tam osobne reklamacje i jedno pismo zbiorcze. Uważają, że to biuro podróży powinno odpowiadać za przejazd, wybór miejsca postoju autokaru oraz sposób zabezpieczenia bagażu.

– Pozostawienie autokaru wraz z bagażami uczestników na ogólnodostępnym i niestrzeżonym parkingu, bez odpowiedniego nadzoru, w sytuacji podwyższonego ryzyka kradzieży, budzi uzasadnione wątpliwości co do prawidłowej organizacji i wykonania świadczeń objętych umową. Ustawa mówi o odpowiedzialności organizatora za niewykonanie lub nienależyte wykonanie usług turystycznych objętych umową – piszą turyści do biura podróży.

Pani Anna wniosła o przyznanie jej rekompensaty w wysokości 20 tys. zł. – Na dodatek w skradzionym bagażu były moje klucze do samochodu i mieszkania, więc dodatkowo musiałam zapłacić za awaryjne otwarcie samochodu, dorobienie kluczy, taksówki. Nikt nie policzy też stresu, który przeszliśmy – mówi.

Itaka wszystkim poszkodowanym odpisała na reklamacje, ale nie tak, jak się spodziewali. – Wszyscy dostaliśmy od nich lakoniczne pismo, że oni się nie poczuwają i to nie jest ich wina. Kierowca zostawił autokar bez nadzoru na parkingu niestrzeżonym i poszedł spać do hotelu. My zwiedzaliśmy Rzym, i wtedy zostaliśmy okradzeni. Zostaliśmy bez niczego. Więc czyja to wina? – pyta pani Monika.

Turyści dowiedzieli się także, że ubezpieczenie, za które zapłacili razem z wycieczką, nie przewiduje odszkodowania na wypadek opisywanego zdarzenia.

Brak dowodów

Itaka na reklamacje odpisywała w taki sposób: „Wskazujemy jednak na brak jakichkolwiek dowodów, aby do zdarzenia miało dojść w wyniku nienależytego wykonania umowy z naszej strony. Podkreślenia wymaga, że autokar w trakcie postoju był zaparkowany w miejscu do tego przeznaczonym. W zaistniałych okolicznościach zostały podjęte odpowiednie działania, a sprawa została niezwłocznie zgłoszona lokalnej policji, która jest właściwą instytucją do wyjaśniania okoliczności związanych z ewentualną kradzieżą mienia oraz szukania jej sprawców.

Jednocześnie wskazujemy, że kradzieży dokonała nieustalona osoba trzecia, niezwiązana z wykonywaniem usług turystycznych objętych umową o udział w imprezie turystycznej.

Sytuacji tej, pomimo zachowania należytej staranności, nie dało się przewidzieć ani uniknąć.

W związku z powyższym, po przeanalizowaniu reklamacji, uwzględniając obowiązujące nas przepisy prawa oraz ustawy o imprezach turystycznych i powiązanych usługach turystycznych, nie dopatrzyliśmy się okoliczności, które uzasadniałyby przyznanie rekompensaty".

Zadaliśmy Itace pytania, jak odniosą się do zarzutów turystów i czy ci mogą jednak liczyć na odszkodowanie czy rekompensatę.

Odpisała nam Danuta Korwin Małaczyńska, kierownik ds. reklamacji biura podróży Itaka.

„Klienci przez cały czas trwania wycieczki byli objęci opieką pilota. Bezpośrednio po zdarzeniu poszkodowani razem z pilotem i kierowcą udali się do właściwego miejscowo komisariatu policji, gdzie złożyli zeznania. Pilot na bieżąco przekazywał informacje i zapewniał wsparcie przez cały czas trwania imprezy turystycznej. Pomimo zdarzenia, punkty objęte programem wycieczki były realizowane. Z hotelem współpracujemy od 2025 roku. Do tej pory współpraca przebiegała bez zastrzeżeń i była to pierwsza taka sytuacja. Autokar został zaparkowany w wyznaczonym do tego miejscu a kierowca zastosował wymagane środki bezpieczeństwa" – napisała przedstawicielka biura podróży.

Tymczasem pasażerowie zgłosili też sprawę do Rzecznika Praw Konsumenta.

– Miały być wakacje marzeń, a były wakacje strachu i bezradności. Chcielibyśmy ostrzec, przestrzec kolejne osoby, które będą się wybierały na taką wycieczkę, żeby unikały zagrożenia, które stało się naszym udziałem – kończy pani Monika. ●

eprasa.pl 1425c20e14

Dieta planetarna w szkolnych stołówkach

Były bezmięsne piątki i nikt nie protestował

– Nazwa dieta planetarna sugeruje, że zmianę wprowadzono dla dobra planety, a nie dla dobra dzieci. Ekologia to dla wielu osób drażliwy temat. Dlatego tak emocjonalnie reagują także na zmiany w szkolnych jadłospisach

ROZMOWA Z
KUCHARKĄ
ze szkolnej stołówki
w jednej z podstawówek w Będzinie

MAGDALENA WARCHALA-KOPEĆ: Od 1 września w szkolnych stołówkach obowiązuje dieta planetarna. Zdania uczniów, ich rodziców, ale też postronnych komentatorów na ten temat są mocno podzielone.

KUCHARKA: Może właśnie przez tę nazwę: dieta planetarna. Sugeruje ona, że zmianę wprowadzono dla dobra planety, dla celów związanych z ekologią, a nie dla dobra dzieci. Ekologia, kryzys klimatyczny, to dla wielu osób drażliwy temat. Mam krewnych i znajomych, którzy uważają, że to wszystko wymysły. Drażni ich, że musieli wymienić piec węglowy, że wprowadzono kaucję na plastikowe butelki. Dlatego tak emocjonalnie reagują także na zmiany w szkolnych jadłospisach. Ale gdyby na spokojnie przeanalizowali te nowe zasady, zobaczyliby, że nie ma tam jakiejś wielkiej rewolucji.

Emocje podsycają politycy. „Najpierw straszą, że dieta mięsna zabija planetę, a potem każą dzieciom jeść fasolę z kaszą. Dość tych szaleństw ideologicznych!" – powiedział premier Mateusz Morawiecki.

– Rzeczywiście, najwięcej emocji budzi zapis mówiący o tym, że raz w tygodniu w szkolnych stołówkach ma być serwowany obiad zawierający rośliny strączkowe, za to bez produktów odzwierzęcych. Słyszałam opinie, że dzieci nie lubią strączków i śmiechy, że w klasie po takim obiedzie będzie ciężka i nieprzyjemnie pachnąca atmosfera. Prawda jest taka, że w wielu domach nie podaje się w domu fasolki, bobu, ciecierzycy czy soczewicy. Dzieci nie znają tych smaków, więc rodzice twierdzą, że ich nie lubią. Ale rolą szkoły jest przecież edukacja, kształtowanie pozytywnych nawyków. Powinna poszerzać horyzonty, również kulinarne, pokazywać dzieciom różne aspekty świata, wyrównywać szanse uczniów. Myślę, że poznawanie nowych smaków to także ważny element edukacji. Dzieci, w których domach nie jada się zdrowo, mają szansę spróbować nowych rzeczy, dowiedzieć się, że można jeść inaczej.

• **Obiad w szkolnej stołówce** FOT. AGNIESZKA SADOWSKA / AGENCJA WYBORCZA.PL

Uważam, że nowe zasady to krok w dobrą stronę. Ostatnio kilku uczniów przyszło po dokładkę makaronu ze szpinakiem. Mówili, że w domu mama im takiego nie robi. Byłam dumna z mojej kuchennej ekipy

KUCHARKA
ze szkolnej stołówki w jednej z podstawówek w Będzinie

Często podnoszonym zarzutem jest ten, że nowe zasady prowadzą do ograniczenia mięsa w diecie dzieci.

– To absurd! Przecież wcześniej w większości szkół były bezmięsne piątki. Motywowane były względami religijnymi, więc nikomu nie przyszło do głowy protestować. My z koleżankami gotowałyśmy w piątki zdrowe rzeczy, na przykład pełnoziarniste spaghetti z sosem pomidorowo-warzywnym. Ale w wielu szkołach, na przykład u moich wnuków, podawano kluski na parze z owocowym musem czy naleśniki z dżemem. Słodkie i tuczące. Czy nie lepiej w takim razie w taki bezmięsny piątek podać uczniom potrawkę z ciecierzycy, pomidorów, cukinii, marchewki i cebuli? Albo kotleciki z fasoli? Obrońcy mięsa zapominają też, że mięso na talerzach uczniów ma się pojawiać dwa razy w tygodniu.

Co ważne, ma być to mięso świeże

– Wcześniej nie było to jasno podkreślone, więc w grę wchodziły panierowana mortadela czy pieczona kiełbasa. Teraz takie dania odpadają. To przecież zmiana na lepsze. Czytałam już katastroficzne komentarze, że dzieci bez białka zwierzęcego nie będą się prawidłowo rozwijać i rosnąć. Od tego, że trzy razy w tygodniu nie dostaną w szkole mięsa na obiad? Bez przesady! Zwłaszcza, że raz w tygodniu ma być w jadłospisie ryba. W naszym kraju utarło się, że ryba to nie mięso, a przecież białka i wartościowych tłuszczów jest w niej pod dostatkiem. Poza tym szkoły serwują uczniom tylko obiady i to wyłącznie przez pięć dni w tygodniu. W weekendy w większości polskich domów na obiad jada się mięso, więc w sumie dzieci dostaną tylko dwa wegetariańskie obiady w tygodniu. O tym, co zjedzą na śniadanie, obiad czy przekąskę, zawsze decydują rodzice.

Nowe rozporządzenie wpłynęło również na asortyment sklepików szkolnych. Dzieci nie kupią już w nich słodyczy czy chrupek.

– U nas w szkole nie ma sklepiku, ale uczniowie przynoszą przekąski z domu albo kupują w drodze do szkoły. Jedzą wszystko: batoniki, wafelki, chipsy. Oczywiście są dzieci, które przynoszą zdrowe drugie śniadania. Widzę to, bo młodsze klasy przychodzą z wychowawcami na stołówkę, żeby zjeść wspólnie przy stolikach posiłki przyniesione z domu. Jednak po kanapce i jabłku wiele dzieci wyciąga z plecaka batoniki. Widzę jak je jedzą na korytarzu albo na boisku, gdy wracam z pracy. Widzę też, niestety, dużo dzieci z nadwagą. Dlatego warto przede wszystkim zmieniać świadomość. Nie tylko samych dzieci, ale przede wszystkim dorosłych. Jeśli dzieci słyszą w domach, że zmiany w stołówkach są złe, nic dziwnego, że podchodzą do nowych dań nieufnie. Może zajęcia edukacji zdrowotnej, które od tego roku są obowiązkowe, coś zmienią w tym temacie.

Chwali pani zmiany w stołówkach, ale to przecież dla pani dodatkowe wyzwanie. Trzeba przestawić się na gotowanie innych potraw, pogodzić z tym, że uczniowie nie od razu zaakceptują zmiany.

– To prawda, że w pierwszych dniach września więcej potraw wraca niezjedzonych. Ale tak było również przy poprzednich stołówkowych reformach. Nigdy nie widziałam tylu wyrzucanych obiadów, co dziesięć lat temu, gdy kazano nam drastycznie ograniczyć sól i cukier. Serce się krajało. Ale z czasem kubki smakowe dzieci się przyzwyczaiły, a potem obostrzenia złagodzono i wszystko wróciło do normy. Jako kucharka nie układam jadłospisu. Robi to intendentka. Dostaję wytyczne, co mam ugotować i gotuję. Nie ma więc tutaj mowy o dodatkowych obowiązkach dla mnie. Więcej pracy będę mieć tylko w związku z koniecznością zapewnienia w dni mięsne i rybne roślinnej alternatywy dla uczniów, którzy są weganami. Na razie nie wiem, jak to będzie funkcjonować. Dopiero co odbyły się zebrania z rodzicami, podczas których wychowawcy mieli poinformować o możliwości zadeklarowania wegańskiej diety dla dziecka.

A jeśli nie znajdą się chętni na dania roślinne?

– Znajdą się na pewno. Na szczęście niektóre dania łatwo przygotować w dwóch wersjach. Na przykład można ugotować sos pomidorowy do spaghetti, podzielić go na dwie części i do jednej wrzucić podsmażone mięso mielone, a do drugiej rozdrobnioną ciecierzycę. Zrobi się szybko, a dzieci nawet nie zauważą, że jedzą różne wersje tego samego dania. Nie będą sobie zazdrościć. Nie wiem jednak, co w sytuacji, gdy na obiad będzie zaplanowany kotlet lub ryba. Chyba będziemy musiały gotować specjalnie dodatkowy posiłek dla „roślinożerców". Dla nas, kucharek, to kłopot, ale dla uczniów zmiana jest korzystna. Coraz więcej dzieci nie jada mięsa. Proszą, żeby nałożyć im same ziemniaki i surówkę, albo suchy makaron czy kaszę bez sosu.

Wcześniej osoby, które nie jadły mięsa były poszkodowane

– No właśnie. Niech przeciwnicy zmian w jadłospisach, którzy tak bardzo boją się, że przez dwa dni bez mięsa dzieci nabawią się anemii, zastanowią się, czy było w porządku, że uczniowie niejadający mięsa żyli cały dzień o misce kaszy bez dodatków. Znam problem, bo moja najmłodsza córka jest weganką i gdy chodziła do szkoły, musiała zabierać posiłki z domu. Często po lekcjach jechała od razu na korepetycje lub trening i w efekcie pierwszy ciepły posiłek jadła dopiero na kolację. A uprawiała sport, więc potrzebowała energii. Dlatego uważam, że nowe zasady w szkolnych stołówkach to krok w dobrą stronę. Menu jest bardziej urozmaicone, dzieci mają okazję poznać nowe smaki i się do nich przekonać. Ostatnio kilku uczniów przyszło po dokładkę makaronu ze szpinakiem. Mówili, że w domu mama im takiego nie robi. Byłam dumna z mojej kuchennej ekipy. ●

1KA

eprasa.pl 1425c20e14

Awantura o Instytut Herstorii im. Skłodowskiej

Dyskutują feministki, historycy, pisarze i trolle

Na fasadzie gmachu Collegium Witkowskiego Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie zawisła kilka dni temu tablica informująca, że mieści się tu odtąd Collegium Skłodowskiej – Instytut Herstorii. Natychmiast wybuchła awantura.

Magdalena Warchala-Kopeć

Tablica na zdjęciu wygląda, jak wykonana z piaskowca. Wyraźnie widać wyryty na niej napis: „Collegium Skłodowskiej – Instytut Herstorii". Krój liter jest identyczny jak na oryginalnej tablicy, która dotychczas witała studentów i pracowników wchodzących do zabytkowego gmachu przy ul. Gołębiej.

Starą tablicę z napisem „Collegium Witkowskiego – Instytut Historii" przysłoniły tę nową filozofka Sławomira Walczewska i artystka Iwona Demko, działaczki feministyczne, zajmujące się m.in. popularyzacją dziejowej roli kobiet, która w akademickiej historii bywa marginalizowana. W akcji brało udział dwadzieścia osób, które spotkały się w Krakowie na XVIII Kongresie Kobiet.

„Dziś Uniwersytet Jagielloński stał się pierwszą uczelnią w Europie, gdzie herstoria ma swój osobny instytut. Powiedzieć, że była to herstoryczna chwila, to nic nie powiedzieć" – napisała w serwisie społecznościowym Małgorzata Tkacz-Janik, działaczka feministyczna z Gliwic, która również uczestniczyła w wydarzeniu.

Opublikowała też zdjęcie, dokumentujące wieszanie tablicy. We wpisie wcześniejszym o dwa dni wyjaśniała, że planowana zamiana tablic to performance Społecznego Komitetu Zadośćuczynienia Marii Skłodowskiej-Curie.

Ideę akcji przybliżyła Sławomira Walczewska, założycielka tej nieformalnej grupy i pomysłodawczyni inicjatywy. Wyjaśnia, że Maria Skłodowska przyjechała do Krakowa po studiach na Sorbonie. Chciała pracować naukowo na UJ i korzystać z laboratoriów wyposażonych na najwyższym poziomie europejskim. Odmówiono jej tego, a Skłodowska wyjeżdżała z Krakowa z płaczem.

Wyjaśnia, że performance przed budynkiem Wydziału Historii UJ ma przypomnieć o błędzie społeczności uczonych tej uczelni, których przesądy wobec kobiet powstrzymały przed przyjęciem do swojego grona geniusza.

MĘŻCZYŹNI OBJAŚNIAJĄ KOBIETOM ŚWIAT

W innym wpisie Walczewska sprecyzowała, że zmiana jest na razie chwilowa. „Ale dążymy do tego, żeby była wykuta w kamieniu i zaaprobowana przez władze UJ" – zadeklarowała.

Mimo to olbrzymia część internautów nie zrozumiała idei przedsięwzięcia. Sprawę zaczęli emocjonalnie komentować zwłaszcza mężczyźni. Nazywali działaczki „starymi babami", „wariatkami", wysyłali je „do psychiatryka".

Pisali też, że to kpiny z powagi uniwersytetu. Jeden z nich, pan Bartosz, postanowił nawet wyjaśnić kobietom, że słowo „historia" pochodzi z greki i oznacza badanie oraz dochodzenie do wiedzy. Jego długi komentarz to niemal wykład z językoznawstwa.

„Myśli pan, że nie wiemy takich podstawowych rzeczy? I musi nam pan tłumaczyć? Taka postawa wskazuje tylko i wyłącznie na to, że takie inicjatywy i za tym konkretne prace naukowe i popularyzatorskie mają sens. Nazwa herstoria jest nazwą symboliczną" – odpisała mu Maria Buszman, ekspertka PR i komunikacji kryzysowej z Chorzowa.

Biorące udział w dyskusji kobiety orzekły, że to klasyczny mansplaining, czyli protekcjonalne i lekceważące wyjaśnianie komuś czegoś – najczęściej przez mężczyznę kobiecie – bez prośby, za to z założeniem, że rozmówczyni wie mniej lub ma mniejsze kompetencje. Zjawisko opisała w bestsellerze „Mężczyźni objaśniają mi świat" Rebecca Solnit

W rozmowę włączył się także Jacek Dehnel.

„Jako dyplomowany polonista i pisarz z dorobkiem, obdarzony przez Radę Języka Polskiego tytułem Ambasadora Polszczyzny, uroczyście Panu mówię, że słowo 'herstoria' jest słowem istniejącym w polszczyźnie. Nie ma go jeszcze w Słowniku Języka Polskiego PWN, ale jest w Wielkim słowniku ortograficznym PWN" – zaznaczył.

Pojęcie herstorii nie jest bowiem nowe. Najwcześniejsze znane użycie rzeczownika herstory odnotowano w 1932 roku w książce dla dzieci Franka Egana „Through Hollow Oak". Na gruncie feminizmu zaczęło być używane już w latach 70. XX wieku.

• **Performance Społecznego Komitetu Zadośćuczynienia Marii Skłodowskiej-Curie**

To gra słów, bo po angielsku „his" oznacza jego, a „her" – jej, zaś „story" to opowieść. W takim kontekście historię można czytać jako „jego opowieść", a herstorię – „jej opowieść", choć to tylko językowa zabawa.

„CHŁOPCY Z SZABELKAMI" NIE ZROZUMIELI CELU AKCJI?

„Chłopców z szabelkami", którzy uwierzyli, że Uniwersytet Jagielloński naprawdę zmienił nazwę Instytutu, a kobiety nie znajdą genezy słowa „historia", wyśmiała Alina Czyżewska, aktywistka pilnująca, by instytucje publiczne działały w ramach prawa i walcząca ze społeczną dyskryminacją. Komentującym zarzuciła manipulację i brak zrozumienia czym są symbolika, ironia czy akcje performatywne.

Dyskusja rozlała się szeroko w przestrzeni internetu. Artur Wójcik, twórca bloga Sigillum Authenticum, poświęconego demaskowaniu mitów historycznych oraz pseudonauki, skrytykował, że Ewelina Pytel, pełnomocniczka prezydenta Krakowa ds. polityki równościowej, pochwaliła performance na swoim profilu. Pytel napisała, że ma nadzieję, iż doczeka czasów, gdy prawdziwa kamienna tablica z nazwiskiem Skłodowskiej pojawi się rzeczywiście na jej Alma Mater.

„Wyjaśnię, dlaczego Maria Skłodowska-Curie nie jest patronką jednego z gmachów Uniwersytetu Jagiellońskiego. Powód jest znacznie mniej sensacyjny niż mogłoby się wydawać: Skłodowska nie była absolwentką Uniwersytetu Jagiellońskiego ani jego profesorką. Uniwersytet w nazwach swoich budynków upamiętnia przede wszystkim ludzi związanych z własną historią profesorów, uczonych i absolwentów" – napisał Wójcik.

I oburzył się, że na potrzeby performance'u z fasady gmachu został symbolicznie usunięty prof. August Witkowski, który popularyzował osiągnięcia Marii Skłodowskiej-Curie, a nawet zgłosił jej kandydaturę do Akademii Umiejętności.

Tkacz-Janik przypomniała mu jednak, że najpierw ten sam prof. Witkowski, kierownik Zakładu Fizycznego na UJ i dziekan Wydziału Filozoficznego, w strukturach którego znajdowały się wówczas nauki przyrodnicze, osobiście nie przyjął przyszłej noblistki do pracy.

„Kobiety nie mogły wtedy studiować na UJ, ale mogły studiować w innych krajach. Można było przyjąć ekstraordynaryjną uchwałę. Zastanowić się w gronie profesorów, to byłby gest nowoczesny i emancypacyjny" – zauważyła Tkacz-Janik.

Wójcik odpowiedział, że tej informacji nie podał celowo, by sprawdzić stan wiedzy niektórych dyskutantów. Nadal jednak trwał w obronie profesora: „Witkowski chciał, ale nie mógł przyjąć Skłodowskiej do pracy w 1894 r. Problem nie polegał na jego niechęci do zatrudnienia kobiety, lecz na ówczesnych realiach prawnych i uniwersyteckich, w czasie, gdy kobiety nie były jeszcze nawet przyjmowane na regularne studia na UJ" – twierdził.

UNIWERSYTET JAGIELLOŃSKI KOMENTUJE

Na dowód przytoczył fragment listu prof. Odona Bujwida do Skłodowskiej z 1923 roku, w którym po latach bakteriolog tłumaczył prof. Witkowskiego, że „osobiście był nawet przychylny jej zamiarom".

W obronie prof. Witkowskiego stanął również historyk Wojciech Stanisławski, który na łamach portalu „Teologia polityczna" odniósł się do performance'u na UJ.

„I tylko Augusta Witkowskiego żal. Został się niemal za damskiego boksera, osobiście sekującego badaczkę (...) Tymczasem Witkowski aż takim tępakiem nie był (...) Skłodowskiej nie sekował. Owszem, jako pierwszy na ziemiach polskich wygłosił odczyt o jej dokonaniach („Polonium i Radyum", 15 listopada 1899). Otrzymał od niej w darze – również pierwszy na ziemiach polskich – preparat promieniotwórczy, chlorek radu. Na jej prośbę redagował i wygłaszał jej referat na Zjeździe Lekarzy i Przyrodników Polskich zwołanym w roku 1900, na pięciusetlecie UJ" – napisał Stanisławski.

Małgorzata Tkacz-Janik wyjawia „Wyborczej", że tablica, o którą cały ambaras, została w rzeczywistości wymalowana na kartonie przez Iwonę Demko. – To utalentowana artystka, więc ludzie uwierzyli. Tablica wisiała na fasadzie gmachu zaledwie kilkanaście minut – mówi.

Cieszy się, że dzięki rozgłosowi towarzyszącemu performance'owi informacja o sprawie dotarła do osób z różnych „baniek informacyjnych". – Na co dzień żyjemy w swoich bańkach i wydaje się nam, że pewne kwestie związane np. z równością płci, już się jakoś unormowały, że są oczywistością. Tymczasem w ogóle tak nie jest. Powiedziałabym nawet, że jest dużo gorzej niż kiedyś. Podczas Kongresu Kobiet taka diagnoza stawiana była właściwie podczas wszystkich paneli dyskusyjnych. Mężczyźni odczuwają strach przed feminizmem, przed równością, przed wprowadzaniem nowych pojęć i wyrażają to w bardzo wyrazisty sposób – mówi Tkacz-Janik.

Zapowiada, że Społeczny Komitet Zadośćuczynienia Marii Skłodowskiej-Curie zamierza nadal starać się o jej upamiętnienie na Uniwersytecie Jagiellońskim.

O komentarz w sprawie performance'u poprosiliśmy Marcina Kubata, rzecznika UJ.

– Traktujemy tę sytuację jako element happeningu zorganizowanego przez aktywistki. Zabytkowy budynek Collegium Witkowskiego nie został uszkodzony. Ocenę tej formy ekspresji pozostawiamy opinii publicznej – mówi rzecznik uczelni. ●

eprasa.pl 1425c20e14

Wyniki badania „Co widać, słychać i czuć w polskiej szkole?”

Hałas taki, że zwariować można

Hałas, słabo doświetlone sale i duchota. Autorzy badania „Co widać, słychać i czuć w polskiej szkole?” sprawdzili, w jakich warunkach uczą się lub pracują dzieci i nauczyciele.

Magdalena Warchala-Kopeć

Kilka dni temu ponad 5 milionów polskich uczniów i kilkaset tysięcy nauczycieli wróciło do szkół. Wraz z początkiem roku szkolnego wróciły też problemy, o których w kontekście edukacji mówi się znacznie rzadziej niż o podstawie programowej, wynagrodzeniach nauczycieli czy wynikach uczniów. Chodzi o warunki, w których każdego dnia odbywa się nauczanie.

Nauczyciele od lat skarżą się na panujący w szkołach hałas, którego uciążliwość i szkodliwość dla zdrowia potwierdziły liczne badania. W ramach kampanii „Dzwonek na zmiany”, po raz pierwszy w historii, przeprowadzone zostało jednak szeroko zakrojone badanie, którego celem było sprawdzenie, jak także pozostałe warunki panujące w budynkach szkolnych przekładają się na komfort nauczania.

Badanie „Co widać, słychać i czuć w polskiej szkole?” zostało zrealizowane na próbie prawie dwóch tysięcy nauczycieli z całej Polski.

Wykazało, że wielogodzinne przebywanie w szkolnych budynkach jest uciążliwe przede wszystkim ze względu na hałas, słabo doświetlone sale, złą wentylację i komfort termiczny oraz bariery architektoniczne.

– Nawet najlepiej przygotowany nauczyciel ma ograniczone możliwości prowadzenia zajęć w przegrzanej, źle wentylowanej lub hałaśliwej sali – mówi Joanna Czynsz-Piechowiak, prezeska Grupy Saint-Gobain w Polsce i Ukrainie, która jest inicjatorem kampanii.

– Podobnie uczeń, który przez wiele godzin przebywa w warunkach powodujących zmęczenie i dyskomfort, może doświadczać trudności z utrzymaniem uwagi, przyswajaniem wiedzy i aktywnym uczestnictwem w lekcji – dodaje

Według raportu z badania, problemem, który nauczycielom daje się najmocniej we znaki, jest właśnie panujący w szkołach hałas. Aż 80,7 proc. nauczycieli przyznało, że ma on negatywny wpływ na ich samopoczucie, powoduje stres, zmęczenie czy bóle głowy.

– Unikać hałasu najczęściej po prostu nie można. Czasem koleżanka dyżurująca przy jadalni nosi słuchawki, bo można zwariować z tego hałasu. W sali gimnastycznej wprowadzam regułę, że kto się drze lub piszczy, odchodzi z zabawy. Nikt, kto tego nie przeżywa, nie zrozumie. Jeszcze powie, że odbieramy dzieciom swobodę ekspresji. Hałas budzi agresję, chęć natychmiastowej obrony. Znikąd ratunku. Wiele o tym rozmawiam z uczniami, im też on przeszkadza, wielu jest wrażliwych na niego jak ja – mówiła badaczom nauczycielka edukacji wczesnoszkolnej.

NAUCZYCIELKA: HAŁAS SZKODZI NAM I UCZNIOM

Z kolei inna nauczycielka podstawówki zauważała, że uczniowie sami zdają się nie zwracać uwagi na hałas, który generują.

– Są nienauczeni w domu, aby nie trzaskać drzwiami, aby krzesełka starać się podnieść, aby nie rozmawiać głośno i nie przekrzykiwać się. Krzyczą do siebie z odległości, zamiast podejść. Największy hałas generują oni sami, a potem to oni odczuwają tego największe skutki – przekonywała.

Nauczyciele zauważają, że hałas szkodzi uczniom – nawet jeśli często to oni sami go powodują. W głośnym otoczeniu stają się bardziej pobudzeni i skłonni do agresji (83,2 proc.), mają problemy z koncentracją (75,8 proc.) oraz są bardziej zmęczeni i zestresowani (62,1 proc.).

– Uczeń, który musi jednocześnie słuchać nauczyciela, selekcjonować ważne informacje i odfiltrowywać rozmowy kolegów, dźwięki z korytarza czy odgłosy zza ściany, wykonuje dodatkową pracę poznawczą. Zmniejsza się więc ilość zasobów, które może przeznaczyć na rozumienie, zapamiętywanie i rozwiązywanie problemów. Z perspektywy nauczyciela oznacza to również konieczność częstszego powtarzania poleceń, podnoszenia głosu, przerywania lekcji czy upominania uczniów – mówi Anna Konarzewska, polonistka z II Liceum Ogólnokształcącego im. dr. W. Pniewskiego w Gdańsku.

Zdaniem nauczycieli najgłośniejsze miejsca w szkołach to przede wszystkim korytarze w czasie przerw, a w czasie zajęć – sale gimnastyczne, gdzie zajęcia często prowadzone są w dwóch grupach na raz oraz świetlice.

Ale także w salach lekcyjnych bywa nienajlepiej.

– Akustyka w klasie jest tragiczna. Uczniowie i ja często się przez pogłos nie rozumiemy, co przy nauce języka może być wręcz traumatyczne dla niektórych – mówił nauczyciel angielskiego w szkole średniej.

Z kolei Iwona Sienicka, polonistka ze Szkoły Podstawowej im. Szarych Szeregów w Czyżewie zauważała, że problem szkolnego hałasu najbardziej odbija się na dzieciach ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

W SALACH ZBYT CIEMNO ALBO ZA JASNO

– Jest on dla nich istotnym obciążeniem, rozprasza je i sprawia, że nie potrafią się skupić. Dlatego nauczyciele współorganizujący starają się ograniczać ich kontakt z nadmiernym hałasem, jednocześnie dbając o to, by nie izolować ich od rówieśników. Warto jednak zaznaczyć, że po powrocie z przerwy praktycznie wszyscy uczniowie są pobudzeni i potrzebują dodatkowych pięciu minut, aby skoncentrować się na lekcji – mówi nauczycielka.

Jej spostrzeżenia potwierdza psycholożka dziecięca dr Aleksandra Piotrowska. – W przypadku dzieci nadmiar bodźców słuchowych, nawet krótkotrwały, zaburza procesy uwagi i utrudnia jej koncentrację na treściach lekcji – zaznacza i dodaje: – Gorzej funkcjonuje także pamięć uczniów, silnie związana z uwagą, szczególnie pamięć robocza. A zatem uczniowie uczący się w hałasie po prostu mniej wynoszą z lekcji, osiągają niższe efekty uczenia się.

Nauczyciele skarżą się też na doświetlenie sal. Wprawdzie 71,8 proc. z nich uważa, że natężenie sztucznego oświetlenia jest optymalne, ale równocześnie 2/3 nauczycieli jest przekonanych, że gorzej pracuje się przy oświetleniu sztucznym niż naturalnym.

Tymczasem co trzeci z nich odczuwa brak światła dziennego. Główną przyczyną tego jest zacienienie okien sąsiednią zabudową lub drzewami.

Z drugiej strony 66,1 proc. nauczycieli zgłosiło, że w wielu salach słońce świeci bezpośrednio w oczy uczniów lub na tablicę czy ekran projektora. – Szkoła jest tak ustawiona, że jeżeli świeci słońce, to razi wszystkich w oczy i musimy zasłaniać okna roletami. Jeżeli słońce jest za chmurami, jest za ciemno. W efekcie pracujemy prawie cały czas przy sztucznym świetle – mówił nauczyciel ze szkoły średniej.

ALBO OCHRONA PRZED SŁOŃCEM, ALBO WIETRZENIE

Niektórzy nauczyciele skarżyli się, że w salach nie ma jednak rolet, a jeśli są, to bywają zepsute lub zbyt jasne i prześwitujące. Często nauczyciele stają również przed dylematem, czy zaciągnąć rolety, by chronić siebie i uczniów przed słońcem, ale odciąć dopływ świeżego powietrza do pomieszczenia, czy jednak otworzyć okna, narażając się na oślepienie słonecznymi promieniami.

Niewystarczająca wentylacja sal to bowiem kolejny problem zgłaszany przez nauczycieli.

Przytłaczająca większość polskich szkół posiada wentylację grawitacyjną, która nie jest zbyt efektywna nawet zimą, ale kiedy temperatura na zewnątrz osiąga powyżej 22 stopni Celsjusza, zawodzi zupełnie.

Nic dziwnego zatem, że 64,2 proc. nauczycieli twierdzi, że w salach lekcyjnych szybko robi się duszno, a 76,3 proc. uważa, że konieczne jest wietrzenie klas także w czasie lekcji. Wietrzenie w czasie przerw jest absolutnym standardem, również zimą.

– Krótkie przerwy nie zawsze wystarczają do skutecznego przewietrzenia pomieszczenia. Latem problemem jest przegrzewanie, natomiast zimą trzeba wybierać między świeżym powietrzem a komfortem termicznym. Pokazuje to, że otwieranie okien nie powinno być traktowane jako pełnowartościowy system zarządzania jakością powietrza. Potrzebne są regularne pomiary temperatury, wilgotności i stężenia CO2 oraz sprawnie działająca, kontrolowana wentylacja – mówi Agnieszka Kopacz nauczycielka polskiego i informatyki w I LO z Oddziałami Mistrzostwa Sportowego im. Marii Skłodowskiej–Curie w Sopocie.

Niewydolna wentylacja sprawia, że w salach lekcyjnych często wyczuwalny jest nieprzyjemny zapach – tak twierdzi 48,5 proc. uczestników badania. Z kolei ponad 65 proc. nauczycieli uważa, że temperatura powietrza w salach wpływa na tempo i efektywność nauki.

Ich zdaniem największym problemem w tym zakresie jest przegrzewanie się klas w czasie ciepłych słonecznych dni. Problem zauważa 7 na 10 nauczycieli.

1 KA

eprasa.pl 1425c20e14

• **Albo duszno, albo zimno. Nauczyciele skarżą się też na doświetlenie sal i hałas**

FOT. MATEUSZ SKWARCZEK / AGENCJA WYBORCZA.PL

SZKOŁY NIE ZAWSZE PRZYJAZNE UCZNIOM Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

Wiele wskazuje na to, że problem będzie się nasilał ze względu na coraz bardziej widoczne skutki zmian klimatycznych. Na przykład we Wrocławiu, według wyników pomiarów zebranych przez IMGW, w dekadzie 1995–2004 było łącznie 73 dni upalnych z temperaturą powyżej 30 C, a w latach 2015–2024 liczba ta wzrosła aż do 209. Oznacza to nie tylko gorętsze lata, ale i częstsze upały w trakcie roku szkolnego.

Już w zeszłym roku szkolnym Stowarzyszenie dO! PAmina Lab z Dąbrowy Górniczej, w raporcie z monitoringu codzienności i rzeczywistości szkolnej „Szkoła 2025", alarmowało, że szkoły nie są przygotowane na zmiany klimatyczne.

Anna Dęboń, jego prezeska, wyliczała, że tylko 22,4 proc. ich budynków było termomodernizowanych w okresie pięciu ostatnich lat. 69,3 proc. budynków szkół nie zostało wyposażonych w żadne rozwiązania chłodzące na wypadek fali ekstremalnych upałów.

82,3 proc. szkół nie posiadało urządzeń umożliwiających oczyszczanie powietrza wewnątrz budynku. 75,2 proc. szkół nie miało natomiast mierników jakości powietrza wokół budynku. Jedynie 26,4 proc. szkolnych budynków korzystało z rozwiązań opartych o odnawialne źródła energii.

Z kolei w sezonie grzewczym niemal co drugi nauczyciel ankietowany w badaniu „Co widać, słychać i czuć w polskiej szkole?" (49,1 proc.) zauważa przesuszenie powietrza w salach lekcyjnych. Stawianie na parapetach roślin pomaga w niewielkim stopniu. Suche powietrze podrażnia tymczasem gardła nauczycieli i tak już nadwyrężone przez długotrwałe mówienie na lekcjach i przekrzykiwanie uczniów na przerwach. W tej sytuacji nie dziwi, że oficjalnie uznawaną chorobą zawodową nauczycieli jest przewlekła choroba narządu głosu.

Nauczyciele zwracali też uwagę, że wiele szkolnych budynków nadal nie są w pełni przystosowane do potrzeb uczniów z niepełnosprawnościami czy specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wciąż w 63,4 proc. szkół brakuje udogodnień, umożliwiających dostanie się na wózku do każdego pomieszczenia. 79,9 proc. szkół nie ma w salach zainstalowanych pętli indukcyjnych, umożliwiających przesyłanie drogą radiową sygnału z mikrofonu nauczyciela wprost do aparatów słuchowych uczniów, choć uczniowie używający takich aparatów lub implantów ślimakowych uczą się w ponad połowie szkół. Również w ponad połowie szkół są uczniowie mający problemy ze wzrokiem, ale także w połowie szkół nie pomyślano o kontrastowym oznaczeniu krawędzi stopni, a w co trzeciej – o czytelnym oznaczeniu sal lekcyjnych i innych pomieszczeń, jak biblioteka czy szatnia. Choć niemal w każdej szkole uczą się dzieci w spektrum autyzmu lub z ADHD, w połowie szkół nie funkcjonują też strefy wyciszenia.

CISZA W KONFESJONALE ALBO W KOKONIE

Tam, gdzie się pojawiły, problem rozwiązano w rozmaity sposób. Np. w IX LO im. Wisławy Szymborskiej w Sosnowcu stanęła tłumiąca dźwięki kabina akustyczna, którą uczniowie nazywają konfesjonałem. W SP nr 30 w Dąbrowie Górniczej miejscem wyciszenia jest biblioteka, gdzie w zaciemnionym kąciku uczniowie mogą poleżeć pod gwiaździstym niebem wyświetlanym z projektora. Z kolei Wioletta Matusiak, była nauczycielka z Cieszyna, zajmująca się obecnie szkoleniem nauczycieli i promowaniem innowacji w edukacji, zachęciła wiele placówek do uszycia sobie filcowych kokonów, w których uczniowie mogą szukać schronienia przed hałasem. Sprawdziły się m.in. w szkołach podstawowych nr 5 i 7 w Cieszynie oraz podstawówce w Hażlachu

Urszula Woźniak, wiceprezeska zarządu głównego Związku Nauczycielstwa Polskiego, podkreśla, że współczesne badania z zakresu pedagogiki, psychologii środowiskowej i neurodydaktyki pokazują, że jakość otoczenia wpływa na koncentrację, motywację, poczucie bezpieczeństwa oraz relacje społeczne. Dziecko spędza w szkole często ponad osiem godzin dziennie. Nauczyciel – jeszcze więcej. Dlatego jakość powietrza, akustyka sal, dostęp do światła dziennego, ergonomiczne wyposażenie, odpowiednia temperatura, estetyka wnętrz czy możliwość odpoczynku nie są luksusem. Są warunkiem efektywnej nauki i dobrej pracy.

– Jeżeli chcemy budować nowoczesną edukację odpowiadającą wyzwaniom XXI wieku, musimy myśleć o szkole kompleksowo – zaznacza Urszula Woźniak.

– Potrzebujemy dobrych nauczycieli, mądrych programów nauczania, skutecznego wsparcia psychologiczno-pedagogicznego, ale także budynków, które wspierają proces uczenia się. Edukacja dzieje się nie tylko dzięki ludziom i programom – dzieje się również dzięki przestrzeni, która może ten proces wzmacniać albo utrudniać – dodaje.

Raport z badania to tylko pierwszy z elementów kampanii informacyjno-społecznej „Dzwonek na zmiany". Wkrótce ukaże się także kompendium eksperckie, prezentujące najbardziej uciążliwe wady budynków polskich szkół i kierunki ich modernizacji. Partnerami kampanii są Fundacja Polska Bez Barier oraz Stowarzyszenie Komfort Ciszy. ●

OGŁOSZENIE PŁATNE Częstochowa/34452882

Robotnicza Spółdzielnia Mieszkaniowa „HUTNIK" w Częstochowie
Al. Wojska Polskiego 118

informuje, że posiada do wynajęcia lokale użytkowe, przeznaczone na prowadzenie działalności gospodarczej zlokalizowane w Częstochowie:

1. W budynku przy ul. Jesiennej 44 lokal o powierzchni **351,08 m²**
2. W budynku przy ul. Jesiennej 44 lokal o powierzchni **88,40 m²**
3. W budynku przy ul. Jesiennej 44 lokal o powierzchni **26,58 m²**
4. W budynku przy ul. Górskiej 12/16 lokal o powierzchni **5,70 m²**
5. W budynku przy ul. Mireckiego 28 lokal o powierzchni **120,80 m²**
6. W budynku przy ul. Lenartowicza 4 lokal o powierzchni **129,00 m²**
7. W budynku przy ul. Lechonia 27 lokal o powierzchni **21,20 m²**
8. W budynku przy ul. Mireckiego 31 lokal o powierzchni **63,80 m²**
9. W budynku przy Al. Niepodległości 41 lokal o powierzchni **20,50 m²**
10. W budynku przy Al. Wojska Polskiego 120 lokal o powierzchni **10,80 m²**
11. W budynku przy Al. Niepodległości 41 lokal o powierzchni **64,77 m²**
12. W budynku przy ul. Mireckiego 26A lokal o powierzchni **174,40 m²**
13. W budynku przy ul. Mireckiego 19 lokal o powierzchni **9,2**

Bliższych informacji udziela dział ekonomiczny Spółdzielni – Częstochowa, Al. Wojska Polskiego 118, pokój 18, tel. 34 323-26-36 (34) wew. 119 lub 691-400-793

OGŁOSZENIE PŁATNE Katowice/34452863

O G Ł O S Z E N I E
Zgodnie z uchwałą Nr LVI/555/23 Rady Gminy Krupski Młyn z dnia 24 października 2023 r.

WÓJT GMINY KRUPSKI MŁYN

o g ł a s z a

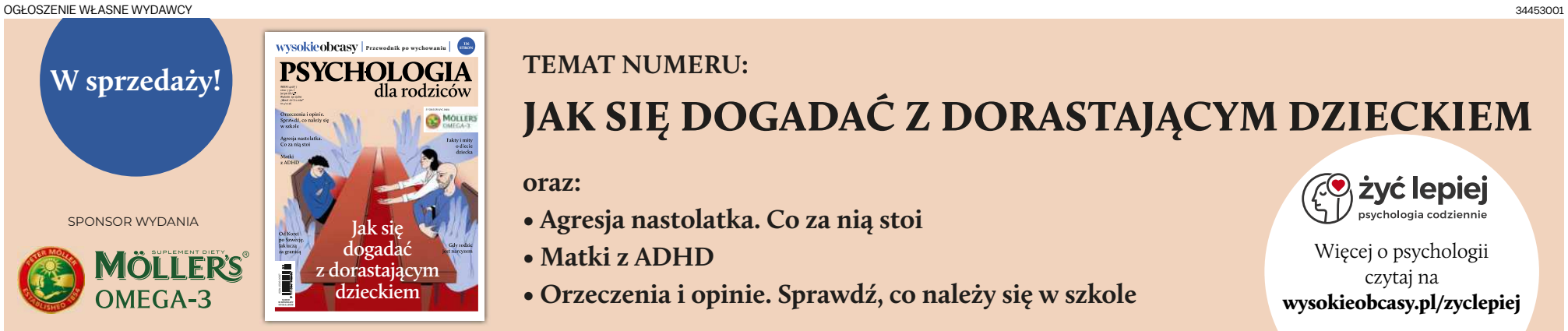
I USTNY NIEOGRANICZONY PRZETARG NA SPRZEDAŻ
nieruchomości gruntowej niezabudowanej położonej w Kanolu, Gmina Krupski Młyn

1. Przedmiotem przetargu jest:
   1) Sprzedaż nieruchomości gruntowej niezabudowanej stanowiącej działkę Nr 98/1, obręb Potępa, o pow. 0,1189 ha, KW GL1T/00107227/6 położonej w Kanolu. Działka jest niezagospodarowana, niezabudowana, w kształcie zbliżonym do prostokąta dającym możliwość racjonalnego zagospodarowania. Pod względem użytków działka określona jest jako PsVI tj. pastwiska trwałe. Przez w/w działkę przebiega napowietrzna sieć telekomunikacyjna Orange oraz napowietrzna sieć energetyczna. Do działki jest bezpośredni dostęp do drogi gminnej tj. dz. Nr 95/1.
   W Kanolu brak jest sieci kanalizacyjnej. Sieć wodociągowa znajduje się w drodze stanowiącej dz. Nr 95/1.
2. W/w nieruchomość ujęta jest w planie zagospodarowania przestrzennego pod symbolem MN7 tj. przeznaczenie podstawowe: teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Nieruchomość będąca przedmiotem sprzedaży nie jest nieruchomością rolną w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 11 kwietnia 2003 roku o kształtowaniu ustroju rolnego (tj. Dz. U. poz. 1653 z 2025 r.).
3. Cena wywoławcza w/w nieruchomości w I przetargu nieograniczonym wynosi:
   – dz. Nr 98/1 – 77.570,00 zł netto + należny podatek VAT.
   Do ceny osiągniętej w przetargu doliczony będzie należny podatek VAT w wysokości 23%. Minimalne postąpienie – niemniej niż 1% ceny wywoławczej, z zaokrągleniem w górę do pełnych dziesiątek złotych.
4. Przetarg odbędzie się w siedzibie Urzędu Gminy w Krupskim Młynie przy ulicy Krasickiego 9, w Sali Nr 16 w dniu **20 października 2026 roku o godz. 9³⁰.**
5. Warunkiem wzięcia udziału w przetargu jest:
   1) wpłacenie w pieniądzu wadium w wysokości **6 .000,00 zł** najpóźniej **do dnia 15 października 2026 roku** na konto Urzędu Gminy Krupski Młyn tj.: Bank Spółdzielczy w Tworogu 42-690 Tworóg, ul. Zamkowa 15 **Nr konta: B.S. Tworóg 35 8466 0002 0000 2264 2000 0051** (wadium musi być na koncie Urzędu Gminy do dnia 15.10.2026 r. włącznie, oraz w treści przelewu lub dowodu wpłaty należy wpisać Nr działki oraz imię i nazwisko).
   Jeżeli wadium zostanie wpłacone w formie przelewu lub przekazu pocztowego za datę wniesienia wadium uważa się datę wpływu środków pieniężnych na podane konto bankowe. Dowód wniesienia wadium przez uczestnika przetargu podlega przedłożeniu komisji przetargowej przed otwarciem przetargu. Wadium uczestnika który przetarg wygra zostanie zaliczone na poczet ceny należnej Gminie Krupski Młyn. Pozostałym uczestnikom przetargu wniesione przez nich wadium zwrócone zostanie bez odsetek, na wskazane konto, nie później niż przed upływem 3 dni od dnia zamknięcia przetargu. Uczestnik przetargu, który przetarg wygra, jest zobowiązany do zapłaty ceny nabytych praw na wskazany rachunek Urzędu Gminy Krupski Młyn, najpóźniej przed dniem zawarcia umowy kupna – sprzedaży. W razie uchylenia się uczestnika przetargu, który wygrał przetarg od zawarcia umowy lub niestawienia się do umowy w wyznaczonym miejscu i terminie, bez usprawiedliwienia, Wójt Gminy Krupski Młyn odstąpi od zawarcia umowy, a wpłacone wadium nie podlega zwrotowi. Koszty związane z nabyciem nieruchomości ponosi nabywca. O terminie i miejscu zawarcia umowy sprzedaży nabywca zostanie zawiadomiony w terminie 21 dni od dnia rozstrzygnięcia przetargu.
6. Przed otwarciem przetargu uczestnicy przetargu zobowiązani są ponadto przedłożyć komisji przetargowej:
   - dowód wpłaty wadium w oryginale lub dowody stanowiące podstawę do zwolnienia z tego obowiązku, w przypadku osób wymienionych w § 5 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 14 września 2004 roku w sprawie sposobu i trybu przeprowadzenia przetargów oraz rokowań na zbycie nieruchomości (tj. Dz. U. z 2021 r. poz. 2213),
   - w przypadku osób fizycznych – dowód tożsamości lub w przypadku reprezentowania potencjalnego nabywcy przez pełnomocnika, oryginał pełnomocnictwa, upoważniającego do działania na każdym etapie postępowania przetargowego wraz z dokumentem potwierdzającym tożsamość pełnomocnika (dowód osobisty, paszport);
   - w przypadku małżonków, do dokonywania czynności przetargowych konieczna jest obecność obojga małżonków lub jednego z nich z pisemną zgodą drugiego małżonka na odpłatne nabycie w/w nieruchomości ze środków pochodzących z majątku wspólnego lub złożenie przez osobę przystępującą do przetargu oświadczenia o woli nabycia nieruchomości z majątku osobistego.
7. Szczegółowych informacji udziela Referat Inwestycji, Budownictwa, Geodezji, Rolnictwa, Leśnictwa, Gospodarki Gruntami i Ochrony Środowiska Urzędu Gminy Krupski Młyn, pokój Nr 19, tel. (32) 416-70-26 codziennie w godzinach pracy Urzędu.
8. Uchylenie się uczestnika, który wygrał przetarg od zawarcia umowy sprzedaży powoduje przepadek wadium.
9. Wójt Gminy Krupski Młyn może odwołać przetarg jedynie z ważnych powodów, niezwłocznie podając informację o odwołaniu przetargu do publicznej wiadomości w sposób zwyczajowo przyjęty. W w/w informacji podaje się także przyczynę odwołania przetargu.

Klauzula informacyjna RODO
https://bip.krupskimlyn.pl/?id=1619&mode=0
ścieżka dojścia: www.bip.krupskimlyn.pl/ogłoszenia/dane osobowe

Krupski Młyn, dnia 18 września 2026 r.

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY 34453001

1KA

eprasa.pl 1425c20e14

• **Strzały i okrzyki Rosjan w centrum Sosnowca. Rekonstrukcja bitwy o dworzec w rocznicę powstania styczniowego**

FOT. ANNA LEWANSKA / AGENCJA WYBORCZA.PL

Wojciech Todur

Sosnowiec będzie miał nowy pomnik

Spłaci w ten sposób historyczny dług

W Sosnowcu wybrzmiały dwie pomnikowe inicjatywy. Ta dotycząca zwycięskiej bitwy w ramach powstania styczniowego doczeka się realizacji. Ofiary rzezi wołyńskiej mają zostać upamiętnione w inny sposób.

Pomysł, żeby w Sosnowcu upamiętnić rocznicę wybuchu powstania styczniowego i zwycięskiej bitwy w Zagłębiu Dąbrowskim, ma już niemal dwie dekady.

Apel w tej sprawie po raz pierwszy został opublikowany w 2009 roku. Forum dla Zagłębia Dąbrowskiego zwracało się wtedy do sosnowieckich polityków, samorządowców, władz miasta, regionalnych organizacji pozarządowych, ale i miłośników Zagłębia Dąbrowskiego i jego historii.

„W 2013 roku będziemy obchodzić 150. rocznicę wybuchu powstania styczniowego. W lutym 2013 roku przypada również 150. rocznica bitwy o Sosnowiec. Do tej daty jest jeszcze sporo czasu. Przygotujmy się i uczcijmy rocznicę w takim wymiarze, na jaki zasługuje!" – napisano w apelu Forum, które proponowało powołanie społecznego komitetu do sprawy zbudowania pomnika powstania styczniowego. FdZD liczyło, że ten zostanie odsłonięty 7 lutego 2013 roku.

Temat przez lata wracał, a najmocniej wybrzmiał, gdy oddawano mieszkańcom przebudowany plac przed dworcem PKP, bo to właśnie tam miałby stanąć nowy pomnik w mieście. Odnowiona przestrzeń zyskała wtedy nazwę „Powstańców Styczniowych".

– Nasz apel do władz miasta jest cały czas aktualny – mówi Dariusz Jurek, prezes FdZD.

Przypomina deklaracje, które padły 16 marca 2018 roku podczas spotkania w ramach powołania Instytutu Zagłębia Dąbrowskiego.

– Wtedy po raz kolejny podjąłem ten temat publicznie. Obecni na tym spotkaniu przedstawiciele sosnowieckich władz miasta, Mateusz Bochenek [wtedy radny, a dziś poseł na Sejm RP – przyp. red.] oraz Michał Mercik [do niedawna pełnomocnik prezydenta miasta] w obecności dyrektora Instytutu, profesora Dariusza Nawrota, oraz sali pełnej miłośników regionu jednoznacznie zadeklarowali i złożyli publiczną obietnicę, że taki pomnik z całą pewnością powstanie. Że powstanie już wkrótce, przy okazji modernizacji placu przed dworcem PKP – mówi Jurek.

SOSNOWIEC CHCE MIEĆ POMNIK PRZED DWORCEM PKP

„Wkrótce" właśnie nadeszło. Podczas ostatniej sesji Rady Miejskiej radni przegłosowali projekt uchwały dotyczący „wzniesienia Pomnika Powstańców Styczniowych" w Sosnowcu.

Podmiotem odpowiedzialnym za realizację tego pomysłu jest Stowarzyszenie Budowy Pomnika Powstańców Styczniowych w Sosnowcu. Na jego czele stoi przywołany już wcześniej Dariusz Nawrot, dyrektor Instytutu Zagłębia Dąbrowskiego.

Chciałbym, żeby osoba, która stanie przed pomnikiem, miała od razu jasny przekaz. Ja widzę postacie kosynierów biorące udział w zwycięskim szturmie na budynki dworcowe. Zaznaczam jednak, że to tylko mój jeden skromny głos

PROF. DARIUSZ NAWROT
dyrektor Instytutu Zagłębia Dąbrowskiego

Profesor Nawrot podkreśla, że wydarzenie z nocy z 6 na 7 lutego 1863 roku, gdy oddziały powstańcze dowodzone przez płk. Apolinarego Kurowskiego opanowały dworzec Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej w Sosnowcu, to jeden z najważniejszych epizodów powstania styczniowego na terenie Zagłębia Dąbrowskiego.

– Jest niczym akt założycielski dla dopiero kształtującego się Sosnowca. Ta wygrana bitwa okaże się z czasem kluczowa dla historii miasta. Dla jego tożsamości, tradycji niepodległościowych. Do tamtych wydarzeń będą się odwoływać i czerpać z nich uczestnicy zrywów w 1905 i 1914 roku. Mamy dług wobec tej bitwy i historii – mówi „Wyborczej" profesor Nawrot.

PUBLICZNA ZBIÓRKA NA BUDOWĘ POMNIKA W SOSNOWCU

Plan zakłada, że pomnik stanie na placu przed dworcem. – To miejsce uzasadnione względami historycznymi, jak i symbolicznymi – dodaje prof. Nawrot.

Pojawia się pytanie skąd popłyną pieniądze na realizację tego przedsięwzięcia? – Będziemy pukać do różnych drzwi. Liczymy na instytucje, które mają wsparcie na taki cel zapisane w swoich statutach. Myślę zarówno o jednostkach wojewódzkich, jak i centralnych. Liczymy na wsparcie miasta, sponsorów, a przede wszystkim darczyńców. Planujemy bowiem organizację zbiórki publicznej – mówi profesor.

Gdy po raz ostatni pisaliśmy o pomniku, władze miasta przekazały nam, że analizowano m.in., ile kosztowałoby wykonanie pomnika odzwierciedlającego jedną z powstańczych rycin Artura Grottgera.

– O tym, jak ostatecznie będzie wyglądał pomnik, przesądzi komisja konkursowa. Jej skład powinniśmy poznać jeszcze w tym roku. Moim zdaniem wymowa tego pomnika nie może być symboliczna. Musi być czytelna i inspirująca. Chciałbym, żeby osoba, która przed nim stanie miała od razu jasny przekaz. Ja widzę postacie kosynierów biorące udział w zwycięskim szturmie na budynki dworcowe. Zaznaczam jednak, że to tylko mój jeden, skromny głos – mówi profesor, który snuje scenariusz, że pomnik mógłby na przykład zostać odsłonięty na 165. rocznicę powstania styczniowego, czyli w roku 2028.

SOSNOWIEC CHCE UPAMIĘTNIĆ OFIARY RZEZI WOŁYŃSKIEJ

Dodajmy, że ostatnimi czasy nie była to jedyna pomnikowa inicjatywa w Sosnowcu. Do radnych oraz prezydenta skierowano też petycję w sprawie budowy w mieście pomnika ofiar rzezi wołyńskiej. Wskazano, że ten mógłby stanąć w parku Sieleckim lub Jana Fusińskiego (przy Egzotarium).

„Budowa pomnika byłaby wyrazem hołdu dla Ofiar oraz symbolicznym gestem solidarności z rodzinami pomordowanych i środowiskami kresowymi. Wielu mieszkańców Zagłębia Dąbrowskiego ma korzenie na dawnych Kresach Wschodnich, a upamiętnienie tragedii wołyńskiej byłoby istotnym elementem pielęgnowania pamięci historycznej w naszym regionie" – czytamy w petycji.

W uzasadnieniu wskazano również, że pomnik mógłby pełnić też funkcję edukacyjną i przypominać młodzieży o „tragicznych kartach historii".

Miasto odpisało pomysłodawcom budowy pomnika, że jest „otwarte na inicjatywy związane z upamiętnieniem ważnych wydarzeń i postaci historycznych". Wskazuje przy tym, że obecnie jest „mocno zaangażowane" w inicjatywę budowy Pomnika Powstańców Styczniowych.

Prezydent Arkadiusz Chęciński uważa jednak, że zasadne jest, żeby w Sosnowcu upamiętnić ofiary rzezi wołyńskiej przez nadanie takiej nazwy skwerowi, ulicy lub „innemu godnemu miejscu".

– Taka forma pozwoliłaby zachować pamięć o ofiarach i jednocześnie oddać należny szacunek tragicznemu wydarzeniu – zaznacza prezydent, który przywołuje słowa profesora Nawrota o tym, że mieszkańcy Zagłębia byli wśród ofiar rzezi. Byli to nauczyciele, urzędnicy, policjanci, kolejarze i osadnicy wojskowi.

Na Wołyniu istniała także kolonia Sosnowiec, w gminie Płonka koło Łucka, zasiedlona przez osadników z tego regionu, która w 1943 roku została spalona przez oddziały UPA. ●

1 KA

eprasa.pl 1425c20e14

Przewodnik kulturalny

Najciekawsze wydarzenia jesieni

Klasyka, jazz i wielkie nazwiska przed mikrofonem

Przed nami spotkania z mistrzami klasyki i jazzu, a także z artystami polskiej i światowej estrady. Oto najciekawsze propozycje na nadchodzące miesiące.

Łukasz Karkoszka

W murach NOSPR zagości wielka symfonika, kameralistyka na najwyższym poziomie, jazz i światowe prawykonania.Sezon przebiegać będzie pod hasłem „Orkiestra. Przestrzeń. Emocje".

W najbliższych miesiącach Marin Alsop poprowadzi orkiestrę zarówno w dziełach Mahlera, Haydna, Bartóka, Beethovena i Lutosławskiego, jak i podczas światowych prawykonań, m.in. zamówionej przez NOSPR „Symphony of Anxiety" Mikołaja Majkusiaka (17 grudnia).

Pod batutą I dyrygentki orkiestry wystąpią wybitni soliści reprezentujący różne pokolenia i osobowości artystyczne, m.in. wiolonczelista Sheku Kanneh-Mason (11 grudnia) i skrzypaczka María Dueñas (17 grudnia).

Warto czekać też na koncert Rachel Podger, jednej z najwybitniejszych skrzypaczek barokowych i znakomitego klawesynisty Marcina Świątkiewicza. Wspólnie odkryją przed katowicką publicznością muzykę prawie nieznanego u nas londyńczyka Richarda Jonesa (22 października).

PRAWYKONANIE „KWINTETU" JOANNY WNUK-NAZAROWEJ

Z kolei 5 i 6 listopada w murach NOSPR wybrzmi „Requiem" Wolfganga Amadeusa Mozarta. Podczas tych dwóch wyjątkowych wieczorów usłyszymy również utwór „Prism" Jacoba Druckmana. Koncert z udziałem Praskiego Chóru Filharmonicznego poprowadzi Christian Arming, który w tym sezonie rozpoczął współpracę z NOSPR jako I dyrygent gościnny.

Muzyków NOSPR zazwyczaj słyszymy w repertuarze symfonicznym, jednak 19 listopada zaprezentują się w składzie kameralnym, co pozwoli w pełni poznać ich kunszt wykonawczy. W programie znajdzie się prawykonanie „Kwintetu" Joanny Wnuk-Nazarowej, wieloletniej dyrektorki NOSPR. Utwór inspirowany jest konstrukcją II Symfonii Beethovena i stanowi dialog kompozytorki z tradycją wielkich form.

Miłośnicy muzyki współczesnej koniecznie powinni wybrać się na koncert Bartka Wąsika, pianisty, kompozytora i aranżera, znanego zarówno z działalności w zespołach Lutosławski Piano Duo i Kwadrofonik, jak i z autorskich projektów. 10 grudnia w sali kameralnej wykona utwory Pawła Szymańskiego, Pawła Mykietyna i Johna Adamsa, kompozytorów, którzy z prostych gestów, rytmów i motywów budują złożone, hipnotyzujące struktury.

Sezon improwizacyjnych brzmień w JazzKLUBie rozpocznie 4 października Aga Zaryan w towarzystwie Big Bandu Śląskiego. W kolejnych miesiącach wystąpią m.in. saksofonista Immanuel Wilkins (3 listopada), Dave Douglas Quintet (1 grudnia) i gitarzysta Raphael Rogiński (15 grudnia).

SOUNDESIGN I WIECZORY KOMPOZYTORÓW

Muzycznie sporo dziać będzie się też w Bielsku-Białej. W dniach 26-28 września zagości tam Festiwal Soundesign, wydarzenie poświęcone sztuce dźwięku w filmie, serialach i grach, pokazujące kulisy pracy kompozytorów, sound designerów oraz twórców audio.

Program wypełnią spotkania z uznanymi artystami i ekspertami branży oraz koncerty. Polski Piach zagra Reksia, punk-rockowa Moskwa połączy dźwięk z obrazem, a Daniel Bloom w towarzystwie Gaby Kulki wykona kompozycje filmowe.

Od 8 do 10 października usłyszymy „Głosy miasta" w ramach 29. Festiwalu Kompozytorów Polskich im. Henryka Mikołaja Góreckiego. Wydarzenie stworzy portret miasta zapisany dźwiękami: od organów katedry św. Mikołaja, przez miejski hejnał i muzykę dawnych bielskich twórców, po Pendereckiego, Reksia, Bolka i Lolka oraz współczesnych kompozytorów.

Szczególnie widowiskowo zapowiada się koncert finałowy. Na scenie spotkają się: Renata Przemyk, Joanna Korpiela-Jatkowska, Maciej Leśniak i Małgorzata Łukasik. Towarzyszyć im będą Bielski Chór Kameralny Bielskiego Centrum Kultury oraz Orkiestra Symfoniczna Filharmonii Śląskiej im. Henryka Mikołaja Góreckiego w Katowicach, którą poprowadzi Jan Stańczyk, wnuk patrona festiwalu.

• **Bartek Wąsik, pianista, aranżer, kompozytor. Pod koniec 2022 r. ukazała się jego debiutancka płyta solowa „Daydreamer – Bartek Wąsik plays Radiohead"** FOT. KRZYSIEK OLESIAK

Muzycznych emocji nie zabraknie też w bielskiej Catavina Hall. 14 października w wyjątkowym programie „Loves The Beatles" wystąpi Ewa Bem z Grzech Piotrowski Band. Z kolei 22 listopada Smolik i Kev Fox wystąpią na scenie w towarzystwie grupy BOKKA i Cavatina Philharmonic Orchestra.

• **Rachel Podger, jedna z najwybitniejszych skrzypaczek barokowych, wystąpi w NOSPR**
FOT, MATERIAŁY PRASOWE

AUKSODRONE I ŚLĄSKA JESIEŃ GITAROWA

Szukając muzycznych eksperymentów warto zajrzeć do tyskiej Mediateki. Od 2 do 4 października odbędzie się tam kolejna edycja festiwalu AUKSODRONE. Dla publiczności przygotowano siedem koncertów. Zagrają m.in. EABS, Tomasz Sroczyński, Michał Jacaszek, Piotr Wyrzykowski, NeoQuartet, Kwartludium, Hubert Zemler i Miłosz Pękala.

Artystom towarzyszyć będzie orkiestra AUKSO pod dyrekcją Marka Mosia. Wydarzeniem będzie premiera nowej opery „Dzwony. Alinos". Utwór, który odwołuje się do formy lamentu, jest owocem współpracy kompozytora Alka Nowaka oraz pisarza i autora tekstów Pawła Sołtysa, znanego również jako Pablopavo.

Wydarzeniem jesieni będzie XX Międzynarodowy Festiwal i Konkurs Gitarowy im. Jana Edmunda Jurkowskiego '"Śląska Jesień Gitarowa". Między 17 a 24 października w Tychach i Katowicach wystąpi ponad 200 artystów.

Wśród zaproszonych gwiazd są m.in. Josemi Carmona z zespołem (Hiszpania), mistrzowski duet Romero Lubambo & Chico Pinheiro (Brazylia), Joscho Stephan Trio (Niemcy), wielokulturowy European Guitar Quartet (Chorwacja, Czechy, Niemcy) czy rodzimi Kupiński Guitar Duo i Michał Czachowski & Indialucia oraz orkiestry AUKSO i NOSPR.

Publiczność zobaczy zmagania młodych gitarzystów w prestiżowym konkursie gitarowym, a wydarzeniu towarzyszyć m.in. lekcje mistrzowskie, targi lutnicze i wystawy. Zwieńczeniem festiwalowych emocji będzie koncert solistów, tegorocznych dyplomantów katowickiej Akademii Muzycznej oraz Duo Flamenco (19 września, Studio Koncertowe Polskiego Radia w Katowicach).

WIELKIE NAZWISKA ESTRADY

Muzyczną ucztą będzie koncert Erykah Badu, ikony neo-soulu i jednej z najbardziej charakterystycznych wokalistek współczesnej sceny. Wokalistka wystąpi 25 października w Międzynarodowym Centrum Kongresowym w Katowicach, prezentując swój najnowszy projekt sceniczny „IMEHO – An Intimate Experience with Erykah Badu".

Katowice staną się także stolicą bluesa. W sobotę 3 października w siedzibie NOSPR odbędzie się 44. edycja Rawa Blues Festival. Wystąpią m.in. D.K. Harrell, Nik West, Irek Dudek Big Band oraz Martin Harley.

W najbliższych miesiącach przyjadą również topowi polscy artyści. Szczególnie poetycko zapowiada się koncert novOsiecka (24 października, NOSPR). Po dziesięciu latach, w roku, w którym poetka obchodziłaby swoje 90. urodziny, projekt powraca i ponownie oddaje hołd jej twórczości. W tegorocznej odsłonie udział wezmą m.in. Igor Herbut, Rosalie, Tomasz Kot, The Dumplings, Łąki Łan i Chór Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach.

Przed nami również koncerty solowe Lecha Janerki (17 października, Kinoteatr Rialto), Ralpha Kamińskiego (1 grudnia, NOSPR) czy grupy The Dumplings (19 grudnia, Kinoteatr Rialto).

Z kolei miłośnicy rockowego grania na światowym poziomie powinni skierować kroki do PreZero Arena Gliwice, gdzie 11 grudnia wystąpi Bryan Adams. Koncert odbędzie się w ramach międzynarodowej trasy „Roll With The Punches".

W Gliwicach, Tarnowskich Górach i w Raciborzu w listopadzie zabrzmi też muzyka improwizowana z najwyższej półki. W ramach tegorocznej odsłony PalmJazz wystąpią m.in. Jan Garbarek, Chris Potter, Wojtek Mazolewski, Deep Forest, Anna Maria Jopek, Adam Makowicz, Marcin Wasilewski Trio oraz Maciej Obara i Mathias Eick. ●

eprasa.pl 1425c20e14

Najciekawsze wydarzenia jesieni

Teatralnie, filmowo i literacko

Przed nami festiwale, które przyciągną zarówno miłośników scenicznych emocji, srebrnego ekranu, jak i historii zamkniętych na kartach książek.

Łukasz Karkoszka

Festiwalowa jesień upłynie przede wszystkim pod znakiem teatralnych spotkań. Jako pierwszy wystartuje XIII LOGOS FEST Tyski Festiwal Słowa. Edycja Shakespeare (6-11 października).

Wydarzenie zainauguruje spektakl Teatru Małego „Córki króla Leara" w reżyserii Karoliny Przystupy. Publiczność zobaczy również inne szekspirowskie przedstawienia: „Hamlet vs Makbet" w reżyserii Waldemara Raźniaka, „Pieśni Leara" w reżyserii Grzegorza Brala (produkcja Teatru Pieśń Kozła) oraz „Leara" w reżyserii Janusza Opryńskiego z wybitną kreacją Andrzeja Seweryna.

• **„Lalka" w Teatrze Dramatycznym. Na zdjęciu: Marcin Bosak i Marta Ojrzyńska**
FOT. KAROLINA JÓŹWIAK/TEATR DRAMATYCZNY

Do Tychów warto przyjechać także między 22 a 28 listopada na 52. Tyskie Spotkania Teatralne. Festiwal zainauguruje sceniczna prezentacja słuchowiska Teatru Małego „Antygona", a zwieńczy spektakl „Niemęski" w reżyserii Darii Kubisiak z Narodowego Starego Teatru w Krakowie.

Twórcy tej kameralnej realizacji przyglądają się współczesnym wzorcom męskości, stereotypom i społecznym oczekiwaniom związanym z rolą mężczyzny.

Program wypełnią również „Nasze żony" w reżyserii Wojciecha Malajkata z Krakowskiego Teatru Scena STU, „Facet z papieru" Leny Frankiewicz z Garnizonu Sztuki w Warszawie oraz „50 słów" Michaela Wellera (reżyseria Waldemar Zawodziński, Teatr Kamila Maćkowiaka w Łodzi), a także spektakle zakwalifikowane do nurtu konkursowego.

ZMAGANIA O LAUR KONRADA W TEATRZE ŚLĄSKIM

Katowice z kolei staną się stolicą teatralnej reżyserii. Od 17 do 26 października obserwować

Katowice/34452782

PODWÓJNY JUBILEUSZ W TYCHACH:

Przed nami Śląska Jesień Gitarowa

W dniach 17–24 października Tychy po raz dwudziesty zaproszą na jedno z najważniejszych wydarzeń gitarowych w Europie. Świętująca 40-lecie „Śląska Jesień Gitarowa" łączy koncerty artystów z Polski i zagranicy, międzynarodowy konkurs gitarowy oraz wydarzenia towarzyszące, przyciągające do Tychów melomanów i środowisko gitarowe.

Tychy od 1986 roku są synonimem międzynarodowego święta gitary. Impreza stworzona z inicjatywy Jana Edmunda Jurkowskiego i Jana Kulbickiego, rozwijana przez prof. Alinę Gruszkę oraz prof. Marka Nosala, gościła światowe legendy (m.in. Al Di Meolę czy Leo Brouwera). Po 40 latach i 20 edycjach festiwal wypracował czołową pozycję w Europie, stanowiąc świadectwo trwałości marki artystycznej.

Siłą tyskiego festiwalu jest jego różnorodność. „Śląska Jesień Gitarowa" nie zamyka gitary w jednej definicji. Przeciwnie – pokazuje ją jako instrument zdolny do subtelności i monumentalności, do intymnego dialogu i wirtuozowskiego popisu, do interpretowania muzyki dawnych mistrzów i podejmujący wyzwania stawiane przez współczesnych kompozytorów, którzy od wielu lat tworzą dzieła na specjalne zamówienie organizatorów. Są to zarówno twórcy zagraniczni, jak i kompozytorzy polscy, co znacząco poszerza rodzimą literaturę gitarową. Tegoroczny utwór został zamówiony u José Maríi Sáncheza-Verdú – „La nave de Teseo (Statek Tezeusza)". Koncert na trzy gitary i orkiestrę smyczkową usłyszymy premierowo podczas inauguracji festiwalu w wykonaniu Marcina Dylli, Kupiński Guitar Duo i AUKSO Orkiestry Kameralnej Miasta Tychy pod dyrekcją Marka Mosia.

Charakterystyczne dla festiwalu jest systematyczne poszerzanie oferty dla melomanów poprzez wzbogacanie wachlarza gatunków obecnych w Tychach. O ile pierwsze edycje imprezy prezentowały wyłącznie gitarę w ujęciu klasycznym, o tyle z czasem zaczęła się pojawiać i gitara flamenco i nurt gypsy, a Jarek Śmietana czy Marek Napiórkowski wprowadzili na festiwal gitarę jazzową.

Tę różnorodność widać także w programie jubileuszowej 20. edycji tyskiego święta gitary. Podwójne urodziny „Śląskiej Jesieni Gitarowej" uświetnią m.in. klasyczni Marcin Dylla, Kupiński Guitar Duo, Mak Grgić, Mateusz Kowalski czy European Guitar Quartet, ale obok nich wystąpią także: wirtuoz gypsy jazzu Joscho Stephan ze swoim trio, brazylijscy mistrzowie samby Romero Lubambo i Chico Pinheiro, reprezentujący flamenco Josemi Carmona z zespołem, a także proponujący niezwykle interesujące połączenie flamenco z muzyką hinduską projekt Indialucia Michała Czachowskiego. Jeśli dodać do tego wydarzenia pozakoncertowe: lekcje mistrzowskie i międzynarodowy konkurs, sesję naukowo-artystyczną „Gitara. Wczoraj – dziś – jutro" czy jubileuszową wystawę w Muzeum Miejskim w Tychach dokumentującą cztery dekady festiwalu – nie trzeba chyba dodatkowej zachęty do tego, by w dniach 17-24 października odwiedzić Tychy – obchodzące w tym roku swoje 75-lecie i od lat konsekwentnie budujące swoją pozycję jako miasto otwarte na kulturę wysoką. Organizacja międzynarodowego festiwalu muzycznego z taką tradycją jest tego najlepszym przykładem.

1 KA

eprasa.pl 1425c20e14

Przewodnik kulturalny

będziemy zmagania o Laur Konrada w ramach Ogólnopolskiego Festiwalu Sztuki Reżyserskiej „Interpretacje".

O zaszczytny laur powalczy sześć spektakli: „Lalka" Mikity Ilynczyka z Teatru Dramatycznego w Warszawie, „Nieustraszoną miłość Eve Adams" Olgi Ciężkowskiej z Narodowego Starego Teatru im. Heleny Modrzejewskiej w Krakowie, „Nowy PAN TADEUSZ, tylko że rapowy" Kamila Białaszka z Teatru Polskiego w Poznaniu, „Nowy wspaniały świat" Anny Obszańskiej z Wrocławskiego Teatru Pantomimy, a także „Prowadź swój pług przez kości umarłych" Ewy Platt z Teatru Narodowego w Warszawie oraz „Wszyscy jesteśmy Belén"" Katarzyny Minkowskiej z Teatru im. Stefana Jaracza w Olsztynie.

W programie znalazły się również m.in. mistrzowskie przedstawienia Jana Klaty i Krystiana Lupy oraz pokazy Teatru Telewizji.

W tym samym czasie w Teatrze Nowym w Zabrzu toczyć się będzie rywalizacja w konkursie XXIV Ogólnopolskiego Festiwalu Dramaturgii Współczesnej „Rzeczywistość przedstawiona" (18-25 października). Wydarzenie zainauguruje „Separatka" Joanny Szczepkowskiej.

CZARNE KONIE NA EKRANIE

Dla tych, co wolą spędzać czas przed srebrnym ekranem, Silesia Film przygotowała kolejną edycję Ars Independent Festivalu.Impreza łączy świat filmu, animacji, wideoklipu i gier wideo.

W programie tegorocznej edycji (2-11 października) znalazły się m.in. retrospektywa filmów Paula Verhoevena: „Nagi instynkt", „RoboCop", „Showgirls", projekcje konkursowe, w których stawką jest statuetka Czarnego Konia, koncerty, przeglądy krótkich metraży, Game Dev Party oraz Odsłuch „W Śnialni".

Żywieckie Kino Janosik zaprasza z kolei na 19. Festiwal Górski Andrenalinium (23–25 października). Na widzów czekać będą pokazy filmów, spotkania i warsztaty poświęcone tematyce górskiej. Wśród gości specjalnych znajdą się m.in. kardiolog i miłośnik wulkanów Tomasz Lepich, pływak ekstremalny Leszek Naziemiec, dokumentalista Tomasz Woźniczka oraz podróżnik Michał Woroch.

W katowickim Kinoteatrze Rialto zobaczymy klasyki kina niemego z muzyką na żywo (15-22 listopada). Szczególnie ciekawie zapowiada się projekcja „Quo Vadis?" z 1913 r. Film uważany jest za jedno z największych osiągnięć światowego kina niemego. Muzykę na żywo wykona pianista Michele Sgangi. Z kolei Hania Derej wspólnie z kwartetem smyczkowym zagra do arcydzieła F.W. Murnaua – ekspresjonistycznego „Portiera z Hotelu Atlantic".

LITERACKIE SPOTKANIA

Nie zabraknie też propozycji dla miłośników książki. Już 21 września wystartują Sosnowieckie Ścieżki, czyli Sosnowieckie Dni Literatury 2.0. Uczestnicy wraz z zaproszonymi gośćmi, m.in. Maxem Cegielskim, Katarzyną Herman, Katarzyną Kobylarczyk, Sylwią Zientek, podążą w literackie podróże na północ (Norwegia i Grenlandia), południe (Włochy i Hiszpania), wschód (Syberia i Korea Południowa) i zachód (Francja i Szkocja). Zaplanowano również warsztaty dla seniorów z Jackiem Dehnelem, prelekcje i koncerty.

Biblioteka Śląska w Katowicach zaprosi czytelników na Festiwal Przestrzeń Słowa. Tegorocznym motywem przewodnim będzie „Ucieczka". Organizatorzy przygotowali piętnaście różnorodnych wydarzeń z udziałem autorów i autorek, muzyków, performerów, myślicieli i eseistów, które stworzą uniwersalną opowieść o różnych formach „ucieczek" we współczesnym świecie.

Między 2 a 24 października Katowice odwiedzą m.in. Richard Flanagan, llaureat Nagrody Bookera za powieść „Ścieżki Północy", Jericho Brown – zdobywca Nagrody Pulitzera z 2020 roku za poetycki tom „Tradycja", a także Marek Bieńczyk, Olga Drenda, Dorota Masłowska, Antonina Tosiek czy Tomasz Stawiszyński i wielu innych.

Granicę między gatunkami przekroczy XII Festiwal Jazz&Literatura. Od 8 października do 19 listopada w Chorzowie i Mikołowie odbędzie się sześć wydarzeń, które różnymi językami opowiedzą o współczesnym świecie. Świat literacki reprezentować będą: Filip Łobodziński oraz Mariusz Szczygieł ze swoim autorskim one-man show „Kultura czeska – moja laska nebeska". Do świata muzycznych podróży zabiorą uczestników m.in. jazzowo-hip-hopowa Omasta oraz portugalski wokalista i gitarzysta João de Sousa.

Ważne literackie spotkanie czeka nas także w Rybniku. 10 października poznamy laureata tegorocznej Górnośląskiej Nagrody Literackiej Juliusz, przyznawanej za najlepszą biografię.

W listopadzie tradycyjnie zagości w regionie Festiwal Ars Cameralis (3-27 listopada). W tym roku odbędzie się pod hasłem „Pustka". Na program złożą się koncerty, wystawy, spotkania literackie, projekcje filmowe i warsztaty.

Katowice/34452005

1KA

eprasa.pl 1425c20e14

Wystawy, których nie można przegapić

Od Björk po śląski underground

Instalacje Björk, Międzynarodowe Biennale Fotografii oraz wizualna opowieść o współczesnych formach kontroli nad kobiecym ciałem i umysłem. Tegoroczna jesień przyniesie intrygujące wystawy sztuki współczesnej.

Łukasz Karkoszka

• **Fotografia prezentowana na wystawie „Polska”** FOT. MARIUSZ FORECKI

Hitem będzie wystawa „Echolalia”, na której zobaczymy trzy audiowizualne prace Björk, jednej z najbardziej charyzmatycznych wokalistek w historii muzyki.

„Przodkini” (Ancestress) będzie refleksją nad stratą, pamięcią i rytuałem przejścia. „Zasmucona ziemia” (Sorrowful Soil) stworzona została jako wielogłosowa kompozycja chóralna, badająca relację między indywidualnym głosem a doświadczeniem wspólnoty.

Przy premierowej realizacji „Rozkwit wrażliwości” z wokalistką współpracowała polska artystka Natalia Kleszczewska. Praca, łącząc muzykę, malarstwo i ruchomy obraz, stanie się fantastyczną opowieść o przemianie i wyobraźni.

Wystawę zobaczymy w ramach Wędrującego Festiwalu, który do Polskiej Stolicy Kultury zawita w dniach 2-4 października. Instalacje Björk będzie można jednak oglądać znacznie dłużej, bo do 25 października. Dzieła rozmieszczone zostaną w różnych częściach miasta.

Warto zajrzeć też do bielskiej BWA, by podziwiać obrazy Rafała Bojdysa. Artysta tworzy wyrazisty w kolorystyce i intrygujący w formie katalog ludzkich typów (od 23 września). Z kolei w listopadzie czeka nas prezentacja grafiki – „Obraz, ciało, znak: narracje serigrafii” ze zbiorów Międzynarodowego Sympozjum Serigrafii Ostrava (ISSO).

BIENNALE FOTOGRAFII I ARTYSTYCZNE POSZUKIWANIA

Sosnowiec na kilka tygodni stanie się międzynarodowym centrum fotografii. Już 9 października rozpocznie się pierwsza edycja Międzynarodowego Biennale Fotografii FESTIVAL200 (do 20 listopada). Wydarzenie czerpać będzie z surowej, postindustrialnej tożsamości Górnego Śląska i Zagłębia Dąbrowskiego, czyniąc ten krajobraz idealnym tłem dla fotografii dokumentalnej i artystycznej.

Hitem będzie wystawa „Echolalia”, na której zobaczymy trzy audiowizualne prace Björk, jednej z najbardziej charyzmatycznych wokalistek w historii muzyki

Zobaczymy m.in. bezkompromisową wystawę Mariusza Foreckiego „Polska”, ukazującą głębokie podziały społeczne. Organizatorzy zaproszą nas też na „Wschód” – intymny dokument z Ukrainy. Zbigniew Podsiadło zabierze zwiedzających z kolei na „Prowincję” – ujmujące fotograficzne studium peryferii, a David Machač („Ogrodnicy”) przyjrzy się życiu „na marginesie”. A to tylko część z przygotowanych atrakcji.

BELLMER W MUZEUM HISTORII KATOWIC

Tej jesieni warto zajrzeć również do Muzeum Historii Katowic, gdzie 15 października otwarta zostanie wystawa „Bellmer: Gry lalki”. Będzie to pokaz ręcznie barwionych, surrealistycznych fotografii, które Hans Bellmer stworzył do książki „Les Jeux de la Poupée” („Gry Lalki”) w latach trzydziestych XX wieku w Carlsruhe. To właśnie one przyniosły artyście światową sławę. Prezentacji nowych muzealnych nabytków towarzyszyć będą wykłady i spacery śladami twórcy.

Katowicka BWA, która w ostatnich miesiącach odzyskała część przestrzeni zabytkowego pawilonu, na nową wystawę zaprosi widzów do Galerii Rzeźby.

„Sobąświatotworzenie” będzie prezentacją, w której artyści pokażą prace związane z katowicką galerią. W latach 90. i pierwszych dekadach XXI wieku BWA stała się ofiarą transformacyjnej polityki. I to właśnie echa tych lat pobrzmiewać będą w pracach m.in. Kingi Burek-Domżalskiej, Basi Cabaj, Radosława Choraba, czy Ewy Nowik.

W planach jest także ekspozycja „Mapy niewidzialnego”, ukazująca dialog między twórczością art brut związaną ze Szpitalem Klinicznym im. dr. J. Babińskiego w Krakowie a neoawangardowymi praktykami śląskich grup St-53 i Oneiron. Prezentacja skoncentruje się wokół trzech pojęć: rytuału, pisma i kosmologii.

KONTROLA KOBIET I DRUGI OBIEG

Bytomska „Kronika” zaprosi na poruszającą i odważną wystawę „Frauengold”, które wpisze się w debatę o współczesnych formach kontroli nad kobiecym ciałem i umysłem. Będzie to opowieść o szaleństwie, pojmowanym w kategoriach politycznych i kulturowych.

Artystki w swoich dziełach zestawią instytucjonalne formy kontroli kobiecych ciał z intymnymi doświadczeniami. Zobaczymy m.in. prace Martyny Borowieckiej, Iwony Demko, Tracey Emin, Małgorzaty Goliszewskiej, Doroty Hadrian, Si On, Elizabeth Sankey i Alicji Wysockiej. Otwarcie już 24 października.

Muzeum Górnośląskie 10 grudnia zaprosi na wystawę „...z cyklu Wspomnienie. W 45. rocznicę pacyfikacji kopalni Wujek”. Ekspozycja oprze się o działalność artystyczną tzw. drugiego obiegu. Szczególne miejsce zajmą szkicowniki prof. Stanisława Rodzińskiego. Pokaz uzupełnią prace m.in. Teresy Rudowicz, Zbyluta Grzywacza, Grzegorza Bednarskiego, Jacka Sroki i Krzysztofa Grzondziela.

DWORY I GLIWICKA ALTERNATYWA

W Muzeum w Gliwicach w listopadzie poznamy szlacheckie życie codzienne. Ekspozycja „Wokół dworu i pałacu. Życie codzienne szlachty górnośląskiej” zgłębi historię wybranych siedzib rycerskich, dworów i pałaców Górnego Śląska – od późnego średniowiecza aż do 1945 r.

Oprócz materialnych świadectw takich jak: fragmenty ceramiki, broń, elementy architektoniczne, monety, meble, obrazy, zegary, porcelana, archiwalia, pokazane zostaną też archiwalne zdjęcia wnętrz i siedzib szlacheckich.

Będzie też coś dla miłośników offowego grania. „Muzyczna Rewolucja. Historia Gliwickiej Alternatywnej Sceny” poświęcona zostanie fenomenowi undergroundowych zespołów muzycznych, które grały w Gliwicach w latach 80. XX w. Bohaterami wystawy będą Śmierć Kliniczna, R.A.P., Absurd, Brzytwa Ojca i Processs. Otwarcie wystawy zaplanowano na grudzień.

Muzeum Miejskie w Tychach zaprosi natomiast zwiedzających na jubileuszową opowieść o Międzynarodowym Festiwalu Muzycznym „Śląska Jesień Gitarowa” (od 16 października). 1KA

eprasa.pl 1425c20e14

Prezydent Miasta Tychy Maciej Gramatyka zaprasza

EDYCJA SZEKSPIR

75 lat miasta TYCHY

TYCHY DOBRE MIEJSCE

[LOGOS] FEST

XIII TYSKI FESTIWAL SŁOWA

TEATR MAŁY

Produkcja: Teatr Mały w Tychach

CÓRKI KRÓLA LEARA

6.10.2026, godz. 10:00/18:00

Produkcja: Teatr Mały w Tychach

HAMLET VS MAKBET

7.10.2026, godz. 10:00/18:00
8.10.2026, godz. 10:00/18:00
9.10.2026, godz. 10:00

Produkcja: Teatr Pieśń Kozła

PIEŚNI LEARA

9.10.2026, godz. 19:30

Produkcja: Teatr Stary w Lublinie

LEAR

monodram w wykonaniu
Andrzeja Seweryna

11.10.2026, godz. 18:00

partnerzy teatru:

PKM TYCHY

Wodociągi Tyskie

kup bilet

Katowice/34452718

1 KAL

eprasa.pl 1425c20e14

Obrona i bezpieczeństwo w województwie śląskim

Rządowe inwestycje poprawią odporność

Setki milionów złotych wydano w województwie śląskim na wzmocnienia bezpieczeństwa. Nowy sprzęt zyskali strażacy, ale też miejskie szpitale.

Andrzej Ligocki

Bezpieczeństwo w Polsce ma wzmocnić Program Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej na lata 2025-2026. Ten został przyjęty przez rząd rok temu. Chodzi o sprecyzowanie sposobów finansowania programu, a także o przekierowanie pieniędzy na ten właśnie cel do samorządów.

Pieniądzei mają zostać przeznaczone na inwestycje zwiększające bezpieczeństwo obywateli, odpowiadając zarówno na zagrożenia naturalne, jak i na spowodowane działaniami człowieka.

Program na lata 2025-2026 określił kilka głównych kierunków działań:

- inwentaryzacja i zwiększenie zasobów ochrony ludności i obrony cywilnej,
- budowa i modernizacja schronów,
- rozwijanie zdolności reagowania na zagrożenia,
- działania mające zapewnić ciągłość funkcjonowania państwa i dostaw w sytuacjach kryzysu i wojny.

W Programie Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej (OLiOC) na lata 2025-2026 przewidziano niemal 5 mld zł dla samorządów.

NAJWAŻNIEJSZE SĄ SCHRONY

Od samego początku jednym z priorytetów działań w ramach programu były miejsca ukrycia się oraz schrony. Przepisy ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej zakładają sprawdzenie obiektów, które potencjalnie mogą służyć za obiekty zbiorowej ochrony. Postanowiono, że opinie i dokumentacja techniczna z przeglądu takich obiektów będą jednym z kryteriów wsparcia finansowego udzielanego m. in. na remonty i modernizację budowli ochronnych.

Dzięki programowi zapadła decyzja, że w Szpitalu Specjalistycznym w Chorzowie powstanie nowy schron dla co najmniej 300 osób i miejsce doraźnego schronienia dla kolejnych 600.

– To jest historyczny moment, bo po raz pierwszy w województwie śląskim budujemy schron od podstaw, który będzie spełniał wszystkie współczesne wymogi prawa budowlanego – mówił kilka miesięcy temu Marek Wójcik, wojewoda śląski podczas konferencji prasowej w Chorzowie.

O tym, jak ważna jest to inwestycja, która zwiększa bezpieczeństwo mieszkańców regionu mówił marszałek Wojciech Saługa: – To ważna inwestycja wychodząca naprzeciw temu, czego oczekuje społeczeństwo i zmieniający się świat. W Chorzowie budujemy schron z prawdziwego zdarzenia, który będzie wykorzystywany także w czasach pokoju, a wierzymy, że tak będzie zawsze.

– Schron jest przewidziany w standardzie szpitalnym. To znaczy, że oprócz miejsc siedzących przewidujemy również miejsca dla pacjentów, którzy muszą mieć miejsce leżące – wyjaśniał wojewoda Marek Wójcik i dodał, że na co dzień schron będzie wykorzystywany przez szpital jako magazyn.

INNE INWESTYCJE SĄ RÓWNIEŻ WAŻNE

To tylko jeden z przykładów wydatków z rządowego programu w regionie. Wśród kluczowych inwestycji niemal 9 mln zł wydano w Bielsku-Białej. Miasto oraz Komenda Miejska PSP w Bielsku-Białej w ramach Programu Ochrony Ludności i Obrony kupiły specjalistyczny sprzęt, który zwiększy bezpieczeństwo mieszkańców oraz usprawni działania służb w sytuacjach kryzysowych.

Wśród zakupionego wyposażenia znalazły się m.in. cysterna do przewozu wody, łódź ratownicza, pojazd typu UTV, samochód zaopatrzeniowy, agregaty prądotwórcze, workownice, aparaty oddechowe, stacje zasilające oraz defibrylatory AED.

– Bielsko-Biała bardzo poważnie podchodzi do kwestii ochrony ludności. Południowa część województwa śląskiego, w tym Bielsko-Biała, jest szczególnie narażona na różnego rodzaju problemy wynikające z uwarunkowań geograficznych. Mamy tego świadomość i uwzględniamy to przy przyznawaniu środków w ramach Programu Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej. Bardzo dziękuję za zaangażowanie i za to co przez te ostatnie miesiące udało się zrobić – mówił Marek Wójcik, wojewoda.

Postanowiono też, że na terenie Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Tychach w miejsce blisko 50-letniego obiektu powstanie nowoczesny budynek magazynowy o powierzchni około 1300 metrów kwadratowych, z częścią socjalną dla strażaków. Obiekt będzie przeznaczony do przechowywania i konserwacji nowoczesnego sprzętu ratowniczego, wykorzystywanego podczas działań prowadzonych przez Państwową Straż Pożarną.

Realizacja wartej 13 mln zł inwestycji ma szczególne znaczenie w kontekście rozwoju infrastruktury drogowej w regionie. Zwiększone natężenie ruchu oraz wynikające z niego wyzwania wymagają zapewnienia służbom ratowniczym odpowiedniego zaplecza technicznego i logistycznego.

Nowa infrastruktura poprawi warunki magazynowania specjalistycznego wyposażenia oraz usprawni przygotowanie sprzętu do działań ratowniczych. Dzięki temu strażacy będą mogli jeszcze skuteczniej reagować na sytuacje kryzysowe, co bezpośrednio przełoży się na wzrost poziomu bezpieczeństwa mieszkańców regionu. Magazyny powstały lub powstają też w wielu innych miastach.

POMOC DLA SZPITALI

Ale rządowy program to też wsparcie dla śląskich i zagłębiowskich szpitali. Sosnowiecki Szpital Miejski dostał nowoczesny sprzęt o wartości 7 mln złotych. Pozwoliło to Sosnowcowi w 2025 roku doposażyć kluczowe oddziały – od diagnostyki, przez blok operacyjny, po intensywną terapię.

– Jednym z priorytetów rządowego Programu Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej było wsparcie szpitali prowadzących oddziały kluczowe. Wymagają one lepszego wyposażenia, aby skutecznie przyjmować i leczyć pacjentów trafiających do szpitali w wyniku różnego rodzaju zdarzeń nadzwyczajnych. Takie oddziały funkcjonują również w sosnowieckim Szpitalu Miejskim. Udało się kupić sprzęt, który pozwoli nieść pomoc pacjentom zarówno na co dzień, jak i w sytuacjach kryzysowych – wyjaśnia wojewoda.

Wśród zakupionego sprzętu dla zakładu diagnostyki obrazowej, bloku operacyjnego, izby przyjęć oraz oddziału anestezjologii i intensywnej terapii znalazły się m.in. stoły operacyjne, defibrylatory, aparat RTG i EKG, ssaki elektryczne, respiratory transportowe, pompy infuzyjne oraz

eprasa.pl 1425c20e14

urządzenia do mechanicznej kompresji klatki piersiowej.

– Bezpieczeństwo mieszkańców to dziś jedno z najważniejszych wyzwań stojących przed samorządami, szczególnie w czasach rosnącej niepewności i licznych napięć międzynarodowych. Konsekwentnie inwestujemy w rozwój Szpitala Miejskiego, wzmacniając jego potencjał zarówno w codziennej opiece nad pacjentami, jak i w sytuacjach kryzysowych. Nowoczesny sprzęt i zaplecze medyczne to realna gwarancja szybkiej i skutecznej pomocy wtedy, gdy jest ona najbardziej potrzebna. To także odpowiedź na rosnące oczekiwania i zaufanie pacjentów, którzy coraz częściej wybierają nasz szpital jako miejsce leczenia czy witania na świecie swoich pociech – komentuje Arkadiusz Chęciński, prezydent Sosnowca.

• **Sprzęt, który trafił do śląskich strażaków w ramach rządowego Programu Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej**

FOT. ŚLĄSKI URZĄD WOJEWÓDZKI

PIENIĄDZE NA SPRZĘT DLA STRAŻAKÓW

Wojewoda przypomina, że na realizację programu w województwie śląskim w 2026 roku zaplanowano 564 mln złotych.

Wśród inwestycji finansowanych z programu jest powiatowo-gminny magazyn obrony cywilnej w Bieruniu. Inwestycja o wartości 13 mln zł ma zostać zrealizowana do 2027 roku. Magazyn o powierzchni 1200 metrów kwadratowych będzie wykorzystywany zarówno przez samorząd powiatowy, jak i gminy w powiecie bieruńsko-lędzińskim.

– Myślę, że magazyn jest szczególnie istotny na terenie takim jak powiat bieruńsko-lędziński, który został dotknięty powodzią w 2010 roku, a także jest systematycznie narażony na różnego rodzaju podtopienia i inne zdarzenia kryzysowe. Tego typu przestrzeń pozwoli zgromadzić w jednym miejscu zasoby niezbędne do zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańców – mówi Marek Wójcik.

Wojewoda przypomina, że w 2025 roku jednostki Państwowej Straży Pożarnej w województwie śląskim pozyskały w ramach programu 121 mln zł na zakup sprzętu, budowę infrastruktury oraz prace remontowe. Za ponad 70 mln zł zakupiono 55 pojazdów pożarniczych oraz specjalistyczne wyposażenie.

To jest historyczny moment, bo po raz pierwszy w województwie śląskim budujemy schron od podstaw, który będzie spełniał wszystkie współczesne wymogi prawa budowlanego

MAREK WÓJCIK
wojewoda śląski

Wśród nich są m.in. cztery ciężkie i dziewięć średnich samochodów ratowniczo-gaśniczych z funkcją dostarczania wody do celów bytowych, dwa ciężkie pojazdy ratownictwa technicznego z żurawiem, samochód ratownictwa chemicznego, pojazd ratownictwa wysokościowego do działań z wykorzystaniem śmigłowców, pojazdy wsparcia technicznego, a także cztery samochody zaopatrzeniowe, siedem pojazdów do ewakuacji ludności, jedenaście samochodów kwatermistrzowskich lekkich, piętnaście półciężarówek oraz pojazd ewakuacji medycznej.

Strażacy otrzymali również specjalistyczny sprzęt, w tym ładowarki teleskopowe, pojazdy UTV z przyczepami, kontenery do dekontaminacji, łodzie ratownicze z silnikami zaburtowymi oraz roboty gaśnicze zdolne do pracy w strefach zagrożonych wybuchem.

Dodatkowo za około 18 mln zł zakupiono wyposażenie do ewakuacji poszkodowanych, sprzęt kwatermistrzowski dla ratowników i osób poszkodowanych, mobilne oświetlenie, urządzenia medyczne. W 2025 roku realizowano również inwestycje budowlane w ośmiu komendach powiatowych i miejskich PSP o wartości ponad 10 mln zł, a także doposażono bazę szkoleniową i sprzętową służb ratowniczych.

Niedawno w Cieszynie zaprezentowano dwie nowe karetki. Rząd przeznaczył na nie ponad 9 mln zł

– Ambulanse są wyposażone w sprzęt do szybkiej diagnostyki oraz nowoczesne rozwiązania, które będą wspierać pracę ratowników. Cieszyńskie Pogotowie Ratunkowe tylko w 2025 roku wykonało prawie 15,5 tysiąca interwencji – mówi szef CPR Jan Kawulok.

Z pieniędzy w ramach Programu Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej zakupiono także inny sprzęt wykorzystywany w Szpitalu Śląskim w Cieszynie, Państwowej Straży Pożarnej, a także sprzęt, który poszerzy zasoby magazynowe Starostwa Powiatowego w Cieszynie.

Zakupiono m.in. stację uzdatniania wody, aparat USG, EKG, defibrylatory, specjalistyczny sprzęt ratunkowy i przeciwpowodziowy, zestawy do ewakuacji, koparko-ładowarkę, agregaty prądotwórcze, powerbanki, najaśnice i nagrzewnice, osuszacze, namioty ratownicze oraz drobny sprzęt wykorzystywany w sytuacjach kryzysowych.

Powiat Cieszyński zapowiedział też modernizację dawnej sali gimnastycznej przy ul. Daszyńskiego w Ustroniu, gdzie zostanie zorganizowany magazyn w ramach Programu Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej. Ponadto ponad 200 pracowników Starostwa Powiatowego i jednostek zostało przeszkolonych w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej, aby w razie potrzeby działać profesjonalnie.

JAWORZNO I TYCHY NA LIŚCIE WYDATKÓW

Z myślą o placówkach zdrowotnych zainwestowano też w Jaworznie. Szpital Wielospecjalistyczny został doposażony w nowoczesny, specjalistyczny sprzęt medyczny za 1,1 mln zł. Sprzęt trafił na Szpitalny Oddział Ratunkowy, Oddział Chirurgii Urazowo-Ortopedycznej, a także Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii.

Dzięki programowi szpital zakupił m.in. stabilizatory do stabilizacji złamań kończyn oraz miednicy, niezbędne w przypadku urazów wielonarządowych. Doposażenie objęło również nowoczesny stół operacyjny z pełnym wyposażeniem ortopedycznym, kardiomonitor umożliwiający stałe monitorowanie podstawowych funkcji życiowych pacjentów, a także respirator.

Ważne były też wydatki Tychów, które za ponad 4 mln zł doposażyło kluczowe spółki odpowiedzialne za gospodarkę wodno-ściekową. Pieniądze trafiły do Rejonowego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Tychach oraz Regionalnego Centrum Gospodarki Wodno?Ściekowej S.A. Dzięki temu możliwy był zakup nowoczesnego sprzętu, który zwiększy zdolność miasta do reagowania w sytuacjach kryzysowych, w szczególności tych związanych z zapewnieniem dostępu do wody pitnej.

Wśród nowego wyposażenia znalazły się m.in. kontenerowe systemy filtracji wody pitnej, mobilne urządzenia do jej dezynfekcji, zestaw do dystrybucji wody, agregaty prądotwórcze, koparka kołowa obrotowa oraz samochód ciężarowy.

Zakupiony sprzęt umożliwi sprawne działanie służb komunalnych w przypadku m.in. awarii infrastruktury, klęsk żywiołowych czy innych zdarzeń nadzwyczajnych, które mogą zagrozić ciągłości dostaw wody.

Rządowy program to też wsparcie dla śląskich i zagłębiowskich szpitali. Sosnowiecki Szpital Miejski dostał nowoczesny sprzęt o wartości 7 mln złotych. Pozwoliło to Sosnowcowi w 2025 roku doposażyć kluczowe oddziały – od diagnostyki, przez blok operacyjny, po intensywną terapię

OGŁOSZENIE PŁATNE

Katowice/34452837

Ochrona ludności i obrona cywilna

SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW PROGRAMU OCHRONY LUDNOŚCI I OBRONY CYWILNEJ NA LATA 2025-2026

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

Ochrona ludności i obrona cywilna

Śląski Urząd Wojewódzki

eprasa.pl 1425c20e14

OGŁOSZENIE
Zgodnie z uchwałą Nr XVIII/114/25 Rady Gminy Krupski Młyn z dnia 28 października 2025 roku

WÓJT GMINY KRUPSKI MŁYN

ogłasza

I USTNY NIEOGRANICZONY PRZETARG NA SPRZEDAŻ
lokalu mieszkalnego Nr 4 położonego w Ziętku blok Nr 16, klatka B,
Gmina Krupski Młyn

1. Przedmiotem przetargu jest:
   a) lokal mieszkalny Nr 4 położony w Ziętku blok Nr 16, klatka B, usytuowany w budynku mieszkalnym, wielorodzinnym, wolnostojącym, podpiwniczonym, dwupiętrowym, trzyklatkowym, z poddaszem użytkowanym jako typowy strych, zlokalizowany w Ziętku na działce gruntowej Nr 92/49, o pow. 0,1402 ha, obręb Krupski Młyn, dla której w Sądzie Rejonowym w Tarnowskich Górach założono Księgę Wieczystą Nr GL1T/00061553/5. Lokal mieszkalny Nr 4 położony jest na I piętrze, składa się z: dwóch pokoi, kuchni, łazienki, przedpokoju o powierzchni użytkowej 36,54 m^2. Do mieszkania przynależy piwnica o pow. użytkowej 5,43 m^2.
   Ułamkowy udział lokalu mieszkalnego Nr 4 w częściach wspólnych gruntu i budynku znajdującego się na nieruchomości gruntowej zabudowanej budynkiem mieszkalnym, stanowiącym dz. Nr 92/49, obręb Krupski Młyn, o pow. 0,1402 ha, KW GL1T/00061553/5, wynosi 327/10000. Lokal wymaga remontu.
2. W/w nieruchomość ujęta jest w planie zagospodarowania przestrzennego pod symbolem MW22 tj. tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej (dopuszczona zabudowa usługowa).
   Nieruchomość będąca przedmiotem sprzedaży nie jest nieruchomością rolną w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 11 kwietnia 2003 roku o kształtowaniu ustroju rolnego (tj. Dz. U. poz. 1653 z 2025 r.).
3. **Cena wywoławcza w/w nieruchomości wynosi: 111.000,00 zł brutto.**
   Sprzedaż nieruchomości zwolniona jest z podatku od towarów i usług na podstawie art. 43 ust. 1 pkt 10, ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (tj. Dz. U. poz. 775 z 2025 r.). Minimalne postąpienie – nie mniej niż 1% ceny wywoławczej, z zaokrągleniem w górę do pełnych dziesiątek złotych.
4. **Przetarg odbędzie** się w siedzibie Urzędu Gminy w Krupskim Młynie przy ulicy Krasickiego 9, w sali Nr 16 w dniu **22 października 2026 roku o godz. 9^{30}. (I przetarg odbył się 17 marca 2026 r., II przetarg ustny ograniczony odbył się 23 czerwca 2026 r.)**
5. Warunkami wzięcia udziału w przetargu są:
   a) wpłacenie w pieniądzu wadium w wysokości **7.000,00 zł** najpóźniej **do dnia 19 października 2026 roku** na konto Urzędu Gminy Krupski Młyn tj.: Bank Spółdzielczy w Tworogu 42-690 Tworóg, ul. Zamkowa 15 **Nr konta: B.S. Tworóg 35 8466 0002 0000 2264 2000 0051** (wadium musi być na koncie Urzędu Gminy do dnia 19.10.2026 r. włącznie; w treści przelewu lub dowodu wpłaty należy w tytule wpisać: wadium na lokal mieszkalny Nr 4, Ziętek blok Nr 16 klatka B, imię i nazwisko);
   Jeżeli wadium zostanie wpłacone w formie przelewu lub przekazu bankowego za datę wniesienia wadium uważa się datę wpływu środków pieniężnych na podane konto bankowe. Wadium uczestnika, który przetarg wygra zostanie zaliczone na poczet ceny należnej Gminie Krupski Młyn. Pozostałym uczestnikom przetargu wniesione przez nich wadium zwrócone zostanie bez odsetek, na wskazane konto, nie później niż przed upływem 3 dni od dnia zamknięcia przetargu. Uczestnik przetargu, który przetarg wygra, jest zobowiązany do zapłaty ceny nabytych praw na wskazany rachunek Urzędu Gminy Krupski Młyn, najpóźniej przed dniem zawarcia umowy kupna – sprzedaży. W razie uchylenia się uczestnika przetargu, który wygrał przetarg od zawarcia umowy lub niestawienia się do umowy w wyznaczonym miejscu i terminie, bez usprawiedliwienia, Wójt Gminy Krupski Młyn odstąpi od zawarcia umowy, a wpłacone wadium nie podlega zwrotowi. Koszty związane z nabyciem nieruchomości ponosi nabywca. O terminie i miejscu zawarcia umowy sprzedaży nabywca zostanie zawiadomiony w terminie 21 dni od dnia rozstrzygnięcia przetargu.
6. Przed otwarciem przetargu uczestnicy przetargu zobowiązani są ponadto przedłożyć komisji przetargowej:
   - w przypadku osób fizycznych – dowód tożsamości lub w przypadku reprezentowania potencjalnego nabywcy przez pełnomocnika, oryginał pełnomocnictwa, upoważniającego do działania na każdym etapie postępowania przetargowego, wraz z dokumentem potwierdzającym tożsamość pełnomocnika (dowód osobisty, paszport);
   - w przypadku małżonków, do dokonywania czynności przetargowych konieczna jest obecność obojga małżonków lub jednego z nich z pisemną zgodą drugiego małżonka na odpłatne nabycie w/w nieruchomości ze środków pochodzących z majątku wspólnego lub złożenie przez osobę przystępującą do przetargu oświadczenia o woli nabycia nieruchomości z majątku osobistego.

   Uczestnik przetargu, który spóźni się na otwarcie przetargu, nie zostanie dopuszczony do licytacji.
7. Szczegółowych informacji udziela Referat Inwestycji, Budownictwa i Geodezji Urzędu Gminy Krupski Młyn, pokój Nr 19, tel. (0-32) 416-70-26 codziennie w godzinach pracy Urzędu.
8. Uchylenie się uczestnika, który wygrał przetarg od zawarcia umowy sprzedaży bez uzasadnienia powoduje przepadek wadium.
9. Wójt Gminy Krupski Młyn może odwołać przetarg jedynie z ważnych powodów, niezwłocznie podając informację o odwołaniu przetargu do publicznej wiadomości w sposób zwyczajowo przyjęty. W w/w informacji podaje się także przyczynę odwołania przetargu.

Krupski Młyn, dnia 18 września 2026 r.

Katowice/34452865

OGŁOSZENIE
Zgodnie z uchwałą Nr XVII/100/25 Rady Gminy Krupski Młyn z dnia 30 września 2025 roku

WÓJT GMINY KRUPSKI MŁYN

ogłasza

I USTNY NIEOGRANICZONY PRZETARG NA SPRZEDAŻ
lokalu mieszkalnego Nr 2 położonego w Krupskim Młynie, ul. Buczka 6,
Gmina Krupski Młyn

1. Przedmiotem przetargu jest:
   a) lokal mieszkalny Nr 2 położony w Krupskim Młynie, ul. Buczka 6, usytuowany na parterze budynku mieszkalnego, wielorodzinnego, dwupiętrowego, podpiwniczonego, z poddaszem użytkowanym jako typowy strych, zlokalizowany na działce gruntowej Nr 237/69, o pow. 0,1769 ha, obręb Krupski Młyn, dla której w Sądzie Rejonowym w Tarnowskich Górach założono Księgę Wieczystą Nr GL1T/00058905/4. Lokal mieszkalny Nr 2 położony jest na parterze, składa się z: pokoju, kuchni, łazienki, przedpokoju o powierzchni użytkowej 36,19 m^2. Do mieszkania przynależy piwnica o pow. użytkowej 7,23 m^2.
   Ułamkowy udział lokalu mieszkalnego Nr 2 w częściach wspólnych gruntu i budynku znajdującego się na nieruchomości gruntowej zabudowanej w/w budynkiem mieszkalnym, wynosi 654/10000. Lokal wymaga remontu.
2. W/w nieruchomość ujęta jest w planie zagospodarowania przestrzennego pod symbolem MW16 tj. tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej.
   Nieruchomość będąca przedmiotem sprzedaży nie jest nieruchomością rolną w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 11 kwietnia 2003 roku o kształtowaniu ustroju rolnego (tj. Dz. U. poz. 1653 z 2025 r.).
3. **Cena wywoławcza w/w nieruchomości wynosi: 135.000,00 zł brutto.**
   Sprzedaż nieruchomości zwolniona jest z podatku od towarów i usług na podstawie art. 43 ust. 1 pkt 10, ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (tj. Dz. U. poz. 775 z 2025 r.). Minimalne postąpienie – niemniej niż 1% ceny wywoławczej, z zaokrągleniem w górę do pełnych dziesiątek złotych.
4. **Przetarg odbędzie** się w siedzibie Urzędu Gminy w Krupskim Młynie przy ulicy Krasickiego 9, w sali Nr 16 w dniu **22 października 2026 roku o godz. 9^{00}. (I przetarg ustny ograniczony odbył się 17 marca 2026 r. II przetarg ustny ograniczony odbył się 23 czerwca 2026 r.)**
5. Warunkami wzięcia udziału w przetargu jest:
   a) wpłacenie w pieniądzu wadium w wysokości **8.000,00 zł** najpóźniej **do dnia 19 października 2026 roku** na konto Urzędu Gminy Krupski Młyn tj.: Bank Spółdzielczy w Tworogu 42-690 Tworóg, ul. Zamkowa 15 **Nr konta: B.S. Tworóg 35 8466 0002 0000 2264 2000 0051** (wadium musi być na koncie Urzędu Gminy do dnia 19.10.2026 r. włącznie; w treści przelewu lub dowodu wpłaty należy wpisać: wadium na lokal mieszkalny Nr 2, Krupski Młyn, ul. Buczka 6, imię i nazwisko);
   Jeżeli wadium zostanie wpłacone w formie przelewu lub przekazu bankowego za datę wniesienia wadium uważa się datę wpływu środków pieniężnych na podane konto bankowe. Wadium uczestnika, który przetarg wygra zostanie zaliczone na poczet ceny należnej Gminie Krupski Młyn. Pozostałym uczestnikom przetargu wniesione przez nich wadium zwrócone zostanie bez odsetek, na wskazane konto, nie później niż przed upływem 3 dni od dnia zamknięcia przetargu. Uczestnik przetargu, który przetarg wygra, jest zobowiązany do zapłaty ceny nabytych praw na wskazany rachunek Urzędu Gminy Krupski Młyn, najpóźniej przed dniem zawarcia umowy kupna – sprzedaży. W razie uchylenia się uczestnika przetargu, który wygrał przetarg od zawarcia umowy lub niestawienia się do umowy w wyznaczonym miejscu i terminie, bez usprawiedliwienia, Wójt Gminy Krupski Młyn odstąpi od zawarcia umowy, a wpłacone wadium nie podlega zwrotowi. Koszty związane z nabyciem nieruchomości ponosi nabywca. O terminie i miejscu zawarcia umowy sprzedaży nabywca zostanie zawiadomiony w terminie 21 dni od dnia rozstrzygnięcia przetargu.
6. Przed otwarciem przetargu uczestnicy przetargu zobowiązani są ponadto przedłożyć komisji przetargowej:
   - w przypadku osób fizycznych – dowód tożsamości lub w przypadku reprezentowania potencjalnego nabywcy przez pełnomocnika, oryginał pełnomocnictwa, upoważniającego do działania na każdym etapie postępowania przetargowego, wraz z dokumentem potwierdzającym tożsamość pełnomocnika (dowód osobisty, paszport);
   - w przypadku małżonków, do dokonywania czynności przetargowych konieczna jest obecność obojga małżonków lub jednego z nich z pisemną zgodą drugiego małżonka na odpłatne nabycie w/w nieruchomości ze środków pochodzących z majątku wspólnego lub złożenie przez osobę przystępującą do przetargu oświadczenia o woli nabycia nieruchomości z majątku osobistego.

   Uczestnik przetargu, który spóźni się na otwarcie przetargu, nie zostanie dopuszczony do licytacji.
7. Szczegółowych informacji udziela Referat Inwestycji, Budownictwa i Geodezji Urzędu Gminy Krupski Młyn, pokój Nr 19, tel. (0-32) 416-70-26 codziennie w godzinach pracy Urzędu.
8. Uchylenie się uczestnika, który wygrał przetarg od zawarcia umowy sprzedaży bez uzasadnienia powoduje przepadek wadium.
9. Wójt Gminy Krupski Młyn może odwołać przetarg jedynie z ważnych powodów, niezwłocznie podając informację o odwołaniu przetargu do publicznej wiadomości w sposób zwyczajowo przyjęty. W w/w informacji podaje się także przyczynę odwołania przetargu.

Krupski Młyn, dnia 18 września 2026 r.

Katowice/34452864

OGŁOSZENIE
Zgodnie z uchwałą Nr LVI/555/23 Rady Gminy Krupski Młyn z dnia 24 października 2023 r.

WÓJT GMINY KRUPSKI MŁYN

ogłasza

I USTNY NIEOGRANICZONY PRZETARG NA SPRZEDAŻ
nieruchomości gruntowej niezabudowanej położonej w Kanolu, Gmina Krupski Młyn

1. Przedmiotem przetargu jest:
1) Sprzedaż nieruchomości gruntowej niezabudowanej stanowiącej działkę Nr 97/1, obręb Potępa, o pow. 0,1147 ha, KW GL1T/00107227/6 położonej w Kanolu. Działka jest niezagospodarowana, niezabudowana, w kształcie zbliżonym do prostokąta dającym możliwość racjonalnego zagospodarowania. Pod względem użytków działka określona jest jako PsVI tj. pastwiska trwałe. Na terenie w/w działki znajduje się słup telekomunikacyjny i sieć telekomunikacyjna Orange oraz słup energetyczny. Do działki jest bezpośredni dostęp do drogi gminnej tj. dz. Nr 95/1.
   W Kanolu brak jest sieci kanalizacyjnej. Sieć wodociągowa znajduje się w drodze stanowiącej dz. Nr 95/1.
1. W/w nieruchomość ujęta jest w planie zagospodarowania przestrzennego pod symbolem MN7 tj. przeznaczenie podstawowe: teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Nieruchomość będąca przedmiotem sprzedaży nie jest nieruchomością rolną w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 11 kwietnia 2003 roku o kształtowaniu ustroju rolnego (tj. Dz. U. poz. 1653 z 2025 r.).
2. Cena wywoławcza w/w nieruchomości w I przetargu nieograniczonym wynosi:
   – dz. Nr 97/1 – 67.350,00 zł netto + należny podatek VAT.
   Do ceny osiągniętej w przetargu doliczony będzie należny podatek VAT w wysokości 23%. Minimalne postąpienie – niemniej niż 1% ceny wywoławczej, z zaokrągleniem w górę do pełnych dziesiątek złotych.
3. Przetarg odbędzie się w siedzibie Urzędu Gminy w Krupskim Młynie przy ulicy Krasickiego 9, w Sali Nr 16 w dniu **20 października 2026 roku o godz. 9^{00}.**
4. Warunkiem wzięcia udziału w przetargu jest:
   1) wpłacenie w pieniądzu wadium w wysokości **5.000,00 zł** najpóźniej **do dnia 15 października 2026 roku** na konto Urzędu Gminy Krupski Młyn tj.: Bank Spółdzielczy w Tworogu 42-690 Tworóg, ul. Zamkowa 15 **Nr konta: B.S. Tworóg 35 8466 0002 0000 2264 2000 0051** (wadium musi być na koncie Urzędu Gminy do dnia 15.10.2026 r. włącznie, oraz w treści przelewu lub dowodu wpłaty należy wpisać Nr działki oraz imię i nazwisko).
   Jeżeli wadium zostanie wpłacone w formie przelewu lub przekazu pocztowego za datę wniesienia wadium uważa się datę wpływu środków pieniężnych na podane konto bankowe. Dowód wniesienia wadium przez uczestnika przetargu podlega przedłożeniu komisji przetargowej przed otwarciem przetargu. Wadium uczestnika który przetarg wygra zostanie zaliczone na poczet ceny należnej Gminie Krupski Młyn. Pozostałym uczestnikom przetargu wniesione przez nich wadium zwrócone zostanie bez odsetek, na wskazane konto, nie później niż przed upływem 3 dni od dnia zamknięcia przetargu. Uczestnik przetargu, który przetarg wygra, jest zobowiązany do zapłaty ceny nabytych praw na wskazany rachunek Urzędu Gminy Krupski Młyn, najpóźniej przed dniem zawarcia umowy kupna – sprzedaży. W razie uchylenia się uczestnika przetargu, który wygrał przetarg od zawarcia umowy lub niestawienia się do umowy w wyznaczonym miejscu i terminie, bez usprawiedliwienia, Wójt Gminy Krupski Młyn odstąpi od zawarcia umowy, a wpłacone wadium nie podlega zwrotowi. Koszty związane z nabyciem nieruchomości ponosi nabywca. O terminie i miejscu zawarcia umowy sprzedaży nabywca zostanie zawiadomiony w terminie 21 dni od dnia rozstrzygnięcia przetargu.
5. Przed otwarciem przetargu uczestnicy przetargu zobowiązani są ponadto przedłożyć komisji przetargowej:
   – dowód wpłaty wadium w oryginale lub dowody stanowiące podstawę do zwolnienia z tego obowiązku, w przypadku osób wymienionych w § 5 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 14 września 2004 roku w sprawie sposobu i trybu przeprowadzenia przetargów oraz rokowań na zbycie nieruchomości (tj. Dz. U. z 2021 r. poz. 2213),
   – w przypadku osób fizycznych – dowód tożsamości lub w przypadku reprezentowania potencjalnego nabywcy przez pełnomocnika, oryginał pełnomocnictwa, upoważniającego do działania na każdym etapie postępowania przetargowego, wraz z dokumentem potwierdzającym tożsamość pełnomocnika (dowód osobisty, paszport);
   – w przypadku małżonków, do dokonywania czynności przetargowych konieczna jest obecność obojga małżonków lub jednego z nich z pisemną zgodą drugiego małżonka na odpłatne nabycie w/w nieruchomości ze środków pochodzących z majątku wspólnego lub złożenie przez osobę przystępującą do przetargu oświadczenia o woli nabycia nieruchomości z majątku osobistego.
6. Szczegółowych informacji udziela Referat Inwestycji, Budownictwa, Geodezji, Rolnictwa, Leśnictwa, Gospodarki Gruntami i Ochrony Środowiska Urzędu Gminy Krupski Młyn, pokój Nr 19, tel. (32) 416-70-26 codziennie w godzinach pracy Urzędu.
7. Uchylenie się uczestnika, który wygrał przetarg od zawarcia umowy sprzedaży powoduje przepadek wadium.
8. Wójt Gminy Krupski Młyn może odwołać przetarg jedynie z ważnych powodów, niezwłocznie podając informację o odwołaniu przetargu do publicznej wiadomości w sposób zwyczajowo przyjęty. W w/w informacji podaje się także przyczynę odwołania przetargu.

Klauzula informacyjna RODO
https://bip.krupskimlyn.pl/?id=1619&mode=0
ścieżka dojścia: www.bip.krupskimlyn.pl/ogłoszenia/dane osobowe

Krupski Młyn, dnia 18 września 2026 r.

Katowice/34452862

GAZETA wyborcza
DLA FIRM, URZĘDÓW I INSTYTUCJI

Przetargi,
licytacje,
zamówienia
publiczne

Ogłoszenia
sądowe
i rekrutacyjne

Nekrologi,
kondolencje,
wspomnienia

KONTAKT:

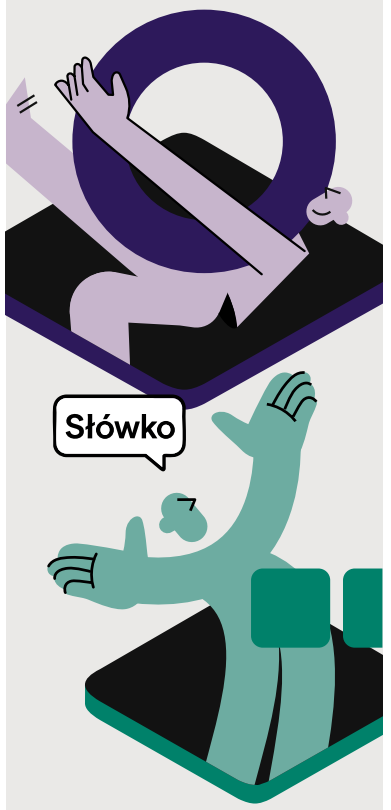
kontakt_komunikaty@wyborcza.pl,
tel. 507 094 232
nekrologi@wyborcza.pl,
tel. 22 555 55 55

Komunikaty.pl
nekrologi.wyborcza.pl

NOWOŚĆ
Słówko
Literówka
Quizy
Sudoku
Krzyżówki

Szukaj w APLIKACJI WYBORCZEJ

Zeskanuj QR kod
i pobierz aplikację

POBIERZ Z Google Play
Pobierz w App Store

KAL 1

eprasa.pl 1425c20e14

zgm gliwice

Wyciąg z ogłoszenia – pełna treść ogłoszenia na **bip.gliwice.eu** oraz na stronie internetowej Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej – www.zgm-gliwice.pl (wraz z rzutami lokali i fotografiami). Dodatkowe informacje na temat warunków przetargu udziela Zakład Gospodarki Mieszkaniowej, tel. 32/338-39-53.

Prezydent Miasta Gliwice

ogłasza

19 października 2026 r. w Zakładzie Gospodarki Mieszkaniowej przy pl. Inwalidów Wojennych 3 (II piętro, pokój nr 4) odbędą się przetargi na sprzedaż niżej wymienionych nieruchomości:

o godz. 9.00 rozpocznie się I ustny przetarg nieograniczony na sprzedaż lokalu **użytkowego nr 1** usytuowanego w budynku przy **ul. Paulińskiej 5**
- FORMA ZBYCIA: sprzedaż lokalu wraz ze sprzedażą ułamkowej części działki
- POWIERZCHNIA LOKALU: 15,62 **m²**
- POWIERZCHNIA POMIESZCZENIA PRZYNALEŻNEGO – brak
- SKŁAD LOKALU: 1 pomieszczenie
- KONDYGNACJA: parter
- STAN TECHNICZNY LOKALU: lokal do generalnego remontu
- UDZIAŁ W NIERUCHOMOŚCI GRUNTOWEJ ORAZ CZĘŚCIACH WSPÓLNYCH NIERUCHOMOŚCI: 0,022
- NIERUCHOMOŚĆ GRUNTOWA: ul. Paulińska 5, działka nr 297 o powierzchni 419 m², obręb Kolej

CENA WYWOŁAWCZA NIERUCHOMOŚCI: 57 800,00 zł
Wadium: 2900,00 zł
Minimalne postąpienie: 580,00 zł

---

o godz. 9.30 rozpocznie się I ustny przetarg nieograniczony na sprzedaż lokalu **użytkowego nr 9** usytuowanego w budynku przy **ul. Królowej Jadwigi 8**
- FORMA ZBYCIA: sprzedaż lokalu wraz ze sprzedażą ułamkowej części działki
- POWIERZCHNIA LOKALU: 15,65 m²
- POWIERZCHNIA POMIESZCZENIA PRZYNALEŻNEGO –piwnica: 5,21 m²
- SKŁAD LOKALU: 1 pomieszczenie
- KONDYGNACJA: II piętro
- STAN TECHNICZNY LOKALU: lokal do generalnego remontu
- UDZIAŁ W NIERUCHOMOŚCI GRUNTOWEJ ORAZ CZĘŚCIACH WSPÓLNYCH NIERUCHOMOŚCI: 0,018
- NIERUCHOMOŚĆ GRUNTOWA: ul. Królowej Jadwigi 8, działka nr 17 o powierzchni 567 m², obręb Kolej

CENA WYWOŁAWCZA NIERUCHOMOŚCI: 56 500,00 zł
Wadium: 2900,00 zł
Minimalne postąpienie: 570,00 zł

---

o godz. 10.00 rozpocznie się I ustny przetarg nieograniczony na sprzedaż lokalu **mieszkalnego nr 8** usytuowanego w budynku przy **ul. Ks. Marcina Strzody 3**
- FORMA ZBYCIA: sprzedaż lokalu wraz ze sprzedażą ułamkowej części działki
- POWIERZCHNIA LOKALU: 56,61 m²
- POWIERZCHNIA POMIESZCZENIA PRZYNALEŻNEGO – brak
- SKŁAD LOKALU: 2 pokoje, 2 kuchnie, garderoba, 2 przedpokoje
- KONDYGNACJA: III piętro
- STAN TECHNICZNY LOKALU: lokal do generalnego remontu
- UDZIAŁ W NIERUCHOMOŚCI GRUNTOWEJ ORAZ CZĘŚCIACH WSPÓLNYCH NIERUCHOMOŚCI: 0,073
- NIERUCHOMOŚĆ GRUNTOWA: ul. Ks. Marcina Strzody 3, działka nr 1305, 1306 o łącznej powierzchni 394 m², obręb Stare Miasto

CENA WYWOŁAWCZA NIERUCHOMOŚCI: 348 100,00 zł
Wadium: 17 500,00 zł
Minimalne postąpienie: 3490,00 zł

---

o godz. 10.30 rozpocznie się IV ustny przetarg nieograniczony na sprzedaż lokalu **mieszkalnego nr 4** usytuowanego w budynku przy **ul. Zygmunta Starego 29**
- FORMA ZBYCIA: sprzedaż lokalu wraz ze sprzedażą ułamkowej części działki
- POWIERZCHNIA LOKALU: 86,79 m²
- POWIERZCHNIA POMIESZCZENIA PRZYNALEŻNEGO – brak
- SKŁAD LOKALU: 3 pokoje, kuchnia, przedpokój, łazienka z WC
- KONDYGNACJA: I piętro
- STAN TECHNICZNY LOKALU: lokal do generalnego remontu
- UDZIAŁ W NIERUCHOMOŚCI GRUNTOWEJ ORAZ CZĘŚCIACH WSPÓLNYCH NIERUCHOMOŚCI: 0,072
- NIERUCHOMOŚĆ GRUNTOWA: Zygmunta Starego 29, działka nr 1480 o powierzchni 452 m², obręb Nowe Miasto

CENA WYWOŁAWCZA NIERUCHOMOŚCI: 358 890,00 zł
Wadium: 18 000,00 zł
Minimalne postąpienie: 3590,00 zł

---

o godz. 11.00 rozpocznie się IV ustny przetarg nieograniczony na sprzedaż **garażu nr 1** usytuowanego przy ulicy **Kozielskiej 13**
- FORMA ZBYCIA: sprzedaż lokalu wraz ze sprzedażą ułamkowej części działki
- POWIERZCHNIA LOKALU: 16,92 m²
- POWIERZCHNIA POMIESZCZENIA PRZYNALEŻNEGO – brak
- SKŁAD LOKALU: 1 pomieszczenie
- KONDYGNACJA: parter
- STAN TECHNICZNY LOKALU: lokal do generalnego remontu
- UDZIAŁ W NIERUCHOMOŚCI GRUNTOWEJ ORAZ CZĘŚCIACH WSPÓLNYCH NIERUCHOMOŚCI: 0,028
- NIERUCHOMOŚĆ GRUNTOWA: działka nr 483 o powierzchni 834 m², obręb Nowe Miasto

CENA WYWOŁAWCZA NIERUCHOMOŚCI: 34 860,00 zł
Wadium: 1800,00 zł
Minimalne postąpienie: 350,00 zł

---

o godz. 11.30 rozpocznie się I ustny przetarg nieograniczony na sprzedaż lokalu **mieszkalnego nr 9** usytuowanego w budynku przy **ul. Mewy 3**
- FORMA ZBYCIA: sprzedaż spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu
- POWIERZCHNIA LOKALU: 28,00 m²
- POWIERZCHNIA POMIESZCZENIA PRZYNALEŻNEGO – brak
- SKŁAD LOKALU: 1 pokój, kuchnia, łazienka, przedpokój
- KONDYGNACJA: I piętro
- STAN TECHNICZNY LOKALU: lokal do generalnego remontu
- NIERUCHOMOŚĆ GRUNTOWA: Mewy 1, 3, 5, działka nr 600 o powierzchni 8376 m², obręb Sikornik

CENA WYWOŁAWCZA NIERUCHOMOŚCI: 204 700,00 zł
Wadium: 10 240,00 zł
Minimalne postąpienie: 2050,00 zł

---

o godz. 12.00 rozpocznie się II ustny przetarg nieograniczony na sprzedaż lokalu **użytkowego nr I** usytuowanego w budynku przy **Al. Wojciecha Korfantego 17**
- FORMA ZBYCIA: sprzedaż lokalu wraz ze sprzedażą ułamkowej części działki
- POWIERZCHNIA LOKALU: 41,14 m²
- POWIERZCHNIA POMIESZCZENIA PRZYNALEŻNEGO – brak
- SKŁAD LOKALU: 2 pomieszczenia, korytarz
- KONDYGNACJA: parter
- STAN TECHNICZNY LOKALU: lokal do generalnego remontu
- UDZIAŁ W NIERUCHOMOŚCI GRUNTOWEJ ORAZ CZĘŚCIACH WSPÓLNYCH NIERUCHOMOŚCI: 20/1000
- NIERUCHOMOŚĆ GRUNTOWA: Al. Korfantego 17, działka nr 519 o powierzchni 1348 m², obręb Stare Miasto

CENA WYWOŁAWCZA NIERUCHOMOŚCI: 154 620,00 zł
Wadium: 7800,00 zł
Minimalne postąpienie: 1550,00 zł

Katowice/34452927

Z wielkim żalem i smutkiem żegnamy

Prof. dr hab. inż.
Sylwestra Markusika

współzałożyciela i wieloletniego współpracownika firmy

wyrazy głębokiego współczucia

Rodzinie

składają

Zarząd, Wspólnicy i Załoga Fabryki Elementów Napędowych FENA Sp. z o.o.

www.nekrologi.wyborcza.pl/34453095

Wyrazy głębokiego współczucia oraz słowa wsparcia

Rodzinie i Bliskim
Śp. Henryki Szwyngel

SSO w stanie spoczynku

składają

w imieniu sędziów i pracowników sądów okręgu częstochowskiego
Prezes, Wiceprezesi oraz Dyrektor
Sądu Okręgowego w Częstochowie

www.nekrologi.wyborcza.pl/34453103

ODESZLI.pl

Dziel się wspomnieniami o bliskich

Żyją, póki pamiętamy

Wejdź na serwis **odeszli.pl**
pomoc@odeszli.pl
tel. 22 55 55 383, 22 55 55 399, 22 55 55 555

KATOWICKIE CMENTARZE KOMUNALNE

POMOC W ORGANIZOWANIU POGRZEBÓW

ul. Murckowska 9
40-266 Katowice

CAŁODOBOWE USŁUGI
tel.: 32 255 21 32,
32 255 15 51, 607 399 321

mail: kck@kck.katowice.pl

Katowice/34414054

Rybnik

PREZYDENT MIASTA RYBNIKA

informuje o wywieszeniu od dzisiaj na okres 21 dni w siedzibie Urzędu Miasta Rybnika przy ul. Bolesława Chrobrego 2 oraz zamieszczeniu na stronie internetowej www.rybnik.eu wykazu gminnych nieruchomości gruntowych przeznaczonych do oddania w dzierżawę w drodze bezprzetargowej

RYBNIK.EU

Katowice/34452514

W sprzedaży!

TEMAT NUMERU:

JAK SIĘ DOGADAĆ Z DORASTAJĄCYM DZIECKIEM

oraz:
- Agresja nastolatka. Co za nią stoi
- Matki z ADHD
- Orzeczenia i opinie. Sprawdź, co należy się w szkole

żyć lepiej psychologia codziennie

Więcej o psychologii czytaj na **wysokieobcasy.pl/zyclepiej**

SPONSOR WYDANIA
MÖLLER'S OMEGA-3

1 KAL

eprasa.pl 1425c20e14

Redaktor prowadzący **Michał Hyra**

Strażacy ochotnicy sięgają po środki z WFOŚiGW w Katowicach

Miliony na nowe pojazdy

WFOŚiGW w Katowicach rozstrzygnął kolejny program skierowany do strażaków ochotników. Dzięki niemu do jednostek OSP w całym województwie trafi 25 fabrycznie nowych pojazdów ratowniczo-gaśniczych i specjalnych.

Michał Hyra

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej prowadzi szereg programów skierowanych do różnych grup. Osoby fizyczne mogą otrzymać pieniądze na termomodernizację swoich domów czy na zbieranie i zagospodarowanie deszczówki. Są programy skierowane do samorządów, firm, a także państwowych służb pilnujących naszego bezpieczeństwa.

Fundusz szczególnie duży nacisk kładzie na wsparcie straży pożarnej. To formacja, której obowiązki wykraczają znacznie poza gaszenie pożarów. Ze statystyk wynika, że tylko co czwarta interwencja związana jest z ogniem. Strażacy jeżdżą do wypadków, walczą ze skutkami klęsk żywiołowych, a jak była potrzeba, to dowozili ludzi na szczepienia podczas pandemii Covid-19. Gdy Rosja napadła na Ukrainę strażacy odbierali uchodźców z granicy i rozwozili ich po kraju.

Obowiązująca od początku 2025 roku ustawa o ochronie ludności i obronie cywilnej stawia straż pożarną w centrum zarządzania kryzysowego, wskazując na potencjał osobowy i sprzętowy tej formacji. Rosnąca z każdym rokiem rola straży pożarnej – zarówno państwowej, jak i ochotniczej – wymaga więc coraz większych nakładów na wyposażenie strażaków.

Programów dedykowanych straży pożarnej czy to państwowej, czy ochotniczej jest bardzo dużo i idą za nimi konkretne środki. Jak szacują władze WFOŚiGW, w ciągu trzech ostatnich lat wartość środków przekazywanej straży pożarnej wynosiła od 8 do 10 mln zł rocznie. To tylko pieniądze skierowane do Państwowej Straży Pożarnej.

W tym roku dzięki dofinansowaniu w wysokości 9,8 mln zł PSP ma zakupić samochody pożarnicze, które będą wyposażone w komponenty związane z ratownictwem i usuwaniem zagrożeń ekologicznych. Poza pojazdami PSP kupi też środki pianotwórcze, narzędzia hydrauliczne i środki ochrony indywidualnej.

• **Ćwiczenia Ochotniczych Straży Pożarnych z terenu gminy Czerwionka-Leszczyny**

FOT. DOMINIK GAJDA / AGENCJA WYBORCZA.PL

WFOŚiGW rozstrzygnął właśnie kolejny program skierowany do OSP. W ramach konkursu „Bezpieczne województwo śląskie – wzmocnienie gotowości OSP w roku 2026" fundusz udzielił wsparcia na kwotę blisko 6,8 mln zł

OSP CYWILNYM FILAREM OBRONNOŚCI

Ustawa o ochronie ludności i obronie cywilnej dużo zmieniła jeśli chodzi o OSP. Dzięki niej ochotnicze straże pożarne stały się jednym z kluczowych podmiotów systemu bezpieczeństwa, obok m.in. PSP czy Rządowego Centrum Bezpieczeństwa. Zgodnie z ustawą, druhowie prowadzą działania począwszy od edukacji, przez organizację ćwiczeń z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej, po działania w czasie wojny. W tym ostatnim przypadku OSP ma stanowić cywilny filar obronności kraju.

Na co dzień druhowie z OSP mają pełne ręce roboty. Zwykle są jednymi z pierwszych na miejscach wypadków, biorą udział w poszukiwaniach czy akcjach ratowniczych. Stąd też wsparcie dla nich jest szczególnie istotne.

NOWE SAMOCHODY SPECJALISTYCZNE DLA OSP

WFOŚiGW rozstrzygnął właśnie kolejny program skierowany do OSP. W ramach konkursu "Bezpieczne województwo śląskie – wzmocnienie gotowości OSP w roku 2026" fundusz udzielił wsparcia na kwotę blisko 6,8 mln zł. Te środki zostaną przeznaczone na zakup specjalistycznych pojazdów: 1 ciężkiego samochodu ratowniczo-gaśniczego, 7 średnich samochodów ratowniczo-gaśniczych, 12 lekkich samochodów ratowniczo-gaśniczych oraz 5 lekkich samochodów specjalnych do przewozu osób.

Pojazdy trafią do jednostek z terenu powiatów: bielskiego, bieruńsko-lędzińskiego, cieszyńskiego, częstochowskiego, kłobuckiego, lublinieckiego, raciborskiego, rybnickiego, tarnogórskiego, wodzisławskiego, zawierciańskiego i żywieckiego. Wsparcie waha się od 120 do 500 tys. zł. Największe środki trafią do OSP Dankowice (powiat bielski), OSP Strzebiń (powiat lubliniecki), OSP Samborowice (powiat. raciborski), OSP Kozakowice (powiat cieszyński), OSP Hadra (powiat. lubliniecki), OSP Zaborze (pow. cieszyński), OSP Przyborów (powiat żywiecki) oraz OSP Czarny Las (powiat częstochowski). Te jednostki zakupią średnie samochody ratowniczo-gaśnicze, z wyjątkiem OSP Przyborów, do której trafi ciężki samochód.

"Bezpieczne województwo śląskie – wzmocnienie gotowości OSP w roku 2026" to kolejny rozstrzygnięty w tym roku program skierowany do OSP. Kilka tygodni temu WFOŚiGW ogłosił wyniki programu "Bezpieczny strażak". Jest to inicjatywa skierowana właśnie do jednostek ochotniczych. Dzięki pieniądzom z programu strażacy z OSP mogą zakupić specjalistyczny sprzęt ratowniczy, pojazdy oraz wyposażenie niezbędne do prowadzenia działań ratowniczych, usuwania skutków zagrożeń i klęsk żywiołowych, a także realizacji przedsięwzięć związanych z ochroną środowiska naturalnego.

Wsparcie trafiło do 261 jednostek z terenu województwa śląskiego. Jak podkreślał wówczas prezes WFOŚiGW w Katowicach Mateusz Pindel, to inwestycja zarówno w bezpieczeństwo ludzi, jak i w ochronę środowiska naturalnego województwa śląskiego.

Fundusz rozdzielił też blisko pół miliona złotych dla Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych. Dofinansowanie może zostać przeznaczone m.in. na zakup: sprzętu ratowniczo-gaśniczego i ćwiczebnego węży, hydronetek, gaśnic, wytwornic dymu i linek ratowniczych, fantomów i torów przeszkód, mundurów MDP, ubrań koszarowych i butów. Wsparcie otrzymało 135 drużyn.

Wciąż trwa nabór w programie Ekoremiza. Program obejmuje wsparcie termomodernizacji remiz, w tym m.in. wymianę źródeł ciepła, stolarki okiennej oraz oświetlenia na nowoczesne i energooszczędne rozwiązania. Budżet dotacyjny wynosi 4 mln zł. Wnioski można składać do 30 września.

Kolumnę dofinansowano ze środków

Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach

Za treści zawarte w publikacji dofinansowanej ze środków WFOŚiGW w Katowicach odpowiedzialność ponosi Redakcja

1KA

eprasa.pl 1425c20e14

wyborcza
KRAKÓW
TYGODNIK

Piątek, 18 września 2026 | Redaktorka prowadząca **Magdalena Mach**

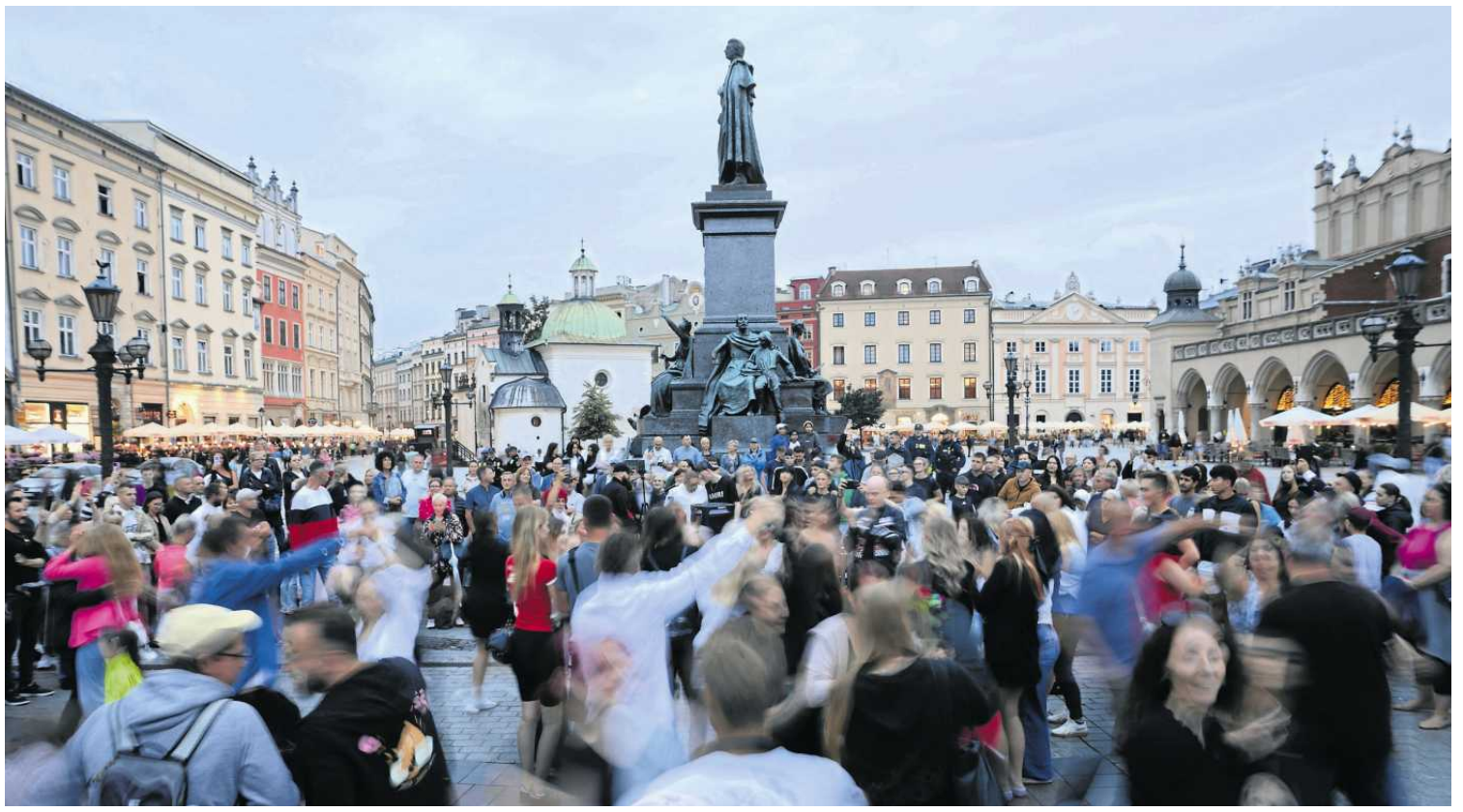
krakow.wyborcza.pl | Kontakt z redakcją: krakow@wyborcza.pl

Wybory prezydenta Krakowa

Koniec komfortu lidera

Jeśli Gibała rzeczywiście traci przewagę, a Piątkowska nadal będzie rosła, ostatnie dni kampanii w Krakowie mogą być prawdziwą walką łeb w łeb – politolog Łukasz Danel komentuje wyniki sondażu poparcia kandydatów na prezydenta Krakowa. Ma radę dla lidera wyścigu.

Magdalena Kursa
Małgorzata Skowrońska

• **Rynek Główny w Krakowie** FOT. JAKUB WŁODEK / AGENCJA WYBORCZA.PL

Zaskakujące wyniki przyniósł sondaż IBRiS dotyczący poparcia dla kandydatów walczących o prezydenturę Krakowa. Wynika z niego, że Łukasza Gibałę, który dotąd był faworytem tego wyścigu, dzieli tylko pół punktu procentowego od Moniki Piątkowskiej. Na Gibałę – kandydata niezależnego, który kwotą niemal 2 mln zł wsparł referendum, chce głosować 17,6 proc. badanych, a na Piątkowską, która startuje z własnego komitetu, ale z poparciem KO i PSL – 17,1 proc. Skąd takie zmiany?

Czwórka z realną szansą na drugą turę

Druga tura okazuje się także być w zasięgu kandydata PiS Michała Drewnickiego, który w badaniu IBRiS ma 13,2 proc. poparcia, czy ewentualnie kandydatki Lewicy Darii Gosek-Popiołek, na którą chce oddać głos 11,2 proc. badanych.

Na kolejnych miejscach znaleźli się Jan Hoffman, jeden z pomysłodawców referendum, z wynikiem 7,1 proc., Aleksandra Owca, kandydatka Razem – 6,9 proc., Michał Klimek z Konfederacji Korony Polskiej – 3,5 proc., a listę zamyka Sławomir Pietrzyk z Socjaldemokracji Polskiej – 0,7 proc.

– Choć to na razie tylko jeden sondaż i nie powinniśmy na jego podstawie wyciągać zbyt daleko idących wniosków, pokazuje on jednak pewien trend, którego można było się spodziewać: Łukasz Gibała traci część przewagi, a Monika Piątkowska wyraźnie zyskuje – komentuje Łukasz Danel, dyrektor Instytutu Politologii, Socjologii i Filozofii UEK.

Dodaje: – Na razie jest to przede wszystkim bardzo wyraźny sygnał ostrzegawczy dla Gibały i sygnał, że Piątkowska stała się pełnoprawną kandydatką do zwycięstwa. Gibała przez długi czas miał dość komfortową pozycję lidera i mógł liczyć na przewagę wynikającą z rozpoznawalności oraz wyniku z poprzednich wyborów. Teraz okazuje się, że ta przewaga wcale nie musi być trwała.

Prof. Danel: Niemrawa kampania Gibały

Zdaniem Danela, wynik Piątkowskiej pokazuje, że kampania prowadzona konsekwentnie i z wykorzystaniem silnego zaplecza politycznego może bardzo szybko zmienić układ sił. Kampania Gibały jest natomiast niemrawa. Politolog uważa, że Gibała – jeśli chce utrzymać przewagę – powinien zdecydowanie zdynamizować swoją kampanię na ostatniej prostej.

– W czasie kampanii kandydat, który myśli o zwycięstwie, musi cały czas pokazywać, że jest w grze. W innym wypadku emocje opinii publicznej bardzo łatwo mogą przenieść się na kogoś innego – zauważa Łukasz Danel.

Dwie lewice, jeden elektorat

Lewica ma w wyborach prezydenckich w Krakowie więcej wyborców niż lider sondaży, Łukasz Gibała. Problem w tym, że ma też dwie kandydatki, wywodzące się z tego samego środowiska.

To oczywiście nie znaczy, że gdyby Aleksandra Owca albo Gosek-Popiołek zrezygnowała, druga mogłaby dopisać sobie jej wyborców. Chodzi tu raczej o pokazanie paradoksu, z którym lewica zmaga się nie tylko w Krakowie: wyborców ma wystarczająco wielu, by próbować włączyć się do walki o władzę, ale najpierw musi rozstrzygnąć, która z dwóch lewic ma prawo ich reprezentować.

Gosek-Popiołek zapewnia, że nie traktuje wyborów jako widowiskowego starcia Nowej Lewicy z Razem, bo interesuje ją Kraków, a próby przenoszenia pod Wawel ogólnopolskich sporów uważa za „kalki z Warszawy".

Owca przekonuje, że nie chodzi o to, „kto kogo prześcignie i kto co komu pokaże", ale równocześnie przypomina, że Nowa Lewica współrządzi w Krakowie i ponosi odpowiedzialność za politykę miasta.

Lewica ma w wyborach prezydenckich w Krakowie więcej wyborców niż lider sondaży Łukasz Gibała. Problem w tym, że ma też dwie kandydatki wywodzące się z tego samego środowiska

Tyle że krakowskiego pojedynku nie da się oddzielić od tego, co od dwóch lat dzieje się na polskiej lewicy, bo Gosek-Popiołek i Owca reprezentują dzisiaj dwie konkurencyjne odpowiedzi na pytanie o to, jak lewica powinna uprawiać politykę. Nowa Lewica uznała, że warto uczestniczyć we władzy, nawet jeśli oznacza to kompromisy z silniejszymi partnerami i konieczność brania odpowiedzialności również za te obietnice Koalicji 15 października, których nie udało się spełnić. Razem doszło do przeciwnego wniosku: pozostało poza rządem i próbuje zagospodarować wyborców, którzy chcą bardziej zdecydowanej polityki społecznej, mieszkaniowej czy gospodarczej, są rozczarowani tempem zmian.

W Krakowie różnica między obiema kandydatkami nie jest przepastna, gdy rozmawiają o mieszkaniach komunalnych, transporcie publicznym, usługach miejskich czy negatywnym wpływie turbodeweloperki na tkankę miasta.

Znacznie większa wyrwa pojawia się, kiedy trzeba odpowiedzieć na pytanie, w jaki sposób lewica ma te postulaty realizować: wchodząc do władzy i próbując zmieniać ją od środka czy budując własny projekt, który nie będzie musiał uzgadniać każdego postulatu z liberałami.

Test na polityczną linię

Na dwa tygodnie przed wyborami wewnętrzny pojedynek lewicy wygrywa Gosek-Popiołek, której 11,2 proc. daje wyraźną przewagę nad Owcą z 6,9 proc.

Co więcej, kandydatkę Nowej Lewicy dzielą zaledwie dwa punkty procentowe od Michała Drewnickiego z PiS i nieco ponad sześć od prowadzących Gibały i Piątkowskiej, dlatego jej zapowiedzi walki o drugą turę nie można sprowadzić wyłącznie do kampanijnego rytuału.

Przedterminowe wybory prezydenta Krakowa odbędą się 27 września. Są efektem tego, że w majowym referendum mieszkańcy odwołali dotychczasowego prezydenta Aleksandra Miszalskiego. Drugą turę zaplanowano na 11 października.

Sondaż IBRiS, który podał portal NaTemat, przeprowadzono w dniach 7-8 września na próbie tysiąca mieszkańców Krakowa. ●

• **Każdemu kandydatowi na prezydenta Krakowa zadaliśmy trzy takie same pytania, które ułożyliśmy po rozmowach z młodymi Krakowianami. Na taką formułę zgodzili się wszyscy oprócz Łukasza Gibały** ▶ **4-5**

eprasa.pl 1425c20e14

Bulwersująca reakcja kobiety w Domu Pielgrzyma

Obraziła dziecko bez rączek

Dla Marysi nogi na stole to coś naturalnego. Nie dlatego, że nie nauczyliśmy jej zasad zachowania. Wręcz przeciwnie. Uczymy ją, żeby w ten sposób sobie radziła – opowiadają rodzice 6-letniej Marysi, która urodziła się bez rąk.

Jarosław Sidorowicz

• **6-letnia Marysia uczy się samodzielności. Ponieważ urodziła się bez rąk, je nogami**
FOT. ARCHIWUM PRYWATNE

Marysia na zdjęciach jest uśmiechnięta, rezolutna. Gra w piłkę, maluje, rysuje, obiera ogórka, rozpakowuje paczkę, sama robi bransoletkę z koralików, gra na gitarze. To wszystko robi nóżkami.

Dziewczynka urodziła się z bardzo rzadką wadą genetyczną występującą raz na 100 tysięcy urodzeń – zespołem Holt-Orama. To schorzenie powoduje nieprawidłowości kończyn górnych, ale też wadę serca. Gdy miała 10 miesięcy, wszczepiono jej rozrusznik, bo serce biło zbyt wolno.

„Każdego dnia Marysia udowadnia, że świat można poznawać po swojemu" – piszą dziś rodzice dziewczynki. Założyli na Facebooku profil „Mała Marysia – wielkie rzeczy".

Dokumentują przy pomocy zdjęć i krótkich filmów, jak 6-latka podejmuje kolejne wyzwania i jak radzi sobie z nimi. To fascynująca kronika tego, jak samodzielność – mimo tak poważnej niepełnosprawności fizycznej – można budować od dziecka na wiele sposobów.

Ostatni wpis sprzed kilku dni zilustrowany jest zdjęciem Marysi, która siedzi przy stole w restauracji i je nóżkami. „Post bardzo długi, bo temat bardzo ważny" – piszą rodzice dziewczynki.

PRZYKRE SŁOWA W DOMU PIELGRZYMA

Kilka dni temu Marysia pojechała z rodzicami do jednego z małopolskich miasteczek na wspólny spacer. Wyjazd to taka doroczna, rodzinna tradycja. Po spacerze dziewczynka wraz z bliskimi poszła na obiad do restauracji przy miejscowym Domu Pielgrzyma. Marysia siedziała przy stole, nóżki miała położone na nim. Zwróciło to uwagę jednej z kobiet stojących w kolejce po zamówienia.

„Panią najwyraźniej bardzo to wzburzyło, bo podeszła i zaczęła głośno, niemal krzycząc, zwracać jej uwagę, że nóg na stole się nie trzyma, bo przy stole się je. Dla dorosłego może to być tylko uwaga. Dla dziecka już niekoniecznie. Marysi zrobiło się bardzo przykro.

Zapytała, dlaczego pani na nią krzyczy, po czym po prostu się rozpłakała" – opisują sytuację jej rodzice.

Pani Anna, mama Marysi opowiada nam: – Pierwszy raz zdarzyła nam się taka sytuacja. Nie wiedziałam, co mam powiedzieć.

Na zwróconą dziecku w taki sposób uwagę zareagowały osoby siedzące przy tym samym stoliku, które były świadkiem całej sytuacji. Próbowały spokojnie tłumaczyć kobiecie, że to ona zachowała się skandalicznie.

> *Wychowujemy Marysię w poczuciu, że robi coś w inny sposób, ale jest to normalne, nie ma w tym nic dziwnego, bo ludzie różnią się od siebie, są inni i jest to naturalne. Dzięki temu córka nie ma problemu z tym, że jest dotknięta fizyczną niepełnosprawnością*
>
> MAMA MARYSI

„Jedna pani, która również była tam ze swoją rodziną oraz dziećmi trochę starszymi od Marysi, delikatna w słowach już nie była. Bardzo konkretnie i dość dosłownie wyjaśniła jej, dlaczego Marysia ma nogi na stole i dlaczego, zanim zacznie publicznie oceniać dziecko, czasami warto najpierw chwilę pomyśleć" – piszą w poście rodzice 6-latki.

Jak mówi pani Anna, kobieta, która w ostrych słowach zwróciła uwagę dziewczynce, potem stała w kolejce ostentacyjnie tyłem do nich, a swój posiłek zjadła na zewnątrz restauracji. Nie padło z jej strony żadne słowo skruchy czy choćby zwykłe „przepraszam".

Pod postem jest już ponad 500 komentarzy. „Post bolesny, ale i bardzo potrzebny! Przytulam dzielną Marysię" – napisał jeden z internautów.

Mama Marysi podkreśla, że sytuację opisali w internecie nie po to, by publicznie potępiono kobietę, która zwróciła uwagę dziecku. Nie chce hejtu, tylko refleksji. Jak mówi, czasami najzwyczajniej trzeba się chwilę zastanowić, dopiero potem oceniać.

„Jeżeli zobaczycie kiedyś coś nietypowego, coś, co na pierwszy rzut oka wydaje się niewłaściwe albo was oburza, zanim skomentujecie, spróbujcie zadać sobie pytanie: dlaczego ta osoba tak robi? Być może istnieje powód, którego po prostu nie znacie. Jeśli nadal uważacie, że coś jest nie tak, zawsze można podejść, zapytać i porozmawiać. Bo bardzo łatwo ocenić sytuację, widząc tylko jedną jej stronę" – podkreślają w poście rodzice 6-latki.

WIELKIE RZECZY MAŁEJ MARYSI

– Nie ukrywamy Marysi. Gdy gdzieś wychodzimy, nie ściągamy babci, by ją przypilnowała, żeby jej nikt nie widział. Wszędzie zabieramy ją ze sobą – podkreśla pani Anna. Także do restauracji.

– Byliśmy z nią w różnych lokalach. Oczywiście, że na początku ludzie patrzyli, zwłaszcza gdy je nóżkami. To naturalny odruch ludzki. Nam to nie przeszkadza – zaznacza mama 6-latki.

Jak mówi, gdy w lokalu są warunki i odpowiednie krzesła, to łączą je i kładą na nich talerz. Dla Marysi to najwygodniejszy sposób na jedzenie.

– Zdarza się, że rodzice innych dzieci, patrząc na naszą córkę, sami też łączyli krzesła i kładli na nich talerze swoim pociechom – mówi ze śmiechem pani Anna. Ale kiedy nie ma krzesła barowego albo innego odpowiedniego rozwiązania, to dziewczynka musi znaleźć sposób, żeby dopasować się do miejsca. Stąd nogi na stole. – Bo tak buduje swoją samodzielność – podkreślają rodzice.

O niepełnosprawności córki dowiedzieli się, gdy pani Anna była jeszcze w ciąży.

– Nie była to łatwa sytuacja, ale przyjęłam to ze spokojem. Miałam poczucie, że damy radę, pomogła mi w tym moja wiara – opowiada mama Marysi. Jak mówi, mieli też szczęście, że trafili na znakomitych lekarzy.

Od niemowlęctwa uczą córkę samodzielności. – Staramy się, by Marysia z wieloma rzeczami radziła sobie sama. Jak wiemy, że coś może sama zrobić, nie wyręczamy jej. I staramy się za nią podążać. Gdy mówi, że chce malować, to zapisujemy ją na zajęcia plastyczne. Kiedy zamarzyło się jej grać na gitarze, załatwialiśmy jej taką, na której łatwo było jej grać palcami stóp – opowiada mama.

Rodzice rozważali zakup protez dla córki, ale zrezygnowali z nich po licznych konsultacjach z lekarzami, specjalistami oraz osobami z podobną wadą.

– W jej przypadku oznaczałyby konieczność nauki codziennego funkcjonowania praktycznie od początku, a jednocześnie nie dawałyby takiej swobody i precyzji, jaką wypracowuje od lat dzięki stopom – tłumaczą.

Pani Anna: – Nie mamy problemu z tym, że ktoś się patrzy na Marysię, nawet gdy je nóżkami, albo że dzieci głośno mówią „Mamo, popatrz, ona nie ma rąk". Jestem nauczycielką, pracuję z dziećmi z niepełnosprawnościami i czasami wolę, jak dziecko wprost spyta się mnie o niepełnosprawność mojej córki, bo jestem mu w stanie to normalnie wytłumaczyć.

Mama Marysi opowiada, jak w przedszkolu, do którego chodzi dziewczynka, dzieci, gdy na akademii trzeba recytować wierszyki do mikrofonu, Marysi podają go do nóżki. – I robią to tak naturalnie.

Pani Anna: – Wychowujemy Marysię w poczuciu, że robi coś w inny sposób, ale jest to normalne, nie ma w tym nic dziwnego, bo ludzie różnią się od siebie, są inni i jest to naturalne. Dzięki temu córka nie ma problemu z tym, że jest dotknięta fizyczną niepełnosprawnością. Łatwo nawiązuje kontakty, gdziekolwiek pójdzie, to zaraz zawrze jakąś znajomość – opisuje mama dziewczynki.

I dodaje:

– To my dorośli mamy problem z podejściem do niepełnosprawności.

Jedna z internautek na forum napisała: „O Jezuu... po co żyć bez rąk".

„Nasza Wojowniczka Marysia pozdrawia hejterów. Marysiu, jesteś naszą inspiracją" – odpowiedział internetowy portal zbiórek charytatywnych Siepomaga.pl, na którym uruchomiono zbiórkę na rzecz Marysi. I dodał filmik pokazujący, jak Marysia nauczyła się zastępować ręce nogami: maluje, gra na perkusji, zjeżdża na zjeżdżalni, gra na gitarze czy po prostu się czesze.

Mama dziewczynki wspomina, jak na spacerze Marysia chciała pogłaskać psa. Właścicielka się zgodziła. – Marysia zaczęła ściągać buty i chciała pogłaskać zwierzaka nóżką. Pani obruszyła się, krzyknęła, że zwierząt nie wolno kopać. Marysia miała kurtkę, może nie zorientowała się, że córka nie ma rąk. Wytłumaczyłam jej, że nie chodzi o kopnięcie. Pani jednak zabrała psa i odeszła. Marysia rozpłakała się, bo kocha zwierzęta.

– Takie nieprzyjemne sytuacje w większości to jednak efekt nieświadomości niż złych intencji – ocenia mama 6-latki.

Dziś Marysia na wszelki wypadek uprzedza, że nie ma rąk i wszystko wykonuje nogami. Z zakłopotaniem ludzi, którzy chcą jej coś podać, ale nie wiedzą jak, radzi sobie bez problemu sama. Prosi, by ten przedmiot włożyć jej pod brodę.

MARYSIA PRZECIERA SZLAKI

Założenie strony na Facebooku podpowiedziały rodzicom Marysi osoby związane z artystami, malującymi nogami i ustami.

– Powiedzieli nam, że w mediach są informacje pokazujące, jak z taką niepełnosprawnością radzą sobie dorośli, ale nie ma nic, co pokazuje, jak robią to dzieci – opowiada pani Anna. Dziś uważa, że upublicznienie życia z niepełnosprawnością, tego, jak Marysia pokonuje kolejne bariery, bardzo pomogło córce.

Pani Anna: – Nawet na naszym osiedlu widzę, jak zmieniło się podejście do Marysi. Mieszkańcy nie traktują już jej tylko jako osoby, której trzeba współczuć, ale widzą, że córka doskonale sobie radzi. Jak inni. ●

1KR

eprasa.pl 1425c20e14

Ty tworzysz dobry klimat, a my Cię nagradzamy!

Zyskaj prestiżowy tytuł konkursu #ekoLIDERZY 2026. Zaprezentuj swój projekt i pokaż jego wspaniałe efekty. Weź udział w tegorocznym konkursie, w którym nagradzane są najlepsze inicjatywy ekologiczne w Małopolsce. Dodaj swoje zgłoszenie do 23 września tego roku. Nie zwlekaj, działaj: tytuły, nagrody finansowe i zasłużony prestiż być może czekają właśnie na Ciebie!

Najlepsi z najlepszych

#ekoLIDERZY tworzą przyszłość i realnie wpływają na ochronę środowiska. U nas, w Małopolsce, doceniani są w plebiscycie, który trwale wpisał się w krajobraz przedsięwzięć ekologicznych w regionie: konkurs #ekoLIDERZY. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie organizuje go od lat, by doceniać, promować oraz zachęcać do podejmowania działań mających na celu ochronę środowiska. Nagrody finansowe przyznawane w konkursie sięgnęły już kwoty niemal 3,5 mln złotych!

Dobre pomysły zasługują na to, by o nich mówić. A cenne przedsięwzięcia ekologiczne w Małopolsce warto promować. Teraz najlepsze z nich mogą zdobyć tytuł #ekoLIDERA 2026!

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie po raz kolejny zaprasza samorządy, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe oraz osoby zaangażowane w działania na rzecz ochrony środowiska do udziału w konkursie #ekoLIDERZY 2026. To szczególna okazja, by zaprezentować przedsięwzięcia, które przynoszą konkretne efekty dla środowiska i lokalnych społeczności, a także powalczyć o jeden z prestiżowych tytułów #ekoLIDERÓW 2026 oraz nagrody z puli o łącznej wartości 200 tys. zł.

Tworzysz prestiż Małopolski

Wiele inicjatyw o wyjątkowym charakterze zyskuje uznanie i przynosi znakomite rezultaty. Nie wszystkie jednak zyskują spektakularny aplauz, choć zasługują na wielkie uznanie. Jeśli więc jesteś inicjatorem lub organizatorem takiego przedsięwzięcia na rzecz ochrony środowiska w Małopolsce, już dziś zgłoś swój projekt, pokaż go światu, bądź wzorem dla innych!

Poznaj kategorie konkursowe

W konkursie zostaną wyłonieni laureaci w następujących kategoriach:

#ekoPOWIAT
#ekoGMINA w kategoriach:
- #ekoGMINA miejska
- #ekoGMINA miejsko-wiejska
- #ekoGMINA wiejska

#ekoSZKOŁA
#ekoPRZEDSZKOLE
#ekoNGO
#ekoOSOBOWOŚĆ
#ekoPRZEDSIĘWZIĘCIE w kategoriach:
- #ekoPRZEDSIĘWZIĘCIE z zakresu ochrony powietrza
- #ekoPRZEDSIĘWZIĘCIE z zakresu OZE i oszczędności energii
- #ekoPRZEDSIĘWZIĘCIE z zakresu ochrony wód i gospodarki wodno-ściekowej
- #ekoPRZEDSIĘWZIĘCIE z zakresu ochrony powierzchni ziemi i gospodarki odpadami
- #ekoPRZEDSIĘWZIĘCIE z zakresu ochrony przyrody
- #ekoPRZEDSIĘWZIĘCIE z zakresu edukacji ekologicznej

Bądź inspiracją do sukcesu!

Do 23 września br. można zgłaszać proekologiczne przedsięwzięciaj, które realizowane były w 2025 roku na terenie naszego województwa. Warunkiem wzięcia udziału w konkursie jest wypełnienie i prawidłowe złożenie ankiety.

Szczegółowe informacje na temat konkursu #ekoLIDERZY 2026 znajdują się w regulaminie. Jego treść oraz inne dokumenty i link do ankiety konkursowej znajdują się na stronie: www.wfos.krakow.pl/ekoliderzy-2026.

Warunki konkursu

Do Konkursu można zgłosić przedsięwzięcia lub działania rozpoczęte przed 1 stycznia 2025 r. pod warunkiem, że ich zakończenie nastąpiło w 2025 roku. Co ważne, do ankiety konkursowej trzeba dołączyć dokumenty potwierdzające osiągnięte efekty zrealizowanego przedsięwzięcia lub działania (np. sprawozdanie, zdjęcia). Wszystkie zgłoszenia będa weryfikowane przez komisję konkursową powołaną przez Zarząd Funduszu, a następnie oceniane. Ogłoszenie wyników oraz rozdanie nagród laureatom Konkursu nastąpi podczas uroczystej gali.

wfosigw
w Krakowie
WIĘCEJ O PROGRAMIE PRIORYTETOWYM
CZYSTE POWIETRZE
www.wfos.krakow.pl

Kraków/34451472

eprasa.pl 1425c20e14

Wybory prezydenta Krakowa

Pytamy kandydatów o to, co interesuje młodych

Naszym założeniem były bezpośrednie rozmowy z kandydatami na prezydenta Krakowa, bez skrupulatnie redagowanych odpowiedzi wysyłanych mailem. Każdemu zadaliśmy trzy takie same pytania, które ułożyliśmy po rozmowach z młodymi Krakowianami. Na taką formułę zgodzili się wszyscy kandydaci i kandydatki oprócz Łukasza Gibały.

Milena Kuchnia

Najpierw przeprowadziliśmy dziesiątki rozmów z młodymi Krakowianami. Zarówno tymi, dla których będą to pierwsze wybory w życiu, jak i tymi, którzy są już bliżej trzydziestki i podejmują właśnie decyzje o tym, gdzie mieszkać i jak pracować.

Wybija się z nich kilka głównych tematów, które interesują ich wszystkich:

- ceny biletów komunikacji miejskiej (w Krakowie są jedne z najwyższych w Polsce);
- mieszkania dla młodych i rynek najmu w Krakowie;
- ochrona klimatycznych miejsc Krakowa, w których młodzi lubią spędzać czas, przed zakusami deweloperów (tu często przywoływana jest sprawa Eszewerii i konfliktu wokół kamienic przy ul. Św. Józefa), oraz – co się z tym wiąże – polityka miasta dotycząca turystyki i działalności deweloperów w mieście.

Dla młodego pokolenia ważne jest również to, czy kandydat będzie dostępny na portalach społecznościowych, czy będzie można się tam z nim komunikować i podglądać to, co robi. Już na poziomie kampanii każdy z nich jest jednak aktywny na Instagramie i TikToku.

WSZYSTKIM KANDYDATOM ZADAJEMY TAKIE SAME TRZY PYTANIA

Prezentujemy odpowiedzi kandydatów w kolejności alfabetycznej. Brakuje odpowiedzi Łukasza Gibały, który nie zgodził się na bezpośrednią rozmowę.

I Czy wprowadzi pan(i) zmiany w cenach biletów na komunikację miejską? Jeśli tak, to jakie?

MICHAŁ DREWNICKI (PRAWO I SPRAWIEDLIWOŚĆ): Tak. Trzeba obniżyć cenę biletu godzinnego, bo jest najdroższy w Polsce. Kosztuje 8 zł. W Warszawie bilet 75-minutowy kosztuje 4,40 zł i jeszcze ma się w tej cenie metro. Druga sprawa to konieczność przywrócenia biletu 20-minutowego.

DARIA GOSEK-POPIOŁEK (NOWA LEWICA): To jeden z pierwszych tematów, którym trzeba się zająć. Przywrócę bilet 20-minutowy jako ten najbardziej podstawowy, z którego korzystają Krakowianie, żeby dojechać do szkoły, pracy. Jego likwidacja była dużym, politycznym błędem.

JAN HOFFMAN (BEZPARTYJNY, JEDEN Z INICJATORÓW REFERENDUM): Fundamentalną zmianą, którą zapowiadam, jest przywrócenie biletu 20-minutowego. Oprócz tego mam w programie zniżki i benefity dla osób zameldowanych w Krakowie i płacących tu za śmieci. Trzecia sprawa to promocja na pierwszy bilet okresowy kupiony po dłuższym odstępie czasu.

MICHAŁ KLIMEK (KONFEDERACJA KORONY POLSKIEJ): Po audycie sytuacji finansowej komunikacji miejskiej trzeba dążyć do niższych cen. Dodatkowo trzeba zwiększyć konkurencję komunikacji miejskiej, wprowadzając na krakowski rynek możliwość działania prywatnych firm przewozowych. MPK nie może być monopolistą. W latach 90. świetnie sobie radziły i uzupełniały tę lukę w Krakowie tzw. „Nyski".

ALEKSANDRA OWCA (RAZEM): Transport musi być przede wszystkim wygodny i przewidywalny. Obietnice obniżek cen w oderwaniu od pełnego budżetu miasta, ale też w oderwaniu od rozmowy o jakości transportu, to raczej hasła bez pokrycia. Ja konsekwentnie głosowałam w Radzie Miasta przeciwko podwyżkom cen, opowiadam się za budową nowych linii tramwajowych i lepszą organizacją transportu. Jeśli wygram wybory, to wprowadzę wspólny bilet mieszkańca na ko-

eprasa.pl 1425c20e14

• **Kandydaci na urząd prezydenta Krakowa (w porządku alfabetycznym): Michał Drewnicki, Łukasz Gibała, Daria Gosek-Popiołek, Jan Hoffman, Michał Klimek, Aleksandra Owca, Monika Piątkowska, Sławomir Pietrzyk** FOT. -

lej i na komunikację miejską, tak, aby z dnia na dzień tysiące ludzi mogły podróżować taniej i szybciej.

MONIKA PIĄTKOWSKA (KOALICJA OBYWATELSKA I PSL): Wprowadzę zmiany. Po pierwsze, oczywiście nie będzie żadnych podwyżek, po drugie – wracamy do biletu 20-minutowego. Chcę przygotować też wspólnie z MPK bilet, którego cena będzie zależeć od liczby przejechanych przystanków. To będzie bilet alternatywny, którym niektórym będzie opłacał się bardziej, niż ten czasowy.

SŁAWOMIR PIETRZYK (SDPL): Tak, znalazłbym na to środki. Plan jest następujący: wprowadzamy w Krakowie opłatę turystyczną, a część tych pieniędzy przeznaczamy nie na zniżki, a na bezpłatny bilet na komunikację miejską dla wszystkich mieszkańców Krakowa, którzy płacą podatki w mieście. To jest jak najbardziej do wprowadzenia w trakcie 2,5-rocznej kadencji, jeśli tylko ruszy opłata turystyczna.

2 Jaki konkretny pomysł jest pan(i) w stanie zrealizować w trakcie 2,5-rocznej kadencji, by poprawić sytuację mieszkaniową młodych ludzi w Krakowie?

MICHAŁ DREWNICKI (PIS): W pierwszej kolejności trzeba zrobić audyty gruntów gminnych i rozpocząć procedury budowy bloków miejskich. To coś, co jest do zrobienia w trakcie 2,5-rocznej kadencji. Tak, jak i wprowadzenie standardów urbanistycznych dla deweloperów. Wpiszę je do planów ogólnych. Nie może być tak, że deweloperzy budują mieszkania z widokiem na oczyszczalnię ścieków albo w miejscach, w których nie ma przychodni, sklepu, ani dostępu do komunikacji miejskiej. Deweloperzy nie mogą budować bez opamiętania.

DARIA GOSEK-POPIOŁEK (NL): Wiem, że wielu młodych ludzi nie stać dziś nawet na wynajem, a co dopiero kupno. Moja propozycja to pobieranie od deweloperów prowizji w postaci ok. 15 proc. mieszkań. To lokale, które miasto będzie mogło wynająć tym, którzy znajdują się w tzw. luce czynszowej. Dziś wymagamy od deweloperów np. budowy chodnika czy sfinansowania zielonego skweru. Ja uważam, że skoro zarabiają tyle na swoich inwestycjach, to ich wkład w rozwój miasta powinien być dużo większy. Mieszkania będą trafiały do Krakowian w taki sposób, w jaki działa to dziś np. we Włocławku. Jest tam kilka pul mieszkań wynajmowanych przez miasto. Część z nich trafia do osób o największych potrzebach, część do tych mniej uprzywilejowanych itd.

JAN HOFFMAN (BEZPARTYJNY): W dużym skrócie: budujemy na miejskiej działce dwa bloki po kilkadziesiąt mieszkań. W jednym normalnie sprzedajemy mieszkania, żeby móc sfinansować program. W drugim udostępniamy mieszkania komunalne, m.in. dla młodych. Dodatkowo program przewiduje też zwolnienie młodych ludzi z konieczności posiadania tzw. wkładu własnego w przypadku pierwszego bloku.

MICHAŁ KLIMEK (KKP): To jeden z trudniejszych tematów, bo rynek kredytowy mieszkań nie zależy od prezydenta miasta. Sztuczne ruchy typu obniżone oprocentowanie na pierwsze mieszkanie spowodowały wzrost cen, a nie na odwrót. Apeluję o zmniejszenie stawki VAT na mieszkania, ale to znów nie jest w gestii prezydenta miasta. Najlepszą pomocą dla młodych będzie stworzenie w Krakowie nowych miejsc pracy, żeby mieli gdzie zarabiać na mieszkanie. To stanie się tylko wtedy, kiedy w Krakowie powstanie specjalna strefa ekonomiczna.

ALEKSANDRA OWCA (RAZEM): W skróconej kadencji da się wpłynąć na rynek najmu mieszkań i tym samym obniżyć koszty najmu. Wprowadzę biuro miejskie, które będzie łączyło wynajmujących z uczciwymi najemcami, tak, żeby wyeliminować płacenie pośrednikom. Przygotuję też uniwersalny wzór miejskiej umowy najmu, bez kruczków i haczyków. Musimy też zacząć planować na przyszłość. Jeden z celów to zaplanowanie nowych, miejskich akademików. Nie może być tak, że młodzi ludzie mają do wyboru albo prywatne akademiki, które kosztują tyle, co mieszkania albo gnieżdżenie się w chorych warunkach za chorą cenę. Nie przyjadą wtedy do Krakowa na studia, a jeśli przyjadą, to wyprowadzą się zaraz po.

MONIKA PIĄTKOWSKA (KO I PSL): Rozwiązanie kryzysu mieszkaniowego w Krakowie wymaga spójnej polityki miejskiej, która będzie łączyła bezpośrednio kilka rzeczy. Trzeba rzetelnie przygotować plan ogólny, w którym wskażemy obszary pod nową zabudowę. Razem z budową nowych osiedli musi iść budowa nowych dróg, połączeń komunikacyjnych, to wszystko musi być jeden system. Kolejne punkty to rewitalizacja pustostanów, budownictwo społeczne, zatrzymanie wyprzedaży lokali komunalnych i być może zakup gotowych mieszkań na rynku pierwotnym. Chciałabym, żebyśmy stworzyli cały ekosystem tanich, miejskich akademików, a w drugim kroku – mieszkań na wynajem długoterminowy dla młodych ludzi. Pierwsze pensje po studiach nie są powalające, więc osoby, które chcą zostać w Krakowie i zakładać tu swoje domy, powinny mieć ulgi na start, np. przez pierwsze trzy lata płacić mniej za mieszkanie.

SŁAWOMIR PIETRZYK (SDPL): Już w tej chwili prowadzone są rozmowy na szczeblu centralnym, żeby zaangażować spółdzielnie mieszkaniowe w budownictwo. Powinno się budować mieszkania lokatorskie tak, jak robiono to w PRL-u. Budowano znakomite mieszkania za tanie pieniądze. Uważam, że takie mieszkania, które można spłacać, a w dłuższej perspektywie wykupić na własność, byłyby dla młodych bardzo atrakcyjną formułą. Jako prezydent do tego właśnie bym dążył.

3 Jakie wnioski wyciąga pan(i) ze sporów wokół kamienic przy ul. Józefa i Bożego Ciała? Jakie konkretne zmiany w polityce miasta dotyczącej turystyki i inwestycji deweloperskich zamierza pan(i) wprowadzić jako prezydent Krakowa?

MICHAŁ DREWNICKI (PIS): Jestem za tym, żeby ucywilizować rynek turystyczny. Da się to zrobić już dzisiaj. Trzeba wykluczyć konkretne części miast spod zabudowy hotelowej i wpisać to do planów. Kazimierza nie można zamienić w skansen. Dla mnie bardzo ważne są centra dzielnic, miejsca lokalnych spotkań. Nie mówię tylko o centrum miasta, ale np. o Tomexie w Nowej Hucie. Projekt, który przedstawił Aleksander Miszalski, zakładał likwidację targu i wpuszczenie tam deweloperów. Zaprotestowaliśmy jako radni. Jednoznacznie jestem za tym, żeby wpisać do planu ochronę takich miejsc, ale i tworzyć nowe.

DARIA GOSEK-POPIOŁEK (NL): Osobiście zajmuję się sprawą ul. Józefa i ul. Bożego Ciała od samego początku trwania afery, więc moje zdanie jest jasne. Najpierw Krakowianie, później turyści i deweloperzy. Każda kontrowersyjna inwestycja będzie poprzedzona rozmową z sąsiadami, tak, żeby mogli przedstawić swoją perspektywę i dokumenty dotyczące sprawy. Urzędnicy z kolei będą wydawać decyzje dopiero po odbyciu wizji lokalnej. Jeśli chodzi o turystykę, czekamy na dwie ważne ustawy. Pierwsza to ta o najmie krótkoterminowym. Jak tylko wejdzie w życie, będę chciała wyłączyć niektóre części miasta z możliwości otwierania tam kolejnych „Airbnb". Druga ustawa to ta o opłacie turystycznej. Osobiście walczę o nią jako posłanka. Uważam, że w Krakowie powinno być to co najmniej 2,5 euro. Usiądę też do stołu z osobami, które walczą o lokalny i spokojny Kraków. Przedyskutujemy i zmodyfikujemy kierunki rozwoju turystyki.

JAN HOFFMAN (BEZPARTYJNY): Jeśli przewidujemy w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego usługi hotelarskie, to nie możemy się później dziwić, że ktoś chce robić tam hotel. Dlatego takie rzeczy trzeba na nowo uregulować w Miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego i przekonać radnych, żeby za tym zagłosowali. Takie zmiany w planie wiążą się z koniecznością wypłacenia odszkodowań, ale nie ulega wątpliwości, że ważniejsza jest ochrona takich miejsc, zwłaszcza jeśli teren jest wpisany na listę UNESCO. W kwestii turystyki podstawową sprawą jest wprowadzenie opłaty turystycznej. Nie rozumiem obaw i oporów w tym zakresie. Żaden turysta zza granicy nie będzie się wahał, czy przyjechać do Krakowa, czy nie, bo musi dopłacić 10 zł za noc. My płacimy w całej Europie. Równowartość 2 euro to minimum.

MICHAŁ KLIMEK (KKP): Teoretyczna ochrona konserwatora zabytków w Krakowie w ogóle nie daje efektów. Ul. Józefa i ul. Bożego Ciała to tylko przykłady, ale mamy przecież też chociażby sprawę Miastoprojektu. Przepisy architektoniczne są dziurawe, a urzędnicy „elastyczni". Należy określić jeszcze raz, w jakich kwartałach, jakie funkcje budynków mogą działać. Z drugiej strony – pamiętać o tym, że właściciel ma prawo decydować o własnym budynku. Ja skupię się na zabytkach i na zwiększeniu aktywności Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

ALEKSANDRA OWCA (RAZEM): Popieram walkę o budynki przy ul. Józefa i Bożego Ciała i sama proponowałam na Radzie Miasta rozwiązania prowadzące do wykupienia tych kamienic przez miasto. Miasto powinno być w takich sprawach aktywnym graczem, szybciej diagnozować problemy i na nie reagować. Lokalne centra życia nie mogą zamieniać się ani w patodeweloperkę, ani w hotele. Jeśli chodzi o lokowanie hoteli, sprawa jest prosta, trzeba mieć tylko odwagę. Wpiszę do miejskich planów zagospodarowania przestrzennego zapisy, które będą blokować budowanie nowych hoteli w miejscach, w których jest ich po prostu za dużo. Nie patrząc na to, czy jeden lub drugi inwestor się obrażą. Musimy też wykorzystać wszystkie dostępne narzędzia ewidencji najmu krótkoterminowego. Będę też dla Krakowa walczyć centralnie, żeby miasto jak najbardziej mogło skorzystać na regulacjach w sprawie opłaty turystycznej czy najmu krótkoterminowego.

MONIKA PIĄTKOWSKA (KO I PSL): Są miasta, w których się pracuje i wraca do domu. Są miasta, w których się żyje i które się kocha. Kraków jest tym drugim. Jest pełny kultowych miejsc z duszą, którą tworzą absolutnie unikalny klimat. Każdy ma tu jakieś „swoje" miejsce. Moim jest kawiarnia na św. Tomasza, gdzie chodziłam przez całe studia, a dziś chodzę ze synem. Nie wyobrażam sobie, żeby wszedł tam nagle jakiś deweloper i powiedział, że robi hotel. Dlatego absolutnie rozumiem protestujących w sprawie „Eszewerii". Powinniśmy robić wszystko, żeby chronić takie miejsca. Nawet jeśli nie spina się to ekonomicznie. To rola samorządu i prezydenta. I tu znów wracamy do planu miejscowego, który powinien uwzględniać takie rzeczy.

SŁAWOMIR PIETRZYK (SDPL): Mieszkańcy Józefa mają zupełną rację. Nie można przekształcać starej substancji miasta Krakowa pod budownictwo nowoczesnych hoteli. Jeśli już, to budujmy te domy tam, gdzie są tereny wolne, a nie w centrum miasta. Wprowadzę przepisy, które będą to ograniczać. ●

REKLAMA
Kraków/34448604

eprasa.pl 1425c20e14

NFZ skierował ich do sanatorium przy granicy z Ukrainą

Można to nazwać głupotą?

Podczas pobytu w sanatorium chcieliśmy odpocząć, a nie zastanawiać się, czy nad naszymi głowami latają rosyjskie drony – mówi Adam, którego NFZ skierował na kurację do Horyńca na Podkarpaciu.

Anna Kolet

• **Sanatorium Bajka w Horyńcu-Zdroju** FOT. RAFAŁ SZCZEPANKOWSKI/AGENCJA WYBORCZA.PL

Henryka i Adam mieszkają w Wieliczce pod Krakowem. Niemal każdego roku korzystają z leczenia sanatoryjnego. Byli już między innymi w Żegiestowie, Krynicy, Inowrocławiu i Sopocie. Czasem jeżdżą na własny koszt, czasem ze skierowaniem z NFZ.

Tak miało być również w tym roku. Na przydział turnusu czekali kilka miesięcy. W lipcu dowiedzieli się, że krakowski oddział NFZ skierował ich na kurację do Sanatorium „Bajka" w Horyńcu-Zdroju na Podkarpaciu. Ich turnus rozpoczyna się 11 listopada. – Nie pojedziemy – zapowiada Adam. I argumentuje: Sanatorium położone jest 3 kilometry od granicy z Ukrainą. Polskie służby zalecają, by unikać wyjazdów w te rejony, dlatego uważamy, że kierowanie nas tam jest nierozsądne, a właściwie można to nazwać głupotą. Leczenie sanatoryjne zakłada wypoczynek w ciszy i spokoju, nie chcemy cały czas myśleć o tym, że nad nasze głowy nadlecą rosyjskie drony lub rakiety.

Ale to nie jedyny problem.

Przeanalizowaliśmy też warunki sanitarne, jakie oferuje ośrodek w Horyńcu. Okazało się, że większość pokoi nie posiada osobnych łazienek, a kuracjusze muszą korzystać ze wspólnych sanitariatów na korytarzu. Chcieliśmy zarezerwować z dopłatą pokój typu studio, żeby oprócz łóżek mieć miejsce do odpoczynku w ciągu dnia, ale okazało się, że w tym ośrodku studio polega na tym, że po jednej stronie jest pokój jednoosobowy, po drugiej dwuosobowy, a po środku łazienka, co oznacza, że musielibyśmy ją dzielić z obcą osobą.

„POKOJE BEZ ŁAZIENEK SĄ NIE DO ZAAKCEPTOWANIA"

Dzwoniąc do ośrodka, Adam usłyszał, że mogą zapisać się na listę i być może uda im się dostać pokój z łazienką. – A co jeśli się nie uda? – zastanawia się Adam. – Mam problemy z prostatą, nie wyobrażam sobie korzystania z toalety kilka razy w nocy na korytarzu i w dodatku wspólnej z innymi kuracjuszami. Mamy XXI wiek i coś takiego, jak prywatna łazienka w pokoju, powinno być standardem. Jestem zaskoczony, że NFZ w ogóle podpisał umowę z takim ośrodkiem.

Sprawdzamy, co na temat uzdrowiska w Horyńcu sądzą inni kuracjusze. W internecie przeważają pozytywne opinie. Większość komentujących bardzo chwali sobie pobyt. Piszą o smacznym jedzeniu, pięknym położeniu, miłej obsłudze i dobrze dobranych zabiegach. Ośrodek został oceniony na 4,1, w pięciostopniowej skali ocen. Zdarzają się jednak mniej przychylne komentarze.

Krzysztof pisze: „Mieliśmy być z żoną w tym sanatorium za tydzień i jakież było moje zdziwienie, gdy w opiniach przeczytałem, że nie wszystkie pokoje mają łazienkę, a jest tylko umywalka. Mamy XXI wiek i łazienka powinna być standardem w pobycie w sanatorium, a nie luksusem. Odradzam to sanatorium".

Beata dodaje: „Kuracjusze z NFZ traktowani są w letnim sezonie jak goście drugiej kategorii, a to przecież oni przynoszą dochód przez cały rok! O pokojach z łazienkami mogą zapomnieć, bo są przewidziane dla gości komercyjnych. Pokoje dla kuracjuszy to dramat, stare wysłużone meble. Tapczany brudne, obicia prane może kilka lat temu".

Adam napisał do krakowskiego NFZ prośbę o zmianę miejsca kuracji. Nie dostał jednak odpowiedzi. W rozmowie telefonicznej usłyszał jedynie, że nie ma możliwości zmiany ośrodka.

– Jestem zbulwersowany tym, że publiczna instytucja od ponad miesiąca nie odpowiedziała na moją prośbę. Nawet jeśli decyzja jest odmowna, to powinienem to dostać na piśmie – mówi.

Aleksandra Kwiecień, rzeczniczka prasowa krakowskiego oddziału NFZ w przesłanym nam mailu zaznacza, że zgodnie z obowiązującymi przepisami instytucja rozpatruje sprawy pacjentów do 30 dni od daty wpływu pisma do oddziału.

Na terenach graniczących z Ukrainą nie został ogłoszony przez prezydenta stan wyjątkowy, a działalność lecznictwa uzdrowiskowego nie została zawieszona. Rezygnacja z leczenia z tego powodu uznawana jest za nieuzasadnioną

ALEKSANDRA KWIECIEŃ
rzeczniczka prasowa krakowskiego oddziału NFZ

I tłumaczy: – NFZ nie kieruje pacjentów do wybranych przez nich uzdrowisk ani zakładów lecznictwa uzdrowiskowego. Decyzja o kwalifikacji skierowania należy do kompetencji lekarza specjalisty rehabilitacji medycznej zatrudnionego w oddziale Funduszu. Sprawdza on zasadność leczenia oraz kieruje pacjenta do uzdrowiska o profilu odpowiednim dla jego schorzenia, które zostało określone przez lekarza wystawiającego skierowanie do sanatorium.

Rzeczniczka dodaje, że NFZ nie ma kompetencji do rozpatrywania spraw dotyczących zakwaterowania pacjentów w trakcie leczenia uzdrowiskowego.

Skierowanie do sanatorium gwarantuje miejsce zakwaterowania w pokoju, ale nie oczekiwany przez pacjenta typ czy standard pokoju. Te kwestie pacjent uzgadnia bezpośrednio z placówką medyczną, a oddział wojewódzki NFZ nie pośredniczy w przyznawaniu i rezerwacji określonego rodzaju pokoju – zauważa Aleksandra Kwiecień.

Tłumaczy, że pacjenci, którzy oczekują określonych standardów zakwaterowania, mogą skorzystać z leczenia uzdrowiskowego w trybie ambulatoryjnym. Wówczas NFZ finansuje koszty leczenia, a pacjent sam opłaca pobyt.

Rzeczniczka zaznacza, że pacjent ma prawo do rezygnacji z leczenia, zwłaszcza jeśli powodem jest wypadek losowy lub choroba, ale pretekstem nie może być trwająca wojna w Ukrainie.

– Zwracam uwagę, że na terenach graniczących z Ukrainą nie został ogłoszony przez prezydenta stan wyjątkowy, a działalność lecznictwa uzdrowiskowego nie została zawieszona. Rezygnacja z leczenia z tego powodu uznawana jest za nieuzasadnioną – podkreśla Aleksandra Kwiecień.

To oznacza, że jeśli Henryka i Adam zrezygnują z wyjazdu do Horyńca, wypadną z kolejki i ponownie będą musieli starać się o skierowanie.

SANATORIUM „BAJKA": WIĘKSZOŚĆ POKOI MA ŁAZIENKI

Beata Krukowska-Bania, prowadząca uzdrowisko w Horyńcu, przyznaje w rozmowie z „Wyborczą", że już wcześniej spotkała się z krytycznymi uwagami na temat braku łazienek w pokojach. Zapewnia jednak, że problem jest marginalny, bo na 60 pokoi, tylko cztery nie mają pełnych węzłów sanitarnych: to dwa pokoje jednoosobowe i dwa dwuosobowe.

– Wynika to z tego, że nasze sanatorium mieści się w zabytkowym budynku, pozostającym pod opieką konserwatora i nie mamy możliwości dobudowania łazienki do każdego pokoju – mówi. – Zresztą nie jesteśmy hotelem ani domem wczasowym, tylko zakładem opieki zdrowotnej i naszym zadaniem jest przede wszystkim leczenie kuracjuszy i podobnie jak w szpitalach nie ma u nas wymogu, by każdy pokój posiadał prywatną łazienkę. Oczywiście z uwagi na wygodę kuracjuszy staramy się, by tak było, ale nie zawsze jest to możliwe.

Właścicielka ośrodka przyznaje, że niektórzy kuracjusze traktują pobyt w sanatorium jak darmowe wczasy. Przyjeżdżają głównie po to, by się rozerwać i wypocząć, więc oczekują od sanatoriów standardów hotelowych.

– Tymczasem jest to świadczenie finansowane ze środków publicznych, nie można oczekiwać, że w kwocie, jaką płaci NFZ, będziemy w stanie spełnić warunki, jakie gwarantuje czterogwiazdkowy hotel – zaznacza Beata Krukowska-Bania.

Za jednego kuracjusza NFZ płaci dziennie dokładnie 248,92 zł.

W tej cenie musimy zapewnić zakwaterowanie, pełne wyżywienie, opiekę pielęgniarską i lekarską oraz minimum trzy zabiegi dziennie. Komercyjnie taki pakiet kosztuje nawet 600 zł od osoby dziennie – wylicza Krukowska-Bania.

I dodaje: – Żaden obiekt uzdrowiskowy nie ma obowiązku wspólnego kwaterowania małżeństw. Jeśli kuracjuszom zależy na pokoju z pełnym węzłem sanitarnym, zawsze istnieje opcja umieszczenia kobiety w pokoju trzyosobowym żeńskim, a mężczyzny w męskim.

„DRONY NIE LATAJĄ NAM NAD GŁOWAMI"

Odnosząc się do obaw związanych z wojną w Ukrainie, mówi: – Żadne drony nie latają nam nad głowami, gdyby nie media, to nawet nie wiedzielibyśmy, że jest wojna. U nas jest spokój – zapewnia.

Przyznaje jednak, że od kilku dni mieszkańcy Podkarpacia dostają na swoje telefony liczne alerty z Rządowego Centrum Bezpieczeństwa. Esemesy trafiają również do kuracjuszy leczących się w Horyńcu.

„UWAGA! UWAGA! UWAGA! Rosyjski atak powietrzny na terenie Ukrainy. Sytuacja jest monitorowana. W przestrzeni RP operuje polskie lotnictwo. Śledź komunikaty" – brzmi treść wiadomości.

Krukowska-Bania przekonuje jednak, że nikt z kuracjuszy nie reaguje na to paniką.

W ostatni weekend doszło do groźnych incydentów nieopodal polskiej granicy:

W nocy z soboty na niedzielę rosyjski dron uderzył w lokomotywę pociągu pasażerskiego relacji Kijów-Warszawa, który w chwili ataku znajdował się w odległości dwóch kilometrów od granicy z Polską, po ukraińskiej stronie przejścia kolejowego Dorohusk – Jagodzin (Jagodyne). W składzie nie było Polaków, wszyscy pasażerowie zostali ewakuowani.

Wcześniej rzecznik Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej major Dariusz Sienicki poinformował, że w nocy funkcjonariusze otrzymali informację od strony ukraińskiej, że w odległości około 800 metrów od przejścia Dorohusk-Jagodzin dron uderzył w stację benzynową. W wyniku tego ataku zapaliły się dwie ciężarówki. ● 1KR

eprasa.pl 1425c20e14

Czyste Powietrze - opresja czy wsparcie i realna pomoc?

Miesiące oczekiwania na pieniądze. Wezwania do uzupełnienia dokumentów. Wykonawca domagający się zapłaty. Senior, który miał otrzymać dotację, a zamiast poczucia bezpieczeństwa zderzył się ze stresem i niepewnością, czy nie będzie musiał sam pokryć kosztów inwestycji. Takie historie są prawdziwe. Są trudne, ważne, ale i nierepreprezentatywne dla ponad 60 tysięcy sprawnie zrealizowanych inwestycji. Nie stanowią więc pełnego obrazu programu „Czyste Powietrze".

Podpisując umowę dotacji w ramach programu „Czyste Powietrze", myślimy o korzyściach: wymianie pieca, ociepleniu budynku, wyższym komforcie życia. Tym właśnie są historie tysięcy ludzi, którzy dzięki „Czystemu Powietrzu" zmienili swą codzienność na lepszą. Niestety – nie wszyscy.

Korzyści i problemy

Aby rozliczyć dotację, konieczne jest złożenie prawidłowo wypełnionej dokumentacji. Wystarczy, że inwestor sam lub z udziałem pełnomocnika złożył niekompletne dokumenty albo pojawiły się rozbieżności w fakturach. Wówczas niezbędne są wyjaśnienia, obowiązek uzupełnienia braków. W konsekwencji okres rozliczenia przedłuża się, a w gronie wykonawców prac pojawia się nerwowość. I można zacząć się zastanawiać, czy program, który miał pomóc, wart jest mierzenia się z problemami.

Bardziej niż o własne

Najwięcej wątpliwości pojawia się na etapie rozliczenia inwestycji. Gdy beneficjent oświadcza, że prace zostały wykonane, a wykonawca wystawił fakturę, wiele osób przyjmuje za pewnik, iż pieniądze powinny zostać natychmiast wypłacone. Tymczasem trzeba pamiętać, że Fundusz nie operuje swoimi pieniędzmi w programie „Czyste Powietrze". Odpowiada za środki finansowe, które należą do wszystkich Polaków. I musi dbać o nie bardziej niż dbamy o własne.

Kontrola czy opresja?

To dlatego przed wypłatą kontrole rozliczeń są tak wnikliwe, a weryfikowane są nie tylko dokumenty. Nierzadko trzeba sprawdzić, czy inwestycja została zrealizowana zgodnie z umową, czy przedstawione koszty kwalifikują się do udzielenia dotacji, a urządzenia spełniają wymagania programu. Dla osoby oczekującej na wypłatę takie wyjaśnienie może brzmieć jak urzędnicza wymówka. W rzeczywistości jest obowiązkiem i formą odpowiedzialności.

Wypłaty na słowo?

Czy zaakceptowalibyśmy system, w którym miliardy złotych byłyby wypłacane wyłącznie na podstawie faktury i deklaracji, że wszystko jest w porządku – bez sprawdzenia jakości, zakresu i rzeczywistego wykonania prac? Kontrola wydatkowania środków publicznych nie jest przejawem złej woli. Jest wyrazem gospodarności, dowodem przejrzystości, a niekiedy ubezpieczeniem dla beneficjenta, który zyskuje pewność, że wykonawca zrealizował umowę zgodnie z jej wymogami.

Czar publicznych miliardów

Strumień publicznych pieniędzy przyciąga. Przedsiębiorcy oferują swoje doświadczenie i umiejętności. Program „Czyste Powietrze" pozwolił tysiącom małopolskich firm zarobić setki milionów złotych. Ale tam gdzie są pieniądze, pojawiają się też osoby spragnione łatwego zysku. Zawyżają ceny, prowadzą agresywne kampanie reklamowe, obiecują coś, czego program nie przewidywał. Jeśli beneficjent nie weryfikuje obietnic wykonawcy, może wpaść w pułapkę.

Pieniądze w regionie

Ponad 2 mld zł wypłacone w Małopolsce przeznaczono na urządzenia grzewcze, materiały izolacyjne, stolarkę okienną i drzwiową, instalacje, audyty oraz usługi budowlane. Te środki tworzyły zamówienia dla instalatorów, ekip remontowych, producentów, dostawców i lokalnych przedsiębiorstw. Jednocześnie uruchamiały prywatne oszczędności beneficjentów, którzy dokładali własne pieniądze do inwestycji. Jednak nie wszyscy wykonawcy okazali się uczciwym partnerem.

Ochrona seniorów

Szczególnie narażone były osoby starsze, samotne i mniej zamożne – a więc dokładnie te, którym program miał pomagać najbardziej. Dla ich ochrony WFOŚiGW w Krakowie pomógł sfinansować stanowiska gminnych ekodoradców, odwiedzał gminy, apelował o rozwagę. Zareagowało też państwo, wprowadzając limity kosztów jednostkowych, audyty energetyczne i dodatkowe kontrole, a potem powołując Operatorów wspierających beneficjentów na kolejnych etapach inwestycji.

Nie dość na newsa

Żyjemy w świecie, w którym krytyka jest naturalnym odruchem, a pochwała rzadkim darem. Trudno opowiedzieć historie tysięcy osób, które otrzymały dofinansowanie, wykonały inwestycję, a program „Czyste Powietrze" zmienił ich życie. Choć za każdą umową stoi rodzina i konkretna korzyść – radość nie ma waloru pociągającego newsa. Brak jej kontrowersji, elektryzującego napięcia, potencjału przyciągania uwagi.

2 miliardy zł już u Małopolan

O „Czystym Powietrzu" mówi się najwięcej, gdy pojawia się medialny zgrzyt. A o czym się zapomina? Od chwili uruchomienia programu (2018) do końca sierpnia 2026 roku do WFOŚiGW w Krakowie wpłynęło ponad 123 tys. wniosków o dofinansowanie. Fundusz zawarł ponad 111 tys. umów o łącznej wartości przekraczającej 4,64 mld zł. Ponad 60 tys. małopolskich inwestycji zostało w pełni zakończonych, a na konta mieszkańców regionu i wykonawców trafiło już 2,35 mld zł. Pozostałe środki czekają na zakończenie prac zgodnie z wymogami programu.

Małopolska oddycha

W ostatnich latach liczba urządzeń grzewczych na węgiel i drewno w województwie zmniejszyła się z ok. 500 tys. do ok. 150 tys. Efekty są widoczne. Średnie stężenie pyłu PM10 w okresie grzewczym spadło pomiędzy sezonami 2014/2015 i 2020-2022 o 44 proc. w Małopolsce i o 53 proc. w Krakowie. „Czyste Powietrze" ma swój udział w tym sukcesie.

Bezpieczni, bo niezależni

„Czyste Powietrze" nie jest jednak wyłącznie programem wymiany pieców. To jedna z największych inicjatyw modernizacji polskich domów po 1989 roku. A od 2022 roku jest to już nie tylko forma dbałości o środowisko, ale również wyraz troski o bezpieczeństwo energetyczne kraju oraz efektywność energetyczną gospodarstw domowych, uniezależniających się od dostaw energii ze źródeł zewnętrznych.

Bez propagandy

„Czyste Powietrze" ma zalety, ale nie jest wolne od wad. Program wymaga dalszych zmian, uproszczenia wniosków, ograniczenia dokumentacji, integracji systemów informatycznych. Weryfikacja powinna rozpoczynać się wcześniej, a beneficjent powinien mieć dostęp do czytelnej informacji o stanie sprawy i przewidywanym terminie rozliczenia. Potrzebny jest jasny podział odpowiedzialności: beneficjent nie może ponosić konsekwencji błędu wykonawcy, Fundusze zaś nie mogą być traktowane jak bezwarunkowy płatnik każdej faktury wystawionej z dopiskiem „Czyste Powietrze".

Różne perspektywy

Dla osoby czekającej na wypłatę dotacji „Czyste Powietrze" może być dzisiaj przekleństwem. Wezwanie po raz kolejny do uzupełnienia dokumentów może wyglądać jak urzędnicza opresja. Dla seniora oszukanego przez nierzetelnego wykonawcę może stać się źródłem prawdziwego dramatu. Żadnej z tych historii nie wolno bagatelizować. Każda wymaga wyjaśnienia, odpowiedzialności i – tam, gdzie jest to możliwe – realnej pomocy.

Ogromne wsparcie

Nie zapominajmy jednak, że obok istnieje ponad 60 tys. małopolskich inwestycji, które zostały z sukcesem zakończone. Prawie 107 tys. zawartych umów. Ponad 2 mld zł wypłaconych na modernizację domów. „Czyste Powietrze" bywa programem trudnym, przede wszystkim jednak pozostaje ogromnym wsparciem społecznym, środowiskowym i gospodarczym. Małopolska nadal potrzebuje „Czystego Powietrza". Coraz lepszego.

Masz pytania lub wątpliwości dotyczące programu "Czyste Powietrze"? Skontaktuj się z właściwym Operatorem programu w Twoim regionie (aktualna lista na stronie: www.wfos.krakow.pl/operatorzy.

wfośigw
wojewódzki fundusz ochrony środowiska i gospodarki wodnej w krakowie

WIĘCEJ O PROGRAMIE PRIORYTETOWYM CZYSTE POWIETRZE

www.wfos.krakow.pl

Kraków/34452577

eprasa.pl 1425c20e14

GRUNTY NIEROLNE

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa

ODDZIAŁ TERENOWY W KRAKOWIE

działając na podstawie ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (tekst jedn. Dz. U. z 2025 r. poz. 826 ze zm.) podaje do publicznej wiadomości informację o zamiarze sprzedaży nieruchomości wchodzącej w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa.

Informacja o planowanej sprzedaży:
Przedmiotem sprzedaży jest nieruchomość zabudowana, wielofunkcyjna z terenu: **województwa małopolskiego, powiatu krakowskiego, gminy Skawina:**

Lp.	Jednostka Ewidenc. (Obręb – Wieś)	Nr działki	Pow. działki (ha)	Rodzaje, klasy i pow. użytków w działce (ha)	Nr Księgi Wieczystej	Cena (zł)
1.	**Facimiech (0002)**	279	0,28	RIIIb-0,28	**KR3I/00020964/3**	**1 148 200,00***
		245/8	1,2049	Bi-0,2349; Bz-0,9700		
		292/4	0,7380	Bz-0,7380		
		Razem:	**2,2229**	**RIIIb-0,28; Bi-0,2349; Bz-1,7080**		

*Cena sprzedaży nieruchomości jest ceną brutto, stawka VAT – w części zwolniona, w części 23%. Działka nr 245/8: Jej sprzedaż jest zwolniona z podatku VAT na podstawie art. 43 ust. 1 pkt 10 ustawy o podatku od towarów i usług. Działka nr 279 oraz działka nr 292/4: Podlegają opodatkowaniu stawką podstawową 23% (należny podatek VAT – 36 825,47 zł).
W cenie nieruchomości uwzględnione zostały koszty przygotowania do sprzedaży.

W skład nieruchomości wchodzą następujące środki trwałe:
1) dwór (nr inw. 110/001470) - dz. 245/8,
2) spichlerz (nr inw. 104/001163) - dz. 245/8,
3) budynek, nie stanowiący elementu zespołu dworsko-parkowego (nr inw. 110/001471) - dz. 245/8.

UWAGI DO NIERUCHOMOŚCI:
1. Działki numer 245/8, 292/4 obręb Facimiech położone są na terenie zespołu dworsko-parkowego wpisanego do rejestru zabytków decyzją nr A-593/M (stary numer A-491) na podstawie decyzji Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z dnia 08.10.1984 r. sygn. OZ-IV-33/84.

Zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego Gminy Skawina w jej granicach administracyjnych – etap I, zatwierdzonym Uchwałą Nr XVII/217/16 Rady Miejskiej w Skawinie z dnia 23 marca 2016 r. (Dz. U. Woj. Mał. z dnia 13 kwietnia 2016 r. – poz. 2430)
działki nr: 245/8, 279, 292/4 położone w miejscowości Facimiech znajdują się w terenie o następującym przeznaczeniu:
działka nr: 245/8
- tereny zabudowy usługowej – symbol planu: C2U
- tereny zieleni urządzonej – symbol planu: ZP
- tereny obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych hodowlanych, ogrodniczych oraz
gospodarstwach leśnych rybackich – symbol planu: C1RU
działka nr: 292/4
- tereny zieleni urządzonej – symbol planu: ZP
działka nr: 279
- tereny rolnicze – symbol planu: R.

Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków wydał **pozwolenie** nr RD.5173.22.2025 z dnia 28.10.2025 r. na sprzedaż zespołu dworsko-parkowego w Facimiechu.

Zgodnie z art. 29 ust. 4 (UoGNRSP) nieruchomości przy odsprzedaży będą obciążone prawem pierwokupu na rzecz Skarbu Państwa, które przysługuje KOWR w okresie 5 lat, licząc od dnia jej notarialnego nabycia.

Zgodnie z art. 54 ustawy (UoGNRSP) w związku z art. 593 do 595 kodeksu cywilnego KOWR zastrzega możliwość umownego prawa odkupu nieruchomości na rzecz Skarbu Państwa w okresie 5 lat od dnia nabycia od KOWR z wpisaniem tego prawa do księgi wieczystej.
Prawo odkupu może zostać wykonane przez KOWR zarówno w odniesieniu do całej nieruchomości, jak i w odniesieniu do poszczególnych jej części, niezależnie kto będzie wówczas właścicielem tej nieruchomości, gdy:
a) nastąpiła zmiana przeznaczenia nieruchomości na cele nierolne w związku z uchwaleniem nowego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, zmianą dotychczasowego planu albo wydaniem decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu (w tym, decyzję o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego dotyczącą m.in. lokalizacji odnawialnych źródeł energii),
b) w nowo uchwalonym planie ogólnym gminy nieruchomość ta została przewidziana na cele nierolne,
c) podjęta została uchwała o przystąpieniu do uchwalenia lub zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, a zgodnie z projektem tego planu nieruchomość ma być przeznaczona na cele nierolne,
d) podjęta została uchwała o przystąpieniu do uchwalenia lub zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, a zgodnie z projektem tego studium nieruchomość położona będzie poza strefą wielofunkcyjną z zabudową zagrodową, poza strefą produkcji rolniczej lub poza strefą otwartą przewidzianą na cele nierolne,
e) wojewoda lub starosta wszczął postępowanie o wydanie decyzji, na podstawie której nieruchomość podlegałaby wywłaszczeniu albo z mocy prawa stałaby się własnością odpowiednio Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego,
f) ujawniony został fakt, iż w skład nieruchomości wchodzą złoża surowców naturalnych, które nie zostały uwzględnione przy określeniu wartości tej nieruchomości na potrzeby ustalenia ceny sprzedaży,
g) nastąpiło lub ma nastąpić zbycie nieruchomości lub jej części przez Kupującego.

Cenę sprzedaży nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków obniża się nie więcej niż o 50 %, jeżeli nabywca zobowiąże się do dokonania na tej nieruchomości, w terminie określonym w umowie sprzedaży, nie dłuższym, jednakże niż 5 lat od dnia jej zawarcia, nakładów w wysokości co najmniej uzyskanego obniżenia ceny sprzedaży tej nieruchomości.

Zgodnie z art. 29 ust. 1 pkt. 4 lit. b ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (t.j. Dz.U. z 2025 poz. 826 ze zm.), pierwszeństwo w nabyciu nieruchomości po cenie podanej w wykazie przysługuje zarządzającemu specjalną strefą ekonomiczną w odniesieniu do nieruchomości przeznaczonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego na cele przemysłowe, usługowe lub przemysłowo-usługowe i położonych na obszarach, na których, zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o wspieraniu nowych inwestycji (Dz. U. z 2025 r. poz. 469), wykonuje on zadania określone w tej ustawie, z wyłączeniem nieruchomości, o których mowa w lit. a, położonych w granicach niezarządzanej przez niego specjalnej strefy ekonomicznej.

Zgodnie z art. 29 ust. 1 pkt. 3 ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (t.j. Dz.U. z 2025 poz. 826 ze zm.), pierwszeństwo w nabyciu nieruchomości po cenie podanej w wykazie przysługuje dzierżawcy zbywanej nieruchomości, który faktycznie dzierżawi nieruchomość przez okres dłuższy niż trzy lata, na podstawie umowy dzierżawy zawartej z KOWR z dnia 01.07.2017 r. i obowiązującej do dnia 31.12.2030 r.

Zgodnie z art. 29 ust. 1f ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (t.j. Dz.U. z 2025 poz. 826 ze zm.), W razie zbiegu uprawnień do pierwszeństwa w nabyciu nieruchomości stosuje się kolejność wymienioną w ust. 1.

Oddział Terenowy KOWR zastrzega sobie możliwość odstąpienia od zawarcia umowy sprzedaży, jeżeli zajdą nowe, istotne okoliczności, w tym w szczególności nastąpi zmiana przeznaczenia gruntów, nabywający nie wywiąże się z obowiązków wynikających z umów zawartych z KOWR.

Informacje o nieruchomości można uzyskać w Oddziale Terenowym KOWR w Krakowie, ul. Zbożowa 4, 30-002 Kraków, tel. 12 314 99 18, www.gov.pl/web/kowr.

www.gov.pl/web/kowr

Kraków/34452076

OBWIESZCZENIE
Prezydenta Miasta Krakowa
o wszczęciu postępowania administracyjnego o wydanie decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej

Na podstawie art. 10 § 1, art. 49 i art. 61 § 4 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2025 r., poz. 1691) w związku z art. 11d ust. 5 Ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (Dz. U. z 2024 r., poz. 311), zawiadamia się, że **29.06.2026** r. zostało wszczęte postępowanie administracyjne na wniosek Prezydenta Miasta Krakowa działającego przez Dyrektora Zarządu Dróg Miasta Krakowa, w sprawie zezwolenia na realizację inwestycji drogowej dla zamierzenia pn.:

Rozbudowa odcinka ul. Pilotów (DP 2226K, klasa Z) w Krakowie (km roboczy 0+000,00 – 0+095,95).

Projektowana inwestycja planowana jest do realizacji na niżej wymienionych działkach ewidencyjnych, które znajdują się:

1. między liniami rozgraniczającymi teren w granicach projektowanego pasa drogi powiatowej, zgodnie z art. 11f ust. 1 pkt 2 specustawy:
   - 923/2 (923); 922/1 (922); 928/2 (928); 921/1 (921);920/1(920); 919/1 (919); 918/1 (918); 917/1 (917); 44/6 (44/2); 667/30 (667/20); 43/11 (w części – stanowi istniejący pas drogowy ul. Pilotów); 50/3 (50/2); 51/1 (51); 54/1 (54);
2. w terenie objętym obowiązkiem budowy i przebudowy sieci uzbrojenia terenu, zgodnie z art. 11f ust. 1 pkt 8 lit. e specustawy:
   – 667/29 (667/20); 43/12; 44/7 (44/2); 45/1; 46; 50/1; 50/4 (50/2); 919/2 (919); 917/2 (917); 928/3 (928);
3. w terenie objętym obowiązkiem budowy i przebudowy zjazdów, zgodnie z art. 11f ust.1 pkt 8 lit. h specustawy:
   – 43/12; 44/7(44/2); 45/1; 46;
4. w terenie objętym obowiązkiem rozbiórki istniejących obiektów budowlanych nieprzewidzianych do dalszego użytkowania, zgodnie z art. 11f ust. 1 pkt 8 lit. c specustawy:
   – 43/12; 44/7 (44/2); 45/1; 46; 50/1; 50/4 (50/2); 919/2 (919); 917/2 (917); 928/3 (928); 667/29 (667/20)

   (przed nawiasem podano nr działki powstającej w wyniku podziału, natomiast w nawiasie podano nr działki, która podlega podziałowi).

W związku z powyższym informuje się, że strony mogą w każdym stadium postępowania zapoznać się z całością dotychczas zgromadzonego materiału dowodowego, złożyć ewentualne wnioski i zastrzeżenia w Wydziale Architektury i Urbanistyki Urzędu Miasta Krakowa – ul. Mogilska 41. Uwagi i zastrzeżenia można także nadać przesyłką pocztową, kurierską u wybranego przez Państwa operatora, bądź za pomocą środków komunikacji elektronicznej. Zgodnie z obowiązującymi przepisami doręczenie korespondencji na elektroniczną skrzynkę podawczą organu administracji publicznej, w ramach usługi udostępnianej w ePUAP, nie jest już równoważne w skutkach prawnych z doręczeniem przy wykorzystaniu publicznej usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego (e-Doręczenia). W celu skutecznego doręczenia do organu można wnieść pismo utrwalone w postaci elektronicznej na **adres do doręczeń elektronicznych organu (AE:PL-44247-71066-ISSHB-24)** lub wnieść pismo utrwalone w postaci papierowej – osobiście w punkcie podawczym lub listownie.

Odpowiedź na wszystkie uwagi i zastrzeżenia stron postepowania zostaną zawarte w uzasadnieniu decyzji kończącej postępowanie.

Zawiadomienie w formie obwieszczenia uważa się za dokonane po upływie 14 dni od dnia, w którym nastąpiło publiczne obwieszczenie i udostępnienie w Biuletynie Informacji Publicznej.

Godziny przyjęć stron: poniedziałek, wtorek, środa, piątek w godz. od 7.40 – 15.30, czwartek w godz. od 8.00 do 15.30.

Kraków/34452854

Zarząd Budynków Komunalnych w Krakowie

informuje,
iż na tablicach ogłoszeń w budynkach Urzędu Miasta Krakowa: przy Placu Wszystkich Świętych 3-4, przy Rynku Podgórskim 1 oraz przy ul. Kasprowicza 29 w Krakowie oraz budynku Zarządu Budynków Komunalnych w Krakowie przy ul. B. Czerwieńskiego 16, w Krakowie, od dnia 18.09.2026 r. do dnia 25.09.2026 r. został podany do publicznej wiadomości protokół z przeprowadzenia czwartego przetargu ustnego nieograniczonego na dzierżawę nieruchomości zabudowanej Fortem nr 49 1/2 a „Mogiła", zlokalizowanej przy ul. Igołomskiej 7 w Krakowie, na czas oznaczony 5 lat.
Protokół został opublikowany na stronie:
https://zbk-krakow.pl/twierdza_krakow/225470,artykul,przetargi_na_dzierzawe.html

Kraków/34452971

MG-M.6840.31.2026

Skawina, dnia 16.09.2026 r.

INFORMACJA

Burmistrz Miasta i Gminy w Skawinie informuje, że wykaz dot. sprzedaży działki nr 2164/7, poł. w Skawinie przy ul. Piłsudskiego na rzecz użytkowników wieczystych został wywieszony w terminie od 16 września 2026 r. do dnia 6 października 2026 r. na tablicy ogłoszeń w siedzibie Urzędu Miasta i Gminy w Skawinie, Rynek 3 oraz zamieszczony w Internecie (na stronie internetowej www.gminaskawina.pl w zakładce Urząd i Rada - ogłoszenia urzędowe oraz w Biuletynie Informacji Publicznej) a także wywieszony na terenie miasta Skawiny.

Szczegółowe informacje zamieszczono w wykazie.
Informacji udziela Wydział Mienia i Geodezji, Urzędu Miasta i Gminy w Skawinie, Rynek 3, pok. nr 5, tel. (12) 277-01-55.

Kraków/34453000

Słówko • Literówka
Quizy • Sudoku
Krzyżówki
Szukaj w APLIKACJI WYBORCZEJ

Zeskanuj QR kod i pobierz aplikację

GAZETA wyborcza DLA FIRM, URZĘDÓW I INSTYTUCJI

• **Przetargi,** licytacje, zamówienia publiczne
• **Ogłoszenia** sądowe i rekrutacyjne
• **Nekrologi,** kondolencje, wspomnienia

KONTAKT: | **kontakt_komunikaty@wyborcza.pl, tel. 507 094 232 | nekrologi@wyborcza.pl, tel. 22 555 55 55**

Komunikaty.pl nekrologi.wyborcza.pl

KRL 1

eprasa.pl 1425c20e14

Całodobowe wsparcie i doradztwo

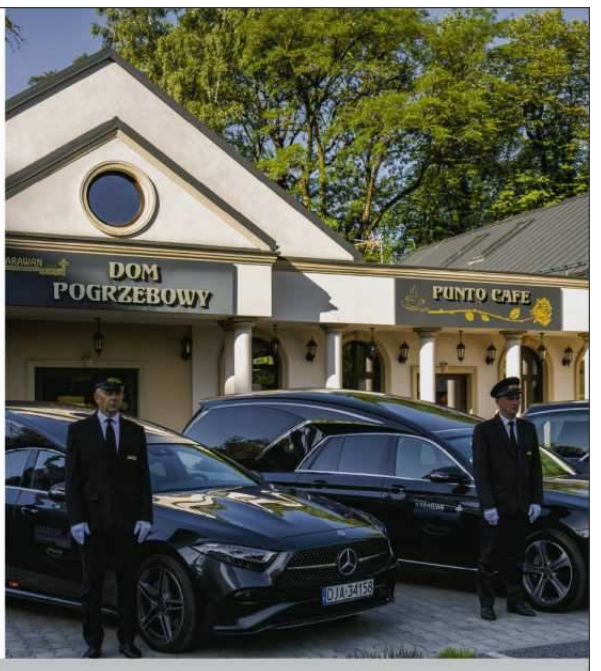
Dbamy o godne pożegnanie w każdej cenie

- Kompleksowe usługi pogrzebowe
- Rozliczenia bezgotówkowe
- Transport krajowy i międzynarodowy
- Własne krematorium
- Organizacja stypy i pożegnań

KARAWAN GRUPA FIRM POGRZEBOWYCH
TRADYCJE OD 1981 ROKU

Punkty Obsługi Klienta
10 lokalizacji w Krakowie

- ul.Rakowicka 26A 12 222 00 30
- ul. Sieroszewskiego 5B 12 686 61 45
- ul. Bieżanowska 24 12 656 21 11
- ul. Reduta 3B 12 222 50 49
- ul. Rakowicka 33A 12 421 89 83
- ul. Dolnych Młynów 3 12 632 11 22
- ul. Wrocławska 8 12 631 77 95
- ul. Ćwiklińskiej 10 606 793 279
- Cm.Batowice 12 413 63 46
- Cm.Grębałów 12 645 14 35
- Krakowskie Krematorium
- ul. Wielogórska 12 413 33 33

KRAKOWSKIE KREMATORIUM
tel. 12 413-33-33
biuro@kremacja-krakow.pl

30-398 Kraków, ul. Wielogórska 20
Gwarantujemy:
bezpieczeństwo i profesjonalizm | duży wybór urn | możliwość przechowania po kremacji

Zapraszamy do współpracy firmy pogrzebowe

Kraków/34446647

NEWSLETTERY WYBORCZEJ

Wszystkie piszą ludzie, nie maszyny. Nasi najlepsi redaktorzy.
Możesz wybrać z bogatej oferty ponad **40** różnych newsletterów.

Zapisz się na:
wyborcza.pl/newslettery

wyborcza.pl

KLEPSYDRA

CMENTARZ KOMUNALNY I KREMATORIUM

INFOLINIA: 12 352 44 44
CMENTARZ: +48 502 930 185
KREMATORIUM: +48 502 930 170

- Nowy zielony cmentarz
- Pierwsza kwatera ekologiczna
- Kolumbaria na urny
- Kamieniarstwo i opieka nad grobami

www.cmentarzkrakow.pl | Kraków, ul. Wielogórska 16

34446626

W sprzedaży!

TEMAT NUMERU:

JAK SIĘ DOGADAĆ Z DORASTAJĄCYM DZIECKIEM

oraz:
- Agresja nastolatka. Co za nią stoi
- Matki z ADHD
- Orzeczenia i opinie. Sprawdź, co należy się w szkole
- Fakty i mity o diecie dziecka

SPONSOR WYDANIA
MÖLLER'S OMEGA-3

żyć lepiej
psychologia codziennie

Więcej o psychologii czytaj na **wysokieobcasy.pl/zyclepiej**

1 KRL

eprasa.pl 1425c20e14

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY

INGA IWASIÓW znalazła klucz, który otwiera świat. O jej nowej powieści „Tobiasz i wielki liść" – książce o emeryturze, samotności, końcu pewnego świata i... króliku, który niespodziewanie wypełnia pustkę

ARTUR DOMOSŁAWSKI o legendarnym reporterze i „Operacji Masakra". Pióro, pistolet i srebrnolistne topole, czyli o tym, dlaczego niektóre reportaże stają się legendami

Dlaczego jesteśmy coraz bardziej zmęczeni i czy książki o wypaleniu naprawdę pomagają z niego wyjść?

Spotkanie Książkowego Klubu Książki, przegląd jesiennych nowości, kryminały i powieści z dreszczykiem oraz książki dla młodszych czytelników.

Zamów magazyn z darmową dostawą na: **Prenumerata24.pl**

Więcej na: **Wyborcza.pl/ksiazki**

eprasa.pl 1425c20e14

„Ludzie, miejsca i rzeczy” w Teatrze Bagatela

Aktorka na odwyku

Emma zostaje postawiona pod ścianą i musi zdecydować, w którą stronę pójść. Produkcja stawia aktorce ultimatum i tak Emma decyduje się na odwyk – mówi o głównej bohaterce spektaklu jego reżyserka Anna Rokita.

• **Teatr Bagatela rozpocznie sezon artystyczny 2026/2027 premierą spektaklu „Ludzie, miejsca i rzeczy”** FOT. JEREMI ASTASZOW

ROZMOWA Z
ANNĄ ROKITĄ
reżyserką

MARTA GRUSZECKA: Teatr Bagatela rozpoczyna sezon artystyczny 2026/2027 premierą spektaklu „Ludzie, miejsca i rzeczy” w pani reżyserii. Zapowiedzi sztuki na podstawie powieści Duncana Macmillana sugerują, że jej punktem wyjścia jest ucieczka. Jak to rozumieć?
ANNA ROKITA: Nie do końca czytam ten spektakl jako opowieść o ucieczce. Raczej jako historię poszukiwania i drogi przez bardzo złożoną sytuację życiową, w której bohaterka znalazła się w momencie kryzysu, i to na wielu płaszczyznach.

Ucieczką są natomiast alkohol, narkotyki, różnego rodzaju używki, ucieczką jest podważanie wszystkiego i wszystkich. To mroczny świat, który pociąga główną bohaterkę i daje jej na chwilę oddech. Nie jest to natomiast spektakl o używkach, ale o próbach radzenia sobie we współczesnym, skomplikowanym świecie.

W jakim momencie życia poznajemy Emmę? To jeszcze aktorka, która właśnie osiąga spektakularne sukcesy, czy już ktoś, kto znalazł się na równi pochyłej?
– Emma jest na dość wczesnym etapie swojej drogi. Zdążyła już znaleźć swoje miejsce w środowisku, ale wciąż nie jest ani gwiazdą, ani osobą szczególnie rozpoznawalną. Dopiero zaczyna swoją karierę, co sprawia, że kiedy dokonuje bardzo złych wyborów i przychodzi do pracy pijana albo pod wpływem różnych środków, sytuacja staje się dla niej szczególnie poważna. W naszym spektaklu trochę zmieniłam tę sytuację w stosunku do oryginalnego scenariusza. A jak? No cóż, niech to pozostanie niespodzianką.

U Macmillana historia Emmy jest zapisana jako teatr w teatrze. Ja przeniosłam tę sytuację w stronę kina. Spektakl rozpoczyna się sceną z planu filmowego, a widz ogląda materiał, który ktoś zmontował i – przynajmniej w moim założeniu – opublikował w sieci albo wysłał Emmie, by uświadomić jej, co wydarzyło się na planie i do czego doprowadziła swoim zachowaniem. To też próba pokazania kobiecie, że w tę stronę nie może już pójść – zostaje wyrzucona z planu. Na nagraniu widzimy Emmę, która nie potrafi wybełkotać nawet pół słowa. Próbuje zagrać scenę z Czechowa, którą filmowcy chcą nagrać, ale przez jej stan nie jest to możliwe.

Po takim zachowaniu chyba nie ma szans na powrót do pracy...

To, czy Emma wróci do pracy, staje się w pewnym momencie drugorzędnym pytaniem. Bardziej istotne pytanie brzmi, czy wróci do życia, do zdrowych relacji z bliskimi

– To, czy Emma wróci do pracy, staje się w pewnym momencie drugorzędnym pytaniem. Bardziej istotne pytanie brzmi, czy Emma wróci do życia, do zdrowych relacji z rodziną i bliskimi. Kolejnym etapem jest oczywiście powrót do pracy. Obecnie więcej wiemy o uzależnieniu, w moim odczuciu ludzie odważniej niż kiedyś mówią o swoich problemach związanych z używkami. Są też miejsca, gdzie można uzyskać wsparcie dla siebie czy bliskich osób. Emma w ośrodku, do którego trafia, ma szansę skonfrontować się z ludźmi o podobnych problemach i to wiele zmienia.

Tyle że początkowo traktuje to chyba wyłącznie jako przymus, a nie poważne leczenie.
– Zdecydowanie. Mówi się, że uzależnienie to nie jest choroba, którą da się wyleczyć jak grypę. To choroba, z którą się żyje. Emma trafia do ośrodka po raz pierwszy, aby spełnić ultimatum postawione przez pracodawcę. Podczas terapii spotyka weteranów, którzy kilkukrotnie przechodzili to, co ona obecnie i to oni uzmysławiają naszej bohaterce, że terapia nie ma sensu, jeśli Emma nie przyzna, że ma problem.

Powieść Macmillana była pani wyborem czy sugestią Teatru Bagatela?
– To ja ją zaproponowałam. Najpierw przeczytałam „Wszystko, co najlepsze”, bo ten tekst krążył po naszym teatrze i w pewnym momencie do mnie trafił. Wydał mi się fantastyczny. Później zaczęłam szukać informacji i dotarłam do oryginału. Kupiłam w Internecie angielskie wydanie dramatu i zaczęłam sprawdzać, czy można go przełożyć i zrealizować. Okazało się, że tłumaczenie już jest, bo ktoś wykorzystał dramat Macmillana do dyplomu w szkole teatralnej. Z tej wersji autorstwa Małgorzaty Wrzesińskiej korzystamy.

W roli Emmy wystąpi Izabela Kubrak – doskonale znamy ją z Teatru Bagatela jako świetną aktorkę i wokalistkę, młodą, energiczną osobę. Jak odnalazłyście się razem w tej trudnej roli?
– Z Izą pracuję już od dłuższego czasu. Wielokrotnie spotykałyśmy się na scenie jako aktorki. Znam ją więc nie tylko zawodowo, ale też prywatnie i wiem, jaką jest osobą. Niezwykle oczytaną, żądną wiedzy, ciekawą świata na wielu płaszczyznach. Ma też w sobie dużo z Emmy. Jest jednak jedna zasadnicza różnica: Emma rozpoczyna wiele rzeczy, ma mnóstwo fascynacji i pomysłów, ale ich nie kończy. Iza przeciwnie – jeśli coś zaczyna, przeważnie doprowadza to do końca.

Uważam ją za bardzo ciekawą aktorkę, która wciąż nie została w pełni wykorzystana w pewnych obszarach. Wiemy oczywiście, że świetnie śpiewa i tańczy, dobrze radzi sobie również w gatunkach komediowych. Nie miała natomiast jeszcze szansy zmierzyć się z tak dużą rolą dramatyczną. To zresztą jeden z powodów, dla których Macmillan napisał tę sztukę. Kiedy później czytałam o jego inspiracjach, zwróciłam uwagę na to, że mówił o bardzo ograniczonej liczbie świetnych ról dla kobiet. Ta sztuka mocno dotyka również miejsca kobiety w teatrze.

Kiedy zaczęłam się zastanawiać, kto mógłby zagrać Emmę, jednym z moich pierwszych pomysłów było to, że sama chciałabym się zmierzyć z taką rolą. Z drugiej strony, coraz bardziej pociągała mnie reżyseria. Od dłuższego czasu o niej myślałam i rozmawiałam na ten temat z dyrekcją.

Obie propozycje są kuszące. Dlaczego ostatecznie zdecydowała się pani na reżyserię?
– Pomyślałam, że trochę szkoda byłoby oddać komuś innemu wyreżyserowanie świata, który po przeczytaniu tekstu tak mocno wibrował mi w głowie. Miałam tyle pomysłów inscenizacyjnych... Moje poszukiwania automatycznie skierowały się więc w stronę Izy – właśnie ze względu na nasze wspólne doświadczenia teatralne i znajomość.

Aktorka występuje w „Ludziach, miejscach i rzeczach” w podwójnej roli – również jako kostiumografka.
– Iza ma również ogromne doświadczenie, jeśli chodzi o kostium. Jej mama, Agnieszka Kubrak, jest krawcową. Iza od wielu lat obserwuje jej pracę i ma fantastyczny zmysł dotyczący kostiumu i ubioru. A ja obserwuję Izę i sposób, w jaki patrzy na modę, jak się nią bawi. „Ludzie, miejsca i rzeczy” to sztuka współczesna, dlatego pomyślałam, że sfera wizualna powinna być mocno związana z Emmą, ze światem, który ona kreuje i poprzez który opowiada o sobie oraz swoich doświadczeniach. Za dobry zbieg okoliczności uznałam to, że Iza gra Emmę i w takim razie może fantastycznie spełnić się również jako kostiumografka. Oczywiście, jest to dodatkowe, ogromne obciążenie, szczególnie że główna rola tego typu wymaga wielkiego skupienia. Miałyśmy jednak dużo czasu – tekst trafił do Izy ponad rok temu. Zaczęłyśmy wówczas od przygotowania kostiumów, tak by mieć je szybko gotowe, a aktorka mogła bez stresu związanego z dodatkową rolą przygotowywać się do zagrania Emmy. Bałyśmy się, że połączenie tych dwóch funkcji może być bardzo stresogenne, ale udało się. Co więcej, myślę, że stworzyłyśmy coś fantastycznego.

I aktualnego, kryzys może dotknąć każdego bez względu na płeć, wiek i zajmowaną pozycję.
– Kiedy rozmawiam z osobami, które mają kontakt z naszym spektaklem – czy to z garderobianymi, rekwizytorami lub innymi osobami pracującymi przy produkcji – widzę, że każdy odnajduje w tej historii kawałek własnych doświadczeń. A jeśli nie własnych, to doświadczenia kogoś bardzo bliskiego.

„Ludzie, miejsca i rzeczy” to pani debiut reżyserski na deskach Teatru Bagatela?
– Na Dużej Scenie, tak. Wcześniej wyreżyserowałam swój monodram „Pitawal. Historie kryminalne Krakowa w piosenkach”. Premiera tego mono-musicalu z muzyką na żywo odbyła się 28 października 2016 roku w Strefie K-805 pod kopcem Kościuszki. Tekst napisała Patrycja Babicka, muzykę tworzyli Piotr Krakowski i Paweł Penarski. Był to mój osobisty projekt, który stworzyliśmy wspólnie z przyjaciółmi. „Ludzie, miejsca i rzeczy” to pierwszy większy spektakl, który wymagał zupełnie innego rodzaju pracy, był wyzwaniem inscenizacyjnym. Nie mogę się doczekać, by spotkać się z Państwem w Teatrze Bagatela! ●

Rozmawiała Marta Gruszecka

W rolach głównych: Izabela Kubrak, Magdalena Walach, Juliusz Krzysztof Warunek, Marcin Kobierski, Dariusz Starczewski, Patryk Szwichtenberg, Alina Kamińska, Kaja Walden, Kamila Klimczak, Filip Prokopowicz. Scenografię przygotowała Barbara Ferlak (przy asyście Magdaleny Łakomej), kostiumy Izabela Kubrak, muzykę Ignacy Matuszewski, wizualizację Jagna Firek, zdjęcia filmowe Michał Materna, choreografię i ruch sceniczny Katarzyna Anna Małachowska, a światła Tomasz Wentland. Reżyserce asystowała Magdalena Gródek (również w roli inspicjentki).
Premiera sztuki „Ludzie, miejsca i rzeczy” w reżyserii Anny Rokity odbędzie się 19 września o godz. 19.15 na Dużej Scenie Teatru Bagatela (Karmelicka 6). Pozostałe spektakle odbędą się 18 i 20 września, 16-18 października oraz 18-20 grudnia. Bilety są dostępne na stronie bagatela.pl.

eprasa.pl 1425c20e14

Nowy sezon Teatru im. Juliusza Słowackiego

Od pogardy, od nienawiści

Powrót Agaty Dudy-Gracz i nowa farsa religijna Mateusza Pakuły. Teatr im. Juliusza Słowackiego zaprasza na sezon 2026/27.

Marta Gruszecka

• **– Takiego przedstawienia jeszcze u nas nie było – zachwala spektakl „Układ scalony" dyrektor Krzysztof Głuchowski (po prawej)** FOT. JAKUB WŁODEK / AGENCJA WYBORCZA.PL

Hasło nadchodzącego sezonu artystycznego brzmi „Od pogardy, od nienawiści...".

– To cytat zaczerpnięty z „Modlitwy o wschodzie słońca" Natana Tenenbauma, którą śpiewał Jacek Kaczmarski. Dedykujemy go dwóm grupom ludzi: tym, którzy jeszcze wiedzą, czym jest przyzwoitość, solidarność i empatia, oraz tym, którzy wyznają zupełnie inne, przeciwne wartości: nienawiść i pogardę. Niedawno uświadomiłem sobie, że słuchamy ludzi, którzy kłamią kilkanaście razy dziennie. Przez czterdzieści lat mojej kariery nie skłamałem publicznie ani razu. Cały czas mam nadzieję, że świat może być nieco lepszy, kiedy zaczniemy nazywać rzeczy po imieniu – komentuje Krzysztof Głuchowski, dyrektor Teatru im. Juliusza Słowackiego w Krakowie.

ZIELONA NAĆ W COGITEONIE

Pierwszą premierą sezonu będzie spektakl dla dzieci powstający w koprodukcji z Cogiteonem. „Układ scalony" w reżyserii Pawła Chomczyka to naukowa bajka przygotowana z myślą o młodych widzach i połączeniu teatru ze światem nauki. Punktem wyjścia jest spotkanie jarmarcznej lalkowej trupy z tajemniczą Zieloną Nacią – istotą biologiczno-krzemową, która zadaje sobie pytanie o to, czy istnieje naprawdę, czy jedynie przetwarza informacje. – Paweł Chomczyk wraz z żoną prowadzi fantastyczny festiwal LasFest w lesie pod Białymstokiem, gdzie spotykają się najnowsze trendy teatru dla dzieci. „Układ scalony", spektakl, który przygotował specjalnie dla Teatru im. Juliusza Słowackiego, wychodzi w te miejsca, w które nauka nie trafia. Takiego przedstawienia jeszcze u nas nie było – zapewnia dyrektor Głuchowski. Premiera „Układu scalonego" 9 października w Małopolskim Centrum Nauki Cogiteon.

POWRÓT AGATY DUDY-GRACZ

Jesienią do Teatru Słowackiego wróci Agata Duda-Gracz. Jej nowy spektakl, „Kraków Narodowej Sztuce, czyli tryumf miernoty", przygotowywany jest specjalnie dla Dużej Sceny Teatru Słowackiego i jej wyjątkowej architektury. Akcja dzieje się w czasie III próby generalnej do „Wesela" i składa się z dwóch części: immersyjnej części pierwszej, w której Wyspiański (a wraz z nim my) wędrujemy przez cztery przestrzenie teatru i cztery realistyczne historie spotkań z autentycznymi postaciami, które doprowadziły, zainspirowały, popchnęły artystę do stworzenia „Wesela". I części drugiej – granej klasycznie – w której sceną zawładną teatralne upiory. – Agata Duda-Gracz wraca z prequelem swojego wielkiego spektaklu „Proszę Państwa, Wyspiański umiera" z 2021 roku. Reżyserka opowiada w nim między innymi o... toaletach w Teatrze im. Juliusza Słowackiego, które po oddaniu do użytku po remoncie w tym sezonie nareszcie będą odpowiednie dla tego miejsca. Poznacie Państwo również cały establishment ówczesnego Krakowa, jak również przyjrzycie się Stanisławowi Wyspiańskiemu i jego trudnym relacjom z ojcem. Co by było, gdyby Wyspiański odniósł wielki sukces w Krakowie i był poważanym obywatelem tego miasta? Dobrze się ożenił i żył dłużej w zdrowiu, a nie zmarł w samotności na syfilis? Będziemy sobie dworować z Krakowa.... W sztuce weźmie udział ponad połowa zespołu artystycznego naszego teatru – zapowiada Krzysztof Głuchowski. Premiera sztuki 23 października.

ILU JEZUSÓW ŻYŁO NAPRAWDĘ?

Nowa farsa religijna świetnie znanego krakowskiej publiczności autora i reżysera, Mateusza Pakuły, trafi na scenę MOS 27 listopada. „Jeszcze dziś będziesz ze mną w..." to pozornie „słodka fantazja", w której ostry dowcip i musicalowa energia łączą się z głęboką refleksją na temat naszej religijności. – Opowiemy o religii i dewocji. Zapewniam, że wszyscy będziemy się głośno śmiać – mówi dyrektor Głuchowski.

Na rok 2027 zespół Teatru im. Juliusza Słowackiego zaplanował pięć premier. 14 lutego na scenę MOS Underground trafi „Reniferek" w reżyserii Marii Wojtyszko z Danielem Malcharem w roli głównej. To monodram autorstwa Richarda Gadda i historia nękania przez kobietę, którą autor naprawdę przeżył. Pierwszą premierą na Dużej Scenie w 2027 roku będzie „Jezus Niechrystus" Piotra Augustyniaka i Borysa Lankosza (również w jego reżyserii). Bohaterem spektaklu nie jest więc jeden Jezus, ale kilku, żyjących w różnych miejscach i okolicznościach – m.in. zbuntowany chłopak z polskiej prowincji i światowej sławy wiolonczelista. Sztuka trafi do repertuaru 19 lutego.

W programie również „Melancholia" Larsa von Triera w reżyserii Piotra Mateusza Wacha (19 marca 2027, Dom Machin), „Przeminęło z wiatrem" Margaret Mitchell w reżyserii Jakuba Roszkowskiego (14 maja 2027, Duża Scena Teatru im. Jana Kochanowskiego w Opolu) i „Godziny" Michaela Cunninghama w reżyserii Christophe Raucka (premiera francuska w maju 2027, premiera polska – kolejny sezon artystyczny).

Szczegółowy repertuar Teatru im. Juliusza Słowackiego znajdziemy na stronie teatrwkrakowie.pl. ●

Premiera „Dzikiej bandy" w Teatrze Groteska

Jeleń w świetle reflektorów

O co Lis i Lisica najczęściej się kłócą? Gdzie pędzi Wilczek? Bohaterami pierwszej w nowym sezonie artystycznym premiery Teatru Groteska będą zwierzęta.

Marta Gruszecka

Teatr zaczyna się od spotkania. Od chwili, w której gasną światła, milknie codzienny pośpiech, a obok siebie siadają dzieci, rodzice, dziadkowie i wszyscy ci, którzy choć na moment chcą uwierzyć, że wyobraźnia potrafi zmieniać świat – mówi Karol Suszczyński, dyrektor Teatru Groteska i zaprasza na nowy sezon artystyczny.

Rozpocznie go 19 września premiera „Dzikiej bandy" w reżyserii Pawła Kuźmy. To opowieść inspirowana światem książek brytyjskiej pisarki Rachel Bright, wybranych do realizacji na scenie przez widzów w zeszłorocznej akcji literackiej Teatru Groteska „Wczytani w teatr". Znana i lubiana dramatopisarka oraz autorka książek dla dzieci Malina Prześluga stworzyła pełną humoru i piosenek historię o leśnych zwierzakach, które okazują się zaskakująco podobne do nas.

– W tej historii każdy jest jakiś: Wilczek pędzi przez życie z prędkością Formuły 1, rodzeństwo Lis i Lisica nieustannie się kłócą, Jeleń wciąż szuka światła reflektorów, Żabka zgadza się na wszystko, choć jej małe serce podpowiada coś zupełnie innego, a Ropucha dobrze wie, że słowo „nie" bywa czasem najodważniejszą odpowiedzią. A potem pojawia się ktoś nowy. Cichy i tajemniczy. Ktoś, kogo łatwo się przestraszyć. Ale czasem to, co wygląda groźnie, wcale takie nie jest – bywa tylko maską skrywającą poczucie osamotnienia – mówi reżyser. Dodaje, że „Dzika banda" z humorem i wrażliwością na potrzeby najmłodszych opowiada o ważnych sprawach: potrzebie akceptacji, nieśmiałości, zazdrości i o odwadze bycia sobą. – Bo może właśnie na tym polega bycie razem – że w tej całej dzikości świata naprawdę jest miejsce dla każdego.

W rolach głównych: Zuzanna Bah, Dominika Guzek, Małgorzata Hachlowska, Diana Jędrzejewska-Szumska, Paweł Kuźma, Paweł Mróz, Jarek Oberbek, Iwona Olszewska-Watemborska, Bartłomiej Olszewski, Jakub Popławski oraz Feliks Bestry-Kuźma (gościnnie). Scenografię, kostiumy i lalki przygotował Igor Fijałkowski, muzykę Michał Wereda, a światło Maciej Iwańczyk. Spektakl wyprodukowała Anna Ratkowska-Filipowicz przy asyście Karoliny Baster. Inspicjentem będzie Mark Stawowczyk. Spektakl dla widzów od 3 lat.

Premiera „Dzikiej bandy" odbędzie się 19 września o godz. 18 w Sali Kopułowej w Teatrze Groteska (Skarbowa 2). Pozostałe pokazy 20 oraz 22-24 września. Bilety są dostępne na stronie groteska.pl. ●

1KR

eprasa.pl 1425c20e14

wyborcza

WROCŁAW
TYGODNIK

Piątek, 18 września 2026 | Redaktor prowadzący **Leszek Frelich**

wroclaw.wyborcza.pl | Kontakt z redakcją: wroclaw@wyborcza.pl

W pociągu oskarżyli niewinnego człowieka o molestowanie dziecka

„Łowcy" będą ścigani

Po feralnym zajściu Daniel długo nie mógł dojść do siebie, bał się jeździć pociągiem. Prokuratura uznała, że w interesie społecznym jest ścigać tych, którzy go oczernili.

Karolina Kijek

• **Pan Daniel prowadzony przez policję** FOT. DZIĘKI UPRZEJMOŚCI PORTALU ‚OŁAWA - NA SYGNALE'

To właśnie w pociągu w Jelczu-Laskowicach samozwańczy „łowcy pedofilów" oskarżyli 35-letniego Daniela o kontakt z 12-letnią dziewczynką.

– Wydaje mi się, że każdy, kto na mnie patrzy, słyszał tę ich nieprawdziwą historię – wyznał nam.

FATALNA POMYŁKA

Daniel pracował jako kurier. 15 listopada ubiegłego roku pojechał zawieźć faktury do księgowej w Jelczu-Laskowicach. Do domu pod Wrocławiem miał wrócić pociągiem. Na dworcu dostrzegł, że obserwuje go kilku postawnych mężczyzn. Po chwili podeszli bliżej. Bał się, że chcą go okraść.

Gdy podjechał pociąg, odetchnął z ulgą, ale na wszelki wypadek usiadł na przodzie, blisko konduktorki. I nagle zobaczył grupę mężczyzn obok. Wtedy dostrzegł, że mają bluzy z napisem „łowcy pedofili", a w rękach telefony. Daniel nie wie, czy robili zdjęcia, czy relację „na żywo". Do składu weszli też lokalni dziennikarze, których – jak się później okazało – grupa zaprosiła na „akcję".

– Wmawiali mi, że przyjechałem ze Śląska, bo wysyłałem jakiejś dziewczynce zdjęcia, byłem z nią umówiony na dworcu w Jelczu – wspominał nam Daniel. – Mówili: „Wyciągaj z plecaka tego misia, którego jej przywiozłeś". Pokazali też zdjęcie jakiegoś mężczyzny, twierdząc, że to ja. Byłem w szoku, ciągle zaprzeczałem i pytałem: „O czym wy, k...wa, mówicie?!".

To on z pociągu zadzwonił po policję, bo zaczął się bać. Wokół pełno ludzi, a oskarżenia poważne. Funkcjonariusze wysłuchali obu stron, po czym wyprowadzili go w kajdankach i zabrali na komisariat.

Daniel spędził tam pięć godzin – rozpytali go, przejrzeli telefon i stało się jasne: doszło do pomyłki.

– Informacje przekazane przez grupę osób w pociągu nie zostały potwierdzone – powiedziała „Wyborczej" asp. szt. Wioletta Polerowicz, oficer prasowa Komendy Powiatowej Policji w Oławie. – Mężczyźnie nie postawiono żadnych zarzutów i został wypuszczony.

WAŻNY INTERES SPOŁECZNY

Daniel postanowił, że nie zostawi sprawy bez konsekwencji. Znalazł adwokata i postanowił dochodzić swoich praw przed sądem. Zniesławienie jest – co do zasady – ścigane z oskarżenia prywatnego. Czyli pokrzywdzony sam występuje z prywatnym aktem oskarżenia przeciwko osobom, które go publicznie pomówiły. Taki na początku miał plan.

Będzie inaczej. Pod koniec sierpnia Prokuratura Rejonowa w Oławie postanowiła, że będzie ścigać osoby, które miały go publicznie zniesławić. Dlaczego zdecydowała się wkroczyć do sprawy? W przypadku przestępstw ściganych z oskarżenia prywatnego dzieje się tak, jeśli wymaga tego interes społeczny. W tej historii prokuratura uznała, że takie przesłanki zachodzą.

Ciężar pomówienia bez wątpienia był spory. Wynika to nawet z krótkiego opisu sprawy, zawartego w postanowieniu prokuratury. Napisano w nim, że „łowcy" określili mężczyznę mianem „pedofila" i sugerowali, że wysyłał 12-latce treści pornograficzne i chciał się z nią spotkać w celach seksualnych. Mówili tak w obecności kilkudziesięciu pasażerów. Prokuratura uznała, że takie twierdzenia mogły poniżyć Daniela w opinii publicznej oraz „narazić na utratę zaufania potrzebnego do wykonywania pracy, zawodu czy działalności".

Decyzja prokuratury ułatwi mu dalszą walkę. To prokurator zajmie się prowadzeniem czynności procesowych, skieruje akt oskarżenia do sądu i będzie występował przed nim jako oskarżyciel.

W pociągu w Jelczu-Laskowicach samozwańczy „łowcy pedofilów" oskarżyli 35-letniego Daniela o kontakt z 12-letnią dziewczynką

Daniel nie ukrywa, że czuje ulgę.

A MOŻE WSTĄPIĆ W SZEREGI?

Grupy określające się jako „łowcy pedofilów" działają w Polsce od lat. W internecie kontaktują się z osobami, które podejrzewają o zainteresowanie seksualne dziećmi, podszywając się pod małoletnich. Później organizują konfrontacje, które nagrywają i publikują w sieci. Policja zwykle wkracza wtedy, gdy skończą swoje „akcje".

Czasem kończą tragicznie. 47-latek ze wsi na Pomorzu, którego wizerunek i nazwisko pojawiły się w internecie, prosto z prokuratury poszedł rzucić się pod pociąg. W Poznaniu niemal doszło do samosądu – do zatrzymanego przybiegła grupa mężczyzn, która oglądała transmisję na żywo.

Swego czasu Rzecznik Praw Obywatelskich zwracał uwagę na ryzyko bezprawnego zatrzymywania podejrzanych oraz rozpowszechniania ich wizerunku. Policja w odpowiedzi zadeklarowała, że nie prowadzi z takimi grupami sformalizowanej współpracy, a reaguje na konkretne zgłaszane przez nie działania.

Ludzie, którzy oskarżali Daniela, mieli na sobie odzież z oznaczeniami ECPU Polska.

Fundacja ECPU Polska to największa w kraju grupa „łowców", której działalność na Facebooku obserwuje ponad 500 tys. osób. Od razu odcięła się od akcji, zapewniając, że jej członkowie nie brali w niej udziału.

– Grupa, której członkowie spowodowali incydent w Jelczu-Laskowicach, podszywa się pod naszą organizację – tłumaczył „Wyborczej" Alex, fundator i lider organizacji. – To nie jest pierwsze ich zachowanie, które budzi wątpliwości. Wystąpimy przeciwko nim do sądu, bo bezprawnie posługują się zastrzeżoną nazwą naszej fundacji.

Tymczasem do Daniela napisał lider grupy z pociągu. Przeprosił. Zapewnił, że takie sytuacje zdarzają się bardzo rzadko i złożył specyficzną propozycję: zaoferował, żeby Daniel wstąpił w ich szeregi, „poznał się z ludźmi, którzy go pomylili" i pojechał z nimi na akcję.

„Bardzo nam przykro, że ciebie to spotkało. Chcielibyśmy cię w naszej ekipie" – zapewnił. Potem zmienił front i zaczął oskarżać Daniela i media o wywołanie fali hejtu.

PYTANIA RZECZNIKA

Zanim prokuratura postanowiła zająć się sprawą zniesławienia Daniela, wszczęła postępowanie dotyczące bezprawnego pozbawienia go wolności przez „łowców" w pociągu.

– Z ostatnich informacji przekazanych biuru RPO wynika, że postępowanie to pozostaje na etapie postępowania dowodowego i jest prowadzone „w sprawie", co oznacza, że dotychczas nikomu nie przedstawiono zarzutów – wyjaśnia Adam Najjar, ekspert prawny w Zespole Prawa Karnego RPO.

RPO, po publikacjach m.in. „Wyborczej", zainteresował się historią Daniela, w tym samą interwencją policji. Zwrócił się do oławskiej komendy o wyjaśnienia. Zlecone przez komendanta postępowanie wyjaśniające nie wykazało uchybień, które uzasadniałyby wszczęcie wobec policjantów postępowań dyscyplinarnych.

– Sprawa nadal pozostaje w zainteresowaniu rzecznika – dodaje Adam Najjar. ●

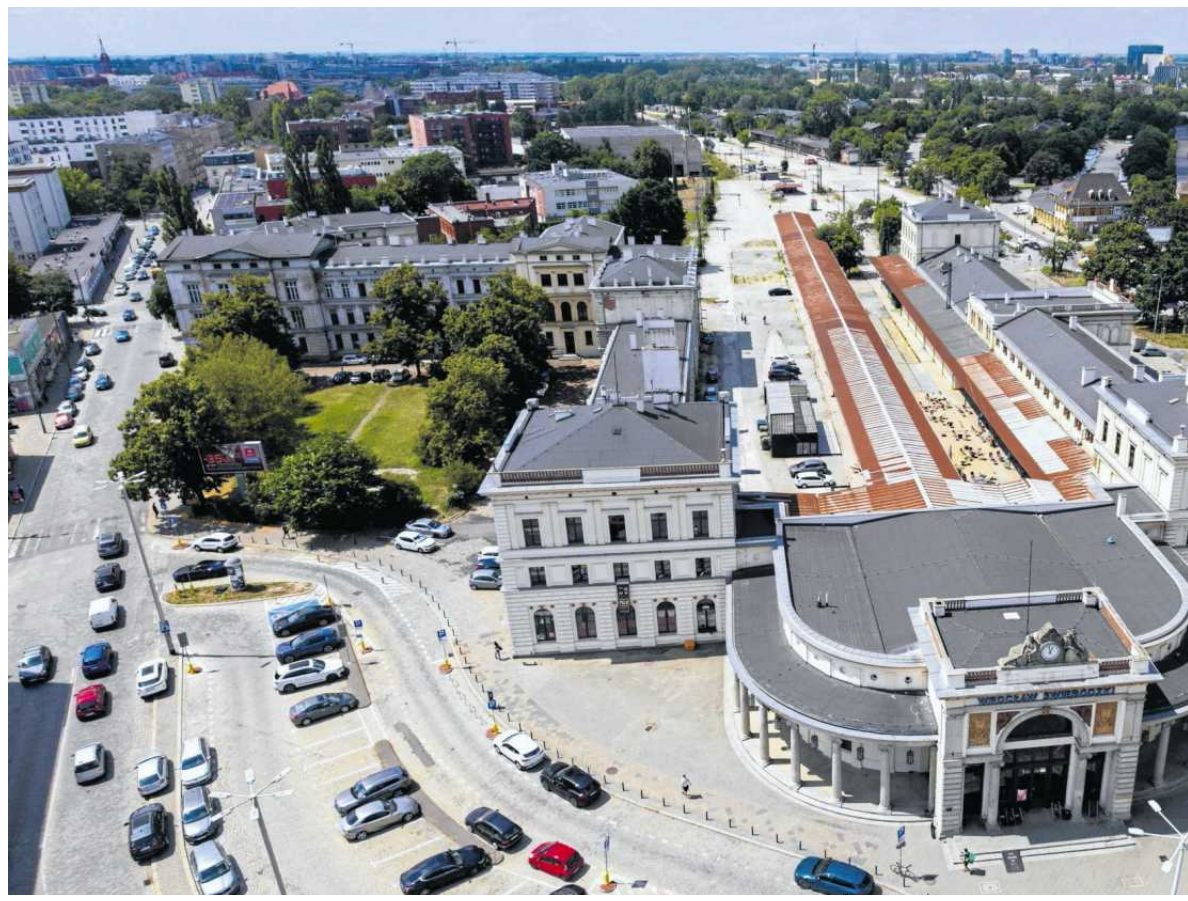
eprasa.pl 1425c20e14

Podziemny Dworzec Świebodzki coraz bliżej

Pierwszy krok do tunelu

Powrót kolei na Dworzec Świebodzki jest już planowany, ale pojawił się nowy pomysł: zamiast kończyć trasę na powierzchni, pociągi miały-by zjeżdżać do podziemnej stacji. To mogłaby być pierwsza część tunelu kolejowego pod centrum Wrocławia.

Mateusz Kokoszkiewicz

PKP Polskie Linie Kolejowe zajmują się koncepcją przywrócenia Dworca Świebodzkiego. Inwestycja, która jest planowana do 2029 roku, ma być sfinansowana z programu Kolej Plus. Teraz jest przeprojektowana, by uwzględnić nową wizję Wrocławskiego Węzła Kolejowego, która jednak nadal nie została przez kolejarzy przedstawiona.

Zgodnie z planami, ze Świebodzkiego mogłyby odjeżdżać pociągi aglomeracyjne np. w kierunku Wołowa, Legnicy czy Kątów Wrocławskich.

Coraz częściej mówi się również o pomyśle podziemnego Dworca Świebodzkiego.

– Chcielibyśmy, aby PKP PLK doprowadziły linię kolejową jak najbliżej dworca, a następnie, aby pociągi zjeżdżały pod ziemię i kończyły bieg na podziemnym dwor-

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY 34452894

INGA IWASIÓW znalazła klucz, który otwiera świat. O jej nowej powieści „Tobiasz i wielki liść" – książce o emeryturze, samotności, końcu pewnego świata i... króliku, który niespodziewanie wypełnia pustkę

ARTUR DOMOSŁAWSKI o legendarnym reporterze i „Operacji Masakra". Pióro, pistolet i srebrnolistne topole, czyli o tym, dlaczego niektóre reportaże stają się legendami

Dlaczego jesteśmy coraz bardziej zmęczeni i czy książki o wypaleniu naprawdę pomagają z niego wyjść?

Spotkanie Książkowego Klubu Książki, przegląd jesiennych nowości, kryminały i powieści z dreszczykiem oraz książki dla młodszych czytelników.

W sprzedaży, również z dostawą do paczkomatu

Zamów magazyn z darmową dostawą na: **Prenumerata24.pl**

Więcej na: **Wyborcza.pl/ksiazki**

1 WR

eprasa.pl 1425c20e14

• **Dworzec Świebodzki** FOT. KRZYSZTOF ZATYCKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

cu – mówi Michał Rado, wicemarszałek województwa dolnośląskiego.

INWESTYCJA DOLNEGO ŚLĄSKA

Istotną nowością jest fakt, że inwestycja miałaby rozpocząć się nie w drugim etapie, ale już teraz. I to województwo miałoby zająć się tą częścią prac budowlanych.

Inwestycja miałaby rozpocząć się nie w drugim etapie, ale już teraz

– Mniej więcej kilometr lub dwa przed dworcem linia schodziłaby pod ziemię i od tego miejsca inwestycję realizowałaby już Dolnośląska Służba Dróg i Kolei. PKP PLK wciąż przeprojektowuje Dworzec Świebodzki, więc jesteśmy jeszcze w takim momencie, że można połączyć obie inwestycje – podkreśla wicemarszałek.

Na razie nie ma decyzji, ale są wstępne rozmowy.

– Rozmawialiśmy o tym podczas czerwcowej wizyty u ministra [infrastruktury – red.]. Nikt nie powiedział „nie". Oczywiście wszystko wymaga jeszcze uzgodnienia szczegółów, podpisania odpowiednich porozumień i doprecyzowania rozwiązań, ale sam pomysł spotkał się z pozytywnym odbiorem – podkreśla wicemarszałek.

Schowanie linii kolejowej pod ziemię miałoby wiele korzyści. Mówiło o tym np. Towarzystwo Upiększania Miasta Wrocławia, które już w 2009 r. zaproponowało stworzenie nowej dzielnicy o nazwie Centrum Świebodzkie, właśnie z linią kolejową schowaną pod ziemię.

Rado: – Dzięki temu zabytkowa część Wrocławia mogłaby zostać oddana mieszkańcom, można byłoby stworzyć tam park i atrakcyjną przestrzeń publiczną. Wzorujemy się między innymi na Łodzi, gdzie linia kolejowa schodzi pod ziemię jeszcze przed dworcem.

PIERWSZA CZĘŚĆ PODZIEMNEJ TRASY

Tunel miałby być pierwszą częścią podziemnej trasy kolejowej pod centrum Wrocławia. Podobnego do tego, jaki istnieje np. w niemieckim Lipsku, a także jest budowany pod Łodzią, choć z problemami.

– Może nie mówi się o tym zbyt często, ale ten projekt cały czas jest rozważany, zarówno w Ministerstwie Infrastruktury, jak i u marszałka województwa. To byłby pierwszy krok w tym kierunku. Wojna w Ukrainie pokazała, że podziemna infrastruktura może pełnić również rolę bezpiecznego schronienia w sytuacjach zagrożenia – mówi Rado.

Mówi się o różnych wariantach. Pierwszy, podstawowy, łączyłby Dworzec Świebodzki z Dworcem Głównym i uwzględniałby także przystanek w centrum miasta, w okolicach ul. Świdnickiej lub pl. Kościuszki. Dzięki temu kolej przybliżyłaby się do Starego Miasta i Rynku.

Tunel rozwiązałby też problem związany z tym, że Dworzec Świebodzki jest dworcem czołowym (tory kończą się na stacji), co utrudnia przesiadkę na pociągi dalekobieżne.

O takiej wersji tunelu mówi też dr Michał Beim, pracownik naukowy Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu, ekspert Instytutu Sobieskiego i członek Rady Naukowej Zintegrowanej Sieci Kolejowej.

– Z jednej strony mamy klasyczne podejście, w którym rozbudowujemy estakadę kolejową. Z drugiej strony możemy mieć podejście bardziej innowacyjne. Można sobie wyobrazić, że pociąg nie wjeżdża od zachodu na Dworzec Świebodzki i tam nie kończy biegu, tylko zanurza się pod ziemię, obsługuje fragment śródmieścia, dojeżdża do Dworca Głównego jako stacja podziemna, a następnie wraca na powierzchnię – mówi dr Beim.

– Koszt będzie duży, ale niekoniecznie musi być wyższy niż budowanie na powierzchni, a może być korzystniejszy urbanistycznie. Kolej może dać nową wartość miastu, które jest duże, choć pewnie jeszcze zbyt małe na metro – dodaje dr Beim.

Badacze rozważają także różne wersje dalszego tunelu średnicowego, biegnącego przez całe miasto. Na przykład mgr Mariusz Korzeń z Politechniki Wrocławskiej mówi o trasie, która prowadziłaby przez pl. Grunwaldzki i okolice Hali Stulecia w kierunku stacji Wrocław Swojczyce.

NOWA DZIELNICA

Od lat Dworzec Świebodzki ma stać się sercem nowej miejskiej dzielnicy.

W 2015 r. Polskie Koleje Państwowe planowały zagospodarowanie działki wspólnie ze spółką Archicom, wybraną w przetargu. Nowy zarząd PKP wycofał się z tych planów. Mówiło się także o wykorzystaniu obszaru pod rządowy projekt tzw. mieszkania plus.

W 2018 roku w magistrackim Biurze Rozwoju Wrocławia powstała koncepcja zmian. Zgodnie z wizją miejskich urbanistów teren ma zmienić się w śródmiejskie osiedle biurowo-mieszkaniowe, nazwane Śródmieściem Świebodzkim. Zaplanowano również zieleń: pas zielony obok linii kolejowej, a także przedłużenie parku św. Trójcy (z częściowym przekryciem linii kolejowej).

Na obszarze miały dominować budynki o wysokości ok. 25 metrów, typowe dla śródmieścia Wrocławia, choć zaplanowano też kilka wyższych obiektów – o wysokości do 55 metrów. ●

Wrocław/34452236

1 WR

eprasa.pl 1425c20e14

Od klasztoru księżniczek do handlarki z koszyczkiem

Zaginione miasto kobiet

Zuzanna Elżbieta była dziewiętnastolatką, umarła po urodzeniu drugiego syna, a choć mąż demonstrował „żałość, która nie zgaśnie", ożenił się jeszcze trzy razy. Gdyby nie portret na murach elżbietańskiej fary, przepadłaby w mrokach historii jak większość Wrocławianek.

• **Epitafium Susanny Raczyńskiej w bazylice św. Elżbiety we Wrocławiu** FOT. KRZYSZTOF ZATYCKI / AGENCJA WYBORCZ

Beata Maciejewska

Ta dziura w dziejach miasta jest ogromna, bo kobiety przez wiele stuleci rzadko uczestniczyły w czynnościach prawnych i nie wystawiały dokumentów tak często jak mężczyźni. Kronikarze też się nimi zbytnio nie interesowali, bo w centrum takich opowieści byli męscy patroni, książęta i królowie, a nie ich żony czy córki. Ale to nie oznacza, że zepchnięte do sfery prywatnej były bierne i nie miały zasług dla swoich społeczności.

Niestety, nie honorowano ich w przestrzeni publicznej (cokoły pomnikowe i tabliczki uliczne to przywilej mężczyzn), więc ten cień zalegający nad Wrocławiankami jest bardzo głęboki. Ale czasem wystarczy uważny spacer, żeby znaleźć portale do nieznanego świata: płaskorzeźby, inskrypcje fundacyjne, portrety epitafijne, miejsca i narzędzia pracy.

Czekam jutro o godz. 12, przy klasztorze sióstr urszulanek na pl. biskupa Nankiera. Dzięki Dorocie Ostrowskiej i Departamentowi Różnorodności Społecznej będzie to spacer z niespodziankami. Pokażemy kobiety (wyszła akurat broszura z dwunastką ciekawych Wrocławianek, której jestem autorką) i spotkamy się z kobietami. Z Barbarą Labudą, działaczką opozycji demokratycznej w czasach PRL, która z żelazną konsekwencją wciąż stoi na straży demokracji i praw kobiet oraz z Agnieszką Adamczak, znakomitą sopranistką związaną z Operą Wrocławską, podziwianą na wielu światowych scenach. A przede wszystkim zobaczymy miejsca, w których przebił się świat Wrocławianek.

Spotkanie przy klasztorze sióstr urszulanek – dawniej klarysek – zostało wybrane z premedytacją, bo to enklawa kobiet. Rządzą tu nieprzerwanie od XIII wieku, choć ich pojawienie się wywołało opór wśród mężczyzn.

KRÓLEWNA W SZKLANEJ TRUMNIE

Kościół i klasztor jest fundacją księcia Henryka Pobożnego i jego żony Anny. Tak przynajmniej głosi bulla papieża Aleksandra IV z 1256 r., skierowana do biskupa wrocławskiego Tomasza i lubiąskiego Wilhelma. Henryk to – według papieskiego dokumentu – pomysłodawca „zbożnego dzieła", które po jego śmierci na Legnickim Polu, z rąk Tatarów, podejmuje Anna.

Ta niezwykła kobieta spoczywa w szklanej trumnie w podziemiach kościoła klasztornego, a wejście do krypty zakrywa prosta tablica z napisem „Anna ducissa". Prawdziwa królewna.

Córka króla Czech Przemysła Ottokara I i Konstancji z dynastii węgierskich Arpadów miała życie długie i trudne. Po pierwsze, musiała zbudować płaszczyznę porozumienia z apodyktyczną teściową Jadwigą Śląską, która praktykowała skrajną ascezę i otoczona była nimbem świętości. Nie tylko nie wejść w konflikt, ale i nie ulec takiej osobowości, wybrać inny model pobożności, podążyć własną drogą to duży wyczyn.

Anna żyła skromnie, razem z mężem fundowała świątynie i klasztory, prowadziła działalność charytatywną, sprowadziła na Śląsk franciszkanów, benedyktynów, krzyżowców z czerwoną gwiazdą i wspomniane klaryski, wśród których żyła w Pradze jej siostra Agnieszka.

Żadna władczyni nie dała dynastii piastowskiej tylu dzieci co Anna, bo prawdopodobnie urodziła ich piętnaścioro (dorosłości doczekało pięć córek i pięciu synów). Ryzyko śmierci przy porodzie zagrażało tak samo chłopce jak królowej.

Została wdową w tragicznych okolicznościach. Jej mąż zdecydował się stawić czoła Mongołom na Legnickim Polu. Chciał dorównać ojcu Henrykowi Brodatemu, miał ambicję zjednoczyć kraj, a może nawet sięgnąć po koronę. Potrzebny był mu wielki sukces. Tylko że nie miał zadatków na wodza ani nie zdołał zebrać wielkiej armii. Mongołowie rozgromili jego rycerzy, a księcia zabili. Anna znalazła jego ciało na pobojowisku bez głowy, obdarte z odzienia, rozpoznała męża po znaku szczególnym: sześciu palcach u stopy.

A potem stanęła u boku dzieci, opiekując się nieletnimi synami, tonując konflikty między nimi i podnosząc Śląsk ze zniszczeń. Łatwo nie było, bo świętych nie urodziła, pierworodny Bolesław Rogatka okazał się gwałtownikiem i okrutnikiem, przysparzał wiele trosk.

KLASZTOR KSIĘŻNICZEK

Klasztor klarysek był ukochaną fundacją Przemyślidki. Jeśli wierzyć autorowi „Żywota księżnej Anny", musiała wcześniej pokonać zdecydowany opór franciszkanów osadzonych przy pobliskim kościele św. Jakuba (dziś św. Wincentego, katedra greckokatolicka), którymi kierowała prawdopodobnie zazdrość i lęk o względy fundatorki.

Klaryski to drugi zakon franciszkański, w tamtych czasach bracia mieli sprawować nad nim opiekę, materialną i duchowną. A czasy były ciężkie, kraj po najeździe mongolskim spustoszony. I nawet jeśli księżna Anna nie prosiła franciszkanów o zgodę z płaczem i na kolanach – jak chce autor żywota – nie było to proste przedsięwzięcie.

Doprowadziła jednak projekt do końca, kierując się nie tylko motywami religijnymi, ale także troską o właściwe wychowanie w rodzinie piastowskiej, wykształcenie i zabezpieczenie piastowskich księżniczek. Nie każdą można było wydać za mąż, nie każda chciała, ale wybierając habit nadal wspierała swoją rodzinę, modląc się za powodzenie działań dynastycznych.

Klasztor miał specjalne względy, bo podlegał bezpośrednio władzy papieskiej i zajmował uprzywilejowane miejsce w hierarchii zakonów Wrocławia. Był wyłączony z mocy interdyktu, czyli zakazu odprawiania obrzędów religijnych podczas niełaski Kościoła. A że książęta wrocławscy ciągle wadzili się z biskupami, więc kościelne dzwony często w mieście cichły.

To było miejsce dla elity, dla córek rodów szlacheckich, dopiero w XIV w. za specjalnym przyzwoleniem papieskim do klarysek zaczęły wstępować mieszczanki.

Wrocławskie klaryski trafiły też do literatury. W powieści „Niewidzialna korona" Elżbiety Cherezińskiej, Piastówny w habitach komentowały wydarzenia polityczne z przenikliwością przewyższającą męskich członków ich rodu. Skąd siedząc za murami miały taką wiedzę?

„Dla wtajemniczonych, jak Elżbieta, nie było sekretem, że najważniejsze wiadomości ze wszystkich śląskich dworów i dalej od Budy przez Pragę, Starszą Polskę i Brandenburgię trafiają do celi opatki szybciej niż na książęce pokoje. Powód tego był prosty, rodziny wysoko urodzonych zakonnic powierzały im modły w intencji swych spraw, często zanim wprowadziły je w życie. [...] Wszystko zbiegało się u wrocławskich klarysek, zwanych na mieście klasztorem księżniczek" – pisze Cherezińska.

Scenariusz na serial gotowy. Cherezińska wprowadzając do powieści klasztor księżniczek trzymała się faktów historycznych, jak wyliczyła prof. Anna Pobóg-Lenartowicz z Uniwersytetu Opolskiego, aż 26 proc. Piastówien śląskich zostało zakonnicami, a w linii opolskiej habit wybrało 40 proc. księżniczek. Dość wspomnieć, że wszystkie cztery córki ks. opolskiego Bolesława II i Elżbiety świdnickiej wybrały zakon.

Jeśli zajrzycie do kościoła klarysek, zobaczycie płyty nagrobne córek, wnuczek i prawnuczek księżnej Anny. Cienie kobiet, o których w historii cicho.

Moja ulubiona upamiętnia Annę Legnicką, córkę księcia Henryka V Grubego. Anna – imię dostała po prababce – była opatką klasztoru klarysek, objęła ten urząd mając już prawie trzydziestoletni staż w zakonie (obowiązujące minimum wynosiło 20 lat), więc pochodzenie nie skróciło drogi do urzędu. Wstępując do klasztoru ślubowała – tak jak inne kandydatki – ubóstwo i wyrzeczenie się własności prywatnej – ale jako księżniczka posiadała wciąż prawa do dziedziczenia.

MAŁŻEŃSTWO SKRACA ŻYCIE

Po drugiej stronie muru klarysek żyły kobiety świeckie, których głównym powołaniem było małżeństwo i macierzyństwo, z naciskiem na macierzyństwo. Chyba nie wszystkie były tym zachwycone, skoro Wrocław dorobił się Mostka Pokutnic. Łączy na wysokości 46 m wieże magdaleńskiej fary. Legenda mówi, że kłębiące się cienie, które widać było wieczorami na mostku, to dusze lekkomyślnych dziewcząt.

Nieszczęsne pokutnice za życia zwodziły chłopców i chętnie przyjmowały ich hołdy, ale nie chciały wychodzić za mąż, bojąc się obowiązków domowych. Spotkała ich za to kara na miarę pokuty Tantala. Po śmierci nie wypuszczały miotły z rąk, czyszcząc mostek wzdłuż i w poprzek. Podobno matki przyprowadzały pod kościół nieposłuszne córki, które nie chciały nałożyć czepca małżeńskiego, choć inne ścieżki życia były dla kobiet zamknięte.

Legenda dziś wydaje się zabawna, ale małżeństwo zabawą nie było i mocno skracało życie. Do połowy XIX w. ryzyko śmierci przy porodzie było równie duże jak na polu bitwy pod Grunwaldem i zagrażało tak samo chłopce, jak królowej. Dane z terenów niemieckich w XVI-

eprasa.pl 1425c20e14

A.PL

-XVII w. mówią, że umierało ponad 11 proc. położnic.

Wystarczy obejrzeć epitafia z fary elżbietańskiej i magdaleńskiej, gdzie chowano mieszczanki z bogatych i wpływowych rodów. Upamiętniają dramat śmierci młodziutkich matek.

Na epitafium Anny Schmidt, z domu Pucher (oba rody dużo we Wrocławiu znaczyły, dorobiły się bogactwa i tytułów szlacheckich) napisano, że „odeszła w swoim najlepszym powołaniu". To znaczy, umarła w połogu, w 1589 roku. A ponieważ takie kobiety uważano za „nieczyste", grzebano je w specjalnie wydzielonych, ogrodzonych płotem (czasem malowanym na czerwono) „kwaterach położnic". Taka kwatera istniała po północnej stronie elżbietańskiej fary, od strony ul. Św. Elżbiety, tuż przy Odrzańskiej.

Ślady „najlepszego powołania" wciąż są tam widoczne, bo zachowały się dwa epitafia położnic, ale nikt już się przed nimi nie zatrzymuje. Teksty po niemiecku i łacinie nie znajdują czytelników. A szkoda.

Epitafium bliżej ul. Odrzańskiej poświęcone jest Annie Margarecie Franz z domu Friedrich. Zmarła w 1688 r. po urodzeniu syna, miała 22 lata. Piaskowcowa tablica to barokowy teatr śmierci – nagie putta ocierają łzy, siedzący na urnie ptak rozpościera skrzydła, żeby wzlecieć do nieba, kobieta z dzieckiem wygląda na wcielenie Caritas, a inskrypcja zwraca się do przechodnia z opowieścią o cnotliwej białogłowie, która

„dla urody niezwyczajnej i przymiotów ducha
Powszechne budziła uwielbienie i miłość.
Choć nadzieję żywiła, by mężowi swemu radość przynieść,
Dając życie synowi,
W kwiecie młodości, w 22. roku żywota,
Musiała złożyć swe rozkwitłe życie w ofierze".

Sąsiednie epitafium poświęcone zostało Zuzannie Elżbiecie Raczyńskiej („Susanna Elisabetha Raczinsky", prawdopodobnie pochodziła z Leszna), która zmarła w czasie drugiego porodu, wydając na świat drugiego syna. Jej epitafium z długim, łacińskim tekstem nie zwracałoby uwagi przechodniów, gdyby kilka lat temu nie odrestaurowano malowanego na blasze portretu dziewczyny. Ta dziecinna buzia przyciąga wzrok, a inskrypcja informuje, że „zrodziwszy drugiego syna, wyzionęła ducha, nie ukończywszy ni trzeciego roku pożycia małżeńskiego, ni dziewiętnastego roku żywota. Nie dojrzała dla śmierci, wszelako dojrzała dla wieczności. Szczątki swego ciała i syna swego w tem miejscu złożyła ku pokojowi, pod pomnikiem, który słusznie jej się należy. Albowiem imię swe pozostawiła nieśmiertelne – mężowi zaś żałość, która nie zgaśnie".

Mężem był starszy o 17 lat pastor Georg Teubner, kaznodzieja w Lesznie, następnie kapłan wrocławski, „z którym w niewinności połączona przyjęła drogie zastawy miłości i doznała jej niewzruszonego zapewnienia", ale który „zastawy miłości" dał również trzem następnym żonom.

W tamtych czasach nic nadzwyczajnego – we wnętrzu elżbietańskiej fary zobaczycie monumentalne epitafium kupca Nicolausa Uthmanna und Schmolza, kupca i właściciela ziemskiego, na którym kazał się uwiecznić z całą rodziną: trzema żonami i 24 dziećmi. Epitafium ufundował sobie w 1545 r., pięć lat przed śmiercią, a że do końca płodził dzieci, więc trzeba było dodawać je na płaskorzeźbie.

DOCENIONA PO ŚMIERCI

Paradoksalnie, śmierć dawała kobietom szansę na pokazanie swojego życia. Prof. Eduard Mühle opublikował w „Historii Wrocławia" streszczenie kazania pogrzebowego upamiętniającego Annę Ursulę Becker, wdowę po rzemieślniku. Do biednych nie należał, był kramarzem i dzierżawcą miejskiego młyna papierniczego, ale w 1714 r. zmarł, a czterdziestoletnia Anna Ursula zaczęła całkowicie samodzielnie prowadzić interesy. W rzeczywistości robiła to od dawna, bo jej Johann „przez prawie 13 lat zmożony był chorobą" (puchliną wodną), więc Anna Ursula sama ciągnęła wózek z rodzinnym przedsiębiorstwem, dziećmi i prowadzeniem domu. Ale według ustanowionych w 1577 r. statutów wrocławskich „O majątku i stanie małżonków", dochody uzyskiwane przez żonatego mężczyznę należały do niego.

We wdowieństwie, samotności, ale i całkowitej samodzielności spędziła osiemnaście lat i – jak pochwalił ją w mowie pogrzebowej kaznodzieja – „umiała dobrze prowadzić interesy". Zadbała też o staranne wychowanie swo-

Czasem wystarczy uważny spacer, żeby znaleźć portale do nieznanego świata

ich dzieci (urodziła pięcioro) i zabezpieczyła ich przyszłość, choć przeżyła tragedię tracąc córkę i dwóch synów.

Córka zmarła mając 1,5 roku, najstarszy syn, dziewiętnastolatek przeznaczony do stanu duchownego, utonął w Odrze, łowiąc ryby koło ojcowskiego młyna, a jego brat umarł w wieku dziesięciu lat w niewyjaśnionych okolicznościach, u duchownego z Byczyny. Został do niego wysłany, żeby nauczył się polskiego, bo ze względu na kontakty gospodarcze z Polską znajomość tego języka należała do kanonu wykształcenia wrocławskich kupców.

Takie kazania pogrzebowe mogli zamówić tylko najbogatsi, choć z czasem ten zwyczaj przejęła również klasa średnia. Sławią głównie duchownych, rajców, kupców, nielicznych rzemieślników i malutką grupę kobiet. Ich świat ograniczano do dzieci, kościoła i kuchni: chwalono je jako towarzyszki życia małżeńskiego, podkreślano rolę w opiece nad rodziną.

KOBIETA Z KOSZYCZKIEM

A przecież pracowały i przebijały się do historii Wrocławia nawet z dołów społecznych. Dowodem jest płaskorzeźba kobiety handlującej warzywami, na elewacji Hali Targowej przy ul. Piaskowej (być może to ją sławił druk ulotny, wydany w 1908 r., z okazji otwarcia hali: „Pani Zwippeln? Ta z kapustą? W kapeluszu, a nie z chustą! Towar świeży, bez robali: Każdy każdą główkę chwali", o czym pisał Tomasz Sielicki) i figurka Amalie Renner zwanej „Ellen-Malchen" na kracie zamykającej niegdyś Piwnicę Świdnicką.

„Ellen-Malchen" znał cały Wrocław. Zaczęła pracować jako jedenastolatka i przez niemal 60 lat zjawiała się w Piwnicy Świdnickiej z koszykiem wypełnionym przyrządami pomiarowymi (linijkami, ekierkami), ale także łakociami, trąbkami, laleczkami i innymi rzeczami „radość sprawiającymi". W 1874 roku dzierżawca lokalu Adolf Friebe uczcił pół wieku pracy „Ellen-Malchen", wręczając jej tort makaronikowy, z którego podczas krojenia wytoczyło się 50 lśniących talarów.

Wrocław zbudował swoją potęgę na handlu, rynkowe kamienice zaświadczają o możliwościach finansowych tutejszych kupców, ale to pracowitość i uczciwość Amalie Renner została uwieczniona w miejskiej legendzie. Sławiono ją wierszem i prozą, malowano i umieszczano jej postać na pocztówkach, aż w końcu „Ellen-Malchen" ozdobiła kratę wykutą dla Piwnicy Świdnickiej przez słynnego czeskiego kowala, Jaroslava Vonkę.

Krata znikła zaraz po wojnie, została odnaleziona w warszawskim magazynie muzealnym dopiero w 2015 r., była opisana jako bezimienny „poniemiecki remanent". Wróciła do Wrocławia i dzisiaj można ją oglądać w Ratuszu, „Ellen -Malchen" znów czeka na klientów. ●

Spacer odkrywający Kobiecy Wrocław odbędzie się jutro, w sobotę, 19 września. Beata Maciejewska czeka o godz. 12 przed klasztorem urszulanek. Będą niespodzianki i ciekawe spotkania, bo w spacerze wezmą udział Barbara Labuda, honorowa obywatelka Wrocławia, działaczka opozycji demokratycznej w czasach PRL, która z żelazną konsekwencją wciąż stoi na straży demokracji i praw kobiet oraz z Agnieszka Adamczak, znakomita sopranistką związaną z Operą Wrocławską, podziwianą dzięki sztuce na wielu światowych scenach

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY 34452889

1 WR

www.nekrologi.wyborcza.pl/34452755

Z wielkim żalem i smutkiem
przyjęliśmy wiadomość o śmierci

Pana

Stefana Mikołajczyka

wieloletniego pracownika
Naczelnego Sądu Administracyjnego
Ośrodka Zamiejscowego we Wrocławiu
oraz Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu

Rodzinie Zmarłego

szczere wyrazy współczucia składają

sędziowie i pracownicy
Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY 34452892

eprasa.pl 1425c20e14

Po awanturze wokół „lex szarlatan”

Naukowcy odpowiadają portalem fact-checkingowym

Ponad 2,5 tys. publikacji w dwa dni wygenerowała internetowa dyskusja wokół „lex szarlatan”. Zdaniem naukowców z Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu to jeden z dowodów na rosnącą skalę manipulacji medialnych. Dlatego uczelnia powołała Obserwatorium Dezinformacji Medycznej i tworzy portal do weryfikacji zdrowotnych mitów.

• **Wioletta Samborska, dyrektorka Centrum Odkryć Medycznych we Wrocławiu**
FOT. ARCHIWUM PRYWATNE

ROZMOWA Z
WIOLETTĄ SAMBORSKĄ
dyrektorką Centrum Odkryć Medycznych UMW

MAGDA NOGAJ: Obserwatorium Dezinformacji Medycznej to część kierowanego przez panią Centrum Odkryć Medycznych. Naukowcy Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu, razem z ekspertami firmy Mediaboard, opracowują co kwartał „Barometr dezinformacji medycznej”. Owocem tej współpracy ma być też portal fact-checkingowy. Poważnie się wzięliście za pseudoekspertów.

WIOLETTA SAMBORSKA: Wyprowadzamy temat dezinformacji medycznej poza naszą uczelnianą bańkę. Nie może być tak, że debata publiczna jest zawłaszczana przez ludzi otwarcie kwestionujących naukę.

Portal fact-checkingowy to tylko jeden z etapów tego procesu. Doskonale zdajemy sobie sprawę z tego, że pojedyncze akcje mogą przynieść efekt, ale na pewno nie efekt skali. Dlatego na Uniwersytecie Medycznym we Wrocławiu podeszliśmy do tego systemowo.

Po pierwsze, wydaliśmy jako uczelnia duży podręcznik do edukacji zdrowotnej. Potem we współpracy z Fundacją Connect4Kids przygotowaliśmy agenta AI, który pomaga nauczycielom i nauczycielkom tworzyć konspekty oraz przygotowywać lekcje. Podręcznik jest bardzo obszerny. Ważne jest, żeby go czytać, ale przygotowanie zajęć staje się łatwiejsze dzięki takim narzędziom.

Następnie zbadaliśmy przestrzeń publiczną dotyczącą dezinformacji medycznej. Współpracowaliśmy z Mediaboardem, który specjalizuje się w monitoringu mediów. Przeanalizowaliśmy materiały opublikowane w ciągu ostatniego półtora roku i na podstawie tych badań wydaliśmy w czerwcu raport. Wyszło nam, że potrzebujemy regularnych analiz, kwartalnego przeglądu sytuacji, wiedzy o tym, jakie są trendy i co możemy zrobić, żeby przeciwdziałać dezinformacji.

Bardzo nie lubię słowa „walka”, ale niestety ono najlepiej oddaje sytuację. Skala dezinformacji medycznej jest ogromna. Debata, która odbyła się przy okazji odesłania projektu ustawy „lex szarlatan” do Trybunału Konstytucyjnego, pokazała to bardzo wyraźnie.

Wiemy, jak działają algorytmy, szczególnie gdy do gry wchodzi polityka. W ciągu dwóch dni pojawiło się 2500 materiałów. To naprawdę ogromna liczba. Spór wokół ustawy zdominował polską infosferę.

Zaobserwowaliśmy jednak, że właściwie nie dyskutowano o tym, jak zabezpieczyć interesy Polek i Polaków, jak zwiększać bezpieczeństwo zdrowotne czy budować zaufanie. Zamiast tego zajmowano się tym, że ustawa rzekomo odbierze wolność wyboru albo uniemożliwi wykonywanie zawodu dietetykom czy zielarzom. To była zwykła manipulacja.

Powołaliśmy obserwatorium, bo chcemy trzymać rękę na pulsie, a nie opierać się na przypuszczeniach. Drugi powód jest taki, że po publikacji raportu dostawaliśmy bardzo dużo pytań: gdzie szukać rzetelnej wiedzy i jak odróżniać fakty od dezinformacji.

Postanowiliśmy więc wykorzystać nasze zasoby. Mamy ekspertów i ekspertki z różnych dziedzin medycyny. Możemy wykorzystać ich wiedzę do stworzenia portalu fact-checkingowego poświęconego wyłącznie dezinformacji medycznej.

Uruchomimy go w tym roku. Na początku znajdzie się tam baza najpopularniejszych mitów medycznych, które wyłoniliśmy podczas analiz. Potem będziemy ją systematycznie rozbudowywać, tak aby ludzie mogli łatwo znaleźć rzetelne informacje.

Jakie treści najczęściej promują pseudonaukowcy?

– Nasz raport z czerwca pokazał bardzo wyraźnie, że 54 proc. treści dotyczących dezinformacji medycznej w polskiej infosferze dotyczyło narracji antyszczepionkowych.

Drugą kategorią były teorie żywieniowe i diety, które stanowiły 23 proc. przekazu. To oznacza, że dezinformacja medyczna wyszła już poza wąskie grono osób wierzących w teorie spiskowe.

Każdy z nas przynajmniej raz zetknął się z przekazem o cudownej diecie, oczyszczaniu organizmu, głodówkach, lewoskrętnej witaminie C czy innych podobnych metodach.

Problem polega na tym, że niektórzy ludzie, zdesperowani i zaniepokojeni o swoje zdrowie, przerywają nawet leczenie onkologiczne, licząc na cudowną terapię. W takich sytuacjach warto pamiętać, że gdyby medycyna miała cudowny lek na wszystko, wszyscy bylibyśmy zdrowi. Tak oczywiście nie jest. Medycyna rozwija się niezwykle szybko, ale wiele jeszcze przed nami.

Taki portal może więc być przydatny. Pozwoli sprawdzić, czy zachwalana w sieci dieta, terapia albo zalecenie rzeczywiście mają podstawy naukowe.

Rozumiem, że media społecznościowe sprawiły, iż dziwaczne teorie, które wcześniej nie miały szans dotrzeć do szerokiego grona odbiorców, dziś mogą mieć ogromne zasięgi. Algorytmy je promują, bo często są oparte na podważaniu autorytetów, strachu czy teoriach spiskowych, a to budzi emocje.

– Teorie spiskowe rzeczywiście są obecne. Bardziej niepokojące jest jednak to, że osoby promujące pseudomedycynę próbują przekonywać ludzi, że ich model biznesowy jest lekarstwem na choroby, a to tylko sposób zarabiania pieniędzy. Tak nie powinno się dziać. Jako uczelnia publiczna mamy obowiązek edukować, by temu przeciwdziałać.

Analizowana przez was dyskusja wokół „lex szarlatan” pokazała, że zdrowie stało się tematem politycznym.

– Dlatego bardzo potrzebujemy działań systemowych. Dla uniwersytetu jest to także cenna wiedza badawcza, bo możemy obserwować zjawiska w czasie rzeczywistym i lepiej przygotowywać się na kolejne wydarzenia.

W barometrze wskazaliśmy również trendy, które mogą rozwijać się w najbliższym czasie. Prawdopodobnie pojawią się kolejne sprawy związane z celebrytami promującymi niemedyczne rozwiązania. Ustawa wróci do debaty publicznej, dlatego musimy przygotować dobre materiały wyjaśniające mechanizmy dezinformacji, deepfake'ów oraz mitów medycznych.

Bardzo ważny jest udział ekspertów i ekspertek. Raport pokazał to bardzo wyraźnie. Promotorzy treści pseudomedycznych osiągają ogromne zasięgi. Na pierwszym miejscu znajduje się inżynier, który wygenerował 46,1 mln potencjalnych kontaktów.

Mówimy o Jerzym Zięble, który nie jest lekarzem.

– Z drugiej strony mamy biolożkę i naukowczynię, prof. Agnieszkę Szuster-Ciesielską, która od lat konsekwentnie walczy z dezinformacją medyczną. Jej zasięg wyniósł 21,6 mln. To połowa wyniku lidera, ale jednocześnie dowód, że rzetelna komunikacja naukowa ma znaczenie i daje nadzieję.

Wyprowadzamy temat dezinformacji medycznej poza naszą uczelnianą bańkę. Nie może być tak, że debata publiczna jest zawłaszczana przez ludzi otwarcie kwestionujących naukę

A jak przyjęliście fakt, że Zięba gościł w Kancelarii Prezydenta i przekonywał tam do konieczności zawetowania „lex szarlatan”?

– Przekonaliśmy się, jak łatwo można przesunąć ciężar debaty z kwestii bezpieczeństwa zdrowotnego na zupełnie inne tory. A ja chciałabym, żeby jasno wybrzmiało, że zdrowe społeczeństwo to społeczeństwo bezpieczne.

Jeżeli nie będziemy ufać rozwiązaniom opartym na nauce, a zaczniemy sięgać po „internetowe mądrości”, trudno będzie budować odporność państwa i jego normalne funkcjonowanie.

Prowadziłam niedawno debatę, w której uczestniczył m.in. ekspert z NASK, kierownik działu analiz zagrożeń zewnętrznych. Powiedział on bardzo ważną rzecz: dezinformacja medyczna jest niezwykle wdzięcznym i chętnie wykorzystywanym narzędziem szerzenia propagandy. Między innymi dlatego, że podważa zaufanie do państwa. Stwierdził też, a propos emocji, że bardzo lubimy być oszukiwani. Korzystamy z wielu uproszczeń. Dlatego przekazy oparte na dezinformacji są często bardziej atrakcyjne niż rzetelne analizy czy publikacje naukowe.

Jeżeli chcemy skutecznie przeciwdziałać dezinformacji, musimy nauczyć się mówić prostym językiem. Takim, który będzie zrozumiały dla odbiorców i odbiorczyń.

Mam też apel do polityków i polityczek, ale także do mediów. Korzystajmy ze sprawdzonych źródeł i oddawajmy głos ekspertom i ekspertkom, którzy działają na rzecz zdrowia publicznego, a nie przeciwko niemu.

Ale na razie, jeśli porównamy Jerzego Zięby i prof. Agnieszkę Szuster-Ciesielską, to wynik jest 1:0 dla Zięby.

– Nie do końca. Gdybyśmy nie mieli barometru, nie wiedzielibyśmy, że zasięg prof. Agnieszki Szuster-Ciesielskiej to aż połowa zasięgu lidera zestawienia.

To oznacza, że informacje, które publikuje pani profesor, docierają do ogromnej liczby odbiorców. Badaczka bardzo prostym językiem tłumaczy kwestie związane z lekami, szczepieniami czy różnymi mitami medycznymi.

Jestem przekonana, że gdyby w jej ślady poszli inni eksperci i ekspertki, byłoby nam łatwiej przeciwdziałać dezinformacji. Nasz barometr wyraźnie pokazuje, że taki potencjał istnieje. ●

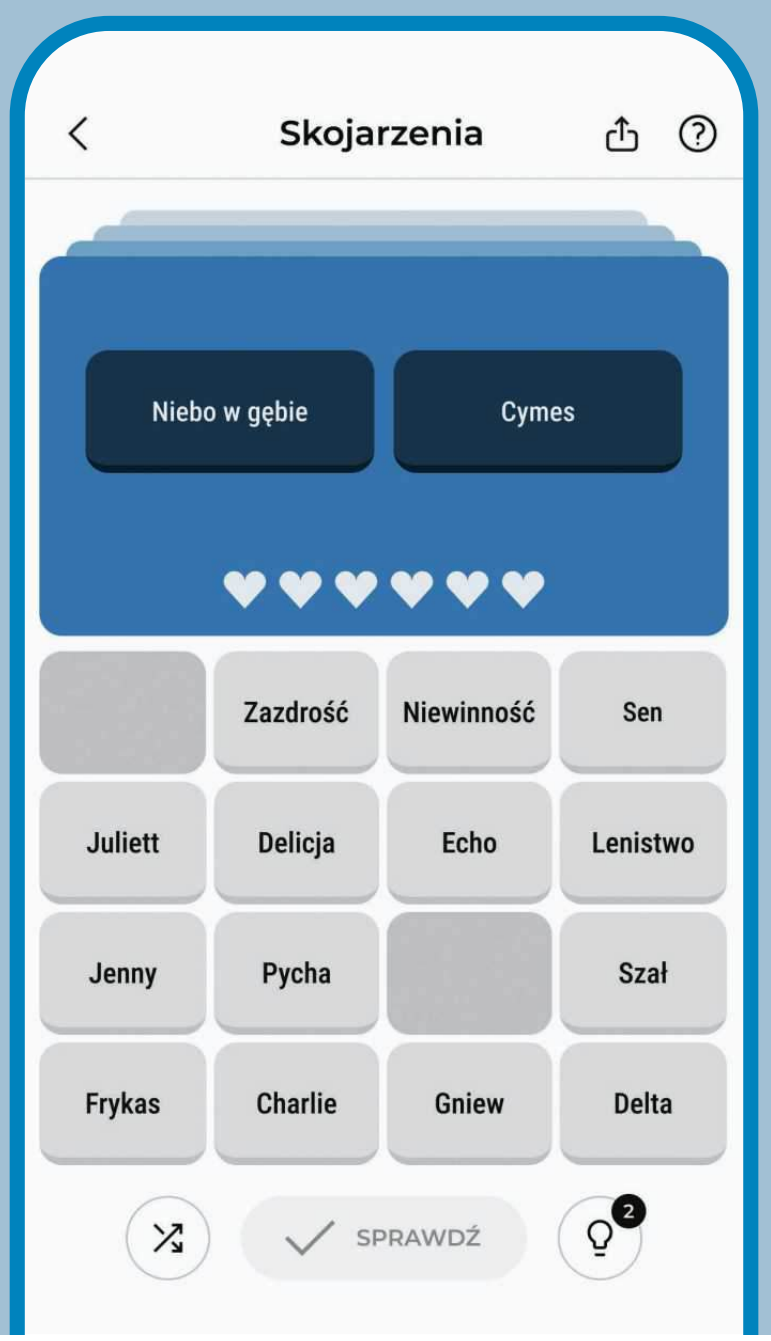
eprasa.pl 1425c20e14

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY

Nowa gra Skojarzenia

Łączysz fakty? Sprawdź się

Graj za darmo w APLIKACJI WYBORCZEJ

eprasa.pl 1425c20e14

Odwiedziliśmy ranczo sołtysa Zaborni

Wieczorny boks kangurów

W Zaborni pod Głogowem prawie nikt nie hoduje już zwierząt gospodarskich. Krów ani koni tu nie zobaczymy – są za to kangury, alpaki i strusie na ranczu miejscowego sołtysa.

• **– Rodzice mieli kury, owce, konie. Chciałem, żeby moje i okoliczne dzieci miały możliwość obcowania ze zwierzętami – mówi Mariusz Laskowski** FOT. KRZYSZTOF ZATYCKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

Jessica Krysiak

Mariusz Laskowski na co dzień pracuje jako sztygar zmianowy w Zakładach Górniczych Rudna. Jest też ratownikiem górniczym i sołtysem Zaborni. Między tymi obowiązkami razem z rodziną prowadzi przy swoim domu Ranczo Zaborek.

Zabornia to mała wieś, w której praktycznie nie trzyma się już zwierząt gospodarskich.

– Rolników jest bardzo mało, a takich, co mają tu jakiekolwiek zwierzęta, to chyba tylko ja – opowiada Laskowski.

Kontakt ze zwierzętami miał od dzieciństwa. Jak podkreśla: – Rodzice mieli kury, owce, konie. Chciałem, żeby moje i okoliczne dzieci miały możliwość obcowania ze zwierzętami. Tylko że ja poszedłem w trochę inną stronę.

Na ranczu Laskowski hoduje alpaki, kangury, mary patagońskie, strusie, papugi, bażanty, króliki, świnki morskie i jeszcze kilka innych gatunków zwierząt.

ZACZĘŁO SIĘ OD ALPAK

Pomysł pojawił się kilka lat temu, kiedy pojechał na wesele. Podczas poprawin zobaczył alpaki po raz pierwszy z bliska.

– Pomyślałem, że to naprawdę piękne zwierzęta, że fajnie byłoby je hodować – wspomina.

Kiedy z rodziną wprowadził się do Zaborni i wybudowali dom, początkowo mieli tylko kury. Jak mówi, wiedział, że nie chce mieć wyłącznie zwykłych niosek. Chciał, żeby było bardziej kolorowo, więc inwestował w różne rasy. Z czasem dokupili więcej terenu.

Kiedy wybuchła pandemia, zdecydował, że to dobry moment, by w końcu kupić alpaki.

– Nie było wtedy okazji do wychodzenia z domu, więc to przyspieszyło decyzję o stworzeniu rancza – opowiada.

Zanim zapadła, długo czytał o hodowli alpak: jak wygląda opieka, dieta, jakie powinny mieć pomieszczenia. Te zwierzęta dobrze radzą sobie w polskim klimacie, choć mogą źle znosić upały. Dlatego co roku, w czerwcu, Mariusz je strzyże – wełna później trafia na pościel.

– Trzeba im regularnie podcinać kopytka, bo szybko rosną i zapewnić siano, na którym ścierają zęby. Z jedzenia najbardziej lubią marchewkę, traktują ją jak chipsy. Dostają też specjalną karmę – opowiada.

Obecnie na ranczu Laskowskiego jest osiem alpak, w tym młode. Jak podkreśla hodowca, każda z nich ma inne usposobienie. – Jedne można przytulać, inne nie lubią przytulania, ale uwielbiają głaskanie. A jednego takiego mamy, że i całusy nam sprzedaje, więc to naprawdę ciekawe zwierzęta. Inny ma swoje preferencje do ludzi – lubi, jak ktoś ma brodę.

CYRKOWE PRZESZŁOŚCI

Później pojawiły się kangury. Decyzję o zakupie pierwszego Mariusz podjął spontanicznie.

– Pojawiło się ogłoszenie, że jakiś pan chciał sprzedać kangura. Zdziwiło mnie to, bo wiadomo, zwierzęta egzotyczne, które żyją w Australii, raczej nie są spotykane jako hodowlane w Polsce – opowiada.

Jak wcześniej przy alpakach, zaczął szukać informacji: jakie warunki trzeba spełnić, jaka karma, czy temperatury w Polsce nie zagrażają ich życiu. – Okazało się, że nie są dla nich tak straszne, bardziej dokuczają przeciągi i silny wiatr, więc muszą mieć schronienie – mówi.

Najpierw był jeden kangur, ale szybko uznał, że będzie mu smutno, więc dokupił drugiego. Teraz ma ich siedem. Jeden z nich jest albinosem. To ciekawy osobnik nie tylko ze względu na umaszczenie, ale też swoją historię.

– Pan, od którego go kupowałem, pozyskał go wcześniej z cyrku w Niemczech. Kangur jest więc bardziej oswojony z człowiekiem, podchodzi bliżej. W cyrku występował z alpaką, ale u mnie żyje wśród innych kangurów i bardziej interesuje się swoimi – opowiada.

Kangury to zwierzęta z charakterem. – Raczej ich nie pogłaskamy, ale są spokojne, nie przeszkadza im towarzystwo ludzi – opowiada sołtys.

Mają też swój rytm dnia. W dzień głównie się wylegują, ale wieczorem samce boksują się między sobą.

Obecnie na ranczu jest osiem alpak, w tym młode. Jak podkreśla hodowca, każda z nich ma inne usposobienie. – Jedne można przytulać, inne nie lubią przytulania, ale uwielbiają głaskanie

– Krzywdy sobie nie robią, to dla nich taki trening. Jest natomiast niesamowite zobaczyć na żywo walki kangurów, które wcześniej oglądało się tylko na nagraniach w internecie – mówi Laskowski.

Jednym z najciekawszych doświadczeń były dla niego też pierwsze kangurze narodziny i obserwacja pierwszych miesięcy ich życia.

– Młody po urodzeniu jest wielkości orzecha włoskiego, waży gram lub dwa. Kiedy ma około 30 dni, matka wskazuje mu drogę wejścia do torby. To najtrudniejszy moment jego życia. Potem spędza w torbie siedem miesięcy, a do dziewiątego traktuje ją jako schronienie – tłumaczy hodowca.

Opowiada, że jego kangury już podrosły. Nadal piją mleko, ale matka już nie pozwala im wchodzić do torby. – To dla niej zbyt duże obciążenie – dodaje. – Co nie oznacza, że nie próbują.

Musiał nauczyć się też łapania kangurów, co wymagało wprawy. – Kangura trzeba złapać go za ogon. Służy mu on jako równoważnia, więc łatwiej jest nad nim zapanować. Trzeba tylko uważać na nogi, bo są bardzo silne, a kangur kopie – mówi.

Na ranczu są też mary patagońskie, płochliwe i potrzebujące spokoju. Żyją tam również trzy strusie. Jeden z nich reaguje na komendę „siad".

– To trochę jak z psami. Nagradza się za wykonanie komendy. Nasz struś lubi głaskanie po szyi, więc wie, że jak usiądzie, to dostanie swoją porcję czułości – podkreśla.

SPOKÓJ JEST NAJWAŻNIEJSZY

Mariusz chce dalej rozwijać ranczo. Udało mu się pozyskać dotacje, dzięki którym będzie mogło działać jako zagroda edukacyjna w Krainie Łęgów Odrzańskich.

– Chcemy się otworzyć na ludzi, na dzieci. Planujemy ścieżki, tablice informacyjne, żeby każdy mógł zobaczyć, jak zwierzę się zachowuje, czym się odżywia – opowiada. – W przyszłości na pewno zakupimy też kolejne gatunki.

Już teraz jednak ranczo regularnie odwiedzają grupy szkolne i przedszkolne. Odbywają się tam zajęcia edukacyjne, a prywatnie przyjeżdżają też rodziny. Zwierzęta wzbudzają duże zainteresowanie, a część odwiedzających wraca regularnie.

Kontakt ze zwierzętami może działać też terapeutycznie.

– Matki dzieci z autyzmem mówią mi, że te wizyty bardzo im pomagają. Dzieci się wyciszają, otwierają, zaczynają reagować na zwierzęta. To dla mnie ważne – dodaje.

Dla dobra zwierząt ranczo wprowadziło też zasadę: tylko jedno zorganizowane spotkanie dziennie.

– Oczywiście, alpaki bardzo lubią kontakt z ludźmi i karmienie, ale potrzebują też spokoju. Dlatego ograniczamy wizyty do minimum – podkreśla Laskowski.

MIĘDZY KOPALNIĄ A WSIĄ

Robi wiele rzeczy na raz. Oprócz pracy w kopalni i funkcji sołtysa, działa też w kole gospodyń i gospodarzy wiejskich jako wiceprezes. Poza tym jest opiekunem młodzieżowej drużyny pożarniczej.

– Staram się na wszystko znaleźć czas, choć z powodu wykonywanych przeze mnie funkcji jest go mało. Mogę liczyć na pomoc rodziców, kolegi Łukasza, żony i dzieci. Jestem za to ogromnie wdzięczny – podkreśla.

Od początku całe przedsięwzięcie było pozytywnie odbierane przez mieszkańców Zaborni.

– Pamiętam, że kiedy tylko zaczęliśmy tu mieć kangury, wiele osób ze wsi przychodziło, bo to jednak było coś niespotykanego. Mam też duże wsparcie naszej rady sołeckiej – dodaje Mariusz.

Gdy wraca do domu po zmianie i idzie do swoich zwierząt, czuje spełniony.

– Sam fakt, że mogę po prostu popatrzeć na alpaki, kangury, strusie, na całe to ranczo, które zbudowałem od podstaw, daje mi ogromną satysfakcję – przyznaje. – To było moje marzenie, a dziś jest rzeczywistością. ●

eprasa.pl 1425c20e14

wyborcza

DOM I OTOCZENIE
BUDOWA, REMONTY, WYKOŃCZENIE

SPONSOR 34450271

FAKRO®

www.fakro.pl

Stolarka i pokrycia dachowe

Remont poddasza. Drewno to najlepszy wybór

Wymiana pokrycia dachowego, a także okien dachowych to dziś nie problem. Na rynku są dostępne nowoczesne materiały takie jak okna dachowe czy pokrycia, których parametry spełniają najostrzejsze wymagania i normy budowlane.

Agnieszka Bociek

Choć rynek stolarki okiennej oferuje dziś wiele nowoczesnych rozwiązań, to właśnie drewno od lat cieszy się szczególnym zaufaniem. Jest materiałem, który łączy w sobie funkcjonalność, estetykę i ponadczasową elegancję. Nie tylko spełnia swoją praktyczną funkcję, ale też współtworzy atmosferę wnętrza, wprowadzając do niego harmonię i naturalne ciepło. Właśnie dlatego drewniane okna dachowe zasługują na szczególną uwagę podczas urządzania lub modernizacji poddasza.

Drewno, które buduje klimat wnętrza

Współczesne wnętrza coraz częściej poszukują równowagi między minimalizmem a przytulnością. Drewniane okna dachowe doskonale wpisują się w ten trend. Wprowadzają do przestrzeni naturalny akcent, który ociepla aranżację i podkreśla jej indywidualny charakter. To materiał, który nie wychodzi z mody. Przeciwnie, z każdym rokiem doceniamy jego zalety w funkcjonalnym wnętrzu – mówią w firmie Fakro, która produkuje m.in. okna dachowe. Są one wykonywane ze starannie wyselekcjonowanego, klejonego warstwowo drewna sosnowego. Ten surowiec szczególnie ceniony jest za swoją trwałość, uniwersalność oraz elegancki wygląd.

• **Wpadające przez okna naturalne promienie pięknie podkreślają strukturę drewna** FOT. MATERIAŁY PRASOWE

Trwałość zakorzeniona w naturze

Drewno wyróżnia się także naturalnymi właściwościami, które mają znaczenie w codziennym użytkowaniu okien dachowych. Materiał ten pomaga utrzymać odpowiedni poziom wilgotności, wspierając stabilność mikroklimatu pomieszczeń. Dodatkowo drewno charakteryzuje się mniejszą rozszerzalnością cieplną, a jego sztywność konstrukcyjna wpływa na stabilność całej stolarki. Do atutów drewna należy również możliwość odnowienia powierzchni profili. Pozwala to odświeżyć wygląd okna

REKLAMA 34450273

2 RP

eprasa.pl 1425c20e14

bez konieczności wymiany całej konstrukcji. – Drewniane okna dachowe od zewnątrz chronione są aluminiowym oblachowaniem, co wspiera trwałość konstrukcji i zabezpiecza drewno przed czynnikami atmosferycznymi – dodaje producent.

Kolor dopasowany do stylu poddasza

Drewniane okna dachowe standardowo wykańczane są bezbarwnym lakierem akrylowym, który subtelnie podkreśla naturalny rysunek drewna. Widoczne usłojenie wydobywa szlachetność materiału i sprawia, że wnętrze zyskuje autentyczny, ciepły charakter. Innym rozwiązaniem jest wykończenie profili w kolorze białym lakierem akrylowym lub poliuretanowym. Dla osób poszukujących bardziej wyrazistych rozwiązań oferujemy również możliwość pomalowania profili okna w kolorze z palety RAL.

Okna dachowe, a przytulne poddasze

Poddasze często kojarzy się z prywatnością, spokojem oraz atmosferą domowego azylu. Drewniane okna dachowe doskonale wpisują się w ten klimat. W połączeniu z naturalnymi belkami i stropami, drewnianą podłogą czy subtelnymi dodatkami tworzą spójną, harmonijną przestrzeń. To rozwiązanie, które nie tylko dobrze wygląda, ale też buduje nastrój. Wpadające przez okna naturalne promienie pięknie podkreślają strukturę drewna. Smugi światła padające na profile przywołują skojarzenia z naturą, a jednocześnie nadają wnętrzu przytulność. Poddasze staje się miejscem, które sprzyja odpoczynkowi i wyciszeniu.

• **Decyzja o wymianie pokrycia dachowego coraz częściej wynika nie tylko z jego zużycia, ale również z potrzeby poprawy estetyki** FOT. MATERIAŁY PRASOWE

Wymieniamy pokrycie dachu

Decyzja o wymianie pokrycia dachowego coraz częściej wynika nie tylko z jego zużycia, ale również z potrzeby poprawy estetyki i parametrów cieplnych całego budynku. W przypadku modernizacji blachodachówka jest bardzo praktycznym rozwiązaniem – jest stosunkowo lekka, szybko się ją montuje, a szeroki wybór profili i kolorów pozwala dopasować dach do niemal każdego stylu architektonicznego.

Przy takiej inwestycji warto jednak patrzeć szerzej niż tylko na cenę metra kwadratowego pokrycia. Kluczowe znaczenie mają jakość zastosowanej stali, zabezpieczenie powierzchni, warunki gwarancji, odpowiednio dobrane akcesoria oraz fachowy montaż. To właśnie te elementy w dużej mierze decydują o tym, jak dach będzie wyglądał i zachowywał swoje właściwości po kilkunastu czy kilkudziesięciu latach. – Od lat zwracamy uwagę na kompleksowe podejście do dachu. Inwestor powinien otrzymać nie tylko estetyczne pokrycie, ale cały spójny system. Oznacza to również dedykowane elementy wykończeniowe, takie jak gąsiory, wiatrownice czy inne obróbki i akcesoria dopasowane do konkretnego modelu blachodachówki. Dzięki temu poszczególne elementy tworzą spójną całość zarówno pod względem technicznym, jak i wizualnym. Dlatego przy wymianie dachu warto wybierać rozwiązania z myślą o całym okresie jego użytkowania, a nie wyłącznie o koszcie zakupu w dniu inwestycji – mówi Anna Chorzewska, Dyrektor Handlowy Budmat Dachy i Elewacje. ●

„Czyste Powietrze" z nowymi limitami

Od lipca tego roku obowiązują podniesione kwoty dotacji na termomodernizację, w tym ocieplenie przegród budowlanych oraz wymianę stolarki okiennej i drzwiowej.

Nowe stawki: ile realnie zyska inwestor?

W przypadku najwyższego poziomu dofinansowania, maksymalne jednostkowe kwoty dotacji wzrosną do:

- **275 zł/mkw.** na ocieplenie,
- **1320 zł/mkw.** na wymianę stolarki okiennej,
- **2750 zł/mkw.** na wymianę drzwi.

W praktyce oznacza to, że właściciel domu jednorodzinnego o powierzchni ścian zewnętrznych wynoszącej około 150 m² będzie mógł otrzymać na samo ocieplenie ponad 3700 zł więcej niż przed zmianą limitów. ●

REKLAMA 34452597

1 RP

eprasa.pl 1425c20e14

CZAS NA WYMIANĘ OKIEN

Wybierz okna dachowe GREENVIEW

Świadomie zaplanowana wymiana okien dachowych to jeden ze sposobów na poprawę komfortu mieszkania na poddaszu. Wraz z rozwojem technologii zmieniały się rozwiązania stosowane w oknach dachowych, m.in. w zakresie izolacyjności cieplnej i akustycznej. Wymiana starszych modeli może być więc okazją do wyboru okien o parametrach lepiej odpowiadających aktualnym potrzebom domowników.

Kiedy zatem rozważyć wymianę okien dachowych i na co zwrócić uwagę przy wyborze nowych modeli?

Kiedy wymienić okna dachowe?

Termomodernizacja budynku stanowi dobrą okazję do wymiany okien dachowych. Okna montowane kilkadziesiąt lat temu mają gorsze parametry izolacyjne niż współczesne modele, m.in. ze względu na rozwiązania konstrukcyjne i pakiety szybowe stosowane w tamtym okresie. Wymiana okien na nowe pomoże tym samym lepiej chronić wnętrze przed stratami ciepła w okresie zimowym. Co ważne, planując takie prace w ramach termomodernizacji, można skorzystać z dostępnych form dofinansowania, np. w programie „Czyste Powietrze".

Powodem do wymiany okien dachowych może być również ich wieloletnia eksploatacja. Przecieki, pogarszający się stan ramy, ubytki lakieru czy problemy z użytkowaniem mogą świadczyć o postępującym zużyciu okna. Jeśli pojawiają się takie sygnały, warto rozważyć wymianę starszego modelu na nowy, którego parametry i funkcje będą lepiej odpowiadały obecnym potrzebom mieszkańców.

Metody wymiany okna dachowego

Jednym ze sposobów wymiany okna dachowego jest montaż nowego w istniejącym otworze, z zachowaniem dotychczasowego rozmiaru. Takie rozwiązanie jest możliwe, jeśli konstrukcja dachu, szpaleta i izolacja są w dobrym stanie technicznym oraz pozwalają na to wymagania montażowe. W takim przypadku należy odczytać model i rozmiar z tabliczki znamionowej starego okna. Ułatwi to dobranie nowego produktu w tym samym rozmiarze. Do wymiany okien innych producentów na okna FAKRO przy zachowaniu istniejących szpalet przeznaczony jest model kołnierza uszczelniającego EHU-A.

W sytuacji, gdy konieczna jest poprawa izolacji lub usunięcie drobnych uszkodzeń wokół ościeżnicy, montaż nowego okna będzie wiązał się z częściowym naruszeniem szpalet. Jeśli jednak są one w złym stanie technicznym i wymagają całkowitej wymiany, zakres prac będzie większy. Taki remont stwarza jednocześnie możliwość zastosowania dodatkowych zestawów izolacyjnych, które wspierają izolację termiczną wokół okna oraz pomagają chronić konstrukcję przed zawilgoceniem.

Wymień okna dachowe na GREENVIEW

Planowana wymiana okien jest okazją do wyboru produktów lepiej dopasowanych do aktualnych potrzeb mieszkańców. W oknach dachowych FAKRO nowej generacji GREENVIEW zastosowano rozwiązania wspierające ich właściwości termoizolacyjne. Należą do nich: konstrukcja okna z podwyższonym profilem skrzydła, trzyszybowy pakiet P50, a także technologia thermoPro. Pakiet szybowy P50 wyposażono również w podwójną folię dźwiękoizolacyjną, która pomaga ograniczyć hałas dobiegający z zewnątrz.

Ważnym aspektem przy wyborze nowych okien jest również bezpieczeństwo użytkowania. W modelach GREENVIEW zastosowano m.in. wewnętrzną szybę laminowaną klasy P2A oraz system wzmocnienia konstrukcji okna topSafe, który pomaga ograniczyć ryzyko otwarcia skrzydła w przypadku przypadkowego nadepnięcia oraz zwiększa odporność okna na ewentualna próbę włamania. Na komfort codziennego użytkowania wpływa także możliwość dopływu świeżego powietrza. Modele GREENVIEW mogą być wyposażone również w nawiewnik, który umożliwia dopływ świeżego powietrza przy zamkniętym skrzydle i wspiera wentylację pomieszczenia.

Okna GREENVIEW dostępne są w wariantach z profilami drewnianymi lub PVC. Modele drewniane dobrze komponują się z różnymi stylami wnętrz i podkreślają ich przytulny charakter, dlatego sprawdzą się w pokojach dziennych czy sypialniach. Z kolei okna z profilami PVC mogą być dobrym wyborem do pomieszczeń o podwyższonej wilgotności, takich jak kuchnia czy łazienka. W obu wariantach kolor zewnętrznego oblachowania można dobrać do pokrycia dachowego.

Trwa promocja RenoFit na wymianę okien dachowych

Osoby planujące obecnie wymianę okien mogą dodatkowo skorzystać z trwającej w FAKRO promocji RenoFit. W ramach akcji przy wymianie okien dachowych na modele GREENVIEW z pakietem P50 lub U41, a także na okno PTP RENO, można otrzymać bon o wartości do 1500 zł do wykorzystania w sklepie internetowym FAKRO. Szczegóły, warunki udziału oraz regulamin promocji dostępne są na stronie www.fakro.pl/promocje/renofit. Promocja trwa do 31.10.2026 r.

34450266

eprasa.pl 1425c20e14

TO TRZEBA WIEDZIEĆ!

Dlaczego warto wykonać ocieplenie fundamentów i płyty fundamentowej z płyt XPS?

Ocieplenie fundamentów to jeden z kluczowych elementów prawidłowo zaprojektowanego systemu termoizolacji budynku. Płyty XPS stanowią doskonałe rozwiązanie w tym zakresie, oferując szereg istotnych korzyści.

Właściwości izolacyjne – ekstrudowany polistyren (XPS) charakteryzuje się niskim współczynnikiem przewodzenia ciepła. W praktyce oznacza to doskonałą ochronę przed stratami energii poprzez fundamenty, co bezpośrednio przekłada się na mniejsze zapotrzebowanie na ogrzewanie budynku oraz wymierne oszczędności finansowe w długiej perspektywie czasowej.

Odporność na wilgoć i wodę – fundamenty są szczególnie narażone na kontakt z wilgocią i wodą gruntową. XPS posiada zamkniętą strukturę komórkową, dzięki której praktycznie nie chłonie wody (absorpcja poniżej 0,7% objętości). To kluczowa cecha, ponieważ zawilgocony materiał izolacyjny traci swoje właściwości termiczne. Płyty XPS utrzymują parametry izolacyjne, nie ulegając degradacji nawet w najtrudniejszych warunkach gruntowych.

Wytrzymałość mechaniczna i trwałość – fundamenty przenoszą obciążenia całego budynku, dlatego ich hydroizolacja musi być wyjątkowo odporna na uszkodzenia mechaniczne. Płyty XPS charakteryzują się wysoką wytrzymałością na ściskanie (w przypadku swisssporXPS od 300 do nawet 700 kPa), co sprawia, że doskonale sprawdzają się w miejscach narażonych

Płyty XPS stanowią doskonałe rozwiązanie w zakresie ocieplenia fundamentów, oferując szereg istotnych korzyści jak: właściwości izolacyjne, odporność na wilgoć, wytrzymałość mechaniczną i trwałość

na duże obciążenia, takich jak fundamenty, podłogi na gruncie czy dachy w układzie odwróconym.

Ochrona przed przemarzaniem – zastosowanie płyt XPS skutecznie chroni fundamenty przed przemarzaniem, co jest szczególnie istotne w naszym klimacie. Dzięki bardzo dobrym właściwościom termoizolacyjnym oraz niskiej nasiąkliwości, płyty te ograniczają straty ciepła i zmniejszają ryzyko kondensacji pary wodnej, co przeciwdziała rozwojowi pleśni i grzybów w pomieszczeniach piwnicznych lub na parterze budynku.

Prosty i efektywny montaż – płyty XPS są lekkie i łatwe w obróbce, co znacząco usprawnia proces izolacji. Można je ciąć standardowymi narzędziami, a ich instalacja nie wymaga specjalistycznego sprzętu. Frezowane krawędzie płyt eliminują powstawanie mostków termicznych na łączeniach.

Odporność na starzenie – XPS zachowuje swoje parametry przez cały okres użytkowania budynku. Prawidłowo zaaplikowany nie kurczy się, nie odkształca ani nie degraduje pod wpływem czasu, co oznacza, że jest to inwestycja jednorazowa na długie lata.

Wybierając płyty swisssporXPS do ocieplenia fundamentów, inwestujemy w trwałe rozwiązanie, które zapewni efektywną izolację termiczną, ochronę konstrukcji budynku oraz komfort użytkowania na długie lata. To rozwiązanie, które spełnia najwyższe standardy nowoczesnego, energooszczędnego budownictwa i stanowi fundament (dosłownie i w przenośni) dla zdrowego i ekonomicznego domu.

Ściany fundamentowe można ocieplić albo od zewnątrz, albo od zewnątrz i od wewnątrz. To ostatnie rozwiązanie stosowane jest bardzo często w budynkach pasywnych.

Więcej informacji na temat zastosowania i zalet XPS w nowoczesnym budownictwie można znaleźć na stronie:

www.xps.swisspor.pl

34452590

eprasa.pl 1425c20e14

SHUTTERS W OFERCIE ALUPROF SUN SHADING SOLUTIONS

Nowe panele przesuwne do zabudowy bocznej pergoli

Właściciele domów i mieszkań coraz chętniej inwestują w wyposażenie przestrzeni zewnętrznych, traktując ogród lub taras jako naturalne przedłużenie strefy dziennej.

Użytkownicy poszukują rozwiązań, które pozwalają stworzyć komfortową atmosferę relaksu, nie rezygnując przy tym z kontaktu z naturą i estetycznego, spójnego designu.

Odpowiedzią na te potrzeby są panele przesuwne typu shutters – nowość w ofercie Aluprof Sun Shading Solutions. To system aluminiowych paneli lamelowych montowanych jako boczna zabudowa pergoli, stanowiący kolejną – obok screenów i przesuwnych paneli szklanych – opcję regulacji nasłonecznienia, ochrony przed wiatrem oraz zwiększenia prywatności użytkowników.

Shutters pozwalają elastycznie kształtować komfort korzystania z przestrzeni pod pergolą od pełnego otwarcia widoku po częściowe lub całkowite osłonięcie strefy wypoczynku.

Funkcjonalna zabudowa boczna pergoli

System paneli shutters został zaprojektowany z myślą o pełnej integracji z popularnymi pergolami Aluprof z serii SB 550, SB 450, SB 400, SB 350 oraz Solid. Panele pełnią funkcję nowoczesnej zabudowy bocznej, umożliwiającej regulację ilości światła, poprawę komfortu użytkowania przestrzeni zewnętrznej oraz zwiększenie poczucia prywatności.

W przeciwieństwie do standardowych osłon bocznych, panele shutters wyposażone są w ruchome lamele, których ustawienie można swobodnie regulować podobnie jak w przypadku żaluzji okiennych. Pozwala to dostosować stopień zacienienia i przewietrzania przestrzeni do aktualnych warunków pogodowych i indywidualnych preferencji użytkownika.

System panelowy wykonany z ekstrudowanego aluminium charakteryzuje się wysoką trwałością i odpornością na działanie czynników atmosferycznych.

– *Projektując shutters, postawiliśmy na funkcjonalność i design. Oferujemy produkt trwały i odporny na promieniowanie słoneczne oraz trudne warunki pogodowe, który idealnie wpisuje się w ideę tworzenia całorocznych stref relaksu, będąc uzupełnieniem naszych flagowych pergoli* **– mówi Tomasz Ziółkowski, menedżer produktu Aluprof.**

Komfort użytkowania i elastyczna konfiguracja

Specjalne prowadnice dostępne w wersjach podwójnych i potrójnych umożliwiają płynną pracę nawet trzech modułów równocześnie. Podwieszenie paneli na łożyskowanych wózkach zapewnia lekkie i komfortowe przesuwanie oraz możliwość zatrzymania ich w dowolnym położeniu.

System pozwala na łączenie maksymalnie pięciu modułów, osiągając łączną długość zabudowy do 6,7 metra, co daje dużą swobodę aranżacji przestrzeni tarasowej. Shutters od Aluprof wyróżnia wysoka, 6. klasa odporności na obciążenie wiatrem.

Personalizacja kolorem

Estetyka odgrywa istotną rolę w projektowaniu przestrzeni zewnętrznych, dlatego shutters oferują szerokie spektrum personalizacji, umożliwiające dopasowanie ich do pergoli, stolarki okiennej oraz elewacji budynku. Produkt może zostać polakierowany na dowolny kolor z palety RAL, dodatkowo istnieje opcja zastosowania odmiennej kolorystyki dla ramy oraz aluminiowych lameli.

Odpowiedzią na popularność naturalnych akcentów w architekturze jest także kolorystyka drewnopodobna. Klienci mogą wybierać spośród wykończeń takich jak: mahoń, wiśnia, orzech, złoty dąb, dąb słodowy, winchester czy cieszący się dużą popularnością turner oak - łączących wizualne ciepło drewna z trwałością aluminium. Obecne trendy pokazują, że inwestorzy chętnie sięgają po rozwiązanie polegające na łączeniu kolorystyki lakierowanej ramki i drewnopodobnych lameli, poszukując większej swobody w dopasowaniu wyglądu do własnych oczekiwań.

Więcej informacji: **www.aluprof.com**

34451249

eprasa.pl 1425c20e14

NIEWIDZIALNA ARCHITEKTURA W PRAKTYCE.

Ukryte ramy, smukłe profile i czyste kadry

Termin transpozycji zrewidowanej dyrektywy EPBD upłynął 29 maja 2026 r., a od 2030 r. wszystkie nowe budynki w Unii Europejskiej mają być zeroemisyjne.

W segmencie domów jednorodzinnych premium oznacza to większą odpowiedzialność za każdy element powłoki budynku, także za wielkoformatowe przeszklenia. Aluprof, wskazuje, że rozwiązania z ukrytą ramą i cienkimi słupkami konstrukcyjnymi, takie jak panoramiczne drzwi tarasowe MB-SKYLINE TYPE S pozwalają architektom łączyć najnowsze trendy designerskie z parametrami energooszczędnymi.

Invisible Architecture opisuje projektowanie, w którym profile, progi i podziały konstrukcyjne zostają możliwie głęboko zintegrowane z bryłą budynku. W domu jednorodzinnym efekt jest szczególnie czytelny: salon otwiera się na taras, kuchnia na patio, a strefa prywatna korzysta z bezpośredniego kontaktu z ogrodem lub krajobrazem. Zarówno dla architekta jak i dla inwestora liczą się w tym przypadku szeroki kadr, niski próg i codzienna wygoda przejścia między wnętrzem a zewnętrzem, a także szczelność, izolacyjność, odwodnienie, montaż oraz możliwość kontroli zysków słonecznych.

Dom otwarty na ogród, zaprojektowany jak przegroda techniczna

W architekturze rezydencjalnej duże przeszklenia przestały pełnić wyłącznie funkcję doświetlenia. Dziś porządkują relację domu z działką, kadrują widok i budują wrażenie większej przestrzeni. MB-SKYLINE TYPE S odpowiada na ten kierunek przez ukrycie ramy w ścianach, podłodze i suficie oraz minimalizację widocznych słupków – w miejscu styku skrzydeł to zaledwie 25 mm. Rozwiązanie to umożliwia wykonywanie konstrukcji o wysokości do 4 metrów, maksymalna waga skrzydła otwieranego manualnie wynosi 500 kg, a z siłownikiem ukrytym to 750 kg. Niewidzialność w tym przypadku oznacza precyzyjne zaprojektowanie detalu. Próg zlicowany z podłogą, ukryte profile, wąskie połączenie skrzydeł, systemowe odwodnienie, konsole montażowe z regulacją wysokości oraz podwalina konstrukcyjna o wysokiej izolacyjności termicznej pracują razem na efekt, który użytkownik odbiera jako lekkość i prostotę. W połączeniu z innowacyjnym profilem kompensacyjnym Aluprof, drzwi panoramiczne typu Skyline będą niezawodne przez cały cykl życia produktu.

Przeszklenia, słońce i bilans energetyczny budynku

Duża powierzchnia szkła wymaga myślenia o budynku w całym cyklu roku. Zimą przegrody ograniczają straty ciepła, latem pomagają kontrolować przegrzewanie wnętrz. Dlatego panoramiczne drzwi przesuwne projektuje się razem z osłonami przeciwsłonecznymi, automatyką i scenariuszami pracy domu. MB-SKYLINE TYPE S może współpracować z rozwiązaniami Aluprof, takimi jak screeny SkyRoll i żaluzje fasadowe SkyFlow. System „zerowego słupka" pozwala prowadzić osłony po stronie zewnętrznej, co wzmacnia ochronę przed nadmiernym nasłonecznieniem.

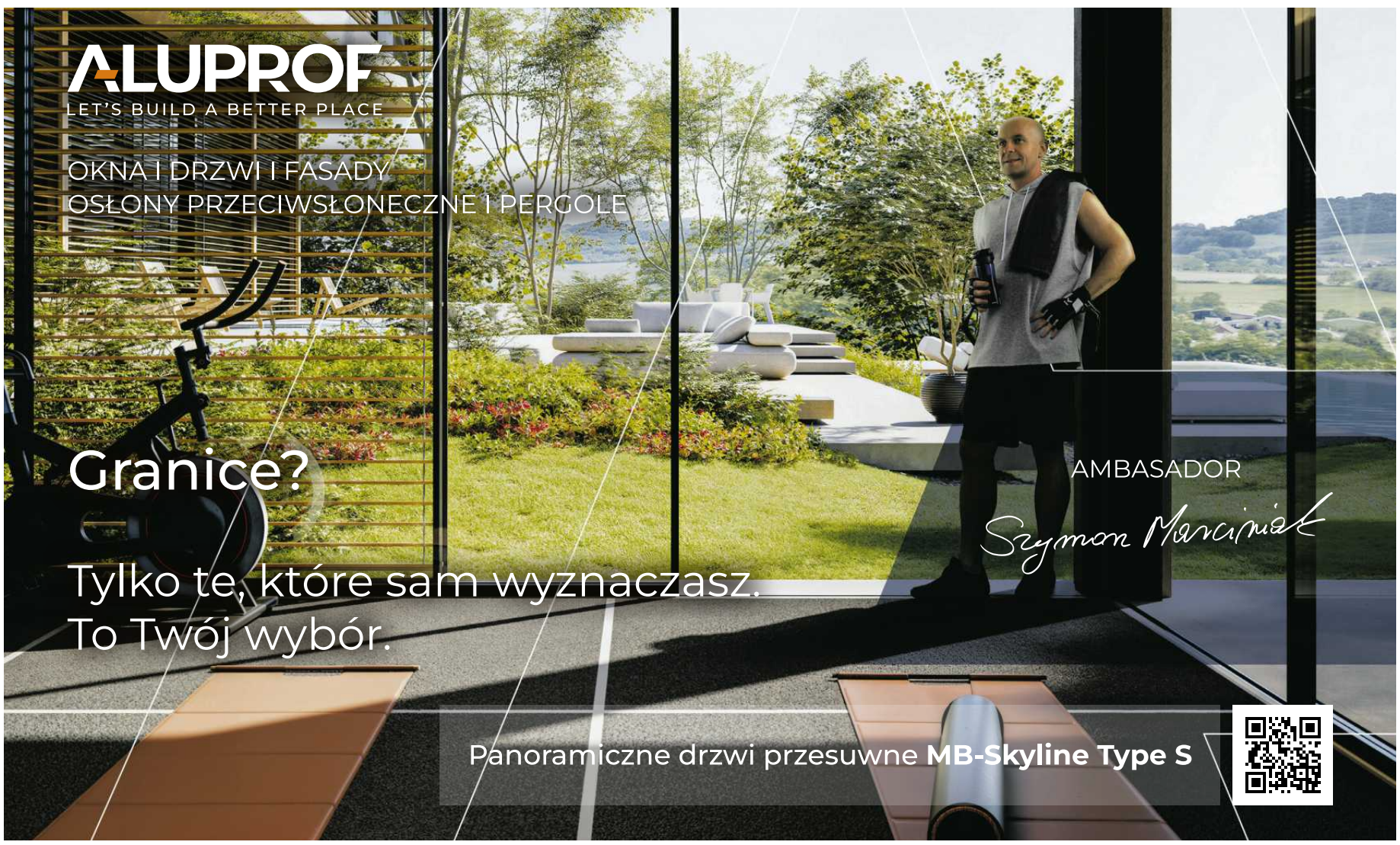
Co to oznacza dla rynku domów premium

W perspektywie najbliższych 2-3 lat rosnące wymagania energetyczne będą mocniej wpływać na decyzje projektowe w segmencie prestiżowych domów jednorodzinnych. Panoramiczne drzwi przesuwne z ukrytą ramą pozostaną ważnym narzędziem pracy z widokiem i światłem, ale ich rola przesunie się w stronę odpowiedzialności za bilans całej przegrody. Architekt będzie musiał łączyć efekt otwarcia domu na ogród z konkretnymi parametrami technicznymi, a inwestor będzie oczekiwał estetyki bezramowej bez utraty komfortu cieplnego.

Kierunek łączenia energooszczędności z estetyką stolarki jest szerszym elementem strategii komunikacyjnej marki. W globalnej kampanii „Let's build a better place", Aluprof pokazuje, że nowoczesne budownictwo wymaga synergii wielu rozwiązań – od stolarki aluminiowej i osłon przeciwsłonecznych po świadomy wybór materiałów przyjaznych środowisku. Aluminium, dzięki swojej trwałości i możliwości wielokrotnego przetwarzania bez utraty właściwości, stanowi fundament tej filozofii.

O Aluprof

Aluprof, spółka z Grupy Kęty SA (GPW), jest polskim producentem aluminiowych systemów architektonicznych dla budownictwa mieszkaniowego, komercyjnego i przemysłowego. Firma oferuje rozwiązania okienno-drzwiowe, fasadowe, przeciwpożarowe, osłonowe oraz systemy dla nowoczesnego budownictwa energooszczędnego. Więcej informacji: https://aluprof.com/

34451251

eprasa.pl 1425c20e14

JAK PRZYGOTOWAĆ DOM PRZED ZIMĄ?

Rachunki za ogrzewanie rosną

Rosnące koszty ogrzewania coraz bardziej obciążają budżety właścicieli domów. Nawet 57 procent z nich odczuło wzrost wydatków na ogrzewanie*.

Przed kolejną zimą warto więc sprawdzić, czy budynek jest dobrze przygotowany do sezonu grzewczego i gdzie powstają niepotrzebne straty ciepła. Szczególną uwagę warto zwrócić na stolarkę. Problem z nieszczelnością okien lub drzwi dotyczy bowiem niemal co czwartego domu jednorodzinnego w Polsce.

Koszt ogrzewania coraz mocniej obciąża domowy budżet

W 2025 roku średni koszt ogrzewania domu jednorodzinnego wyniósł 4885 zł, wobec 4127 zł rok wcześniej. Jak wynika z raportu przygotowanego dla Instytutu Ekonomii Środowiska*, **aż 81 procent badanych oceniło, że koszty ogrzewania stanowią poważne lub znaczące obciążenie dla domowego budżetu**.

Wysokie rachunki sprawiają, że niektórzy właściciele domów **ograniczali swój codzienny komfort**. Badani deklarowali obniżanie temperatury w pomieszczeniach, aby zmniejszyć wydatki na ogrzewanie. Nawet w 27 procentach gospodarstw zdarzały się dni, kiedy cały dom lub jego część pozostawały niedogrzane.

Co zrobić, aby wyższe rachunki nie obniżały Twojego komfortu termicznego? Pierwszym krokiem powinno być sprawdzenie, gdzie z domu ucieka ciepło.

Co zrobić? Sprawdź, gdzie ucieka ciepło

Wysoki rachunek nie zawsze oznacza, że problemem jest źródło ogrzewania. Ciepło może uciekać przez niedostatecznie zaizolowane ściany, dach, drzwi, a także przez nieszczelną lub wyeksploatowaną stolarkę okienną.

Warto zacząć od prostych obserwacji. Chłód przy zamkniętym oknie, wyczuwalny przeciąg, świst podczas wiatru, trudności z domknięciem skrzydła czy wyraźnie niższa temperatura w pobliżu okna mogą wskazywać, że stolarka wymaga sprawdzenia. Problem nie zawsze oznacza konieczność wymiany. Czasem wystarczy regulacja okuć lub wymiana uszczelek. Jeśli masz wątpliwości, warto zdać się na fachowców z OKNOPLAST, którzy ocenią stan stolarki i doradzą, jakie kolejne kroki będą uzasadnione.

Wiemy, że termomodernizacja się opłaca. Dlaczego odkładamy decyzję?

Aż 83 procent respondentów*, właścicieli domów, uważa poprawę izolacyjności budynku za opłacalną inwestycję, ale tylko 40 procent właścicieli nieocieplonych budynków deklaruje zamiar przeprowadzenia takich prac. Rosnące ceny materiałów i usług remontowych sprawiają, że decyzję o modernizacji coraz częściej trzeba poprzedzić dokładnym określeniem zakresu prac i kosztów.

Jesień to ostatni moment na wymianę okien

Jeżeli okaże się, że okna należy wymienić – nie warto czekać do pierwszych mrozów. Jesień daje jeszcze czas na wymianę przed zimą. Eksperci OKNOPLAST podkreślają, że proces wymiany wymaga czasu, od pomiaru i wyboru odpowiedniego rozwiązania, przez produkcję, aż po montaż może upłynąć nawet do 3 miesięcy. Wymianę warto traktować jako inwestycję w komfort kolejnych sezonów grzewczych, pod warunkiem właściwego doboru stolarki i prawidłowego montażu. Warto podjąć decyzję jak najszybciej również ze względu na **JESIENNĄ PROMOCJĘ OKNOPLAST, w ramach której rabaty na okna PIXEL sięgają 25 procent**.

**Nie czekaj na zimę.
Odwiedź salon OKNOPLAST w dn. 7 września 2026 – 4 października 2026
i skorzystaj z promocji.**

* Raport: „DOMY JEDNORODZINNE. Źródła grzewcze, stan energetyczny, plany inwestycyjne.2025” Przygotowany przez CEM na zlecenie Instytutu Ekonomii Środowiska

34451230

eprasa.pl 1425c20e14

Pompa ciepła jako element inteligentnego systemu energetycznego

Nowoczesne systemy grzewcze coraz częściej postrzegane są nie tylko przez pryzmat samego źródła ciepła, ale także w kontekście tego, jak budynek pozyskuje, wykorzystuje i magazynuje energię. Wraz z rozwojem technologii pompa ciepła zmienia więc swoją rolę - z urządzenia odpowiedzialnego przede wszystkim za ogrzewanie staje się elementem inteligentnego, zintegrowanego systemu energetycznego.

To podejście odpowiada na zmieniające się potrzeby użytkowników. Pompa ciepła może być punktem wyjścia do stworzenia szerszego systemu energetycznego, obejmującego m.in. instalację fotowoltaiczną, magazyn energii czy stację ładowania samochodu elektrycznego. Połączenie tych elementów w kompatybilny ekosystem pozwala efektywniej zarządzać energią i lepiej wykorzystywać jej dostępne źródła. Dobrym przykładem takiego podejścia jest pompa ciepła powietrze-woda nowej generacji Vitocal 200-A intelligent energy, która może działać jako samodzielne źródło ogrzewania, chłodzenia i przygotowania ciepłej wody użytkowej, a w przyszłości współpracować z innymi elementami instalacji, takimi jak fotowoltaika, magazyn energii czy stacja ładowania pojazdów elektrycznych (wallbox). Platforma Viessmann One Base Intelligence umożliwia aktualizację oprogramowania i łączy poszczególne produkty w samouczący się, rozbudowywalny system energetyczny, który może rozwijać się wraz ze zmieniającymi się wymaganiami i pozostawać aktualny przez długi czas. Zapewnia tym samym pompie ciepła

„wbudowaną" gotowość na przyszłość oraz możliwość efektywniejszego wykorzystania dostępnej energii. Użytkownik nie ma konieczności inwestowania od razu w kompletny system energetyczny. Może rozwijać go etapami, w zależności od potrzeb, możliwości finansowych czy zmian zachodzących w gospodarstwie domowym. W ten sposób inwestycja w system grzewczy nie musi oznaczać zamknięcia się na technologie, które pojawią się w przyszłości. Istotnym elementem pompy ciepła jest również rodzaj zastosowanego czynnika chłodniczego. Vitocal 200-A intelligent energy wykorzystuje naturalny czynnik chłodniczy R290, czyli propan, charakteryzujący się bardzo niskim współczynnikiem GWP. Dzięki temu wpisuje się w kierunek rozwoju urządzeń grzewczych wykorzystujących czynniki chłodnicze o niższym wpływie na środowisko i odpowiada na rosnące znaczenie tego aspektu przy wyborze technologii grzewczej.

Pompa ciepła nowej generacji to rozwiązanie dla użytkowników, którzy chcą dziś zainwestować w efektywne ogrzewanie oparte na odnawialnych źródłach energii, a w przyszłości mieć możliwość łatwej i bezproblemowej rozbudowy systemu o nowe rozwiązania. Taka elastyczność pozwala etapowo rozbudowywać instalację, efektywniej wykorzystywać własną energię oraz łatwiej dostosowywać system do zmieniających się potrzeb. Dzięki temu pompa ciepła może być nie tylko rozwiązaniem na dziś, ale także fundamentem systemu, który będzie można rozwijać w kolejnych latach.

MARCIN WALOS
Akademia Viessmann

eprasa.pl 1425c20e14

CENTRALNA SZWAJCARIA
POZA SEZONEM

Wydawnictwo promocyjne zawiera materiały
dostarczone przez **Switzerland Tourism - mojaszwajcaria.pl**

Jesień w rytmie natury

Żadna inna pora roku nie ma tyle do zaoferowania co jesień. W centralnej Szwajcarii można ją chłonąć wszystkimi zmysłami. Kolory są niezwykłe, natura – urokliwa, a temperatury – przyjemnie ciepłe. W dodatku przetoczyły się już wakacyjne tłumy, można się więc cieszyć spokojną podróżą w stylu slow: bliżej miejsca, przyrody i ludzi

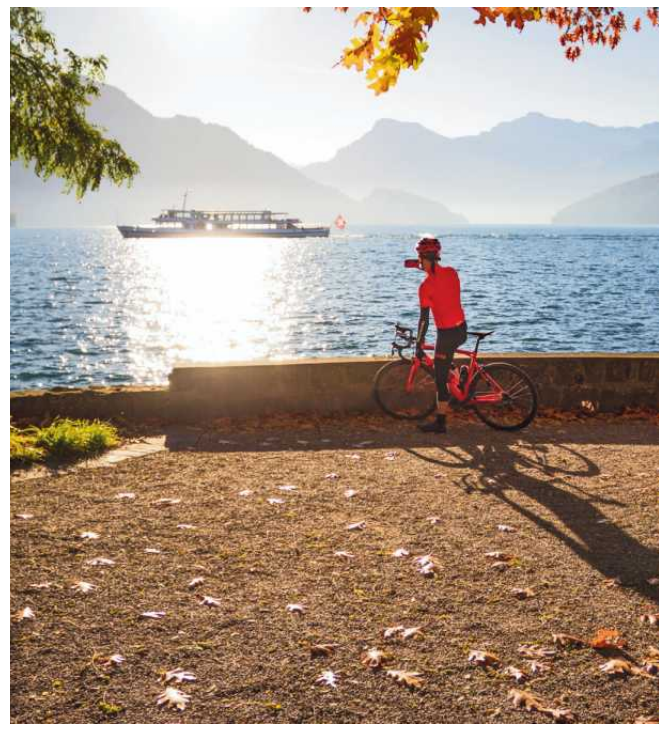
eprasa.pl 1425c20e14

Wydawnictwo promocyjne zawiera materiały dostarczone przez **Switzerland Tourism - mojaszwajcaria.pl**

Jak wygląda jesień w centralnej Szwajcarii

• **Melchsee – jedno z jezior na malowniczym szlaku pieszym czterech jezior**

• **Trasa rowerowa w Vitznau nad Jeziorem Czterech Kantonów**

• **Szlak Wilhelma Tella – widokowe, niezbyt trudne 156 km z Altdorfu na Brienzer Rothorn**

• **Glaubenberg, czyli największe szwajcarskie wrzosowiska (130 km kw.)**

• **Jesienne plony**

• **Most Kapliczny i Wieża Wodna w Lucernie**

• **W Szwajcarii żyje ok. 18 tys. koziorożców**

Klimat jest łagodny, jesienią wciąż jest przyjemnie ciepło, pada rzadko. Temperatura w dolinach we wrześniu średnio wynosi 18-24 st. C, w październiku – 10-18 st. C. W górach jest oczywiście chłodniej, za to na niektórych lodowcach (np. Titlis) można już wtedy szusować na nartach z widokiem na złote doliny. Późnojesiennymi rankami spowijają je tajemnicze i fotogeniczne mgły.

Jesień pozwala podróżować spokojniej, wolniej, bardziej odpowiedzialnie – po prostu: lepiej. Szwajcarzy mają na to nawet słowo: „swisstainable" – pochodzi od zbitki słów „Swiss" i „sustainable" (w sposób zrównoważony). Albo: w szwajcarskim stylu, wywierając jak najmniejszy wpływ na środowisko i przy okazji wynosząc z podróży jak najwięcej dla siebie. Wystarczy: korzystać z transportu publicznego, wędrować, jeździć rowerem, jeść i kupować lokalne produkty, zostać w jakimś miejscu dłużej, zatrzymać się w hotelu dbającym o środowisko albo pensjonacie prowadzonym przez miejscową rodzinę.

W transporcie obowiązuje wciąż letni rozkład jazdy – np. pływają statki po Jeziorze Czterech Kantonów, kursuje panoramiczny Ekspres Gotarda. Transport ten zaś jest genialny jak szwajcarskie zegarki i można się nim dostać wszędzie. Kraj ma najgęstszą na świecie sieć połączeń drogowych, kolejowych i wodnych – razem to 29 tys. km. Wiele pociągów, statków, autobusów, a nawet kolejek linowych zasila zielona energia. Z jednym biletem – Swiss Travel Pass można przejechać cały kraj. Są też karnety regionalne, np. Lucerna Travel Pass pozwala dotrzeć do ponad 200 ciekawych miejsc w regionie.

Wciąż są otwarte wszystkie, w dodatku teraz mało oblegane szlaki piesze. A żaden inny kraj na świecie nie ma ich takiego zagęszczenia – łącznie to 65 tys. km. Są odpowiednie dla każdego, prowadzą nie tylko przez wysokie góry, ale też wyżyny, lasy, wzdłuż jezior. Lucerna jest świetną bazą wypadową, można z niej dojechać sprawnie choćby na szczyty Pilatus, Rigi czy Titlis i stamtąd ruszyć dalej przez złocące się hale i lasy.

O tej porze roku wspaniale jeździ się też rowerem, w całym kraju jest ponad 12 tys. km oznakowanych tras. Łagodne, płaskie okolice Jeziora Czterech Kantonów są przyjazne dla każdego, także mniej sprawnych i dzieci. A jeśli chcecie wjechać wyżej, nawet na 3 tys. m n.p.m., też nie ma problemu – bardzo łatwo wypożyczyć rower elektryczny.

W centralnej Szwajcarii jest duży wybór pensjonatów i rodzinnych hotelików, w których można być bliżej „prawdziwego życia". Oprócz tego: pięknie położone schroniska, namioty wiszące między drzewami, górskie staromodne hotele, a w mieście – wybór od lokalnych pensjonatów po 5-gwiazdkowe obiekty z basenami na dachu.

Do października można zobaczyć świstaki, zanim zapadną w kilkumiesięczny sen zimowy. W Szwajcarii można spotkać też żyjące w naturalnym środowisku koziorożce, kozice, jelenie czerwone, zobaczyć cietrzewie, kanie, orły, orłosępy

eprasa.pl 1425c20e14

i dlaczego warto tam wtedy pojechać

• Zejście z pastwisk w dolinie Emmental

• Krowa z tradycyjnym, ozdobionym haftem dzwonkiem, okolice Rigi

• Łąka Wilhelma Tella na południowym brzegu Jeziora Czterech Kantonów

• Łatwa jazda przez przełęcze: rowery elektryczne można wypożyczyć w wielu miejscach

• Panorama Lucerny, w tle – Rigi i Alpy

brodate i wiele innych zwierząt. Codziennie odbywa się co najmniej 100 różnych wycieczek z przewodnikami, także na jesienne rykowiska jeleni.

Między połową września i października w doliny z alpejskich pastwisk wraca ok. 600 tys. krów, owiec i kóz. To jedno z najbarwniejszych i najważniejszych szwajcarskich wydarzeń. Zwierzęta są przystrojone kwiatami, gałązkami, koronami, w kolorowych korowodach towarzyszą im pasterze w tradycyjnych strojach, a we wsiach odbywają się festyny z jodłowaniem, grą na alpejskich rogach i smakowaniem lokalnych dań.

Szwajcarskie miasta nie mają w sobie nic z hałaśliwych, męczących metropolii. To przyjazne, kompaktowe, spokojne miejsca doskonałe do eksplorowania ich pieszo. O tej porze roku już bez wakacyjnych tłumów. Jesienią odbywa się w nich wiele targów i wydarzeń kulturalnych, w dni ze słabszą pogodą można uciec do muzeów. Tylko w Lucernie, poza najbardziej znanym i najczęściej odwiedzanym w kraju Muzeum Transportu, znajdziecie m.in. muzea: planszówek, lalek, Ryszarda Wagnera, geologiczne, miejskie, dioramę Alp... W Schwyz są trzy muzea poświęcone założeniu Konfederacji Szwajcarskiej, z oryginalnymi dokumentami i flagami, a w Zug – muzeum słynnego miejscowego tortu wiśniowego (kirschtorte).

Wspaniale zmieniają się kolory jesiennych lasów, można je tropić dzięki interaktywnej mapie stworzonej przez specjalistów z portalu SRF Meteo i Switzerland Tourism. Do prognoz wybrano: klony, brzozy, buki i modrzewie. To gatunki, które złocą się najbardziej intensywnie, a równocześnie występują w Szwajcarii najczęściej. Szczegóły na www.MojaSzwajcaria.pl w zakładce: zainteresowania, jesień, foliage map.

Jedną z największych jesiennych przyjemności jest turystyka szlakiem uprawy i produkcji wina: wędrówki po winnicach, degustacje, zamieszkanie w winnicy. Winorośl uprawia się w każdym kantonie. Kraj podzielony jest na sześć regionów winnych, jego centralna część należy do największego – niemieckojęzycznego. Jest w nim 400 producentów wytwarzających 24 mln. butelek wina rocznie, króluje pinot noir (blauburgunder),

Od września odbywa się wiele dożynek, targów, wydarzeń gastronomicznych związanych ze zbiorem plonów. Na stoły trafiają m.in. dynie, trufle czy kasztany. Te ostatnie kiedyś były jedzeniem biedaków, dziś przechodzą prawdziwy renesans. Dania ze szwajcarskimi truflami (np. risotto, fondue), zarówno białymi i czarnymi, dostępne są tylko późnym latem i jesienią.

eprasa.pl 1425c20e14

Wszystko co najpiękniejsze

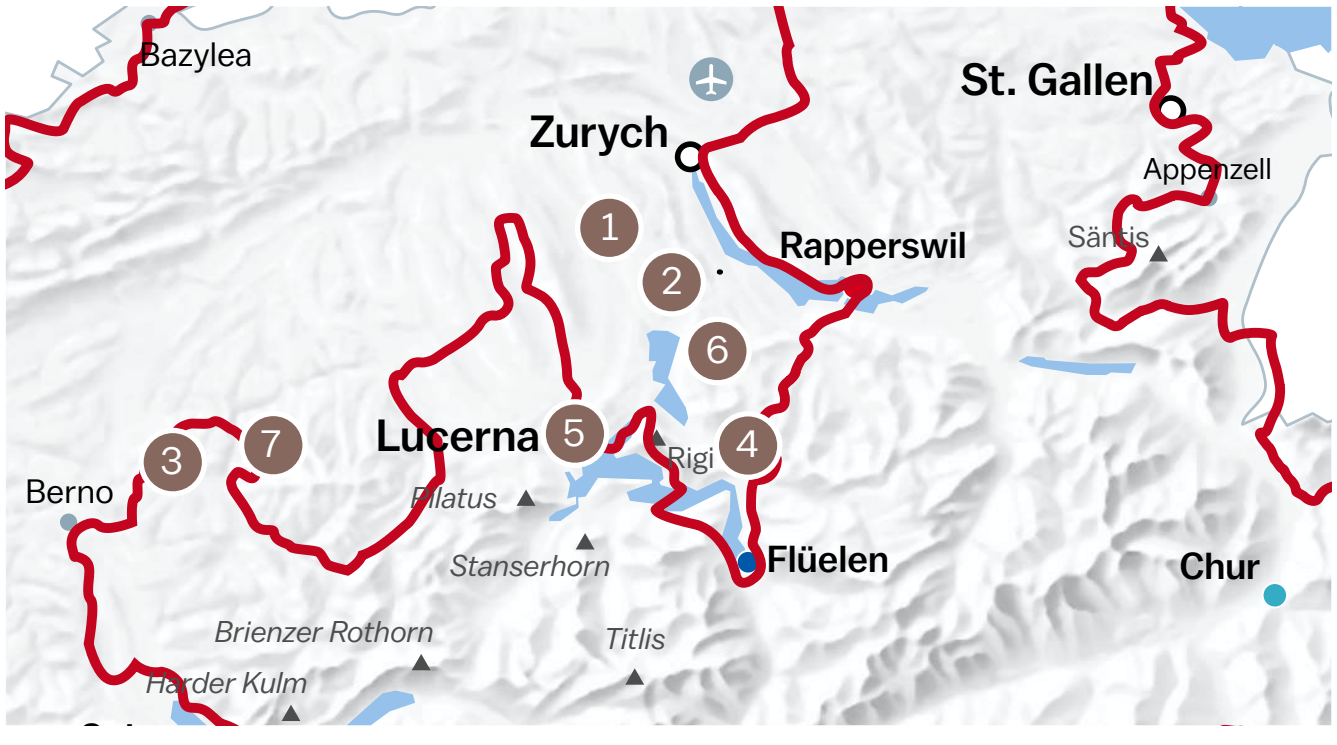
Nigdzie indziej na świecie nie ma takiego skoncentrowania atrakcji połączonego z tak malowniczymi widokami. Trasa Grand Tour of Switzerland, która pozwala zobaczyć w czasie jednej wycieczki najważniejsze miejsca w Szwajcarii, niedawno obchodziła dziesiąte urodziny

Grand Tour of Switzerland (GToS), czyli Wielka Podróż, to pętla o długości 1643 km wytyczona bocznymi malowniczymi drogami. Wiedzie przez cztery regiony językowe, pięć alpejskich przełęczy, 22 miasta i wzdłuż 22 jezior. A przede wszystkim – zahacza o wszystkie ważne i ciekawe miejsca w kraju. Znajduje się na niej 44 największych atrakcji, w tym wszystkie 13 wpisane na listę UNESCO. Oprócz tego, jeśli zjedzie się zaledwie kilkanaście kilometrów w bok, można zrobić ponad setkę ciekawych wycieczek. To wszystko pozwala w czasie jednej podróży odwiedzić najciekawsze muzea, zachwycić się historycznymi budowlami i małymi wsiami, wjechać kolejkami na najwyższe szczyty, wędrować po rozległych halach wśród szmaragdowych jezior i złocących się jesiennych lasów. Pod koniec zaś odpocząć w gorących źródłach albo odwiedzić gwarne miasta.

Trasa została podzielona na 12 odcinków, na spokojne pokonanie całości potrzeba co najmniej ośmiu dni. Można jechać w obu kierunkach, także samochodem elektrycznym, na szlaku jest gęsta sieć stacji ładowania.

Wielka podróż przez serce kraju

Przez Centralną Szwajcarię przebiega ósmy odcinek trasy Grand Tour – z Berna do Zurychu. Jest jej jedynym fragmentem, gdzie można zjechać z lądu na wodę i przeprawić się promem przez Jezioro Czterech Kantonów. To nie lada gratka, bo choć statków na tym akwenie jest dużo, to tylko na połączeniu Gersau – Beckenried można przewozić także samochody.

1

Einsiedeln, jedno z najważniejszych miejsc pielgrzymkowych w kraju: barokowy kompleks w górskiej scenerii nad jeziorem z imponującą biblioteką, w której znajduje się ćwierć miliona ksiąg, w tym wiele tysiącletnich rękopisów.

2

Schwyz, stolica kantonu o tej samej nazwie, a w nim: centrum kultowych scyzoryków Victorinox i muzeum, w którym znajduje się dokument założycielski Konfederacji Szwajcarskiej.

3

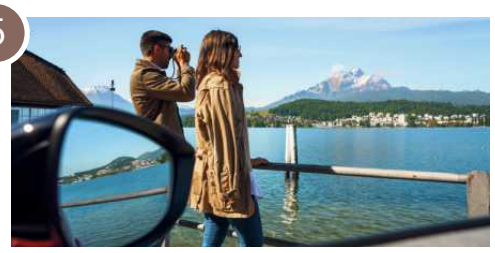
Dolina Emmental z lekkimi pagórkami, pięknymi krajobrazami, kultową trasą rowerową Herzroute (można wypożyczyć także rower elektryczny). W Affoltern znajduje się pokazowa serowarnia emmentalera.

4

Kaplica Wilhelma Tella w Siskikon: to tu legendarny bohater wyskoczył z łodzi, gdy uciekał austriackiemu gubernatorowi. Na przeciwległym brzegu znajduje się łączka Rütli, gdzie w 1291 r. trzy kantony zjednoczyły się w konfederację.

5

Lucerna, w której życie miejskie pięknie łączy się z naturą – **więcej str. 8.**

6

Hallwyl, jeden z najpiękniejszych zamków w kraju, zbudowany w XI w. na wyspie utworzonej przez rzeczkę Aabach.

7

Entlebuch, dziki zachód w wersji alpejskiej. W dole rozległe wrzosowiska, torfowiska, potoki, wyżej surowe wapienne formacje krasowe. Żaden inny rezerwat w kraju nie posiada tylu skarbów przyrody.

eprasa.pl 1425c20e14

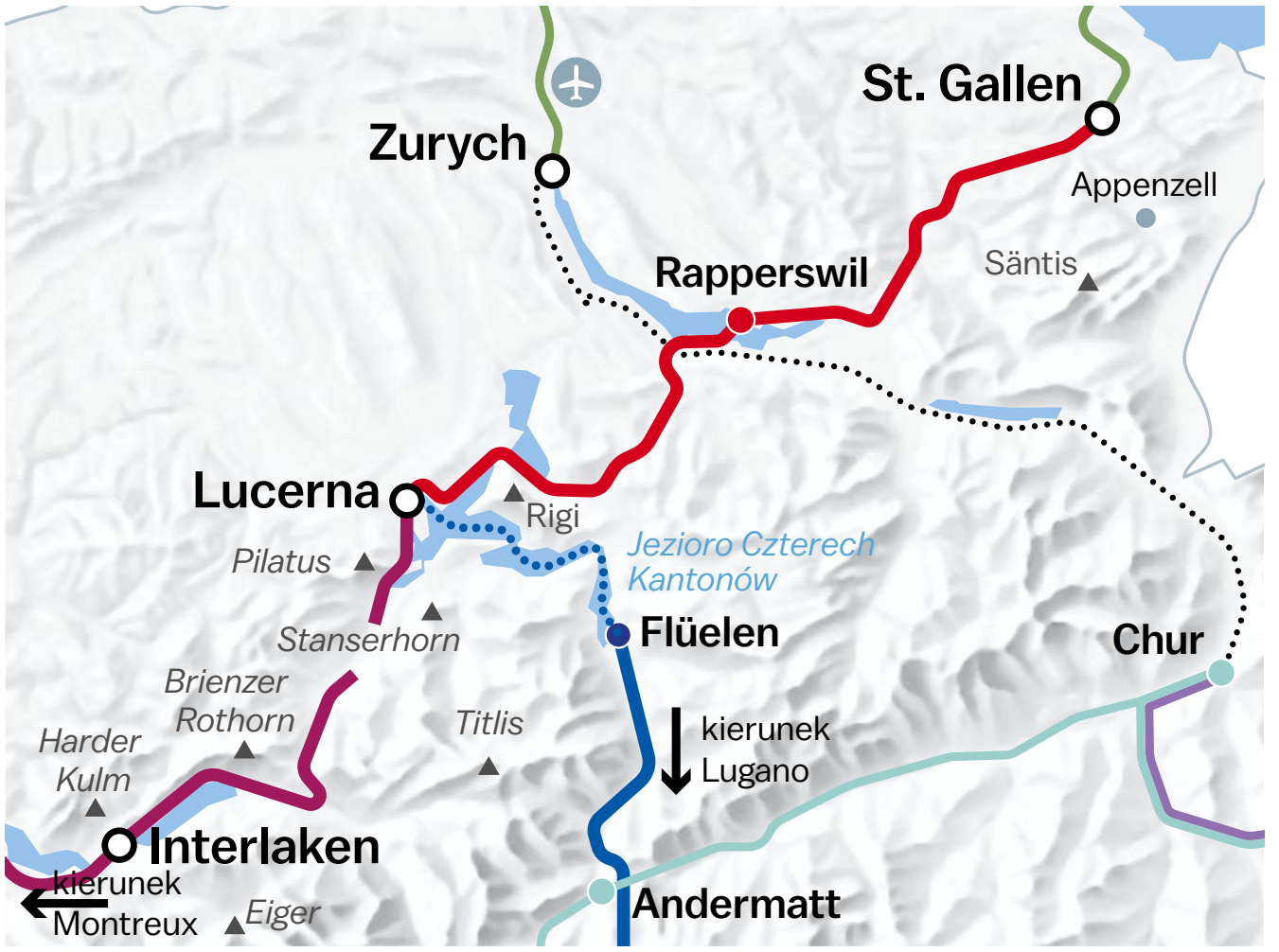
Przygoda na torach

Grand Train Tour (GTToS) to wielka podróż w wersji pociągowej i to nie byle jakiej, bo na pokładach panoramicznych ekspresów. Zasiadasz wygodnie w fotelu, a najlepsze szwajcarskie widoki zmieniają się za oknem same. Łącznie ma 1280 km. Tworzą ją najciekawsze odcinki najpiękniejszych tras, które łączą się w kilku punktach, co pozwala na stworzenie własnej wersji wielkiej podróży. Wsiadacie, kiedy chcecie, i wysiadacie tam, gdzie chcecie, a potem jedziecie dalej. Bardzo ekologicznie, produkując 27 razy mniej CO^2 niż w czasie podróży autem.

W skład GTToS wchodzą oczywiście dwa najsłynniejsze szwajcarskie pociągi, czyli panoramiczne ekspresy Bernina i Lodowcowy. Ten pierwszy jest jedynym pozwalającym pokonać Alpy z południa na północ trasą naszpikowaną widokami i cudami techniki: niezwykłymi tunelami, wiaduktami i mostami. Drugi, nazywany najwolniejszym ekspresem świata, toczy się z kurortu St. Moritz pod Matterhornem (stacja Zermatt). Warto jednak wypróbować też inne, mniej oblegane ekspresy przemierzające jesienną Szwajcarię.

Lucerna jest dobrym punktem startowym dla trzech linii z trasy Grand Train Tour.

1. Ekspres Przedalpejski
2. Ekspres Panoramiczny Gotarda
3. Lucerna – Interlaken – Montreux, czyli GoldenPass

Inna twarz Szwajcarii

Ekspres Przedalpejski, Lucerna – Rapperswil – St. Gallen
125 km, 2 godz.

Najlepsze, najbardziej urokliwe połączenie centralnej i wschodniej Szwajcarii pozwala zobaczyć jej inną łagodniejszą twarz – nie tylko lodowce i skały, ale też rozległe doliny, równiny, zielone wzgórza, a wszystko to z zachwycającym widokiem na alpejskie szczyty na horyzoncie.

Ekspres Panoramiczny Gotarda, Lucerna – Lugano
180 km, 5,5 godz.

Niby nieduża odległość, a różnice ogromne: inne widoki, kultura. Pierwszy odcinek, z Lucerny do Flüelen, pokonacie na pokładzie parowca historyczną trasą przez Przełęcz Gotarda. Ekspres kursuje tą trasą latem i jesienią (w tym roku do 18.10). Zimą i wiosną jedzie przez nowy, najdłuższy na świecie tunel kolejowy na Przełęczy Gotarda.

Ekspres Złotej Przełęczy (GoldenPass), Lucerna – – Interlaken – Montreux
167 km, 3 godz.

Bardzo fotogeniczna trasa ze wspaniałymi panoramicznymi widokami na pocztówkowe jeziora Brienz i Thun. Warto wysiąść i popłynąć w rejs. Na ostatnim fragmencie – ze Zweisimmen do Montreux – kursuje luksusowy pociąg z wagonami stylizowanymi na czasy belle époque.

Na przejechanie całej trasy Grand Train Tour wystarczy jeden bilet. Swiss Travel Pass (STP) łącznie obejmuje aż 29 tys. km sieci transportu publicznego: pociągów, autobusów, statków, niektórych kolejek górskich.
W przypadku ekspresów Gotarda, Bernina i Lodowcowego obowiązują dodatkowe opłaty za rezerwację miejsc.

eprasa.pl 1425c20e14

Magiczna kraina dla każdego

Najbardziej spektakularne widoki, różnorodne góry, niezapomniane doświadczenia, rekordowe kolejki w kategoriach: wiek, stromość, niezwykłość. Region Lucerny, nazywany „bramą do serca kraju", to niezwykła mieszanka krajobrazów, przyrody, kultury i historii. Każdy znajdzie tu coś dla siebie: rozrywki miejskie w Lucernie, spokój urokliwych wsi, piękno i rejsy po Jeziorze Czterech Kantonów, górskie wędrówki. Na szlaki dostaniecie się łatwo i widokowo – kolejkami i wyciągami.

Jesień w regionie jest czasem szczególnym. Przejrzyste powietrze pozwala lepiej niż zwykle podziwiać alpejską panoramę, w dodatku namalowaną ciepłymi kolorami. Nic, tylko ruszyć na szlak, wycieczkę statkiem, za dnia odkryć urocze wsie, a wieczorem – kulturalne wydarzenia Lucerny.

Wielka szóstka, czyli najwspanialsze góry w rejonie

1

PILATUS (2132 m n.p.m.) – nazywany górą smoków, na który wjedziecie najbardziej stromą kolejką świata **– WIĘCEJ NA STR. 10.**

3

RIGI (1797 m n.p.m.) – malowniczy i rozległy masyw oblany z trzech stron wodami jezior, nazywany Królową Gór. Panoramiczne widoki na 13 jezior i całe Alpy Szwajcarskie. Na górę wjeżdża najstarsza w Europie kolejka wąskotorowa (1871 r.).

5

BRIENZER ROTHORN (2350 m n.p.m.) – szczyt z widokiem na Pilatus, Rigi oraz turkusowe jezioro Brienz. Plus nostalgiczna podróż staromodnym pociągiem z lokomotywą parową w odkrytych wagonikach.

2

TITLIS (3062 m n.p.m.) – z futurystyczną wieżą widokową, najwyżej położonym mostem wiszącym i obrotową gondolą **– WIĘCEJ NA STR. 11.**

4

STANSERHORN (1898 m n.p.m.) z obrotową platformą widokową przy restauracji na szczycie. Wjedziecie tu futurystyczną, dwupoziomową gondolą CabriO. Jej dolny poziom jest panoramicznie przeszklony, górny to otwarty taras widokowy.

6

STOOS – nie góra, ale górska wieś wolna od ruchu samochodowego. Wjazd koleją linową, która wygląda jak futurystyczna gąsienica. Na górze – wiele szlaków.

Najlepsze punkty widokowe blisko Lucerny

SONNENBERG – nieduża góra na obrzeżach, teren rekreacyjny dla mieszkańców Lucerny. Można nań wejść albo wjechać kolejką z Kriens.

7

CHÂTEAU GÜTSCH – zamek ponad miastem, dojazd kolejką linową, w lesie dookoła jest wiele tras na spacery.

8

HAMMETSCHWAND – najwyżej położona w Europie winda zewnętrzna. W niecałą minutę wjeżdża ponad 150 metrów – na platformę widokową na wysokości 1132 m n.p.m.

9

eprasa.pl 1425c20e14

Parostatkiem z widokami

Jezioro Czterech Kantonów jest piękne i niezwykłe: ma nieregularną linię brzegową, wiele głębokich zatok przypominających fiordy. Z racji tego nietypowego kształtu i gór dookoła od zawsze łatwiej niż lądem po okolicy podróżowało się drogą wodną. Półtora wieku temu powstała tu pierwsza w kraju flota śródlądowa. Dziś w jej skład wchodzą i zabytkowe parowce, i nowoczesne katamarany. Ich bazą jest Lucerna, z przystani startuje wiele rejsów widokowych i tematycznych. Wrażenia jesienne są podwójne, bo złote góry odbijają się w spokojnych o tej porze roku wodach.

A skąd sama nazwa? Nawiązuje do czterech przylegających do niego kantonów. Poza Lucerną są to: Schwyz, Uri i Unterwald. Trzy ostatnie w 1291 r. zawarły przymierze, od którego zaczęła się historia Konfederacji Szwajcarskiej.

OD ŚNIADANIA PO KOLACJĘ. Na rejsach kulinarnych serwowane są świeżo przygotowane dania regionalne i produkty lokalne, np. specjały serowe czy słynne szwajcarskie wino, wyśmienite tak, że właściwie w całości spożywane w kraju. Można popłynąć na śniadanie, brunch, lunch albo kolację, a najlepiej na wszystkie, bo wraz ze słońcem zmieniają się kolory otoczenia i wody.

POŁĄCZENIE IDEALNE: REJS I SPACER WŚRÓD KASZTANOWCÓW. Oto propozycja dla każdego, także rodzin i osób mniej sprawnych: rejs i wędrówka, a właściwie spokojny spacer przez piękne tereny. Najpierw rejs z Lucerny do Gersau, czyli historycznej miejscowość położonej pięknie między jeziorem i południowym zboczem masywu Rigi. Okolicę nazywa się Riwierą Centralnej Szwajcarii. I właśnie przez nią wiedzie 7-kilometrowy łatwy i dobrze oznakowany szlak do Vitznau. Wytyczono go przez łąki, wśród starych kasztanowców, głównie po płaskim, z kilkoma mało wymagającymi podejściami na punkty widokowe. Z położonego w zatoce Vitznau startuje kolejka na Rigi, do Lucerny zaś można wrócić statkiem.

STATKIEM, KOLEJKĄ I HISTORYCZNYM SZLAKIEM. Różnorodna wycieczka na cały dzień w miejsce, gdzie zaczęła się historia Szwajcarii. Zaczynamy od dwugodzinnego rejsu z Lucerny do Treib z widokiem na spektakularny fiordowy krajobraz i wysokie klify. Tuż przy przystani znajdują się: historyczna restauracja oraz dolna stacja kolejki linowo-terenowej. Starodawny czerwony wagonik pnie się na wysokość 800 m n.p.m. do wsi Seelisberg. Z urokliwej, położonej na płaskowyżu miejscowości rozciągają się fantastyczne widoki na jezioro i góry. Warto ruszyć na szlak prowadzący na łąkę Rütli, gdzie w 1291 r. podpisano traktat dający początek Konfederacji Szwajcarskiej.

eprasa.pl 1425c20e14

Miasto wielu możliwości

Lucerna to miasto marzenie, w którym każdy znajdzie coś dla siebie, a w weekend przeżyje tyle, co gdzie indziej w tydzień.

Bajeczne jest już samo jej położenie: na północno-zachodnim krańcu Jeziora Czterech Kantonów, w miejscu, gdzie wypływa z niego rzeka Reuss i w otoczeniu majestatycznych szczytów. Na wiele z nich można się dostać autobusem albo kolejką – prawie jak do parku miejskiego. Sama Lucerna jest kompaktowa, świetna do zwiedzenia pieszo, tym bardziej że urocza starówka jest wolna od ruchu samochodowego. Na fasadach kamienic z charakterystycznymi mansardami znajduje się ponad 200 murali obrazujących historię i tradycję miasta oraz jego mieszkańców. Najstarsze pochodzą z XVI w., najnowszy z 2023 r. przypomina o ochronie środowiska.

Jesień w Lucernie jest szczególna, można się cieszyć i naturą, i życiem miejskim. Znajdziecie tu wspaniałe muzea, wystawy, restauracje z lokalną kuchnią, oryginalne butiki na zakupy. I nawet jeśli trafi się dzień gorszej pogody, nie będziecie się nudzić. Można np. wybrać się do którejś z fabryk i popatrzeć od zaplecza, jak powstają lokalne sery, czekolada czy dmuchane szkło.

Trzeba zobaczyć koniecznie

• **Most Kapliczny**, ikona i znak rozpoznawczy Lucerny. Najstarszy kryty drewniany most świata (1332 r.) ozdobiony świerkowymi panelami, na których namalowano sceny z życia i historii. Przecina zygzakiem rzekę Reuss, obok stoi charakterystyczna Wieża Wodna.

• **Lew Lucerny**, ogromna płaskorzeźba w skalnej grocie. Upamiętnia mało znaną kartę historii: szwajcarskich gwardzistów broniących króla Francji Ludwika XVI. Polegli w walce z rewolucjonistami, którzy wdarli się do Pałacu Tuileries.

• Futurystyczny **budynek KKL**, czyli centrum kulturalno-kongresowego, wydaje się wtapiać w wody jeziora. We wspaniałej kolekcji sztuki z XIX i XX w. znajdują się dzieła m.in. Renoira, Moneta, Picassa, Kaninskiego.

• **Mury miejskie Musegg**, w średniowieczu otaczały Lucernę podwójnym pierścieniem. Zachowało się dziewięć z dziesięciu wież, Zyt i Männl to świetne punkty widokowe. Mury są też ostoją rzadkich gatunków ptaków.

Jesienne wydarzenia

• 19-27 września, **World Band Festival**, na którym występują najlepsze orkiestry dęte świata. Grają wszystko: od swingu przez jazz po muzykę ludową; koncert otwarciowy na świeżym powietrzu na Placu Europejskim.

• 3-18 października, **targi jesienne**, czyli jedno z najważniejszych dorocznych wydarzeń. 90 stoisk w Parku Inseli, lunaparki na placach Europejskim i Dworcowym, stoiska z lokalnym jedzeniem w całym mieście.

• 25 października, **Swiss City Marathon**, jeden z największych szwajcarskich maratonów, równolegle odbywają się półmaraton i krótsze biegi.

• **Lucerne Visitor Card** uprawnia do darmowych przejazdów autobusami, pociągami, kolejkami w mieście i 10 km od niego, daje zniżki do muzeów, na rejsy, dostęp do internetu w wielu hotspotach. Kartę dostają goście hoteli w Lucernie, jest ważna od dnia przyjazdu do dnia wyjazdu.

eprasa.pl 1425c20e14

Przeżyć, a nie tylko zobaczyć

To muzeum łamie stereotypy, że transport może być ciekawy tylko dla pasjonatów zainteresowanych techniką. Po wizycie w nim nawet humaniści i nobliwe damy z wypiekami na twarzy będą opowiadać o helikopterach. Albo o Marsie, żarówce czy czekoladzie, bo w wystawy sprytnie wpleciono nie tylko pojazdy.

Otwarte w 1959 r. Muzeum Transportu w Lucernie jest najczęściej odwiedzanym muzeum w Szwajcarii. Na ogromnym terenie zgromadzono ponad 3 tys. obiektów, bo trudno je nazywać jedynie eksponatami – są tu także np. pokazy multimedialne czy symulatory. Dzięki nim można pilotować helikopter, doznać stanu nieważkości, odbyć wirtualny spacer po Marsie czy wspinaczkę na Matterhorn. Całkiem realnie zaś – wejść na pokład starej lokomotywy, okrętu podwodnego czy zmienić oponę w bolidzie Formuły 1.

Kolekcja dokumentująca historię transportu jest podzielona na kilka głównych sekcji – transport: drogowy (np. powozy, kultowe samochody); kolejowy (pierwsza szwajcarska lokomotywa elektryczna, kolejki górskie, stare reklamy); morski (replika pierwszego na świecie statku pasażerskiego); lotniczy z kosmicznym. A poza tym...

RAJ DLA CZEKOLADOHOLIKÓW. Chocolate Adventure to część muzeum ukazująca historię jednego z najsłynniejszych szwajcarskich produktów eksportowych. Można go tu doświadczyć wszystkimi zmysłami. Interaktywna multimedialna wystawa pokazuje historię odkrycia czekolady i jej produkcję od ziarenka kakao rosnącego w lesie tropikalnym po tabliczki w sklepie. Oczywiście można też próbować: degustację przygotowują mistrzowie spod znaku Lindt.

SPACER W GWIAZDACH. Planetarium to kopuła o średnicy 18 metrów, na której pokazane jest całe nocne niebo z odległymi planetami i galaktykami. Cuda astronomii na bieżąco wyjaśniają komentatorzy. Goście mogą tu też doświadczyć wirtualnych spacerów kosmicznych.

SKĄD SIĘ BIERZE ŚWIATŁO W ŻARÓWCE. Experience Energy! to stała wystawa interaktywna w osobnym budynku. Wyjaśnia, jak powstaje i dociera do nas energia oraz jak może wyglądać jej zrównoważona przyszłość. Duża cyfrowa kula pod sufitem wizualizuje globalne zużycie energii i wynikające z tego emisje gazów cieplarnianych. Inne instalacje pokazują, jak funkcjonują europejskie sieci energetyczne czy jak energia przepływa przez miasta – także Lucernę.

KAPITANIE, PRZYBIJ DO PORTU. Najnowsza wystawa „Porty Renu – nasza brama na świat" pokazuje, jak Ren łączy Szwajcarię z globalnymi szlakami handlowymi i międzynarodowymi rynkami. Można tu poznać zawody związane z żeglugą i infrastrukturą portową, a interaktywne symulatory pozwalają sterować statkiem czy nawigować przez śluzy. Można też wejść – już realnie – do kabiny starego statku rzecznego.

eprasa.pl 1425c20e14

Piątek, 18 września 2026
Wydawnictwo promocyjne zawiera materiały dostarczone przez **Switzerland Tourism - mojaszwajcaria.pl**

Cuda z góry tajemnic

Weź dojrzewające złote lasy, dopraw ostrą jazdą kolejką, na deser dodaj pyszne widoki. Powstanie danie smakowite, nie mylić ze smokowitym

Pilatus (2132 m n.p.m.) to imponujący masyw nad Jeziorem Czterech Kantonów, z którego rozciąga się wspaniały widok na 73 szczyty, pięć jezior, Lucernę i chmury spowijające doliny. Przez wieki uważano go jednak za miejsce przeklęte, bo w jeziorku na zboczu miał zostać pochowany Poncjusz Piłat; inne legendy mówiły o smokach mieszkających w jaskiniach. Wejście na szczyt było więc zakazane. Na szczęście to już dawno przeszłość i dziś można dotrzeć nań pieszo, kolejką albo połączyć ją z rejsem statkiem.

Najpiękniejsze kolory jesieni

Niewiele chwil oddaje tak wspaniale magię jesieni i jej barw jak wschód słońca. Budzący się do życia świat i zmieniające się kolory można obserwować z pokładu kolejki wjeżdżającej na Pilatus tuż przed świtem. Wrażenia są co najmniej podwójne, bo nie jest to zwykła kolejka. Czerwony, pnący się niemal pionowo wagonik jest najbardziej stromą zębatką świata. Startuje z Alpnachstad i na długości 4,6 km pokonuje 1635 m przewyższenia.

Złota Podróż

Najlepszym sposobem na doświadczenie pełnej przygody jest Złota Podróż. Wjazd i zjazd odbędą się czterema środkami transportu, za to z jednym biletem w ręku. Start z Lucerny statkiem przez Jezioro Czterech Kantonów do Alpnachstad, gdzie przesiądziecie się do słynnej zębatki na szczyt. Zjazd panoramiczną gondolą Dragon Ride do stacji Fräkmüntegg, stamtąd gondolą do miejscowości Kriens połączonej z Lucerną autobusami miejskimi.

Piesze szlaki na każde nogi

W masywie wyznaczono sieć tras zarówno na relaksujące spacery, jak i bardziej wymagające wędrówki. To świetny sposób, żeby się nacieszyć złocącymi się lasami, potężnymi, białymi klifami i rozległymi, panoramicznymi widokami. Jesieni w 100-procentowym wydaniu można doświadczyć na przykład na szlaku zataczającym pętlę przez „smocze wrzosowisko" tuż przy stacji Fräkmüntegg. Warto też wypróbować szlak smoczy prowadzący między jaskiniami i szczelinami, w których miały mieszkać te stwory.

Dla poszukiwaczy mocniejszych wrażeń

Na stacji Fräkmüntegg znajduje się duży park linowy z dziesięcioma trasami o różnym poziomie trudności. A w nim niezwykła tyrolka zawieszona 8 m nad ziemią i ponad koronami drzew, pofruniecie na niej z prędkością 12 km na godz. Po sąsiedzku można przenocować w sposób równie ekscytujący – w namiotach zawieszonych między drzewami (jesienią tylko dla grup powyżej 10 osób).

Nocleg nad chmurami

Przy górnej stacji kolejki zębatej (2073 m n.p.m.) są dwa hotele – zabytkowy czterogwiazdkowy Pilatus-Kulm i nieco skromniejszy Bellevue. Pozwalają delektować się widokami w ciszy i spokoju, bez tłumu wjeżdżającego na szczyt w ciągu dnia.

Uczta pod gwiazdami

Oba hotele serwują posiłki, także tradycyjne i przygotowane z sezonowych składników. Warta grzechu jest czterodaniowa kolacja w zabytkowej, pięknej Sali Królowej Wiktorii. Monarchini wjechała na szczyt w 1868 r. – z fasonem, na mule!

eprasa.pl 1425c20e14

Obrotową gondolą na fruwający most

Titlis, jeden z najwyższych szczytów (3062 m n.p.m.) Alp Berneńskich, góruje nad wsią Engelberg położoną urokliwie na wysokości 1 tys. m n.p.m. Góra jest świetnym miejscem na rozmaite aktywności, już samo dostanie się na nią jest dużą przygodą. A wygląda tak: wąskotorówka z Lucerny do Engelbergu, nowoczesna gondola Titlis Xpress, po niej kolejna – Titlis Rotair, czyli pierwsza na świecie obrotowa kolejka linowa. Frunie na górną stację (3020 m n.p.m.), zapewniając panoramiczne widoki na lodowiec, jeziora i jesienne góry. Ze stacji można przejść korytarzem wykutym w lodowcu na most Titlis Cliff Walk, czyli najwyżej zawieszony most Europy (3041 m n.p.m.), następnie wziąć głęboki oddech, ale absolutnie nie zamykać oczu i przespacerować się po nim, bujając nad 500-metrową przepaścią. Po spokój wracamy na futurystyczną wieżę widokową TITLIS Tower z platformą Horizon Deck zawieszoną 55 m nad lodowcem. Są tu także panoramiczna restauracja Joseph's oraz – takie rzeczy tylko w Szwajcarii – ekskluzywny butik zegarków Rolex.

Jeden z najpiękniejszych szlaków widokowych

Oto propozycja na poznanie zupełnie innej, spokojnej i relaksującej twarzy tej samej góry. Zamiast jechać z Engelbergu gondolą Titlis Xpress do końca, wysiadacie na stacji pośredniej Trübsee położonej na skraju malowniczej doliny, w której znajduje się jezioro o tej samej nazwie. Tu zaczyna się Szlak Czterech Jezior uważany za jeden z najpiękniejszych pod względem widoków w całej Szwajcarii. Łączy wszystko, co można sobie wymarzyć: zróżnicowane ścieżki, fantastyczne widoki z Titlisem włącznie, niebieskie jeziora, romantyczne górskie chaty, można na nim też spotkać świstaki. Wysiłku wymaga tylko pierwszy fragment prowadzący wzdłuż jeziora Trübsee do przełęczy Jochpass (2209 m n.p.m.), można tu też wjechać kolejką krzesełkową. A dalej to już bułka z masłem, a właściwie z widokami. Szlak prowadzi wzdłuż jezior: Engstlensee, Tannensee i Melchsee, opcjonalnie można go przedłużyć o Blausee i mokradła. Po drodze jest dużo miejsc piknikowych, w dwóch jeziorach można się wykąpać – o ile jesień jest wciąż ciepła, uroku dodają górskie wsie, hotele, podzwaniające dzwonkami krowy. Szlak jest otwarty do końca października.

- **Długość: 11-21 km**
- **podejścia: 230 m**
- **zejścia: 510 m**
- **czas przejścia: 3,5-7 godz.**
- **poziom trudności: średni, poradzą sobie dzieci**

Śladami słynnego sera

Propozycja dla najmłodszych i rodzin, wędrówka może nieco leniwa, ale za to fascynująca. Szlak Sbrinz poprowadzono drogami, którymi wiodła historyczna trasa handlowa z Lucerny i Engelbergu do Domodossoli we Włoszech. Transportowano nią na południe słynny ser sbrinz. Na odcinku Trübsee – Untertrübsee znajduje się sześć stacji z interaktywnymi zabawami i zagadkami.

Jesienne narty czas zacząć

Region Titlis oferuje jeden z najdłuższych sezonów narciarskich w Szwajcarii. Zaczyna się on już 10 października, co oznacza, że na lodowcu można szusować z widokami na mieniącą się złotem dolinę Engelbergu. Chyba nie ma bardziej idealnego połączenia dwóch pór roku.

eprasa.pl 1425c20e14

Pomysły na jesień w Szwajcarii

www.MojaSzwajcaria.pl to polskojęzyczna strona szwajcarskiej organizacji turystycznej Switzerland Tourism. A na niej m.in. informacje praktyczne, opisy miejsc, możliwość zamówienia broszur.

Warto wiedzieć

• Szwajcaria nie należy do UE, ale od 2008 r. jest w strefie Schengen. Na granicach prowadzi się kontrolę celną, do wjazdu wystarczy dowód osobisty.

• Walutą jest frank szwajcarski, 1 frank to ok. 4,6 zł. W wielu miejscach można płacić w euro, w takim wypadku reszta jest zwykle wydawana we frankach po kursie dnia.

• Karty kredytowe są akceptowane w wielu miejscach, ale nieco rzadziej niż w Polsce. Czasem – od określonej kwoty minimalnej.

• W wielu miejscach (kawiarnie, hotele, dworce, muzea, hotspoty w miastach) jest darmowe wi-fi. Jeśli chcecie mieć je cały czas, najlepiej kupić lokalne karty prepaid, np. Swisscom, Salt. Transmisja danych w roamingu jest bardzo droga, najlepiej wyłączyć tę funkcję. Rozmowy w roamingu – ok. 5 zł za minutę. Dobrze się sprawdza eSIM.

• Szwajcaria jest w strefie europejskiego ubezpieczenia zdrowotnego (karta EKUZ), ale podobnie jak w innych krajach obowiązują lokalne reguły i np. do niektórych wizyt, procedur trzeba dopłacić. EKUZ nie obejmuje także kosztów akcji ratunkowych czy transportu medycznego do kraju, konieczne jest dodatkowe ubezpieczenie.

• Strefa czasowa: ta samo co w Polsce, obowiązuje czas letni i zimowy.

• Elektryczność. Wtyczki i kontakty - zwykle trzybolcowe, płaskie wtyczki do nich pasują. W razie potrzeby adaptery można kupić np. w sklepach Coop, Migros, hotele zwykle wypożyczają je za kaucją.

Jak dojechać

• Bezpośrednie połączenia lotnicze z Warszawy, Krakowa, Wrocławia, Poznania i Gdańska do Zurychu – szwajcarskie linie SWISS. LOT lata z Warszawy do Zurychu i Genewy, Wizzair – z kilku polskich miast do Bazylei, EasyJet z Krakowa do Genewy i Bazylei.

• Pociągiem: najłatwiej przez Berlin, skąd co dwie godziny odjeżdża szybki pociąg ICE do Bazylei, podróż trwa 7 godzin.

• Autem: z południa Polski da się dojechać w ciągu jednego dnia (ok. 1 tys. km). Do poruszania się po autostradach potrzebna jest winieta, można ją kupić np. na granicy, stacjach benzynowych, kosztuje 40 franków (za dany rok kalendarzowy) www.e-vignete.ch.

Nie musi być drogo

• Woda pitna – za darmo w każdym kranie. Jest też dużo publicznych źródełek i fontann.

• W dużych supermarketach (Coop, Migros) są bufety z sałatkami i gorącymi daniami na wynos, w niektórych działają samoobsługowe restauracje oferujące danie dnia – od 10 CHF. Menu dnia w restauracjach w miejscach turystycznych – ok. 15-20 CHF. Na śniadanie najlepiej wybrać się do piekarni.

• W wielu miastach i kantonach goście spędzający co najmniej jedną noc w hotelu, pensjonacie dostają karty uprawniające do darmowego transportu, często także zniżek na lokalne atrakcje.

Kraj dla każdego

• Świetnie rozwinięta infrastruktura dla osób z niepełnosprawnościami. Do wózków przystosowane są wejścia do budynków publicznych, muzeów, sklepów, transportu publicznego, także kolejki górskie czy platformy widokowe.

• Szwajcaria jest bardzo przyjazna rodzinom i dzieciom, miejsca noclegowe i restauracje mają kąciki zabaw, specjalne krzesełka itd. Muzea, wystawy, inne – darmowe wejścia dla dzieci do lat 6, w niektórych nawet 12.

• Wiele hoteli, pensjonatów, kempingów przyjmuje gości ze zwierzętami, ok. 10-20 CHF za dobę.

Szwajcaria w pigułce

Powierzchnia – 41 285 km kw., w tym: 58 proc. pokrywają Alpy
Kantony – 26
Siedziba rządu – Berno
Populacja – ok. 8,85 mln mieszkańców
Języki – niemiecki, francuski, włoski, retoromański
Najwyższy szczyt – Dufour w masywie Monte Rosa, 4634 m n.p.m.
Najniższy punkt – jezioro Lago Maggiore (Ticino) 193 m n.p.m.
Liczba jezior – 1484
Liczba lodowców – 140

1 RP

eprasa.pl 1425c20e14

wyborcza.pl

wyborcza TV

18-24 WRZEŚNIA 2026

VOD: Netflix | Disney+ | HBO Max | Prime Video
CANAL+ | SkyShowtime | Player | Apple TV+

„KRWAWA OFIARA”. GLINIARZE UMIERAJĄ NA SŁUŻBIE
S. 4-5

„WARTOŚĆ SENTYMENTALNA”. LAWINA EMOCJI
S. 6

LALKA

Adaptacja na miarę naszych czasów S. 2-3

e-prasa.pl 1425c20e1

VOD

Sandra Drzymalska i Tomasz Schuchardt jako Łęcka i Wokulski w serialowej adaptacji Netfliksa. To historia o miłości i schyłku starego świata

LALKA pełna niespodzianek

To nie jest „Lalka", a jednak tak bardzo jest „Lalką". Adaptacja na miarę naszych czasów.

To nie jest powieść, którą znam ze szkoły, a którą z czasem uznałam za najwybitniejszą polską powieść w ogóle. To jej obraz, przetworzony przez artystów, którzy doskonale ją znają i rozumieją, ale chcą przedstawić ją współczesnemu widzowi. Odejmują z niej pewne wątki i dodają własne, nie zapominając jednak ani na moment, o kim i o czym opowiadają.

Brawurowa interpretacja Prusa

A opowiadają o schyłku starego świata i o ludziach, którzy w tych okolicznościach potrafią albo nie potrafią się odnaleźć. Opowiadają też o miłości – w końcu to ona jest kołem zamachowym tej historii. Kupiec Stanisław Wokulski zakochuje się w arystokratce Izabeli Łęckiej i postanawia ją zdobyć. Mimo różnic klasowych, majątkowych i doświadczeń. Jak mówi w serialu „Lalka" jego przyjaciel Ignacy Rzecki: „Gdyby on tyle energii, tyle sił włożył w co innego, nie w Łęcką, to w każdej dziedzinie osiągnąłby szczyt".

Nie będę się zajmować tym, czego w serialu nie ma. Każda adaptacja, a nawet ekranizacja, bo choć w słownikach nie znajdziemy takiego rozróżnienia, dla mnie pierwsza zakłada większą swobodę, a druga zdecydowanie większą wierność w przeniesieniu literackiego pierwowzoru na scenę czy ekran, musi dokonywać wyborów. Powieść Prusa ma około 600 stron. Nie ma szans, żeby zmieściła się w całości, nawet w sześciu godzinnych odcinkach.

I nie na tym polega sztuka.

W napisanym przez Pawła Demirskiego, Jagodę Dutkiewicz i Pawła Maślonę, a wyreżyserowanym przez tego ostatniego serialu wielu postaci i wątków z Prusa nie ma. Są za to takie, których pisarz w powieści by nie umieścił. Jedne dlatego, że były dla niego oczywistością – żył w opisywanej przez siebie epoce, inne zapewne nie mieściłyby mu się w głowie. Całość jest jednak spójna, żywa i trójwymiarowa. Pełna energii. I bardzo, bardzo mi bliska.

Wokulski i Łęcka na miarę czasów

I rzeczywiście ten podział istnieje. W pierwszych trzech odcinkach poznajemy kupca Stanisława Wokulskiego (Tomasz Schuchardt), dość nowoczesnego człowieka czynu, który, zdobywszy ogromny majątek na wojnie, postanawia starać się o rękę arystokratki Izabeli Łęckiej (Sandra Drzymalska).

Jego przyjaciel i współpracownik Rzecki (Dariusz Chojnacki) jest zrozpaczony, uważa to zauroczenie za bezsensowne i przynoszące jedynie straty. Ale co ma począć ten już nie naj-

eprasa.pl 1425c20e14

młodszy subiekt? Bo tu pojawia się pierwsza zmiana – Rzecki nie jest tkwiącym w napoleońskiej przeszłości safandułą, kotwiczącym Wokulskiego w starych czasach. Jest jego niewiele starszym przybocznym, kimś, kto mówi: „my", „nasze pieniądze", „nasz sklep".

Łęcka tymczasem odkrywa, że życie, do którego przywykła, może się za chwilę skończyć. Niedawno nauczyła się słowa „oszczędzanie" i szczerze go nienawidzi. Przez nie po eleganckim mieszkaniu, które dzieli z ojcem (Jacek Braciak) i kuzynką Florentyną (Julia Wyszyńska), krząta się niewykwalifikowana pokojówka Marianna (Maria Kania). Bo tylko na taką Łęckich jest w tym momencie stać.

Czego Izabela nie wie, to fakt, że Marianna jest prostytutką, którą w jej domu umieścił Wokulski za radą jej własnego kuzyna Starskiego (Piotr Pacek). I obojgu płaci za informacje na jej temat.

Świat, do którego nie należą

Kupiec stara się dołączyć do towarzystwa, szansy upatrując w Łęckim, który rozpaczliwie potrzebuje pieniędzy. Zwłaszcza po tym, gdy płoną barki z maszynami, które zakupił za ostatni grosz do spółki z baronem Krzeszowskim (Piotr Adamczyk), a spodziewane zyski idą z dymem. I rzeczywiście Łęcki zostaje przewodnikiem Wokulskiego.

Łęcka ma swoje towarzystwo, o którego akceptację, a może po prostu admirację, zabiega. To Eliza Orzeszkowa (Agnieszka Grochowska) i kobiety zgromadzone wokół niej oraz emancypacyjnego pisma „Bluszcz". Takie jak wykształcona za granicą lekarka Zofia Dobska (Monika Frajczyk), której carskie władze nie chcą nostryfikować dyplomu.

Zaraz, zaraz, powiecie. Co tu robi Orzeszkowa? No właśnie. Pisarka, współczesna Prusowi, i lekarka wzorowana na prawdziwej postaci są przewodniczkami widza po świecie Łęckiej. Świecie, w którym kobiety nie tylko nie mają prawa głosu, lecz także własnych pieniędzy (chyba że są wdowami, jak Wąsowska), nie mają po prostu prawa do samostanowienia.

Jacek Braciak jako Łęcki (w środku)

FOT. RAFAŁ PAŁKA/NETFLIX (3)

Magdalena Cielecka jako wdowa Wąsowska

LALKA

reż. Paweł Maślona, wyst. Tomasz Schuchardt, Sandra Drzymalska, Dariusz Chojnacki, Maria Kania, Jacek Braciak, Julia Wyszyńska, Piotr Pacek

6 odc., Netflix

A ono jest fundamentem wolności i godności człowieka. Prawdziwa emancypacja to osiągnięcie samostanowienia, dokonywanie własnych wyborów zamiast wiecznego oglądania się na zasady, które krzywdzą, upokarzają i odbierają godność.

Jak to jest zagrane!

Nie chcę zdradzać więcej. Zwłaszcza że po tych trzech „Prusowych" odcinkach następują już autorskie. Pełne zwrotów akcji i momentami szokujących, ale wspaniałych niespodzianek. Piąty odcinek nieco traci tempo, ale ponieważ stanowi pomost między dwoma bardzo, bardzo emocjonującymi, można to zrozumieć.

Co nigdy nie traci tempa, to świat serialowej „Lalki". Oszałamiający wizualnie kostiumami, scenografią, fryzurami (i zarostami!). Jak żywo przeniesiony z obrazów Aleksandra Gierymskiego, Olgi Boznańskiej i Anny Bilińskiej, a przy tym sfilmowany tak perfekcyjnie, że żaden szczegół nie umknie widzowi.

No i jak to jest zagrane... Tomasz Schuchardt jest fantastycznym Wokulskim – myślącym, kochającym, miotającym się, wzruszającym, a czasem także zabawnym. Sandra Drzymalska nie ma w sobie krzty lalki. Jacek Braciak jako Łęcki i Piotr Pacek jako Starski to aktorskie majstersztyki. Natomiast prawdziwymi odkryciami serialu są Dariusz Chojnacki i Maria Kania jako Rzecki i Marianna. To absolutne aktorskie petardy.

Zresztą nie ma tu ani jednej nieudanej roli. Czy to na drugim planie, gdzie pojawiają się Julia Wyszyńska, Piotr Adamczyk, Magdalena Cielecka jako wdowa Wąsowska czy Mirosław Zbrojewicz grający policmajstra, czy na trzecim, gdzie Małgorzata Hajewska-Krzysztofik wciela się w smakowicie wredną prezesową Zasławską, a Henryk Niebudek jako książę Rudnicki potrafi powiedzieć „tak" na niezliczone sposoby.

„Bridgertonowie" i porcelanowy pudel

Podoba mi się w tym serialu zastąpienie Mickiewicza Asnykiem, podoba mi się scena w powozie niczym z „Bridgertonów".

Podoba mi się muzyka Baascha, nawet jeśli czasem jest jej trochę za dużo. Motyw Łęckiej, kojarzący się z piosenką „Mona Lisa", najlepiej znaną w wykonaniu Nata Kinga Cole'a, to perełka.

Podoba mi się wreszcie odważna, wręcz brawurowa mieszanka elementów z różnych gatunków – od gotyckiego horroru po czarną komedię, od farsy po melodramat. Mieszanka „Z dala od zgiełku", „Marii Antoniny", „Ziemi obiecanej" i Scorsesego. A także, już na deser, rozmaite drobne smaczki dla uważnych widzów. Jak białe porcelanowe pudle w sklepie Wokulskiego, na których Rzecki czule kładzie rękę.

A na koniec mam postulat: wyciągnijmy Prusa z krzaków. Jeden z najwybitniejszych polskich pisarzy, ale też człowiek, któremu Warszawa zawdzięcza swoje najlepsze dziennikarskie i literackie portrety, stoi w głębi skweru na rogu Krakowskiego Przedmieścia i Karowej, niewidoczny dla przechodniów. Nie mówię, żeby stawiać go na cokole zamiast Mickiewicza, którego pomnik stoi niecałe 300 metrów dalej (choć sama zamieniłabym ich miejscami). Niech dalej spaceruje, bo tak właśnie został uwieczniony, ale niech spaceruje wśród ludzi. Niech przygląda się nowej Warszawie, warszawiakom, studentom i turystom. Jego miejsce jest wśród nas, czego serial „Lalka" dowodzi dobitnie.

Maja Staniszewska

eprasa.pl 1425c20e14

Gliniarze umierają na służbie

VOD

Skandynawski kryminał, który się ogląda. Choć akcja czasami rozciąga się jak portki detektywa.

Co za cholerna klisza – mówi w jednym z ostatnich odcinków tego serialu Alfred Berg, były glina w rozciągniętych spodniach od dresu, któremu czasami zdarza się przypadkiem łyknąć terpentynę.

Kiedy wygłasza te słowa, patrzy na obraz „Midvinterblot" autorstwa szwedzkiego malarza Carla Larssona. Dzieło przedstawia króla, który dobrowolnie i heroicznie składa się w ofierze, gdy plony przez długi czas okazują się niewystarczające, by wykarmić poddanych. To ten obraz inspiruje mordercę w szwedzkim kryminale „Krwawa ofiara".

Cały serial to, cytując Alfreda, „cholerna klisza". Ale coś w sobie ma. To *nordic noir* w klasycznym wydaniu: makabryczne ponuractwo, które przy okazji przemyca coś więcej na temat policyjnej służby. A ta nie jest łatwa.

Morderca w „Krwawej ofierze" najpierw wzywa policjantów, dzwoniąc pod numer 112, potem bestialsko ich morduje, a ich ciała okalecza. Alfred Berg musi podciągnąć portki i jakoś dogadać się ze swoim synem, Thomasem – detektywem-gwiazdorem, złotym chłopakiem sztokholmskiej policji, facetem, którego koszula jest jeszcze bielsza niż zęby, a poziom uroku osobistego znacznie przewyższa doświadczenie.

Ojciec i syn wspólnie próbują schwytać mordercę. Przy okazji nieraz złapią się za poły koszul, rzucą sobą nawzajem o ścianę albo wręcz się pobiją. Bo „Krwawa ofiara" jest nie tylko serialem kryminalnym, lecz także opowieścią o rodzinie, choć niezwykle dysfunkcyjnej.

FOT. JORGEN JOHANSSON / NETFLIX (2)

Dziwna para

Punkt wyjścia jest mocny. Gliniarze umierają na służbie, a szefostwo Thomasa długo nie chce przyznać, że morderca może nosić mundur. Thomas Berg prowadzi więc swoje śledztwo po cichu, a przez telefon rozmawia przy kolegach ściszonym głosem. Dlatego właśnie o pomoc prosi Alfreda, któremu nie mógłby zrobić lepszego prezentu.

Alfred Berg nie był i nadal nie jest dobrym ojcem, nigdy nie pamięta o urodzinach wnuczki, a sukcesy syna niespecjalnie go interesują. Uważa, że jest najlepszym policjantem, jaki kiedykolwiek stąpał po szwedzkiej ziemi, a pnący się po szczeblach kariery Thomas zwyczajnie go irytuje. To

eprasa.pl 1425c20e14

sprawia, że konflikt między tymi dwoma bohaterami staje się ciekawy.

Nie chodzi w nim o to, że Alfred nie przyszedł na ważny mecz Thomasa, ale o wieczną rywalizację dwóch mężczyzn, z których jeden jest w świetnej formie, a drugi myśli ciepło jedynie o szpalerze drinków w swojej lodówce. Alfred i Thomas bywają małostkowi, a ich obecność w jednym pomieszczeniu jest trudna do zniesienia dla postronnych. Dynamika tej relacji napędza niemal całą fabułę. Jest to możliwe dzięki świetnym kreacjom aktorskim.

Thomasa gra Norweg Jakob Oftebro („Stockholm Bloodbath"), a we wrednego do szpiku kości Alfreda wciela się Szwed Peter Andersson, którego polscy widzowie mogą kojarzyć m.in. ze szwedzkich ekranizacji „Millennium" Stiega Larssona, w których wcielił się w Nilsa Bjurmana – podłego gwałciciela, opiekuna prawnego Lisbeth Salander.

Role tych dwóch aktorów niosą serial przez pięć odcinków. Bez nich oglądanie „Krwawej ofiary" dawałoby znacznie mniej satysfakcji. W końcu morderców inspirujących się sztuką jest w popkulturze niemal tylu, ilu malarzy.

Netfliksie, znowu rwę włosy z głowy

Francis Dolarhyde z „Czerwonego smoka" Thomasa Harrisa (w filmowych ekranizacjach wcielali się w niego Tom Noonan i Ralph Fiennes) buduje swoją morderczą tożsamość na obrazach Williama Blake'a, morderca z hiszpańskiego „The Goya Murders" inspiruje się dziełami Francisco Goi, a Jack z filmu „Dom, który zbudował Jack" Larsa Von Triera uznaje sam akt morderstwa za formę sztuki.

Pewnie właśnie dlatego, kiedy starszy Berg wygłasza swój komentarz, stojąc przed obrazem w muzeum, poczułam ulgę. „Krwawa ofiara" na szczęście nie udaje, że wywraca gatunek na rymby, a scenariusz sam zwraca uwagę na to mało nowatorskie rozwiązanie fabularne. Jest ich niestety więcej, ale nie będę ich tu wyliczać, byś i ty, szacowny czytelniku, miał szansę złapać się za głowę albo wyrwać sobie kilka garści włosów z frustracji.

Czy to znaczy, że „Krwawej ofiary" nie należy oglądać? Absolutnie nie. To jeden z seriali, które łyka się na raz: wciąga, choć nie zadziwia, ale jego zakończenie jest całkiem satysfakcjonujące. Pewnie lepiej jednak nie zastanawiać się zbyt długo nad psychologią mordercy i jego motywami, bo mogą wydać się nieco niespójne. A akcja czasami rozciąga się jak gumka w dresowych spodniach Alfreda Berga.

Mimo to „Krwawą ofiarę" ogląda się dobrze. Jest odpowiednio posępna i zrealizowana z rozmachem. Nowym „Mostem nad Sundem" na pewno nie zostanie, ale z pewnością spodoba się fanom skandynawskich kryminałów.

Twórcą serialu jest George Kay, który dla Netfliksa stworzył już hitowego „Lupina". Czy powstanie drugi sezon „Krwawej ofiary" na razie nie wiadomo, ale z przyjemnością zobaczyłabym ponownie Thomasa i Alfreda, a także sfatygowane spodnie tego ostatniego.

Marta Górna

VOD

KRWAWA OFIARA
serial kryminalny, Szwecja, Wielka Brytania 2026, tw. Kristoffer Nyholm, wyk. Jakob Oftebro, Peter Andersson, Electra Hallman, Alexander Abdallah, Henrik Norlén, Lisette Pagler, Magnus Krepper, Irina Björklund, Anders Mossling, Anna Maria Käl

5 odc., Netflix

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY 34450641

DO 23 WRZEŚNIA

Zamów PRENUMERATĘ TECZKOWĄ „Wyborczej"
na październik 2026 u swojego sprzedawcy prasy

- Masz pewność, że każde wydanie będzie na Ciebie czekać (zamawiasz gazetę na cały miesiąc z góry)
- Masz niższą cenę niż przy zakupie pojedynczych wydań każdego dnia
- Masz bezpłatny dostęp do wyborcza.pl**
- Masz gwarancję niezmienności cen w okresie realizacji prenumeraty
- Możesz zostać członkiem Klubu Wyborczej i mieć dostęp do archiwum tekstów

***Jedna z dwóch książek w prezencie**

CENA 199,99 zł***
OSZCZĘDZISZ CO NAJMNIEJ **69 ZŁ**

*Książka do odbioru od 16 października w punkcie sprzedaży. Wydawca nie gwarantuje możliwości wyboru tytułu. **Aby otrzymać dostęp do Klubowego pakietu prenumeraty Wyborcza.pl oraz do archiwum tekstów „Wyborczej": 1. Skontaktuj się z naszą infolinią, tel. 22 555 54 55 (od poniedziałku do piątku w godz. 8-16). 2. Podaj numer dowodu zakupu prenumeraty teczkowej. ***Cena sugerowana. Kwota oszczędności wynika z różnicy ceny sugerowanej i sumy cen codziennej sprzedaży detalicznej.

eprasa.pl 1425c20e14

VOD/TV

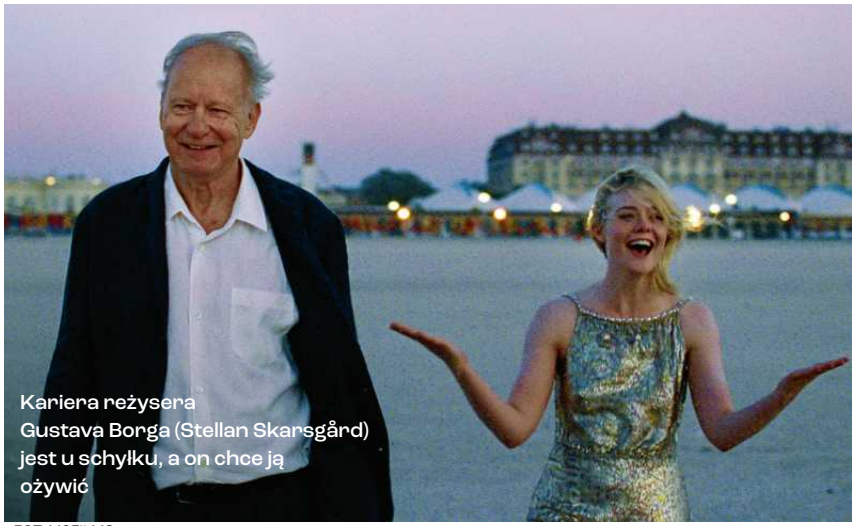
Lawina emocji

Z filmu „Wartość sentymentalna" chyba każdy widz wynosi coś innego. Ja wyniosłam tęsknotę za siostrą, której nie mam.

Sentymentalna to ostatnie określenie, jakie przyszłoby do głowy moim znajomym i przyjaciołom, gdyby mieli mnie opisać. A jednak na chwilę się taka stałam. I wciąż nie mogę przestać myśleć o uczuciach, jakie wzbudził we mnie Joachim Trier trzema minutami filmu „Wartość sentymentalna".

Nie zrozumcie mnie źle – cały film jest wspaniały. Dowodem choćby dziewięć nominacji do Oscarów, co dla małego europejskiego filmu nakręconego głównie po norwesku jest niezwykłym osiągnięciem.

Ale wcale mnie ono nie dziwi, bo to zdecydowanie najlepszy film tego roku i choć dopiero kończy się luty, jestem przekonana, że w grudniu nadal będzie w ścisłej czołówce.

Kariera reżysera Gustava Borga (Stellan Skarsgård) jest u schyłku, a on chce ją ożywić

· FOT. M2FILMS

Niezwyczajność życia

Bo „Wartość sentymentalna" ma w sobie tyle warstw, tyle emocji, tyle treści, tyle rozmaitych niuansów, że można by nimi obdzielić kilka filmów, i każdy byłby co najmniej przyzwoity. Trierowi udało się, po raz kolejny zresztą, pokazać na ekranie jednocześnie zwyczajne życie i całą życia niezwyczajność.

Dla mnie jednak, w tej opowieści o reżyserze, jego sztuce, córkach, domu, ich przeszłości i przyszłości, ze wszystkich ważnych, wzruszających, zabawnych, wkurzających scen, najważniejszą okazała się kameralna rozmowa dwóch sióstr.

Uruchomiła we mnie lawinę emocji i obezwładniającą wręcz tęsknotę za siostrą, której nie mam.

Nora (Renate Reinsve) i Agnes (Inga Ibsdotter Lilleaas) po śmierci matki muszą się zmierzyć z powrotem ojca marnotrawnego. Reżyser Gustav Borg (Stellan Skarsgård) zostawił rodzinę i wyjechał robić międzynarodową karierę. Teraz ta kariera jest u schyłku, a on chce ją ożywić.

Napisał scenariusz i zaproponował Norze, która została cenioną i dość popularną aktorką, zagranie głównej roli. Ona nie chce o tym słyszeć, czuje do ojca niechęć i złość, nie chce nawet spojrzeć na scenariusz. Nieco bardziej wyrozumiała Agnes to robi. I po lekturze namawia Norę, żeby spróbowała. Bo znajdzie tam zupełnie coś innego, niż się spodziewa.

Agnes ma rację. W scenariuszu, który z pozoru opowiada o matce Gustava i o domu, w którym się wychowywał, Nora odnajdzie swoje przeżycia i emocje. Przeżycia i emocje, których nieobecny ojciec nie mógł być świadkiem. A jednak.

Siostry, które dostałam od Triera

– Dlaczego nasze dzieciństwo cię nie zepsuło? – pyta Nora młodszą siostrę. – Bo miałam ciebie – pada odpowiedź, która trafiła mnie prosto w serce.

Gdy byłam mała, chciałam mieć rodzeństwo, gdy podrosłam, znalazłam przyjaciółkę, taką na całe życie. A potem kolejną i jeszcze jedną. Jestem więc szczęściarą. Ale mimo że jesteśmy blisko, nie łączy nas jedno – wspólny dom i wspólne z niego wspomnienia.

Wiem, że przyjdzie taki moment, w którym już tylko ja będę pamiętać moich najbliższych. Gdy bycie jedynaczką stanie się potwornie bolesne. Nie oglądam się wstecz, jak napisałam, nie jestem sentymentalna, ale film Triera przypomniał mi, że jakaś maleńka cząstka mnie chciałaby mieć kogoś, z kim można by wspominać. Kto by gdzieś tam był, nieważne, blisko czy daleko, na stałe czy od święta, z kim łączyłaby mnie więź nierozerwalna.

Wiem, że nie każde rodzeństwo jest jak Nora i Agnes, fenomenalnie zagrane przez Reinsve i Ibsdotter Lilleaas (obie słusznie nominowane do Oscara). Ale skoro Trier mi je pokazał, to znaczy, że takie bliskie, pełne serdeczności, zrozumienia, miłości i wsparcia relacje się zdarzają. Bo on w swoich filmach nie kłamie. Dlatego robią tak niesamowite wrażenie. Dlatego trafiają w czułe punkty tak wielu osób. Dlatego zostają.

Maja Staniszewska

WARTOŚĆ SENTYMENTALNA

reż. Joachim Trier, wyk. Renate Reinsve, Stellan Skarsgård, Inga Ibsdotter Lilleaas, Elle Fanning

niedziela | 20:00 | HBO i na HBO Max

„WYBORCZA TV". Redakcja: Magdalena Birska; **Projekt makiety „Wyborczej TV":** Dorota Jezierska i Tomasz Lebioda; **Grafik:** Joanna Patyk;
Wydawca: Wyborcza Sp. z o.o., ul. Czerska 8/10, 00-732 Warszawa, tel. 22 555 66 00, **e-mail:** kultura@wyborcza.pl, **Licencje na treści:** licencje@wyborcza.pl
Naświetlanie i druk: Quad/Graphics Europe Sp. z o.o.; **Okładka:** Fot. Rafał Pałka/Netflix; **Serwis telewizyjny przygotowuje media-press.tv.**
Za zmiany w programie wprowadzone przez stacje po wysłaniu numeru gazety do drukarni redakcja nie odpowiada.

eprasa.pl 1425c20e14

PIĄTEK 18.09

KOLARSTWO

• MISTRZOSTWA FLANDRII
15:30 | EUROSPORT 1

• WYŚCIG DOOKOŁA ABRUZJI
4. etap
13:35 | EUROSPORT 1

• WYŚCIG DOOKOŁA LUKSEMBURGA
UCI ProSeries – 3. etap
17:00 | EUROSPORT 1

KOSZYKÓWKA

• SUPERPUCHAR EUROLIGI
1. półfinał: Olympiakos SFP – Fenerbahçe SK
15:55 | POLSAT SPORT 2
2. półfinał: Dubai Basketball – Real Madryt
18:55 | POLSAT SPORT 2

LEKKOATLETYKA

• ORLEN MEMORIAŁ JANUSZA KUSOCIŃSKIEGO W CHORZOWIE
17:05 | TVP SPORT

PIŁKA NOŻNA

• BUNDESLIGA
Bayern Monachium – 1. FC Union Berlin
20:20 | ELEVEN SPORTS 1

• LIGUE 1 MCDONALD'S
AS Monaco – RC Lens
20:40 | ELEVEN SPORTS 3

• PKO BP EKSTRAKLASA
Widzew Łódź – Wieczysta
17:55 | CANAL+ SPORT 3 HD
Wisła Kraków – Śląsk Wrocław
20:25 | CANAL+ SPORT 3 HD, CANAL+ SPORT 4 HD

• PREMIER LEAGUE
Brentford FC – Chelsea FC
20:55 | CANAL+ EXTRA 1

• SERIE A ENILIVE
AC Monza – US Sassuolo Calcio
20:40 | ELEVEN SPORTS 2

TENIS

• PUCHAR DAVISA
Australia – Polska
05:00 | POLSAT SPORT 1, POLSAT SPORT PREMIUM 1 SUPER HD

• WTA 500 – GDL GUADALAJARA OPEN PRESENTADO POR SANTANDER
Półfinał
01:00 | CANAL+ SPORT2 HD
03:00 | CANAL+ SPORT2 HD

SOBOTA 19.09

KOLARSTWO

• FLANDRIEN 0.0 CLASSIC
UCI ProSeries
15:00 | EUROSPORT 1

• WYŚCIG DOOKOŁA LUKSEMBURGA
UCI ProSeries – 4. etap
17:30 | EUROSPORT 1

KOLARSTWO GÓRSKIE

• PUCHAR ŚWIATA KOBIET W SOLDIER HOLLOW
Cross-country short track
20:45 | EUROSPORT 1

• PUCHAR ŚWIATA MĘŻCZYZN W SOLDIER HOLLOW
Cross-country short track
21:45 | EUROSPORT 1

LEKKOATLETYKA

• MISTRZOSTWA ŚWIATA W BIEGACH ULICZNYCH W KOPENHADZE
Mila kobiet
10:10 | TVP SPORT
Mila mężczyzn
10:25 | TVP SPORT

PIŁKA NOŻNA

• BUNDESLIGA
Borussia Mönchengladbach – 1. FSV Mainz 05
15:20 | ELEVEN SPORTS 2
Goal Arena – 4. kolejka
15:20 | ELEVEN SPORTS 3
VfB Stuttgart – Borussia Dortmund
18:20 | ELEVEN SPORTS 2

• LIGUE 1 MCDONALD'S
Olympique Lyonnais – Stade Rennais FC
20:40 | ELEVEN SPORTS 2

• PKO BP EKSTRAKLASA
Korona Kielce – Raków Częstochowa
14:40 | CANAL+ SPORT 3 HD
GKS Katowice – Cracovia
17:25 | CANAL+ SPORT 3 HD
Motor Lublin – Górnik Zabrze
20:10 | CANAL+ SPORT 3 HD

• PREMIER LEAGUE
Tottenham – Aston Villa
13:25 | CANAL+ EXTRA 1
Brighton – Arsenal FC
15:55 | CANAL+ EXTRA 3
Manchester City – Sunderland
15:55 | CANAL+ EXTRA 1
Nottingham Forest – Coventry
18:25 | CANAL+ EXTRA 1

• SERIE A ENILIVE
Bologna FC 1909 – Torino FC
14:55 | ELEVEN SPORTS 1
Udinese Calcio – Cagliari
14:55 | ELEVEN SPORTS 4
AS Roma – Inter Mediolan
17:55 | ELEVEN SPORTS 1
Venezia FC – SS Lazio
20:40 | ELEVEN SPORTS 1

SIATKÓWKA

• MISTRZOSTWA EUROPY MĘŻCZYZN W BUŁGARII, FINLANDII, RUMUNII I WŁOSZECH
1/8 finału
14:45 | POLSAT SPORT 1
17:45 | POLSAT SPORT 1

TENIS. Polacy zmierzą się na wyjeździe z 28-krotnymi zwycięzcami Pucharu Davisa - Australią. Na zdjęciu: Kamil Majchrzak
· FOT. PAP/PA/GRAHAM HUGHES

TENIS

• PUCHAR DAVISA
Australia – Polska
07:00 | POLSAT SPORT 1, POLSAT SPORT PREMIUM 1 SUPER HD

• PUCHAR DAVISA
Australia – Polska
05:00 | POLSAT SPORT 1, POLSAT SPORT PREMIUM 1 SUPER HD

• GDL GUADALAJARA OPEN
Finał
01:30 | CANAL+ SPORT2 HD

NIEDZIELA 20.09

KOLARSTWO SZOSOWE

• MISTRZOSTWA ŚWIATA KOBIET W MONTREALU
Jazda indywidualna na czas
14:50 | EUROSPORT 1

• MISTRZOSTWA ŚWIATA MĘŻCZYZN W MONTREALU
Jazda indywidualna na czas
18:35 | EUROSPORT 1

PIŁKA NOŻNA

• BUNDESLIGA
Bayer 04 Leverkusen – Lipsk
15:20 | ELEVEN SPORTS 1
FC Schalke – SV 07 Elversberg
17:20 | ELEVEN SPORTS 2
SC Paderborn 07 – Hoffenheim
19:20 | ELEVEN SPORTS 4

• LALIGA EA SPORTS
Getafe CF – Málaga CF
13:55 | CANAL+ SPORT2 HD
Villarreal CF – Levante UD
18:25 | CANAL+ SPORT2 HD

• LIGA PORTUGAL BETCLIC
FC Porto – SL Benfica
21:25 | ELEVEN SPORTS 1

• LIGUE 1 MCDONALD'S
OGC Nice – Lille OSC
17:10 | ELEVEN SPORTS 3
Olympique Marsylia – PSG
20:40 | ELEVEN SPORTS 3

• PKO BP EKSTRAKLASA
Piast Gliwice – Pogoń Szczecin
12:10 | CANAL+ SPORT 3 HD
Zagłębie Lubin – Wisła Płock
14:40 | CANAL+ SPORT 3 HD
17:25 | CANAL+ PREMIUM
Jagiellonia – Legia Warszawa
17:25 | CANAL+ SPORT 3 HD
Lech Poznań – Radomiak
20:10 | CANAL+ SPORT 3 HD

• PREMIER LEAGUE
Bournemouth – Liverpool FC
14:55 | CANAL+ EXTRA 1
Fulham – Manchester United
17:25 | CANAL+ EXTRA 1

• SERIE A ENILIVE
ACF Fiorentina – SSC Napoli
12:25 | ELEVEN SPORTS 1
Frosinone Calcio – Como 1907
14:55 | ELEVEN SPORTS 2
Parma – Genoa CFC
14:55 | ELEVEN SPORTS 3
Juventus FC – Atalanta BC
17:55 | ELEVEN SPORTS 1
AC Milan – US Lecce
20:40 | ELEVEN SPORTS 2

SIATKÓWKA

• MISTRZOSTWA EUROPY MĘŻCZYZN
1/8 finału
14:45 | POLSAT SPORT 2
15:45 | POLSAT SPORT 1
17:45 | POLSAT SPORT 2
20:45 | POLSAT SPORT 1

TENIS

• PUCHAR DAVISA
Australia – Polska
07:00 | 09:00 | POLSAT SPORT 1, POLSAT SPORT PREMIUM 1 SUPER HD

• SINGAPORE TENNIS OPEN
20:30 | CANAL+ SPORT2 HD

PONIEDZIAŁEK 21.09

KOLARSTWO SZOSOWE

• MISTRZOSTWA ŚWIATA KOBIET
Jazda indyw. na czas orliczek
14:50 | EUROSPORT 1

• MISTRZOSTWA ŚWIATA MĘŻCZYZN W MONTREALU
Jazda indyw. na czas orlików
17:50 | EUROSPORT 1

SIATKÓWKA

• MISTRZOSTWA EUROPY MĘŻCZYZN
1/8 finału
15:45 | POLSAT SPORT 1
20:45 | POLSAT SPORT 1

TENIS

• SINGAPORE TENNIS OPEN
12:30 | CANAL+ SPORT2 HD
14:30 | CANAL+ SPORT2 HD

WTOREK 22.09

KOLARSTWO SZOSOWE

• MISTRZOSTWA ŚWIATA W MONTREALU
Jazda indywidualna na czas drużyn mieszanych
16:00 | EUROSPORT 1

SIATKÓWKA

• MISTRZOSTWA EUROPY MĘŻCZYZN
Ćwierćfinał
14:45 | POLSAT SPORT 1
17:45 | POLSAT SPORT 1

TENIS

• WTA 500 – SINGAPORE TENNIS OPEN
12:30 | CANAL+ SPORT2 HD

ŚRODA 23.09

KOLARSTWO

• WYŚCIG DOOKOŁA CHORWACJI
UCI ProSeries – 2. etap
14:00 | EUROSPORT 1

SIATKÓWKA

• MISTRZOSTWA EUROPY MĘŻCZYZN
Ćwierćfinał
15:45 | POLSAT SPORT 1
20:45 | POLSAT SPORT 1

TENIS

• SINGAPORE TENNIS OPEN
07:00 | 09:00 | 12:30 | 14:30
CANAL+ SPORT2 HD

CZWARTEK 24.09

KOLARSTWO

• WYŚCIG DOOKOŁA CHORWACJI
UCI ProSeries – 3. etap
14:00 | EUROSPORT 1

PIŁKA NOŻNA

• LIGA NARODÓW UEFA
Holandia – Niemcy
20:35 | POLSAT SPORT 1

SIATKÓWKA

• TAURON 1. LIGA
Avia Sędziszów – Fort Poznań
17:30 | POLSAT SPORT 3

• SINGAPORE TENNIS OPEN
07:00 | 09:00 | 12:30 | 14:30 |
CANAL+ SPORT2 HD

eprasa.pl 1425c20e14

PIĄTEK 18.09

Od A do Z

25 LAT NIEWINNOŚCI. SPRAWA TOMKA KOMENDY ★★★★
dramat obycz., Polska 2020, reż. Jan Holoubek, wyk. Piotr Trojan, Agata Kulesza, Dariusz Chojnacki
21:30 | tvp 1
Na gorzkich faktach: Piotr Trojan jako Tomasz Komenda, który spędził 18 (z 25) lat w więzieniu za zbrodnię, której nie popełnił. Plus ogół okoliczności głośnej sprawy oraz Agata Kulesza jako matka.

BARBIE ★★★★
komedia, USA/Wlk. Brytania 2023, reż. Greta Gerwig, wyk. Margot Robbie, Ryan Gosling, America Ferrera
20:00 | tvn 7
Żonglując mitami popkultury: Barbie wraz z Kenem opuszcza swój rządzony przez kobiety świat lalek, by wśród ludzi dokonać gorzkiej, ale i satysfakcjonującej, weryfikacji reguł rządzących światem realnym.

BEZ SMYCZY ★★
komedia romantyczna, USA 2011, reż. Bobby Farrelly, Peter Farrelly, wyk. Jason Sudeikis, Owen Wilson, Jenna Fischer
22:00 | warner tv
Bracia Farrelly z gorzką ironią o współczesnych Amerykanach: czy dwaj słomiani wdowcy potrafią skorzystać z paru dni wolności użyczonej im przez żony? Z Owenem Wilsonem pod rozwagę.

HALLOWEEN ★★★
horror, USA 2007, reż. Rob Zombie, David Gordon Green, wyk. Malcolm McDowell, Brad Dourif, Tyler Mane
23:45 | cinemax
Rob Zombie próbuje remake'u kultowego dzieła Johna Carpentera w chichotliwym stylu obecnej dekady i zaciera koszmarne wrażenie, jakie zostało po siedmiu (!) chybionych sequelach.

JENIEC WOJENNY ★★
film sens., USA/Filipiny 2025, reż. Louis Mandylor, wyk. Scott Adkins, Peter Shinkoda, Donald Cerrone
23:25 | canal+ premium
Znajome, chociaż nie w takim kostiumie: angielski pilot podczas II wojny trafia do japońskiej niewoli, gdzie zostaje zmuszony do udziału w walkach na gołe pięści. Na szczęście, pochodzi z Hongkongu.

Igrzyska śmierci: Balla ptaków i węży

20:00 | tvn
★★★

· FOT. FORUM FILM

Powrót do prozy Suzanne Collins, prequel oryginalnych „Igrzysk śmierci": młody patrycjusz pragnie odzyskać znaczenie podupadłego rodu, obejmując rolę mentora najbiedniejszej uczestniczki tytułowej gry.

FILM PRZYGODOWY
USA/KANADA 2023, REŻ. FRANCIS LAWRENCE. WYK. TOM BLYTH, RACHEL ZEGLER, VIOLA DAVIS

KAC VEGAS W BANGKOKU ★★
komedia, USA 2011, reż. Todd Phillips, wyk. Bradley Cooper, Ed Helms, Zach Galifianakis
20:00 | hbo
Jeszcze jeden wieczór kawalerski według sprawdzonego wzoru na kasowy sukces: co robił pan młody i jego kumple w przeddzień ślubu, kiedy urwał mu się film? I śmieszne, i głupie, ale kasowe.

KRAWIEC Z PANAMY ★★★
thriller, USA/Irlandia 2001, reż. John Boorman, wyk. Pierce Brosnan, Geoffrey Rush, Jamie Lee Curtis
20:10 | ale kino+ hd
Czytając Johna Le Carré: skompromitowany szpieg na zesłaniu w Panamie, szukając możliwości powrotu do centrali, wymusza współpracę na krawcu, który zamiast informacji podsuwa mu fałszywki.

KRÓLOWIE ULICY ★★★
film sens., USA 2008, reż. David Ayer, wyk. Keanu Reeves, Forest Whitaker, Hugh Laurie
21:40 | hbo
Odgrzewany kotlet: Keanu Reeves jako policjant po przejściach, który musi się borykać z napastliwym oficerem służby wewnętrznej i prowadzić śledztwo w sprawie zastrzelenia partnera z patrolu.

LARGO WINCH 2: SPISEK ★★
thriller, Francja/Belgia/Niemcy 2011, reż. Jérôme Salle, wyk. Tomer Sisley, Sharon Stone, Ulrich Tukur
23:45 | tv puls
Jeszcze raz komiks „Largo Winch" na ekranie: spadkobierca fortuny oskarżony o zbrodnię przeciwko ludzkości i musi dowieść swojej niewinności – w towarzystwie Sharon Stone i Weroniki Rosati.

NA RINGU Z RODZINĄ ★★★
komediodramat, Wlk. Brytania/USA/Meksyk 2019, reż. Stephen Merchant, wyk. Florence Pugh, Lena Headey, Nick Frost
22:00 | cinemax
Historia wrestlerki Sarayi-Jade Bevis: kiedy były zapaśnik dorabia do emerytury na prowincjonalnych ringach, jego dzieci zabiegają o przyjęcie do federacji WWE, co ostatecznie udaje się córce.

ORZEŁ. OSTATNI PATROL ★★
dramat historyczny, Polska 2022, reż. Jacek Bławut, wyk. Tomasz Ziętek, Adam Woronowicz, Antoni Pawlicki
20:00 | kino polska
Pięć nagród w Gdyni (w tym za reżyserię) i dwa Orły dla klaustrofobicznej relacji Jacka Bławuta z ostatniego rejsu legendarnego okrętu podwodnego „Orzeł", który zaginął w 1940 roku na Morzu Północnym.

SLUMDOG. MILIONER Z ULICY ★★★★★
film obycz., Wlk. Brytania/USA/Francja 2008, reż. Danny Boyle, Loveleen Tandan, wyk. Dev Patel, Freida Pinto, Saurabh Shukla
20:00 | cinemax
Kongenialne połączenie Bollywoodu z hollywoodzką tradycją: osiem Oscarów dla opowieści o wychowanym na ulicach Bombaju wyrostku, który sięga po zwycięstwo w hinduskiej wersji teleturnieju „Milionerzy".

STOSUNKI MIĘDZYMIASTOWE ★★★
komedia romantyczna, USA 2010, reż. Nanette Burstein, wyk. Drew Barrymore, Justin Long, Charlie Day
20:00 | warner tv
Jak ocalić uczucie, kiedy ona musi wrócić do San Francisco, jego zaś obowiązki służbowe zatrzymują w Nowym Jorku? Poradnik praktyczny z udziałem Drew Barrymore i Justina Longa.

TURKUSOWA SUKNIA ★★★★
dramat obycz., Francja/Maroko/Belgia/Dania 2022, reż. Maryam Touzani, wyk. Lubna Azabal, Saleh Bakri, Ayoub Missioui
20:50 | tvp kultura
Doceniona w Cannes opowieść o marokańskiej rodzinie, która prowadzi sklep z odzieżą. Kiedy pracę tam podejmuje młody praktykant, żona dostrzega rosnącą fascynację męża pracownikiem.

KONRAD J. ZARĘBSKI

eprasa.pl 1425c20e14

TVP1

07:00 Msza święta
07:30 Agape blisko Ciebie
08:00 Serwis Info, pogoda
08:20 Okrasa łamie przepisy
09:00 Ranczo (8/13)
10:05 Komisarz Alex (10)
11:00 Ojciec Mateusz XXI (1)
12:00 Serwis Info - magazyn
12:10 Agrobiznes
12:40 Magazyn rolniczy (806)
12:55 Mali mieszkańcy Półwyspu Iberyjskiego
14:00 Splątane losy
15:00 Serwis Info, pogoda
15:10 Reporterzy (616)
15:35 Gra słów. Krzyżówka
16:00 Dziedzictwo
17:00 Teleexpress
17:25 Jaka to melodia? (5959)
18:05 Klan - telenowela
18:40 Akacjowa 38
19:30 19.30 - wiadomości
19:55 Pytanie dnia, pogoda

20:30 **Konflikt** (2/6) - mini-serial Finlandia 2024
21:30 **25 lat niewinności. Sprawa Tomka Komendy** - dramat obycz. Polska 2020, reż. Jan Holoubek, wyk. Piotr Trojan (130 min)
23:40 **Nawrót depresji gangstera (Analyze That)** - komedia kryminalna USA/Australia 2002 (105 min)
01:25 **Czarny Mercedes** - film krym. Polska 2019 (130 min)

TVP2

05:30 M jak miłość
06:15 Anna Dymna – spotkajmy się (447) - dyskusja
06:50 Barwy szczęścia
07:30 Pytanie na śniadanie – pobudka (7680) - mag.
07:55 Pytanie na śniadanie
11:45 Operacja zdrowie (85)
12:30 Koło fortuny (2219) - teleturniej Polska 2026
13:10 Mini audycja – KCP
13:15 Panna młoda
14:05 Va banque (1074)
14:35 Na sygnale
15:05 La Promesa – pałac tajemnic - telenowela
16:00 Koło fortuny (2220)
16:35 Familiada (3047)
17:20 Panna młoda - serial obyczajowy Turcja 2024
18:15 Va banque (1075)
18:50 Jeden z dziesięciu (10)
19:25 Barwy szczęścia

20:05 **Barwy szczęścia** - serial obycz. Polska 2026
20:40 **Kocham Cię, Polsko!** (2) - quiz Polska 2026
22:15 **Gabi Drzewiecka zaprasza** (1) - talk-show
23:15 **To jest grane** (104)
23:50 **The Stranger** (3,4/8) - serial krym. Wlk. Bryt. 2020, wyk. Richard Armitage, Shaun Dooley
01:50 **Miłość od drugiego wejrzenia (Mid-Love Crisis)** - film obycz. Kanada/USA 2022, reż. Terry Ingram (95 min)

POLSAT

05:25 Telezakupy TV Okazje
06:00 Nowy dzień - mag. informacyjny Polska 2026
08:00 Halo tu Polsat (3171)
11:35 Ewa gotuje (578)
12:10 Gliniarze Śląsk (13)
13:15 Gliniarze XVII (11,12) - serial fabularno-dok.
15:30 Wydarzenia
15:55 Gliniarze XXI (13) - serial fabularno-dok. Polska 2026, wyk. Aleksander Mackiewicz, Natalia Brudniak
16:55 Gliniarze Śląsk (14) - serial krym. Polska 2026
18:00 Pierwsza miłość 50 (78) - serial obycz. Polska 2026
18:50 Wydarzenia, sport, pogoda - wiadomości
19:15 Gość „Wydarzeń" (918) - program publicystyczny
19:25 Wypasiona Kuchnia (19) - serial kom. Polska 2026

19:55 **Twoja twarz brzmi znajomo** (228) - program rozrywkowy
22:05 **Dracula: historia nieznana (Dracula Untold)** - film akcji USA/Wlk. Brytania/Irlandia/Japonia 2014, reż. Gary Shore, wyk. Luke Evans, Sarah Gadon (115 min)
00:00 **Krucjata Bourne'a (The Bourne Supremacy)** - thriller USA/Niemcy 2004, reż. Paul Greengrass (140 min)

TVN

05:40 Uwaga! (8089) - mag. reporterów Polska 2026
05:55 Ukryta prawda (16/60)
06:50 Kuchenne rewolucje: „Jani Sushi", Tarnów XXVII (10) - reality show Polska 2023
07:45 Dzień Dobry TVN (5779)
11:25 Kuchenne rewolucje: Bielsko-Biała – „43 300" XXV (13) - reality show Polska 2022
12:35 Kuchenne rewolucje: Pizzeria „Familijna", Żerków XXI (13) - reality show
13:40 Ukryta prawda (1,2,15/48) - serial fabularno-dokumentalny Polska 2024
16:50 Szpital św. Anny IV (15) - serial obycz. Polska 2026, wyk. Jolanta Fraszyńska
17:55 Detektywi VII (15) - serial fabularno-dok.
19:00 Fakty, sport, pogoda
19:50 Uwaga! (8090) - mag.

20:00 **Igrzyska śmierci: Ballada ptaków i węży (The Hunger Games: The Ballad of Songbirds & Snakes)** - film przyg. USA/Kan. 2023, reż. Francis Lawrence, wyk. Tom Blyth, Rachel Zegler (205 min)
23:25 **Kolory zła: Czerwień** - thriller Polska 2024, reż. Adrian Panek, wyk. Maja Ostaszewska, Jakub Gierszał (135 min)
01:40 **Kuba Wojewódzki**

TV PULS

06:00 Policjanci z Miami V (10,11/22) - serial krym. USA 1989, wyk. Don Johnson
08:00 Kobra – oddział specjalny XXV (2,3/14)
10:00 Zaklinaczka duchów V (9/22) - serial fantasy
11:00 Kotka - serial obycz.
12:00 Nie igraj z aniołem - telenowela Meksyk 2009
13:00 Wspaniałe stulecie IV - serial obycz. Turcja 2014
14:00 Kurierzy II (43)
15:00 Lombard. Życie pod zastaw XIV (29,30)
17:00 Kurierzy II (44) - serial obyczajowy Polska 2023
18:00 Lombard. Życie pod zastaw XIX - serial obycz.
20:00 **Zabójcza pułapka (Take Cover)** - film sens. Wlk. Brytania 2024, reż. Nick McKinless, wyk. Scott Adkins, Alice Eve (115 min)
21:55 **Uprowadzona (Taken)** - thriller USA/Francja 2008, reż. Pierre Morel, wyk. Liam Neeson, Maggie Grace (110 min)
23:45 **Largo Winch 2: Spisek (Largo Winch II)** - thriller F/Belgia/Niemcy 2011 (135 min)
02:00 **Menu na miarę** (7)

TVN7

05:20 Ten moment (25/40) - serial fabularno-dok.
05:55 Szkoła (29,30,31/69) - serial fabularno-dok.
08:45 Ukryta prawda (36,22,23/51) - serial fab.-dok.
11:50 W-11 Wydział Śledczy - serial fab.-dok. Polska 2010
13:55 Detektywi III (33/60) - serial fabularno-dok.
15:00 Szpital św. Anny IV (5) - serial obycz. Polska 2026
16:00 Szpital (67/68) - serial fab.-dok. Polska 2018
17:00 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
18:00 Rozwód. Walka o wszystko (9) - serial fab.-dok.
19:00 Ukryta prawda (1/60)
20:00 **Barbie** - komedia USA/Wlk. Brytania 2023, reż. Greta Gerwig, wyk. Margot Robbie, Ryan Gosling, America Ferrera, Ariana Greenblatt (155 min)
22:35 **Sztuka kochania. Historia Michaliny Wisłockiej** - film biograficzny Polska 2017, reż. Maria Sadowska, wyk. Magdalena Boczarska (145 min)
01:00 **Hotel Paradise** (14) - real tv Polska 2026

MEZZO

13:20 Johann Strauß: Zemsta nietoperza - operetka F 2024
15:25 Mozart: XXIII koncert fortepianowy – Zoltán Kocsis
15:50 Mozart: XXIV koncert fortepianowy – André Previn
16:25 Dietrich Fischer-Dieskau: Ostatnie słowa
17:20 Intermezzo
17:40 Chick Corea Piano Solo
18:20 Joachim Kühn – Klaviersommer 1999
19:35 Duke Ellington Orchestra – Berliner Jazztage 1969 - koncert Niemcy 1969
20:30 F. Tristano: Frescobaldi, Berio, Franceschini, Bach
21:50 Ensemble Correspondances, Sébastien Daucé: Lully – Prague Spring Festival
23:20 Richard Wagner: Götterdämmerung - opera Szwajc. 24, reż. Michael Beyer

PULS 2

09:45 Bing (7,8/78)
10:00 Jeżyk i przyjaciele (12)
10:35 Basia (5,6)
11:10 Gus. Mały Il
11:35 Tomek i przyjaciele: Naprzód lokomotywy! XXVII
12:00 Psi patrol IV (14/26)
12:35 Gumisie V (4,5/9)
13:35 Smerfy - serial anim.
14:00 Baranek Shaun V
14:35 Marta mówi! (10)
15:00 Miraculous III
16:00 Patryk Rozgwiazda Show (15,16/26) - serial anim.
17:00 SpongeBob IX
18:00 Pingwiny z Madagaskaru
19:00 Kacze opowieści
20:00 Lombard. Życie pod zastaw XIX (2) - serial obycz.
21:00 Obserwator - thriller USA/Kanada/Wietnam 2000
23:05 Czarny demon - horror USA/Dominikana/Meksyk 2023

TV4

07:00 Strażnik Teksasu III (11/26) - serial sens. USA 1995
08:00 Bogaty dom – biedny dom XIV (6) - serial dok.
08:55 Policjantki i policjanci
11:55 Na ratunek 112 XVII (46,47) - serial fabularno-dok.
12:55 Trudne sprawy XVIII (37,38,39/40) - serial fab.-dok.
15:55 Policjantki i policjanci XXV (14) - serial obycz.
17:00 Trudne sprawy 28
18:00 Łowcy skarbów. Kto da więcej (442) - reality show
19:00 Wypasiona Kuchnia
19:05 Policjantki i policjanci XXV (15) - serial obycz.
20:05 A na obiad... (2)
20:20 Gwiazdy kabaretu (184, 183) - kabaret i satyra
22:30 Gra dla dwojga - thriller USA/Niemcy 2009
01:05 Opowiem ci o zbrodni II

METRO

07:35 Szpital (20,21,22/67)
10:30 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
12:30 Szkoła (55/68) - serial fabularno-dok. Polska 2018
13:30 Brzydula - serial obycz.
14:40 Za głosem serca
15:50 Magda M. III (13)
16:55 Idź na całość (22)
18:00 Złomowisko PL V
19:00 Kartoteka VII (3)
20:00 Bogowie - dramat obycz. Polska 2014, reż. Łukasz Palkowski, wyk. Tomasz Kot, Piotr Głowacki, Szymon Piotr Warszawski, Rafał Zawierucha
22:20 Taskmaster (3) - program rozrywkowy Polska 2026, program prowadzi Adam Woronowicz, Cezary Sikora
23:25 Zbrodnie z pierwszych stron gazet VII - serial dok.
01:20 Szpital (18/67)

eprasa.pl 1425c20e14

PIĄTEK 18.09

STOPKLATKA

08:45 Robert Makłowicz (239) - mag. kulinarny
09:35 Pyszne dania w 10 minut z Julią Oleś (13)
09:50 Górski lekarz XVII (16,1/16) - serial obycz. Niemcy/Austria 2024
11:55 Marzanna - film kryminalny Niemcy 2021, wyk. Claudia Eisinger (125 min)
14:00 Hudson i Rex IV (5/16) - serial kryminalny
15:00 Komisarz Rex — Powrót do Wiednia (3/6) - serial krym. Austria/Niemcy 26, wyk. Maximilian Brückner
17:00 Katastrofy w przestworzach IV (5,3,4/10)
20:00 Wieczny student (National Lampoon's Van Wilder) - komedia USA/Niemcy 2002, reż. Walt Becker, wyk. Ryan Reynolds, Tara Reid, Kal Penn, Tim Matheson, Paul Gleason (120 min)
22:00 Zbuntowana (Insurgent) - film sens. USA/Kanada 2015, reż. Robert Schwentke, wyk. Shailene Woodley, Theo James, Kate Winslet, Octavia Spencer (135 min)
00:15 Ekstradycja II (7,8)

KINO POLSKA

07:40 Podróże kapitana Klipera (1) - serial anim.
08:00 Złoty interes (4) - serial dokumentalny Polska 2022
08:55 Diabeł - film krótkometrażowy Polska 2022
09:25 Akademia Pana Kleksa: Tajemnica golarza Filipa (2) - film dla mł. Polska/ZSRR 1984, reż. Krzysztof Gradowski
10:55 W pustyni i w puszczy - film przygodowy Polska 2001, reż. Gavin Hood
13:35 Krzyżacy - film przyg. Polska 1960, reż. Aleksander Ford, wyk. Urszula Modrzyńska
17:15 Pogranicze w ogniu (20,21) - serial sens. Polska 1991, wyk. Cezary Pazura
20:00 Orzeł. Ostatni patrol - dramat historyczny Polska 2022, reż. Jacek Bławut, wyk. Tomasz Ziętek, Adam Woronowicz, Antoni Pawlicki, Mateusz Kościukiewicz, Tomasz Włosok, Filip Pławiak
22:20 Legiony - film wojenny Polska 2019, reż. Dariusz Gajewski, wyk. Bartosz Gelner, Wiktoria Wolańska, Mirosław Baka, Jan Frycz, Grzegorz Małecki, Antoni Pawlicki
01:00 Drogówka - film krym. Polska 2013, reż. Wojciech Smarzowski, wyk. Bartłomiej Topa, Marian Dziędziel

ALE KINO+

08:35 The Office PL III (3,4/12) - serial komediowy Polska 2023
09:45 Bestia III (3,4/6) - serial obycz. Kanada 2025
11:50 Detektyw Foyle (1/4) - serial krym. Wlk. Brytania 2002
13:55 Stan wyjątkowy (Výjimečný stav) - komedia Czechy 2024, reż. Jan Hřebejk (125 min)
16:00 Złota dama (Woman in Gold) - dramat obycz. Wlk. Brytania/USA 2015, reż. Simon Curtis, wyk. Helen Mirren (125 min)
18:05 Detektyw Foyle (2/4) - serial kryminalny
20:10 Krawiec z Panamy (The Tailor of Panama) - thriller USA/Irlandia 2001, reż. John Boorman, wyk. Pierce Brosnan, Geoffrey Rush (140 min)
22:30 Charlotte Link: Poszukiwanie (Charlotte Link – Kate Linville crimes: Die Suche) - thriller Niemcy 2021 (115 min)
00:25 Zatruta róża (The Poison Rose) - dramat kryminalny USA/Włochy 19 (125 min)

POLSAT FILM

08:30 Przyjaciółki XX (5,6)
10:25 Świat według Kiepskich
14:15 Bezsenność w Seattle - komedia romant. USA 1993
16:35 8 części prawdy - film krym. USA 2008, reż. Pete Travis, wyk. Dennis Quaid
18:30 Szklana pułapka III - film sens. USA 1995, reż. John McTiernan, wyk. Bruce Willis
21:00 Creed 2 - dramat obycz. USA 2018, reż. Steven Caple Jr., wyk. Michael B. Jordan
23:45 Wschodzące słońce - dramat kryminalny USA 1993, reż. Philip Kaufman

FILMBOX+ ONE

07:45 Panna Marple III (1/4)
09:45 Vera VIII (1/4)
11:45 Zagadki kryminalne panny Fisher II (6/13)
12:55 Poirot VIII (2/2)
15:00 Strażnik Teksasu V (11,12/27) - serial sens. USA 1996, wyk. Chuck Norris
17:05 Vera VIII (2/4) - serial krym. Wlk. Brytania 2018
18:55 Poirot III (4/11)
20:00 Legenda Zorro - film przygodowy USA 2005
22:50 Uprowadzona II - film sensacyjny Francja 2012
00:50 Następne 48 godzin - komedia sens. USA 1990

TVP KULTURA

08:25 Tamte lata, tamte dni
09:05 Przygody pana Michała (1,2)
10:20 Niewiniątka (The Children's Hour) - dramat obyczajowy USA 1961, reż. William Wyler (115 min)
12:15 Sean Connery kontra James Bond - film dok.
13:25 Młodym być — koncert jubileuszowy Jerzego Połomskiego - koncert
14:55 Stan posiadania - film obyczajowy Polska/Niemcy 1989 (120 min)
16:55 Przygody pana Michała (3,4)
18:10 Tygodnik kulturalny
19:00 Gwarancje Kultury 2026 - program rozrywk.
20:40 Wstęp do filmu (602)
20:50 Turkusowa suknia (Le bleu du caftan) - dramat obycz. Francja/Maroko/Belgia/Dania 2022 (135 min)
23:05 Pitbull (2/5) - serial sensacyjny Polska 2005
00:00 Wstęp do filmu
00:10 Matki równoległe (Madres paralelas) - dramat obyczajowy Hiszpania/Francja/USA 2021 (130 min)

WARNER TV

08:20 Teraz albo nigdy! II
09:20 Bajer z Bel-Air III
10:20 Prawo Agaty VI (13)
11:15 Pełniejsza chata III
12:20 Teraz albo nigdy! II (2,3)
14:20 Bajer z Bel-Air III
16:10 Pełniejsza chata III
18:20 Pan Niania - komedia USA 93, reż. Michael Gottlieb
20:00 Stosunki międzymiastowe - komedia romant. USA 2010, reż. Nanette Burstein
22:00 Bez smyczy - komedia romantyczna USA 2011
00:05 Upadek - thriller USA/Francja/Wlk. Brytania 1993

PARAMOUNT

09:25 Policyjna grupa pościgowa XX (8/15) - serial dok.
10:30 Pingwiny z Madagaskaru
11:00 Fantastyczny Pan Lis - film anim. Wlk. Brytania/USA 2009, reż. Wes Anderson
13:00 Czarodziejki IV (4,6/22)
14:55 Pingwiny z Madagaskaru
15:25 Star Trek: Insurekcja - film s.f. USA 1998
17:30 Sonic 2. Szybki jak błyskawica - film anim. USA/Japonia/Kan./Wlk. Bryt. 2022
20:00 Uprowadzona III - film sens. USA/Hiszp./F 2014
22:25 Krzyk III - horror USA 1999, reż. Wes Craven

HBO

09:05 Witajcie w Marwen - komediodramat USA/Jap./Chiny 2018, reż. Robert Zemeckis (115 min)
11:00 Czempion - film biograficzny Słowacja/Czechy 2026, reż. Jakub Cervenka (90 min)
12:30 Na planie (38) - mag.
13:00 Bohemian Rhapsody - film biograficzny USA/Wlk. Brytania 2018, reż. Bryan Singer (135 min)
15:15 The Pitt II (9/15)
16:05 Eileen - thriller USA/Wlk. Brytania/Australia 2023 (95 min)
17:40 Więzień labiryntu: Lek na śmierć - thriller USA 2018 (140 min)
20:00 Kac Vegas w Bangkoku - komedia USA 2011, reż. Todd Phillips, wyk. Bradley Cooper, Ed Helms, Zach Galifianakis (100 min)
21:40 Królowie ulicy - film sens. USA 2008 (105 min)
23:25 Nocna suka - czarna komedia USA 2024, reż. Marielle Heller (100 min)
01:05 Until Dawn - horror USA/Węgry 2025, reż. David F. Sandberg, wyk. Ella Rubin (100 min)

CINEMAX

12:40 2012 - film katas. USA 2009, reż. Roland Emmerich
15:15 Historia Souleymane'a - dramat obycz. Francja 2024
16:50 W słońcu - dramat obyczajowy Portugalia 2025
18:30 Nieśmiertelne - dramat obycz. Francja/Kanada 2025
20:00 Slumdog. Milioner z ulicy - film obycz. Wlk. Brytania/USA/Francja 2008
22:00 Na ringu z rodziną - komediodramat Wlk. Brytania/USA/Meksyk 2019
23:45 Halloween - horror USA 2007, wyk. Malcolm McDowell

ROMANCE TV

08:30 Górski lekarz (1/7)
10:25 Rejs ku szczęściu - serial obycz. Niemcy 2009
12:25 Lato na Lanzarote - romans Niemcy 2016
14:20 Inga Lindström: Zaklinaczka koni - film obyczajowy Niemcy 2024
16:15 Dora Heldt: Ani słowa tacie! - komedia Niemcy 2012
18:05 Górski lekarz (2/8)
20:00 Statek marzeń - serial obyczajowy Niemcy 2023
21:55 Katie Fforde: Moja szalona rodzina - komedia romantyczna Niemcy 2017
23:50 Górski lekarz (2/8)

CANAL+ PREMIUM

08:40 Zgred - dramat obycz. Polska 2025 (85 min)
10:05 Riefenstahl - film dok.
12:00 Kiler-ów 2-óch - komedia kryminalna Polska 1998 (115 min)
13:55 Kwiat ośmiu gór
15:15 Cudowne życie - komediodramat Francja/Kanada 2025, reż. Ken Scott (100 min)
16:55 Premierowa jazda
17:10 Thelma - komedia USA/Szwajcaria 2024, reż. Josh Margolin (95 min)
18:45 Łapu-Capu (224)
18:50 Battleship: Bitwa o Ziemię - film przyg. USA/Japonia 2012, reż. Peter Berg (130 min)
21:00 The Walking Dead: Dead City III (8/8) - serial grozy USA 2026
21:50 Apollo w ogniu: Apollo Has Fallen (1/8) - mini-serial Wlk. Bryt./Francja 2026, wyk. Ritu Arya
22:35 Apollo w ogniu (2/8)
23:25 Jeniec wojenny - film sensacyjny USA/Filipiny 2025, reż. Louis Mandylor (115 min)
01:20 Gdy zgasną światła - film sensacyjny USA 2024 (90 min)

TVN FABUŁA

09:50 Młode gliny (10/50)
10:55 Lekarze IV (6)
11:55 Zapukaj do moich drzwi
13:55 Młode gliny (11/50)
14:55 Detektywi - serial dok.
16:05 Na Wspólnej (88,89)
17:10 Magia kina (7) - mag.
17:35 Zimowa opowieść - dramat obycz. USA 2014
20:00 Legion samobójców: The Suicide Squad - film s.f. USA 2021, reż. James Gunn
22:55 Kiler-ów 2-óch - komedia kryminalna Polska 1998
01:15 Galaktyczny wojownik - film s.f. USA/Wlk. Bryt. 1998

AMC

09:20 Producenci potworów - horror USA 2003
11:15 Zaborcza miłość - thriller USA 1998, reż. Jonathan Darby, wyk. Jessica Lange
13:15 Mistrz Wing Chun – Ip Man (Ip Man II) - film akcji Hongkong/Chiny 2010
15:30 Snajper II - film sensacyjny USA/Węgry 2002
17:25 System - film akcji USA 1995, reż. Irwin Winkler
20:00 Lwie serce - film sens. USA 1990, reż. Sheldon Lettich, wyk. Jean-Claude Van Damme
22:05 Wolf Creek - horror Aus. 2005, reż. Greg McLean

eprasa.pl 1425c20e14

AXN

08:25 Ostry dyżur V (14/22)
09:25 Castle VII (11,12/23)
11:25 Rekrut: Feds (7,8/22)
13:20 Dowody zbrodni V
15:20 FBI V (12,13/23)
17:05 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas VIII (6,7/17)
19:05 Castle VII (13,14/23)
21:05 Underworld: Bunt Lykanów - film sens. USA/ Nowa Zelandia 2009
22:55 Olimp w ogniu - film sens. USA 2013, reż. Antoine Fuqua, wyk. Gerard Butler
01:10 Castle VII (13/23)

EPIC DRAMA

08:30 Detektyw Murdoch XVII
09:20 Wszystkie stworzenia duże i małe II - serial obycz.
10:20 Lekarze na start
11:55 Panna Scarlet V (2/6)
13:00 Marlow: klub zbrodni II
14:00 Agenci NCIS XVIII (1/16)
14:55 Panna Marple VI (1/3)
16:55 Poirot XIII (1/5) - serial krym. Wlk. Brytania 2013
18:55 Agenci NCIS XVIII (2/16)
19:55 Poirot V (1/8) - serial krym. Wlk. Brytania 1993
21:00 Marlow: klub zbrodni II
22:10 Morderstwo w małym mieście II - serial krym.
23:00 Poirot V (1/8)

TVN STYLE

11:25 Ugotowani (6, 7)
13:25 Kuchenne rewolucje (1, 10) - reality show
15:35 Pojedynek na podróże (5) - program rozrywkowy
16:35 Ambasady luksusu (3)
17:40 Kuchenne rewolucje (1, 2, 3) - reality show
20:50 Bitwa o gości (7) - reality show Polska 2025
21:50 Jestem z Polski XVII (2,3/10) - serial dok.
23:45 Kobieta na krańcu świata XVII (2/8) - cykl reportaży
00:50 Apetyt na miłość (9) - reality show Polska 2016

TVN TURBO

08:20 Gadżet 4.0 (8, 9)
09:20 Fani czterech kółek
10:20 Złomowisko PL X
11:15 Wojny samochodowe (9)
12:15 Naprawy nie do naprawy
13:00 Zawodowi handlarze
14:30 Wojny samochodowe
16:30 Jeździć, obserwować IV
18:00 Raport Turbo (5070)
18:15 Mobilni mechanicy (3, 4)
19:45 Moto kombat (2)
20:30 Z drugiej ręki (7, 2) - mag. motoryzacyjny
22:00 Raport Turbo (5070)
22:15 Zawodowi handlarze
23:45 Ciężarówką przez pół świata (2/8) - serial dok.

BBC FIRST

08:30 Lewis III (3/8)
09:35 Ojciec Brown V (1/15)
10:40 Śmierć pod palmami X
11:50 Z pamiętnika położnej
12:55 Tajemnice Brokenwood
14:50 Ojciec Brown XII (9/10)
15:50 Lewis III (3/8)
16:55 My Life is Murder IV
17:55 Morderstwa w Midsomer XIX (5/6) - serial krym.
19:45 Śmierć pod palmami X
21:00 Po powodzi (5/6)
22:00 W cieniu podejrzeń (6/8)
23:05 Harry Wild V
00:05 Annika II (6/6)

FX

09:00 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XIII (12/22)
10:00 CSI: Kryminalne zagadki Miami V (19,20/24)
11:55 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku IX (7,8/17)
13:45 Agenci NCIS X (21/24)
14:40 Agenci NCIS: Sydney III
15:35 CSI: Kryminalne zagadki Miami V (21,22/24)
17:25 Z Archiwum X IV
19:15 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XIII (12/22)
20:10 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku IX (9,10/17)
22:00 Pociąg z forsą - komedia sensacyjna USA 1995

HGTV

08:05 Remontujemy dom na plaży IX (11/12) - serial dok.
09:05 Nowe życie w starym domu VII (3/12) - serial dok.
10:00 Letnia chata na lata XIII
12:00 Odlotowy ogród (6)
12:35 Rajska posiadłość Pameli Anderson (7, 8) - real tv
14:30 Mieszkanie na miarę IV
16:30 Polowanie na ogród VI
18:20 Weekendowa metamorfoza (1, 2) - reality show
20:10 Zgłoś remont (3, 5) - reality show Polska 2017
22:05 House Hunters
00:15 Kamera, akcja, wpadka!

BBC LIFESTYLE

08:30 Mistrzowie szycia (10)
09:40 Zapraszam do stołu
11:35 Wielkie projekty
12:40 Wyjątkowy butik (4)
13:40 10 lat mniej – powrót II
14:45 Wielkie kanadyjskie wypieki (4) - real tv Kan. 2018
15:40 Zapraszam do stołu: wielka porcja (9) - reality show
17:40 Wielkie projekty: Dom Roku VII - serial dok.
18:50 Mistrzowie szycia (10)
20:00 Wielkie kanadyjskie wypieki (5) - real tv Kan. 2018
20:55 Najlepszy konsultant ślubny (3) - pr. rozrywkowy
22:00 Bad Boyfriends (9, 10)

COMEDY CENTRAL

08:20 Dwóch i pół III (4/24)
08:50 Przyjaciele X
11:55 Teoria wielkiego podrywu VIII (8,9,10,11,12,13/24)
14:30 Dwóch i pół III (5,6, 7,8/24) - serial kom. USA 2005
16:30 Przyjaciele X (17,1,2,3,4/18) - serial kom.
19:45 Gliniarz z Beverly Hills III - komedia sens. USA 1994
22:00 Miasteczko South Park 29 (1) - serial anim.
22:30 The Office PL II (9/12)
23:05 Comedy Club (3, 4)
00:05 Miasteczko South Park

TVP SERIALE

08:20 Komisarz Alex X (1)
09:10 Rodzinka.pl VI (25/26)
09:40 Klan - telenowela
10:15 Ranczo II (10/13)
11:10 Rodzinka.pl XVIII (13,1)
12:10 Felicita (5,6)
13:25 Ojciec Mateusz 34 (4,5)
15:25 Komisarz Alex X (2)
16:15 Na sygnale - serial obycz.
17:25 Ranczo II (12,13/13)
19:20 Minuta dla Twojego bezpieczeństwa (4) - mag.
19:30 Ojciec Mateusz 34 (6,5)
21:30 Ranczo III (1,2/13)
23:30 Ojciec Mateusz 34 (7)
00:25 Gra z Cieniem II (2) - serial krym. Polska 2026

CANAL+ KUCHNIA

10:10 Kuchenny recykling (1)
10:40 U sąsiadów w kuchni XIII
11:50 Top Chef (4, 5)
13:45 Włoskie życie Sophie Grigson II (5,6) - serial dok.
14:40 U sąsiadów w kuchni XV
15:45 Nie tylko kimchi (3, 4)
16:40 Jamie Oliver (1, 2, 9, 10)
18:30 Kulinarna mapa Wielkiej Brytanii (2, 3) - magazyn
19:25 m jak mięso (10)
19:50 Maximum Foodie IV (2)
20:20 Jamie: uczta za mniej (2)
21:20 Anthony Bourdain VI (6,7,8) - serial dok. USA 2015
23:55 Top Chef (14)

CANAL+ DOMO

09:00 Rośliny Karoliny (3, 4)
10:00 Gardeners' World (24)
11:10 Ucieczka na wieś XXIII
12:10 Wielkie Projekty
13:05 Pokochaj lub sprzedaj
14:05 Cudotwórcy: zakochaj się w swoim domu na nowo (9)
15:00 Wakacyjne domy na wynajem (6) - lifestyle
15:55 Daleko od miasta XVI
16:50 Gardeners' World (27)
18:00 Ucieczka na wieś XXIII
19:00 Wielkie Projekty III (5/6)
20:00 Daleko od miasta XV
21:00 Cudotwórcy: zakochaj się w swoim domu na nowo
21:55 Wielkie projekty XII

PLANETE+

13:40 Związani z ziemią. Dzieje życia na wsi - serial dok.
14:50 Patagonia. Życie na krańcu świata - serial dok.
15:45 360° – świat bez granic
16:55 Świat z góry XII
18:00 Dokąd dzisiaj? IV (37,38)
18:40 Surfing. Historia nieznana - film dok. F 2024
19:45 „Mechaniczna pomarańcza" - film dok.
20:55 Nazywano ich wikingami - film dok. Francja 2024
22:00 O wolny Tybet. Głosy wygnanych - film dok.

DISCOVERY CHANNEL

08:00 Zoom na architekturę V
09:00 Parker na złotym szlaku VI (2/8) - serial dok.
10:00 Wyprawa w nieznane VII
11:00 Gorączka złota XVI (17)
12:00 Przemytnicy: na lotnisku
13:00 Nagi instynkt przetrwania: nagroda za przeżycie
15:00 Złomowisko PL IX
16:00 Rolnicy w akcji (6)
17:00 Kroniki policyjne
18:00 Specjalistki II
19:00 Nagi instynkt przetrwania V (6,7/15) - serial dok.
21:00 Zawodowcy: drwale II
22:00 Najniebezpieczniejszy zawód świata XXII (9)

TVP HISTORIA

10:00 Wszystkie kolory świata
11:05 Królowe, które zmieniły świat (2/6) - serial dok.
12:00 Odkryć tajemnicę VII
12:55 Starożytny Egipt – kroniki imperium - serial dok.
14:00 Dom (3/4) - serial obycz.
15:30 Sensacje XX wieku
16:55 Flesz historii (779)
17:30 Wojenne dziewczyny II
18:20 Wojownicy czasu
18:55 Wszystkie kolory świata
20:00 Katyń - dramat woj. PL 2007, reż. Andrzej Wajda
22:05 Historia w postaciach zapisana (4) - serial dok.

HISTORY

12:10 Gwiazdy lombardu XXII
13:05 Starożytni kosmici XVII
14:00 Niewyjaśnione tajemnice świata III (4/7)
14:50 Największe tajemnice świata VII (13) - serial dok.
15:45 Gwiazdy lombardu XIII
16:15 Jak to wyjaśnić IV
17:10 Tajemnice, które miały trwać wiecznie (6/8)
18:10 Największe tajemnice świata VII (7) - serial dok.
19:05 Starożytni kosmici XVI
21:00 Kursk: pierwsza katastrofa Putina (2/2) - serial dok.
22:00 Starożytni kosmici XVII
23:00 Jak to wyjaśnić IV (7/20)

NATIONAL GEOGRAPHIC

16:00 Sekrety starożytnej medycyny (8) - serial dok.
17:00 Najdziwniejsze przedmioty III (4) - serial dok.
18:00 Tajemnice wojennych wraków (5/8) - serial dok.
19:00 Wielkie konstrukcje III Rzeszy: wojna z Ameryką (4/6)
20:00 Katastrofa w przestworzach XIX (4/10) - serial dok.
21:00 Premiera: Tajemnice wojny: Blitzkrieg (1/3)
22:00 Premiera: III Rzesza: droga do upadku VI (1)
23:00 Przywódcy III Rzeszy

FOCUS TV

08:00 Był sobie człowiek
08:55 Wehikuł czasu
09:00 Starożytni kosmici IX
10:00 Gwiazdy lombardu XXIV
12:00 Maszyny bojowe (8/8)
13:00 Poszukiwacze historii
14:00 Sekrety II wojny światowej - serial dok. Francja 2015
15:00 Truckersi przez Australię X (9/13) - serial dok.
16:00 Dorwać tuńczyka III
18:00 Rolnicy. Podlasie VI
20:00 Megakonstrukcje przeszłości (4/4) - serial dok.
21:00 Sekrety Biblii (1/6)
22:00 Dzień D – Ostatni świadkowie (1,2/2) - serial dok.

BBC EARTH

09:25 Królestwo zwierząt
10:30 Życie na pustkowiu X
11:30 Zabójcza pogoda VI
12:30 Wielka kanadyjska przygoda (5/6) - serial dok.
13:35 Planeta doskonała (2/5)
14:40 W okowach mrozu VII
15:40 Życie na pustkowiu X
16:35 Dzika Wielka Brytania
17:45 Planeta doskonała (2/5)
18:45 Wielka kanadyjska przygoda (6/6) - serial dok.
19:45 Przez nieznaną Afrykę
20:55 W okowach mrozu IX (3)
22:55 Zabójcza pogoda VI (7)
00:55 Planeta doskonała (2/5)

POLSAT VIASAT HISTORY

11:05 Lądowanie w Normandii
12:10 Wielkie budowle Rzymian (1,2,3/3)
15:35 Abu Simbel: świątynie nad Nilem - film dok.
16:45 Najważniejsze wydarzenia II wojny światowej w kolorze (7/10) - serial dok.
17:55 Punkty zwrotne II wojny światowej (5/6) - serial dok.
19:00 Życie prywatne przywódców Rzeszy (3,4/4) - serial dokumentalny Niemcy 2025
21:00 II wojna światowa: piekło na Ziemi (4/8) - serial dok.
22:05 Starożytne superbudowle III (4/6) - serial dok.

eprasa.pl 1425c20e14

SOBOTA 19.09

Od A do Z

BYLIŚMY ŻOŁNIERZAMI ★★★
dramat wojenny, USA/Niemcy/Francja 2002, reż. Randall Wallace, wyk. Mel Gibson, Madeleine Stowe, Greg Kinnear
22:25 | ale kino+ hd
Nazbyt patetycznie, lecz rzetelnie o pierwszej regularnej bitwie Amerykanów w Wietnamie w listopadzie 1965 roku i o jej uczestnikach. Plus Mel Gibson jako dowódca.

CUBE ★★★
dramat, Kanada 1997, reż. Vincenzo Natali, wyk. Nicole de Boer, Nicky Guadagni, David Hewlett
23:30 | tvp kultura
Kafka w kostiumie s.f.: grupa pozornie przypadkowych osób próbuje wspólnie znaleźć wyjście z labiryntu będącego kombinacją wymyślnych tortur z matematycznym algorytmem. Prowadzi do klaustrofobii.

DAWNO TEMU W GAZIE ★★★
komedia, Palestyna/Francja/Niemcy/Portugalia/Arabia Saudyjska/Wlk. Brytania/Jordania/Katar 2025, reż. Arab Nasser, Tarzan Nasser, wyk. Nader Abd Alhay, Majd Eid, Ramzi Maqdisi
23:35 | cinemax
W stylu Tarantino: strefa Gazy, rok 2007, ale odniesienia jak najbardziej współczesne. Sprzedawca falafeli zostaje zatrudniony do filmu, kręconego przez Hamas, będącym przykrywką politycznego zamachu.

DIUNA ★★★★
film s.f., USA/Kanada 2021, reż. Denis Villeneuve, wyk. Timothée Chalamet, Rebecca Ferguson, Zendaya
22:35 | tvn 7
Wystawna, lecz trudna do pojęcia bez znajomości pierwowzoru pierwsza część nowej ekranizacji powieści Franka Herberta o walce o władzę na planecie, gdzie wydobywa się przyprawę napędzającą wszechświat.

FACECI W CZERNI III ★★★
film s.f., USA 2012, reż. Barry Sonnenfeld, wyk. Will Smith, Tommy Lee Jones, Josh Brolin
21:50 | cinemax
Barry Sonnenfeld powraca po 10 latach do kultowego cyklu, by nakłonić agentów specjalnych chroniących Ziemię przed agresją Obcych do powrotu do źródeł. Równie brawurowe co dwie poprzednie części.

Dobry chłopiec

21:00 | canal+ premium ★★★★

· FOT. THOMAS WOOD / KINO ŚWIAT

Niezbyt dalekie echo „Mechanicznej pomarańczy": 19-letni kryminalista i influencer zostaje uprowadzony przez dysfunkcjonalną rodzinę i poddany równie specyficznej co wątpliwej resocjalizacji.

HORROR
POLSKA/WIELKA BRYTANIA 2025, REŻ. JAN KOMASA. WYK. STEPHEN GRAHAM, ANDREA RISEBOROUGH, ANSON BOON

JOHN WICK 4 ★★★★
film sens., USA/Niemcy 2023, reż. Chad Stahelski, wyk. Keanu Reeves, Donnie Yen, Bill Skarsgård
21:55 | tv puls
Keanu Reeves jako najlepszy z najlepszych płatnych zabójców, który znużony ucieczką przed pościgiem prowadzi do brutalnej konfrontacji z dawnymi mocodawcami, by wreszcie odzyskać upragniony spokój.

LĘK PIERWOTNY ★★★
thriller, USA 1996, reż. Gregory Hoblit, wyk. Richard Gere, Laura Linney, Edward Norton
20:00 | stopklatka
Cyniczny prawnik podejmuje się obrony ministranta, oskarżonego o zamordowanie biskupa, by w trakcie procesu odkryć, z jak odrażającym osobnikiem ma do czynienia. Koncert gry Edwarda Nortona i Richarda Gere.

NOWA FALA ★★★★
film biograficzny, Francja/USA 2025, reż. Richard Linklater, wyk. Guillaume Marbeck, Zoey Deutch, Aubry Dullin
19:15 | canal+ premium
Richard Linklater inscenizuje reportaż z planu filmu „Do utraty tchu", kręconego w Paryżu w 1959 roku, kluczowego dzieła francuskiej Nowej Fali, rewolucjonizującej światowe kino lat 60. XX wieku.

PRZEPIĘKNE ★★★
komedia, Polska 2025, reż. Katarzyna Priwieziencew, wyk. Hanna Śleszyńska, Olaf Lubaszenko, Marta Nieradkiewicz
21:35 | tvn
Kino kobiece ku pokrzepieniu: sześć pań w różnym wieku i o różnym statusie społecznym (a także w różnych sytuacjach życiowych) szuka sposobu zaspokojenia swych wyobrażeń i ambicji. Jakże ludzkie!

SCHMIDT ★★★★
dramat obycz., USA 2002, reż. Alexander Payne, wyk. Jack Nicholson, Kathy Bates, Hope Davis
20:00 | tvp kultura
Wielki Jack Nicholson (oklaski i nominacja do Oscara) jako świeży emeryt i wdowiec, który podróżując wozem kempingowym na ślub córki, ma wreszcie czas zastanowić się nad sensem życia.

SULLY ★★★★
dramat obycz., USA 2016, reż. Clint Eastwood, wyk. Tom Hanks, Aaron Eckhart, Laura Linne
21:25 | tvp 1
Demokrata Tom Hanks przyjmuje rolę u konserwatysty Clinta Eastwooda, by opowiedzieć prawdziwą historię pilota, który wylądował awaryjnie na rzece Hudson, a potem został poddany upokarzającemu śledztwu.

SUPERGIRL ★★
film s.f., USA 2026, reż. Craig Gillespie, wyk. Milly Alcock, Matthias Schoenaerts, Eve Ridley
21:45 | hbo
Z uniwersum DC Comics: Supergirl, kuzynka Supermana, dołącza do pościgu za kosmicznym piratem i wszelkim złem wcielonym, który otruł jej psa, ale ukrywa antidotum, aktywne przez trzy dobry.

WROGOWIE PUBLICZNI ★★★
dramat kryminalny, USA/Japonia 2009, reż. Michael Mann, wyk. Christian Bale, Johnny Depp, Marion Cotillard
22:00 | polsat
Mit Johna Dillingera, gangstera zastrzelonego po wyjściu z kina, w ujęciu Michaela Manna: jako aktorski pojedynek Johna Deppa i Christiana Bale'a w nawiązaniu do klasyki kina gangsterskiego.

ZGIŃ, KOCHANIE ★★★
dramat, Wlk. Brytania/Kanada/USA 2025, reż. Lynne Ramsay, wyk. Jennifer Lawrence, Robert Pattinson, Lakeith Stanfield
22:50 | canal+ premium
Mieszkająca w stresującym otoczeniu, młoda kobieta, matka i zarazem aspirująca pisarka, nie może uwolnić się od depresji poporodowej, a zmęczony umysł sugeruje jej coraz bardziej nieodpowiedzialne kroki.

KONRAD J. ZARĘBSKI

eprasa.pl 1425c20e14

SOBOTA 19.09

TVP1

07:00 Msza święta
07:40 Rok w ogrodzie (1183)
08:05 Rok w ogrodzie extra
08:20 Pełnosprawni
08:50 Ranczo (9/13)
09:50 Felicita (4,5,6)
11:25 Ojciec Mateusz XXI (2)
12:10 Przed ekranem
12:20 Dobre strony (5)
12:35 Królowe Dzikiego Zachodu (Les pétroleuses) - western F/Włochy/Hiszp./Wlk. Brytania 1971 (110 min)
14:25 Okrasa łamie przepisy (412) - mag. kulinarny
15:00 Rolnik szuka żony (2) - reality show Polska 2026
16:00 Zaraz wracam (7,8)
17:00 Teleexpress
17:35 Koncert - Polska 2026
18:40 Jaka to melodia? (5960)
19:30 19.30 - wiadomości
19:55 Pytanie dnia, pogoda

20:25 **Komisarz Alex XXVI** (3) - serial kryminalny
21:25 **Sully** - dramat obycz. ★★★★ USA 2016, reż. Clint Eastwood, wyk. Tom Hanks, Aaron Eckhart, Laura Linney (105 min)
23:10 **Pełnia zła (Malice)** ★★★ - thriller psychologiczny USA/Kan. 1993, reż. Harold Becker, wyk. Alec Baldwin (120 min)
01:10 **25 lat niewinności. Sprawa Tomka Komendy** ★★★★ - dramat obycz. Polska 2020 (125 min)

TVP2

05:10 Barwy szczęścia
06:25 M jak miłość
07:30 Pytanie na śniadanie – pobudka (7681) - mag.
07:55 Pytanie na śniadanie (7681) - mag. Polska 2026
11:20 Super Gary. Gotuj z Bosacką! (3) - mag. kulinarny
12:05 W poszukiwaniu dobrego filmu (49) - mag. kulturalny
12:35 Informacje kulturalne
13:05 Panna młoda
14:00 Familiada (3138)
14:35 Koło fortuny (2221)
15:15 Szansa na sukces. Opole 2027 (2) - show
16:20 Na dobre i na złe
17:20 Panna młoda
18:15 Omnibus – szybcy i mądrzy (42) - teleturniej
19:10 Słowo na niedzielę (1181) - program religijny
19:25 Rodzinka.pl XIX (1)

20:00 **Rodzinka.pl XIX** (2) - serial komediowy
20:30 **The Voice of Poland: Przesłuchania w ciemno** (3, 4)
23:00 **Program rozrywkowy**
23:30 **Postaw na milion** (392) - teleturniej
00:30 **Królowe życia (Poms)** ★★★ - komedia Wlk. Brytania/USA 2019, reż. Zara Hayes (95 min)
02:05 **Reguła milczenia (The Company You Keep)** ★★★ - thriller USA/Kanada 2012 (125 min)

POLSAT

05:25 Telezakupy TV Okazje
06:00 Nowy dzień - mag. informacyjny Polska 2026
08:00 Halo tu Polsat (3178) - magazyn Polska 2024
11:50 Nasz nowy dom (374) - reality show Polska 2026
13:15 Gru, Dru i Minionki (Despicable Me 3) - film animowany USA 2017 (105 min)
15:00 Kevin sam w Nowym Jorku (Home Alone 2: Lost in New York) - kom. USA 1992, reż. Chris Columbus (150 min)
17:30 Awantura o kasę (290) - teleturniej Polska 2026
18:50 Wydarzenia, sport, pogoda - wiadomości
19:15 Prezydenci i premierzy - program publicystyczny
19:25 Wypasiona Kuchnia (20) - serial komediowy Polska 2026, wyk. Piotr Gąsowski

19:55 **Kabaret na żywo. Młodzi i moralni. Nad mętną rzeką** (3) - kabaret i satyra
22:00 **Wrogowie publiczni (Public Enemies)** ★★★ - dramat krym. USA/Japonia 2009, reż. Michael Mann, wyk. Christian Bale (180 min)
01:00 **Transfer (Rendition)** ★★★ - thriller USA/RPA 2007, reż. Gavin Hood, wyk. Jake Gyllenhaal, Reese Witherspoon, Alan Arkin (160 min)

TVN

05:40 Uwaga! (8090) - mag. reporterów Polska 2026
05:55 Ukryta prawda (17/60)
06:50 Kobieta na krańcu świata XVII - cykl reportaży
07:45 Dzień Dobry TVN (5780) - magazyn Polska 2026
11:30 Dobrze zrobione w domu (5) - mag. Polska 2026
11:35 Na Wspólnej - serial obyczajowy Polska 2026
13:35 Kobieta na krańcu świata XVII - cykl reportaży
14:05 MasterChef (2) - show Polska 2026
15:45 Clifford. Wielki czerwony pies (Clifford, the Big Red Dog) - film familijny USA/Kanada/Wlk. Brytania 2021, reż. Walt Becker (130 min)
17:55 Taskmaster (3) - program rozrywk. Polska 2026
19:00 Fakty, sport, pogoda

19:45 **Azja Express** (3) - reality show Polska 2026
21:35 **Przepiękne** ★★★ - komediodramat Polska 2025, reż. Katarzyna Priwiezientcew, wyk. Hanna Śleszyńska, Olaf Lubaszenko, Marta Nieradkiewicz (140 min)
23:55 **To: Rozdział 2 (It: Chapter Two)** ★★ - horror USA/Kanada 2019, reż. Andy Muschietti, wyk. James McAvoy, Jessica Chastain (215 min)
03:30 **Uwaga!** (7741)

TV PULS

06:00 Kobra – oddział specjalny XXV (9,10,1/10)
09:00 Taki jest świat (37)
09:25 Boso przez świat: Wenezuela – boso, ale w ostrogach (68)
10:00 Lombard. Życie pod zastaw XIV (22,24,26,28,30, 11, 12,13,14,15) - serial obycz. Polska 2024, wyk. Zbigniew Buczkowski. Marek Wójcik chce przekazać córce zakład pogrzebowy, ale księgowy doradza mu, by sprzedał firmę niejakiemu Szupińskiemu. Początkowo Wójcik przystaje na pomysł, ale gdy zmienia zdanie, Szupiński nasyła na niego swojego ochroniarza.
20:00 **Uprowadzona II (Taken 2)** ★★★ - film sens. Francja 2012, reż. Olivier Megaton, wyk. Liam Neeson, Maggie Grace (115 min)
21:55 **John Wick 4 (John Wick: Chapter 4)** ★★★★ - film sens. USA/Niemcy 2023, reż. Chad Stahelski, wyk. Keanu Reeves, Donnie Yen, Ian McShane (190 min)
01:05 **Revolt** - film s.f. USA ★★★ 2017, reż. Joe Miale, wyk. Lee Pace (115 min)

TVN7

06:00 Wiza na miłość: pierwsze spotkanie III - serial dok.
06:55 New Looney Tunes II - serial anim. USA 2016
07:10 Film o pszczołach - film anim. USA/Kanada 2007
09:00 The Floor (5, 6)
10:15 Ukryta prawda (14/60) - serial fabularno-dok.
11:20 Mówię Wam (5) - mag.
12:35 Ukryta prawda (15,16/60) - serial fab.-dok.
14:40 Szpital św. Anny (35,36/50) - serial obycz.
16:40 Detektywi III (31/60)
17:40 Vabank - komedia kryminalna Polska 1981, reż. Juliusz Machulski, wyk. Jan Machulski (140 min)
20:00 **Zapowiedź (Knowing)** ★★ - thriller USA/Wlk. Brytania/Australia 2009, reż. Alex Proyas, wyk. Nicolas Cage, Chandler Canterbury, Rose Byrne, Lara Robinson (155 min)
22:35 **Diuna (Dune: Part One)** ★★★★ - film s.f. USA/Kan. 2021, reż. Denis Villeneuve (195 min)
01:50 **La La Land** ★★★★★ - film muzyczny USA 2016, reż. Damien Chazelle, wyk. Ryan Gosling (150 min)

MEZZO

13:05 Intermezzo
13:30 McCoy Tyner: Piano Solo - koncert Niemcy 1983
14:20 Richter, enigma
16:55 Danish National Symphony Orchestra, Fabio Luisi: Scriabine, Le Poème de l'extase - muzyka klasyczna
17:15 Danish National Symphony Orchestra, Fabio Luisi, Pierre-Laurent Aimard: Scriabine, Prométhée - muzyka klasyczna Dania 2024
17:50 Orkiestra Paryska, K. Mäkelä: Copland, Connesson, Gershwin, Tower, Varèse
19:10 James Carter „Trane: A Centennial Supreme"
20:30 Giuseppe Verdi: Otello - opera Hiszpania 2025
23:00 Filharmonicy Wiedeńscy, Riccardo Muti: IX Symfonia Beethovena

PULS 2

08:00 Pingwiny z Madagaskaru (18/26) - serial anim.
08:35 Prawie jak gladiator - film anim. Wlk. Brytania/F/Włochy/USA/Indie 2012
10:40 Balerina - film anim. Francja/Kanada 2016
12:20 Wojciech Cejrowski. Boso: Meksyk/Paragwaj (6, 7, 8)
14:25 Gwiazdy Mazurskiej Nocy Kabaretowej (4, 5)
16:25 Zaklęta księżniczka 2 - film fantasy Czechy 2022
19:00 Mavka i strażnicy lasu - film anim. Ukraina 2023, reż. Oleh Malamuzh, Oleksandra Ruban, Yevheniy Yermak
21:15 Grzeczne dziewczyny tego nie robią - kom. USA 2020, reż. Chris Riedell, Nick Riedell
23:00 Mizantrop - thriller USA/Kan. 2023, reż. Damián Szifron, wyk. Shailene Woodley

TV4

07:00 Galileo - pr. popularn.
09:05 #JesteśmyDlaDzieci (345) - mag. Polska 2026
09:30 A na obiad... (2)
09:35 Galileo
12:40 Chiński zodiak - komedia sensacyjna Hongkong/Chiny 2012, reż. Jackie Chan, wyk. Jackie Chan, Oliver Platt, Laura Weissbecker
14:55 Policjantki i policjanci XXV (1,2,3,4) - serial obycz. Polska 2026, wyk. Mariusz Węgłowski, Paweł Kowalczyk
19:00 Wypasiona Kuchnia
19:05 Policjantki i policjanci
20:05 A na deser... (12) - mag. kulinarny Polska 2026
20:20 Sprawiedliwi – wydział kryminalny XXI (9,10,11,12) - serial krym. Polska 2026
00:20 Gwiazdy kabaretu (182, 176) - kabaret i satyra

METRO

07:00 Gorączka złota XII (18,19/24) - serial dok.
08:55 Klan z Alaski III (11,12,13/32) - serial dok.
11:55 Złomowisko PL V - serial dok. Polska 2017
13:55 Makłowicz w drodze (10, 4) - mag. kulinarny
15:05 Farma Clarksona (8)
16:10 Azja Express (2)
17:55 Kryminalni (7,8) - serial krym. Polska 2004, wyk. Marek Włodarczyk, Maciej Zakościelny
20:00 Grunt to rodzinka - komedia Francja 2004, reż. Alain Berbérian, wyk. Christian Clavier, Caterina Murino
22:00 Gniew tytanów - film przyg. USA/Hiszpania 2012 , reż. Jonathan Liebesman, wyk. Sam Worthington
00:00 Kuba Wojewódzki (3)
01:05 Szpital (21/67)

eprasa.pl 1425c20e14

SOBOTA 19.09

STOPKLATKA

08:00 Komisarz Rex VII (9,10/13) - serial sens.
10:00 Hudson i Rex IV (6,7/16) - serial krym.
12:00 Kryminalne zagadki Mazur (4) - serial kryminalny Niemcy 2021
14:00 Flintstonowie: Niech żyje Rock Vegas (The Flintstones in Viva Rock Vegas) - komedia USA 2000, reż. Brian Levant (115 min)
15:55 Nie ma róży bez ognia - kom. Polska 1974, reż. Stanisław Bareja (120 min)
17:55 A oni dalej grzeszą, dobry Boże! (Qu'est-ce qu'on a tous fait au Bon Dieu ?) - komedia F/B 2021, reż. Philippe de Chauveron, wyk. Christian Clavier (125 min)
20:00 Lęk pierwotny (Primal Fear) - thriller USA 1996, reż. Gregory Hoblit, wyk. Richard Gere (160 min)
22:40 Uprowadzona III (Taken 3) - film sens. USA/Hiszpania/Francja 2014, reż. Olivier Megaton (135 min)
00:55 Dług - thriller Polska 1999, reż. Krzysztof Krauze (130 min)

KINO POLSKA

07:40 Polska Kronika Filmowa 8A/72 - reportaż Polska 1972
07:55 Polska Kronika Filmowa 49A/72 - reportaż Polska 1972
08:10 Reksio - serial anim.
08:35 Miś Kudłatek (9,10)
09:00 Podróże Pana Kleksa: Wysłannicy Bajdocji (1) - film dla dzieci ZSRR/Polska 1985
10:55 Podróże Pana Kleksa: Wyspa Wynalazców (2) - film dla dzieci ZSRR/Polska 1985
12:45 Podróż za jeden uśmiech - film przyg. Polska 1972, reż. Stanisław Jędryka
14:30 Widzisz? - film krótkometrażowy Polska 2025
15:05 Ranking Naj Polskiego Kina - serial dok. Polska 2024
15:55 Hallo Szpicbródka, czyli ostatni występ króla kasiarzy - komedia muzyczna Polska 78
18:20 Poszukiwany, poszukiwana - komedia Polska 1974, reż. Stanisław Bareja
20:00 Seksmisja - komedia Polska 1984, reż. Juliusz Machulski, wyk. Olgierd Łukaszewicz, Jerzy Stuhr
22:40 Sztos - komedia sensacyjna Polska 1996, reż. Olaf Lubaszenko, wyk. Jan Nowicki
00:15 Job, czyli ostatnia szara komórka - komedia Polska 2006, reż. Konrad Niewolski, wyk. Borys Szyc

ALE KINO+

09:30 Natalie Portman: Niepokorna ikona Hollywoodu - film dok.
10:40 Będzie lepiej (Une année difficile) - komediodramat F 23, reż. Olivier Nakache, Eric Toledano, wyk. Pio Marmaï (145 min)
13:05 Morderstwo w Orient Expressie (Murder on the Orient Express) - film krym. USA/Wlk. Brytania 1974, reż. Sidney Lumet (150 min)
15:35 Patience II (3,4/8)
17:50 Niemożliwe (The Impossible) - film katas. USA/Hiszpania/Tajlandia 2012, reż. J.A. Bayona (140 min)
20:10 Feralna noc (The Bag Man) - thriller USA/Bahama 2014, reż. David Grovic, wyk. Rebecca Da Costa (135 min)
22:25 Byliśmy żołnierzami (We Were Soldiers) - dramat wojenny USA/Niemcy/F 2002, reż. Randall Wallace (160 min)
01:05 Sweat - dramat obyczajowy Polska/Szwecja 2019, reż. Magnus von Horn (130 min)

POLSAT FILM

08:20 Był sobie kosmos
10:05 Paddington - film anim. Wlk. Brytania/Francja 2014
12:05 Powrót do przyszłości II - film przyg. USA 1989
14:15 Faceci w czerni III - film s.f. USA 2012, wyk. Will Smith
16:35 Minionki rozrabiają - film animowany USA 2013
18:40 Uncharted - film przyg. USA/Hiszpania 2022
21:00 Kod da Vinci - thriller USA/Malta/F/Wlk. Brytania 2006, reż. Ron Howard
00:15 21 - dramat obycz. USA 2008, reż. Robert Luketic

FILMBOX+ ONE

07:55 Strażnik Teksasu V
10:55 Vera V (3/4) - serial krym. Wlk. Brytania 2015
12:55 Sierżant Bilko - komedia USA 1996, reż. Jonathan Lynn
14:50 E.T. - film s.f. USA 1982, reż. Steven Spielberg
17:10 Zaginione miasto Z - film biograficzny USA 2016
20:00 Vera: Ciemna Droga VI (1/4) - serial krym. Wlk. Bryt. 2016, wyk. Brenda Blethyn
22:05 Gentleman z rewolwerem - komedia kryminalna USA/Wlk. Brytania 2018
00:05 Liberator - film sensacyjny USA/Francja 1992

TVP KULTURA

09:25 Panna Nikt - dramat obycz. Polska 1996, reż. Andrzej Wajda (115 min)
11:20 Kosmos 1999 II (7/24) - serial sensacyjny
12:25 Wydarzenie aktualne
13:00 Hollywoodzki remake
14:05 Jutro idziemy do kina - dramat wojenny Polska 2007, reż. Michał Kwieciński (120 min)
16:05 Alternatywy 4 (8/9)
17:15 Tamte lata, tamte dni
18:00 Niewiniątka (The Children's Hour) - dramat obycz. USA 1961, reż. William Wyler, wyk. Audrey Hepburn (120 min)
20:00 Schmidt (About Schmidt) - dramat obyczajowy USA 2002, reż. Alexander Payne, wyk. Jack Nicholson, Kathy Bates (135 min)
22:15 Klub Jazzowy (13)
23:30 Cube - dramat Kanada 1997, reż. Vincenzo Natali, wyk. Nicole de Boer (105 min)
01:15 Wstęp do filmu
01:20 Turkusowa suknia (Le bleu du caftan) - dramat obycz. Francja/Maroko/Belgia/Dania 2022 (130 min)

WARNER TV

10:45 W aromacie kawy - komedia romant. USA 2023
12:30 Paszport do Paryża - komedia USA 1999
14:10 Głupi i głupszy II: Kiedy Harry poznał Lloyda - komedia USA 2003, reż. Troy Miller
15:50 Sok z żuka - komedia USA 1988, reż. Tim Burton
17:35 Akademia policyjna III - komedia USA/Kanada 1986
19:15 Skazani na Shawshank - dramat psycholog. USA 1994
22:05 Jackie Chan: Przyjemniaczek - komedia krym. Hongkong 1998

PARAMOUNT

07:45 Rango - film anim. USA/Wlk. Brytania 2011
10:00 Mali agenci - komedia sensacyjna USA 2001, reż. Robert Rodriguez
11:55 Forrest Gump - tragikomedia USA 1994
15:00 Dirty Dancing - film muzyczny USA 1987
17:05 Dungeons & Dragons: Złodziejski honor - film fantasy USA 2023
20:00 Wybuchowa para - komedia sensacyjna USA 2010, reż. James Mangold
22:25 Oczy szeroko zamknięte - thriller Wlk. Bryt./USA 1999

HBO

09:15 Piraci, którzy nic nie robią - film anim. USA/Kanada 2008 (85 min)
10:40 Karate Kid: Legendy - komedia USA/Kanada 2025 (95 min)
12:15 Jak wytresować smoka II - film anim. USA/Indie 2014, reż. Dean DeBlois (100 min)
13:55 Spider-Man: Bez drogi do domu - film s.f. USA 2021 (145 min)
16:20 Anna Karenina - dramat obycz. Wlk. Brytania/USA 2012, reż. Joe Wright (130 min)
18:30 Kot w butach - film anim. USA 2011, reż. Chris Miller (90 min)
20:00 Pillion - komedia Wlk. Brytania/Irlandia 2025, reż. Harry Lighton, wyk. Harry Melling, Alexander Skarsgård (105 min)
21:45 Supergirl - film s.f. USA 2026, reż. Craig Gillespie (90 min)
23:15 Nie oddychaj 2 - thriller USA 2021, reż. Rodo Sayagues (100 min)
00:55 MaXXXine - horror USA/Wlk. Brytania/Nowa Zelandia 2024, reż. Ti West (100 min)

CINEMAX

14:10 Na ringu z rodziną - komediodramat Wlk. Brytania/USA/Meksyk 2019
15:55 Lepiej być nie może - komedia USA 1998
18:10 Wyścig z czasem - film s.f. USA 2011
20:00 Podwójne uderzenie - film sensacyjny USA 1991, reż. Sheldon Lettich
21:50 Faceci w czerni III - film s.f. USA 2012, wyk. Will Smith
23:35 Dawno temu w Gazie - kom. Palestyna/F/Niemcy/Port./Arabia Saud./Wlk. Brytania/Jordania/Katar 2025

ROMANCE TV

08:30 Górski lekarz (6,7,8/8)
13:20 Ojcowskie radości - komedia Niemcy 2022
15:15 Statek marzeń - serial obyczajowy Niemcy 2023
17:00 Lato w Szwarcwaldzie - dramat obyczajowy Niemcy 2024, reż. Michael Karen
18:55 Falk (5/6) - serial obyczajowy Niemcy 2018
20:00 Lost w Fusecie – Ślad cieni: Ślad cieni, część 1. - film kryminalny Niemcy 2024
21:55 Zabójcza układanka (3)
23:55 Rosamunde Pilcher: Letnie marzenie - romans Austria/Niemcy 2004

CANAL+ PREMIUM

08:05 Yintah - film dok.
10:10 Premierowa jazda
10:25 Most do Terabithii - film fantasy USA 2007, reż. Csupó Gábor (95 min)
12:00 Łapu-Capu (225)
12:15 LARP. Miłość, trolle i inne questy - komedia Polska 2025 (95 min)
13:50 Zmierzch - film fantasy USA/Wlk. Brytania 2008, reż. Catherine Hardwicke (120 min)
15:50 Ultimatum Bourne'a - film sensacyjny USA/Niemcy/Francja/Hiszpania 2007 (115 min)
17:45 Skok na milion - kom. F/B 2025, reż. Grégoire Vigneron (90 min)
19:15 Nowa fala - film biograficzny Francja/USA 2025, reż. Richard Linklater (105 min)
21:00 Dobry chłopiec - horror Polska/Wlk. Brytania 2025, reż. Jan Komasa, wyk. Stephen Graham (110 min)
22:50 Zgiń, kochanie - dramat Wlk. Brytania/Kanada/USA 2025, reż. Lynne Ramsay (120 min)
00:50 Lwica - film sens. Wlk. Brytania 2025 (100 min)

TVN FABUŁA

11:15 Wiosna, panie sierżancie - komedia Polska 1974
13:30 Grunt to rodzinka - komedia Francja 2004
15:30 Jak rozmawiać z psem - komedia USA/Wlk. Brytania/Chiny 2021, reż. Gil Junger
17:30 Sabrina - komedia romant. USA/Niemcy 1996
20:00 Akademia pana Kleksa - film fantasy Polska 2023
22:50 Idealny facet dla mojej dziewczyny - komedia romantyczna Polska 2009
01:25 Focus - komedia kryminalna USA/Argentyna 2015

AMC

09:05 Przygody Herkulesa - film przyg. Włochy/USA 1983
10:50 Hercules II - film przyg. USA/Włochy/Holandia 1985
12:45 Dzielnica Lakeview - thriller USA 2008
15:05 Wybuchowa para - komedia sens. USA 2010
17:20 Ip Man III - film biograficzny Chiny/Hongkong 2015
19:45 Gattaca – szok przyszłości - film s.f. USA 1997, reż. Andrew Niccol, wyk. Ethan Hawke, Uma Thurman
22:00 30 dni mroku - horror USA/Nowa Zelandia 2007
00:25 Thirst - horror USA 2015

eprasa.pl 1425c20e14

AXN

08:05 FBI: International IV (22/22) - serial akcji USA 2025
09:10 FBI: Most Wanted V
10:10 Rekrut V (21,22/22)
12:10 Rekrut: Feds (1,2,3/22)
15:05 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XV - serial krym.
20:00 Olimp w ogniu - film sensacyjny USA 2013
22:25 Londyn w ogniu - film sens. USA/Wlk. Brytania/ Bułgaria 2016, reż. B. Najafi
00:15 Underworld: Bunt Lykanów - film sensacyjny USA/Nowa Zelandia 2009

EPIC DRAMA

08:00 Panna Scarlet i komisarz IV (6/6) - serial krym.
09:10 Panna Scarlet V (1,2/6) - serial krym. Wlk. Bryt. 2025
11:30 Agenci NCIS XVI (22,23,24,1,2/24) - serial krym. USA 2019, wyk. Mark Harmon
16:00 Panna Marple VI (3/3) - serial krym. Wlk. Bryt. 2013
17:55 Poirot VII (1/2) - serial krym. Wlk. Brytania 2000
20:00 Detektyw Murdoch: Upadek domu Newsome'ów XIX - serial kryminalny
21:00 Inspektor Ricciardi (5,6/6) - serial kryminalny
01:30 Hiszpańska księżniczka

TVN STYLE

11:30 Jestem z Polski IX (8,4,4/15) - serial dok.
14:30 Do zobaczenia II (8/11) - cykl reportaży Polska 2025
15:00 Bitwa o gości (7)
16:00 Ostre cięcie (7)
17:00 Zgłoś remont (8)
18:00 Mniej znaczy więcej. Live Better For Less (2)
18:35 Ugotowani w parach (11) - reality show Polska 2023
19:35 Kuchenne rewolucje (11, 12) - reality show Polska 18
21:40 Top Model (3)
23:10 Nagi raj. Wielka Brytania - reality show Wlk. Bryt. 2025

TVN TURBO

09:30 Zawodowi handlarze
10:15 Moto kombat (2)
11:00 Ciężarówką przez pół świata (2/8) - serial dok.
12:00 Mobilni mechanicy (3)
12:45 Wojny samochodowe (2, 3, 4) - program rozrywkowy
15:45 Uwaga! Oszust: Ściema z ogłoszenia II (2,14/17)
16:45 Zawodowi handlarze (2)
17:30 Jeździć, obserwować VIII
18:15 Z drugiej ręki (2)
19:00 Mobilni mechanicy (5, 6)
20:30 Zawodowi handlarze (9, 10) - mag. motoryzacyjny
22:00 Naprawy nie do naprawy
23:30 The Grand Tour (2)

BBC FIRST

08:30 Shakespeare i Hathaway: prywatni detektywi
10:30 Morderstwa w Midsomer V (4,4/4) - serial krym.
12:35 Ojciec Brown X (5,6,7/10) - serial krym.
15:35 Shakespeare i Hathaway: prywatni detektywi
17:35 Z pamiętnika położnej XI
18:40 Śmierć z dala od palm III
19:45 Śmierć pod palmami X
21:00 Lynley (1/4) - serial krym. Wlk. Brytania 2025
22:00 Milczący świadek XXIV (7,8/10) - serial krym.

FX

08:25 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku IX (1,2/17)
10:15 Z Archiwum X IV (20,21/24) - serial s.f.
12:05 The Mandalorian (5,6/8)
13:40 Pojutrze - film katas. USA 2004, reż. Roland Emmerich
16:10 Titanic - film katastroficzny USA/Meksyk 1997
20:00 Obcy: Ziemia (5,6/8) - serial grozy USA/Wlk. Bryt. 2025, wyk. Sydney Chandler
22:30 Kolekcjoner kości - thriller USA/Kanada 1999
00:55 Na krawędzi - film sens. USA/Włochy/Francja/Japonia 1993, reż. Renny Harlin

HGTV

08:20 Wymarzony dom we Włoszech (3/12) - serial dok.
09:10 Nowa Maja w ogrodzie (36, 37, 38) - magazyn
10:45 Uratuj swój ogród (25)
11:45 Najbrzydsze podwórko w dzielnicy (5,6/12)
12:45 Pogromcy chaosu (8)
13:40 Weekendowa metamorfoza (7, 8) - reality show
15:35 Polowanie na ogród V
17:15 House Hunters (1, 2, 3)
18:55 Weekendowa metamorfoza (3, 3, 4) - reality show
21:40 Mieszkanie na miarę IV
23:35 Zamek w spadku (7, 8)

BBC LIFESTYLE

08:00 Mistrzowie ceramiki (6)
09:10 Koreańska uczta Eda i Ryu (3) - mag. kulinarny
10:15 Ekskluzywne hotele
11:15 Najdroższe brytyjskie domy II (1/8) - serial dok.
12:15 W świecie luksusu (6/6)
13:20 Mistrzowie szycia (7, 8)
15:40 Zapraszam do stołu (38, 39, 40) - mag. kulinarny
17:45 Najlepszy konsultant ślubny (3) - pr. rozrywkowy
19:00 Na bogato: sekrety pierwszej klasy (2)
20:00 Wielkie amerykańskie wypieki (3, 4) - pr. rozrywkowy
22:00 Bad Boyfriends (11, 12)

COMEDY CENTRAL

08:00 Tata ma plan IV (10/13)
08:30 Teoria wielkiego podrywu IV (8-17/24) - serial kom.
12:45 Teoria wielkiego podrywu IV (18,19/24)
13:30 Przyjaciele IX
16:50 Duchy II (5,6/22)
17:50 Gliniarz z Beverly Hills III - komedia sens. USA 1994
20:00 Dziewczyny z drużyny - komedia USA 2000
22:05 The Office PL II
00:10 Miasteczko South Park VIII (12,13,14/14) - serial animowany dla dorosłych

TVP SERIALE

08:00 Na sygnale
10:15 Ranczo II (8/13)
11:15 Na dobre i na złe
12:15 Rodzinka.pl XVIII (13,1)
13:30 Ojciec Mateusz 33 (11,12) - serial kryminalny
15:25 Komisarz Alex XXVI (2) - serial krym. Polska 2026
16:25 Ranczo II (9/13)
17:30 Czarne chmury (6)
18:35 Stawka większa niż życie (3) - serial wojenny
19:45 Ojciec Mateusz 33 (13,1,2) - serial krym.
22:40 Ranczo II (10,11/13) - serial kom. Polska 2007
00:35 Komisarz Alex XXVI (2)

CANAL+ KUCHNIA

12:55 Eva Longoria w poszukiwaniu meksykańskich smaków
13:35 Jamie Oliver (13, 14)
14:35 Ziemia, ogień i smak (6)
15:30 Nie bój ryby! (9)
16:00 Jamie: uczta za mniej (2)
16:55 Jamie Oliver (7)
17:55 Gordon, Gino i Fred: podróż w rodzinne strony (1/2)
18:50 Czego nie jeść (3)
19:50 Poza utartym szlakiem
20:40 Włoska uczta (5,6)
21:40 James Martin: hiszpańska przygoda - serial dok.
22:35 Tajemnice indyjskich smaków (6) - pr. rozrywkowy

CANAL+ DOMO

09:30 Patent na zieleń (3)
10:00 Daleko od miasta XVI (5)
10:30 Ucieczka na wieś XXII
12:15 Cuda z drewna (12/12)
13:10 Cudotwórcy: zakochaj się w swoim domu na nowo
14:10 Wielkie projekty
15:20 Gardeners' World (24)
16:30 Tomasz Pągowski. Remont u ciebie (3)
17:00 Kupione i co dalej? (1, 2)
18:00 Daleko od miasta XVI
19:00 Zbudujemy ten dom
20:00 Po pierwsze lokalizacja! Nowa Zelandia - serial dok.
21:00 Wielkie projekty X (2)
22:00 W mieście czy na wsi

PLANETE+

14:50 Najdziksze ostępy Europy II (1/5) - serial dok.
15:50 Premiera: Najdzikse ostępy Europy II (2/5)
16:45 Natura. Proces ciągłej zmiany - film dok.
17:50 Dokąd dzisiaj? IV (39,40) - serial dok. Francja 2020
18:35 Polska z góry III (2,3/8)
19:40 Klan Fondów. Filmowa dynastia - film dok.
20:50 Wszystkie twarze Javiera Bardema - film dok.
22:00 Premiera: Robert Oppenheimer - film dok.

DISCOVERY CHANNEL

12:00 Skok na Luwr - film dok.
13:00 Złomowisko PL V
15:00 Nic do zgłoszenia (5/8) - serial dok. Polska 2019
16:00 Bracia Collins biorą się do roboty - serial dok.
17:00 Ciężarówką przez Route 66 (5/7) - serial dok.
18:00 W dżungli z Edem Staffordem (5/6) - serial dok.
19:00 Fani czterech kółek: w trasie II (2/10) - serial dok.
20:00 W oku cyklonu III (7)
21:00 Najniebezpieczniejszy zawód świata XXII (9)
22:00 Alaska: Przetrwać na krańcu świata (1/8)

TVP HISTORIA

14:35 Urodzony po raz trzeci - film wojenny Polska 1989
16:10 Powstanie warszawskie. Pragnienie wolności - film dok.
16:50 Królowe, które zmieniły świat (2/6) - serial dok.
17:45 Na kłopoty Bednarski (2)
18:50 Rotmistrz. Opowieść o życiu i walce Witolda Pileckiego - film dok.
20:05 Największe tajemnice monarchii (2) - serial dok.
21:10 Człowiek w żelaznej masce - film hist. USA/F 1998
23:30 Katyń - dramat woj. PL 2007, reż. Andrzej Wajda

HISTORY

08:15 Starożytni kosmici XVI
09:15 Gwiazdy lombardu XIII
10:10 Wojny magazynowe XVII (3) - serial dok. USA 2026
11:10 Kursk: pierwsza katastrofa Putina (2/2) - serial dok.
12:05 Starożytni kosmici XIV
13:05 Jak to wyjaśnić: tajemnice UFO (3/6) - serial dok.
14:00 Niewyjaśnione tajemnice świata III (5/7) - serial dok.
14:55 Gwiazdy lombardu XXV
17:10 UFO: tajne akta kosmitów
19:05 Starożytni kosmici XVI
21:00 Starożytni kosmici (5)
23:00 Niewyjaśnione tajemnice świata V (3,4/18)

NATIONAL GEOGRAPHIC

08:00 Uwaga, katastrofa! (8)
10:00 Katastrofa w przestworzach X (3,4,5,6,7,8/13)
16:00 Supermaszyny na morzu III (4) - serial dok.
17:00 Wielkie konstrukcje III Rzeszy VI (2,3/6) - serial dok.
19:00 Sekrety starożytnej medycyny (10) - serial dok.
20:00 Grecja: miejsce pełne tajemnic (3/6) - serial dok.
21:00 Odkopać historię (2,4/10) - serial dok. USA 2026
23:00 Ciemna strona świata V (6,7/10) - serial dok. USA 2025

FOCUS TV

08:00 Rolnicy. Podlasie VII (32)
09:00 Wielkie wycieczkowce
11:00 Architektura z odzysku
12:00 Strzegąc granic IX
13:00 Rolnicy. Podlasie VIII
16:00 Podróże Gienka i Jastrzębia II (1,2) - serial dok.
17:00 Podróże z Danem Snowem II - serial dok.
18:00 Ekstremalne drogi do szkoły II (3) - serial dok.
19:00 Jak to wyjaśnić III (7/20)
20:00 Świat z góry. Zamki (4/4)
21:00 Mroczne tajemnice templariuszy (3/4) - serial dok.
22:00 Wygrać z żywiołem (6)
23:00 Poza kontrolą

BBC EARTH

08:55 Królestwo zwierząt
10:00 Dzika Wielka Brytania
11:05 Przez nieznaną Afrykę
12:05 W okowach mrozu V
17:15 David Attenborough i cuda natury IV- serial dok.
17:45 Dziki połów - serial dok.
18:40 Planety (2/5) - serial dok.
19:45 Zjawiskowa Ziemia (3/4) - serial dok. Wlk. Bryt. 2024
20:55 Życie na pustkowiu: powroty - serial dok.
21:55 W okowach mrozu: Odwilż (3/6) - serial dok.
22:50 Dzika Wielka Brytania (3) - serial dok. Wlk. Bryt. 2025

POLSAT VIASAT HISTORY

08:00 II wojna światowa – wielkie bitwy w Europie (6/8) - serial dok. Wlk. Brytania 2019
09:10 Naziści: korzenie zła
12:05 Naziści, U-booty i bitwa o Atlantyk - serial dok.
14:30 Czołg: najważniejsza broń II wojny światowej
16:45 Tajemnice Adriatyku
18:40 Cesarstwo Rzymskie: mity i fakty - serial dok.
21:00 Naziści: kosmiczny wyścig - film dok.
22:00 Wojna Adolfa Hitlera
00:15 Najważniejsze wydarzenia II wojny światowej w kolorze (3,4/10) - serial dok.

eprasa.pl 1425c20e14

Od A do Z

BOŻE CIAŁO ★★★★★
dramat obycz., Polska/Francja 2019, reż. Jan Komasa, wyk. Bartosz Bielenia, Aleksandra Konieczna, Eliza Rycembel
20:00 | stopklatka
Jedenaście polskich Orłów, nominacja do Oscara oraz inne nagrody dla wziętej z życia historii uciekiniera z poprawczaka (Bartosz Bielenia!), który udając księdza, skraca drogę pewnej społeczności do Boga.

CREED 2 ★★★
dramat obycz., USA 2018, reż. Steven Caple Jr., wyk. Michael B. Jordan, Sylvester Stallone, Tessa Thompson
22:10 | hbo
Pojedynek bokserskiego mistrza świata z rosyjskim pretendentem okazuje się pojedynkiem trenerów – Rocky'ego Balboa (Sylvester Stallone) i Ivana Drago (Dolph Lundgren), rywali z „Rocky'ego IV".

DIUNA: CZĘŚĆ DRUGA ★★★★
film przyg., USA/Kanada 2024, reż. Denis Villeneuve, wyk. Timothée Chalamet, Zendaya, Rebecca Ferguson
20:00 | tvn 7
Kontynuacja spektakularnej ekranizacji prozy Franka Herberta. Paul Atryda, uznany za mesjasza, staje na czele Arrakis, by dopełnić zemsty za zagładę swego rodu oraz ocalić świat przed widmem zagłady.

DOWÓD ŻYCIA ★★★
film sens., USA 2000, reż. Taylor Hackford, wyk. Meg Ryan, Russell Crowe, David Morse
20:00 | warner tv
Russell Crowe jako wysoko opłacany specjalista od odbijania zakładników wyrusza na poszukiwanie inżyniera, uprowadzonego przez latynoskich partyzantów – za darmo, z miłości do Meg Ryan, żony porwanego.

.KRYTYK ★★★
thriller, Wlk. Brytania/USA 2023, reż. Anand Tucker, wyk. Ian McKellen, Gemma Arterton, Mark Strong
22:20 | canal+ premium
W Londynie lat 30. XX wieku wpływowy krytyk teatralny, walcząc o zagrożoną posadę, namawia popularną aktorkę na romans z właścicielem gazety, obiecując w zamian pozytywne recenzje jej występów.

Wartość sentymentalna

20:00 | hbo
★★★★

· FOT. MATERIAŁY PRASOWE

KOMEDIODRAMAT, NORWEGIA/SZWECJA/WIELKA BRYTANIA 2025,
REŻ. JOACHIM TRIER. WYK. RENATE REINSVE, STELLAN SKARSGÅRD, INGA IBSDOTTER LILLEAAS

Grand Prix w Cannes, Oscar (i osiem nominacji) oraz kilkadziesiąt innych nagród dla opowieści o wstrząsie, jaki dotyka dwie siostry, kiedy pojawia się ich ojciec, niewidziany od dzieciństwa.

Więcej: **s. 6**

MAD MAX: NA DRODZE GNIEWU ★★★★★
film s.f., Australia/USA 2015, reż. George Miller, wyk. Tom Hardy, Charlize Theron, Nicholas Hoult
22:40 | warner tv
Po 30 latach George Miller powraca do swego bohatera – bez Mela Gibsona, ale z tą samą energią: Mad Max miesza szyki postapokaliptycznemu satrapie. Kino dynamiczne w stanie czystym.

MIŚ ★★★★
komedia, Polska 1981, reż. Stanisław Bareja, wyk. Stanisław Tym, Barbara Burska, Christine Paul-Podlasky
20:00 | kino polska
Polska schyłku gierkowskich lat 70. XX wieku w obiektywie Stanisława Barei według scenariusza Stanisława Tyma. Gryząca ironia, ale prawdziwe aż do bólu. Wręcz obiekt kultu – wstyd nie znać.

NIEPOWSTRZYMANY ★★★
film biograficzny, USA 2024, reż. William Goldenberg, wyk. Jharrel Jerome, Bobby Cannavale, Michael Peña
21:55 | cinemax
Opowieść o Anthonym Roblesie, który urodził się z jedną nogą, a mimo to, dzięki sile woli wsparciu ze strony matki oraz trenerów, spełnił marzenie o zastaniu mistrzem (akademickim Arizony) w zapasach.

POZDROWIENIA Z PARYŻA ★★
film sens., Francja/Wlk. Brytania/USA 2010, reż. Pierre Morel, wyk. John Travolta, Jonathan Rhys Meyers, Kasia Smutniak
20:40 | tvp 2
Ostrzyżony na zero John Travolta jako nieprzebierający w środkach agent specjalny, który kończy swą tajną misję w Paryżu, mając za pomocnika przylizanego gogusia z amerykańskiej ambasady.

POZEW O MIŁOŚĆ ★★
komedia romantyczna, Irlandia/Wlk. Brytania/Niemcy/USA 2004, reż. Peter Howitt, wyk. Pierce Brosnan, Julianne Moore, Michael Sheen
22:45 | tvp 1
Dwoje adwokatów – specjalistów od rozwodów, często występujących w sądzie przeciwko sobie – zakochuje się i bierze ślub, lecz ich związek nie przestaje być wystawiany na ciężkie próby.

REMINISCENCJA ★★
thriller, USA 2021, reż. Lisa Joy, wyk. Hugh Jackman, Rebecca Ferguson, Thandiwe Newton
23:30 | tvn 7
W odległej przyszłości, gdy Miami w wyniku globalnego ocieplenia niemal całe znalazło się pod wodą, specjalista od wyszukiwania zagubionych wspomnień odkrywa swoje powiązania z jedną z klientek.

ROZGRZESZENIE ★★
thriller, USA 2024, reż. Hans Petter Moland, wyk. Liam Neeson, Ron Perlman, Frankie Shaw
22:05 | tv puls
Niezawodny Liam Neeson jako starzejący się gangster, który szuka kontaktu z porzuconymi przez laty dziećmi, lecz wcześniej musi zerwać ze światem przestępczym, który nie chce z niego rezygnować

SZEF ROKU ★★★★
komedia, Hiszpania 2021, reż. Fernando León de Aranoa, wyk. Javier Bardem, Manolo Solo, Almudena Amor
22:25 | ale kino+ hd
Producent wag zabiega o prestiżową nagrodę, kiedy w dniu wizytacji branżowego jury przed bramą fabryki pojawia się niedawno zwolniony pracownik. Plus Javier Bardem jako niekoniecznie godny szacunku szef.

URODZONY PO RAZ TRZECI ★★
film wojenny, Polska 1989, reż. Stanisław Jędryka, wyk. Anna Ciepielewska, Andrzej Grabarczyk, Bronisław Pawlik
22:30 | tvp historia
Zamknięcie telewizyjnego cyklu o oficerze wywiadu AK, który dał się „uśmiercić", by zmylić ścigające go gestapo.

KONRAD J. ZARĘBSKI

eprasa.pl 1425c20e14

NIEDZIELA 20.09

TVP1

07:00 Msza święta
08:00 Tydzień (1099)
08:30 Pociąg do Polski (3) - serial dok. Polska 2026
09:05 U Pana Boga w ogródku (3/12) - serial komediowy
10:00 Ojciec Mateusz 35 (6)
10:55 Komisarz Alex XXVI (3)
11:55 Między ziemią a niebem
12:00 Anioł Pański
12:15 Między ziemią a niebem
12:45 Portret kapłana (21)
13:05 Małe wielkie podróże
14:05 Rolnik szuka żony. Odwiedziny (2) - serial dok.
14:30 Lalka (3/9) - serial obycz.
16:00 Zaraz wracam (9,10)
17:00 Teleexpress
17:35 Daję słowo – Maciej Orłoś (43) - talk-show
18:40 Jaka to melodia? (5961)
19:30 19.30 - wiadomości
19:55 Pytanie dnia, pogoda

20:25 **Gra z Cieniem II** (3) - serial krym. Polska 26, wyk. Natalia Rybicka
21:25 **Rolnik szuka żony** (3)
22:20 **Rolnik szuka żony. Odwiedziny** (3)
22:45 **Pozew o miłość (Laws of Attraction)** ★★ - komedia romantyczna Irlandia/Wlk. Brytania/Niemcy/USA 2004, reż. Peter Howitt (105 min)
00:30 **Sully** - dramat obycz. ★★★★ USA 2016, reż. Clint Eastwood (100 min)
02:10 **Jaka to melodia?**

TVP2

05:10 Barwy szczęścia - serial obycz. Polska 2026
06:25 M jak miłość
07:30 Pytanie na śniadanie – pobudka (7682) - mag.
07:55 Pytanie na śniadanie (7682) - mag. Polska 2026
11:00 Jak to się mówi, czyli Kasia u Bralczyka
11:35 The Voice of Poland
14:00 Familiada (3139)
14:35 Koło fortuny (2222) - teleturniej Polska 2026
15:10 Szansa na sukces. Opole 2027 (3) - show
16:10 Europa da się lubić – nowe pokolenie (3) - teleturniej Polska 2026, program prowadzi Katarzyna Zielińska
17:15 Tak to leciało! (88)
18:15 Omnibus – szybcy i mądrzy (43) - teleturniej
19:10 Kocham Cię, Polsko! (2)

20:40 **Pozdrowienia z Paryża (From Paris with Love)** ★★ - film sens. Francja/Wlk. Brytania/USA 2010, reż. Pierre Morel, wyk. John Travolta, Jonathan Rhys Meyers (100 min)
22:20 **Ferrari** - film biograficzny ★★★ Wlk. Brytania/Włochy/Arabia Saudyjska 2023, reż. Michael Mann (145 min)
00:45 **Będziemy mieszkać razem** - serial sensacyjny Polska 2023

POLSAT

05:25 Telezakupy TV Okazje
06:00 Nowy dzień - mag. informacyjny Polska 2026
08:00 Halo tu Polsat (3186) - magazyn Polska 2024
11:20 Nasz nowy dom (375) - reality show Polska 2026
12:40 Aladyn (Aladdin) - film przyg. USA/Wlk. Brytania/Singapur/Kanada/Czechy/Serbia/Chiny 2019 (165 min)
15:25 Twoja twarz brzmi znajomo (228) - program rozrywkowy Polska 2026
17:30 Awantura o kasę (291) - teleturniej Polska 2026
18:50 Wydarzenia, sport, pogoda - wiadomości
19:15 Wypasiona Kuchnia (21) - serial kom. Polska 2026, wyk. Piotr Gąsowski
19:35 Być gwiazdą (3) - cykl reportaży Polska 2026

19:55 **Dancing with the Stars. Taniec z gwiazdami** (186) - program rozrywkowy Polska 26
22:50 **Jeszcze większe dzieci (Grown Ups 2)** ★★ - komedia USA 2013, reż. Dennis Dugan, wyk. Adam Sandler, Chris Rock (130 min)
01:00 **Boski żigolo (Deuce Bigalow: Male Gigolo)** ★ - komedia romantyczna USA 1999, reż. Mike Mitchell, wyk. Rob Schneider (115 min)

TVN

05:40 Uwaga! (7741) - mag. reporterów Polska 2025
05:55 Ukryta prawda (18/60)
06:50 Kuchenne rewolucje: Łódź – Burger i Spółka XXVII (11) - reality show Polska 2023
07:45 Dzień Dobry TVN (5781) - magazyn Polska 2026
11:30 Kobieta na krańcu świata XVII - cykl reportaży
12:40 Co za tydzień (1261) - magazyn Polska 2026
13:30 Azja Express (3) - reality show Polska 2026
15:20 Sonic 2. Szybki jak błyskawica (Sonic the Hedgehog 2) - film anim. USA/Japonia/Kanada/Wlk. Brytania 2022, reż. Jeff Fowler (150 min)
17:50 Kuchenne rewolucje: Chorzów – Frelka i Hanys 33 (3) - reality show Polska 2026
19:00 Fakty, sport, pogoda

19:45 **MasterChef** (3) - show Polska 2026
21:25 **Spadek (Inheritance)** ★★ - komediodramat Polska 2024, reż. Sylwester Jakimow, wyk. Jan Peszek, Maciej Stuhr, Joanna Trzepiecińska, Mateusz Król (125 min)
23:30 **Gra fortuny (Operation Fortune: Ruse de guerre)** ★★★ - thriller USA 2023, reż. Guy Ritchie, wyk. Jason Statham, Aubrey Plaza (145 min)
01:55 **Uwaga!** (7742) - mag.

TV PULS

06:00 Taki jest świat (37)
06:35 Kobra – oddział specjalny XXV (2/14)
07:35 Don Matteo
09:50 Kurierzy II (40,41)
11:50 Johnny English: Nokaut - komedia sensacyjna Wlk. Brytania/Francja/USA/Chiny 2018, reż. David Kerr
13:40 Goście, goście II (Les visiteurs 2: les couloirs du temps) - komedia F 1998, reż. Jean-Marie Poiré (145 min)
16:05 Goście w Ameryce (Just Visiting) - komedia Francja/USA 2001 (115 min)
18:00 Wasabi - komedia sensacyjna Japonia/Francja 2001, reż. Gérard Krawczyk (120 min)
20:00 **Demaskator (Blacklight)** ★★ - thriller USA/Australia/Chiny 2022, reż. Mark Williams, wyk. Liam Neeson, Emmy Raver-Lampman, Taylor John Smith, Aidan Quinn (125 min)
22:05 **Rozgrzeszenie (Absolution)** ★★ - thriller USA 2024, reż. Hans Petter Moland, wyk. Liam Neeson (135 min)
00:20 **16 przecznic (16 Blocks)** ★★★ - film sens. USA/Niemcy 2006 (130 min)

TVN7

06:10 Wiza na miłość: pierwsze spotkanie III - serial dok.
07:05 New Looney Tunes II - serial anim. USA 2016
07:40 Mój przyjaciel delfin II: Ocalić Mandy - film przyg. USA 2014, reż. Charles Martin Smith
09:55 The Floor (7, 8) - teleturniej Polska 2026
11:15 Top Model (3)
12:45 Ukryta prawda (17,18/60) - serial fab.-dok.
14:50 Szpital św. Anny (37,38/50) - serial obycz.
16:50 Detektywi III (32/60) - serial fabularno-dok.
17:50 Gniew tytanów (Wrath of the Titans) - film przyg. USA/Hiszp. 2012 (130 min)
20:00 **Diuna: Część druga (Dune: Part Two)** ★★★★ - film przyg. USA/Kanada 2024, reż. Denis Villeneuve, wyk. Timothée Chalamet, Zendaya, Rebecca Ferguson, Javier Bardem (210 min)
23:30 **Reminiscencja (Reminiscence)** ★★ - thriller USA 2021, reż. Lisa Joy, wyk. Hugh Jackman, Cliff Curtis (145 min)
01:55 **Przynęta (Serenity)** ★★ - thriller Wlk. Brytania/USA 2019 (130 min)

MEZZO

12:55 Mozart: V koncert fortepianowy – Malcom Frager
13:30 Argerich, Kovacevich, Bar-Shaï, Moreau, Kwartet Modigliani: Debussy, Ravel, Mozart, Schubert
14:55 Joaquín Achúcarro: Chopin, Grieg, Brahms, Rachmaninow, Skriabin, Liszt
16:25 Mozart: XXXVIII symfonia – Deutsche Kammerphilharmonie, Gerd Albrecht
16:50 Intermezzo
17:15 Giuseppe Verdi: Traviata - opera Belgia 2024
19:40 John Coltrane – Comblain La Tour Jazz Festival 1965
20:30 Filharmonicy Berlińscy, Claudio Abbado: Beethoven, Brahms, Dvořák, Verdi
22:20 Claudio Abbado, Filharmonicy Berlińscy: Verdi - muzyka klas. Niemcy 2001

PULS 2

08:00 Aukcja w ciemno
08:30 Wojciech Cejrowski. Boso: Meksyk/Paragwaj (9, 10)
09:40 Powrót Różowej Pantery - kom. USA/Wlk. Bryt. 1975, reż. Blake Edwards
11:55 Różowa Pantera kontratakuje - komedia kryminalna Wlk. Brytania/USA 1976
14:05 The White Snake - film obycz. Niemcy/Austria 2015
16:25 Zaczarowany nos - baśń filmowa Słowacja/Czechy 2016, reż. Stanislav Párnický
18:45 Żabi król - baśń filmowa Niemcy 2008
20:00 Aligator - horror USA 2023, reż. Brandon Slagle, wyk. Nicky Whelan, Casper van Dien
21:55 Jeniec: Jak daleko nogi poniosą - dramat woj. Niemcy 2001, reż. Hardy Martins
00:15 Dzielnica strachu

TV4

07:00 Wielkie tajemnice historii IV (2,8/25)
08:50 A na deser... (12)
09:00 Ewa gotuje (481)
09:30 Galileo
11:30 Mini Galileo
11:55 Stuart Malutki II - film familijny USA 2002, reż. Rob Minkoff, wyk. Michael J. Fox
13:35 Hot Shots! - komedia sensacyjna USA 1991, reż. Jim Abrahams, wyk. Charlie Sheen
15:25 Niewidzialny - film sens. USA 2005, reż. Rob Cohen
17:50 Uroczysko IV (51,52,1,2/52) - serial krym.
20:00 Wypasiona Kuchnia (20) - serial komediowy Polska 2026, wyk. Piotr Gąsowski
20:05 Sprawiedliwi. Trójmiasto IV (9,10,11,12)
00:15 STOP Drogówka (378) - mag. policyjny Polska 2026

METRO

07:25 Gorączka złota XII (21/24) - serial dok. USA 2022
08:15 Klan z Alaski III (14/32)
09:15 The Floor (5, 6)
10:45 Step Up II - film muzyczny USA 2008
12:45 Twarzą w twarz (3)
13:50 Diagnoza IV (1,2) - serial obycz. Polska 2019
15:50 Belle Epoque (5,6/10)
17:50 Kryminalni (9,10) - serial krym. Polska 2004
20:00 Wallander (3/3) - serial krym. Wlk. Brytania/Szwecja/USA/Niemcy 2008, wyk. Kenneth Branagh, Sarah Smart
22:05 Chyłka – Zaginięcie (5,6/7) - serial kryminalny Polska 2019, wyk. Magdalena Cielecka, Filip Pławiak
23:50 Zbrodnie z pierwszych stron gazet VI - serial dok.
00:50 Szpital (19/67)

eprasa.pl 1425c20e14

NIEDZIELA 20.09

STOPKLATKA

08:00 Komisarz Rex VII (12,13/13) - serial sens.
10:00 Hudson i Rex IV (8,9,10/16) - serial krym.
13:00 Komisarz Rex – Powrót do Wiednia (4/6) - serial krym.
15:05 Kryptonim Panda (Xiong mao ji hua) ** - komedia Chiny 2024, reż. Luan Zhang, wyk. Jackie Chan (135 min)
17:20 Znachor - melodramat *** Polska 1981, reż. Jerzy Hoffman, wyk. Jerzy Bińczycki, Anna Dymna, Bożena Dykiel (160 min)
20:00 Boże Ciało - dramat ***** obycz. Polska/Francja 2019, reż. Jan Komasa, wyk. Bartosz Bielenia, Aleksandra Konieczna, Eliza Rycembel, Tomasz Ziętek (135 min)
22:15 Skok (Heist) - dramat *** krym. Kanada/USA 2001, reż. David Mamet, wyk. Gene Hackman, Danny DeVito, Delroy Lindo, Sam Rockwell (145 min)
00:40 Wściekły pies (Savage Dog) ** - film sens. USA 2017, reż. Jesse V. Johnson, wyk. Scott Adkins (125 min)

ALE KINO+

10:30 Szczęki. Megahit Hollywoodu - film dok.
11:45 Angels Fall - film obycz. *** USA 2007, reż. Ralph Hemecker (120 min)
13:45 Ponad wszelką wątpliwość (Beyond a Reasonable Doubt) *** - dramat krym. USA/Arabia Saud. 2009, reż. Peter Hyams (130 min)
15:55 Punkty zwrotne (Puntos suspensivos) *** - thriller Hiszpania 2024, reż. David Marqués, wyk. Diego Peretti (110 min)
17:45 Włamanie na śniadanie (Bandits) ** - komedia kryminalna USA 2001, reż. Barry Levinson, wyk. Bruce Willis (145 min)
20:10 Patience II (5,6/8) - serial krym. Wlk. Brytania 2026, wyk. Tom Lewis, Jessica Hynes
22:25 Szef roku (El buen patrón) **** - komedia Hiszpania 2021, reż. Fernando León de Aranoa, wyk. Javier Bardem (145 min)
00:50 Crossing - dramat **** obycz. Szwecja/Dania/F/Gruzja/Turcja 2024, reż. Levan Akin (130 min)

TVP KULTURA

08:00 Nabożeństwo ewangelickie w Bładnicach
09:05 Po nasemu. Tożsamość mazurska
09:35 Przystań nad Biblią
09:50 Przyjęcie na dziesięć osób plus trzy *** - film obycz. Polska 1973, reż. Jerzy Gruza (70 min)
11:00 Kosmos 1999 II (8/24)
12:05 Wróg ludu - spektakl teatralny Polska 2026
13:50 Sirocco - film przyg. *** USA 1951, reż. Curtis Bernhardt (110 min)
15:40 Alternatywy 4 (9/9)
17:15 Studio Kultura (706)
18:05 Kto ma tyle wdzięku co ja... Jubileusz Danuty Rinn (1) - koncert Polska 1999
20:00 Most na Renie (The Bridge at Remagen) *** - dramat wojenny USA/Czechosłowacja/Niemcy 1969 (130 min)
22:10 Porozmawiajmy szczerze (23)
22:50 Pokolenie „Matrixa"
23:55 Te wspaniałe bąbelki w tych pulsujących limfocytach - film anim. PL 1973 (15 min)
00:10 Dygot - film krótkom. Polska 2022 (20 min)

HBO

09:00 Co będzie dalej? ** - komedia romant. USA 2023, reż. Meg Ryan, wyk. Meg Ryan (100 min)
10:40 Moja wina: Londyn *** - komedia Wlk. Brytania/Hiszpania 2024 (120 min)
12:40 Wielka odważna piękna podróż *** - film przyg. USA/Irlandia 2025, reż. Kogonada (110 min)
14:30 Christy - dramat obycz. *** Irlandia/Wlk. Brytania 2025, reż. Brendan Canty (95 min)
16:05 Jumanji: Przygoda w dżungli *** - film przyg. USA 2017, reż. Jake Kasdan (120 min)
18:05 Materialiści - komedia *** romantyczna USA/Finlandia/Wlk. Brytania 2025 (115 min)
20:00 Wartość sentymentalna **** - komedia Norwegia/Francja/Niemcy/Dania/Szwecja/Wlk. Brytania/Turcja 2025 (130 min)
22:10 Creed 2 - dramat obycz. *** USA 2018, reż. Steven Caple Jr. (125 min)
00:15 Nasienie świętej figi *** - dramat krym. Niemcy/F/Iran 2024 (165 min)

CANAL+ PREMIUM

09:25 Wicked - musical USA/ *** Wlk. Brytania/Kanada 2024, reż. Jon M. Chu, wyk. Cynthia Erivo, Ariana Grande (165 min)
12:10 Premierowa jazda
12:25 Peacock - dramat *** obycz. USA 2010, reż. Michael Lander (90 min)
13:55 Ocaleni - thriller USA/ ** Kanada 2008, reż. Rodrigo García (90 min)
15:25 Miss Potter - film biograficzny Wlk. Brytania/ *** USA 2006, reż. Chris Noonan (90 min)
16:55 Wstęp do meczu
17:25 Piłka nożna: PKO BP Ekstraklasa (na żywo)
19:35 Liga+ Extra (na żywo)
21:30 Niewypowiedziana wojna II (5/6) - serial s.f. Wlk. Brytania 2026
22:20 Krytyk - thriller Wlk. *** Brytania/USA 2023, reż. Anand Tucker, wyk. Ian McKellen, Gemma Arterton (105 min)
00:05 Afterburn - komedia ** USA 2025, reż. J.J. Perry, wyk. Dave Bautista, Olga Kurylenko (105 min)
01:50 Dźwięk śmierci ** - horror Kanada/Irlandia 2025 (100 min)

KINO POLSKA

07:40 Polska Kronika Filmowa 37A/77 - reportaż Polska 1977
07:50 Polska Kronika Filmowa 50A/67 - reportaż Polska 1967
08:05 Reksio - serial anim.
08:30 Miś Kudłatek (11,12)
08:50 Patrzę w niebo - film krótkom. Polska 2025
09:30 Niech się dymi - film krótkom. Polska 2025
09:50 Złoty pociąg, cz. 1 - film sens. Polska/Rumunia 1986, reż. Bohdan Poręba
11:40 Złoty pociąg, cz. 2 - film sens. Polska/Rumunia 1986
13:05 1920. Bitwa Warszawska - dramat historyczny Polska 2011, reż. Jerzy Hoffman, wyk. Borys Szyc, Natasza Urbańska
15:45 Wielka majówka - film muzyczny Polska 1981
17:45 Konsul - komedia sensacyjna Polska 1989, reż. Mirosław Bork, wyk. Piotr Fronczewski, Maria Pakulnis
20:00 Miś - komedia Polska 1981, reż. Stanisław Bareja, wyk. Stanisław Tym, Barbara Burska, Bronisław Pawlik
22:20 Och, Karol! - komedia Polska 1985, reż. Roman Załuski, wyk. Jan Piechociński
00:35 Trick - film sens. Polska 2010, reż. Jan Hryniak, wyk. Piotr Adamczyk, Karolina Gruszka, Andrzej Chyra

POLSAT FILM

07:55 Sąsiedzi - serial anim.
08:20 Był sobie kosmos
10:10 Jeźdźcy smoków III
11:00 Minionki rozrabiają - film anim. USA 2013
13:00 Powrót do przyszłości III - komedia USA 1990
15:35 Szklana pułapka III - film sensacyjny USA 1995
18:20 Maska Zorro - film przyg. USA/Meksyk 1998
21:00 Wschodzące słońce - dramat kryminalny USA 1993, reż. Philip Kaufman
23:40 Ślicznotki - kom. krym. USA 2019, reż. Lorene Scafaria

WARNER TV

11:05 Kopciuszek: Bucik na miarę - musical USA 2016
12:55 Akademia policyjna III – Ponowne szkolenie - komedia USA/Kanada 1986
14:35 Superman III - film fantasy USA/Wlk. Brytania 1983
17:10 Skazani na Shawshank - dramat psycholog. USA 1994
20:00 Dowód życia - film sensacyjny USA 2000
22:40 Mad Max: Na drodze gniewu - film s.f. Australia/USA 2015, reż. George Miller
00:55 Upadek - thriller USA/Francja/Wlk. Brytania 1993

CINEMAX

11:55 Podwójne uderzenie - film sens. USA 1991
13:50 Pysznie - komedia Litwa 2024, reż. Egle Vertelyte
15:45 Witamy na Hawajach - komedia romant. USA 2015
17:30 Le Mans '66 - film biograficzny USA 2019
20:00 Amerykańska fikcja - komediodramat USA 2023, reż. Cord Jefferson
21:55 Niepowstrzymany - film biograficzny USA 2024, reż. William Goldenberg
23:55 Fargo V (7,8/10) - serial kryminalny USA 2023

TVN FABUŁA

10:25 Step Up 4 Revolution - film muzyczny USA 2012
12:35 Mój biegun - film obyczajowy Polska 2013
14:30 Akademia pana Kleksa - film fantasy Polska 2023
17:15 Valerian i Miasto Tysiąca Planet - film fantasy Francja/Chiny/B/Niemcy/Arabia Saud./USA/Kanada/Katar 2017
20:00 Kogel-mogel - komedia PL 1988, reż. Roman Załuski
22:15 Galimatias, czyli kogel–mogel II - komedia Polska 1988
00:25 Wyspa - film sens. USA 2005, reż. Michael Bay

FILMBOX+ ONE

07:55 Strażnik Teksasu V
10:55 Vera V (4/4) - serial krym. Wlk. Brytania 2015
12:55 Legenda Zorro - film przygodowy USA 2005
15:40 Rodzina Flintstonów - komedia USA 1994
17:20 Niezgodna - film s.f. USA 2014, reż. Neil Burger, wyk. Shailene Woodley, Theo James
20:00 Vera VI (2/4) - serial krym. Wlk. Brytania 2016
22:05 Mechanik: Konfrontacja - film sens. USA/F/Bułgaria/Niemcy/Tajlandia 2016
00:10 Liberator II - film sens. USA 1995, reż. Geoff Murphy

PARAMOUNT

09:45 Mali agenci II: Wyspa Marzeń - film przyg. USA 2002
12:00 Wybuchowa para - komedia sensacyjna USA 2010, reż. James Mangold
14:25 Dungeons & Dragons: Złodziejski honor - film fantasy USA 2023
17:20 Indiana Jones i ostatnia krucjata - film przyg. USA/Włochy/Hiszpania/Wlk. Brytania/Jordania 1989
20:00 Sahara - film przyg. USA/Wlk. Brytania/Francja/Niemcy/Hiszpania 2005
22:35 Uprowadzona III - film sens. USA/Hiszpania/F 2014

ROMANCE TV

13:20 Rosamunde Pilcher: Dopóki jesteś - romans Niemcy 04
15:15 Lost w Fusecie – Kryminał z Portugalii - film kryminalny Niemcy 2022
17:05 Rosamunde Pilcher: Miłość i inne skarby - romans Niemcy/Austria 2022
19:00 Falk (6/6) - serial obycz.
20:00 Miłość na horyzoncie - komedia USA 2024
21:55 Rosamunde Pilcher: Śniadanie u Tessy - dramat obyczajowy Niemcy 2024
23:50 Inga Lindström: Uciekające konie w Sudermanii - film obycz. Niemcy/Szwecja 22

AMC

10:15 Noe: wybrany przez Boga - film przyg. USA 2014
13:10 Piękne istoty - film fantasy USA 2013
15:45 Stara miłość nie rdzewieje - komedia romantyczna USA 2006, reż. Jesse Peretz
17:35 Miejski łowca - komedia sensacyjna Hongkong/Japonia/USA 1993
19:40 Porwanie - thriller USA 2011, reż. John Singleton, wyk. Taylor Lautner, Lily Collins
22:00 Poza zasięgiem - film sens. USA/Polska 2004
23:50 Tajemnice Los Angeles - dramat krym. USA 1997

eprasa.pl 1425c20e14

AXN

08:00 Walker: Strażnik Teksasu II - serial krym.
10:00 Rekrut: Feds - serial sensacyjny USA 2022
14:55 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XVI (1,2,3) - serial krym. USA/Kanada 2015
20:00 Londyn w ogniu - film sens. USA/Wlk. Bryt./Bułgaria 2016, reż. Babak Najafi
22:00 Świat w ogniu - thriller USA/Wlk. Brytania/Portugalia/Kanada/Bułgaria 2019
00:15 Uprowadzona III - film sens. USA/Hiszp./F 2014

EPIC DRAMA

08:50 Panna Marple V (2/4)
10:50 Poirot III (8,9,10,11/11) - serial krym. Wlk. Bryt. 1991
15:10 Inspektor George Gently VII (3/4) - serial krym.
17:10 Dalgliesh (1/6)
19:05 Projekt Błękitna Księga II (7/10) - serial s.f.
20:00 Rodzina Hardacre'ów (1/6) - serial obyczajowy Wlk. Brytania/Irlandia 2024
21:00 Morderstwo w małym mieście II - serial krym.
22:00 A.B.C. (1/4)
23:00 Rodzina Hardacre'ów
00:00 Detektyw Murdoch XVII (8,10/24) - serial krym.

TVN STYLE

11:30 Ostre cięcie (8)
12:30 Babski biznes II (8/8) - serial dok. Polska 2026
13:30 Jestem z Polski XVII (1,36,38/10) - serial dok.
16:35 Bitwa o gości (8)
17:35 Do zobaczenia II (9/11)
18:10 Ugotowani w parach (12)
19:10 Kuchenne rewolucje (4, 5) - reality show
21:05 Ostre cięcie (8) - reality show Polska 2026
22:10 Kobieta na krańcu świata XVII - cykl reportaży
23:10 Azja Express (3)
00:55 No to lecę! (3)

TVN TURBO

10:45 Wojny samochodowe (3)
11:45 Z drugiej ręki (3) - mag. motoryzacyjny Polska 2026
12:30 Jeździć, obserwować
13:15 Duda kontra Szafrański
14:00 Moto kombat (3) - mag. motoryzacyjny Polska 2026
14:45 Zawodowi handlarze (3)
15:30 Po raz trzeci! Sprzedane
16:15 Uwaga! Oszust: Ściema z ogłoszenia II (3,15/17)
17:15 Ciężarówką przez pół świata (3/8) - serial dok.
18:15 Naprawy nie do naprawy
19:00 Raport końcowy (836)
19:25 Wojny samochodowe
21:25 Zawodowi handlarze

BBC FIRST

08:30 Śmierć z dala od palm III
09:35 Duma i uprzedzenie
11:45 Duchy V - serial kom. Wlk. Brytania 2023
12:25 Ale akcja! - serial kom.
13:40 Morderstwa w Midsomer V - serial krym.
17:50 Z pamiętnika położnej XI (2/8) - serial obyczajowy
18:55 Detektyw z Chelsea III
19:50 Śmierć pod palmami X
21:00 W cieniu podejrzeń (7/8)
22:00 Line of Duty – Wydział wewnętrzny III (2,3/6)
00:15 Lynley - serial krym.

FX

08:10 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku IX (4/17)
09:05 Z Archiwum X IV (22,23,24/24) - serial s.f.
11:50 The Hunting Party II (9/13) - serial krym. USA 2026
12:45 Spider–Man III - film akcji USA 2007, reż. Sam Raimi
15:30 Poznaj mojego tatę - komedia romant. USA 2000
17:40 Poznaj moich rodziców - komedia USA 2004
20:00 The Mandalorian (7,8/8) - serial s.f. USA 2019
21:50 Obcy: Ziemia (5,6/8)
00:20 xXx - film sensacyjny USA 2002, reż. Rob Cohen

HGTV

08:10 Uratuj swój ogród (25)
09:05 Nowa Maja w ogrodzie (10, 11, 35, 36) - magazyn
11:05 Polowanie na ogród II
12:40 Najbrzydsze podwórko w dzielnicy (5,6/12)
13:40 Letnia chata na lata XIII - serial dok. USA 2023
15:45 Zgłoś remont (5)
16:45 Weekendowa metamorfoza (2, 7) - reality show
18:40 Zgłoś remont (3)
19:35 House Hunters (4, 5, 6) - reality show Polska 2018
21:20 Pogromcy chaosu (8)
22:20 Dorota inspiruje

BBC LIFESTYLE

10:55 Wielkie projekty: Dom Roku VII (1) - serial dok.
14:00 Na bogato: sekrety pierwszej klasy (2)
14:55 Wielkie brytyjskie wypieki (7, 8) - pr. rozrywkowy
17:00 Stacey Dooley wpada na weekend II - serial dok.
18:00 W 80 kilo dookoła świata
18:55 Niezwykłe hotele bez tajemnic IV (1/6) - serial dok.
19:55 Koreańska uczta Eda i Ryu (3) - mag. kulinarny
21:00 Winnice Australii i Gary Barlow (3) - serial dok.
22:00 Najlepszy konsultant ślubny (3) - pr. rozrywkowy

COMEDY CENTRAL

08:00 Tata ma plan (2/22)
08:30 Teoria wielkiego podrywu IV - serial kom.
12:50 Teoria wielkiego podrywu V (6/24) - serial kom.
13:20 Przyjaciele X (1,2,3/18)
14:55 Duchy II (5,6/22)
15:55 Moje wielkie greckie wesele - komedia romantyczna USA/Kanada 2002
17:55 Dziewczyny z drużyny - komedia USA 2000
20:00 Norbit - komedia romantyczna USA 2007
22:10 The Office PL II (12/12)

TVP SERIALE

08:15 Na sygnale - serial obyczajowy Polska 2026
08:50 Stawka większa niż życie (2,3) - serial wojenny
11:10 Czterej pancerni i pies (5,6) - serial woj. Polska 1970
13:30 Ojciec Mateusz 34 (1,2)
15:25 Komisarz Alex XXVI (3)
16:25 Ranczo II (12/13)
17:30 Czterej pancerni i pies (7,8) - serial wojenny Polska 1970, wyk. Janusz Gajos
19:45 Ojciec Mateusz 35 (6,3,4) - serial krym. Polska 26
22:35 Ranczo II (13,1/13)
00:30 Rodzinka.pl XIX (1) - serial kom. Polska 2026

CANAL+ KUCHNIA

11:40 Klejnoty Morza Śródziemnego - serial dok.
12:30 Hiszpańskim szlakiem z Gonzalo - serial dok.
13:30 Poza Bali: podróż do serca Indonezji (1)
14:35 James Martin: hiszpańska przygoda (5/20)
15:25 Jamie Oliver (7) - mag.
16:20 Włoska uczta (5,6)
17:20 U sąsiadów w kuchni XVI
18:30 Jakubiak rozgryza Polskę
19:25 Nie bój ryby! (8, 9)
20:15 m jak mięso (4, 5)
21:15 Anthony Bourdain IX
23:45 Hongkong od kuchni

CANAL+ DOMO

10:10 Gardeners' World (30)
11:20 Pokochaj swój ogród (3)
12:20 Ucieczka na wieś XXV
14:10 Wielkie projekty X (2)
15:15 Luksusowa ucieczka
16:15 Po pierwsze lokalizacja! Nowa Zelandia - serial dok.
17:15 Projekty marzeń (4/12)
18:10 Tomasz Pągowski. Remont u ciebie (2) - mag.
18:35 Daleko od miasta XVI (6)
19:05 Ucieczka na wieś XXII
21:00 Pokochaj lub sprzedaj
21:55 Pomocy! Kupiliśmy wioskę (3/20) - serial dok.
22:50 Mały metraż w wielkim stylu II (7) - serial dok.

PLANETE+

13:35 Motyle. Superbohaterowie przyrody - serial dok.
14:45 Najdzikse ostępy Europy II (2/5) - serial dok.
15:50 Premiera: Najdzikse ostępy Europy II (3/5)
17:00 Premiera: Planeta ciągłych przemian II - serial dok.
18:10 Dokąd dzisiaj? IV (41,42)
18:45 Polska z góry. Zamki, dworki, pałace III (4,5/8)
19:45 Dynastia Nehru-Gandhi
20:55 Catherine Denevue
22:00 Premiera: Śmierć na Cyprze - serial dokumentalny

DISCOVERY CHANNEL

08:00 Być jak da Vinci (3/10)
09:00 Złomowisko PL V
11:00 Kwatery Hitlera (1/10)
12:00 Bracia Collins biorą się do roboty - serial dok.
13:00 Ciężarówką przez Route 66 (6/7) - serial dok.
14:00 Ocalić dom: Interwencja - reality show
16:00 Zawodowcy: drwale II
17:00 Nic do zgłoszenia (5/8)
18:00 Od samochodu do domu
19:00 Co zabiło Maradonę?
20:00 Ocalić dom: Interwencja
22:00 W oku cyklonu III (7)
23:00 Azjatycki baron narkotykowy - film dok. USA 2021

TVP HISTORIA

14:20 Flesz historii (779)
14:45 Człowiek w żelaznej masce - film hist. USA/Francja 1998, reż. Randall Wallace
17:00 Starożytny Egipt. Kronika Imperium (3/8)
18:00 Na kłopoty Bednarski
19:00 Nieznana wojna na Północy II (6/6) - serial dok.
20:05 Otchłań: powstanie i upadek nazizmu (2/10)
21:00 Polskie 100 lat (13)
21:30 Dom pod Dwoma Orłami (3) - serial obycz. Polska 2021
22:30 Urodzony po raz trzeci - film wojenny Polska 1989

HISTORY

10:10 Gwiazdy lombardu XXV
13:00 Niewyjaśnione tajemnice świata VII (7/18)
14:00 Tajemnice Dolnego Śląska II (2) - serial dok.
14:25 David Duchovny: archiwum tajemnic II (15)
15:20 Starożytni kosmici XVIII
16:10 Największe tajemnice świata VII (13) - serial dok.
17:10 Jak Hitler przegrał wojnę
19:05 Starożytni kosmici XVI
20:00 Tom Hanks: II wojna światowa (13/20) - serial dok.
21:00 Starożytni kosmici VIII (3/10) - serial dok. USA 2015
22:00 Absurdy przeszłości

NATIONAL GEOGRAPHIC

13:00 Odkopać historię (2)
14:00 Makro inżynieria IV (2)
15:00 Premiera: Burzliwa historia Tudorów (3/6)
16:00 Premiera: Klucz do przepowiedni (6) - serial dok.
17:00 Wielkie konstrukcje III Rzeszy VI (4,5/6) - serial dok.
19:00 Śladami tajemnic: Ziemia Święta - film dok.
20:00 Al-Kaida: przed 11 września (2/3) - serial dok.
21:00 Katastrofy pod lupą
22:00 Katastrofa w przestworzach XV - serial dok.

FOCUS TV

08:00 Rolnicy. Podlasie VII (34)
09:00 Działkowcy III (2)
11:00 Z klimatem i z pasją (14)
11:30 Wojny magazynowe VIII (5,6,4,9,19/20) - serial dok.
14:00 Gwiazdy lombardu XXV
15:00 Poszukiwacze złota w Australii VIII (3,4/20)
17:00 Rolnicy. Podlasie VIII (35,36,37,38) - serial dok.
21:00 Wioski wioseczki (4,5)
22:00 Ukraina: Wojna o pszenicę - film dokumentalny
23:00 Najsłynniejsze napady (8/8) - serial dok. USA 2023
00:00 UFO. Zaginione dowody II (8/10) - serial dok.

BBC EARTH

08:55 W okowach mrozu VI
09:55 Życie na pustkowiu: powroty - serial dok.
11:00 Dzika Wielka Brytania
12:05 W okowach mrozu V
13:10 Przez nieznaną Afrykę
14:15 Planeta doskonała
16:35 Życie na pustkowiu IV
18:40 Miłosne rozgrywki zwierząt (4/5) - serial dok.
19:45 Błękitna Planeta II (2/7)
20:50 Dzika Wielka Brytania
21:55 W okowach mrozu: Odwilż
22:55 Przyszłość natury (3/4)
00:10 Fenomeny współczesnego życia II (4/6) - serial dok.

POLSAT VIASAT HISTORY

08:30 Starożytna apokalipsa III (3/3) - serial dok.
09:35 Starożytne superbudowle IV (1,2,3,4) - serial dok.
15:25 II wojna światowa – wielkie bitwy w Europie (6,7,8/8) - serial dokumentalny
18:50 1945: dni, które zmieniły świat (1,2) - serial dok.
21:00 Rozpustna i romantyczna - film dok. Wlk. Bryt. 2021
22:00 Tajemnice królowej Wiktorii - film dokumentalny
23:20 Próby zamachów na królową Wiktorię - film dok.
00:50 Punkty zwrotne II wojny światowej (1/6) - serial dok.

eprasa.pl 1425c20e14

Od A do Z

BARRY SEAL: KRÓL PRZEMYTU ★★★
film sens., USA 2017, reż. Doug Liman, wyk. Tom Cruise, Domhnall Gleeson, Sarah Wright
23:05 | polsat
Oparta na faktach historia pilota, który działając na zlecenie CIA, w latach 80. XX wieku uczestniczył w przemycie narkotyków, z którego finansowano antykomunistyczne siły w Nikaragui. Plus Tom Cruise.

BULLITT ★★★★
film sens., USA 1968, reż. Peter Yates, wyk. Steve McQueen, Jacqueline Bisset, Robert Vaughn
22:00 | warner tv
Steve McQueen jako samotny policjant na tropie mafijnych intryg wymierzonych w prokuratora. Ale liczy się tylko sekwencja samochodowego pościgu: Oscar dla montażysty i status klasyka dla filmu.

GODZINY SZCZYTU ★★
film sens., USA 1998, reż. Brett Ratner, wyk. Jackie Chan, Chris Tucker, Tom Wilkinson
22:40 | tvn
Jackie Chan i złotousty Chris Tucker na jednym wózku – jako policjant z Hongkongu i agent FBI na tropie porwanej córki dyplomaty. Wielbiciele obu panów docenią.

JEDEN GNIEWNY CZŁOWIEK ★★★★
thriller, Wlk. Brytania/USA 2021, reż. Guy Ritchie, wyk. Jason Statham, Holt McCallany, Jeffrey Donovan
20:35 | polsat
Guy Ritchie obsadza Jasona Stathama jako londyńskiego gangstera, który mści się za przypadkową (i niepotrzebną) śmierć syna, rozbijając od środka precyzyjny plan napadu, w którym sam uczestniczy.

MOST NA RENIE ★★★
dramat wojenny, USA/Czechosłowacja/Niemcy 1969, reż. John Guillermin, wyk. George Segal, Robert Vaughn, Ben Gazzara
22:50 | tvp kultura
Wielka rozgrywka o ostatni most na Renie w Remagen: czy hitlerowcy zdążą go wysadzić, zanim alianci zdobędą miasteczko? Batalistyka na miarę klasyki gatunku.

Historie miłosne

20:00 | kino polska
★★★★

· FOT. MATERIAŁY PRASOWE

Jerzy Stuhr za i przed kamerą w hołdzie Krzysztofowi Kieślowskiemu: cztery nowele o miłości, przed którą nie powinno się uciekać. Na poły zabawne, na poły poważne. Skłania do refleksji.

DRAMAT OBYCZ.
POLSKA 1997, REŻ. JERZY STUHR, WYK. JERZY STUHR, KATARZYNA FIGURA, DOMINIKA OSTAŁOWSKA

OBŁAWA ★★★★★
dramat wojenny, Polska 2012, reż. Marcin Krzyształowicz, wyk. Marcin Dorociński, Maciej Stuhr, Sonia Bohosiewicz
21:50 | kino polska
Po rozbiciu przez hitlerowców oddziału partyzanckiego, jedyny ocalały – wykonawca podziemnych wyroków – musi zadecydować, na kim – i jak – dokonać zemsty za pomordowanych kolegów. Plus wiele nagród.

PAPILLON. MOTYLEK ★★★
dramat obycz., Czechy/Hiszpania/USA 2017, reż. Michael Noer, wyk. Charlie Hunnam, Rami Malek, Christopher Fairbank
20:10 | ale kino+ hd
Jeszcze raz historia osadzenia w kolonii karnej na Diabelskiej Wyspie i brawurowej ucieczki Henriego Charriere, opisanej w bestsellerowej autobiografii. Ale wersja sprzed 40 z górą lat ciągle ciekawsza.

REMINISCENCJA ★★
thriller, USA 2021, reż. Lisa Joy, wyk. Hugh Jackman, Rebecca Ferguson, Thandiwe Newton
21:00 | tvn 7
W odległej przyszłości, gdy Miami w wyniku globalnego ocieplenia niemal całe znalazło się pod wodą, specjalista od wyszukiwania zagubionych wspomnień odkrywa swoje powiązania z jedną z klientek.

SUJO ★★★
dramat krym., Meksyk/USA/Francja 2024, reż. Astrid Rondero, Fernanda Valadez, wyk. Juan Jesús Varela, Yadira Pérez, Karla Garrido
22:40 | cinemax
Czteroletni chłopiec jest świadkiem zastrzelenia ojca, płatnego zabójcy z kartelu. Dorastając w cieniu mrocznego dziedzictwa ojca, za wszelką cenę próbuje uniknąć losu, który zdaje się mu być pisany.

TAM I Z POWROTEM ★★★
film sens., Polska 2001, reż. Wojciech Wójcik, wyk. Janusz Gajos, Jan Frycz, Olaf Lubaszenko
23:40 | kino polska
Janusz Gajos i Jan Frycz jako dwaj byli akowcy szukający drogi ucieczki od polskiej rzeczywistości lat 60. Nagroda za reżyserię dla Wojciecha Wójcika i nagroda publiczności na festiwalu w Gdyni.

TUNEL ★★★
film katas., USA 1996, reż. Rob Cohen, wyk. Sylvester Stallone, Amy Brenneman, Viggo Mortensen
20:00 | stopklatka
Wedle najlepszych wzorów: Sylvester Stallone rusza z odsieczą grupie nowojorczyków uwięzionych w zniszczonym eksplozją podwodnym tunelu. Choć wszystko do przewidzenia, trzyma w napięciu.

UCIEKINIER ★★
film s.f., USA/Wlk. Brytania 2025, reż. Edgar Wright, wyk. Glen Powell, Josh Brolin, William H. Macy
21:50 | canal+ premium
Nowa ekranizacja powieści Stephena Kinga, której akcja rozgrywała się w 2025 r. Glen Powell (w roli Arnolda Schwarzeneggera) zdobędzie miliard, jeśli przetrwa miesiąc telewizyjnej gry w zabijanego.

WIEK NIEWINNOŚCI ★★★
dramat miłosny, USA 1993, reż. Martin Scorsese, wyk. Daniel Day-Lewis, Michelle Pfeiffer, Winona Ryder
20:00 | tvp kultura
Co wybrać: mieszczańską piękność i stabilizację czy porywający romans z niezależną kuzynką? Dylematy nowojorczyka (Daniel Day–Lewis) sprzed ponad stu lat w filmie Martina Scorsese (jest wielki!).

ZAPOWIEDŹ ★★
thriller, USA/Wlk. Brytania/Australia 2009, reż. Alex Proyas, wyk. Nicolas Cage, Chandler Canterbury, Rose Byrne
23:30 | tvn 7
Otwarta po pół wieku „kapsuła czasu" zawiera rysunek wrażliwej dziewczynki, który okazuje się kroniką wielkich kataklizmów i jednocześnie zapowiedzią nadchodzącej zagłady. Plus Nicolas Cage.

KONRAD J. ZARĘBSKI

eprasa.pl 1425c20e14

PONIEDZIAŁEK 21.09

TVP1

07:00 Msza święta
07:30 Studio Raban (449)
08:00 Serwis Info, pogoda
08:20 Zaraz wracam (7)
08:55 Ranczo (10/13)
10:00 Komisarz Alex (11)
11:00 Ojciec Mateusz XXI (3)
12:00 Serwis Info - magazyn
12:10 Agrobiznes - magazyn
12:40 Rok w ogrodzie extra
12:55 Małe wielkie podróże
14:00 Splątane losy
15:00 Serwis Info
15:10 Reporterzy (617)
15:35 Gra słów. Krzyżówka
16:00 Dziedzictwo - serial obyczajowy Turcja 2020
17:00 Teleexpress
17:25 Jaka to melodia? (5962)
18:05 Klan - telenowela
18:40 Akacjowa 38
19:30 19.30 - wiadomości
19:55 Pytanie dnia, pogoda

20:30 **Felicita** (7) - serial obycz. PL/Włochy 2026
20:55 **Wróg ludu** - spektakl teatralny Polska 2026, reż. Małgorzata Bogajewska, wyk. Piotr Franasowicz
22:05 **Postscriptum** (59) - mag. kulturalny
22:35 **Pasażer** - film dok.
00:10 **Balans bieli** (141)
00:55 **Pełnia zła (Malice)** ★★★ - thriller psycholog. USA/Kanada 1993, reż. Harold Becker, wyk. Alec Baldwin (115 min)

TVP2

05:30 M jak miłość
06:20 Rodzina (nie od) święta
06:55 Barwy szczęścia
07:30 Pytanie na śniadanie – pobudka (7683) - mag.
07:55 Pytanie na śniadanie (7683) - mag. Polska 2026
11:45 Okrasa łamie przepisy (412) - mag. kulinarny
12:25 Koło fortuny (2222) - teleturniej Polska 2026
13:15 Panna młoda
14:05 Va banque (1075)
14:35 Na sygnale
15:05 La Promesa – pałac tajemnic - telenowela
16:00 Koło fortuny (2223)
16:35 Familiada (3048)
17:20 Panna młoda - serial obyczajowy Turcja 2024
18:15 Va banque (1076)
18:50 Jeden z dziesięciu (11)
19:25 Barwy szczęścia

20:05 **Barwy szczęścia** - serial obycz. Polska 2026
20:40 **Kulisy serialu „M jak miłość"** (1674)
20:50 **M jak miłość** - serial obycz. Polska 2026
21:50 **Na sygnale** - serial obycz. Polska 2026
22:20 **Berlin Ku'damm '77 IV** - serial obycz.
23:15 **Matlock** (15,16/19)
01:00 **Zaślubiona** (3/3)
02:05 **Ferrari** ★★★ - film biograficzny Wlk. Brytania/Włochy/Arabia Saudyjska 2023 (135 min)

POLSAT

05:40 Telezakupy TV Okazje
06:00 Nowy dzień - mag.
09:10 Malanowski i Partnerzy IX (7/60) - serial fab.-dok.
09:40 Wypasiona Kuchnia (12)
09:45 Malanowski i Partnerzy IX (8/60) - serial fab.-dok.
10:20 Dlaczego ja? 29 (25,26/40) - serial fab.-dok.
12:25 Gliniarze Śląsk (14)
13:25 Gliniarze XVII (13,14) - serial fabularno-dok.
15:30 Wydarzenia
15:55 Gliniarze XXI (14) - serial fab.-dok. Polska 2026
16:55 Gliniarze Śląsk (15)
18:00 Pierwsza miłość 50 (79) - serial obycz. Polska 2026
18:50 Wydarzenia, sport, pogoda - wiadomości
19:15 Gość „Wydarzeń" (921)
19:25 Wypasiona Kuchnia
19:55 Milionerzy (132)

20:35 **Jeden gniewny człowiek (Wrath of Man)** ★★★★ - thriller Wlk. Brytania/USA 2021, reż. Guy Ritchie, wyk. Jason Statham (150 min)
23:05 **Barry Seal: Król przemytu (American Made)** ★★★ - film sensacyjny USA 2017, reż. Doug Liman (155 min)
01:40 **Split** ★★★★ - horror USA/Japonia 2016, reż. M. Night Shyamalan, wyk. James McAvoy, Anya Taylor-Joy (150 min)

TVN

05:40 Uwaga! (7742) - mag. reporterów Polska 2025
05:55 Ukryta prawda (19/60)
06:50 Kuchenne rewolucje: Restauracja „Nusma", Lębork XXVII (12) - reality show
07:45 Dzień Dobry TVN (5782)
11:20 Doradca smaku (13) - mag. kulinarny Polska 2026
11:30 Kuchenne rewolucje: Chorzów – Frelka i Hanys 33 (3) - reality show Polska 2026
12:35 Kuchenne rewolucje: Restauracja „Diavolo", Częstochowa XXI (14)
13:40 Ukryta prawda (3,4,16/48) - serial fabularno-dokumentalny Polska 2024
16:50 Szpital św. Anny IV (16)
17:55 Detektywi VII (16) - serial fabularno-dok.
19:00 Fakty, sport, pogoda
19:55 Uwaga! (8091) - mag.

20:15 **Na Wspólnej** - serial obycz. Polska 2026
20:50 **The Floor** (13)
21:30 **Taskmaster** (4)
22:40 **Godziny szczytu (Rush Hour)** ★★ - film sens. USA 1998, reż. Brett Ratner, wyk. Jackie Chan, Chris Tucker, Tom Wilkinson, Mark Rolston (120 min)
00:40 **Przepiękne** ★★★ - komediodramat PL 2025, reż. Katarzyna Priwieziencew, wyk. Hanna Śleszyńska (150 min)

TV PULS

06:00 Policjanci z Miami V (11,12/22) - serial krym. USA 1989, wyk. Don Johnson
08:00 Kobra – oddział specjalny XXV (3,4/14)
10:00 Zaklinaczka duchów V (10/22) - serial fantasy
11:00 Kotka - serial obycz.
12:00 Nie igraj z aniołem - telenowela Meksyk 2009
13:00 Wspaniałe stulecie IV - serial obycz. Turcja 2014
14:00 Kurierzy II (44)
15:00 Lombard. Życie pod zastaw XIV (31,32) - serial obyczajowy Polska 2024
17:00 Rodzinny interes (1)
18:00 Lombard. Życie pod zastaw XIX - serial obycz.
20:00 **Purpurowe rzeki (Les rivières pourpres)** ★★★ - thriller F 2000, reż. Mathieu Kassovitz, wyk. Jean Reno, Vincent Cassel (130 min)
22:10 **Purpurowe rzeki II: Aniołowie apokalipsy (Les rivières pourpres 2: les anges de l'Apocalypse)** ★★★ - thriller Francja/Włochy/Wlk. Brytania 2004 (115 min)
00:05 **Książę (The Prince)** ★★ - film sens. USA/Wlk. Bryt. 2014 (115 min)

TVN7

05:20 Ten moment (26/40) - serial fabularno-dok.
05:55 Szkoła (34,35,36/69) - serial fabularno-dok.
08:45 Ukryta prawda (37,24,25/51) - serial fabularno-dok. Polska 2022
11:50 W-11 Wydział Śledczy - serial fab.-dok. Polska 2010
13:55 Detektywi III (34/60) - serial fabularno-dok.
15:00 Szpital św. Anny IV (6) - serial obycz. Polska 2026
16:00 Szpital (68/68)
17:00 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
18:00 Rozwód. Walka o wszystko (10) - serial fab.-dok.
19:00 Ukryta prawda (2/60)
20:00 **Hotel Paradise** (15) - real tv Polska 2026
21:00 **Reminiscencja (Reminiscence)** ★★ - thriller USA 2021, reż. Lisa Joy, wyk. Hugh Jackman, Rebecca Ferguson, Thandiwe Newton, Cliff Curtis (150 min)
23:30 **Zapowiedź (Knowing)** ★★ - thriller USA/Wlk. Brytania/Australia 2009, reż. Alex Proyas, wyk. Nicolas Cage, Rose Byrne (150 min)
02:00 **Mówię Wam** (5) - mag.

MEZZO

15:40 Mozart: XL symfonia – Radio-Sinfonieorchester Stuttgart, Gianluigi Gelmetti
16:10 Koncert z okazji 90. urodzin Arvo Pärta
17:40 Orchestre Philharmonique Royal de Liège, G. Madaras: Brahms, Dohnányi
18:50 Mozart: XXXVI symfonia – English Chamber Orchestra, Jeffrey Tate
19:20 Archie Shepp All Star: „Tribute to John Coltrane" - koncert Francja 2016
20:30 Claudio Abbado 10 lat później - portret muzyczny
21:20 Mozart: XXXV symfonia – Filharmonicy Berlińscy, Claudio Abbado - muzyka klas.
21:40 Brahms: Niemieckie requiem - muzyka klasyczna
23:00 Sigur Rós: The Feeling of Going - balet Szwecja 2018

PULS 2

09:25 Świnka Peppa II
09:45 Bing (9,10/78)
10:00 Jeżyk i przyjaciele
10:35 Basia (7,8)
11:10 Gus. Mały II - serial anim.
11:35 Tomek i przyjaciele: Naprzód lokomotywy! XXVII
12:00 Psi patrol IV (15/26)
12:35 Gumisie V (5,6/8)
13:35 Smerfy - serial anim.
14:00 Baranek Shaun VI
14:35 Marta mówi! (11)
15:00 Miraculous III (26,6/26)
16:00 Patryk Rozgwiazda Show (16,17/26) - serial anim.
17:00 SpongeBob Kanciastoporty IX (16,17/26)
18:00 Pingwiny z Madagaskaru
19:00 Kacze opowieści
20:00 Lombard. Życie pod zastaw XIX (5) - serial obycz.
21:00 Dzielnica strachu X
23:00 Wstydliwe choroby

TV4

07:00 Strażnik Teksasu III (13/26) - serial sens. USA 1996
07:55 Bogaty dom – biedny dom XIV (7) - serial dok.
08:55 Policjantki i policjanci
11:55 Na ratunek 112 XVII
12:55 Trudne sprawy XVIII
15:55 Policjantki i policjanci
17:00 Trudne sprawy 28 (16)
18:00 Łowcy skarbów. Kto da więcej (443) - reality show
19:00 Policjantki i policjanci XXV (16) - serial obycz.
20:00 Wypasiona Kuchnia (21)
20:05 Uroczysko VI (13) - serial krym. Polska 2026
20:40 Sprawiedliwi – wydział kryminalny XXI (13)
21:40 Sprawiedliwi. Trójmiasto IV (13) - serial krym.
22:45 Opowiem ci o zbrodni II
23:10 Wyspa strachu - thriller USA 2009, reż. David Twohy

METRO

07:35 Szpital (23,24,25/67)
10:30 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
12:30 Szkoła (56/68)
13:30 Brzydula - serial obycz.
14:40 Za głosem serca - telenowela Brazylia 2023
15:50 Magda M. III (14) - serial obyczajowy Polska 2006
16:55 Idź na całość (23) - teleturniej Polska 2026
18:00 Złomowisko PL V - serial dok. Polska 2017
19:00 Kartoteka VII (4,5) - serial fabularno-dok.
21:05 Kryminalni (9,10) - serial kryminalny Polska 2004, wyk. Marek Włodarczyk, Maciej Zakościelny
23:15 Hannibal II (3/13) - serial grozy USA 2014
00:20 Zbrodnie z pierwszych stron gazet VI - serial dok.

eprasa.pl 1425c20e14

PONIEDZIAŁEK 21.09

STOPKLATKA

08:45 Robert Makłowicz (229) - mag. kulinarny
09:35 Pyszne dania w 10 minut z Julią Oleś (14)
09:45 Górski lekarz XVIII (1,2/16) - serial obycz. Niemcy/Austria 2025
11:45 Zagadki kryminalne panny Fisher II (9,10/13) - serial krym. Australia 2013
14:00 Hudson i Rex: Most nieboszczyka IV (6/16) - serial krym. Kanada 2021, wyk. John Reardon
15:00 Zajazd. Będzie się działo II (12,13) - serial fabularno-dok.
17:00 Katastrofy w przestworzach IV (6,9,6/10) - serial dok. Kan. 2007
20:00 Tunel (Daylight) *** - film katas. USA 1996, reż. Rob Cohen, wyk. Sylvester Stallone, Amy Brenneman (135 min)
22:15 Ekstradycja II (9,1/9) - serial sens. Polska 1996, wyk. Marek Kondrat, Maria Pakulnis
00:50 PitBull - film sens. *** Polska 2005, reż. Patryk Vega, wyk. Marcin Dorociński, Janusz Gajos, Andrzej Grabowski (130 min)

KINO POLSKA

07:40 Przygody Myszki
08:00 Siedem życzeń (1/7)
09:00 Wagary - film krótkometrażowy Polska 2024
09:40 Tama - film krótkometrażowy Polska 2024
10:20 Moja - film krótkometrażowy Polska 2024
10:40 Pan Kleks w kosmosie, cz. 1: Porwanie Agnieszki (1) - film przyg. Polska/Czechosłowacja 1988
12:15 Pan Kleks w kosmosie, cz. 2: Misja Voltana (2) - film przyg. Polska/Czechosłowacja 1988, reż. Krzysztof Gradowski
13:50 Pan Wołodyjowski - film historyczny Polska 1968
17:10 Pogranicze w ogniu (21,22) - serial sens. Polska 91
20:00 Historie miłosne - dramat obycz. Polska 1997, reż. Jerzy Stuhr, wyk. Jerzy Stuhr, Katarzyna Figura, Dominika Ostałowska, Karolina Ostrożna
21:50 Obława - dramat wojenny Polska 2012, reż. Marcin Krzyształowicz, wyk. Marcin Dorociński, Maciej Stuhr
23:40 Tam i z powrotem - film sensacyjny Polska 2001, reż. Wojciech Wójcik, wyk. Janusz Gajos, Jan Frycz
01:55 Supermarket - thriller Polska 2012, reż. Maciej Żak, wyk. Mikołaj Roznerski

ALE KINO+

08:25 The Office PL III (5,6/12) - serial kom.
09:35 Bestia III (5,6/6) - serial obycz. Kanada 2025
11:45 Detektyw Foyle (2/4) - serial kryminalny
13:50 Angels Fall - film obycz. *** USA 2007, reż. Ralph Hemecker, wyk. Heather Locklear, Johnathon Schaech, Gary Hudson, Derek Hamilton (120 min)
15:50 Ostatnie wielkie dzieło (The Last Vermeer) *** - dramat historyczny USA/Holandia 2019, reż. Dan Friedkin, wyk. Guy Pearce, Claes Bang, Vicky Krieps (135 min)
18:05 Detektyw Foyle (3/4) - serial kryminalny Wlk. Brytania 2002
20:10 Papillon. Motylek (Papillon) *** - dramat obyczajowy Czechy/Hiszp./USA 2017, reż. Michael Noer, wyk. Charlie Hunnam (155 min)
22:45 Edukacja XD (5,6/10) - serial obycz. PL 2025, wyk. Tomasz Włosok
23:55 Nagie Oko - film krótkom. Polska 23 (40 min)
00:35 Moje stare - film krótkom. Polska 23 (25 min)

POLSAT FILM

07:30 Doktor Martin II (1/8)
08:30 Przyjaciółki XX (7,8)
10:25 Świat według Kiepskich
13:35 Faceci w czerni III - film s.f. USA 2012, reż. Barry Sonnenfeld, wyk. Will Smith
15:45 Uncharted - film przygodowy USA/Hiszpania 2022
18:00 Pierwszy człowiek - film biograficzny USA/Jap./Chiny 2018, reż. Damien Chazelle
21:00 21 - dramat obycz. USA 2008, reż. Robert Luketic, wyk. Jim Sturgess, Kate Bosworth
23:35 Inferno - thriller USA/Węgry 2016, reż. Ron Howard

FILMBOX+ ONE

07:45 Panna Marple III (2/4) - serial krym. Wlk. Bryt. 2007
09:45 Vera VIII (2/4)
11:45 Zagadki kryminalne panny Fisher II (7/13)
12:55 Poirot IX (1/4)
15:00 Strażnik Teksasu V
17:05 Vera VIII (3/4)
18:55 Poirot III (5/11) - serial krym. Wlk. Brytania 1991
20:00 Suma wszystkich strachów - film sens. USA/Niemcy/Kanada 2002
22:45 Liberator - film sensacyjny USA/Francja 1992
00:55 Alex Cross - thriller USA/Francja 2012

TVP KULTURA

10:20 Wieczór u Abdona - dramat obycz. Polska 1976 (50 min)
11:10 Stan posiadania - film *** obycz. Polska/Niemcy 1989, reż. Krzysztof Zanussi (120 min)
13:10 Hollywoodzki remake
14:15 Kosmos 1999 II (7/24)
15:15 Mała mama (Petite Maman) **** - dramat obycz. Francja 2021, reż. Céline Sciamma (85 min)
16:40 Przygody pana Michała (5,6)
18:00 Dobry tytuł (53)
18:40 Rawhide III (13)
19:40 51. Festiwal Polskich Filmów Fabularnych w Gdyni (1) - program rozrywkowy Polska 2026
20:00 Wiek niewinności (The Age of Innocence) *** - dramat miłosny USA 1993, reż. Martin Scorsese (145 min)
22:25 51. Festiwal Polskich Filmów Fabularnych w Gdyni (2)
22:50 Most na Renie (The Bridge at Remagen) *** - dramat wojenny USA/Czechosłowacja/Niemcy 1969 (130 min)
01:00 Pokolenie „Matrixa"

WARNER TV

09:25 Bajer z Bel-Air III
10:25 Prawo Agaty VII (1)
11:20 Pełniejsza chata III
12:25 Teraz albo nigdy! II
14:20 Bajer z Bel-Air III
16:20 Pełniejsza chata III
18:35 Głupi i głupszy II: Kiedy Harry poznał Lloyda - komedia USA 2003, reż. Troy Miller
20:15 Superman IV - film s.f. Wlk. Brytania/USA 1987
22:00 Bullitt - film sens. USA 1968, reż. Peter Yates
00:15 Jackie Chan: Przyjemniaczek - kom. krym. Hongkong 1998, reż. Sammo Hung

PARAMOUNT

09:25 Policyjna grupa pościgowa XX (9/15) - serial dok.
10:30 Dzień zagłady - film katas. USA 1998
13:00 Czarodziejki IV (7,8/22)
14:55 Star Trek: Nemezis - film s.f. USA 2002
17:20 Mission: Impossible III - film sens. USA 2006
20:00 Liberator - film sensacyjny USA/Francja 1992
22:10 Indiana Jones i ostatnia krucjata - film przyg. USA/Włochy/Hiszpania/Wlk. Brytania/Jordania 1989
00:50 Oczy szeroko zamknięte - thriller Wlk. Bryt./USA 1999

HBO

09:25 Dziewczyna ze zdjęcia *** - romans USA/Kanada 2023 (85 min)
10:50 Jedynka plus - komedia ** USA 2025, reż. Kenny Beaumont (95 min)
12:25 Opowieści z zaczarowanego ogrodu *** - film anim. Słowacja/Słowenia/Czechy/Francja 2025 (75 min)
13:40 Przepiękne - komediodramat Polska 2025, reż. Katarzyna Priwiezientcew (115 min)
15:35 Wartość sentymentalna **** - komedia Norwegia/Francja/Niemcy/Dania/Szwecja/Wlk. Brytania/Turcja 2025 (130 min)
17:45 Bohemian Rhapsody *** - film biograficzny USA/Wlk. Brytania 2018, reż. Bryan Singer (135 min)
20:00 Latarnie (6) - serial sensacyjny USA 2026
21:05 Druga młodość (1,2)
22:10 Piekło kobiet (3/6)
22:55 The Pickup - komedia ** sensacyjna USA 2025, reż. Tim Story (90 min)
00:25 Fachowiec - film sens. *** Wlk. Brytania/USA 2025, reż. David Ayer (115 min)

CINEMAX

13:30 Las - dramat obycz. Austria 2023, reż. E. Scharang
15:10 Rubieże - dramat obycz. USA 2025, reż. Elena Oxman
16:50 Pod szarym niebem - film biograficzny Polska 2024
18:15 Nic do oclenia - komedia Francja/Belgia 2010
20:00 W objęciach diabła - thriller Hiszpania 2025
21:25 Nigdy więcej słońca - dramat obycz. Serbia 2024
22:40 Sujo - dramat krym. Meksyk/USA/Francja 2024
00:50 Na zawsze, na zawsze - dramat obycz. Ukr./Hol. 2023

ROMANCE TV

08:40 Górski lekarz (2/7)
10:30 Diagnoza Betty
12:25 Katie Fforde: Milczenie mężczyzn - dramat obyczajowy Niemcy 2016
14:20 Doktor Maiwald (2/2) - serial obycz. Niemcy/A 2026
16:15 Wiosna dla początkujących - komedia Niemcy 2012
18:05 Górski lekarz (3/8)
20:00 Zakochana w Panu Niani - komedia romantyczna USA 2023, reż. Damián Romay
21:50 Lilly Schönauer: Okrężna droga do szczęścia - dramat obycz. Niemcy/Austria 2009
23:45 Górski lekarz (3/8)

CANAL+ PREMIUM

09:30 Fuks - komedia sens. *** Polska 1999 (85 min)
10:55 Łapu-Capu (225)
11:10 Thelma - komedia **** USA/Szwajcaria 2024, reż. Josh Margolin, wyk. June Squibb (95 min)
12:45 Kiler - komedia Polska **** 1997, reż. Juliusz Machulski, wyk. Cezary Pazura (105 min)
14:30 Historia Apple'a. Jak sprzedać rewolucję - film dok. Niemcy 2026
15:25 Call me lala - film krótkom. Polska 2024 (25 min)
15:50 Chopin, Chopin! - dramat obycz. Polska 2025, *** reż. Michał Kwieciński, wyk. Eryk Kulm (130 min)
18:00 Łapu-Capu (226)
18:05 Tożsamość Bourne'a *** - thriller USA/Niemcy/Czechy 02, reż. Doug Liman, wyk. Matt Damon, Franka Potente (115 min)
20:00 Niewypowiedziana wojna II (6/6) - serial s.f. Wlk. Brytania 2026, wyk. Joshua Sher
20:50 Making of Canal+
21:00 Apollo w ogniu (3/8)
21:50 Uciekinier - film s.f. ** USA/Wlk. Bryt. 2025, reż. Edgar Wright (130 min)

TVN FABUŁA

09:50 Młode gliny (11/50)
10:55 Lekarze IV (7)
11:55 Zapukaj do moich drzwi
13:55 Młode gliny (12/50)
14:55 Detektywi - serial dok.
16:05 Na Wspólnej (90,91)
17:10 Absolwenci (2)
17:45 Po pierwsze kino (5)
17:50 Wiosna, panie sierżancie - komedia Polska 1974
20:00 Nieoczekiwana zmiana miejsc - komedia USA 1983
22:40 Faceci od kuchni - komedia F/Hiszpania 2012
00:15 Wyspa - film sens. USA 2005, reż. Michael Bay

AMC

09:05 Poskromienie złośnicy - komedia Wlk. Brytania 2005, reż. David Richards
11:40 Monte Walsh - western USA 2003, reż. Simon Wincer
14:15 Marco Polo (1,2/10)
18:00 Snajper II - film sensacyjny USA/Węgry 2002
19:55 Miasto cienia - film przygodowy USA 2008
22:00 Terror III (1) - serial grozy USA 2026
23:05 Resident Evil: Apokalipsa - horror Niemcy/Wlk. Bryt./USA/Kanada/F 2004
01:05 Za cenę bólu - film krym. USA/Kanada 2008

eprasa.pl 1425c20e14

AXN

08:25 Ostry dyżur V (16/22)
09:25 Castle VII (13,14/23)
11:25 Rekrut: Feds (9,10/22)
13:10 Dowody zbrodni V
15:10 FBI V (14,15/23)
17:05 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas VIII (8,9/17)
19:05 Castle VII (15,16/23)
21:05 FBI VI (1/13) - serial sensacyjny USA 2024
22:00 FBI: Most Wanted V (4/13) - serial krym. USA 2024
23:00 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas VIII (8,9/17)
00:45 Castle VII (15/23)

EPIC DRAMA

08:15 Detektyw Murdoch XVII
09:10 Wszystkie stworzenia duże i małe II - serial obycz.
10:20 Lekarze na start
11:50 Panna Scarlet V (3/6)
13:00 Marlow: klub zbrodni II
14:00 Agenci NCIS XVIII (2/16)
14:55 Panna Marple VI (2/3)
17:00 Poirot XIII (2/5)
18:55 Agenci NCIS XVIII (3/16)
19:50 Poirot: Przegrany gość V (2/8) - serial kryminalny
21:00 Montmartre (2/8)
22:10 Sherlock i córka (7/8)
23:05 Poirot: Przegrany gość V (2/8) - serial kryminalny
00:15 Agenci NCIS XVIII (3/16)

TVN STYLE

11:20 Dobrze zrobione w domu (3) - mag. Polska 2026
11:30 Ugotowani (8, 9)
13:30 Kuchenne rewolucje
15:35 Pojedynek na podróże (7) - program rozrywkowy
16:35 Mniej znaczy więcej. Live Better For Less (2, 3)
17:40 Kuchenne rewolucje
20:50 Kobieta na krańcu świata XVII (3/8) - cykl reportaży
21:50 Jestem z Polski IX (8/15) - serial dok. Polska 2022
22:50 Hotel Paradise (15)
23:45 Mój sąsiad morderca XI
00:50 Apetyt na miłość (1)

TVN TURBO

08:25 DeFacto (11, 12)
09:20 Fani czterech kółek XVII
10:20 Złomowisko PL X
11:15 Wojny samochodowe
12:15 Naprawy nie do naprawy
13:00 Zawodowi handlarze
14:30 Wojny samochodowe
16:30 Jeździć, obserwować IV
18:00 Raport Turbo (5071)
18:15 Wojny samochodowe
20:15 Ciężarówką przez pół świata (3/8) - serial dok.
21:15 Moto kombat (3)
22:00 Raport Turbo (5071)
22:15 Po raz trzeci! Sprzedane - serial dok. Polska 2026
23:00 Jeździć, obserwować

BBC FIRST

08:40 Lewis III (4/8)
09:35 Ojciec Brown V (2/15)
10:35 Śmierć pod palmami X
11:50 Z pamiętnika położnej XIV (3/8) - serial obycz.
12:55 Tajemnice Brokenwood
14:55 Ojciec Brown XII (10/10)
15:55 Lewis III (4/8)
16:55 My Life is Murder IV
17:55 Morderstwa w Midsomer XIX (6/6) - serial krym.
19:45 Śmierć pod palmami X
21:00 Harry Wild V (4)
22:00 TrueLove (3,4/6)
23:55 Zbrodnie Saint-Pierre

FX

08:00 Kości (15/22)
09:00 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XIII (13/22)
10:00 CSI: Kryminalne zagadki Miami V (21,22/24)
11:55 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku IX (9,10/17)
13:45 Agenci NCIS X (22/24)
14:40 Agenci NCIS: Sydney III
15:35 CSI: Kryminalne zagadki Miami V (23,24/24)
17:25 Z Archiwum X IV
19:15 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XIII (13/22)
20:10 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku IX (11,12/17)
22:00 The Hunting Party II

HGTV

08:05 Remontujemy dom na plaży IX (12/12) - serial dok.
09:00 Zamek w spadku (7, 8)
10:55 Kamera, akcja, wpadka!
12:00 Odlotowy ogród (7)
12:35 Wymarzony dom w 100 dni VI (6/6) - serial dok.
14:30 Mieszkanie na miarę
16:25 Polowanie na ogród VI
18:05 Najbrzydsze podwórko w dzielnicy (5,6/12) - serial dok.
19:10 Weekendowa metamorfoza (4) - reality show
20:05 Zgłoś remont (5)
21:00 Dorota was urządzi VI
22:30 Dobrze zrobione w domu

BBC LIFESTYLE

11:30 Wielkie projekty
12:30 10 lat mniej w 10 dni II
13:30 Najlepszy konsultant ślubny (3) - program rozrywkowy Wlk. Brytania 2023
14:45 Wielkie kanadyjskie wypieki (5) - real tv
15:45 Zapraszam do stołu: wielka porcja - reality show
17:40 Wielkie projekty
18:50 Mistrzowie szycia (1)
20:00 Wielkie kanadyjskie wypieki (6) - real tv
21:00 Hotel Savoy (2)
22:00 Karaiby: raj miliarderów - serial dok. Wlk. Bryt. 2023
23:05 Życie w Monako

COMEDY CENTRAL

08:25 Dwóch i pół III (8/24)
08:55 Przyjaciele (3,4,17, 1,2/24) - serial kom. USA 1994
11:55 Teoria wielkiego podrywu VIII - serial kom.
14:30 Dwóch i pół III
16:30 Przyjaciele (5,6,7, 8,9,10/24) - serial kom.
19:30 Duchy II (7,8/22)
20:30 Teoria wielkiego podrywu VIII (20,21,22/24)
21:55 The Office PL III (1,2/12) - serial kom. Polska 2023
23:05 Comedy Club (9, 10)
00:05 Miasteczko South Park

TVP SERIALE

08:35 Komisarz Alex X (2)
09:25 Rodzinka.pl VI (26/26)
10:00 Klan - telenowela
10:35 Ranczo II (11/13)
11:30 M jak miłość
12:25 Komisarz Alex XXVI (3)
13:25 Kulisy serialu „Ojciec Mateusz" (17) - felieton
13:35 Ojciec Mateusz 34 (5,6)
15:35 Komisarz Alex X (3)
16:25 Na sygnale - serial obyczajowy Polska 2024
17:30 Ranczo II (13,1/13)
19:35 Ojciec Mateusz 34 (7,6) - serial krym. Polska 2026
21:30 Ranczo III (2,3/13)
23:30 Ojciec Mateusz 34 (8)

CANAL+ KUCHNIA

08:40 Słodka jak Sugar (7, 8)
09:40 Kuchenny recykling
10:40 U sąsiadów w kuchni XIII
11:50 Top Chef (6, 7)
13:45 Włoskie życie Sophie Grigson II (6,7) - serial dok.
14:40 U sąsiadów w kuchni XV
15:45 Nie tylko kimchi (4, 5)
16:40 Jamie Oliver (3, 4, 11, 12)
18:30 Kulinarna mapa Wielkiej Brytanii (3, 4) - mag. kulinarny
19:25 m jak mięso (1)
19:50 Maximum Foodie IV (3)
20:20 Gotuj taniej z Jamiem (5)
21:15 Anthony Bourdain VI
23:50 Top Chef - reality show

CANAL+ DOMO

11:10 Ucieczka na wieś XXIII
12:10 Wielkie Projekty: Szwecja III (4/6) - serial dok.
13:05 Pokochaj lub sprzedaj
14:05 Cudotwórcy: zakochaj się w swoim domu na nowo
15:00 Wakacyjne domy na wynajem (7) - lifestyle
15:55 Meblokreacje (7, 8)
16:50 Gardeners' World (28)
18:00 Ucieczka na wieś XXIII
19:00 Wielkie Projekty
20:00 Daleko od miasta XV
21:00 Cudotwórcy: zakochaj się w swoim domu na nowo (11)
21:55 Wielkie projekty X (2)
22:50 Po pierwsze lokalizacja!

PLANETE+

15:50 360° – świat bez granic
16:55 Świat z góry XII (8)
17:55 Dokąd dzisiaj? IV (43)
18:15 Polska z góry. Blokowiska (3) - serial dok. PL 2026
18:40 Premiera: Polska z góry. Blokowiska (4) - serial dok.
19:10 Mam zamek III (3)
19:40 Niewolnicy Kanału Panamskiego - film dok.
20:50 Obietnica. Oszukana Papua Zachodnia - film dok.
22:00 Premiera: Co kryje „Straż nocna" Rembrandta?
23:00 Sekta - serial dok.

DISCOVERY CHANNEL

08:00 Zoom na architekturę V
09:00 Parker na złotym szlaku
10:00 Wyprawa w nieznane VII
11:00 Gorączka złota XVI (18)
12:00 Przemytnicy: na lotnisku
13:00 Nagi instynkt przetrwania: nagroda za przeżycie
15:00 Złomowisko PL IX
16:00 Rolnicy w akcji
17:00 Od samochodu do domu
18:00 Specjalistki II
19:00 Nagi instynkt przetrwania V (8,9/15) - serial dok.
21:00 Nic do zgłoszenia (6/8)
22:00 Od samochodu do domu
23:00 Kroniki policyjne
00:00 Hazardziści II (4/8)

TVP HISTORIA

12:40 Rotmistrz. Opowieść o życiu i walce Witolda Pileckiego - film dok. Polska 2026
14:00 Dom (4) - serial obycz.
15:35 Sensacje XX wieku
17:00 Film dokumentalny
17:30 Wojenne dziewczyny II
18:25 Ex libris - mag.
18:55 Tynne. Termopile Kresów - film dok. Polska 2021
19:30 Film dokumentalny
20:00 Zatoka szpiegów II (2)
20:55 Lądowanie w Normandii, nieznane taśmy (3/3)
22:05 Otchłań: powstanie i upadek nazizmu (2/10)

HISTORY

11:10 Absurdy przeszłości: historie pełne ryzyka (3)
12:10 Gwiazdy lombardu XXII
13:05 Starożytni kosmici XVII
14:00 Niewyjaśnione tajemnice świata III (6/7)
14:50 Największe tajemnice świata VII (14) - serial dok.
15:45 Gwiazdy lombardu XIII
16:15 Ranczo kosmitów VII (3)
17:10 II wojna światowa w kolorze (4/10) - serial dok.
18:10 Największe tajemnice świata VI (10/20) - serial dok.
19:05 Starożytni kosmici XVI
22:00 Największe tajemnice świata VII (3/10) - serial dok.

NATIONAL GEOGRAPHIC

16:00 Sekrety starożytnej medycyny (9) - serial dok.
17:00 Najdziwniejsze przedmioty III (5) - serial dok.
18:00 Tajemnice wojennych wraków (6/8) - serial dok.
19:00 Wielkie konstrukcje III Rzeszy: wojna z Ameryką (5/6)
20:00 Katastrofa w przestworzach XIX (5/10) - serial dokumentalny Kanada 2020
21:00 Katastrofa w przestworzach: raport specjalny III
22:00 Premiera: Ikony lotnictwa (7/10) - serial dok.

FOCUS TV

08:00 Był sobie człowiek
08:55 Wehikuł czasu
09:00 Starożytni kosmici IX
10:00 Gwiazdy lombardu XXIV
12:00 Broń w hollywoodzkich filmach (1,2/8) - serial dok.
13:00 Poszukiwacze historii
14:00 Apokalipsa – II wojna światowa (1/6) - serial dok.
15:00 Truckersi przez Australię X (10/13) - serial dok.
16:00 Dorwać tuńczyka III (1)
18:00 Rolnicy. Podlasie VI
20:00 Galileo - pr. popularn.
21:00 Supersamoloty bojowe X - serial dok. USA 2022
22:00 Okręty wojenne

BBC EARTH

09:20 Królestwo zwierząt
10:20 Życie na pustkowiu X
11:20 Zabójcza pogoda VI (13)
12:25 Wielka kanadyjska przygoda (6/6) - serial dok.
13:25 Planeta doskonała (3/5)
14:30 W okowach mrozu VII
15:30 Życie na pustkowiu X
16:30 Przez dziką Amazonię
17:35 Planeta doskonała (3/5)
18:40 Wielka australijska przygoda (1/6) - serial dok.
19:45 Fenomeny współczesnego życia II (5/6) - serial dok.
20:55 W okowach mrozu IX
22:55 Przez nieznaną Afrykę

POLSAT VIASAT HISTORY

11:55 Grobowce Egiptu: Imhotep, twórca piramid
14:15 Piramidy w Gizie: sięgnąć do gwiazd - film dok.
15:25 Wezuwiusz: historia zaginionych zwojów
16:35 Najważniejsze wydarzenia II wojny światowej w kolorze (8/10) - serial dok.
17:45 Punkty zwrotne II wojny światowej (6/6) - serial dok.
18:50 DNA Hitlera: geny dyktatora (1,2/2) - serial dok.
21:00 II wojna światowa: piekło na Ziemi (5/8) - serial dok.
22:05 Starożytne superbudowle III (5/6) - serial dok.

eprasa.pl 1425c20e14

WTOREK 22.09

Od A do Z

CICHA NOC ★★★★
dramat obycz., Polska 2017, reż. Piotr Domalewski, wyk. Dawid Ogrodnik, Tomasz Ziętek, Agnieszka Suchora
22:05 | kino polska
Obsypany Orłami i nagrodami festiwalu w Gdyni najlepszy polski film sezonu 2017/18. Kiedy w przeddzień świąt w domu zjawia się dawno nie widziany syn, przy wigilijnym stole nie dojdzie do pojednania.

CÓRKI DANCINGU ★★★
musical, Polska 2015, reż. Agnieszka Smoczyńska, wyk. Kinga Preis, Michalina Olszańska, Marta Mazurek
22:10 | ale kino+ hd
Obsypywane nagrodami i zarazem wygwizdywane dziwadełko o lekko sodomicznym zabarwieniu: w Warszawie lat 80. pojawiają się dwie syreny, szybko podbijające (pół)światek PRL-owskiego show-biznesu.

DŁUG ★★★★★
thriller, Polska 1999, reż. Krzysztof Krauze, wyk. Robert Gonera, Jacek Borcuch, Andrzej Chyra
20:00 | kino polska
Najciekawszy polski film współczesny przełomu stuleci: historia młodych biznesmenów, którzy zabijają nękającego ich szantażystę, jako zwierciadło polskiej rzeczywistości tamtego okresu. Na faktach.

KOKAINOWY RICK ★★★
dramat krym., USA 2018, reż. Yann Demange, wyk. Matthew McConaughey, Richie Merritt, Bel Powley
23:40 | polsat
Przekonany, że ratuje ojca przed więzieniem, czternastolatek zostaje informatorem FBI penetrującym półświatek Detroit. Kiedy przestaje być potrzebny agentom, sam wchodzi w narkotykowy biznes.

MORTAL KOMBAT ★★★
film s.f., USA/Australia 2021, reż. Simon McQuoid, wyk. Lewis Tan, Jessica McNamee, Josh Lawson
21:30 | hbo
Mistrz mieszanych sztuk walki jedynym człowiekiem godnym stawienia czoła najeźdźcom z zaświatów w turnieju Mortal Kombat, od którego zależą losy świata. Ładna bajka, choć do bólu przewidywalna.

Tori i Lokita

21:50 | tvp kultura
★★★★

· FOT. MATERIAŁY PRASOWE

Widziane okiem braci Dardenne: para młodocianych uciekinierów z Afryki postanawia udawać rodzeństwo, by stawić czoło przeciwnościom, z jakimi borykają się w Belgii. Nagroda 75-lecia festiwalu w Cannes.

DRAMAT OBYCZ.
BELGIA/FRANCJA 2023, REŻ. JEAN-PIERRE DARDENNE, LUC DARDENNE, WYK. PABLO SCHILS, JOELY MBUNDU, ALBAN UKAJ

POCAŁUNEK ŚMIERCI ★★★
dramat krym., USA 1995, reż. Barbet Schroeder, wyk. David Caruso, Samuel L. Jackson, Nicolas Cage
20:00 | stopklatka
Sam wobec zła: w wyniku pechowego splotu okoliczności były więzień zostaje policyjnym informatorem, na którym szuka zemsty przestępca psychopata. Barbeta Schroedera ćwiczenie z filmu noir.

PRZYNĘTA ★★
thriller, Wlk. Brytania/USA 2019, reż. Steven Knight, wyk. Matthew McConaughey, Anne Hathaway, Diane Lane
21:00 | tvn 7
Kapitan wycieczkowej łodzi rybackiej ucieka w marzenia, gdy nagle zjawia się była żona z żądaniem, by ocalił ją i ich syna przed jej obecnym mężem, co oznacza powrót do rzeczywistości, której unika.

SOK Z ŻUKA ★★★★
komedia, USA 1988, reż. Tim Burton, wyk. Michael Keaton, Alec Baldwin, Geena Davis
20:20 | warner tv
Para duchów pragnie ocalić swój dom przed najściem nowych lokatorów i zwraca się z tym do ducha egzorcysty. Wielkie pole dla wyobraźni Tima Burtona plus brawurowy Michael Keaton jako egzorcysta.

STRZĘPY ★★★★
dramat obycz., Polska 2022, reż. Beata Dzianowicz, wyk. Michał Żurawski, Grzegorz Przybył, Agnieszka Radzikowska
23:15 | tvp 2
Cztery pory roku – cztery stadia choroby Alzheimera i jej druzgocący wpływ na wielopokoleniową rodzinę, która musi nauczyć się żyć ze schorzeniem swego patriarchy. Plus wiele zasłużonych nagród.

SZYBCY I WŚCIEKLI 10 ★★
film sens., USA/Chiny/Japonia 2023, reż. Louis Leterrier, wyk. Vin Diesel, Jason Momoa, Michelle Rodriguez
20:30 | polsat
Lekcja gryzienia własnego ogona: Toretto i spółka zniszczyli w części V narkotykowego króla, a teraz jego syn szuka nie tyle wyrafinowanej, ile skutecznej zemsty. Vin Diesel plus zespół gwiazd.

TAJNE PRZEZ POUFNE ★★★
komedia kryminalna, USA/Wlk. Brytania/Francja 2008, reż. Ethan Coen, Joel Coen, wyk. George Clooney, Brad Pitt, Frances McDormand
20:10 | ale kino+ hd
Braci Coen traktat o amerykańskiej głupocie: pełen niby tajemnic pamiętnik sfrustrowanego analityka CIA trafia do laików, którzy postanawiają sprzedać go rosyjskiemu wywiadowi. Ku przestrodze.

TEQUILA SUNRISE ★★
film sens., USA 1988, reż. Robert Towne, wyk. Mel Gibson, Michelle Pfeiffer, Kurt Russell
22:10 | tvp 1
Kumple ze szkoły – handlarz narkotyków Mel Gibson i policjant Kurt Russell – zakochują się w Michelle Pfeiffer. Hollywoodzka konfekcja szyta na miarę starego kina.

WOLF MAN ★★
horror, USA/Irlandia/Nowa Zelandia 2025, reż. Leigh Whannell, wyk. Christopher Abbott, Julia Garner, Matilda Firth
22:50 | canal+ premium
Rodzina wyjeżdża do odziedziczonego domu na odludziu, gdzie nocą zostaje zaatakowana przez tajemnicze monstrum. Nieoczekiwanie w zabarykadowanym domu ojciec rodziny ulega przemianie. Jednak rutyna.

ZAPŁATA ★★
thriller, USA/Kanada 2003, reż. John Woo, wyk. Ben Affleck, Aaron Eckhart, Uma Thurman
22:05 | stopklatka
John Woo czyta Philipa K. Dicka: specjalista od zadań niewykonalnych, który po wykonaniu każdego zlecenia poddaje się praniu mózgu, próbuje zrekonstruować ostanie trzy lata swego życia.

KONRAD J. ZARĘBSKI

eprasa.pl 1425c20e14

WTOREK 22.09

TVP1

07:00 Msza święta
07:30 Kościół z bliska (736)
08:00 Serwis Info
08:20 Zaraz wracam (8)
08:55 Ranczo (11/13)
09:55 Komisarz Alex (12)
10:55 Ojciec Mateusz XXI (4)
12:00 Serwis Info - magazyn
12:10 Agrobiznes - magazyn
12:40 Magazyn rolniczy (793)
12:55 Mali mieszkańcy Półwyspu Iberyjskiego
14:00 Splątane losy
15:00 Serwis Info
15:10 Reporterzy (618)
15:35 Gra słów. Krzyżówka
16:00 Dziedzictwo
17:00 Teleexpress
17:25 Jaka to melodia? (5963)
18:05 Klan - telenowela
18:40 Akacjowa 38
19:30 19.30 - wiadomości
19:55 Pytanie dnia, pogoda

20:30 **Felicita** (8) - serial obycz. Polska/Włochy 2026, wyk. Klementyna Karnkowska
21:05 **Sekielski wieczorową porą** (38) - mag. informacyjny Polska 2026
22:10 **Tequila Sunrise** - film ** sens. USA 1988, reż. Robert Towne, wyk. Mel Gibson (125 min)
00:15 **Pozew o miłość (Laws of Attraction)** - ** komedia romant. Irlandia/Wlk. Brytania/Niemcy/USA 2004 (100 min)

TVP2

05:30 M jak miłość
06:20 Synaj – opowieść zapisana w skale - reportaż
06:50 Barwy szczęścia
07:30 Pytanie na śniadanie – pobudka (7684) - mag.
07:55 Pytanie na śniadanie (7684) - mag. Polska 2026
11:45 Rosół polski (39)
12:25 Koło fortuny (2223)
13:15 Panna młoda
14:05 Va banque (1076)
14:35 Na sygnale
15:05 La Promesa – pałac tajemnic - telenowela
16:00 Koło fortuny (2226)
16:35 Familiada (3049)
17:20 Panna młoda - serial obyczajowy Turcja 2024
18:15 Va banque (1077)
18:50 Jeden z dziesięciu (12) - teleturniej Polska 2026
19:25 Barwy szczęścia

20:05 **Barwy szczęścia** - serial obycz. Polska 2026
20:40 **Kulisy serialu „M jak miłość"** (1675)
20:50 **M jak miłość**
21:50 **Na sygnale**
22:55 **51. Festiwal Polskich Filmów Fabularnych**
23:15 **Strzępy** - dramat **** obyczajowy Polska 2022 (115 min)
01:10 **Pozdrowienia z Paryża (From Paris with Love)** - ** film sens. Francja/Wlk. Brytania/USA 2010 (105 min)

POLSAT

05:25 Telezakupy TV Okazje
06:00 Nowy dzień
09:10 Malanowski i Partnerzy IX (9/60) - serial fab.-dok.
09:40 Wypasiona Kuchnia (13)
09:45 Malanowski i Partnerzy IX (10/60) - serial fab.-dok.
10:15 Dlaczego ja? 29 (27,28/40) - serial fab.-dok.
12:20 Gliniarze Śląsk (15)
13:20 Gliniarze XVII (15,16) - serial fabularno-dok. Polska 2024, wyk. Arkadiusz Krygier
15:30 Wydarzenia
15:55 Gliniarze XXI (15) - serial fabularno-dok.
16:55 Gliniarze Śląsk (16)
18:00 Pierwsza miłość 50 (80) - serial obycz. Polska 2026
18:50 Wydarzenia, sport
19:15 Gość „Wydarzeń" (922)
19:25 Wypasiona Kuchnia (23)
19:55 Milionerzy (133)

20:30 **Szybcy i wściekli 10 (Fast X)** - film sens. ** USA/Chiny/Japonia 2023, reż. Louis Leterrier, wyk. Vin Diesel, Jason Momoa (190 min)
23:40 **Kokainowy Rick (White Boy Rick)** - *** dramat krym. USA 2018, reż. Yann Demange, wyk. Matthew McConaughey (140 min)
02:00 **Złoto pustyni (Three Kings)** - **** dramat wojenny USA/Australia 1999 (160 min)

TVN

05:10 Nauka jazdy (8)
05:40 Uwaga! (8091) - mag. reporterów Polska 2026
05:55 Ukryta prawda (20/60)
06:50 Kuchenne rewolucje: Restauracja „Gusto Kuchnia i Wino", Bydgoszcz 28 (1)
07:45 Dzień Dobry TVN (5783)
11:20 Doradca smaku (14)
11:30 Kuchenne rewolucje: Kępno – „Kulinarna Warszawka" XXV - reality show
12:35 Kuchenne rewolucje: Restauracja „Zamek", Szczecinek XXI (15) - reality show
13:40 Ukryta prawda (5,6,17/48) - serial fab.-dok.
16:50 Szpital św. Anny IV (17) - serial obycz. Polska 2026, wyk. Jolanta Fraszyńska
17:55 Detektywi VII (17)
19:00 Fakty, sport, pogoda
19:55 Uwaga! (8092) - mag.

20:15 **Na Wspólnej** - serial obycz. Polska 2026
20:50 **The Floor** (14) - teleturniej Polska 2026
21:30 **Kuba Wojewódzki** (4) - talk-show Polska 26
22:45 **Igrzyska śmierci: Ballada ptaków i węży (The Hunger Games: The Ballad of Songbirds & Snakes)** - *** film przyg. USA/Kanada 2023, reż. Francis Lawrence, wyk. Tom Blyth (190 min)
01:55 **Superwizjer** (1351)

TV PULS

06:00 Policjanci z Miami V (12,13/22) - serial krym. USA 1989, wyk. Don Johnson
08:00 Kobra – oddział specjalny XXV (4,5/14)
10:00 Zaklinaczka duchów V (11/22) - serial fantasy
11:00 Kotka - serial obycz.
12:00 Nie igraj z aniołem - telenowela Meksyk 2009
13:00 Wspaniałe stulecie IV
14:00 Rodzinny interes (1)
15:00 Lombard. Życie pod zastaw XIV (33,34) - serial obyczajowy Polska 2024
17:00 Rodzinny interes (2)
18:00 Lombard. Życie pod zastaw XIX (16,17) - serial obyczajowy Polska 2026
20:00 **Snajper: Samotna misja (Sniper: Rogue Mission)** - *** film sens. USA 2022, reż. Oliver Thompson, wyk. Chad Michael Collins (120 min)
22:00 **Zabójcza pułapka (Take Cover)** - ** film sens. Wlk. Brytania 2024, reż. Nick McKinless, wyk. Scott Adkins, Alice Eve (110 min)
23:50 **Panama** - thriller USA/*** Wlk. Brytania/Puerto Rico 2022 (125 min)
01:55 **Dzielnica strachu X**

TVN7

05:20 Ten moment (27/40) - serial fabularno-dok.
05:55 Szkoła (37,38,39/69) - serial fabularno-dok.
08:45 Ukryta prawda (38,26,27/51) - serial fab.-dok.
11:50 W-11 Wydział Śledczy - serial fab.-dok. Polska 2010
13:55 Detektywi III (35/60) - serial fabularno-dok.
15:00 Szpital św. Anny IV (7) - serial obycz. Polska 2026
16:00 Szpital (1/67) - serial fab.-dok. Polska 2019
17:00 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
18:00 Rozwód. Walka o wszystko (11) - serial fab.-dok.
19:00 Ukryta prawda (3/60)
20:00 **Hotel Paradise** (16) - real tv Polska 2026
21:00 **Przynęta (Serenity)** - ** thriller Wlk. Brytania/USA 2019, reż. Steven Knight, wyk. Matthew McConaughey, Anne Hathaway, Diane Lane, Jason Clarke (140 min)
23:20 **To: Rozdział 2 (It: Chapter Two)** - ** horror USA/Kanada 2019, reż. Andy Muschietti, wyk. James McAvoy, Jessica Chastain (210 min)
02:50 **Hotel Paradise** (15)

MEZZO

13:30 Filharmonicy Wiedeńscy, Riccardo Muti: IX Symfonia Beethovena
14:50 Filharmonicy Berlińscy, Riccardo Muti: Rossini, Verdi, Brahms - muzyka klasyczna
16:25 Pierre Henry - muzyka. Dokument Francja 2022
17:40 Teodor Currentzis, MusicAeterna: Mahler 5
19:25 John Coltrane Live in Antibes 1965 - koncert
20:30 Claude Debussy, Maurice Ravel: „Dafnis i Chloe", „Popołudnie fauna" - balet Francja 2022
21:45 E.-A. Ysaÿe: Wypadek: portret rodzinny - balet Czechy/Norwegia 2021
22:15 Orkiestra Filharmonii Rotterdamskiej, Lahav Shani: Strauss, Mahler - muzyka klasyczna Holandia 2024

PULS 2

09:25 Świnka Peppa
09:45 Bing (11,12/78)
10:00 Jeżyk i przyjaciele
10:35 Basia (9,10)
11:10 Gus. Mały II
11:35 Tomek i przyjaciele: Naprzód lokomotywy! XXVII
12:00 Psi patrol IV
12:35 Gumisie V (6,7/9)
13:35 Smerfy - serial anim.
14:00 Baranek Shaun VI
14:35 Marta mówi! (12)
15:00 Miraculous VI (6,1)
16:00 Patryk Rozgwiazda Show (17,18/26) - serial anim.
17:00 SpongeBob Kanciastoporty IX (17,18/26)
18:00 Pingwiny z Madagaskaru
19:00 Kacze opowieści
20:00 Lombard. Życie pod zastaw XIX (6) - serial obycz.
21:00 Dzielnica strachu IV
23:00 Wstydliwe choroby II

TV4

07:00 Strażnik Teksasu III
07:55 Bogaty dom – biedny dom XIV (8) - serial dok.
08:55 Policjantki i policjanci XII (6,7,8/65) - serial obycz.
11:55 Na ratunek 112 XVII (50,51) - serial fabularno-dok.
12:55 Trudne sprawy XV
15:55 Policjantki i policjanci
17:00 Trudne sprawy 28
18:00 Łowcy skarbów. Kto da więcej (444) - reality show
19:00 Policjantki i policjanci
20:00 Wypasiona Kuchnia (22)
20:05 Uroczysko VI (14)
20:40 Sprawiedliwi – wydział kryminalny XXI (14)
21:40 Sprawiedliwi. Trójmiasto IV (14) - serial krym.
22:45 Opowiem ci o zbrodni
23:20 Dziedzictwo Bourne'a - film sens. USA/Japonia 2012
02:00 Love Island V (19/55)

METRO

07:35 Szpital (26,27,28/67)
10:30 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
12:30 Szkoła (57/68)
13:30 Brzydula - serial obyczajowy Polska 2009
14:40 Za głosem serca - telenowela Brazylia 2023
15:50 Magda M. III (15)
16:55 Idź na całość (24)
18:00 Złomowisko PL V - serial dok. Polska 2017
19:00 Kartoteka VII (6,7) - serial fabularno-dok.
21:05 Kryminalni (11,12) - serial krym. Polska 2004
23:15 Hannibal II (4/13) - serial grozy USA 2014
00:20 Zbrodnie z pierwszych stron gazet VI (13/13) - serial dokumentalny USA 2022
01:20 Szpital (24/67)
02:20 Szkoła (64/68)

eprasa.pl 1425c20e14

WTOREK 22.09

STOPKLATKA

08:45 Robert Makłowicz (245) - mag. kulinarny
09:35 Pyszne dania w 10 minut z Julią Oleś (15)
09:45 Górski lekarz XVIII (2,3/16) - serial obycz. Niemcy/Austria 2025
11:45 Zagadki kryminalne panny Fisher II (10,11/13) - serial krym.
14:00 Hudson i Rex IV (7/16) - serial krym. Kan. 2021
15:00 Zajazd. Będzie się działo II (13,14) - serial fabularno-dok.
17:00 Katastrofy w przestworzach IV (7,10,6/10) - serial dok.
20:00 Pocałunek śmierci (Kiss of Death) ★★★ - dramat krym. USA 1995, reż. Barbet Schroeder, wyk. David Caruso, Samuel L. Jackson, Nicolas Cage, Helen Hunt (125 min)
22:05 Zapłata (Paycheck) ★★ - thriller USA/Kanada 2003, reż. John Woo, wyk. Ben Affleck, Aaron Eckhart (155 min)
00:40 Obrońca (The Defender) ★★ - film sens. USA/Wlk. Bryt./Niemcy/Rumunia 2004, reż. Dolph Lundgren (125 min)

ALE KINO+

08:45 The Office PL III (7,8/12) - serial kom.
09:55 Vigil II (1,2/6) - serial krym. Wlk. Brytania 2023
12:25 Detektyw Foyle (3/4) - serial kryminalny Wlk. Brytania 2002
14:30 Opadające liście (Kuolleet lehdet) ★★★★ - komediodramat Finlandia/Niemcy 2023, reż. Aki Kaurismäki (100 min)
16:10 Ocalona (Survivor) ★★ - film sens. USA/Wlk. Brytania 2015 (115 min)
18:05 Detektyw Foyle (4/4) - serial kryminalny Wlk. Brytania 2002
20:10 Tajne przez poufne (Burn After Reading) ★★★ - komedia kryminalna USA/Wlk. Brytania/Francja 2008, reż. Ethan Coen, Joel Coen, wyk. George Clooney, Brad Pitt (120 min)
22:10 Córki dancingu ★★★ - musical PL 2015, reż. Agnieszka Smoczyńska, wyk. Kinga Preis (115 min)
00:05 Wasp. Sieć szpiegów (Wasp Network) ★★★ - thriller Hiszpania/Francja/Belgia/Brazylia 2019 (160 min)

TVP KULTURA

09:05 Przygody pana Michała (5,6)
10:20 Duże zwierzę ★★★ - komediodramat Polska 2000 (80 min)
11:40 51. Festiwal Polskich Filmów Fabularnych w Gdyni (1) - program rozrywkowy
12:05 Agnieszka... Morawińska, co ty tutaj robisz? - film dok.
13:30 51. Festiwal Polskich Filmów Fabularnych
13:50 Kosmos 1999 II (8/24)
14:55 Sirocco - film przyg. ★★★ USA 1951 (105 min)
16:40 Przygody pana Michała (7,8)
18:00 W poszukiwaniu dobrego filmu (50)
18:40 Rawhide III (14)
19:40 51. Festiwal Polskich Filmów Fabularnych
20:00 Narty Ojca Świętego - spektakl teatralny
21:50 Tori i Lokita (Tori et Lokita) ★★★★ - dramat obycz. Belgia/F 2023 (95 min)
23:25 51. Festiwal Polskich Filmów Fabularnych
23:50 Wiek niewinności (The Age of Innocence) ★★★ - dramat miłosny USA 1993 (145 min)

HBO

09:55 Władca Pierścieni: Dwie wieże ★★★★★ - film fantasy USA/Nowa Zelandia 2002, reż. Peter Jackson (175 min)
12:50 Vinci 2 - komedia krym. ★★★ Polska 2025, reż. Juliusz Machulski (120 min)
14:50 Do granic - dramat ★★★★ obycz. Hiszpania/Belgia 2022, reż. Alejandro Rojas, Juan Sebastián Vasquez (75 min)
16:05 Pies i Robot - film anim. ★★★★ Hiszpania/F 2023, reż. Pablo Berger (100 min)
17:45 Wichrowe wzgórza ★★ - dramat obycz. USA/Wlk. Brytania 2026, reż. Emerald Fennell (135 min)
20:00 The Pitt II (10/15) - serial obycz. USA 2026
20:45 Niebo. Rok w piekle (4/6) - serial obycz.
21:30 Mortal Kombat - film ★★★ s.f. USA/Australia 2021
23:20 Złodziej z przypadku ★★★ - komedia kryminalna USA 2025, reż. Darren Aronofsky, wyk. Austin Butler, Regina King, Zoë Kravitz (110 min)
01:10 Oni cię zabiją - horror ★★★ USA 2026, reż. Kirill Sokolov (95 min)

CANAL+ PREMIUM

08:20 Prawdziwa historia szeregowca Ryana
09:15 Miss mokrego podkoszulka - komedia Polska 2002 (55 min)
10:10 Premierowa jazda
10:25 Kopnięci w czasie ★★ - komedia Francja/Belgia 2025 (100 min)
12:05 Kiler-ów 2-óch ★★★ - komedia kryminalna Polska 1998 (115 min)
14:00 Ostatni bój. Legenda 300 Spartan - film dok.
14:55 Kawałek po kawałku ★★★ - film animowany USA/Dania/Australia/Hongkong 2024 (95 min)
16:30 Pod gwiaździstym niebem ★★ - komedia romant. USA 2025, reż. Michelle Danner (95 min)
18:05 Łapu-Capu (227)
18:10 Niemożliwe - film ★★★★ katas. USA/Hiszpania/Tajlandia 2012 (110 min)
20:00 Niedoszła panna młoda ★★ - komedia Wlk. Bryt./USA 2024 (115 min)
21:55 CIA: Po 11 września
22:50 Wolf Man - horror ★★ USA/Irlandia/Nowa Zelandia 2025 (100 min)
00:30 Boogeyman III - horror ★★ USA/Bułg. 2008 (95 min)

KINO POLSKA

07:40 Przygody Myszki - serial dla dzieci Polska 1976
08:00 Siedem życzeń (2/7)
09:05 Komedia małżeńska - komedia Polska 1993, reż. Roman Załuski, wyk. Ewa Kasprzyk, Jan Englert, Ewa Dałkowska, Zdzisław Wardejn
11:25 Chłopi: Boryna (1) - film obycz. Polska 1973, reż. Jan Rybkowski, wyk. Władysław Hańcza, Emilia Krakowska
13:25 Chłopi: Jagna (2) - film obyczajowy Polska 1973
15:00 Nie lubię poniedziałku - komedia Polska 1971, reż. Tadeusz Chmielewski, wyk. Jerzy Turek, Kazimierz Witkiewicz, Andrzej Herder
17:15 Pogranicze w ogniu (22,23) - serial sens. Polska 1991, wyk. Janusz Bukowski
20:00 Dług - thriller Polska 1999, reż. Krzysztof Krauze, wyk. Robert Gonera, Jacek Borcuch, Andrzej Chyra, Agnieszka Warchulska, Przemysław Modliszewski
22:05 Cicha noc - dramat obycz. Polska 2017, reż. Piotr Domalewski, wyk. Dawid Ogrodnik, Tomasz Ziętek
00:05 Jezioro Słone - dramat obycz. Polska/Szwecja 2022, reż. Katarzyna Rosłaniec, wyk. Katarzyna Butowtt

POLSAT FILM

08:30 Przyjaciółki XX (9,10)
10:25 Świat według Kiepskich
13:45 Powrót do przyszłości III - komedia USA 1990
16:20 Maska Zorro - film przyg. USA/Meksyk 1998
19:00 Nie ma mocnych - komedia Polska 1974, reż. Sylwester Chęciński
21:00 Ślicznotki - kom. krym. USA 2019, reż. Lorene Scafaria, wyk. Constance Wu
23:10 Nowe oblicze Greya - thriller USA/Chiny 2018
01:25 Fala zbrodni II (1/12) - serial sens. Polska 2004

FILMBOX+ ONE

07:45 Panna Marple III (3/4)
09:45 Vera VIII (3/4)
11:45 Zagadki kryminalne panny Fisher II - serial krym.
12:55 Poirot IX (2/4)
15:00 Strażnik Teksasu V
17:05 Vera VIII (4/4)
18:55 Poirot III (6/11) - serial krym. Wlk. Brytania 1991
20:00 Komandosi z Navarony - film wojenny Wlk. Brytania/USA 1978, reż. Guy Hamilton
22:50 Millennium: Dziewczyna, która igrała z ogniem - thriller Dania/Niemcy/Szwecja 2009
01:40 Płonąca pułapka - dramat obyczajowy USA 2004

WARNER TV

08:20 Teraz albo nigdy! II
09:20 Bajer z Bel-Air III
10:20 Prawo Agaty VII (2)
11:20 Pełniejsza chata III (8,9/18) - serial kom.
12:20 Teraz albo nigdy! II (4,5)
14:15 Bajer z Bel-Air III (14,15,16,17/24) - serial kom.
16:05 Pełniejsza chata III
18:30 W aromacie kawy - komedia romant. USA 2023
20:20 Sok z żuka - komedia USA 1988, reż. Tim Burton
22:00 4 Blocks (4,5/6)
00:15 Interkosmos - film s.f. USA 1987, reż. Joe Dante

PARAMOUNT

09:25 Policyjna grupa pościgowa XX (11/15) - serial dok.
10:30 Pingwiny z Madagaskaru II (21/39) - serial anim.
11:00 Zagraj to jeszcze raz, Sam - komedia USA 1972
13:00 Czarodziejki IV (9,10/22)
15:00 Pingwiny z Madagaskaru
15:30 Star Trek - film s.f. USA/Niemcy 2009, reż. J.J. Abrams
18:05 Guru miłości - komedia Wlk. Bryt./Niemcy/USA 2008
20:00 Mission: Impossible – Ghost Protocol - film sens. USA 2011, reż. Brad Bird
22:55 Uprowadzona III - film sens. USA/Hiszpania/F 2014

CINEMAX

12:50 Imię - komedia Francja/Belgia 2012
14:45 Dźwięki miłości - dramat obycz. Hiszpania 2025
16:25 Niewidzialna walka - komedia Estonia/Grecja/Finlandia/Łotwa 2023
18:20 Jak zostałam perliczką - komedia Wlk. Brytania/Zambia/Irlandia/USA 2024
20:00 Amerykańska fikcja - komediodramat USA 2023
21:55 Pogubieni (1,2,3/3) - miniserial Wlk. Brytania 2024
00:55 Nasz świat - dramat obycz. Kosowo/Francja 2023

ROMANCE TV

08:45 Górski lekarz (3/8)
10:40 Malibu – Siostrzyczki - film obycz. Niemcy 2023
12:30 Inga Lindström: Siła wspomnień - film obycz. Niemcy 2004, reż. Karola Meeder
14:25 Podręcznik szczęścia - komedia romant. USA 2023
16:15 Rosamunde Pilcher: Pióra na wietrze - romans Niemcy/Austria 2003
18:05 Górski lekarz (4/8)
20:00 Rosamunde Pilcher: Wołanie przeszłości - film obyczajowy Niemcy 2000
21:55 Rejs ku szczęściu
23:50 Górski lekarz

TVN FABUŁA

07:45 Detektywi - serial dok.
09:50 Młode gliny (12/50)
10:55 Lekarze IV (8)
11:55 Zapukaj do moich drzwi
13:55 Młode gliny (13/50)
14:55 Detektywi - serial dok.
16:05 Na Wspólnej (92,93)
17:15 Valerian i Miasto Tysiąca Planet - film fantasy Francja/Chiny/B/Niemcy/Arabia Saud./USA/Kanada/Katar 2017
20:00 Maska - kom. USA 1994
22:20 Na skraju załamania - thriller Wlk. Bryt./USA 2024
00:25 Focus - komedia kryminalna USA/Argentyna 2015

AMC

08:50 Przygody Herkulesa (1) - film przyg. Włochy/USA 1983
10:40 Hercules II - film przyg. USA/Włochy/Holandia 1985
12:35 Gattaca – szok przyszłości - film s.f. USA 1997
14:45 Wyznania gejszy - dramat obycz. USA 2005
17:45 Dzielnica Lakeview - thriller USA 2008
20:00 Nożownik - thriller USA 2003, reż. William Friedkin, wyk. Tommy Lee Jones
22:00 Protektor - film sens. USA/Hongkong 1985
00:00 Droga bez odwrotu - thriller USA 2023

eprasa.pl 1425c20e14

AXN

08:20 Ostry dyżur V (18/22)
09:20 Castle VII (15,16/23)
11:15 Rekrut: Feds (11,12/22)
13:15 Dowody zbrodni V
14:15 Agenci NCIS X (1/24)
15:15 FBI V (16,17/23)
17:10 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas VIII (10,11/17)
19:05 Castle VII (17,18/23)
21:05 Rekrut V (9/22) - serial kryminalny USA 2022
22:00 Rekrut: Feds (9/22)
23:00 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas VIII (10,11/17)
00:40 Castle VII (17/23)

EPIC DRAMA

08:25 Detektyw Murdoch XVII
09:25 Wszystkie stworzenia duże i małe III - serial obycz.
10:25 Lekarze na start
11:55 Panna Scarlet V (4/6)
13:00 Marlow: klub zbrodni II
14:00 Agenci NCIS XVIII (3/16)
14:55 Panna Marple VI (3/3)
16:55 Poirot: Zbrodnia na festynie XIII (3/5) - serial krym.
18:55 Agenci NCIS XVIII (4/16)
19:50 Poirot V (3/8)
21:00 Hiszpańska księżniczka II (4/8) - serial historyczny
22:15 Domina II (4/8)
23:30 Poirot V (3/8)
00:45 Agenci NCIS XVIII (4/16)

TVN STYLE

11:20 Ugotowani (10, 1) - reality show Polska 2017
13:25 Kuchenne rewolucje
15:35 Pojedynek na podróże (6) - program rozrywkowy
16:35 Ambasady luksusu
17:05 Magda gotuje Internet
17:40 Kuchenne rewolucje (9, 10, 11) - reality show
20:50 Ostre cięcie (8) - reality show Polska 2026
21:50 Jestem z Polski XI (4/12)
22:50 Hotel Paradise (16)
23:45 Mój sąsiad morderca XI (9/10) - serial dokumentalny
00:50 Apetyt na miłość (2)

TVN TURBO

08:25 Najpopularniejsze auta świata (3, 4) - magazyn
09:15 Fani czterech kółek XVII
10:15 Złomowisko PL XI
11:15 Wojny samochodowe
12:15 Naprawy nie do naprawy
13:00 Zawodowi handlarze
14:30 Wojny samochodowe
16:30 Jeździć, obserwować II
18:00 Raport Turbo (5072)
18:15 Z drugiej ręki (3)
19:00 Duda kontra Szafrański XI (3/10)
19:45 Naprawy nie do naprawy (3) - mag. motoryzacyjny
20:30 Jeździć, obserwować VII
22:00 Raport Turbo (5072)

BBC FIRST

08:40 Lewis III (5/8)
09:40 Ojciec Brown V (3/15)
10:40 Śmierć pod palmami X
11:50 Z pamiętnika położnej
12:55 Tajemnice Brokenwood
14:45 Ojciec Brown XIII (1/10)
15:45 Lewis III (5/8)
16:50 My Life is Murder IV (7)
17:50 Morderstwa w Midsomer XX (1/6) - serial krym.
19:45 Śmierć pod palmami X
21:00 Zbrodnie Saint-Pierre
22:00 TrueLove (5,6/6)
23:50 Zbrodnie na Szetlandach II (5/6) - serial krym.

FX

09:00 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XIII (14/22)
10:00 CSI: Kryminalne zagadki Miami V (23,24/24)
11:55 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku IX (11,12/17)
13:45 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XIII (14/22)
14:40 Agenci NCIS X (24/24)
15:35 CSI: Kryminalne zagadki Miami VI (1,2/21)
17:25 Z Archiwum X III (2,3/24)
19:15 FBI V (1/23) - serial sens.
20:10 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku IX (13,14/17) - serial krym. USA/Kan 2013
22:00 9-1-1: Nashville

HGTV

10:55 Kamera, akcja, wpadka!
11:55 Odlotowy ogród (8)
12:30 Nowe życie w starym domu VII (4) - serial dok.
14:30 Mieszkanie na miarę
15:30 Pogromcy chaosu (8) - program rozrywkowy
16:30 Polowanie na ogród VI
18:10 Weekendowa metamorfoza (5) - reality show
19:05 Zgłoś remont (5)
20:00 Dobrze zrobione w domu (1) - mag. Polska 2026
20:10 Dorota inspiruje (5)
21:05 Dorota was urządzi
22:35 House Hunters

BBC LIFESTYLE

09:30 Zapraszam do stołu
11:30 Najpiękniejsze domy
12:30 10 lat mniej w 10 dni II
13:30 Niezwykłe hotele bez tajemnic IV (2/6) - serial dok.
14:35 Wielkie kanadyjskie wypieki (6) - real tv Kan. 2018
15:35 Zapraszam do stołu (11)
17:40 Najpiękniejsze domy: Nowa Zelandia (1) - serial dok.
18:50 Mistrzowie szycia (2)
20:00 Wielkie kanadyjskie wypieki (7) - real tv Kan. 2018
21:00 Koreańska uczta Eda i Ryu (4) - mag. kulinarny
22:00 Najdroższa szamanka świata - serial dok.

COMEDY CENTRAL

08:25 Dwóch i pół III (12/24)
08:55 Przyjaciele - serial kom.
11:55 Teoria wielkiego podrywu VIII - serial kom.
14:30 Dwóch i pół III (13,14,15,16/24) - serial kom.
16:30 Przyjaciele - serial kom.
19:30 Teoria wielkiego podrywu IX - serial kom. USA 2015
22:00 The Office PL III (3,4/12) - serial kom. Polska 2023
23:05 Comedy Club (11, 12)
00:05 Miasteczko South Park IX (5,6/14) - serial anim.
01:00 Pracoholicy IV (13/13)

TVP SERIALE

08:35 Komisarz Alex X (3)
09:25 Rodzinka.pl VII (1/13)
09:55 Klan - telenowela
10:35 Ranczo II (12/13)
11:30 M jak miłość
12:25 Zaraz wracam (7,8)
13:35 Ojciec Mateusz 34 (6,7)
15:30 Komisarz Alex X
16:20 Na sygnale - serial obycz.
17:30 Ranczo III (1,2/13) - serial kom. Polska 2008
19:30 Ojciec Mateusz 34 (8,7) - serial krym. Polska 2026
21:30 Ranczo III (3,4/13) - serial kom. Polska 2008
23:30 Ojciec Mateusz 34 (9)
00:25 Na dobre i na złe

CANAL+ KUCHNIA

08:40 Słodka jak Sugar (8, 1)
09:40 Kuchenny recykling
10:40 U sąsiadów w kuchni XIII
11:50 Top Chef (8, 9)
13:45 Włoskie życie Sophie Grigson II (7,8) - serial dok.
14:40 U sąsiadów w kuchni XV
15:45 Nie tylko kimchi (5, 6)
16:40 Jamie Oliver (5, 6, 13, 14)
18:30 Kulinarna mapa Wielkiej Brytanii (4, 5) - magazyn
19:25 m jak mięso (2)
19:50 Maximum Foodie IV (4)
20:20 Czego nie jeść (3)
21:15 Anthony Bourdain VI
23:55 Top Chef (2)

CANAL+ DOMO

10:00 Gardeners' World (26)
11:10 Ucieczka na wieś XXIII
12:10 Wielkie Projekty III (5/6)
13:05 Pokochaj lub sprzedaj
14:05 Cudotwórcy: zakochaj się w swoim domu na nowo (11)
15:00 Wakacyjne domy na wynajem (8) - lifestyle
15:55 Kupione i co dalej? (3, 4)
16:50 Gardeners' World (29)
18:00 Ucieczka na wieś XXIII
19:00 Wielkie projekty IX (1)
20:00 Daleko od miasta XV
21:00 Cudotwórcy: zakochaj się w swoim domu na nowo
21:55 Wielkie projekty (7)
23:00 Pokochaj lub sprzedaj

PLANETE+

13:45 Na targach świata II
14:45 Najdzikse ostępy Europy (2/5) - serial dok.
15:50 360° – świat bez granic
16:55 Świat z góry XII (8,1)
18:00 Dokąd dzisiaj? IV (44,45)
18:35 Syndrom hawański. Kto pierze umysły Amerykanów?
19:40 O wolny Tybet. Głosy wygnanych - film dok.
20:50 Niewolnicy Kanału Panamskiego - film dok.
22:00 „Mechaniczna pomarańcza" – fantazja czy przepowiednia? - film dok.

DISCOVERY CHANNEL

08:00 Zoom na architekturę V
09:00 Parker na złotym szlaku
10:00 Wyprawa w nieznane VII
11:00 Gorączka złota XVI (20)
12:00 Przemytnicy: na lotnisku (5) - serial dok. USA 2024
13:00 Nagi instynkt przetrwania: nagroda za przeżycie
15:00 Złomowisko PL IX
16:00 Rolnicy w akcji
17:00 Kroniki policyjne
18:00 Specjalistki II
19:00 Nagi instynkt przetrwania V (10,11/15) - serial dok.
21:00 Poszukiwacze przeklętego złota V - serial dok.
22:00 W oku cyklonu III (8)

TVP HISTORIA

12:15 Dzikie Niderlandy – kraj poniżej poziomu morza
13:10 Trzy dni w przedsionku piekła - film dok. Polska 2009
14:00 Dom (5) - serial obycz.
15:30 Sensacje XX wieku
17:00 Ex libris - magazyn
17:30 Wojenne dziewczyny II
18:25 Odnaleźć zaginione (7)
18:55 ... powinniście być wdzięczni Stalinowi
20:00 Zatoka szpiegów II
20:55 Kroniki Hitlera (4)
21:55 Nieznana wojna na Północy II (6/6) - serial dok.
23:00 Sensacje XX wieku (5, 6)

HISTORY

12:10 Gwiazdy lombardu XXII
13:05 Starożytni kosmici XVII
14:00 Niewyjaśnione tajemnice świata III (7/7)
14:50 Największe tajemnice świata VII (15) - serial dok.
15:45 Gwiazdy lombardu XIII
17:10 II wojna światowa w kolorze – przełomowe momenty (5/10) - serial dok.
18:10 Największe tajemnice świata VII (10) - serial dok.
19:05 Starożytni kosmici XVI
21:00 Tom Hanks: II wojna światowa (14/20) - serial dok.
22:00 II wojna światowa: walka o Europę (3,4/8)

NATIONAL GEOGRAPHIC

12:00 Katastrofa w przestworzach XXIV (10,11,1,9/11)
16:00 Sekrety starożytnej medycyny (10) - serial dok.
17:00 Najdziwniejsze przedmioty III (6/10) - serial dok.
18:00 Tajemnice wojennych wraków (7/8) - serial dok.
19:00 Wielkie konstrukcje III Rzeszy: wojna z Ameryką (6/6)
20:00 Katastrofa w przestworzach XIX (6/10) - serial dok.
21:00 Tajemnice dawnych cywilizacji (2/3) - serial dok.
22:00 Ukryte pod miastami (9)

FOCUS TV

08:00 Był sobie człowiek
08:55 Wehikuł czasu
09:00 Starożytni kosmici IX
10:00 Gwiazdy lombardu XXIV
12:00 Broń w hollywoodzkich filmach (3,4/8) - serial dok.
13:00 Poszukiwacze historii II
14:00 Apokalipsa – II wojna światowa (2/6) - serial dok.
15:00 Truckersi przez Australię X (11/13) - serial dok.
16:00 Dorwać tuńczyka IV
18:00 Rolnicy. Podlasie VI
20:00 Galileo - pr. popularn.
21:00 Supersamoloty bojowe X (2/6) - serial dok.
22:00 Okręty wojenne

BBC EARTH

10:15 Życie na pustkowiu X
11:15 Cała prawda o zabiegach kosmetycznych (1/2)
12:20 Wielka australijska przygoda (1/6) - serial dok.
13:25 Planeta doskonała (4/5)
14:30 W okowach mrozu VIII
15:30 Życie na pustkowiu X
16:30 Sekrety piramid
17:35 Planeta doskonała (4/5)
18:40 Wielka australijska przygoda (2/6) - serial dok.
19:45 Dzika Wielka Brytania
20:55 W okowach mrozu IX
22:55 Krótka kronika dłuższego życia (4/4) - serial dok.

POLSAT VIASAT HISTORY

12:10 Abu Simbel: świątynie nad Nilem - film dok.
13:20 Zaginione tajemnice piramid (1,2/2) - serial dok.
15:35 Grobowce egipskich kapłanek - film dok. USA 2024
16:45 Najważniejsze wydarzenia II wojny światowej w kolorze (9/10) - serial dok.
17:50 Największe oszustwa II wojny światowej (1)
18:55 Lądowanie w Normandii: historia żołnierza (1,2/2)
21:00 II wojna światowa: piekło na Ziemi (6/8) - serial dok.
22:05 Starożytne superbudowle III (6/6) - serial dok.

eprasa.pl 1425c20e14

ŚRODA 23.09

Od A do Z

DOBRY CHŁOPIEC ★★★★
horror, Polska/Wlk. Brytania 2025, reż. Jan Komasa, wyk. Stephen Graham, Andrea Riseborough, Anson Boon
20:00 | canal+ premium
Niezbyt dalekie echo „Mechanicznej pomarańczy": 19-letni kryminalista i influencer zostaje uprowadzony przez dysfunkcjonalną rodzinę i poddany równie specyficznej co wątpliwej resocjalizacji.

DROGA DO ODKUPIENIA ★★
thriller, USA/Niemcy/Szwajcaria 2022, reż. Anna Gutto, wyk. Juliette Binoche, Frank Grillo, Morgan Freeman
20:00 | tv puls
Aby ocalić życie brata przebywającego za kratami, Juliette Binoche przyjmuje od gangu zlecenie na przemyt towarów i ludzi swoją wielką ciężarówką. Zgrany pomysł w feministycznym wydaniu.

GANGI NOWEGO JORKU ★★★★
film sens., USA/Włochy 2002, reż. Martin Scorsese, wyk. Leonardo DiCaprio, Daniel Day-Lewis, Cameron Diaz
22:40 | cinemax
Zamach Martina Scorsese na Oscary: 10 nominacji i żadnej statuetki. Monumentalny spektakl o narodzinach zorganizowanej przestępczości w Nowym Jorku w dniach wojny secesyjnej.

JESTEM MORDERCĄ ★★★★
thriller psychologiczny, Polska 2016, reż. Maciej Pieprzyca, wyk. Agata Kulesza, Arkadiusz Jakubik, Mirosław Haniszewski
22:10 | kino polska
Gorzkie spojrzenie na Polskę czasów Gierka przez pryzmat głośnej sprawy „wampira z Zagłębia", podające w wątpliwość wyniki śledztwa i słuszność wydanego wówczas wyroku. Świetna filmowa robota.

JUTRO BĘDZIE FUTRO II ★★
komedia, USA 2014, reż. Steve Pink, wyk. Rob Corddry, Craig Robinson, Clark Duke
23:50 | polsat
Nie da się wejść dwa razy do tego samego jacuzzi, zwłaszcza jeśli jest ono wehikułem czasu, przenoszącym grupkę przyjaciół w przyszłość, by ocalić teraźniejszość przed nimi samymi. Jednak szkoda.

Fenomen

20:00 | stopklatka
★★★

· FOT. MATERIAŁY PRASOWE

FILM OBYCZ.
USA 1996, REŻ. JON TURTELTAUB, WYK. JOHN TRAVOLTA, KYRA SEDGWICK, FOREST WHITAKER

W jednej chwili dobroduszny mieszkaniec prowincjonalnej osady zmienia się w geniusza służącego dobrą radą całemu światu. Wspaniały popis Johna Travolty: pean na cześć dobra czy zamierzona propaganda kościoła scjentologicznego? Mimo wątpliwości autentycznie wzrusza.

NIEBEZPIECZNE ZWIERZĘTA ★★★
horror, Australia/USA/Kanada 2025, reż. Sean Byrne, wyk. Hassie Harrison, Josh Heuston, Jai Courtney
22:35 | canal+ premium
Uprowadzona przez seryjnego mordercę, surferka zostaje wywieziona na pełne morze, by zostać rytualnym pokarmem dla czczonych przez porywacza krwiożerczych rekinów. Sytuacja wymaga kreatywności i odwagi.

POSZUKIWANIE ★★★
thriller, Niemcy 2021, reż. Till Franzen, wyk. Henny Reents, Lucas Gregorowicz, Milena Dreißig
21:25 | ale kino+ hd
Czytając kryminalną prozę Charlotte Link. Małomiasteczkowy inspektor policji z problemem alkoholowym staje wobec serii porwań i zabójstw nastolatek. Wspiera go dawna sympatia: śledcza ze Scotland Yardu.

PRAWDZIWA ZBRODNIA ★★★
film krym., USA 1999, reż. Clint Eastwood, wyk. Clint Eastwood, Denis Leary, Isaiah Washington
21:05 | tvp 1
Reporter Clint Eastwood w trakcie wywiadu ze skazanym na śmierć odkrywa, że jego rozmówca jest niewinny, więc postanawia zapobiec egzekucji: zgodnie z regułami kina Eastwooda.

RÓŻYCZKA ★★★
dramat obycz., Polska 2010, reż. Jan Kidawa-Błoński, wyk. Andrzej Seweryn, Magdalena Boczarska, Robert Więckiewicz
20:00 | tvp kultura
Miłosny trójkąt na politycznym tle Warszawy drugiej połowy lat 60. ubiegłego stulecia: młoda kobieta między wolnomyślicielem i ubekiem. Grand Prix w Gdyni i nagroda za reżyserię w Moskwie.

RYTUAŁ ŚMIERCI ★★
thriller, USA 2023, reż. George Gallo, wyk. Cole Hauser, Morgan Freeman, Peter Stormare
22:35 | tv puls
Detektyw z amerykańskiego Południa bada serię zbrodni, mających związek z afrykańskimi rytuałami. Aby uzyskać pomoc profesora afrykanisty (Morgan Freeman, a jakże), musi przezwyciężyć własne uprzedzenia.

SAMI SWOI ★★★★★
komedia, Polska 1967, reż. Sylwester Chęciński, wyk. Wacław Kowalski, Władysław Hańcza, Zdzisław Karczewski
22:00 | polsat
Pierwsza (i najlepsza) część „trylogii zabużańskiej" Sylwestra Chęcińskiego: rodziny Kargulów i Pawlaków odnajdują się na Ziemiach Odzyskanych. Pierwszy polski film cyfrowo koloryzowany po latach.

SZTUKA KOCHANIA. HISTORIA MICHALINY WISŁOCKIEJ ★★★★
film biograficzny, Polska 2017, reż. Maria Sadowska, wyk. Magdalena Boczarska, Eryk Lubos, Karolina Gruszka
23:35 | tvn 7
Brawurowa Magdalena Boczarska jako sławna pani seksuolog, która w latach 70. XX wieku nauczyła Polaków czerpania radości z uprawiania seksu.

TRANSFORMERS: WIEK ZAGŁADY ★★
film s.f., USA/Chiny 2014, reż. Michael Bay, wyk. Mark Wahlberg, Nicola Peltz, Stanley Tucci
20:00 | cinemax
Efektowna odsłona cyklu: tylko niewydarzony mechanik-wynalazca (i naprawiane przez niego transformery) mogą ocalić ludzkość przed skutkami nielegalnego paktu o współpracy z kosmicznymi bandytami.

TYLKO DLA ORŁÓW ★★★
film akcji, Wlk. Brytania/USA 1968, reż. Brian G. Hutton, Yakima Canutt, wyk. Richard Burton, Clint Eastwood, Mary Ure
22:00 | warner tv
Stary dobry Alistair McLean: alianccy komandosi odbijają z rąk nazistów amerykańskiego generała. Richard Burton i Clint Eastwood w rolach głównych.

KONRAD J. ZARĘBSKI

eprasa.pl 1425c20e14

ŚRODA 23.09

TVP1

07:00 Msza święta
07:30 Rodzina (nie od) święta
08:00 Serwis Info, pogoda
08:20 Zaraz wracam (9)
09:00 Ranczo (12/13)
10:00 Komisarz Alex (13)
11:00 Ojciec Mateusz XXI (5)
12:00 Serwis Info - magazyn
12:10 Agrobiznes - magazyn
12:40 Magazyn rolniczy (794)
12:55 Mali mieszkańcy Półwyspu Iberyjskiego
14:00 Splątane losy
15:00 Serwis Info
15:10 Reporterzy (619)
15:35 Gra słów. Krzyżówka
16:00 Dziedzictwo
17:00 Teleexpress
17:25 Jaka to melodia? (5964)
18:05 Klan - telenowela
18:40 Akacjowa 38
19:30 19.30 - wiadomości
19:55 Pytanie dnia, pogoda

20:30 **Felicita** (9) - serial obyczajowy Polska/Włochy 2026, wyk. Oriana Celentano
21:05 **Prawdziwa zbrodnia (True Crime)** ★★★ - film krym. USA 1999, reż. Clint Eastwood (140 min)
23:25 **Tsunami 2004. Azjatycka apokalipsa**
00:25 **Dom pod Dwoma Orłami. Kłamstwa Zofii** ★★★ - film obycz. Polska 2023, reż. Waldemar Krzystek, wyk. Karolina Gruszka (105 min)

TVP2

05:30 M jak miłość
06:20 Pożyteczni.pl (383)
06:50 Barwy szczęścia
07:30 Pytanie na śniadanie – pobudka (7685) - mag.
07:55 Pytanie na śniadanie (7685) - mag. Polska 2026
11:45 Gwiazdorska kuchnia Ani (49) - mag. kulinarny
12:25 Koło fortuny
13:15 Panna młoda
14:05 Va banque
14:35 Na sygnale
15:05 La Promesa – pałac tajemnic - telenowela
16:00 Koło fortuny - teleturniej Polska 2026
16:35 Familiada (3050)
17:20 Panna młoda - serial obyczajowy Turcja 2024
18:15 Va banque
18:50 Jeden z dziesięciu (13)
19:25 Barwy szczęścia

20:05 **Barwy szczęścia** - serial obycz. Polska 2026
20:40 **Przepis dnia**
20:50 **Na dobre i na złe**
21:50 **Na sygnale**
22:20 **Magazyn Ekspresu Reporterów**
23:15 **51. Festiwal Polskich Filmów Fabularnych**
23:40 **Ślub na medal (The Wedding Contest)** ★★★ - komedia romantyczna Kanada 2023, reż. Panta Mosleh (95 min)
01:15 **Peaky Blinders** (5/6) - serial gangsterski

POLSAT

05:25 Telezakupy TV Okazje
06:00 Nowy dzień
09:10 Malanowski i Partnerzy IX (13/60)
09:40 Wypasiona Kuchnia (14)
09:45 Malanowski i Partnerzy IX (14/60)
10:15 Dlaczego ja? 29 (29,30/40) - serial fab.-dok.
12:20 Gliniarze Śląsk (16) - serial krym. Polska 2026
13:20 Gliniarze XVII (17,18) - serial fabularno-dok.
15:30 Wydarzenia
15:55 Gliniarze XXI (16)
16:55 Gliniarze Śląsk (17)
18:00 Pierwsza miłość 50 (81) - serial obycz. Polska 2026
18:50 Wydarzenia, sport, pogoda - wiadomości
19:15 Gość „Wydarzeń" (923)
19:25 Wypasiona Kuchnia (24)
19:55 Milionerzy (134)

20:30 **Kabaret K2. Jedziemy po bandzie** (1) - kabaret i satyra
22:00 **Sami swoi** - komedia ★★★★★ PL 1967, reż. Sylwester Chęciński (110 min)
23:50 **Jutro będzie futro II (Hot Tub Time Machine 2)** ★★ - kom. USA 2014, reż. Steve Pink, wyk. Rob Corddry (125 min)
01:55 **Gruby i chudszy II: Rodzina Klumpów (Nutty Professor II: The Klumps)** ★★ - komedia USA 2000 (140 min)

TVN

05:05 Nauka jazdy (9) - program rozrywkowy
05:40 Uwaga! (8092) - mag. reporterów Polska 2026
05:55 Ukryta prawda (21/60)
06:50 Kuchenne rewolucje: Restauracja „Karpielówka", Warszawa 28 (2) - reality show
07:45 Dzień Dobry TVN (5784) - magazyn Polska 2026
11:20 Doradca smaku (15) - mag. kulinarny Polska 2026
11:30 Kuchenne rewolucje
13:40 Ukryta prawda (7,8,18/48) - serial fabularno-dok. Polska 2024
16:50 Szpital św. Anny IV (18) - serial obycz. Polska 2026
17:55 Detektywi VII (18) - serial fabularno-dok. Polska 2026, wyk. Anna Potaczek
19:00 Fakty, sport, pogoda
19:55 Uwaga! (8093) - mag.

20:15 **Na Wspólnej** - serial obycz. Polska 2026
20:50 **The Floor** (15) - teleturniej Polska 2026
21:30 **Top Model** (4) - reality show Polska 2026
23:05 **Kolory zła: Czerwień** ★★★ 18 - thriller Polska 2024, reż. Adrian Panek, wyk. Maja Ostaszewska, Jakub Gierszał, Zofia Jastrzębska, Andrzej Zieliński (135 min)
01:20 **Klara** (7,8/8) - serial kom. Polska 2024

TV PULS

06:00 Policjanci z Miami V (13,14/22) - serial krym. USA 1989, wyk. Don Johnson
08:00 Kobra – oddział specjalny XXV (5,6/14)
10:00 Zaklinaczka duchów V (12/22) - serial fantasy
11:00 Kotka - serial obycz.
12:00 Nie igraj z aniołem - telenowela Meksyk 2009
13:00 Wspaniałe stulecie IV - serial obycz. Turcja 2014
14:00 Rodzinny interes (2)
15:00 Lombard. Życie pod zastaw XIV - serial obycz.
17:00 Rodzinny interes (3) - serial obycz. Polska 2019
18:00 Lombard. Życie pod zastaw XIX - serial obycz.
20:00 **Droga do odkupienia (Paradise Highway)** ★★ - thriller USA/Niemcy/Szwajc. 2022, reż. Anna Gutto, wyk. Juliette Binoche, Frank Grillo, Hala Finley (155 min)
22:35 **Rytuał śmierci (The Ritual Killer)** ★★ - thriller USA 2023, reż. George Gallo (105 min)
00:20 **Gorące krzesło (Hot Seat)** ★★ - film sens. USA 2022, reż. James Cullen Bressack (120 min)
02:20 **Dzielnica strachu X**

TVN7

05:20 Ten moment (28/40) - serial fabularno-dok.
05:55 Szkoła (40,41,42/69) - serial fabularno-dok.
08:45 Ukryta prawda (39,28,29/51) - serial fab.-dok.
11:50 W-11 Wydział Śledczy - serial fabularno-dok.
13:55 Detektywi III (36/60) - serial fabularno-dok.
15:00 Szpital św. Anny IV (8) - serial obycz. Polska 2026
16:00 Szpital (2/67) - serial fab.-dok. Polska 2019
17:00 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
18:00 Rozwód. Walka o wszystko (12) - serial fab.-dok.
19:00 Ukryta prawda (4/60)
20:00 **Hotel Paradise** (17) - real tv Polska 2026
21:00 **Magnezja** - dramat ★★★ kryminalny Polska 2020, reż. Maciej Bochniak, wyk. Dawid Ogrodnik, Mateusz Kościukiewicz (155 min)
23:35 **Sztuka kochania. Historia Michaliny Wisłockiej** ★★★★ - film biograficzny Polska 2017, reż. Maria Sadowska, Eryk Lubos (150 min)
02:05 **Hotel Paradise** (16) - real tv Polska 2026

MEZZO

14:25 Orkiestra Paryska, Klaus Mäkelä: Copland, Connesson, Gershwin, Tower, Varèse
15:45 Mozart: XIX koncert fortepianowy – Radu Lupu
16:15 Mozart: XXIV koncert fortepianowy – André Previn
16:50 Intermezzo
17:25 „Exhibition" w choreografii Sidi Larbi Cherkaoui , „Ma mère l'Oye" w choreografii Jeroena Verbruggena
18:45 Zoltán Kodály: Closed: Balet z prawdziwego życia - balet Norwegia 2017
19:15 Brahms – Takács Quartet, Nabuko Imai
20:30 Collier plays Coltrane – Jazz Middelheim - koncert
21:30 John Coltrane – Comblain La Tour Jazz Festival 1965
22:05 Dizzy Gillespie Quartet – Berliner Jazztage 1974

PULS 2

09:45 Bing (13,14/78)
10:00 Jeżyk i przyjaciele (4)
10:35 Basia (11,12)
11:10 Gus. Mały – wielki rycerz II - serial anim.
11:35 Tomek i przyjaciele
12:00 Psi patrol IV (17/26)
12:35 Gumisie V (7,8/8)
13:35 Smerfy - serial anim.
14:00 Baranek Shaun VI
14:35 Marta mówi! (13)
15:00 Miraculous VI (1,2/26)
16:00 Patryk Rozgwiazda Show (18,19/26) - serial anim.
17:00 SpongeBob IX
18:00 Pingwiny z Madagaskaru
19:00 Kacze opowieści
20:00 Lombard. Życie pod zastaw XIX (7) - serial obycz.
21:00 Showgirls - dramat obycz. USA/Francja 1995
23:55 Piekielna noc - thriller USA 2007, reż. Bo Webb

TV4

07:00 Strażnik Teksasu III
07:55 Bogaty dom – biedny dom XIV (9) - serial dok.
08:55 Policjantki i policjanci
11:55 Na ratunek 112 XVII
12:55 Trudne sprawy XV (6,7,9) - serial fabularno-dok.
15:55 Policjantki i policjanci XXV (17) - serial obycz.
17:00 Trudne sprawy 28 (18/60) - serial fabularno-dok.
18:00 Łowcy skarbów. Kto da więcej (445) - reality show
19:00 Policjantki i policjanci
20:00 Wypasiona Kuchnia (23)
20:05 Uroczysko VI (15)
20:40 Sprawiedliwi – wydział kryminalny XXI (15)
21:40 Sprawiedliwi. Trójmiasto IV (15) - serial krym.
22:45 Opowiem ci o zbrodni
23:20 Samolot z forsą - film sensacyjny USA 2020

METRO

07:35 Szpital (29,30,31/67)
10:30 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
12:30 Szkoła (58/68)
13:30 Brzydula - serial obycz.
14:40 Za głosem serca - telenowela Brazylia 2023
15:50 Magda M. IV (1) - serial obyczajowy Polska 2007
16:55 Idź na całość (25) - teleturniej Polska 2026
18:00 Złomowisko PL V - serial dok. Polska 2017
19:00 Kartoteka VII (8,9) - serial fabularno-dok.
21:05 Kryminalni II (1,2/13) - serial krym. Polska 2005
23:15 Hannibal II (5/13) - serial grozy USA 2014
00:20 Zbrodnie z pierwszych stron gazet VI - serial dok.
01:20 Szpital (27/67)
02:20 Szkoła (65/68)

eprasa.pl 1425c20e14

ŚRODA 23.09

STOPKLATKA

08:45 Robert Makłowicz (232) - mag. kulinarny
09:35 Pyszne dania w 10 minut z Julią Oleś (16)
09:45 Górski lekarz XVIII (3,4/16) - serial obycz. Niemcy/Austria 2025
11:45 Zagadki kryminalne panny Fisher II (11,12/13) - serial krym. Australia 2013
14:00 Hudson i Rex: Nagła śmierć IV (8/16) - serial krym. Kanada 2021, wyk. John Reardon
15:00 Zajazd. Będzie się działo II (14,15) - serial fabularno-dok.
17:00 Katastrofy w przestworzach IV (8,11,7/10) - serial dok.
20:00 Fenomen (Phenomenon) - film obycz. USA 1996, reż. Jon Turteltaub, wyk. John Travolta (160 min)
22:40 Wieczny student (National Lampoon's Van Wilder) - komedia USA/Niemcy 2002, reż. Walt Becker (115 min)
00:35 Kryptonim Banshee (Code Name Banshee) - film sens. USA 2022, reż. Jon Keeyes (120 min)

KINO POLSKA

07:30 Bolek i Lolek (6/13)
07:40 Przygody Myszki
08:00 Siedem życzeń: Być dorosłym (3) - serial młodzieżowy Polska 1986
09:05 Końce i początki - film krótkom. Polska 2024
09:35 Złoty pociąg, cz. 1 - film sens. Polska/Rumunia 1986, reż. Bohdan Poręba
11:25 Quo vadis - film hist. Polska/USA 2001, reż. Jerzy Kawalerowicz, wyk. Paweł Deląg, Magdalena Mielcarz
15:00 Kingsajz - komedia Polska 1988, reż. Juliusz Machulski, wyk. Jacek Chmielnik, Jerzy Stuhr
17:20 Pogranicze w ogniu (23,24) - serial sens. Polska 91
20:00 Orzeł. Ostatni patrol - dramat historyczny Polska 2022, reż. Jacek Bławut, wyk. Tomasz Ziętek, Adam Woronowicz, Antoni Pawlicki, Mateusz Kościukiewicz
22:10 Jestem mordercą - thriller psychologiczny Polska 2016, reż. Maciej Pieprzyca, wyk. Agata Kulesza, Arkadiusz Jakubik, Mirosław Haniszewski
00:40 Drogówka - film kryminalny Polska 2013, reż. Wojciech Smarzowski, wyk. Bartłomiej Topa, Marian Dziędziel, Arkadiusz Jakubik

ALE KINO+

08:30 The Office PL III (9,10/12) - serial kom.
09:40 Vigil II (3,4/6) - serial kryminalny
12:05 Detektyw Foyle (4/4) - serial kryminalny
14:10 Storm - dramat obyczajowy Norwegia 2022, reż. Erika Calmeyer, wyk. Tamina Ali, Bernhard Arnø (105 min)
15:55 Shalako - western Wlk. Brytania/Niemcy/Hiszpania/USA 1968, reż. Edward Dmytryk, wyk. Sean Connery (130 min)
18:05 Detektyw Foyle II (1/4) - serial kryminalny Wlk. Brytania 2003
20:10 Edukacja XD (7,8/10) - serial obycz. Polska 2025, wyk. Tomasz Włosok, Michał Balicki
21:25 Poszukiwanie (Charlotte Link – Die Suche) - thriller Niemcy 2021, reż. Till Franzen, wyk. Henny Reents, Lucas Gregorowicz (115 min)
23:20 Dziewczyna, która zniknęła (1,2/4) - serial obycz. Finlandia 2025
01:15 Król (2/8) - serial kryminalny Polska 2020

POLSAT FILM

07:30 Doktor Martin II (3/8)
08:30 Przyjaciółki XX (11,12) - serial obycz. Polska 2022
10:25 Świat według Kiepskich (13,7,24,36/35) - serial kom.
13:35 Spider-Man Uniwersum - film animowany USA 2018
15:55 Pierwszy człowiek - film biograf. USA/Jap./Chiny 2018
18:50 Turysta - thriller USA/F/Włochy/Wlk. Brytania 2010
21:00 Koszmarna noc - film sens. USA 2019, reż. Matt Eskandari, wyk. Nicky Whelan
23:00 Szklana pułapka V - film sens. USA/Kanada 2013

FILMBOX+ ONE

07:45 Panna Marple III (4/4)
09:45 Vera VIII (4/4)
11:45 Zagadki kryminalne panny Fisher II (9/13)
12:55 Poirot: Śmierć na Nilu IX (3/4) - serial krym.
15:00 Strażnik Teksasu V (17,18/27) - serial sens.
17:05 Vera IX (1/4)
18:55 Poirot III (7/11) - serial krym. Wlk. Brytania 1991
20:00 Dobry rok - komediodramat USA/Wlk. Brytania 06
22:35 Uprowadzona II - film sensacyjny Francja 2012
00:40 Liberator II - film sens. USA 1995, reż. Geoff Murphy

TVP KULTURA

09:00 Przygody pana Michała
10:20 Weiser - dramat psychologiczny F/Polska/Szwajcaria/Niemcy/Dania 2000 (120 min)
12:20 51. Festiwal Polskich Filmów Fabularnych w Gdyni (3) - Polska 26
12:45 Portret Janusza Gajosa - film dok.
13:40 51. Festiwal Polskich Filmów Fabularnych w Gdyni (4) - Polska 26
14:05 Alternatywy 4 (8/9)
15:20 Kocie ślady - film krym. Polska 1971 (90 min)
16:50 Przygody pana Michała (9,10)
18:05 Kolekcja (16) - mag.
18:20 Informacje kulturalne
18:45 Rawhide III (15) - western USA 1961
19:40 51. Festiwal Polskich Filmów Fabularnych
20:00 Różyczka - dramat obyczajowy Polska 2010 (125 min)
22:05 51. Festiwal Polskich Filmów Fabularnych
22:30 Cztery pory tańca
23:30 Tajemnicza Claudia Cardinale - film dok.
00:40 Tori i Lokita - dramat obyczajowy Belgia/Francja 2023 (100 min)

WARNER TV

08:05 Teraz albo nigdy! II (4)
09:00 Bajer z Bel-Air III
09:55 Prawo Agaty VII (3)
10:55 Pełniejsza chata III
12:10 Teraz albo nigdy! II (5,6)
14:05 Bajer z Bel-Air III (16,17,18,19/24) - serial kom.
16:05 Pełniejsza chata III (10,11,12,13/18) - serial kom.
18:20 Kopciuszek: Bucik na miarę - musical USA 2016
20:20 Akademia Policyjna IV – Patrol obywatelski - komedia USA 1987, reż. Jim Drake
22:00 Tylko dla orłów - film akcji Wlk. Brytania/USA 1968

PARAMOUNT

07:30 Czarodziejki IV (9,10/22)
09:25 Pingwiny z Madagaskaru
10:00 Mission: Impossible – Ghost Protocol - film sens. USA 2011, reż. Brad Bird
13:00 Czarodziejki IV
15:00 W ciemność. Star Trek - film s.f. USA 2013
18:00 Król Kalifornii - komediodramat USA 2007
20:00 Forrest Gump - tragikomedia USA 1994, reż. Robert Zemeckis, wyk. Tom Hanks
23:00 Immortals. Bogowie i herosi - film przyg. USA 2011
01:00 Krzyk III - horror USA 1999, reż. Wes Craven

HBO

09:00 Kochanek królowej - dramat historyczny Dania/Szwecja/Czechy/Niemcy 2012, reż. Nikolaj Arcel (135 min)
11:15 Światełko w tunelu - komediodramat USA 2024 (115 min)
13:10 Nim nadejdzie czwartek - komediodramat Finlandia 2024, reż. Mika Kaurismäki (100 min)
14:50 Lalka - komedia romantyczna Francja 2025, reż. Sophie Beaulieu (80 min)
16:10 Lisa Frankenstein - horror USA 2024, reż. Zelda Williams (100 min)
17:50 Fantastyczne zwierzęta: Zbrodnie Grindewalda - film fantasy Wlk. Brytania/USA 2018, reż. David Yates (130 min)
20:00 Odwilż III (2) - serial obycz. Polska 2025
20:50 Wartość sentymentalna - komedia Nor./Francja/Niemcy/Dania/Szwecja/Wlk. Brytania/Turcja 2025 (130 min)
23:00 Latarnie (6)
00:00 28 lat później - horror Wlk. Brytania/USA/Kanada 2025 (115 min)

CINEMAX

11:15 Człowiek z Rzymu - komediodramat Hol./Niemcy 2022, reż. Jaap van Heusden
13:00 Kłopoty rodzinne - komedia Włochy 2024
14:45 Nowa przygoda po włosku - film przyg. Włochy 2025
16:25 Niebiosa obiecane - dramat obycz. Tunezja/Katar/Francja 2025
17:55 Kronika południowa - komedia Litwa 2024
20:00 Transformers: Wiek zagłady - film s.f. USA/Chiny 2014
22:40 Gangi Nowego Jorku - film sens. USA/Włochy 2002

ROMANCE TV

08:40 Górski lekarz (4/8)
10:30 Käthe i ja (6/10)
12:25 Inga Lindström: Skok w szczęście - romans Niemcy 2005, reż. Heidi Kranz
14:20 Rosamunde Pilcher: Nagłówek „Miłość" - film obyczajowy Niemcy 2023
16:15 Rosamunde Pilcher: Miłość na horyzoncie! - film obyczajowy Niemcy 2010
18:05 Górski lekarz (5/8)
20:00 Miłosne sprawki - komedia Niemcy 2022
22:05 Emilie Richards: Decyzja serca - film obycz. Niemcy 2011, reż. John Delbridge

CANAL+ PREMIUM

08:55 Królowa chmur - komedia Polska 2003, reż. Radosław Piwowarski (80 min)
10:15 Listy do Julii - komedia romantyczna USA 2010, reż. Gary Winick (105 min)
12:00 Premierowa jazda
12:15 Masz ci los! - komedia Polska 2023 (90 min)
13:45 Iran: Pokolenie Z – między wolnością a represją - film dok.
14:40 Peacock - dramat obycz. USA 2010, reż. Michael Lander (90 min)
16:10 Nowa fala - film biograficzny Francja/USA 2025 (105 min)
17:55 Łapu-Capu (228)
18:00 Jason Bourne - film sens. USA/Chiny/Hiszpania/Japonia/Islandia/Niemcy/Włochy 2016 (120 min)
20:00 Dobry chłopiec - horror Polska/Wlk. Brytania 2025, reż. Jan Komasa (110 min)
21:50 The Walking Dead: Dead City III (8/8)
22:35 Niebezpieczne zwierzęta - horror Australia/USA/Kan. 2025 (95 min)
00:10 Replika - film dok.

TVN FABUŁA

07:45 Detektywi - serial dok.
09:50 Młode gliny (13/50)
10:55 Lekarze IV (9)
11:55 Zapukaj do moich drzwi
13:55 Młode gliny (14/50)
14:55 Detektywi - serial dok.
16:05 Na Wspólnej (94,95) - serial obycz. Polska 2003
17:10 Artystki (3) - talk-show
18:10 Grunt to rodzinka - komedia Francja 2004
20:00 Dwa tygodnie na miłość - komedia romant. USA/Aus. 2002, reż. Marc Lawrence
22:20 Nico: Ponad prawem - film sensacyjny USA 1988

AMC

08:15 Marco Polo (2/8) - miniserial Włochy/Chiny/Japonia/USA 1982, wyk. Ken Marshall
10:10 Ip Man III - film biograficzny Chiny/Hongkong 2015
12:35 Monte Walsh - western USA 2003, reż. Simon Wincer
15:05 Złów i wypuść - komediodramat USA 2006
17:20 Piękne istoty - film fantasy USA 2013
20:00 Liberator - film sens. USA/Francja 1992
22:05 Dziewięć i pół tygodnia - film erotyczny USA 1986
00:35 Dzikie żądze - dramat kryminalny USA 1998

eprasa.pl 1425c20e14

AXN

08:25 Ostry dyżur V (20/22)
09:25 Castle VII (17,18/23)
11:20 Rekrut: Feds (13,14/22)
13:10 Agenci NCIS X (2,3/24)
15:10 FBI V (18,19/23)
17:05 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas VIII (12,13/17) - serial krym. USA/Kan. 2008
19:05 Castle VII (19,20/23)
21:05 Walker: Strażnik Teksasu III (1,2/18) - serial krym.
22:55 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas VIII (12,13/17) - serial krym. USA/Kan. 2008
00:45 Castle VII (19/23)

EPIC DRAMA

08:30 Detektyw Murdoch XVII (16/24) - serial krym.
09:25 Wszystkie stworzenia duże i małe III - serial obycz.
10:25 Lekarze na start
11:55 Panna Scarlet V (5/6)
13:00 Marlow: klub zbrodni II
14:05 Agenci NCIS XVIII (4/16)
15:00 Panna Marple (1/4)
17:00 Poirot XIII (4/5) - serial krym. Wlk. Brytania 2013
19:00 Agenci NCIS: Los Angeles XVIII (21/24)
19:55 Poirot V (4/8)
21:00 Sherlock i córka (8/8)
22:00 Montmartre (2/8)
23:05 Poirot V (4/8)

TVN STYLE

11:20 Ugotowani (2, 3)
13:25 Kuchenne rewolucje (10, 9) - reality show
15:35 Pojedynek na podróże (8) - program rozrywkowy
16:35 Ambasady luksusu (4)
17:40 Kuchenne rewolucje (12, 13, 1) - reality show
20:50 Jestem z Polski IX (5,34/15) - serial dok.
22:50 Hotel Paradise (17) - real tv Polska 2026
23:45 Mój sąsiad morderca XI (10/10) - serial dok.
00:50 Apetyt na miłość (3) - reality show Polska 2017

TVN TURBO

08:20 Wszystko co naj... (1, 2)
09:20 Fani czterech kółek XVII
10:15 Złomowisko PL XI
11:15 Wojny samochodowe
12:15 Naprawy nie do naprawy
13:00 Zawodowi handlarze
14:30 Wojny samochodowe
16:30 Jeździć, obserwować II
18:00 Raport Turbo (5073)
18:15 Zawodowi handlarze
19:45 Po raz trzeci! Sprzedane
20:30 Uwaga! Oszust: Ściema z ogłoszenia II (15/17)
21:00 Wojny samochodowe (3)
22:00 Raport Turbo (5073)
22:15 Z drugiej ręki (3)
23:00 Duda kontra Szafrański

BBC FIRST

08:35 Lewis III (6/8)
09:35 Ojciec Brown V (4/15)
10:35 Śmierć pod palmami X
11:45 Z pamiętnika położnej
12:55 Tajemnice Brokenwood
14:50 Ojciec Brown XIII (2/10)
15:50 Lewis III - serial krym.
16:55 My Life is Murder IV
17:55 Morderstwa w Midsomer XX (2/6) - serial krym.
19:55 Śmierć pod palmami XI
21:00 Ellis II - serial krym.
22:55 Line of Duty – Wydział wewnętrzny III (2,3/6)
01:05 Śmierć pod palmami

FX

09:00 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XIII (15/22)
10:00 CSI: Kryminalne zagadki Miami VI (1,2/21)
11:55 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku IX (13,14/17)
13:45 FBI V (1/23)
14:40 Agenci NCIS (8/23)
15:35 CSI: Kryminalne zagadki Miami VI (3,4/21)
17:25 Z Archiwum X III (4,5/24)
19:15 FBI V (2/23)
20:10 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku IX (15,16/17)
22:00 Matlock II (6/16)
22:55 W pogoni za zemstą - film sensacyjny USA 2010

HGTV

10:00 Wymarzony dom we Włoszech (3/12) - serial dok.
10:55 Kamera, akcja, wpadka!
12:00 Odlotowy ogród (9)
12:35 Nowe życie w starym domu V - serial dok.
14:30 Mieszkanie na miarę II
16:30 Polowanie na ogród VII
18:10 Dobrze zrobione w domu
18:20 Zgłoś remont (5)
19:15 Weekendowa metamorfoza (6) - reality show
20:10 Dorota inspiruje (6)
21:05 Dorota was urządzi
22:35 House Hunters (8, 9, 10, 1) - reality show PL 2018

BBC LIFESTYLE

09:35 Zapraszam do stołu (3)
11:30 Najpiękniejsze domy: Nowa Zelandia - serial dok.
12:30 10 lat mniej w 10 dni II
13:30 Koreańska uczta Eda i Ryu (4) - mag. kulinarny
14:35 Wielkie kanadyjskie wypieki (7) - real tv
15:40 Zapraszam do stołu (12)
17:40 Najpiękniejsze domy: Nowa Zelandia - serial dok.
18:50 Mistrzowie szycia (3)
20:00 Wielkie kanadyjskie wypieki (8) - real tv
21:00 Wielkie australijskie wypieki VI - serial dok.
22:00 Zapraszam do stołu (17)

COMEDY CENTRAL

08:25 Dwóch i pół III (16/24)
08:55 Przyjaciele - serial kom.
11:55 Teoria wielkiego podrywu IX - serial kom.
14:30 Dwóch i pół III (17,18,19,20/24) - serial kom.
16:30 Przyjaciele (17,18,19, 20,21,22/24) - serial kom.
19:30 Teoria wielkiego podrywu IX (8,9,10,11,12,13/24) - serial kom. USA 2015
22:00 The Office PL III (5,6/12) - serial kom. Polska 2023
23:05 Comedy Club (13, 1)
00:05 Miasteczko South Park

TVP SERIALE

08:35 Komisarz Alex X
09:25 Rodzinka.pl VII (2/13)
09:55 Klan - telenowela
10:30 Ranczo II (13/13)
11:25 Na dobre i na złe
12:25 Zaraz wracam (9)
13:25 Minuta dla Twojego bezpieczeństwa (5) - mag.
13:35 Ojciec Mateusz 34 (7,8) - serial krym. Polska 2026
15:35 Komisarz Alex X (5)
16:25 Na sygnale
17:30 Ranczo III (2,3/13)
19:35 Ojciec Mateusz 34 (9,8) - serial krym. Polska 2026
21:30 Ranczo III (4,5/13)
23:30 Ojciec Mateusz 34 (10)

CANAL+ KUCHNIA

09:40 Kuchenny recykling (3)
10:40 U sąsiadów w kuchni
11:50 Top Chef (10, 11)
13:45 Włoskie życie Sophie Grigson II (8,9) - serial dok.
14:40 U sąsiadów w kuchni XV
15:45 Nie tylko kimchi (6, 7)
16:40 Jamie Oliver (7, 8, 15, 16)
18:30 Kulinarna mapa Wielkiej Brytanii (5, 6) - magazyn
19:25 m jak mięso (3)
19:50 Maximum Foodie IV (5)
20:20 Jamie: dania na każdą kieszeń (6) - serial dok.
21:15 Anthony Bourdain
23:55 Top Chef - reality show

CANAL+ DOMO

10:00 Gardeners' World (27)
11:10 Ucieczka na wieś XXIII
12:10 Wielkie Projekty III (6/6)
13:05 Pokochaj lub sprzedaj
14:05 Cudotwórcy: zakochaj się w swoim domu na nowo
15:00 Wakacyjne domy na wynajem (9) - lifestyle
15:55 Tomasz Pągowski
16:20 Tomasz Pągowski (8)
16:50 Gardeners' World (30)
18:00 Ucieczka na wieś XXIII
19:00 Wielkie projekty
20:00 Daleko od miasta X (1,2)
21:00 Cudotwórcy: zakochaj się w swoim domu na nowo
22:00 Tomasz Pągowski

PLANETE+

11:20 Mongolia. Pomiędzy niebem a ziemią - serial dok.
12:35 Niezwykłe podróże koleją
13:45 Na targach świata II
14:50 Najdzikse ostępy Europy (3/5) - serial dok.
15:50 360° – świat bez granic
16:55 Świat z góry VII (1,2)
18:00 Dokąd dzisiaj? IV (46,47)
18:35 Syndrom hawański. Kto pierze umysły Amerykanów?
19:45 Zaginiony lot MH370 (1)
20:55 Nazywano ich wikingami
22:00 Premiera: Krew, pot i cukier (1/2) - serial dok.

DISCOVERY CHANNEL

08:00 Zoom na architekturę V
09:00 Parker na złotym szlaku VI (5/8) - serial dok.
10:00 Wyprawa w nieznane VII
11:00 Gorączka złota XVI (21)
12:00 Przemytnicy: na lotnisku (4) - serial dok. USA 2024
13:00 Nagi instynkt przetrwania: nagroda za przeżycie
15:00 Złomowisko PL IX
16:00 Gorączka złota: na kłopoty Freddy Dodge V (1)
18:00 Specjalistki II
19:00 Złomowisko PL V
22:00 Nagi instynkt przetrwania: tajemnicza wyspa
00:00 Fani czterech kółek

TVP HISTORIA

08:55 Dom (5) - serial obycz.
10:25 Wszystkie kolory świata
11:25 Porozumienia, które zmieniły Polskę - film dok.
12:00 ... powinniście być wdzięczni Stalinowi - film dok.
13:00 Kroniki Hitlera (4)
14:00 Dom (6) - serial obycz.
15:40 Sensacje XX wieku
17:30 Wojenne dziewczyny II
18:20 Fake czy historia?
19:00 Wszystkie kolory świata
20:00 Zatoka szpiegów II (4)
20:55 Putin i Zachód (1/3)
22:00 niepoKORni - film dok.
23:00 Sensacje XX wieku (7, 8)

HISTORY

12:10 Gwiazdy lombardu XXII
13:05 Starożytni kosmici XVII
14:00 Niewyjaśnione tajemnice świata III (1/22) - serial dok.
14:50 Największe tajemnice świata VII (18) - serial dok.
15:45 Gwiazdy lombardu XIII
17:10 II wojna światowa w kolorze – przełomowe momenty (6/10) - serial dok.
18:10 Największe tajemnice świata VII (11) - serial dok.
19:05 Starożytni kosmici XVI
21:00 David Duchovny II (16)
22:00 Ranczo kosmitów VII (4)
23:00 Niewyjaśnione tajemnice świata IV (5/11) - serial dok.

NATIONAL GEOGRAPHIC

15:00 Katastrofa w przestworzach XXII (10/10) - serial dok.
16:00 Grecja: miejsce pełne tajemnic (4/6) - serial dok.
17:00 Najdziwniejsze przedmioty III (7/10) - serial dok.
18:00 Tajemnice wojennych wraków (8/8) - serial dok.
19:00 Zaginione okręty II WŚ
20:00 Katastrofa w przestworzach XIX (7/10) - serial dok.
21:00 Premiera: Odkopać historię - serial dokumentalny
22:00 Premiera: Makro inżynieria IV - serial dok. F 2024

FOCUS TV

08:00 Był sobie człowiek
08:55 Wehikuł czasu
09:00 Starożytni kosmici IX
10:00 Gwiazdy lombardu XXIV
12:00 Broń w hollywoodzkich filmach (5,6) - serial dok.
13:00 Poszukiwacze historii III
14:00 Apokalipsa – II wojna światowa (3/6) - serial dok.
15:00 Truckersi przez Australię X (12/13) - serial dok.
16:00 Dorwać tuńczyka IV
18:00 Rolnicy. Podlasie VI
20:00 Galileo - pr. popularn.
21:00 Supersamoloty bojowe X - serial dok. USA 2022
22:00 Okręty wojenne IV

BBC EARTH

12:30 Wielka australijska przygoda (2/6) - serial dok.
13:30 Planeta doskonała (5/5)
14:40 W okowach mrozu VIII (2/9) - serial dok. USA 2019
15:35 Życie na pustkowiu X
16:35 Wielkie archeologiczne odkrycia - serial dok.
17:35 Planeta doskonała (5/5)
18:45 Wielka australijska przygoda (3/6) - serial dok.
19:45 Mroczne dzieje Pompejów (1) - serial dok.
20:55 W okowach mrozu IX
22:55 Wielkie archeologiczne odkrycia II (1/4) - serial dok.

POLSAT VIASAT HISTORY

09:35 Największe oszustwa II wojny światowej - serial dok.
10:40 Najgroźniejsi ludzie Hitlera - serial dok.
11:35 Pompeje: nowe wykopaliska (1,2,3,4) - serial dok.
16:45 Najważniejsze wydarzenia II wojny światowej w kolorze (10/10) - serial dok.
17:55 Największe oszustwa II wojny światowej - serial dok.
18:55 Berlin 1936: olimpiada Hitlera w kolorze - film dok.
20:00 Zakazana historia VII
21:00 II wojna światowa: piekło na Ziemi (7/8) - serial dok.
22:05 Wielkie budowle Rzymian

eprasa.pl 1425c20e14

CZWARTEK 24.09

Od A do Z

7 UCZUĆ ★★★
komediodramat, Polska 2018, reż. Marek Koterski, wyk. Michał Koterski, Marcin Dorociński, Katarzyna Figura
22:30 | kino polska
Marek Koterski jeszcze raz o Adasiu Miauczyńskim – ironiczne, aczkolwiek niepozbawione nostalgii, spojrzenie na lata 60. XX wieku: czas dojrzewania i kształtowania postaw. Plus Michał Koterski jako Adaś.

CHLEB I SÓL ★★★★
dramat obycz., Polska 2022, reż. Damian Kocur, wyk. Tymoteusz Bies, Jacek Bies, Bartosz Olewiński
22:50 | ale kino+ hd
Najciekawszy debiut sezonu, już nagrodzony w Wenecji: młody pianista wpada na wakacje do rodzinnego miasta, a tym samym wkracza w sam środek konfliktu między miejscowymi i emigrantami z budki z kebabem.

CZAROWNICE Z EASTWICK ★★★★
komedia, USA 1987, reż. George Miller, wyk. Jack Nicholson, Cher, Susan Sarandon
21:45 | warner tv
Czytając Johna Updike'a: Jack Nicholson jako szatan, który próbuje stawić czoła trzem uroczym wiedźmom, Michelle Pfeiffer, Cher i Susan Sarandon – gospodyniom domowym z Nowej Anglii. Smakowite!

GOTOWY NA WSZYSTKO ★★
thriller, Belgia/Francja 2018, reż. Julien Leclercq, wyk. Jean-Claude Van Damme, Sami Bouajila, Sveva Alviti
21:50 | tv puls
Jean-Claude Van Damme jako ochroniarz i samotny ojciec, który wdaje się w bójkę i ląduje w areszcie, co komplikuje sytuację córeczki. Ale może uniknąć procesu, jeśli zgodzi się na ofertę policji.

JESZCZE JEDEN STRZAŁ ★★
film sens., Wlk. Brytania/USA 2024, reż. James Nunn, wyk. Scott Adkins, Michael Jai White, Alexis Knapp
23:10 | canal+ premium
Sequel filmu „Jeden strzał": ocalały z zasadzki w polskim tajnym więzieniu komandos Scott Adkins (w gronie gwiazd gatunku) ściga terrorystę, który grozi wysadzeniem brudnej bomby i destabilizacją świata.

I'll Be Right There

20:00 | hbo
★★★

· FOT. YANA FILMS

Ryzykowny temat na komedię: pani, skromna księgowa, w poczuciu odpowiedzialności za rodzinę zmaga się (raczej użera) z problemami poszczególnych jej członków, którzy nie potrafią dostrzec jej poświęcenia.

KOMEDIA
USA 2023, REŻ. BRENDAN WALSH. WYK. EDIE FALCO, JEANNIE BERLIN, CHARLIE TAHAN

LARGO WINCH 2: SPISEK ★★
thriller, Francja/Belgia/Niemcy 2011, reż. Jérôme Salle, wyk. Tomer Sisley, Sharon Stone, Ulrich Tukur
23:25 | tv puls
Jeszcze raz komiks „Largo Winch" na ekranie: spadkobierca fortuny oskarżony o zbrodnię przeciwko ludzkości i musi dowieść swojej niewinności – w towarzystwie Sharon Stone i Weroniki Rosati.

LĘK PIERWOTNY ★★★
thriller, USA 1996, reż. Gregory Hoblit, wyk. Richard Gere, Laura Linney, Edward Norton
22:35 | stopklatka
Cyniczny prawnik podejmuje się obrony ministranta, oskarżonego o zamordowanie biskupa, by w trakcie procesu odkryć, z jak odrażającym osobnikiem ma do czynienia. Koncert gry Edwarda Nortona i Richarda Gere.

.MAD MAX: NA DRODZE GNIEWU ★★★★★
film s.f., Australia/USA 2015, reż. George Miller, wyk. Tom Hardy, Charlize Theron, Nicholas Hoult
21:35 | cinemax
Po 30 latach George Miller powraca do swego bohatera – bez Mela Gibsona, ale z tą samą energią: Mad Max miesza szyki postapokaliptycznemu satrapie. Kino dynamiczne w stanie czystym.

MISS AGENT ★★
komedia sensacyjna, USA 2000, reż. Donald Petrie, wyk. Sandra Bullock, Michael Caine, Benjamin Bratt
22:40 | tvn
Sandra Bullock dowartościowana: kobieton w służbie FBI przeobraża się w atrakcyjną kobietę, gdy dostaje zadanie ochrony uczestniczek konkursu Miss Ameryki przed terrorystą psychopatą.

PAKT Z MORDERCĄ ★★
thriller, Niemcy/Hiszpania/USA 2017, reż. Jonathan Mostow, wyk. Sam Worthington, Odeya Rush, Allen Leech
20:00 | tv puls
Płatny morderca ma zabić młodą kobietę, ale nie potrafi pociągnąć za spust. Ponieważ teraz jemu grozi śmierć, zawiązuje alians z niedoszłą ofiarą i pomaga jej pomścić zamordowaną rodzinę.

PRAWO BRONKSU ★★★
dramat obycz., USA 1993, reż. Robert De Niro, wyk. Chazz Palminteri, Robert De Niro, Lillo Brancato
22:55 | tvp 2
Bronx lat 50. XX wieku oczami dorastającego chłopca szukającego wzorca na całe życie: ciężko pracującego ojca czy gangstera z sąsiedztwa. Plus Robert De Niro po obu stronach kamery.

PRZEBUDZENIE ★★★
thriller, USA 2007, reż. Joby Harold, wyk. Hayden Christensen, Jessica Alba, Terrence Howard
21:45 | canal+ premium
Podczas operacji transplantacji serca pacjentowi pod narkozą wraca świadomość, dzięki czemu jest świadkiem podejmowania – bynajmniej nie medycznych – decyzji dotyczących jego życia.

VABANK II, CZYLI RIPOSTA ★★★
komedia kryminalna, Polska 1984, reż. Juliusz Machulski, wyk. Jan Machulski, Leonard Pietraszak, Bronisław Wrocławski
21:00 | tvn 7
Jan Machulski jako kasiarz Kwinto jeszcze raz zadaje miażdżący cios byłemu wspólnikowi, który zapomniał o lojalności. Niby wszystko w porządku, ale pierwowzór znów okazał się lepszy.

ZŁODZIEJ ŻYCIA ★★★
thriller, USA/Wlk. Brytania 2004, reż. D.J. Caruso, wyk. Angelina Jolie, Ethan Hawke, Kiefer Sutherland
22:55 | polsat
Angelina Jolie jako agentka FBI wysłana do Montrealu w poszukiwaniu psychopatycznego mordercy, który przejmuje tożsamość swoich kolejnych ofiar. Plus Kiefer Sutherland jako jej przeciwnik.

KONRAD J. ZARĘBSKI

eprasa.pl 1425c20e14

CZWARTEK 24.09

TVP1

07:00 Msza święta
07:30 Pełnia wiary (123)
08:00 Serwis Info, pogoda
08:20 Zaraz wracam (10)
09:00 Ranczo (13/13)
10:00 Komisarz Alex II (1/13)
11:00 Ojciec Mateusz XXI (6)
12:00 Serwis Info - magazyn
12:10 Agrobiznes - magazyn
12:40 To się opłaca (236)
12:55 Mali mieszkańcy Półwyspu Iberyjskiego
14:00 Splątane losy
15:00 Serwis Info
15:10 Reporterzy (620)
15:35 Gra słów. Krzyżówka
16:00 Dziedzictwo
17:00 Teleexpress
17:25 Jaka to melodia? (5965)
18:05 Klan - telenowela
18:40 Akacjowa 38
19:30 19.30 - wiadomości
19:55 Pytanie dnia, pogoda

20:30 **Ojciec Mateusz 35** (7) - serial krym. PL 2026, wyk. Artur Żmijewski
21:25 **Sprawa dla reportera** (1594) - cykl reportaży
22:30 **Czas niedokonany** (3) - serial obyczajowy Polska 2024, wyk. Krystian Modzelewski
23:30 **Gra z Cieniem II** (3) - serial kryminalny
00:25 **Kanał tajemnic** ★★★ **(MURDER on CANAL DU MIDI)** - film kryminalny Francja/Belgia 2020 (110 min)

TVP2

05:30 M jak miłość
06:25 Operacja zdrowie (85)
06:55 Barwy szczęścia
07:30 Pytanie na śniadanie – pobudka (7686) - mag.
07:55 Pytanie na śniadanie
11:45 Jedzenie ma znaczenie, nauka na talerzu
12:25 Koło fortuny
13:15 Panna młoda
14:05 Va banque
14:35 Na sygnale - serial obyczajowy Polska 2026
15:05 La Promesa – pałac tajemnic - telenowela
16:00 Koło fortuny
16:35 Familiada (3051)
17:20 Panna młoda - serial obyczajowy Turcja 2024
18:15 Va banque
18:50 Jeden z dziesięciu (14) - teleturniej Polska 2026
19:25 Barwy szczęścia

20:05 **Barwy szczęścia** - serial obycz. Polska 2026
20:40 **Postaw na milion** (393) - teleturniej
21:40 **Europa da się lubić – nowe pokolenie** (3)
22:35 **51. Festiwal Polskich Filmów Fabularnych w Gdyni** - program rozrywkowy PL 2026
22:55 **Prawo Bronksu** ★★★ **(A Bronx Tale)** - dramat obyczajowy USA 1993, reż. Robert De Niro (130 min)
01:05 **Rodzinka.pl XIX** (2)

POLSAT

05:25 Telezakupy TV Okazje
06:00 Nowy dzień - magazyn
09:10 Malanowski i Partnerzy IX (15/60)
09:40 Wypasiona Kuchnia (15)
09:45 Malanowski i Partnerzy IX (16/60) - serial fab.-dok.
10:15 Dlaczego ja? 29 (31,32/40) - serial fab.-dok.
12:20 Gliniarze Śląsk (17)
13:20 Gliniarze XVII (19,20) - serial fabularno-dok.
15:30 Wydarzenia
15:55 Gliniarze XXI (17) - serial fabularno-dok.
16:55 Gliniarze Śląsk (18)
18:00 Pierwsza miłość 50 (82)
18:50 Wydarzenia, sport, pogoda - wiadomości
19:15 Gość „Wydarzeń" (924)
19:25 Wypasiona Kuchnia (25) - serial kom. Polska 2026
19:55 Milionerzy (135)

20:30 **Nasz nowy dom** (376) - reality show
21:40 **Zdrada** (4) - serial krym. Polska 2023, wyk. Anna Karczmarczyk, Paweł Małaszyński, Dawid Ogrodnik
22:55 **Złodziej życia (Taking Lives)** ★★★ - thriller USA/Wlk. Brytania 2004, reż. D.J. Caruso, wyk. Angelina Jolie, Ethan Hawke, Kiefer Sutherland, Gena Rowlands, Olivier Martinez, Tchéky Karyo (125 min)

TVN

05:05 Nauka jazdy (10) - program rozrywk. Polska 2025
05:40 Uwaga! (8093) - mag. reporterów Polska 2026
05:55 Ukryta prawda (22/60)
06:50 Kuchenne rewolucje: Rybnik – Don Martinez 28 (3) - reality show Polska 2024
07:45 Dzień Dobry TVN (5785)
11:20 Doradca smaku (16) - mag. kulinarny Polska 2026
11:30 Kuchenne rewolucje XXVI (2) - reality show
12:35 Kuchenne rewolucje: Restauracja „Nowa Villa Ostródzka", Warszawa XXI (17)
13:40 Ukryta prawda (9,10,19/48) - serial fab.-dok.
16:50 Szpital św. Anny IV (19) - serial obycz. Polska 2026
17:55 Detektywi VII (19)
19:00 Fakty, sport, pogoda
19:55 Uwaga! (8094) - mag.

20:15 **Na Wspólnej** - serial obycz. Polska 2026
20:50 **The Floor** (16) - teleturniej Polska 2026
21:30 **Kuchenne rewolucje: Wejherowo – Deptak 33** (4) - reality show
22:40 **Miss Agent (Miss Congeniality)** ★★ - komedia sens. USA 2000, reż. Donald Petrie, wyk. Sandra Bullock, Michael Caine (135 min)
00:55 **CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas X** (16/23) - serial krym.

TV PULS

06:00 Policjanci z Miami V (14,15/22) - serial krym. USA 1989, wyk. Don Johnson
08:00 Kobra – oddział specjalny XXV (6,7/14)
10:00 Zaklinaczka duchów V (13/22) - serial fantasy
11:00 Kotka - serial obycz.
12:00 Nie igraj z aniołem - telenowela Meksyk 2009
13:00 Wspaniałe stulecie IV - serial obycz. Turcja 2014
14:00 Rodzinny interes (3)
15:00 Lombard. Życie pod zastaw XIV (37,38)
17:00 Rodzinny interes (4) - serial obycz. Polska 2019
18:00 Lombard. Życie pod zastaw XIX - serial obycz.
20:00 **Pakt z mordercą (The Hunter's Prayer)** ★★ - thriller Niemcy/Hiszpania/USA 2017, reż. Jonathan Mostow, wyk. Sam Worthington, Odeya Rush (110 min)
21:50 **Gotowy na wszystko (Lukas)** ★★ - thriller Belgia/Francja 2018, reż. Julien Leclercq (95 min)
23:25 **Largo Winch 2: Spisek (Largo Winch II)** ★★ - thriller F/Belgia/Niemcy 2011 (155 min)
02:00 **Dzielnica strachu X**

TVN7

05:20 Ten moment (29/40) - serial fab.-dok. Polska 2021
05:55 Szkoła (43,44,45/69) - serial fabularno-dok.
08:45 Ukryta prawda (40,30,31/51) - serial fab.-dok.
11:50 W-11 Wydział Śledczy - serial fab.-dok. Polska 2010
13:55 Detektywi III (37/60) - serial fabularno-dok.
15:00 Szpital św. Anny IV (9) - serial obycz. Polska 2026
16:00 Szpital (3/67) - serial fab.-dok. Polska 2019
17:00 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
18:00 Rozwód. Walka o wszystko (13) - serial fab.-dok.
19:00 Ukryta prawda (5/60)
20:00 **Hotel Paradise** (18) - real tv Polska 2026
21:00 **Vabank II, czyli riposta** ★★★ - komedia kryminalna Polska 1984, reż. Juliusz Machulski, wyk. Jan Machulski, Leonard Pietraszak, Bronisław Wrocławski (135 min)
23:15 **Task master** (4)
00:15 **Barbie** - komedia USA/Wlk. Brytania 2023, reż. Greta Gerwig, wyk. Margot Robbie, Ryan Gosling, America Ferrera (150 min) ★★★★

MEZZO

08:20 Valer Sabadus chante Graun: Bayreuth Baroque Opera Festival - muzyka klas.
10:00 Verdi: Requiem
11:20 Orkiestra kameralna z Lozanny, Renaud Capuçon, Stefan Dohr: Mozart, Strauss
12:35 Intermezzo
13:30 Antonio Vivaldi: Les Quatre saisons dansées - balet Francja 2024
14:40 La grande danza – Aterballetto w Mediolanie - balet Włochy 2017
16:05 Intermezzo
16:45 Claudio Monteverdi: Koronacja Poppei - opera F 23
19:25 Les grands rivaux en musique: Callas vs Tebaldi
20:30 Giuseppe Verdi: Ernani - opera Hiszpania 2023
22:35 Solrey & Traffic Quintet: Ciao Casanova - muzyka klas.

PULS 2

09:45 Bing (15,16/78)
10:00 Jeżyk i przyjaciele (4)
10:35 Basia (13,14)
11:10 Gus. Mały lol (52)
11:35 Tomek i przyjaciele
12:00 Psi patrol IV (18/26)
12:35 Gumisie V (8,1/8)
13:35 Smerfy - serial anim.
14:00 Baranek Shaun VI
14:35 Marta mówi! (14)
15:00 Miraculous VI (2,4)
16:00 Patryk Rozgwiazda Show (19,20/26) - serial anim.
17:00 SpongeBob (19,20/26)
18:00 Pingwiny z Madagaskaru
19:00 Kacze opowieści
20:00 Lombard. Życie pod zastaw XIX (8) - serial obycz.
21:00 Revolt - film s.f. USA 2017, reż. Joe Miale
22:55 Piła X - horror USA/Kanada/Meksyk 2023
01:15 Lombard (35)

TV4

07:55 Bogaty dom – biedny dom XIV (10) - serial dok.
08:55 Policjantki i policjanci
11:55 Na ratunek 112 XVII (54,55) - serial fabularno-dok.
12:55 Trudne sprawy XV (9,10,11) - serial fab.-dok.
15:55 Policjantki i policjanci XXV (18) - serial obycz.
17:00 Trudne sprawy 28
18:00 Łowcy skarbów. Kto da więcej (446) - reality show
19:00 Policjantki i policjanci XXV (19) - serial obycz.
20:00 Wypasiona Kuchnia (24)
20:05 Uroczysko VI (16)
20:40 Sprawiedliwi – wydział kryminalny XXI (16)
21:40 Sprawiedliwi. Trójmiasto IV (16) - serial krym.
22:45 Opowiem ci o zbrodni
23:20 Domino śmierci - film akcji USA 2019

METRO

07:35 Szpital (32,33,34/67)
10:30 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
12:30 Szkoła (59/68)
13:30 Brzydula - serial obycz.
14:40 Za głosem serca - telenowela Brazylia 2023
15:50 Magda M. IV (2) - serial obyczajowy Polska 2007
16:55 Idź na całość (26) - teleturniej Polska 2026
18:00 Złomowisko PL V - serial dok. Polska 2017
19:00 Kartoteka VII (10,1) - serial fabularno-dok.
21:05 Kryminalni II (3,4/13) - serial krym. Polska 2005
23:15 Kuba Wojewódzki (4)
00:25 Zbrodnie z pierwszych stron gazet VI (11/13) - serial dokumentalny USA 2022
01:25 Szpital (30/67)
02:25 Szkoła (66/68)

eprasa.pl 1425c20e14

CZWARTEK 24.09

STOPKLATKA

08:45 Robert Makłowicz (240) - mag. kulinarny
09:35 Pyszne dania w 10 minut z Julią Oleś (14)
09:45 Górski lekarz XVIII (4,5/16) - serial obycz.
11:45 Zagadki kryminalne panny Fisher II (12,13/13) - serial kryminalny Australia 2013
14:00 Hudson i Rex IV (9/16) - serial krym. Kan. 2022
15:00 Zajazd. Będzie się działo II (15,16) - serial fabularno-dok.
17:00 Katastrofy w przestworzach IV (9,1,8/10) - serial dok. Kanada 2007
20:00 Szczęki II (Jaws 2) ** - horror USA 1978, reż. Jeannot Szwarc, wyk. Roy Scheider, Lorraine Gary, Murray Hamilton, Jeffrey Kramer (155 min)
22:35 Lęk pierwotny (Primal Fear) *** - thriller USA 1996, reż. Gregory Hoblit, wyk. Richard Gere, Laura Linney, Edward Norton (150 min)
01:05 Boże Ciało - dramat ***** obycz. Polska/F 2019, reż. Jan Komasa, wyk. Bartosz Bielenia (160 min)

KINO POLSKA

07:30 Bolek i Lolek (8/13)
07:45 Przygody Myszki (8)
08:05 Siedem życzeń (4)
09:05 Szumy i fonie - film krótkom. Polska 2024
09:30 Złoty pociąg, cz. 2 - film sens. Polska/Rum. 1986
10:55 Papierowe małżeństwo - komedia romantyczna Polska/Wlk. Brytania 1991
12:50 W zawieszeniu - dramat obyczajowy Polska 1987
14:50 Bitwa pod Wiedniem - dramat hist. Polska/Włochy 2012, reż. Renzo Martinelli
17:20 Pogranicze w ogniu (24/24) - serial sens. Polska 1991, wyk. Cezary Pazura
18:50 Czterej pancerni i pies: Załoga (1) - serial wojenny Polska 1966, wyk. Roman Wilhelmi, Franciszek Pieczka
20:00 Lokatorka - dramat krym. Polska 2021, reż. Michał Otłowski, wyk. Irena Melcer, Sławomira Łozińska, Barbara Jonak, Krzysztof Stroiński
22:30 7 uczuć - komediodramat Polska 2018, reż. Marek Koterski, wyk. Michał Koterski, Marcin Dorociński, Katarzyna Figura, Małgorzata Bogdańska
00:50 Mój dług - dramat krym. Polska 2021, reż. Denis Delić, Bogusław Job, wyk. Bartosz Sak, Piotr Stramowski

ALE KINO+

08:25 The Office PL III (11,12/12) - serial kom. Polska 2023
09:40 Vigil II (5,6/6) - serial krym. Wlk. Brytania 2023
12:15 Detektyw Foyle II (1/4) - serial kryminalny Wlk. Brytania 2003
14:20 Pies przed sądem (Le procès du chien) *** - komedia Szwajcaria/Francja 2024, reż. Laetitia Dosch, wyk. Laetitia Dosch (105 min)
16:05 Tunel (Tunnelen) *** - film katas. Norwegia 2019, reż. Pål Øie, wyk. Thorbjørn Harr, Ylva Fuglerud (120 min)
18:05 Detektyw Foyle II (2/4) - serial kryminalny Wlk. Brytania 2003
20:10 Zaginione (The Missing) *** - western USA 2003, reż. Ron Howard, wyk. Tommy Lee Jones, Cate Blanchett (160 min)
22:50 Chleb i sól - dramat **** obycz. Polska 2022, reż. Damian Kocur, wyk. Tymoteusz Bies (125 min)
00:55 Zabić, jak to łatwo powiedzieć (Killing Them Softly) *** - thriller USA 2012 (120 min)

POLSAT FILM

08:30 Przyjaciółki XXI (1,2)
10:25 Świat według Kiepskich - serial kom. Polska 1999
15:05 Minionki rozrabiają - film anim. USA 2013
17:05 Nie ma mocnych - komedia Polska 1974, reż. Sylwester Chęciński
19:15 Nadchodzi Polly - komedia romant. USA 2004
21:00 Kolory ognia - dramat obycz. Francja/Belgia 2022, reż. Clovis Cornillac, wyk. Léa Drucker, Benoît Poelvoorde
23:55 Ślad II (28/36) - serial kryminalny Polska 2019

FILMBOX+ ONE

07:45 Panna Marple IV (1/4)
09:45 Vera IX - serial krym.
11:45 Zagadki kryminalne panny Fisher II (10/13) - serial krym. Australia 2013
12:55 Poirot IX (4/4) - serial krym. Wlk. Brytania 2004
15:00 Strażnik Teksasu V (19,20/27) - serial sens.
17:05 Vera IX - serial krym.
18:55 Poirot III (8/11) - serial krym. Wlk. Brytania 1991
20:00 Zbuntowana - film sens. USA/Kanada 2015
22:35 Mechanik: Konfrontacja - film sens. USA/Francja/Bułgaria/Niemcy/Tajl. 2016

TVP KULTURA

08:25 Tamte lata, tamte dni
09:00 Przygody pana Michała (9,10)
10:15 Kocie ślady - film krym. * Polska 1971, reż. Paweł Komorowski (90 min)
11:45 51. Festiwal Polskich Filmów Fabularnych w Gdyni (5) - Polska 26
12:10 Reżyserzy VIII (6)
13:00 51. Festiwal Polskich Filmów Fabularnych
13:25 Alternatywy 4 (9/9)
15:00 Skutki noszenia kapelusza w maju *** - komedia Polska 1993 (90 min)
16:30 Przygody pana Michała (11,12)
17:45 Kulturalni (37) - mag.
18:40 Rawhide III (16)
19:40 51. Festiwal Polskich Filmów Fabularnych
20:00 Wstęp do filmu (605)
20:10 24 godziny (En los márgenes) *** - dramat obyczajowy Hiszpania/Belgia 2022 (105 min)
21:55 51. Festiwal Polskich Filmów Fabularnych
22:20 Hala odlotów (202)
23:20 Różyczka - dramat *** obycz. PL 2010 (130 min)
01:30 Kuchenna rewolucja (Coup!) *** - komedia USA 2023 (110 min)

WARNER TV

08:05 Teraz albo nigdy! II (5)
09:05 Bajer z Bel-Air III
10:05 Prawo Agaty VII (4)
11:05 Pełniejsza chata III
12:10 Teraz albo nigdy! II (6,7)
14:00 Bajer z Bel-Air III (18,19,20,21/24) - serial kom.
15:55 Pełniejsza chata III
18:15 Superman IV - film s.f. Wlk. Brytania/USA 1987
20:00 Godziny szczytu - film sensacyjny USA 1998
21:45 Czarownice z Eastwick - komedia USA 1987
00:10 Bez smyczy - komedia romantyczna USA 2011

PARAMOUNT

07:30 Czarodziejki IV
09:25 Pingwiny z Madagaskaru
10:00 Forrest Gump - tragikomedia USA 1994
13:00 Czarodziejki IV
14:55 Pingwiny z Madagaskaru II (25/39) - serial anim.
15:25 Star Trek: W nieznane - film s.f. USA/Chiny/Emiraty Arabskie/Kanada 2016
18:00 Dobre rady - komedia USA 2001, reż. Steve Rash
20:00 Indiana Jones i Królestwo Kryształowej Czaszki - film przyg. USA 2008
22:35 Liberator - film sensacyjny USA/Francja 1992

HBO

09:10 Karate Kid - film fami- **** lijny USA 1984, reż. John G. Avildsen (125 min)
11:15 Wartość sentymentalna - komedia **** Norwegia/Francja/Niemcy/Dania/Szwecja/Wlk. Brytania/Turcja 2025 (130 min)
13:25 Felek i Tola ratują las *** - film animowany Holandia/B/Luksemburg 2024 (70 min)
14:35 Czempion - film *** biograficzny Słowacja/Czechy 2026, reż. Jakub Cervenka (90 min)
16:05 Akademia pana Kleksa II ** - film fantasy Polska 2025 (120 min)
18:05 Materialiści - komedia *** romantyczna USA/Finlandia/Wlk. Brytania 2025 (115 min)
20:00 I'll Be Right There *** - komedia USA 2023, reż. Brendan Walsh, wyk. Edie Falco (95 min)
21:35 Bestie Boga (4/5)
22:35 Queen Rock Montreal - film dok. USA 2024
00:10 Król Artur: Legenda miecza *** - film przyg. Wlk. Brytania/USA/Australia 2017 (125 min)

CINEMAX

12:00 Transformers: Wiek zagłady - film s.f. USA/Chiny 2014, reż. Michael Bay
14:40 Ella i John - film przyg. Włochy/Francja 2017
16:30 Wszystkie piosenki, których nigdy nie śpiewaliśmy - dramat obycz. Japonia 2023
18:25 Taniec żywych - dramat obycz. Hiszpania/Kolumbia 2025, reż. José Ángel Alayón
20:00 Fargo V (9,10/10)
21:35 Mad Max: Na drodze gniewu - film s.f. Aus./USA 2015
23:35 Przetrzymać tę miłość - thriller Wlk. Brytania 2004

ROMANCE TV

08:40 Górski lekarz (5/8)
10:30 Malibu – Kemping dla początkujących - film obyczajowy Niemcy 2022
12:25 Rosamunde Pilcher: Kraina tęsknoty - film obycz. Niemcy/Austria 2006
14:20 Rodzina Andersów (3,4/4) - serial komediowy
18:05 Górski lekarz (6/8)
20:00 Serce ponad rozsądkiem - film obycz. Niemcy 2025, reż. Oliver Dieckmann
21:55 Inga Lindström: Farma nad jeziorem Mälar - film obyczajowy Niemcy 2004
23:50 Górski lekarz (6/8)

CANAL+ PREMIUM

09:15 Moje pieczone kurczaki *** - film obycz. Polska 2002 (65 min)
10:20 Łapu-Capu (228)
10:25 Kiedy nadchodzi jesień *** - dramat obycz. Francja 2024 (100 min)
12:05 Ida - dramat obycz. ***** Polska/Dania/Francja/Wlk. Bryt. 2013 (80 min)
13:25 Girl Climber. Wspinaczka - film dok.
14:50 Premierowa jazda
15:05 Cudowne życie *** - komediodramat Francja/Kanada 2025, reż. Ken Scott (100 min)
16:45 Hollywood Buzz (17)
17:10 Łapu-Capu (229)
17:15 Wicked - musical USA/*** Wlk. Brytania/Kanada 2024 (165 min)
20:00 Mexicali. Ziemia bezprawia ** - film sens. USA 2026, reż. Luke LaFontaine, wyk. Bren Foster (105 min)
21:45 Przebudzenie - thriller *** USA 2007 (85 min)
23:10 Jeszcze jeden strzał ** - film sens. Wlk. Bryt./USA 2024 (100 min)
00:50 Dotyk - dramat oby- **** czajowy Islandia/Wielka Brytania 2024 (120 min)

TVN FABUŁA

07:45 Detektywi - serial dok.
09:50 Młode gliny (14/50)
10:55 Lekarze IV (10)
11:55 Zapukaj do moich drzwi
13:55 Młode gliny (15/50)
14:55 Detektywi - serial dok.
16:05 Na Wspólnej (96,97)
17:10 Artystki (5) - talk-show
18:10 Jak rozmawiać z psem - komedia USA/Wlk. Brytania/Chiny 2021, reż. Gil Junger
20:00 Głowa rodziny - dramat obycz. USA/Kanada 2016
22:30 Idealny facet dla mojej dziewczyny - komedia romantyczna Polska 2009

AMC

10:15 Miejski łowca - komedia sensacyjna Hongkong/Japonia/USA 1993
12:20 Stara miłość nie rdzewieje - kom. romant. USA 2006
14:10 Porwanie - thriller USA 2011, reż. John Singleton
16:20 Miasto cienia - film przygodowy USA 2008
18:20 Poza zasięgiem - film sens. USA/Polska 2004
20:00 Oficer Blart - komedia sensacyjna USA 2009
22:00 28 dni później - horror Wlk. Bryt./Hiszp./USA 2002
00:25 Lwie serce - film sens. USA 1990, reż. Sheldon Lettich

eprasa.pl 1425c20e14

AXN

08:25 Ostry dyżur V (22/22)
09:25 Castle VII (19,20/23)
11:20 Rekrut: Feds (15,16/22)
13:15 Agenci NCIS X (4,5/24)
15:10 FBI V (20,21/23)
17:10 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas VIII (14,15/17)
19:05 Castle VII (21,22/23)
21:05 Agenci NCIS: Hawaje III (8,9/10) - serial krym. USA 2024, wyk. Vanessa Lachey
23:00 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas VIII (14,15/17)
00:45 Castle VII (21/23) - serial krym. USA 2015

EPIC DRAMA

08:20 Detektyw Murdoch XVII
09:15 Wszystkie stworzenia duże i małe III - serial obycz.
10:15 Lekarze na start
11:50 Panna Scarlet V (6,1/6)
14:05 Agenci NCIS: Los Angeles XVIII (21/24)
15:00 Panna Marple (2/4)
17:00 Poirot: Kurtyna XIII (5/5)
18:55 Agenci NCIS XVIII (6/16) - serial krym. USA 2021
19:55 Poirot V (5/8) - serial krym. Wlk. Brytania 1993
21:00 Detektyw Murdoch XIX
22:00 Agenci NCIS XVII (13/20)
22:55 Poirot V (5/8)
00:00 Agenci NCIS XVIII (6/16)

TVN STYLE

11:20 Ugotowani (4, 5)
13:25 Kuchenne rewolucje (13, 12) - reality show Polska 2019
15:35 Pojedynek na podróże (1) - program rozrywkowy
16:35 Ambasady luksusu (6)
17:40 Kuchenne rewolucje
20:50 Zgłoś remont (8) - reality show Polska 2026
21:50 Jestem z Polski XVI (38/40) - serial dok.
22:50 Hotel Paradise (18) - real tv Polska 2026
23:45 Mój sąsiad morderca X (1/10) - serial dok.
00:50 Apetyt na miłość

TVN TURBO

08:20 101 napraw (2, 3)
09:20 Fani czterech kółek XVII
10:15 Złomowisko PL XI
11:15 Wojny samochodowe
12:15 Naprawy nie do naprawy
13:00 Zawodowi handlarze
14:30 Wojny samochodowe
16:30 Jeździć, obserwować II
18:00 Raport Turbo (5074)
18:15 Duda kontra Szafrański
19:00 Ciężarówką przez pół świata (3/8) - serial dok.
20:00 Uwaga! Oszust: Ściema z ogłoszenia II (15,3/17)
21:00 Nic do zgłoszenia VI (4)
22:00 Raport Turbo (5074)
22:15 Jeździć, obserwować

BBC FIRST

08:45 Lewis III (7/8)
09:40 Ojciec Brown V (5/15)
10:40 Śmierć pod palmami XI
11:45 Z pamiętnika położnej
12:55 Tajemnice Brokenwood
14:50 Ojciec Brown XIII (3/10)
15:50 Lewis III (7/8)
16:55 My Life is Murder V (1/6)
18:00 Morderstwa w Midsomer XX (3/6) - serial krym.
19:55 Śmierć pod palmami XI (2/8) - serial kryminalny
21:00 Line of Duty (4,5/6)
23:05 Po powodzi (5/6) - serial krym. Wlk. Brytania 2024

FX

08:00 Kości (21/22)
09:00 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XIII (16/22)
10:00 CSI: Kryminalne zagadki Miami VI (3,4/21)
11:55 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku IX (15,16/17)
13:45 FBI V (2/23)
14:40 Agenci NCIS (10/23)
15:35 CSI: Kryminalne zagadki Miami VI (5,6/21)
17:25 Z Archiwum X III (6,7/24)
19:15 FBI V (4/23)
20:10 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku IX (17,1/17)
22:00 Zakłamanie
23:05 xXx - film sens. USA 2002

HGTV

09:00 Poszukiwacze domów
10:00 Remontujemy dom na plaży XI - serial dok.
10:55 Kamera, akcja, wpadka!
12:00 Odlotowy ogród (10)
12:30 Nowe życie w starym domu V (4) - serial dok.
14:25 Dobrze zrobione w domu
14:35 Mieszkanie na miarę II
16:35 Polowanie na ogród VII
18:15 Weekendowa metamorfoza (7) - reality show
19:05 Pogromcy chaosu (8)
20:05 Dorota was urządzi
21:35 Dorota inspiruje (7)
22:35 House Hunters

BBC LIFESTYLE

08:35 Mistrzowie szycia (4)
09:45 Zapraszam do stołu (4)
11:35 Najpiękniejsze domy
12:35 10 lat mniej w 10 dni II
13:40 Wielkie australijskie wypieki VI - serial dok.
14:50 Wielkie kanadyjskie wypieki (8) - real tv Kan. 2018
15:45 Zapraszam do stołu (13)
17:40 Najpiękniejsze domy: Nowa Zelandia - serial dok.
18:50 Mistrzowie szycia (4)
20:00 Wielkie brytyjskie wypieki (1) - pr. rozrywkowy
21:00 10 lat mniej – powrót II
22:00 W 80 kilo dookoła świata (2) - serial dok.

COMEDY CENTRAL

08:23 Dwóch i pół III (20/24)
08:53 Przyjaciele (21,22,17,18,19,20/24) - serial kom. USA 1995, wyk. Jennifer Aniston, Courteney Cox
11:55 Teoria wielkiego podrywu IX - serial kom.
14:30 Dwóch i pół III (21,22,23,24/24) - serial kom.
16:30 Przyjaciele (23,24, 1,2,3,4/24) - serial kom.
19:30 Teoria wielkiego podrywu IX (14,15,16,17,18,19/24)
22:00 The Office PL III (7,8/12)
23:05 Comedy Club (2, 3)

TVP SERIALE

08:35 Komisarz Alex X (5)
09:25 Rodzinka.pl VII (3/13)
09:55 Klan - telenowela
10:30 Ranczo III (1/13)
11:20 Ojciec Mateusz 35 (6)
12:15 Felicita - serial obycz.
13:30 Ojciec Mateusz 34 (8,9)
15:30 Komisarz Alex X
16:20 Na sygnale - serial obycz.
17:25 Ranczo III (3,4/13)
19:30 Ojciec Mateusz 34 (10)
20:25 Komisarz Alex XXVI (3) - serial krym. Polska 2026
21:30 Ranczo III (5,6/13) - serial kom. Polska 2008
23:30 Ojciec Mateusz 34 (11)
00:25 Na sygnale - serial obycz.

CANAL+ KUCHNIA

09:40 Kuchenny recykling
10:40 U sąsiadów w kuchni
11:50 Top Chef (12, 13)
13:45 Włoskie życie Sophie Grigson II (9,10) - serial dok.
14:40 U sąsiadów w kuchni XV
15:45 Nie tylko kimchi (7, 8)
16:40 Jamie Oliver (9, 10, 17, 18)
18:30 Kulinarna mapa Wielkiej Brytanii (6, 7) - mag. kulinarny
19:25 m jak mięso (4)
19:50 Maximum Foodie IV (6)
20:25 Sekrety gigantów fast foodu (4) - serial dok.
21:15 Anthony Bourdain XI
23:55 Top Chef - reality show

CANAL+ DOMO

10:00 Gardeners' World (28)
11:10 Ucieczka na wieś XXIII
12:10 Wielkie projekty IX (1)
13:05 Pokochaj lub sprzedaj
14:05 Cudotwórcy: zakochaj się w swoim domu na nowo
15:00 Wakacyjne domy na wynajem (10) - lifestyle
15:55 Pogotowie remontowe Wieśka (2, 3) - magazyn
16:50 Gardeners' World (31)
18:00 Ucieczka na wieś XXIII
19:00 Wielkie projekty IX
20:00 Daleko od miasta X (3,4)
21:00 Cudotwórcy: zakochaj się w swoim domu na nowo
22:00 Pokochaj swój ogród

PLANETE+

12:35 Niezwykłe podróże koleją II (1/6) - serial dok.
13:40 Na targach świata II
14:45 Najdziksze ostępy Europy (1/5) - serial dok.
15:45 360° – świat bez granic
16:50 Świat z góry VII (2,3/14)
18:00 Dokąd dzisiaj? IV (48,49)
18:35 Jak US Army cenzuruje Hollywood - film dok.
19:45 Zaginiony lot MH370 (2)
21:00 Jak Normanowie podbili Irlandię (1/2) - serial dok.
22:05 O wolny Tybet. Głosy wygnanych - film dok.

DISCOVERY CHANNEL

09:00 Parker na złotym szlaku
10:00 Wyprawa w nieznane VII
11:00 Gorączka złota XVI (22)
12:00 Przemytnicy: na lotnisku (7) - serial dok. USA 2024
13:00 Nagi instynkt przetrwania: nagroda za przeżycie
15:00 Złomowisko PL IX
16:00 Gorączka złota: na kłopoty Freddy Dodge V (2)
17:00 Kroniki policyjne
18:00 Specjalistki II
19:00 Nagi instynkt przetrwania V (12,13/15) - serial dok.
21:00 Ocalić dom: Interwencja
23:00 Poszukiwacze przeklętego złota V - serial dok.

TVP HISTORIA

08:45 Dom (6) - serial obycz.
10:25 Wszystkie kolory świata
11:25 Ex libris - mag.
11:50 Tutanchamon: życie, śmierć i dziedzictwo (3/3)
12:45 Putin i Zachód (1/3)
14:00 Dom (7) - serial obycz.
15:40 Sensacje XX wieku
17:30 Wojenne dziewczyny II
18:25 Ponary. Nóż w serce
19:30 Flesz historii (780)
20:00 Zatoka szpiegów II (5)
20:50 Największe tajemnice monarchii - serial dok.
21:55 Lwów pod okupacją
22:55 Sensacje XX wieku

HISTORY

12:10 Gwiazdy lombardu XXII
13:05 Starożytni kosmici XIV
14:00 Niewyjaśnione tajemnice świata III (2/22)
14:50 Największe tajemnice świata VII (17) - serial dok.
15:45 Gwiazdy lombardu XIII
17:10 II wojna światowa w kolorze – przełomowe momenty (7/10) - serial dok.
18:10 Największe tajemnice świata VII (9) - serial dok.
19:05 Starożytni kosmici XVIII
21:00 Łowca historycznych skarbów (8) - serial dok.
22:00 Wojny magazynowe XVI
23:00 Gwiazdy lombardu XXV

NATIONAL GEOGRAPHIC

15:00 Katastrofa w przestworzach XXIV (1/10) - serial dok.
16:00 Grecja: miejsce pełne tajemnic (2/6) - serial dok.
17:00 Najdziwniejsze przedmioty III (8/10) - serial dok.
18:00 Nazistowscy dyplomaci
19:00 Zaginione okręty II wojny światowej (2/8)
20:00 Katastrofa w przestworzach XIX (8/10) - serial dok.
21:00 Premiera: Supermaszyny na morzu III (5)
22:00 Logistyka na wielką skalę - serial dokumentalny

FOCUS TV

08:00 Był sobie człowiek
08:55 Wehikuł czasu
09:00 Starożytni kosmici IX
10:00 Gwiazdy lombardu XXIV
12:00 Broń w hollywoodzkich filmach (7,8) - serial dok.
13:00 Poszukiwacze historii III
14:00 Apokalipsa – II wojna światowa (4/6) - serial dok.
15:00 Truckersi przez Australię X (13/13) - serial dok.
16:00 Dorwać tuńczyka IV
18:00 Rolnicy. Podlasie VI
20:00 Galileo - pr. popularn.
21:00 Poszukiwacze historii VIII (1,2,3) - serial dok.
23:00 Nieznany syn Hitlera

BBC EARTH

11:05 Cała prawda o fast food-dach - film dok. Wlk. Bryt. 2020
12:10 Wielka australijska przygoda (3/6) - serial dok.
13:15 Planeta Ziemia II II
14:30 W okowach mrozu VIII
15:30 Życie na pustkowiu X
16:30 Fenomeny współczesnego życia II (5/6) - serial dok.
17:30 Planeta Ziemia II II
18:45 Wielka australijska przygoda (4/6) - serial dok.
19:45 Przyszłość natury (3/4)
20:55 W okowach mrozu IX
22:55 Cała prawda o kosmetykach (1) - film dokumentalny

POLSAT VIASAT HISTORY

10:10 Największe oszustwa II wojny światowej - serial dok.
11:15 Najgroźniejsi ludzie Hitlera - serial dokumentalny
12:05 Starożytne superbudowle IV - serial dok.
16:45 II wojna światowa: cena imperium (1/13) - serial dok.
17:50 Największe oszustwa II wojny światowej (3) - serial dokumentalny Australia 2022
18:55 Tajemnice machiny wojennej nazistów (2)
21:00 II wojna światowa: piekło na Ziemi (8/8) - serial dok.
22:05 Wielkie budowle Rzymian (2/3) - serial dok.

eprasa.pl 1425c20e14

szyfropanorama

pracują na polach w czasie żniw	patron, protektor	autor „Czarodziejskiej góry”	dawna moneta przed barmanem		gatunek rumu	Zosia z piosenki biesiadnej		kolczyk lub naszyjnik		wąska łopata	leśna – to tumak		kształtem przypomina oponę	… Wielki, król Judei		tysięczna część mola		koń jasnogniady
								ładunek na spadochronie		12	5	2	15	… Kusturica, reżyser	4	11	20	
… Kania, tenisistka						połączone z oczepinami				7	Chuck z filmów początek tunelu	3	13	12	12	20	10	dawny „grosz” zza Odry
dawna kara pozbawienia czci bogini Wenus								świeży wyciąg z ziół		14	1	18	12		13	9	18	
	4	3	4	12		wynalazca dynamitu				4	9		2	8	14	20	19	
najważniejsza z kart	19		15			wiersze miłosne		Xabi, hiszpański trener						13		11		
	2	5	śmieszna scenka kabaretowa	10					złota moneta bita we Florencji			wczesna odmiana marchwi	oddawane z trampoliny	10	19	13	19	
biedak	3	6	14	5				lokum dla łaciatej		imię Santor	komputerowy folder			15	18	9	13	
wskazany w jedzeniu i piciu	bracia …, rodzeństwo aktorów	21		18	pobliskie tereny	13	19	13					zbaczanie statku z linii kursu		10		11	stan w Indiach
	11	20	18	12		15	18	21			miejsce dla dysko-bola							
kroniki	18	3	3	18	16	7	górzysty stan z Salem	13						Tadeusz, grał Zulu-Gulę				
	12	18	20	17		19	18	12			barwa głosu							
Daniel w roli Bonda		nawinięte na szpulkę					owoc lub urwis							drużyna sportowa				

Tu wpisz litery z pól oznaczonych cyframi

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	

Rozwiązanie krzyżówki

8	13	9	10	19	20		10	4	12	20	18	9	
19	12	7	11	20	3	18	9	3	7				

JAK ROZWIĄZAĆ SZYFROPANORAMĘ?

Część „panoramiczną” należy rozwiązać jak zwykłą krzyżówkę panoramiczną. Przy okazji część liter z wpisywanych haseł wypełni niektóre pola zaznaczone kolorem, czyli te należące do szyfrokrzyżówki. W niej każdej liczbie odpowiada inna litera. „Rozkodowane” litery można wpisywać do pustych pól pod diagramem (pola 1-21).

Aby odczytać hasło trzeba przepisać je do właściwych kratek w polu „rozwiązanie krzyżówki”.

Rozwiązanie z wydania 11 września: GALERIA SZTUKI

APLIKACJA WYBORCZEJ

Jeszcze więcej rozrywki w aplikacji i na ostatniej stronie „Gazety Wyborczej”

wyborcza

PROSTO Z POLSKI

TYGODNIK

Piątek, 18 września 2026 | Redaktorka prowadząca **Beata Żurek**

Odwiedziliśmy szkolną stołówkę w Białymstoku

Grochówka bez mięsa

Czasem do kosza trafia łosoś, a po gulasz z ciecierzycy ustawia się kolejka po dokładkę. Sprawdziliśmy, jak radzą sobie z nowymi przepisami szkolne stołówki.

Agata Sawczenko

– Dziś mamy zupę grochową. Pierwszy raz gotowałyśmy ją na wywarze warzywnym z masełkiem, a nie na mięsie. Bardzo smaczna, próbowałam – mówi Ewa Zajkowska, kierowniczka internatu przy Zespole Szkół Rolniczych w Białymstoku. To jedna z nielicznych szkół średnich w regionie, która ma stołówkę. – Karmimy młodzież z internatu, ale obiady mogą wykupić również uczniowie, którzy mieszkają w Białymstoku – dodaje.

Kuchnia, którą nadzoruje Zajkowska, od września musiała się zmienić. Tak jak szkolne i przedszkolne stołówki w całej Polsce. Obowiązują nowe zasady żywienia przygotowane przez Ministerstwo Zdrowia. Najważniejsze to: mniej cukru, soli i żywności wysoko przetworzonej, a więcej warzyw, owoców oraz pełnowartościowych produktów.

Najbardziej zauważalną nowością będzie obowiązkowy jeden obiad roślinny w tygodniu. Zamiast mięsa na talerzach mają częściej pojawiać się dania przygotowane na bazie fasoli, soczewicy czy ciecierzycy. Szkolne menu ma być również bardziej kolorowe.

Zmiany obejmują także sposób przygotowywania posiłków. Co najmniej dwa razy w tygodniu zupy powinny być gotowane na wywarach warzywnych. Resort zachęca również do korzystania z produktów sezonowych i lokalnych, kupowanych od okolicznych dostawców.

Szpinak z suszonymi pomidorami

Stołówka w internacie Zespołu Szkół Rolniczych ma już przygotowany jadłospis na miesiąc do przodu. Wisi przy wejściu do jadalni, uczniowie wiedzą więc z wyprzedzeniem, co będą jedli danego dnia. Zmiany w jadłospisie – jak na razie – przyjmują bardzo dobrze.

• **Stołówka w Zespole Szkół Rolniczych w Białymstoku, 7 września 2026 r.**
FOT. AGNIESZKA SADOWSKA / AGENCJA WYBORCZA.PL

– W ubiegłym tygodniu na obiad warzywny mieliśmy pieczone kotlety z ciecierzycy, ziemniaki i oczywiście surówkę. Do tego zupę warzywną gotowaną na masełku. Uczniom smakowało. Ale zobaczymy, jak będzie dziś. Panie kucharki przygotowały makaron z sosem ze szpinaku z suszonymi pomidorami. Mam nadzieję, że talerze wrócą puste – mówi Ewa Zajkowska.

Zamiast mięsa na talerzach mają częściej pojawiać się dania przygotowane na bazie fasoli, soczewicy czy ciecierzycy

Przyznaje jednak: – Myślę, że trzeba trochę czasu, by dzieci nauczyć zdrowo jeść. Chociaż trzeba im przyznać, że wodę z cytrusami zamiast kompotu biorą bardzo chętnie.

W tej stołówce codziennie na deser jest owoc. Tych uczniowie mogą brać po kilka, jeśli mają ochotę. Obiady też raczej znikają z talerzy. – Oczywiście, są osoby, które nie lubią surówek. Ale jak to zmienić? Nie mam pomysłu.

Choć sposobów na przekonanie uczniów do warzyw wciąż się w tej stołówce szuka: – Panie kucharki przeglądają internet w poszukiwaniu nowych przepisów, a później wypróbowują je w domu. Mamy nadzieję, że przynajmniej część uda się przenieść do naszej stołówki – dodaje Zajkowska.

A Mariusz Sokołowski, dyrektor Szkoły Podstawowej nr 43 w Białymstoku, zapewnia, że w jego stołówce rewolucji nie będzie. Większość rozwiązań, które dziś nakazują nowe przepisy, funkcjonowała tam już wcześniej.

Szkoła nie jest restauracją

Zasadom żywienia w szkołach i przedszkolach od lat przygląda się Joanna Kozłowska, prezeska Fundacji Szamto, prowadzącej w białostockich placówkach projekt „Stołówka na piątkę". Program objął już około jednej trzeciej szkół w mieście. Jej zdaniem problem nie polegał na tym, że szkoły żywiły dzieci niezdrowo. Placówki już wcześniej musiały spełniać zalecane normy. Kłopoty pojawiały się raczej przy ich praktycznej realizacji.

– Zdarzało się, że przy ograniczonej ilości tłuszczu trzeba było uzupełnić kaloryczność posiłku. Efekt był taki, że na talerzu lądowały ogromne, czasem nawet półkilowe porcje ziemniaków – mówi.

Fundacja zauważyła też inny problem. Jadłospisy często tworzono bardziej z myślą o oczekiwaniach dorosłych niż samych dzieci.

– Dzieci przez miesiąc codziennie dostawały coś innego. Teoretycznie brzmi to świetnie, ale dzieci nie potrzebują aż takiej różnorodności. Jedzą przede wszystkim to, co znają. Jeśli codziennie dostają zupełnie nowe dania, często nawet ich nie próbują – zauważa Kozłowska.

Dlatego, jak podkreśla, szkoła nie może przejmować wszystkich obowiązków związanych z kształtowaniem dziecięcych nawyków żywieniowych. – Musimy pamiętać, że żywienie zbiorowe nie jest restauracją. Zadaniem szkoły jest przygotować pełnowartościowy, zbilansowany posiłek, który zje możliwie najwięcej uczniów. Rozszerzanie diety to przede wszystkim rola rodziców – podkreśla. ●

• **Więcej Bialystok.wyborcza.pl**

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY 34452814

Słówko • Literówka • Quizy
Sudoku • Krzyżówki

Szukaj w APLIKACJI WYBORCZEJ

Zeskanuj QR kod
i pobierz aplikację

POBIERZ Z Google Play
Pobierz w App Store

1 RP

eprasa.pl 1425c20e14

Mobbing na uczelni i wojna w sądzie

Wykładowca żąda przeprosin

Zwolniony dyscyplinarnie za mobbing z Uniwersytetu Opolskiego profesor przekonuje, że padł ofiarą manipulacji i „oskarżeń wyssanych z palca".

Piotr Zapotoczny

FOT. PIOTR ZAPOTOCZNY

Rektor Uniwersytetu Opolskiego, prof. Jacek Lipok zwolnił dyscyplinarnie dyrektora Instytutu Nauk Pedagogicznych. Wykładowcy zarzucono, a potem, jak przekonuje uczelnia, udowodniono, że dopuścił się mobbingu i dyskryminacji.

ZARZUTY O MOBBING

„Uczelnia traktuje tego typu skargi z najwyższą powagą i nie toleruje żadnych form naruszania zasad równości, godności osobistej oraz dyskryminacji w miejscu pracy" – przekazał studentom rektor Lipok.

– To chyba pierwsza taka sytuacja w historii naszej uczelni, że rektor postąpił tak zdecydowanie i usunął kogoś z pracy za mobbing – mówili nam anonimowo pracownicy naukowi UO.

Postępowanie wobec profesora toczyło się od wiosny ubiegłego roku. W sprawie zostało przesłuchanych kilkanaście osób. Naukowiec został zwolniony na początku lata. Informację o tym fakcie przedstawiono społeczności akademickiej, we wrześniu ub. roku.

Zwolniony z uczelni profesor to naukowiec z 40-letnim stażem, autor licznych artykułów, recenzji, ekspertyz i raportów naukowych, promotor kilkuset magistrantów, były członek komisji Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN. Honorowy obywatela swojego rodzinnego miasta na Opolszczyźnie.

TAJNE PROCEDURY

Sprawa odbiła się szerokim echem w środowisku akademickim. W październiku wielu studentów było zaskoczonych nieobecnością – jak usłyszeliśmy – doświadczonego i cenionego wykładowcy.

„To bardzo zagadkowa sprawa" – komentowali żacy, w większości stając po stronie naukowca.

Wykładowcy zarzucono, a potem, jak przekonuje uczelnia, udowodniono, że dopuścił się mobbingu i dyskryminacji

Uczelnia konsekwentnie jednak milczała i nie odpowiadała na pytania m.in. o liczbę osób, wobec których profesor miał się dopuścić mobbingu lub dyskryminacji, a także o to, czy są wśród nich studenci lub studentki, oraz jak długo miał trwać ten proceder.

– Komisja antymobbingowa, z uwagi na uzasadnioną obawę naruszenia wolności i bezpieczeństwa świadków, postanowiła zachować w tajemnicy okoliczności umożliwiające ujawnienie tożsamości świadków – informowała Iwona Święch-Olender, rzecznik UO.

Podkreślała jednak, że „wyniki postępowania znane są stronom".

Sam profesor (prosi o anonimowość) w rozmowie z „Wyborczą" komentował: – Nikogo nie skrzywdziłem. Nie wiem konkretnie, jakie zarzuty wobec mnie wysunięto, po prostu poinformowano mnie o zwolnieniu – mówił, dodając: – Wszystko zostało utajnione ze względu na dobro świadków, a nade mną odbył się sąd kapturowy. Przypominało mi to „Proces" Kafki.

Teraz sprawa konfliktu profesora z władzami Uniwersytetu Opolskiego przenosi się na drogę sądową i będzie rozstrzygana na kilku płaszczyznach. Jak nas informuje uczelnia, obecnie z powództwa zwolnionego naukowca toczą się przeciwko UO dwa postępowania: sprawa pracownicza dotycząca przywrócenia do pracy oraz sprawa cywilna o ochronę dóbr osobistych.

– Oba postępowania znajdują się na początkowym etapie i w żadnym z nich nie odbyła się jeszcze rozprawa. Według wiedzy uniwersytetu, wobec uczelni nie zostało wszczęte żadne postępowanie karne – informuje Święch-Olender.

Pytamy, czy władze uczelni rozważają zawarcie ugody z naukowcem, czy też będą dążyły do rozstrzygnięcia sporu wyłącznie na drodze wyroku sądowego.

– Dotychczas Uniwersytetowi Opolskiemu nie została przedstawiona żadna propozycja ugodowego zakończenia któregokolwiek ze sporów. Uczelnia również nie przedstawiała dotychczas własnej propozycji ugodowej. W tej sytuacji trudno obecnie wypowiadać się na temat ewentualnej ugody i jej warunków – takie stanowisko mogłoby zostać sformułowane dopiero w odniesieniu do konkretnej propozycji – wskazuje Iwona Święch-Olender.

Jak dodaje, stanowisko UO w sprawie zwolnienia naukowca nie uległo zmianie.

– Uczelnia podtrzymuje swoje stanowisko zarówno co do zasadności podjętych decyzji, jak i prawidłowości przeprowadzonego postępowania antymobbingowego. Obecnie kwestie te są przedmiotem postępowań sądowych, dlatego uczelnia będzie przedstawiała szczegółową argumentację przede wszystkim przed właściwymi sądami – informuje Święch-Olender.

ODWOŁANY PROFESOR ODPIERA ZARZUTY

Wykładowca, który po odejściu z opolskiej uczelni znalazł zatrudnienie na uczelni wyższej we Wrocławiu, podkreśla, że w nowym miejscu został przyjęty „z dużą sympatią", jednak wciąż dąży do pełnego oczyszczenia z zarzutów.

Szczególnie istotne jest dla niego postępowanie karne dotyczące ochrony dóbr osobistych oraz zarzutu zniesławienia. Naukowiec nie kryje, że decyzje i działania podejmowane przez władze uczelni uderzyły w dobre imię, na które pracował przez dekady.

– Chodzi o sprawę karną z panią prorektor. Oczekuję przeproszenia mnie, bo ona po prostu zniszczyła mi życie, karierę i reputację – mówi profesor.

Ponownie zapewnia, że kierowane pod jego adresem zarzuty dotyczące rzekomego mobbingu są całkowicie bezpodstawne, a cała procedura opierała się na nieobiektywnych ustaleniach.

– Oskarżono mnie o coś, czego nie zrobiłem, to jest z palca wyssane po prostu. Zawsze można coś takiego zmanipulować, że kilka osób coś powiedziało, ale gdzie jest te 55 osób, które miałem w instytucie, i 40 lat mojej pracy na uczelni – pyta naukowiec.

W rozmowie z „Wyborczą" były wykładowca UO przekonuje, że może liczyć na „spore wsparcie ze strony dawnych współpracowników i studentów", którzy nie tylko zgłosili się na świadków, ale również wystosowali specjalny list poparcia w jego sprawie.

SĄDOWY FINAŁ

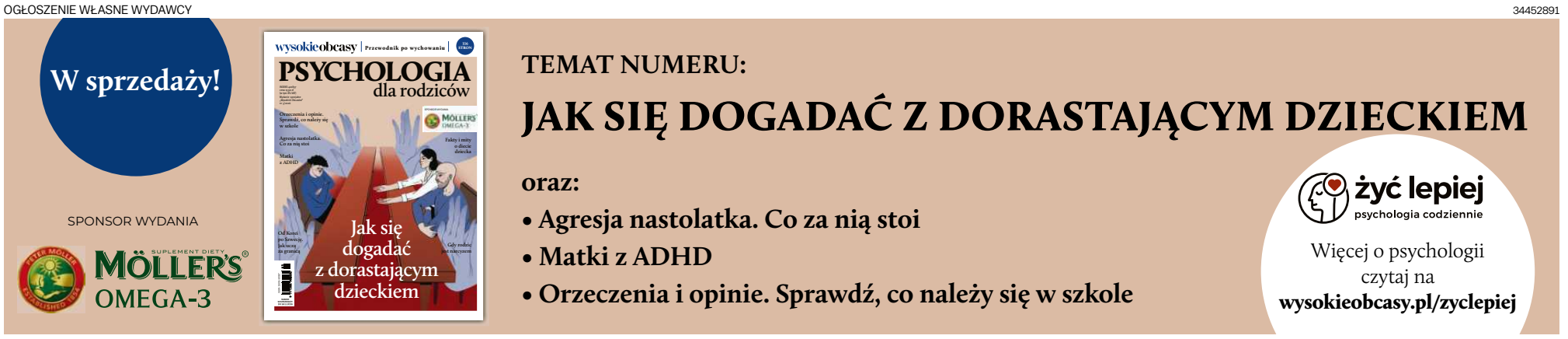
Naukowiec przekonuje, że przed sądem zamierza „udowodnić, że komisja antymobbingowa nie działała tak, jak powinna działać", a nawet „niezgodnie z prawem". Wierzy też, że podczas rozprawy dowiedzie prawdziwości tezy o „sądzie kapturowym".

– Prawdopodobnie gdzieś za miesiąc zaczną się pierwsze rozprawy – mówi zdeterminowany wykładowca.

Zapytaliśmy UO o sytuację na uczelni po zwolnieniu profesora oraz o ewentualne zmiany w procedurach antymobbingowych. Iwona Święch-Olender poinformowała nas, że w instytucie wprowadzono już zmiany kadrowe i organizacyjne mające zapewnić „właściwe warunki pracy", jednak ze względu na prywatność poszkodowanych UO „nie będzie publicznie przedstawiał informacji dotyczących ewentualnych indywidualnych form udzielanego im wsparcia".

Uczelnia nie zamierza też zmieniać przepisów antymobbingowych, uznając je za w pełni skuteczne. Zdaniem rzeczniczki ta konkretna sprawa pokazała, że obecne zasady pozwalają na sprawne działanie „z zachowaniem wymaganej poufności i ochrony uczestników postępowania", dlatego władze „nie widzą obecnie potrzeby ich zmiany". ●

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY 34452891

1 RP

eprasa.pl 1425c20e14

EDEKA center Schwedt
ODER-CENTER
ZAKUPY W SCHWEDT

Oferta obowiązuje od 21 do 26.09.2026 lub do wyczerpania zapasów.

Czekolada Ritter Sport Nuss-Klasse
różne rodzaje
1 kg = 22,53/16,90 €
opak. 75/100 g

-26%
1.69

Merci Petits
różne rodzaje
1 kg = 15,12 €
opak. 125 g

-17%
1.89

Żelki Haribo
różne rodzaje
1 kg = 5,27/4,94/4,51 €
opak. 150/160/175 g

-33%
0.79

Perwoll do prania
różne rodzaje
1 pranie = 0,26/0,18 €
opakowanie na 19/27 prań

-16%
4.99

Palmolive do naczyń
różne rodzaje
1 l = 2,38/1,59 €
opakowanie 500/750 ml

-27%
1.19

Batoniki Corny
różne rodzaje
1 kg = 10,60/16,56 €
różne wielkości opakowań

-33%
1.59

Kawa Jacobs
różne rodzaje
1 kg = 12,98 €
opak. 500 g

-35%
6.49

Purina karma dla kotów
różne rodzaje
1 kg = 5,76 €
opak. 85 g

-24%
0.49

Wszystkie ceny w euro.

EDEKA center · Landgrabenpark 1 · 16303 Schwedt/Oder · godziny otwarcia: pon. – sob. 8:00 – 20:00

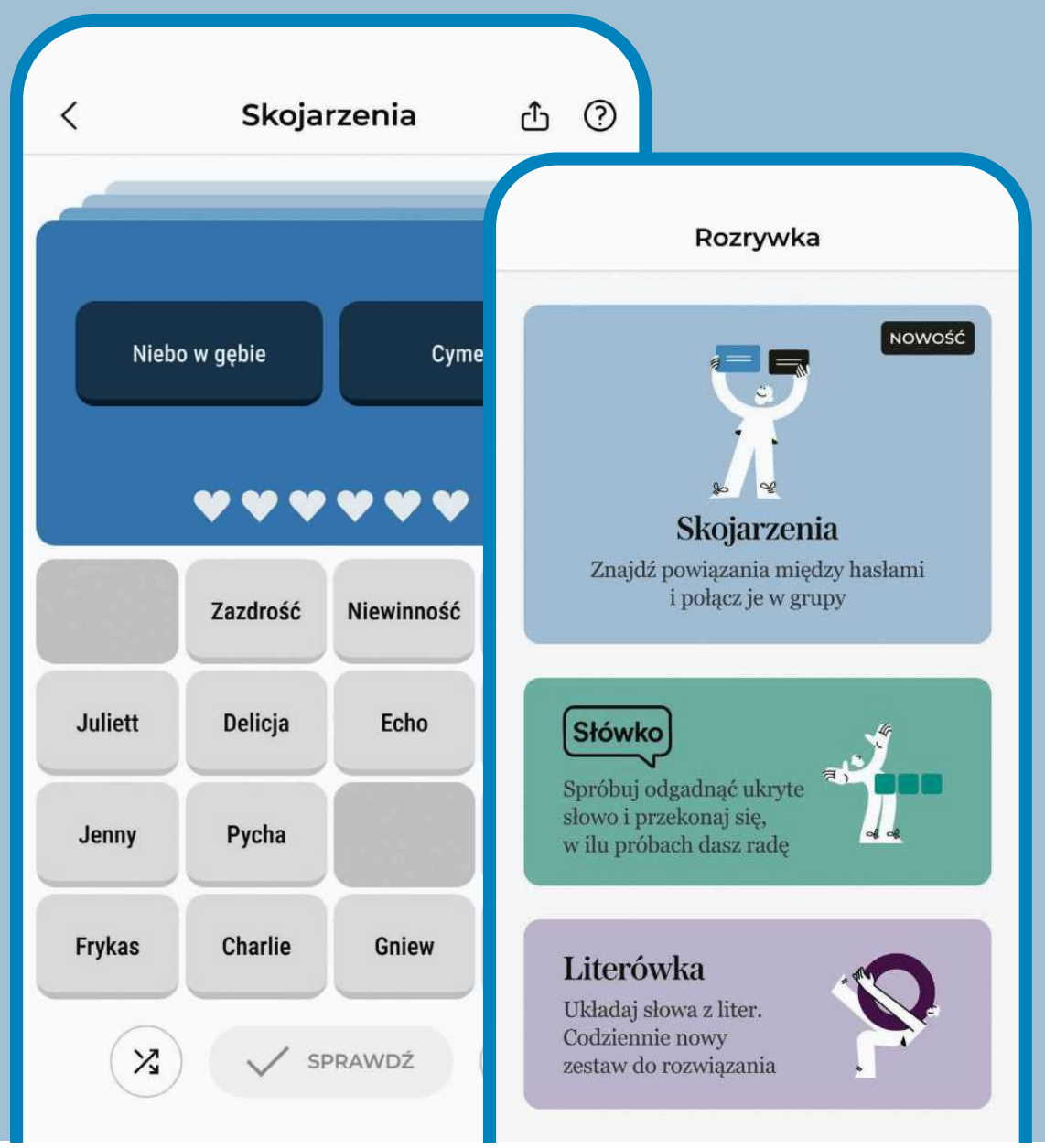
Wydawca: Dritte EDEKA-Markt Minden-Hannover GmbH, Wittelsbacherallee 61, 32427 Minden

Szczecin/34450453

Nowa gra Skojarzenia

Łączysz fakty? Sprawdź się

Graj za darmo w APLIKACJI WYBORCZEJ

eprasa.pl 1425c20e14

Szczurza zagadka w Olsztynie

Możdżonek pisze do prezydenta, mieszkańcy kręcą głowami

Nie wiem, może przy blokach gdzieś łażą, bo przy moim bliźniaku dawno nic nie biegało. A nie, jeża widziałam ostatnio – mówi mieszkanka Osiedla Mazurskiego.

Robert Robaszewski

Na ulicach Osiedla Mazurskiego ludzie się dziwią, mówią: „nie widać". Panie w kwiaciarni też kręcą głowami, co prawda, nietutejsze, do pracy dojeżdżają z innych części Olsztyna, ale chyba zauważyłyby plagę. Mam wyrzuty, że je zapytałem, bo już samo słowo „plaga" wywołuje u nich mieszankę strachu i obrzydzenia. Na pobliskich ogródkach działkowych Kormoran proszą dwa razy, żeby powtórzyć, bo może się przesłyszeli.

– Plaga? Szczurów? Ja starym działkowcem jestem, od OZOS-u działkę dostałem, przychodzę tu codziennie panie i ani szczurów, ani myszów tu nie widziałem, żeby biegały. A u mnie na ogrodzie to już na pewno, bo ja trutki rozkładam – śmieje się pan Janusz.

– Nie wiem, może przy blokach gdzieś łażą, bo przy moim bliźniaku dawno nic nie biegało. A nie, jeża widziałam ostatnio – przypomina sobie emerytka, zaczepiona na ul. Augustowskiej.

Dopiero kilkaset metrów dalej pan Piotr potwierdza obecność szczurów. Na dowód pokazuje zdjęcie. Przy fasadzie jego domu leży gryzoń z długim ogonem, martwy. – Kilka dni temu znalazłem takie truchełko – wyjaśnia.

Czy było ich więcej?

– Sporadycznie przemykają tu czy tam, ale tak było zawsze – podkreśla. Plagi nie potwierdza.

„PADŁ CO NAJMNIEJ JEDEN PIES"

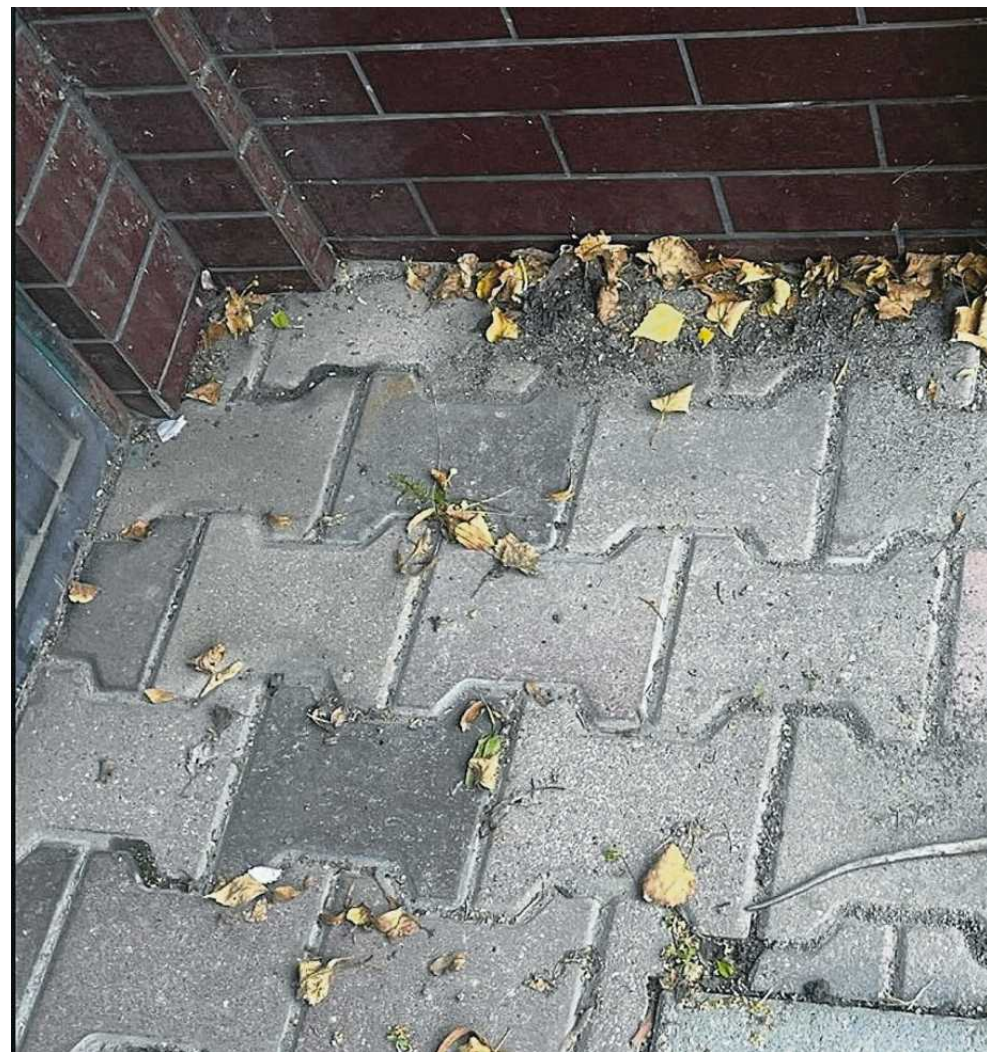
O pladze poinformował olsztyński radny i prezes Naczelnej Rady Łowieckiej Marcin Możdżonek. Wysłał pismo w tej sprawie do prezydenta Olsztyna Roberta Szewczyka, tłumacząc, że dostaje niepokojące maile od mieszkańców Osiedla Mazurskiego oraz Gutkowa.

„Relacjonują oni – pisze Możdżonek – nasilającą się plagę szczurów na terenie osiedla. Problem szczurów występuje w różnych częściach miasta, jednak na Osiedlu Mazurskim – według mieszkańców – przybrał szczególnie ostry charakter.

Gryzonie pojawiają się przy budynkach mieszkalnych, w piwnicach, na terenach zielonych, przy śmietnikach oraz w miejscach, w których przebywają dzieci i zwierzęta domowe.

Szczury są nosicielami m.in. leptospirozy – choroby zakaźnej groźnej zarówno dla zwierząt, jak i dla ludzi. Do zakażenia może dojść stosunkowo łatwo: przez kontakt z moczem zakażonego zwierzęcia, zanieczyszczoną wodą lub glebą, a także od chorego psa. Choroba często ma przebieg gwałtowny. Mieszkańcy informują, że w ostatnim czasie na Osiedlu Mazurskim zachorował i padł co najmniej jeden pies z potwierdzoną leptospirozą. Rodziny z dziećmi i właściciele zwierząt obawiają się o zdrowie swoje i swoich pupili. Część osób unika już spacerów w dotychczasowych miejscach i ogranicza przebywanie na terenie osiedla".

Radny zaznacza, że mieszkańcy próbowali zgłaszać sprawę do sanepidu, ale usłyszeli, że inspektorat sanitarny się takimi sprawami nie zajmuje i że powinni z tym iść do prezydenta. Możdżonek pyta więc w swoim liście, czy prezydent ma wiedzę o „skali występowania szczurów na Osiedlu Mazurskim i Osiedlu Gutkowo oraz w innych częściach miasta?". Czy Zarząd Dróg Zieleni i Transportu otrzymywał zgłoszenia o zagrożeniu? Czy Miasto zamierza przeprowadzić natychmiastową, kompleksową akcję deratyzacyjną na Osiedlu Mazurskim i Osiedlu Gutkowo – we współpracy z zarządcami budynków, spółdzielniami, wspólnotami mieszkaniowymi, ZDZiT oraz – w zakresie kompetencji – ze służbami sanitarnymi?

– Otrzymałem łącznie kilka maili, dwa-trzy z nich z Gutkowa, reszta z Osiedla Mazurskiego, dlatego zająłem się tą sprawą. Nadal czekam na odpowiedź prezydenta – mówi mi przez telefon radny Możdżonek.

OBOWIĄZEK DWÓCH DERATYZACJI ROCZNIE

Można się spodziewać, że ktoś z ratusza, może nawet sam prezydent, w sprawie gryzoni zasięgnie języka we wskazanym przed radnego ZDZiT. Straż miejska też powinna mieć jakąś wiedzę w tym zakresie, w swych szeregach ma przecież oddelegowany do spraw związanych ze zwierzętami ekopatrol. Jakich wiadomości zwrotnych należy się spodziewać?

– Żadnych zawiadomień od mieszkańców o pladze, ani w ogóle o zwiększonej liczbie szczurów w Olsztynie nie mieliśmy – informuje Michał Koronowski, rzecznik prasowy ZDZiT w Olsztynie.

– Nie odnotowaliśmy żadnych próśb o interwencje związanych ze szczurami, a tym bardziej z ich plagą – mówi z kolei Jarosław Lipiński, komendant olsztyńskiej straży miejskiej. I przypomina, że zarówno spółdzielnie, jak i wspólnoty mieszkaniowe, a także właściciele sklepów mają obowiązek co najmniej dwa razy do roku przeprowadzić deratyzację swoich nieruchomości.

– Trzeba też pamiętać – nadmienia Lipiński – że mamy w Polsce dwa gatunki szczurów: jednym z nich jest szczur wędrowny, który w okresie jesieni może się przemieszczać z okolicznych pól w inne miejsca. Ich liczebność nie stanowi jednak żadnego zagrożenia – zaznacza szef olsztyńskich strażników.

Niewykluczone, że rozmowy telefonicznej z przedstawicielem urzędu miasta nie uniknie Wojewódzki Inspektor Weterynarii w Olsztynie. Nie będzie to jednak, jak się okazuje, właściwy adres.

– Jeśli nawet zaistniałoby takie zjawisko jak plaga szczurów, to tego rodzaju informacje nie są przekazywane do powiatowych lekarzy weterynarii. Oczywiście ktoś mógłby to zgłosić, ale rozwiązanie takiej sprawy nie leży w naszych kompetencjach. O czymś takim należy informować zarządców nieruchomości, na których zauważono szczury – tłumaczy Dorota Daniluk, zastępca Warmińsko-Mazurskiego Wojewódzkiego Lekarza Weterynarii.

A co z informacjami o wystąpieniu leptospirozy u zwierząt domowych? – Takie dane do nas też nie spływają. O tym mogą wiedzieć lekarze wolnej praktyki, do których o pomoc zwrócił się właściciel chorego zwierzaka – mówi Daniluk, która potwierdza, że teoretycznie źródłem zarażenia psa z Osiedla Mazurskiego mogły być szczury.

– Dzikie gryzonie są przenosicielami kilkudziesięciu różnych chorób, do których należy również leptospiroza – dodaje.

Otrzymałem łącznie kilka maili, dwa-trzy z nich z Gutkowa, reszta z Osiedla Mazurskiego, dlatego zająłem się tą plagą szczurów. Nadal czekam na odpowiedź prezydenta

MARCIN MOŻDŻONEK
olsztyński radny i prezes Naczelnej Rady Łowieckiej

ŚMIERĆ NA MV HONDIUS

Na początku maja tego roku, media żyły historią rejsu statku MV Hondius. Wycieczkowiec wypłynął z Ushuaii w Argentynie, zabierając w podróż przez Atlantyk blisko 150 pasażerów. Miejscem docelowym podróży były Wyspy Zielonego Przylądka, statek tam jednak nie dopłynął, bo na pokładzie wybuchło ognisko zakażeń hantawirusem.

eprasa.pl 1425c20e14

• **Martwy szczur na Osiedlu Mazurskim znaleziony przez pana Piotra**
FOT. ARCHIWYM PRYWATNE

Z powodu choroby zmarło troje pasażerów – małżeństwo z Holandii oraz obywatelka Niemiec. Rejs został przedwcześnie zakończony u wybrzeży Teneryfy, gdzie na ląd bezpiecznie przetransportowano resztę pasażerów i załogę. W medialnych relacjach przewijała się informacja, że źródłem zakażenia hantawirusem mogą być gryzonie.

– W tym samym czasie nasi radni osiedlowi zaczęli otrzymywać informacje od mieszkańców o szczurach na osiedlu. Nie chodziło o jakiś wielki problem czy plagę, ludzie po prostu byli wyczuleni na ich obecność – wspomina przewodniczący Rady Osiedla Mazurskiego Jacek Moczulski. – Dostawaliśmy sygnały o gryzoniach w ogólnodostępnych miejscach północnej części osiedla, położonych bliżej fabryki Michelin i ogródków działkowych Kormoran. Gdy temat rejsu ucichł, sygnały ustały.

Moczulski zapewnia, że ani tamtych doniesień, ani tych, które otrzymał radny Możdżonek nie lekceważy, ale plagi szczurów na swoim osiedlu nie widział, ani o niej słyszał.

– Przed wakacjami zapytałem firmę deratyzacyjną, co zrobić w sytuacji, gdy tych szczurów faktycznie będzie dużo. Usłyszałem, że musiałbym wskazać miejsce, w którym te szczury mogą gniazdować, bez tego nie sposób się ich pozbyć czy ograniczyć ich populację. Ani ja, ani inni radni nie mieliśmy takiej wiedzy. Stwierdziliśmy, że gdy ktoś zgłosi miejsce bytowania gryzoni, to wtedy będziemy mogli działać. Do tej pory jednak nikt gniazda nie wskazał.

Z Osiedla Mazurskiego do Gutkowa jest kilkanaście kilometrów. Tamtejszy przewodniczący rady osiedlowej Piotr Wichowski podobnie jak działkowiec z Kormorana dwa razy upewnia się, że pytam o szczury i plagę.

– U nas 95 proc. budynków to domki jednorodzinne, kanały burzowe są wykonane w nowej technologii, szczury nie mają się gdzie zagnieździć – tłumaczy. I podkreśla, że tych gryzoni nie wiedział, żaden mieszkaniec też mu nie zgłaszał problemu. – Na zapleczu domu mam przepompownię podciśnieniową ścieków, tam jest głęboka studnia, do tego obok jest kompostownik, więc teoretycznie dobre miejsce dla szczurów. Ale nawet tam ich nie ma – zwraca uwagę i zapewnia, że temat poruszy na najbliższej radzie osiedla. – To za kilka godzin, dam panu znać, jak coś ustalę – obiecuje.

BUDOWANO LINIE TRAMWAJOWE, WYSZŁY SZCZURY

– Nie mamy natłoku zleceń w sprawie szczurów ani w Gutkowie, ani na Mazurskim, ani na żadnym innym osiedlu – mówi mi przedstawiciel jednej z firm zajmujących się deratyzacją w Olsztynie. – W ogóle mamy mniej pracy przy szczurach niż kiedyś – zauważa.

Żadnych zawiadomień od mieszkańców o pladze ani w ogóle o zwiększonej liczbie szczurów w Olsztynie nie mieliśmy

MICHAŁ KORONOWSKI
rzecznik prasowy ZDZiT w Olsztynie

I tłumaczy, że spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe przeprowadziły remonty, zatkały odpływy, zlikwidowały toalety w piwnicach, blokując drogi wyjścia gryzoniom. – Co nie oznacza, że szczurów nie ma – wskazuje deratyzator. – Mieszkają w kanałach pod każdym miastem. Gdy budowano w Olsztynie linie tramwajowe i przy okazji wymieniano rury, to szczury od razu pojawiły się w okolicy.

Fachowiec tłumaczy kogo należy informować, gdy zauważy się szczury. – Mieszkańcy bloków i wspólnot z reguły zgłaszają to swojej administracji. Jeśli ktoś ma domek jednorodzinny to albo sam łapie, albo zgłasza się do takich firm jak nasza. Czasami, ale bardzo rzadko, jeśli szczury są na terenie miasta np. w studzience kanalizacyjnej czy w wykopanych dziurach na trawniku, wtedy zajmuje się tym ZDZiT, który finalnie i tak zgłasza to firmom zewnętrznym.

Deratyzator, mimo wszystko, nie bagatelizowałby doniesień o pladze, choć w jego ocenie takiej nie ma, to problem gdzieś punktowo może występować. – Choćby w jakimś bloku czy śmietniku, którego właściciel machnął ręką na deratyzację. A może gdzieś są albo były prowadzone prace ziemne i ruszono starą kanalizację, wtedy prawie pewne jest, że szczury wyjdą – tłumaczy.

A przewodniczący Wichowski oddzwania, tak jak obiecał.

– Żaden z gutkowskich radnych szczurów na osiedlu nie widział i nikt ich o szczurach nie informował. Ale będziemy czujni – stwierdza. ●

OGŁOSZENIE PŁATNE

Lublin/34450179

Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko
Rzeczpospolita Polska
Dofinansowane przez Unię Europejską

Dawny młyn w Chełmie przechodzi kompleksową przemianę.

Za 2 lata w historycznych murach obiektu tętnić będzie kulturalne życie Chełma.

Dzięki dofinansowaniu ze środków Programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021–2027, działanie FENX.07.01 „Infrastruktura kultury i turystyki kulturowej" w ramach **projektu „Centrum Kultury Stary Młyn – adaptacja budynku dawnego młyna w Chełmie na potrzeby działalności kulturalnej"** powstanie wielofunkcyjna sala widowiskowa z nowoczesnym zapleczem technicznym i multimedialnym. Stanie się ona miejscem realizacji spektakli Teatru Ziemi Chełmskiej, koncertów, spotkań oraz wydarzeń organizowanych przez lokalne środowiska artystyczne.

Nowe przestrzenie wystawiennicze zyska Muzeum Ziemi Chełmskiej, które będzie miało możliwość prezentowania kolejnych swoich zbiorów oraz prowadzenia zajęć i projektów edukacyjnych.

Inwestycja o wartości 44 442 530,84 zł i dofinansowaniu z UE w wysokości 28 398 823,98 jest na etapie prac związanych z konstrukcją przyszłego obiektu. Roboty budowalne koncentrują się między innymi na fundamentach budynku.

Miejsce dla mieszkańców i twórców

Centrum Kultury Stary Młyn ma być przestrzenią otwartą dla wszystkich grup mieszkańców i szerokiego grona twórców, miejscem prowadzenia warsztatów teatralnych, muzycznych i plastycznych, również w formule współpracy międzynarodowej. Obiekt zaprojektowany zgodnie z zasadami uniwersalnego projektowania będzie w pełni dostępny architektonicznie i cyfrowo.

Budowa wchodzi w kolejne etapy

Na placu budowy prowadzone są obecnie prace związane z przygotowaniem konstrukcji przyszłego obiektu. **Roboty koncentrują się między innymi na fundamentach oraz wykonywaniu kolejnych warstw podposadzkowych.** To jeden z etapów, który przygotowuje budynek do dalszych prac konstrukcyjnych i instalacyjnych.

Realizacja inwestycji będzie prowadzona etapami, tak aby historyczny charakter obiektu połączyć z wymaganiami stawianymi współczesnej przestrzeni kulturalnej. Docelowo budynek ma być nie tylko odnowiony, ale przede wszystkim funkcjonalny i dostosowany do szerokiego zakresu działalności.

1 RP

eprasa.pl 1425c20e14

Wypadek na basenie w Mielcu

Prokuratura: „Ratownicy byli zajęci rozmową”

Przez trzy minuty i 20 sekund 12-letnia Milena leżała na dnie sportowego basenu w Mielcu. Nie zauważyli jej ratownicy, których, jak ustalili śledczy, nie było przy tym basenie. Co robili w tym czasie? Byli zajęci rozmową. Wkrótce czworo ratowników stanie przed sądem.

Anna Gorczyca

• **Śledztwo w sprawie mieleckiego basenu to kolejna w ostatnich miesiącach sprawa dotycząca bezpieczeństwa na pływalniach (zdjęcie ilustracyjne)** FOT. AGNIESZKA WOCAL / AGENCJA WYBORCZA.PL

Dramat rozegrał się 28 grudnia 2024 roku na Krytej Pływalni Hali Sportowo-Widowiskowej w Mielcu. 12-letnia Milena była zawodniczką Międzyszkolnego Klubu Sportowego Ikar Mielec. W swojej kategorii wiekowej należała do czołówki polskich i europejskich pływaczek. Tego dnia trenowała już przed południem, jednak po południu ponownie przyszła na basen razem z ojcem i rodzeństwem. Około godz. 16.15 rozpoczęła pływanie na basenie sportowym. Niespełna 45 minut później, podczas pokonywania kolejnej długości toru, zaczęła opadać na dno. Leżącą na dnie dziewczynkę dostrzegła kobieta pływająca na innym torze. To ona zaalarmowała ratowników.

RATOWNIK WSKOCZYŁ DO WODY DOPIERO PO ALARMIE

W chwili wypadku za bezpieczeństwo na pływalni odpowiadało czworo ratowników. Troje znajdowało się w hali basenowej, natomiast czwarta ratowniczka, 37-letnia kobieta, przebywała poza nią, w pomieszczeniach służbowych. Na wezwanie o pomoc zareagował tylko jeden z ratowników. Podbiegł do kobiety wskazującej miejsce, w którym znajdowała się Milena, wskoczył do wody, wydobył dziewczynkę na brzeg i rozpoczął resuscytację.

Milena została przewieziona do Klinicznego Szpitala Wojewódzkiego w Rzeszowie. Przez kilka dni była utrzymywana w śpiączce farmakologicznej. Nie oddychała samodzielnie i wymagała wentylacji mechanicznej. Lekarze oceniali jej stan jako bardzo ciężki, a rokowania były niepewne. Długo nie było wiadomo, jakie będą skutki niedotlenienia mózgu. Po wybudzeniu ze śpiączki dziewczynka nie pamiętała przebiegu zdarzenia. Szpital opuściła 14 stycznia 2025 roku.

Przed sądem odpowiadać będzie czworo ratowników w wieku od 21 do 37 lat: dwie kobiety oraz dwóch mężczyzn. Jak informuje prokuratura, nie dopełnili oni swoich obowiązków

PRZY BASENIE NIE BYŁO RATOWNIKA

Po wypadku wszczęto śledztwo dotyczące narażenia człowieka na niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu. Po wielu miesiącach zakończyło się skierowaniem przez Prokuraturę Okręgową w Tarnobrzegu aktu oskarżenia do Sądu Rejonowego w Mielcu. Na ławie oskarżonych stanie czworo ratowników w wieku od 21 do 37 lat: dwie kobiety oraz dwóch mężczyzn. Jak informuje prokuratura, ratownicy nie dopełnili swoich obowiązków.

– Zaniechali ciągłej i należytej obserwacji wyznaczonego obszaru wodnego w obrębie basenu pływackiego, umyślnie narażając pokrzywdzoną na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu – informuje prokurator Łukasz Malarski, rzecznik Prokuratury Okręgowej w Tarnobrzegu.

W toku śledztwa ustalono, że Milena przebywała pod wodą 3 minuty i 20 sekund. Biegły z zakresu ratownictwa wodnego wskazał na liczne nieprawidłowości w zachowaniu ratowników. Doszło do nich, zanim Milena znalazła się na dnie basenu oraz podczas prowadzenia czynności ratunkowych.

Prokurator Mularski: Biegły wskazał m.in., że od godz. 16.30 przy niecce basenu sportowego żaden ratownik nie pełnił dyżuru. Na tej pływalni jest kilka basenów, jeden z nich to basen sportowy. Gdy doszło do wypadku, przy basenie nie było żadnego ratownika.

Biegły ustalił również, że ratownicy nie reagowali na łamanie regulaminu, nie zwracali uwagi na osoby znajdujące się w wodzie. – Byli zajęci rozmową pomiędzy sobą – wyjaśnia rzecznik prokuratury.

Biegły dopatrzył się również błędów, które ratownicy popełnili przy prowadzeniu czynności ratunkowych. To m.in. zbyt późne wdrożenie przez ratowników tlenoterapii, nieprawidłowe ułożenie pokrzywdzonej blisko brzegu czy też niezastosowanie izolacji cieplnej.

RATOWNIKOM GROZI KARA WIĘZIENIA

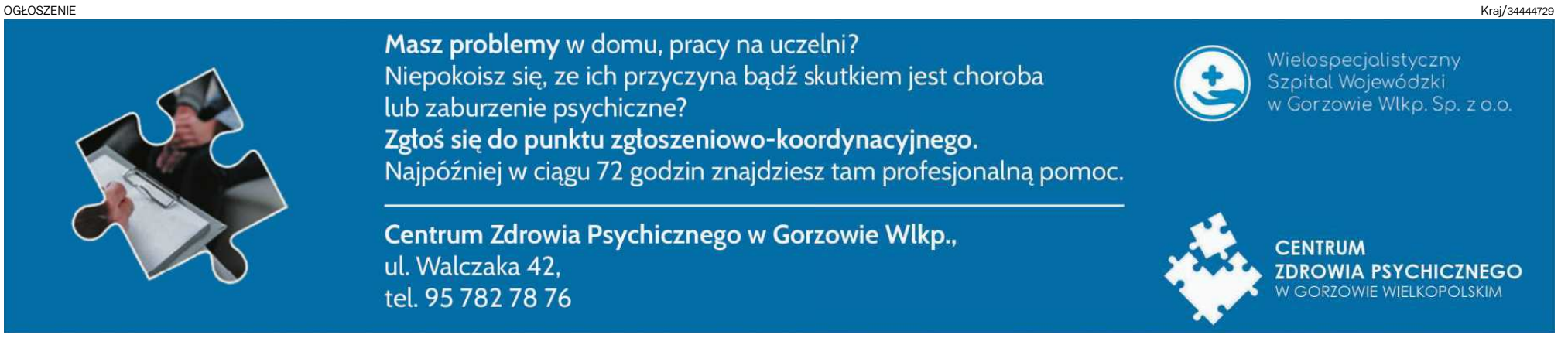
Troje z oskarżonych w trakcie postępowania przygotowawczego przyznało się do popełnienia zarzucanego im czynu i złożyło wyjaśnienia. Czwarta z oskarżonych – 21-letnia mieszkanka Kielc nie przyznała się do popełnienia zarzucanego jej przestępstwa i odmówiła składania wyjaśnień.

Oskarżeni nie byli wcześniej karani. Ratownicy odpowiedzą za narażenie człowieka na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu oraz za nieumyślne spowodowanie takiego uszczerbku. Grozi im kara od trzech miesięcy do pięciu lat pozbawienia wolności.

Śledztwo w sprawie mieleckiego basenu to kolejna w ostatnich miesiącach sprawa dotycząca bezpieczeństwa na pływalniach.

W lipcu w łódzkim Aquaparku Fala siedmioletni chłopiec przez kilka minut tonął, a potem przez następne minuty leżał na dnie basenu. Z wody wyciągnął go przypadkowy klient. Dziecko zmarło po dwóch tygodniach w szpitalu. Sprawę bada prokuratura. ●

OGŁOSZENIE
Kraj/34444729

1 RP

eprasa.pl 1425c20e14

ZASTĘPCA PREZYDENTA MIASTA
BIAŁEGOSTOKU
ul. Słonimska 1, 15-950 Białystok

URB-II.6721.4.2.2026 Białystok, 14 września 2026 r.

OGŁOSZENIE

o przystąpieniu do sporządzenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części osiedli: Sienkiewicza i Bojary w Białymstoku (w rejonie ulic: Jurowieckiej, Warszawskiej, Ogrodowej i Nowogródzkiej) z zastosowaniem postępowania uproszczonego

Na podstawie art. 27b ust. 4 pkt 1 w związku z art. 8h ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2026 r. poz. 538 z późn. zm.) oraz zgodnie z art. 39 ust. 1 pkt 1, w związku z art. 46 ust. 1 pkt 1, art. 48 oraz art. 54 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2026 r. poz. 670 z późn. zm.) informuję o przystąpieniu do sporządzenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części osiedli: Sienkiewicza i Bojary w Białymstoku (w rejonie ulic: Jurowieckiej, Warszawskiej, Ogrodowej i Nowogródzkiej) uchwalonego uchwałą Nr XLV/523/05 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 25 lipca 2005 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. Nr 191, poz. 2176 z 2005 r.) z zastosowaniem postępowania uproszczonego.

Zmiana planu obejmuje obszar o powierzchni ok. 0,25 ha i dotyczy ustaleń w odniesieniu do części działki nr ewid. 374 – ulicy Ogrodowej, stanowiącej drogę publiczną oznaczoną w obowiązującym planie symbolem KD-7L, na odcinku między ul. Józefa Ignacego Kraszewskiego i ul. Pałacową.

Jednocześnie informuję, że odstąpiono od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla przedmiotowego projektu dokumentu, uzyskując zgodę odpowiednich organów w tym zakresie.

ZASTĘPCA PREZYDENTA MIASTA
Rafał Rudnicki

Białystok/34452944

OBWIESZCZENIE PREZYDENTA MIASTA LUBLIN

w sprawie wydania decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej

Na podstawie art. 11f ust. 3, 4 ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (Dz. U. z 2024 r., poz. 311), oraz art. 49 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2025 r., poz. 1691), zawiadamiam, że na wniosek złożony przez:

Prezydenta Miasta Lublin reprezentowanego przez Dyrektora Zarządu Dróg i Transportu Miejskiego w Lublinie
zatwierdzono projekt i wydano decyzję nr 670/26 o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej:

budowy planowanej drogi gminnej (8KDD) w Lublinie na odcinku od końca skrzyżowania z ul. Mirosława Dereckiego do granicy działki o nr ewid. 21/7 (obr. 4, ark. 3) wraz z budową oświetlenia drogowego, budową sieci kanalizacji deszczowej, budową sieci kanalizacji sanitarnej z przyłączami, budową sieci wodociągowej z przyłączami oraz budową kanału technologicznego, na działkach:

1. W LINIACH ROZGRANICZAJĄCYCH INWESTYCJI

pod budowę planowanej drogi gminnej (8KDD)	
Miasto Lublin, obręb 4 – Czechów II	
ark. 3	21/12, 23/16, 21/13, 21/9, 21/14

2. POZA LINIAMI ROZGRANICZAJĄCYMI TEREN INWESTYCJI

pod budowę sieci uzbrojenia terenu	
Miasto Lublin, obręb 4 – Czechów II	
ark. 1	29/1
ark. 3	24/2, 21/3, 21/11, 23/14, 21/15

pod budowę zjazdów	
Miasto Lublin, obręb 4 – Czechów II	
ark. 3	23/11, 23/12

Z treścią decyzji nr 670/26 z dnia 15 września 2026 r., zapoznać się można w Wydziale Architektury i Budownictwa Urzędu Miasta Lublin przy ul. Wieniawskiej 14 (X piętro, pok. 1000, tel. 81-466-22-40), w godzinach pracy Urzędu. W sprawach, w których niezbędne jest stawiennictwo osobiste oraz w przypadku zamiaru zapoznania się z aktami sprawy osobiście, ze względów organizacyjnych należy wcześniej umówić wizytę telefonicznie.
W związku z powyższym informuję, ze zgodnie z art. 49 Kodeksu postępowania administracyjnego, zawiadomienie niniejsze uważa się za dokonane po upływie czternastu dni od dnia publicznego ogłoszenia, tj. od daty ukazania się obwieszczenia na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Miasta Lublin, na stronie internetowej Urzędu oraz w prasie lokalnej.
Stronom postępowania przysługuje prawo do wniesienia odwołania do Wojewody Lubelskiego za pośrednictwem Prezydenta Miasta Lublin, w terminie: dla wnioskodawcy 14 dni od dnia otrzymania decyzji, dla pozostałych stron 14 dni od dokonania zawiadomienia o jej wydaniu.

Lublin/34452920

OGŁOSZENIE WÓJTA GMINY LEŻAJSK Z DNIA 18 WRZEŚNIA 2026 R.

O ZMIANIE TERMINU
konsultacji społecznych dotyczących projektu MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO „CMENTARZ CHAŁUPKI DĘBNIAŃSKIE”

Na podstawie art. 17 pkt 11 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2026 r. poz. 538 z późn.zm.), art. 67 ust. 3 pkt 4 ustawy dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r., poz. 1688 z późn.zm.) oraz art. 39 pkt 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2026 r. poz. 670 z późn.zm) oraz w związku z Uchwałą Gminy Leżajsk Nr 16/2026 z dnia 19 marca 2026 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego „Cmentarz Chałupki Dębniańskie”

zawiadamiam o zmianie terminu konsultacji społecznych projektu MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO „CMENTARZ CHAŁUPKI DĘBNIAŃSKIE” WRAZ Z PROGNOZĄ ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
Zmiana terminu konsultacji społecznych wynika z konieczności wprowadzenia zmian w projekcie planu miejscowego, w związku z tym terminy podane w ogłoszeniu z dnia 28.08.2026r. nie mogą zostać zachowane.

KONSULATACJE SPOŁECZNE ODBĘDĄ SIĘ W DNIACH:
OD 28 WRZEŚNIA 2026 R. DO 30 PAŹDZIERNIKA 2026 R.
KONSULTACJE SPOŁECZNE OBEJMUJĄ:

1. **Zbieranie uwag** do projektu planu miejscowego w terminie od dnia **28 września 2026 r**. do dnia **30 października 2026 r**.
2. **Dyżuru projektanta**, który odbędzie się dnia **16.10.2026 r.** w siedzibie Urzędu Gminy Leżajsk, 37-300 Leżajsk, ul. Łukasza Opalińskiego 2, w godzinach **od 16.00 do 16.30**
3. **Spotkanie otwarte**, poprzedzone prezentacją projektu planu miejscowego, które odbędzie się w **dniu 16.10.2026 r. o godzinie 16:30** w siedzibie Urzędu Gminy Leżajsk, 37-300 Leżajsk, ul. Łukasza Opalińskiego 2.

Projekt Miejscowego Planu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko w ustalonym terminie konsultacji społecznych, zostanie również udostępniony w wersji elektronicznej na BIP https://uglezajsk.bip.gov.pl/mpzp-cmentarz-chalupki-debnianskie/
i na stronie internetowej Gminy Leżajsk https://samorzad.gov.pl/web/gmina-lezajsk
Równocześnie na podstawie art. 39 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko zawiadamiam, iż w związku z prowadzonym postępowaniem w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu planu miejscowego zgodnie z art. 46 pkt 1 ww. ustawy, istnieje możliwość zapoznania się z konsultowanym projektem planu, opracowaną prognozą oddziaływania na środowisko, stanowiskami innych organów oraz możliwość składania uwag.

Uwagi składa się na piśmie utrwalonym w postaci papierowej lub elektronicznej, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w szczególności poczty elektronicznej, na formularzu w postaci papierowej lub w formie dokumentu elektronicznego. Składający uwagę podaje swoje imię i nazwisko albo nazwę oraz adres zamieszkania albo siedziby oraz adres poczty elektronicznej, o ile taki posiada, a także wskazuje czy jest właścicielem lub użytkownikiem wieczystym nieruchomości objętej uwagą, oraz może podać dodatkowe dane do kontaktu takie jak adres do korespondencji lub numer telefonu. Formularz pisma dotyczącego aktu planowania przestrzennego udostępniono w Biuletynie Informacji Publicznej: https://uglezajsk.bip.gov.pl/formularze-planowanie/ oraz pod adresem: https://www.gov.pl/attachment/204bfede-d18c-467b-bfa5-2333aad28f80

- W przypadku poczty elektronicznej – uwagi należy kierować na adres e-mail: sekretariat@poczta.gminalezajsk.pl
- W przypadku doręczeń elektronicznych – uwagi należy kierować na adres: platformę e-doręczenia: AE:PL-79812-48411-EWITD-24

Uwagi w formie papierowej należy wnieść:
- osobiście w siedzibie Urzędu Gminy Leżajsk, 37-300 Leżajsk, ul. Łukasza Opalińskiego 2,
- drogą pocztową na adres: Urzędu Gminy Leżajsk, 37-300 Leżajsk, ul. Łukasza Opalińskiego 2.

UWAGA: Liczy się data wpływu uwagi do tut. Urzędu, a uwagi niespełniające powyżej wskazanych warunków pozostawi się bez rozpatrzenia.
Organem właściwym do rozpatrzenia uwag jest Wójt Gminy Leżajsk

Krzysztof Sobejko
Wójt Gminy Leżajsk

KLAUZULA INFORMACYJNA

Zgodnie z art. 13 ust. 1 i ust. 2 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych), dalej RODO, oraz art. 8h ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t. j. Dz. U. z 2026 r. poz. 538) w powiązaniu z art. 67 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 1688 ze zm.), w związku z ogłoszeniem z dnia 18.09.2026 r. o konsultacjach społecznych dotyczących projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Cmentarz Chalupki Dębniańskie”, informuję, że:

1. Administratorem Pani/Pana danych osobowych zawartych we wnioskach lub uwagach jest Gmina Leżajsk, którą reprezentuje Wójt Gminy Leżajsk, ul. Łukasza Opalińskiego 2, 37-300 Leżajsk, tel. 17 240 62 00, e-mail: *sekretariat@poczta.gminalezajsk.pl*.
2. Z Inspektorem Ochrony Danych osoby, które złożyły wnioski lub uwagi w toku procedury sporządzenia planu, mogą skontaktować się drogą elektroniczną: *iod@poczta.gminalezajsk.pl* lub pisemnie na adres Administratora danych.
3. Dane osobowe osób, które złożyły wnioski lub uwagi w toku procedury sporządzenia planu miejscowego, będą przetwarzane w celu wypełnienia obowiązków prawnych wynikających z ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1130 ze zm.) oraz Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 17 grudnia 2021 r. w sprawie wymaganego zakresu projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (Dz. U. z 2021 r. poz. 2404) w zw. z art. 6 ust. 1 lit. c RODO).
4. Dane osobowe wnioskodawcy mogą zostać przekazane:
a) organom władzy publicznej oraz podmiotom wykonującym zadania publiczne lub działających na zlecenie organów władzy publicznej, w zakresie i w celach, które wynikają z przepisów powszechnie obowiązującego prawa, w tym urzędowi wojewódzkiemu,
b) innym podmiotom, które na podstawie stosownych umów podpisanych z Gminą Leżajsk przetwarzają dane osobowe, dla których Administratorem danych jest Wójt Gminy Leżajsk, w tym do biura projektowego.
5. Dane osobowe osób, które złożyły wnioski w toku procedury sporządzenia planu, będą przechowywane przez okres realizacji niniejszej sprawy oraz przewidziany prawem okres archiwizacji.
6. Podane we wnioskach dane osobowe nie będą wykorzystywane do decyzji opartej na zautomatyzowanym przetwarzaniu, w tym profilowaniu, ani nie zostaną przekazane do państwa trzeciego (poza obszar Unii Europejskiej, Islandii, Norwegii i Lichtensteinu) lub organizacji międzynarodowej.
7. Osoby, które złożyły wnioski w toku procedury sporządzenia planu, mają prawo do:
   a) dostępu do swoich danych oraz otrzymania ich kopii,
   b) do sprostowania (poprawiania) swoich danych, jeśli są błędne lub nieaktualne,
   c) do żądania usunięcia danych osobowych,
   d) do żądania ograniczenia lub wniesienia sprzeciwu wobec przetwarzania danych,
   e) wniesienia skargi do Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych (ul. Stawki 2, 00-193 Warszawa), gdy przetwarzanie danych osobowych wnioskodawcy narusza przepisy RODO.
8. Podanie we wnioskach danych osobowych jest wymogiem ustawowym, a niepodanie ich jest równoznaczne z niemożliwością rozpatrzenia wniosków do planu.
9. Zgodnie z art. 8a ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t. j. Dz. U. z 2026 r. poz. 538) w związku z art. 67 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 1688 ze zm.), Wójt Gminy Leżajsk informuje również o ograniczeniu prawa dostępu do informacji o źródle danych osobowych uzyskanych w toku prowadzenia postępowań dotyczących sporządzania aktów planistycznych. W związku z przetwarzaniem danych osobowych, uzyskanych w toku prowadzenia postępowań dotyczących sporządzania aktów planistycznych, o których mowa w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, prawo, o którym mowa w art. 15 ust. 1 lit. g, RODO tj. PRAWO DOSTĘPU przysługuje, jeżeli nie wpływa na ochronę praw i wolności osoby, od której dane te pozyskano.

Rzeszów/34452991

eprasa.pl 1425c20e14

Z niewymownym żalem zawiadamiamy o odejściu naszego Kolegi

Pawła Morawskiego

emerytowanego notariusza we Włocławku
długoletniego członka Rady Izby Notarialnej

Na zawsze pozostanie w naszej pamięci
jako wspaniały Człowiek i Przyjaciel

Rodzinie i Bliskim

wyrazy najgłębszego współczucia

składają

notariusze Izby Notarialnej w Gdańsku

www.nekrologi.wyborcza.pl/34452990

ODESZLI.pl
Dziel się wspomnieniami o bliskich
Wejdź na serwis **odeszli.pl**

OGŁOSZENIE
BURMISTRZA MIASTA CHEŁMŻY

sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, dotyczącego terenu położonego na osiedlu Kościuszki w Chełmży.

Na podstawie art. 17 pkt 1 ustawy dnia 27 marca 2003 r. planowaniu zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 2026 r., poz. 538 ze zm.) **zawiadamiam,** podjęciu przez Radę Miejską Chełmży uchwały nr XXX/222/26 dnia 10 września 2026 r., sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, dotyczącego terenu położonego na osiedlu Kościuszki Chełmży.

Zainteresowani mogą składać wnioski do wyżej wymienionego projektu planu miejscowego oraz do prognozy oddziaływania na środowisko terminie 23 dni, licząc od dnia ogłoszenia.

Wnioski należy składać formie papierowej na piśmie na adres ul. Gen. Józefa Hallera 2, 87-140 Chełmża lub formie elektronicznej za pośrednictwem platformy ePUAP, e-Doręczeń lub na adres poczty e-mail um@chelmza.pl .

Właściwy formularz został zatwierdzony rozporządzeniem Ministra Rozwoju Technologii dnia 13 listopada 2023 r., sprawie wzoru pisma dotyczącego aktu planowania przestrzennego (Dz. U. 2023 r., poz. 2509) udostępniony na stronie internetowej https://www.bip.chelmza.pl/10244, wzor-pisma-dotyczacego-aktu-planowania-przestrzennego

Jednocześnie na podstawie art. 39 ust. 1 ustawy dnia 3 października 2008 r. udostępnianiu informacji środowisku jego ochronie, udziale społeczeństwa ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2026r., poz. 670 ze zm.), **zawiadamiam** przystąpieniu do przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko przedmiotowym zakresie.

Organem właściwym kwestii rozpatrzenia wniosków jest Burmistrz Miasta Chełmży.

Burmistrz Miasta Chełmży
Paweł Polikowski

Bydgoszcz-Toruń/34452907

Burmistrz Miasta Kowalewo Pomorskie

działając w oparciu o art. 35 ust. 1 i 2 ustawy o gospodarce nieruchomościami, informuje, że w siedzibie Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim, przy ul. Konopnickiej 13, został wywieszony

wykaz nieruchomości przeznaczonych do sprzedaży: lokal mieszkalny nr 3, znajdujący się w budynku nr 2, przy ulicy Żeromskiego w Kowalewie Pomorskim oraz lokal mieszkalny nr 5, znajdujący się w budynku nr 15, przy ulicy 1 Stycznia w Kowalewie Pomorskim.

Bydgoszcz-Toruń/34452739

KURYŁÓWKA

INFORMACJA

Wójt Gminy Kuryłówka

informuje, że w dniu 18.09.2026 r. na tablicy ogłoszeń w siedzibie Urzędu Gminy Kuryłówka oraz na stronie internetowej Gminy Kuryłówka (BIP) został zamieszczony

wykaz nieruchomości przeznaczonych do użyczenia.

Wykaz zostaje wywieszony na 21 dni.

Szczegółowe informację zawiera wykaz lub można uzyskać pod nr telefonu 17 249 95 34.

Rzeszów/34452975

Gmina Prostki

OGŁOSZENIE O PRZETARGU

Wójt Gminy Prostki działając na podstawie art. 38 ust. 1 i 2, art. 40 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2026 r., poz. 399 z późn.zm) i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 14 września 2004 r. w sprawie sposobu i trybu przeprowadzania przetargów oraz rokowań na zbycie nieruchomości (Dz. U. z 2021 r., poz.2213).
Ogłasza I przetarg ustny nieograniczony na sprzedaż nieruchomości – lokalu mieszkalnego wraz z udziałem w prawie własności gruntu stanowiącego mienie gminne.
Przedmiotem sprzedaży jest lokal mieszkalny nr 9 w budynku mieszkalnym wielorodzinnym nr 37 przy ul. 1 Maja w Prostkach wraz z udziałem w prawie własności gruntu oznaczonego numerem geodezyjnym 355/18 obręb Prostki, określonego w wykazie z dnia 27 maja 2026 roku podanym do publicznej wiadomości poprzez Sołtysa wsi Prostki, oraz w sposób zwyczajowo przyjęty na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy Prostki oraz na stronie internetowej Urzędu i w prasie lokalnej.
1. Nieruchomość uwidoczniona jest w Księdze wieczystej Nr OL1E/00033459/5.

Lokal położony jest na I piętrze budynku mieszkalnego wielorodzinnego nr 37 przy ul. 1 Maja w Prostkach,
- lokal składa się z pokoju, kuchni, korytarza, łazienki, o łącznej pow. 26,39 m^2.
- lokal wyposażony jest w instalację elektryczną, zimnej wody użytkowej, ciepłej wody użytkowej, centralnego ogrzewania, kanalizacji sanitarnej.
Wykończenie w poszczególnych pomieszczeniach: posadzki i podłogi – PCV rulonowe na płycie deskach. Ściany i sufit – obite płytą pilśniową z połyskiem (boazeria), kasetony styropianowe, tynk malowany farbą w części kuchennej na ścianach glazura. Stolarka okienna – PCV dwuszybowe K-1.1. Parapety PCV. Stolarka drzwiowa drewnopochodna. Oświetlenie sufitowe, w części aneksu kuchennego punkt wodno-kanalizacyjny.
Stan techniczno-użytkowy – lokal przeznaczony do remontu.
Wraz z lokalem sprzedaży podlega udział wynoszący 43/1000 części w nieruchomości wspólnej oznaczonej nr geodezyjnym 355/18 o pow. łącznej 0,0375 ha.

Cena wywoławcza wynosi: 45.000,00 zł

Zgodnie z art. 43 ust 1 pkt. 10 ustawy z dnia 11 marca 2004 o podatku od towarów i usług /Dz. U. 2025 r., poz. 775/ sprzedaż lokalu mieszkalnego podlega zwolnieniu z podatku VAT.

Przetarg odbędzie się w dniu 20 października 2026 roku (wtorek) o godzinie 10:00 w siedzibie Urzędu Gminy Prostki przy ul. 1 Maja 44B w Prostkach w sali konferencyjnej.

Wadium w wysokości 4.500,00 zł wpłacić należy na konto Urzędu Gminy Prostki w BS Ełk O/Prostki Nr 29 9331 0004 0030 0305 7300 0003 w nieprzekraczalnym terminie **do dnia 15 października 2026 r. włącznie**. Wadium może być wniesione w gotówce lub papierach wartościowych. Wadium wnoszone w papierach wartościowych winno być złożone Komisji przetargowej w terminie do dnia 15 października 2026 r. Wpłata wadium uprawnia do udziału w licytacji, przy czym za datę wpłaty wadium uważać się będzie datę wpływu pieniędzy na konto sprzedającego.

Na dowodzie wpłaty należy wskazać miejscowość oraz określić jakiej nieruchomości wadium dotyczy. Brak określenia nieruchomości, której wadium dotyczy spowoduje niedopuszczenie do przetargu.

Przedmiotowa nieruchomość nie jest objęta miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego.

Sprzedający sprzedaje nieruchomości zgodnie z wyrysem z mapy ewidencyjnej oraz wypisem z ewidencji gruntów i budynków, wydanymi przez właściwe miejscowo Starostwo Powiatowe. Kupujący zobowiązany będzie do złożenia oświadczenia w umowie sprzedaży, że nie będzie występował z żadnymi roszczeniami wobec sprzedającego z tytułu ewentualnej niezgodności w zakresie rodzaju użytków oraz ewentualnej różnicy w powierzchni sprzedawanych nieruchomości, jeżeli po sprzedaży geodeta wykaże inną powierzchnię, niż jest to oznaczone w dokumentach wyżej wymienionych.

Nieruchomość nie jest obciążona prawami osób trzecich i są sprzedawane bez okazania granic.

Geodezyjne okazanie granic nieruchomości nastąpi na wniosek i koszt nabywcy.

Istnieje możliwość dokonania oględzin nieruchomości przeznaczonej do sprzedaży w terminie od dnia podania ogłoszenia do publicznej wiadomości do dnia poprzedzającego przetarg w godzinach pracy Urzędu, po uprzednim telefonicznym uzgodnieniu terminu dokonania oględzin.

Osoba, która w wyniku przetargu zostanie ustalona kandydatem na nabywcę nieruchomości, przy zawarciu notarialnej umowy sprzedaży obowiązana jest przedłożyć w formie aktu notarialnego pisemną zgodę małżonka na zawarcie umowy sprzedaży na warunkach ustalonych w przetargu. Wymóg ten nie obowiązuje, jeżeli oboje małżonkowie przystąpią do podpisania notarialnej umowy sprzedaży.

Osoby pozostające w związku małżeńskim, a zamierzające nabyć nieruchomości z majątku odrębnego zobowiązane są złożyć stosowne oświadczenie.

Osoby nie pozostające w związku małżeńskim zobowiązane są złożyć Komisji przetargowej przed przystąpieniem do przetargu pisemne oświadczenie, iż nie pozostają w związku małżeńskim.

W przypadku, gdyby powyższe oświadczenia okazały się nieprawdziwe i nie doszło do zawarcia umowy sprzedaży wadium ulega przepadkowi na rzecz Gminy Prostki.

Przetarg będzie ważny bez względu na liczbę uczestników, a rozstrzygnięcie jego pozytywne, jeżeli przynajmniej jeden uczestnik zaoferuje co najmniej jedno postąpienie powyżej ceny wywoławczej. Uczestnik przetargu zobowiązany jest posiadać dowód wpłaty wadium oraz dowód osobisty w celu weryfikacji przez komisję przetargową.

O wysokości postąpienia decydują uczestnicy przetargu z tym, że postąpienie nie może wynosić mniej niż 1% ceny wywoławczej z zaokrągleniem w górę do pełnych dziesiątek złotych. Wniesione wadium przez uczestnika przetargu, który przetarg wygrał, zalicza się na poczet ceny nabycia.

Koszty sporządzenia umowy notarialnej, opłaty sądowej ponosi kupujący.

Jeżeli osoba ustalona jako nabywca nieruchomości nie przystąpi bez usprawiedliwienia w miejscu i w terminie podanym w zawiadomieniu Urzędu Gminy w celu zawarcia umowy notarialnej, organizator przetargu może odstąpić od zawarcia umowy, a wpłacone wadium nie podlega zwrotowi.

Należność za nabycie nieruchomości nie podlega rozłożeniu na raty.

Wójt Gminy Prostki zastrzega sobie prawo odwołania przetargu przed jego otwarciem.

Szczegółowe informacje o nieruchomościach będących przedmiotem sprzedaży można uzyskać w Urzędzie Gminy w Prostkach, ul. 1 Maja 44B, pokój nr 10 w dniach od poniedziałku do piątku w godz. 7^{00} – 15^{00} tel. (87) 611-28-63.

Niniejsze ogłoszenie zostało umieszczone na stronie internetowej: Gminy Prostki, wywieszone na tablicy ogłoszeń w siedzibie Urzędu Gminy Prostki, podane do publicznej wiadomości poprzez Sołtysa wsi Prostki.

Olsztyn/34452924

GAZETA wyborcza
DLA FIRM, URZĘDÓW I INSTYTUCJI

Przetargi,
licytacje,
zamówienia
publiczne

Ogłoszenia
sądowe
i rekrutacyjne

Nekrologi,
kondolencje,
wspomnienia

KONTAKT:

kontakt_komunikaty@wyborcza.pl,
tel. 507 094 232
nekrologi@wyborcza.pl,
tel. 22 555 55 55

Komunikaty.pl
nekrologi.wyborcza.pl

Połącz Kropki
Idealna gra na krótką przerwę

Połącz Kropki

Zeskanuj QR kod i graj

APLIKACJA WYBORCZEJ

eprasa.pl 1425c20e14